ועדת הבחירות המרכזית לכנסת

ועדת הבחירות המרכזית

לכנסת העשרים

החלטות והנחיות
ממערכת הבחירות לרשויות המקומיות

השופט סלים ג'ובראן
יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת העשרים
2013

תוכן העניינים

נהלים

נוהל הטיפול בבקשות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין – התשע"ג-2013	עמ'	19
נוהל הטיפול בבקשות לקביעת היעדר קלון, התשע"ד-2013	עמוד	30

תעמולת בחירות

א. איסור שימוש במשאבי ציבור

תר"מ 1/20 חברי סיעת "מרץ" במועצת העיר רעננה ואח' נ' מר נחום חופרי, ראש עיריית רעננה; שלטי חוצות המכילים את שם המשיב והפצת אגרות אישיות לתושבים המכילות את תמונת וחתימת המשיב.	עמוד	43
תר"מ 9/20 גב' שרי סלע נ' מר משה סיני, ראש עיריית ראש העין; פרסום דוח לתושב, שלטי חוצות, הפצת עיתון מקומי ונושאים נוספים תוך שימוש במשאבי ציבור ונושאים נוספים.	עמוד	47
תר"מ 12/20 עו"ד ליאל אבן זוהר ואח' נ' דב צור, ראש עיריית ראשון לציון; קיום כנסים תוך שימוש במשאבי ציבור ושימוש באתר העירייה לקידום אישי של ראש העירייה.	עמוד	53
תר"מ 14/20 חברי סיעת "למען התושבים" במועצת רעננה ואח' נ' מר נחום חופרי, ראש עיריית רעננה; הפצת אגרות אלקטרוניות לתושבים, שימוש בשירותי הדוברות של העירייה והעברת מסרים מוקלטים בקולו של ראש העיר.	עמוד	62
תר"מ 15/20 אלון דוידי נ' מר דוד בוסקילה ועיריית שדרות; תליית שלטים הנושאים את שמו של ראש העירייה.	עמוד	71

תר"מ 17/20 גב' רונית ארנפרוינד כהן, חברת מועצת עיריית יבנה נ' מר צבי גור ארי, ראש עיריית יבנה ואח'; פרסום או חלוקת מתנות מטעם העירייה הנושאות את שמו או תמונתו של המשיב.	עמוד	73
תר"מ 24/20 גב' אורית רישפי נ' מר יהונתן יסעור, ראש עיריית הרצליה; הפצת עיתון על ידי מחלקת הרווחה של העירייה ועלון תעמולה המפנה תושבים להתקשר למספר הטלפון בלשכת ראש העירייה.	עמוד	76
תר"מ 26/20 ריצ'רד פרס, חבר מועצת העיר בית שמש נ' משה אבוטבול, ראש העיר בית שמש; בקשה למניעת העברת כספים על ידי העירייה במסגרת הסכם פשרה.	עמוד	79
תר"מ 33/20 רן קוניק, חבר מועצת העיר גבעתיים נ' ראובן בן-שחר, ראש עיריית גבעתיים; פרסום באתר האינטרנט של העירייה הנושא את שמו ותמונתו של ראש העיר ונושאים נוספים.	עמוד	82
תר"מ 34/20 שלום קמיל נ' מועצה מקומית מזכרת בתיה ואח'; תליית שלטי עירייה הכוללים את שמו של ראש העיר, קיום כנס בוגרים של בי"ס תיכון בנוכחות ראש העיר ונושאים נוספים.	עמוד	88
תר"מ 36/20 שלמה פדידה נ' מר שמעון לנקרי, ראש עיריית עכו; קיום ישיבת מועצה שלא מן המניין בעניין מחיקת חובות והנחות ארנונה.	עמוד	93
תר"מ 40/20 עו"ד חיים אברג'יל נ' אבירם דהרי, ראש עיריית קרית גת; הודעות לעיתונות מטעם העירייה הכוללות את שם המשיב.	עמוד	96
תר"מ 68/20 רן קוניק נ' ראובן בן-שחר, ראש עיריית גבעתיים; פרסום באתר האינטרנט של העירייה הנושא את שמו ותמונתו של ראש העיר ונושאים נוספים.	עמוד	100
תר"מ 112/20 מר זאב הרטמן נ' שמעון גפסו, ראש עיריית נצרת עילית; קיום יריד תעסוקה וסדנאות לתושבים.	עמוד	104
תר"מ 115/20 מר בועז כהן נ' אריה שמם, ראש המועצה המקומית מבשרת ציון ואח'; פרסום דברי ראש המועצה ותמונתו באתר המועצה ופרסום כתבת תעמולה בעיתון המועצה.	עמוד	107
תר"מ 125/20 מר אלון סומך ואח' נ' אבי נעים, ראש המועצה המקומית בית אריה ואח'; קיום אירוע חנוכת בית ספר.	עמוד	110

- תר"מ 126/20 עו"ד נפתלי גרוס, חבר מועצת העיר כפר סבא נ' מר יהודה בן חמו, ראש עיריית כפר סבא ואח'; קיום כנסים שונים. עמוד 112
- תר"מ 148/20 מר חנניה וינברגר ואח' נ' מר רחמים מלול ואח'; קיום אירועים במימון או בחסות העירייה. עמוד 115
- תר"מ 182/20 רשימת בני תורה בעיר מודיעין עילית נ' מר יעקב גוטרמן, ראש עיריית מודיעין עילית ואח'; פרסום אודות פתיחת מבני ציבור. עמוד 117
- תר"מ 225,226,227/20 מר מנשה סמירה נ' מר דור שור, ראש מועצה אזורית באר טוביה ואח'; שלטים המכריזים על הישגי המועצה ושימוש בעובדי ציבור לטובת תעמולה. עמוד 119

ב. איסור שימוש במשאבי ציבור - חריגים

- אבעיה 10/20 עיריית פתח-תקוה – תעמולת בחירות של מתמודדים שאינם נבחרי ציבור במסגרת אירועים עירוניים המומנים מכספי ציבור. עמוד 127
- תר"מ 65/20 מר זיו ליבר נ' מר אפרים דרעי, ראש המועצה המקומית כפר יונה ואח'; שימוש במשאב ציבורי קיים, הזמין באופן שוויוני לחפצים להשתמש בו לטובת תעמולת בחירות. עמוד 131
- תר"מ 86/20 מר יעקב ממן, ראש המועצה המקומית כוכב יאיר-צור יגאל נ' מרשימי אליאל, ראש המועצה האזורית באר טוביה ואח'; קיום כנס בחירת בשטח ציבורי פתוח. עמוד 134
- תר"מ 233/20 מר מנשה סמירהנ' מר דרור שור, ראש המועצה האזורית באר טוביה ואח'; איסור מטעם המועצה על קיום כנסי בחירות במבני ציבור. עמוד 138

ג. שימוש בעובדי ציבור

- תר"מ 41,49/20 מר זיו ליבר ואח' נ' מר אפרים דרעי, ראש מועצת כפר יונה; קיום מפגשי קבלת קהל בין נבחרי ציבור ובין תושבים. עמוד 143
- תר"מ 44/20 מר יורם מרציאנו נ' מר מאיר ניצן, ראש הועדה הממונה בלוד ואח'; תעמולת בחירות של יו"ר ועדה ממונה. עמוד 149

- תר"מ 64/20 מר רפיק חלבי נ' מר כרמל נסראלדין, ראש המועצה המקומית דאלית אל כרמל ואח'; תעמולת בחירות של עובד ציבור מתנדב ונושאים שונים נוספים. עמוד 157
- תר"מ 83/20 מר מיכאל וידל נ' מר יואל לביא, ראש עיריית רמלה; תעמולת בחירות של עובדי עירייה, מיקום מטה בחירות בבניין שבחלקו משמש כמבנה ציבורי, ונושאים שונים נוספים. עמוד 165
- תר"מ 87/20 רשימת מהפך ברמה בראשות נורית אבנר נ' מר יצחק רוכברגר, ראש עיריית רמת השרון ואח'; תליית שלטי תעמולה על גבי בתים של עובדי עירייה ונושאים שונים נוספים. עמוד 173
- תר"מ 143/20 מר מוטי פרנקו נ' המועצה המקומית באר יעקב ואח'; תליית שלטי תעמולה על גבי בתים של עובדי עירייה. עמוד 177

ד. תעמולה המהווה הטעיית ציבור

- תר"מ 63/20 גב' הדס צור נ' מר צח נחמני מטעם "סיעת הצעירים בלב לטובת ביאליק"; האם שם של רשימה שמתמודדת בבחירות מעלה חשש להטעיית הציבור עם שמה של רשימה אחרת. עמוד 183
- תר"מ 94/20 גב' מרים פייברג, ראש עיריית נתניה נ' מר חיים פרידריך; תעמולת בחירות המטעה את הציבור כי שתי מפלגות מתמודדות בזיקה ביניהן. עמוד 191
- תר"מ 98/20 מר גיא לייטנר נ' מר אהוד אביר לב ואח'; שימוש בסמל המועצה בתעמולה באופן המעלה חשש להטעיית הבוחר כי מדובר בפרסום מטעם המועצה. עמוד 194
- תר"מ 106/20 מר בועז גור נ' מר יונה יהב – ראש עיריית חיפה ואח'; שימוש בלוגו הדומה ללוגו של עיריית חיפה לטובת קמפיין בחירות. עמוד 196
- תר"מ 108/20 "לב" רשימת הצעירים למועצת העיר רמת גן ואח' נ' ליעד אילני, יו"ר צעירי רמת גן – הדור הבא" ואח'; שמה של רשימה שמתמודדת בבחירות המעלה חשש להטעיית הציבור עם שמה של רשימה אחרת. עמוד 199

- תר"מ 139/20 הליכוד – תנועה לאומית ליברלית ואח' נ' רשימת "רחובותי בראשות מתן דיל"; תעמולת בחירות המטעה את הציבור כי שתי מפלגות מתמודדות בזיקה ביניהן. עמוד 203
- תר"מ 230/20 מר מוטי מרדכי דלג' ואח' נ' מר גיא קלמן; תעמולת בחירות המטעה את הציבור כי המשיב הוא ראש מועצה מכהן. עמוד 208

ה. איסור על מופעי תעמולה

- תר"מ 53/20 סיעת "רק ראשון בראשות דב צור" נ' עו"ד ליאל אבן-זהר; קיום אירוע התרמה בחסות נבחרת ציבור המתמודדת בבחירות. עמוד 213
- תר"מ 73/20 מר דוד שחר נ' מר אריה טל, ראש עיריית טירת הכרמל; קיום אירוע בחירות בו משתתפים אמנים שאין בכוונתם להופיע אלא להשתתף באירוע כתומכים בלבד. עמוד 218
- תר"מ 105/20 מר רון כץ נ' רשימת "ביחד"; קיום אירועי בחירות הכוללים טובות הנאה שונות לבוחרים. עמוד 220
- תר"מ 116/20 רשימת מרץ – העבודה – ישראל חופשית – התנועה הירוקה נ' רשימת התעוררות; קיום אירועי בחירות הכוללים מופעים בידוריים. עמוד 223

ו. תעמולה במרשתת (אינטרנט)

- תר"מ 22/20 ד"ר יואב רוזן, יו"ר סיעת "כיוון חדש" בהוד השרון נ' מר חי אדיב; שימוש בדף פייסבוק עירוני לטובת תעמולת בחירות ושימוש במאגר המנויים לדף הפייסבוק העירוני לטובת דף פייסבוק פרטי של ראש העיר. עמוד 227
- תר"מ 22/20 ד"ר יואב רוזן, יו"ר סיעת "כיוון חדש" בהוד השרון נ' מר חי אדיב, שימוש בדף פייסבוק עירוני לטובת תעמולת בחירות ושימוש במאגר המנויים לדף הפייסבוק העירוני לטובת דף פייסבוק פרטי של ראש העיר. עמוד 231
- תר"מ 58/20 רשימת מהפך ברמה בראשות נורית אבנר ואח' נ' מר יצחק רוכברגר, ראש עיריית רמת השרון ואח'; שימוש בדף פייסבוק עירוני לטובת תעמולת בחירות. עמוד 233

- תר"מ 123,137/20 ד"ר דרור לדרמן נ' מר אבירם דהרי, ראש עיריית קרית גת ואח'; שימוש בדף פייסבוק של עובדי ציבור לטובת תעמולת בחירות. עמוד 242
- תר"מ 155/20 ד"ר דרור לדרמן נ' מר אבירם דהרי, ראש עיריית קרית גת ואח'; תיוג עובדי ציבור בפייסבוק לטובת תעמולת בחירות. עמוד 249

ז. תעמולת בחירות בעיתונים

- תר"מ 16/20 משה קונינסקי נ' עדי אלדר, ראש עיריית כרמיאל ואח'; תעמולת בחירות בעיתונים מקומיים תוך פרסום ידיעות חדשותיות. עמוד 255
- תר"מ 56,57/20 מר אבירם דהרי – ראש עיריית קרית-גת נ' מר שי לוי ואח'; תעמולת בחירות בעיתונים מקומיים המוצגת כחדשות עיתונאיות. עמוד 263
- תר"מ 80/20 מר אלון דוידי, חבר מועצת עיריית שדרות נ' מר דוד בוסקילה, ראש עיריית שדרות ואח'; תעמולת בחירות באמצעות עלונים ללא פרטי המפיץ והמזמין. עמוד 268
- תר"מ 90/20 רשימת "תושבים מובילים אחרת" ואח' נ' מועצה מקומית גבעת זאב ואח'; תעמולת בחירות בעיתון מקומי הגודל החורג מהמידות הקבועות בדין, וכן שימוש במודעות מטעם המועצה לטובת תעמולה תוך תשלום על ידי המועצה ושימוש במשאבי ציבור. עמוד 270
- תר"מ 127/20 מר אנדי סקורופה נ' מר אבי רותן; פרסום מודעות בחירות בעיתון מבלי ציון פרטי מזמין המודעה. עמוד 276
- תר"מ 134/20 רשימת "ביחד – עושים פתח תקוה חדשה" נ' סיעת "פתח תקוה ביתנו" ואח'; תעמולת בחירות בכתבה עיתונאית. עמוד 278
- תר"מ 144/20 מר פנחס פינקי זוארץ נ' עו"ד יאיר רביבו ואח'; תעמולת בחירות בטור עיתונאי ללא ציון מפורש כי מדובר במודעת בחירות. עמוד 282
- תר"מ 164/20 מר יורם מרציאנו נ' מר צביקה הדר, מועמד לראשות העיר הרצליה ואח'; פרסום יותר ממודעת תעמולת בחירות אחת ובגודל חורג, בחוברת הנחזית לעיתון וכן פרסום סקרי בחירות עם פרטים חסרים. עמוד 284

- תר"מ 221/20 מר משה פדלון – מועמד לראשות העיר הרצליה נ' מר צביקה הדר, מועמד לראשות העיר הרצליה ואח'; פרסום מודעות תעמולת בחירות הנחזות להיות כתבות עיתונאיות. עמוד 287

ט. תעמולה בשלטי חוצות ועלונים

- תר"מ 13/20 החברה המרכזית לניהול בחירות בע"מ ואח' נ' רפיד ויזין ואח'; הגבלת פרסום בשלטי חוצות לתקופה ארוכה מהתקופה הנדרשת בחוק. עמוד 291
- תר"מ 13/20 החברה המרכזית לניהול בחירות בע"מ ואח', נ'רפיד ויזין ואח'; הגבלת פרסום בשלטי חוצות לתקופה ארוכה מהתקופה הנדרשת בחוק. עמוד 293
- תר"מ 29/20 מר צבי צילקר, יו"ר סיעת "אשדוד שלנו" נ' עיריית אשדוד ואח'; פרסום מודעות תעמולת בחירות הנחזות להיות כתבות עיתונאיות. עמוד 295
- תר"מ 52/20 מר מוטי פרנקו נ' מר ניסים גוזלן, ראש המועצה המקומית באר יעקב ואח'; הצבת שלטי בחירות במקומות שונים. עמוד 304
- תר"מ 61/20 מר דרור עזרא נ' מר צביקה הדר; פרסום מודעת תעמולת בחירות על גבי רכוש משותף בדירת מגורים. עמוד 308
- תר"מ 110/20 מר חנן בנימינוב ואח' נ' עיריית אור יהודה ואח'; פרסום מודעת תעמולת בחירות ברכוש משותף בדירת מגורים. עמוד 310
- תר"מ 117/20 מר מישה בלומנפלד נ' מר אלי אבוטבול, ראש מועצת זיכרון יעקב; פרסום מודעת תעמולת בחירות על בתי עובדי המועצה ופרסום מודעה החורגת מהגודל הקבוע בחוק. עמוד 314

י. תעמולה גזענית

- תר"מ 177,178/20 חה"כ עמר בר-לב נ' מר נוימרק קורן ואח'; פרסום תעמולה בעלת תוכן גזעני במודעות מודפסות וברשת האינטרנט. עמוד 321

- תר"מ 177/20 מר נוימרק קורן ואח' נ' חה"כ עמר בר-לב; פרסום סרטון תעמולה בעל תוכן גזעני ברשת האינטרנט. עמוד 332

יא. איסור על פרסום אותיות

- תר"מ 47/20 מר צביקה צרפתי – סגן ראש עיריית כפר-סבא נ' מר יובל לוי, חבר מועצת העיר כפר סבא ואח'; פרסום תעמולה הכוללת שימוש באותיות באופן הנחזה לפתק בחירות. עמוד 337
- תר"מ 71/20 סיעת "רק ראשון בראשות דב צור" נ' מר אסף דעבול ואח'; פרסום תעמולה הכוללת שימוש באותיות באופן הנחזה לפתק בחירות. עמוד 340
- תר"מ 76/20 סיעת מפלגת העבודה בגבעתיים נ' מר רן קוניק ואח'; פרסום תעמולה הכוללת שימוש באותיות באופן הנחזה לפתק בחירות. עמוד 343
- תר"מ 84/20 גב' רונית ארנפרוינד כהן נ' מר צבי גור, ראש עיריית יבנה ואח'; פרסום תעמולה הכוללת שימוש באותיות באופן הנחזה לפתק בחירות. עמוד 345

יב. אי מיצוי הליכים

- תר"מ 35/20 עו"ד יעקב בורובסקי ואח' נ' מר יונה יהב, ראש עיריית חיפה; אי מיצוי הליכים. עמוד 349
- תר"מ 46,50/20 מר איתמר שמעוני נ' מר בני וקנין, ראש עיריית אשקלון; אי צירוף משיבים והעדר פניה מוקדמת לעותר. עמוד 357
- תר"מ 55/20 מר רחמים כהן נ' מר ניר ברקת – ראש עיריית ירושלים; העדר פניה מוקדמת לעותר. עמוד 362

יג. סקרי בחירות

- תר"מ 130/20 מר מוטי פרנקו נ' "רמלוד פלוס" ואח'; פרסום סקר ללא ציון פרטים נלווים. עמוד 371
- תר"מ 153/20 מר צביקה גוב ארי, ראש עיריית יבנה נ' גב' רונית ארנפרוינד כהן ואח'; סקר בחירות בדמות משאל טלפוני. עמוד 373

- תר"מ 170/20 מר חיים בשארי נ' מר רמי גרינברג; פרסום סקר ללא ציון פרטים נלווים. עמוד 378
- תר"מ 172/20 יאיר רביבו, רשימת הליכוד בלוד נ' רשימת "לוד אחד" בראשות יורם מרציאנו ואח'; פרסום סקר ללא ציון פרטים נלווים. עמוד 380
- תר"מ 195/20 מר יוסי דולה, ראש המועצה המקומית כפר תבור נ' מר יצחק טישלר, יו"ר סיעת "כפר תבור שלנו"; פרסום סקר בחירות שאינו מבוסס על ממצאים סטטיסטיים. עמוד 383
- תר"מ 228/20 מר אבי קאופמן נ' מר כרמל סלע; פרסום סקר בחירות ללא ציון פרטים נלווים. עמוד 385
- תר"מ 231,232/20 מר משה ליבר ואח' נ' מר אריאל בריח ואח'; פרסום סקר בחירות כידיעה חדשותית בעיתון. עמוד 387
- תר"מ 231/20 מר משה ליבר נ' מר אריאל בריח ואח'; חובת גילוי פרטים על עורך הסקר ומשדרו ולא על מזמין הסקר. עמוד 391

תיקון פנקס הבוחרים

- ה"ש 10/20, מר זוהר פנחס בבקשה לפי סעיף 39ה לחוק הרשויות המקומיות (בחירות); בקשה לתיקון רשימת הבוחרים לאחר המועד הקבוע בחוק. עמוד 395
- ה"ש 13/20, מר גד פלר בבקשה לפי סעיף 39ה לחוק הרשויות המקומיות (בחירות); בקשה לתיקון רשימת הבוחרים לאחר המועד הקבוע בחוק. עמוד 397

החלטות בעניין קלון

- ה"ש 1/20, מר פאדי נפאע, בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) לקביעת היעדר קלון בעבירות סחיטה באיומים, שיבוש הליכי משפט והדחה בחקירה. עמוד 401

ה"ש 2/20, מר שאהר סאלח עדוי, בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) לקביעת היעדר קלון בעבירת החזקת נשק שלא כדין וירי מנשק חם באזור מגורים.	עמוד	408
ה"ש 4/20, מר עלי בן עבד אלקאדר דהאמשה, בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) לקביעת היעדר קלון בעבירת החזקת נשק.	עמוד	412
ה"ש 5/20, מר מוכלס מופיד חמוד, בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) לקביעת היעדר קלון בעבירות תכנון ובנייה והפרת צווים שיפוטיים.	עמוד	416
בג"ץ 6614/13 מר מוכלס מופיד חמוד נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, בקשה לביטול החלטת יו"ר הוועדה כי בעבירות בהן הורשע העותר יש בנסיבות העניין משום קלון.	עמוד	420
ה"ש 6/20, מר מישל גאוי, בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) לקביעת היעדר קלון בעבירת גרימת מוות ברשלנות לפי פקודת התעבורה.	עמוד	427
ה"ש 7/20, מר ג'מאל זוהיר אגבאריה, בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) לקביעת היעדר קלון בעבירה של תקיפת שוטר במילוי תפקידו והשתתפות בהתקהלות אסורה.	עמוד	430
בג"ץ 6748/13 מר ג'מאל זוהיר אגבאריה נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20 ואח', בקשה לביטול החלטת יו"ר הוועדה כי בעבירות בהן הורשע העותר יש בנסיבות העניין משום קלון.	עמוד	433
ה"ש 9/20, מר מוחמד בן חסאן אבו ליל, בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) לקביעת היעדר קלון בעבירה של החזקת נשק שלא כדין.	עמוד	441
ה"ש 11/20, מר עבד אלבאסט עבוד, בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) לקביעת היעדר קלון בעבירות של החזקת סכין, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו ונהיגה פוחזת.	עמוד	443
בג"ץ 6857/13 מר עבד אלבאסט עבוד נ' מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20, בקשה לביטול החלטת מ"מ יו"ר הוועדה לדחיית בקשת העותר לקביעת העדר קלון בשל אי עמידה במועד הקבוע בחוק להגשתה.	עמוד	446

- ה"ש 14/20, מר משה סוויסה, בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) לקביעת היעדר קלון בעבירות של פציעה בנסיבות מחמירות. עמוד 450
- ה"ש 19/20, מר אילן שטרית, בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) לקביעת היעדר קלון בעבירות של פציעה בנסיבות מחמירות. עמוד 452

ביזיון בית משפט

- תר"מ 12/20 עו"ד ליאל אבן-זוהר ואח' נ' מר דב צור, ראש עיריית ראשון לציון; בקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט בנושאים שונים. עמוד 459
- תר"מ 131/20 מר מיכאל וידל נ' מר יואל לביא ואח'; בקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט בגין תליית שלטי תעמולה. עמוד 469
- תר"מ 164/20 מר יורם מרציאנו נ' עו"ד יאיר רביבו ואח'; בקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט בגין פרסום חוברת תעמולה הנחזית לעיתון. עמוד 471
- תר"מ 172/20 יאיר רביבו, רשימת הליכוד בלוד נ' רשימת "לוד אחת" בראשות יורם מרציאנו ואח'; בקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט בגין אי פרסום תיקון לסקר בחירות. עמוד 473

יום הבחירות

- תר"מ 215/20 מר רפי בוקר נ' מר פיני בדש, ראש המועצה המקומית עומר; הפרות חוק הבחירות בקלפיות ביום הבחירות. עמוד 477
- תר"מ 216/20 סיעת דרך חדשה בראשות רוביק דנילוביץ' נ' סיעת מח"ל בראשות מר יוסי דלויה; פרסום שילוט מטעה ביום הבחירות. עמוד 479
- תר"מ 218/20 סיעת הבת יש עתיד במגדל העמק נ' רשימת ש"ס במגדל העמק; חלוקת קמעות, מתנות וברכות. עמוד 481

החלטות שונות

- תר"מ 48,51/20 גב' חנה גולן נ' מר אליהו שבירו, ממלא מקום ראש עיריית אריאל; אי צירוף משיבים. עמוד 485
- אבעיה 69/20 מר יונתן בן דוד; פרסום תעמולת בחירות באמצעות מצנח רחיפה. עמוד 491
- תר"מ 132/20 מר אסף דעבול נ' סיעת "רק ראשון בראשות דב צור" ואח'; מסירת הסכמים קואליציוניים למזכיר העירייה. עמוד 495
- תר"מ 141/20 מר משה אופיר, יו"ר סיעת אלטרנטיבה חבר מועצת אלפי מנשה ואח' נ' מר שלמה קטן, ראש מועצת אלפי מנשה ואח'; הבטחת בחירות. עמוד 498
- תר"מ 161/20 סיעת בית שמש חוזרת הבית היהודי בראשות אלי כהן נ' מר משה אבוטבול ואח'; פרסום המהווה הטעייה וקיום הגרלה נושאת פרסים לילדים תמורת קיום תעמולה. עמוד 500
- תר"מ 198/20 מר חיים לוי נ' רוח חדשה – סטודנטים למען ירושלים ואח'; קמפיין לעידוד הצבעה המקנה למצביעים טובות הנאה. עמוד 503
- תר"מ 223/20 מר צביקה הדר, מועמד לראשות העיר הרצליה נ' מר משה פדלון, מועמד לראשות העיר הרצליה; הוצאת דיבה ופסילת תוכן תעמולה בהתבסס על אמינות התוכן. עמוד 508
- תר"מ 225,229/20 מר מנשה סמירה נ' מר דור שור, ראש מועצה אזורית באר טוביה ואח'; תליית שלטי תעמולה במקומות אסורים. עמוד 510

נהלים

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת

נוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 לפי סעיפים 17ב(א) ו-17ג לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959

הגדרות

1. בנוהל זה -

"החוק" – חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959[1];

"יושב ראש הוועדה" – יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית שמונה לפי סעיף 17 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969[2] (להלן – חוק הבחירות לכנסת);

"נוגע בדבר" – אחד מאלה:

(1) חבר ועדת הבחירות המרכזית שהוא נציג הסיעה שתעמולה בעדה מהווה או עלולה להוות עבירה לפי החוק;

(2) בא כח רשימת מועמדים שמונה לפי סעיף 59 לחוק הבחירות לכנסת שתעמולה בעדה מהווה או עלולה להוות עבירה לפי החוק;

"עתירה" – עתירה למתן צו לפי סעיף 17ב או 17ג לחוק;

"תצהיר" – תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971[3].

---

[1] ס"ח התשי"ט, עמ' 138; התשע"א, עמ' 1026.
[2] ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.
[3] דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

עתירה

2. (א) עתירה תימסר למשרדי ועדת הבחירות המרכזית במשכן הכנסת; באופן סרוק וחתום, על מצורפיה כאמור בסעיף קטן (ג) ובסעיף 3, ותוגש, עד השעה 14:00 בימים א' עד ה' בשבוע, באמצעות דואר אלקטרוני Vadatb@knesset.gov.il או באמצעות פקסימילה שמספרה 02-5669855; עותק מקורי, כרוך ומודפס של העתירה, על מצורפיה כאמור, יוגש, בנוסף, במסירה אישית למשרדי הוועדה בכנסת, או ישלח בדואר רשום למשרדי הוועדה; כמועד קבלת העתירה במשרדי הוועדה ייחשב המועד שבו אישרה מזכירות הוועדה את קבלת העתירה על מצורפיה.

(ב) בעתירה ייכללו כל אלה:

(1) שם העותר, מספר זהותו ומענו להמצאת כתבי בי-דין, לרבות מספר טלפון, מספר טלפון נייד, מספר פקסימילה וכתובת דואר אלקטרוני, ואם הוא מיוצג – שם עורך דינו ופרטיו כאמור;

(2) המשיבים ומענם להמצאת כתבי בי-דין, הפרטים המפורטים בפסקה (1) לגבי כל אחד מהמשיבים, אם ניתן לברר, ועניינו של כל אחד מהמשיבים בנושא העתירה; היה המשיב מועמד לבחירות לכנסת או לבחירות לרשות מקומית, או סיעה של הכנסת או של מועצה מקומית או אזורית, או רשימת מועמדים לכנסת או לרשות מקומית, יצוין הדבר בהבלטה בעתירה;

(3) תיאור התעמולה נושא העתירה והמועד שבו פורסמה, או שבו היא עתידה להיות מפורסמת;

(4) העניין של העותר בנושא העתירה;

(5) פירוט הנימוקים שבעובדה ושבחוק שעליהם מתבססת העתירה;

(6) נעשתה פניה מוקדמת בכתב למשיב – יצורפו העתקים של ההתכתבות לעניין זה; לא נעשתה פניה מוקדמת – יפורטו הנימוקים להגשת העתירה בלא פניה מוקדמת;

(7) פירוט הסעד המבוקש;

(8) עותר המבקש לצרף נספחים לעתירה -

(א) יצרף, לפני הנספח הראשון, תוכן ענינים שבו יפורטו ביחס לכל נספח: שם הנספח, הספרה שבה סומן ומספר העמוד של העמוד הראשון לנספח;

(ב) יצרף, לפני כל אחד מהנספחים, דף מקדים שבראשו ובמרכזו יצויינו: שם הנספח, הספרה שבה סומן ומספר העמוד של העמוד הראשון של הנספח; הפרטים המצויינים בסעיף זה יירשמו בגופן "David", גודל 36.

(ג) עתירה תיערך לפי טופס 1 שבתוספת והעובדות שבה יאומתו בתצהיר אשר יצורף לה ושיהיה ערוך לפי טופס 2 שבתוספת; בתצהיר תהיה הפרדה בין עובדות שהן בידיעתו האישית של המצהיר לבין עובדות הנכונות לפי מיטב ידיעתו ואמונתו, שלגביהן יציין את מקור ידיעתו ואמונתו.

צירוף מסמכים

3. (א) לכל עותק של העתירה יצורף צילום של התעמולה נושא העתירה, אם ניתן להשיגו בשקידה סבירה, ושל כל מסמך אחר שהעותר מסתמך עליו, ושמצוי ברשותו.

(ב) לא צורף מסמך כאמור לעתירה, אף שהוא מצוי ברשות העותר, לא יסתמך עליו בעל דין בדיון בעתירה אלא ברשות יושב ראש הוועדה.

המשיבים לעתירה

4. (א) המשיבים לעתירה יהיו כל אלה:

(1) המועמד, הסיעה או רשימת המועמדים שבעדם נערכה, או תיערך התעמולה נושא העתירה, לפי העניין;

(2) היוזם לפרסום התעמולה, אם אינו המשיב האמור בפסקה (1);

(3) כל מי שעלול להיפגע מקבלת העתירה.

(ב) יושב ראש הוועדה רשאי, בכל שלב, להורות על מחיקת עתירה אם לא צורף משיב ראוי, או להורות על צירופו של עותר או משיב, וכן על מחיקת משיב או עותר שצורף לעתירה.

(ג) נוגע בדבר, היועץ המשפטי לממשלה, ובבחירות לרשות מקומית המפקח הארצי על הבחירות ברשויות המקומיות במשרד הפנים ומנהל הבחירות ברשות המקומית רשאים לבקש להצטרף, בכל שלב, ובאישור יושב ראש הוועדה, כמשיבים לעתירה.

פגם בעתירה ובכתב התשובה

5. עתירה שלא מתקיימות בה הוראות סעיפים 2 עד 4 ו-8 לא תתקבל לרישום, אלא שהעותר, או המשיב, לפי העניין, רשאים לבקש שיושב ראש הוועדה, או מי שהוא הסמיך לכך, יחליט בשאלה האם בעתירה או בתשובה מתקיימות ההוראות האמורות או לא, והחלטתו תהא סופית ומכרעת.

המצאת עתירה למשיבים

6. עותר ימציא למשיבים, במישרין, עותק של העתירה והמסמכים שצורפו לה לפי סעיף 3 ויגיש למזכירות ועדת הבחירות המרכזית אישורים על המצאת העתירה לכל המשיבים; יושב ראש הוועדה רשאי להחליט, אם ראה כי נסיבות העניין מחייבות שלא להשהות את הטיפול בעתירה שלפניו, כי תימסר למשיבים הודעה טלפונית על הגשת העתירה ודבר תוכנה, והדבר יאומת בתצהיר שיגיש העותר למזכירות הוועדה.

עיון בעתירה

7. עתירה שנתקבלה לרישום תובא, בהקדם האפשרי, לעיון יושב ראש הוועדה, והוא רשאי –

(1) למחוק או לדחות עתירה – כולה או מקצתה – על הסף, על פי כתב העתירה בלבד או לאחר שקיבל כתב תשובה;

(2) להורות לעותר להגיש תצהיר משלים או הודעה משלימה בעניינים שהורה, או להגיש נוסח מתוקן של העתירה באופן שהורה;

(3) להורות שמשיב יגיש כתב תשובה לפי סעיף 8 (בנוהל זה – כתב תשובה), ורשאי הוא להגדיר את העניינים הטעונים תשובה;

(4) להורות כי יתקיים דיון בעתירה במעמד הצדדים, ומשעשה כן, יגישו המשיבים את תגובתם לעתירה או לעניינים שהורה (להלן – כתב תגובה); כתב התגובה יוגש למזכירות הוועדה ויומצא לשאר בעלי הדין במועד שקבע יושב ראש הוועדה; לא נקבע מועד, יוגש כתב התגובה למזכירות הוועדה ויומצא לשאר בעלי הדין לא יאוחר מארבעה ימים לפני מועד הדיון.

כתב תשובה

8. (א) הורה יושב ראש הוועדה על הגשת כתב תשובה לעתירה, יוגש כתב התשובה בתוך ארבעה ימים מיום החלטתו, בכפוף לאמור בסעיף 7(4), אם לא קבע יושב ראש הוועדה מועד אחר; המועד להמצאת התשובה בכתב יהיה לא יאוחר מהשעה 14:00 בצהרי היום האחרון שבו ניתן להגיש את התשובה.

(ב) בכתב התשובה יפורטו אלה:

(1) שם המשיב, מספר זהותו ומענו להמצאת כתבי בי-דין, לרבות מספר טלפון, מספר טלפון נייד, מספר פקסימילה וכתובת דואר אלקטרוני, ואם הוא מיוצג – שם עורך דינו ופרטיו כאמור;

(2) פירוט הנימוקים שבעובדה ושבחוק שעליהם מתבססת התשובה;

(3) עמדת המשיב לגבי הסעד המבוקש בעתירה;

(4) כתב התשובה יהיה ערוך לפי טופס 3 שבתוספת, והעובדות שבו יאומתו בתצהיר או תצהירים אשר יצורפו אליו כאמור בסעיף2(ג);

(5) לכתב תשובה יצורפו, ככל שניתן, העתקים צילומיים של כל המסמכים הנוגעים לענין;

(6) משיב המבקש לצרף נספחים לכתב התשובה -

(א) יצרף, לפני הנספח הראשון, תוכן ענינים שבו יפורטו ביחס לכל נספח: שם הנספח, הספרה שבה סומן ומספר העמוד של העמוד הראשון לנספח;

(ב) יצרף, לפני כל אחד מהנספחים, דף מקדים שבראשו ובמרכזו יצויינו: שם הנספח, הספרה שבה סומן ומספר העמוד של העמוד הראשון של הנספח; הפרטים המצויינים בסעיף זה יירשמו בגופן "David", גודל 36.

(7) משיב שלא הגיש כתב תשובה כאמור, לא יהא רשאי להשמיע את טענותיו אלא ברשות יושב ראש הוועדה.

צורת כתב טענות

9. עתירה, כתב תשובה וכל מסמך אחר המוגש במסגרת הליך בפני יושב ראש הוועדה יוגש בצורה שבה מגישים כתבי טענות לבית משפט לפי סימן א' לפרק ז' לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984[4], בשינויים המחוייבים, ובשינויים שיורה יושב ראש הוועדה.

[4] ק"ת התשמ"ד, עמ' 2220.

ראיות

10. (א) יושב ראש הוועדה ידון בעתירה על פי ראיות שיובאו בתצהירים בכתב, זולת אם החליט, לפי שיקול דעתו להתיר חקירת מצהיר של בעל הדין שכנגד, אם ראה כי הדבר דרוש לשם הכרעה בעתירה; החליט יושב ראש הוועדה להתיר חקירה כאמור – יורה את דרך חקירת המצהיר, ורשאי הוא לקבוע כי חקירת המצהיר תיעשה בדרך של שאלונים בכתב, או בדרך של בקשת פרטים נוספים, כפי שיורה.

(ב) לא התייצב המצהיר לפי החלטת יושב ראש הוועדה, או לא השיב לחקירתו באופן שהורה יושב ראש הוועדה לפי סעיף קטן (א) לא ישמש תצהירו ראיה אלא ברשות היושב ראש.

הכרעה בעתירה

11. (א) יושב ראש הוועדה רשאי להחליט בעתירה על יסוד העתירה וכתב התשובה בלבד, או על יסוד דיון במעמד הצדדים.

(ב) ראה יושב ראש הוועדה מקום לברר את העתירה בדיון בפניו רשאי הוא לקבוע מועד לדיון בעתירה במעמד הצדדים.

(ג) יושב ראש הוועדה כי רשאי ליתן צו ארעי על יסוד העתירה בלבד (להלן – צו ארעי); ומשנתן צו ארעי, יקבע בו מועד למתן תגובה של המשיב או לדיון במעמד הצדדים בהקדם האפשרי.

סדר הטיעון

12. החליט יושב ראש הוועדה על קיום דיון בפניו, סדר הדיון יהיה כלהלן:

(1) העותר יטען תחילה והמשיב יטען אחריו, זולת אם קבע יושב ראש הוועדה סדר טיעון אחר; היו כמה עותרים או כמה משיבים, יקבע יושב ראש הוועדה את סדר הטיעון ביניהם;

(2) יושב ראש הוועדה רשאי להתיר לבעל דין טיעון נוסף בתשובה לטענות בעל הדין שכנגד;

(3) התיר יושב ראש הוועדה חקירת מצהיר או חקירת עד שאינו מצהיר, וקבע שהחקירה תיערך בדיון לפניו, תיערך חקירתו לפני שמיעת טענות בעלי הדין, ואולם רשאי יושב ראש הוועדה, אם ראה טעם לכך, להתיר חקירת מצהיר בשלב אחר של הדיון; המצהיר מטעם העותר ייחקר תחילה, זולת אם קבע יושב ראש הוועדה סדר אחר; היו כמה עותרים או כמה משיבים, יקבע יושב ראש הוועדה את סדר חקירת המצהירים ביניהם;

(4) יושב ראש הוועדה רשאי להורות על השלמת טיעונים בכתב בעניינים שקבע, במקום טיעון בעל פה.

החלטה סופית

13. (א) בהחלטה הסופית מוסמך יושב ראש הוועדה לדחות את העתירה או לקבלה – כולה, מקצתה או בשינויים וכן רשאי הוא להורות בדבר הוצאות ועניינים אחרים הנגזרים מהחלטתו, לפי שיקול דעתו.

(ב) החלטת יושב ראש הוועדה בעתירה תימסר לעותר, למשיב ולכל נוגע בדבר ותפורסם באתר האינטרנט של הוועדה; נגעה החלטה לתעמולת בחירות לכנסת – תפיץ אותה מזכירות הוועדה בין כל חברי הוועדה באמצעות דואר אלקטרוני.

הוצאות

14. (א) בתום כל הליך, יחליט יושב ראש הוועדה, לענין שלפניו, האם לחייב בעל דין בתשלום שכר טרחת עורך דין והוצאות המשפט (להלן – הוצאות) לטובת בעל דין אחר, או לטובת אוצר המדינה או אם לאו.

(ב) ראה יושב ראש הוועדה כי בעל דין האריך את הדיון בכל הליך שלא לצורך, על ידי טענות סרק או בכל דרך אחרת, רשאי הוא, באותו הליך או במסגרת ההחלטה הסופית, וללא קשר עם תוצאות ההליך, להטיל עליו את הוצאות ההליך בשיעור שימצא לנכון בנסיבות הענין, לטובת בעל הדין שכנגד או לטובת אוצר המדינה, או לטובת שניהם.

(ג) על פסיקת הוצאות לפי סעיף זה, יחולו, בשינויים המחוייבים, הוראות פרק ל"ד לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1948.

אי התייצבות או אי הגשת מסמכים לפי החלטת יושב ראש הוועדה

15. (א) נמסרה הודעה בדבר דיון, רשאי יושב ראש הוועדה –

(1) אם לא התייצב איש מבעלי הדין – למחוק או לדחות את העתירה או לדחות את הדיון למועד אחר;

(2) אם התייצב העותר והמשיב לא התייצב – לקיים דיון בעתירה בהעדר המשיב או לדחות את הדיון למועד אחר;

(3) אם התייצב המשיב והעותר לא התייצב – למחוק או לדחות את העתירה או לדחות את הדיון למועד אחר.

(ב) ניתנה החלטה לפי סעיף זה, רשאי העותר או המשיב, לפי הענין, לבקש את ביטולה או שינויה בתוך ארבעה ימים מיום המצאתה, ורשאי יושב ראש הוועדה לבטלה או לשנותה בתנאים שייראו לו, ובין השאר לענין הוצאות.

(ג) החליט יושב ראש הוועדה כי על אחד מבעלי הדין להגיש כתב תשובה או תגובה בהליך שלפניו, או הורה לאחד מבעלי הדין להשלים פרטים או טיעונים או להעמיד מצהיר לחקירה באמצעות שאלונים או באמצעות בקשת פרטים נוספים, והמסמכים לא הוגשו למזכירות הוועדה במועד – יראו את בעל הדין שלא הגיש את המסמכים במועד כבעל דין שלא התייצב לדיון, ויחולו הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), בשינויים המחוייבים.

פרוטוקול

16. (א) נערך דיון בפני יושב ראש הוועדה לפי נוהל זה, רשאי יושב ראש הוועדה, להורות כי יערך פרוטוקול של עיקרי הדברים שבדיון.

(ב) פרוטוקול יכול שייערך גם בדרך של הקלטה ברשמקול או באופן אחר שיקבע יושב ראש הוועדה, ובלבד שפרוטוקול שנערך כאמור, יועלה על הכתב ויצורף לתיק הדיון.

סטייה מהוראות

17. יושב ראש הוועדה רשאי לסטות מהוראות נוהל זה, ככל הנדרש, וכפי שיורה, אם נראה לו כי יעיל וצודק להורות על כך, בנסיבות העניין.

ביטול

18. נוהל הטיפול בבקשות לצו מניעה או לצו הסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין לפי סעיפים 17ב ו-17ג לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959, התשע"ג-2012 מיום כ"ח בחשוון התשע"ג (13 בנובמבר 2012) – בטל

תוספת

טופס 1

(סעיף 2(ג))

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה___ ת_____/_____

בפני יושב ראש הוועדה כב' השופט _____

העותר: _____, ת.ז. _____

מרחוב _____, {עיר / מיקוד}

טלפון: _____; פקסימילה: _____

דואר אלקטרוני: _____@_____

- נ ג ד -

המשיבים: 1. _____, ת.ז. _____

מרחוב _____, {עיר / מיקוד}

טלפון נייד: _____; פקסימילה: _____

דואר אלקטרוני: _____@_____

2. _____, ת.ז. _____

מרחוב _____, {עיר / מיקוד}

טלפון נייד: _____; פקסימילה: _____

דואר אלקטרוני: _____@_____

<u>עתירה לצו מניעה/ צו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין</u>

בעתירה יפורטו כל אלה:

(1) העניין של העותר בנושא העתירה;

(2) עניינו של כל אחד מהמשיבים בנושא העתירה; היה המשיב מועמד לבחירות לכנסת או לבחירות לרשות מקומית, או סיעה של הכנסת או של מועצה מקומית או אזורית, או רשימת מועמדים לכנסת או לרשות מקומית, יצויין הדבר בהבלטה בכתב העתירה;

(3) תיאור התעמולה נושא העתירה והמועד שבו פורסמה, או שבו היא עתידה להיות מפורסמת;

(4) פירוט הנימוקים שבעובדה ושבחוק שעליהם מתבססת העתירה;

(5) נעשתה פניה מוקדמת בכתב למשיב – יצורפו העתקים של ההתכתבות לענין זה; לא נעשתה פניה מוקדמת – יפורטו הנימוקים להגשת העתירה בלא פניה מוקדמת;

(6) פירוט הסעד המבוקש.

העובדות שבעתירה יאומתו בתצהיר או תצהירים אשר יצורפו אליה, כאמור בסעיף2(ג) לנוהל.

לעתירה יצורפו, ככל שניתן, העתקים צילומיים של כל המסמכים הנוגעים לענין וכן כל הראיות הרלוונטיות.

_____

תאריך_____ חתימת העותר או בא כוחו

טופס 2 (סעיף 2(ג))

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה___ ת_____/_____
בפני יושב ראש הוועדה, כב' השופט _____

העותר: _____, ת.ז. _____
מרחוב _____, {עיר / מיקוד}
טלפון: _____; טלפון נייד: _____ פקסימילה: _____
דואר אלקטרוני: _____@_____

- נ ג ד -

המשיבים: 1. _____, ת.ז. _____
מרחוב _____, {עיר / מיקוד}
טלפון: _____; טלפון נייד: _____ פקסימילה: _____
דואר אלקטרוני: _____@_____

2. _____, ת.ז. _____
מרחוב _____, {עיר / מיקוד}
טלפון: _____; טלפון נייד: _____ פקסימילה: _____
דואר אלקטרוני: _____@_____

תצהיר מטעם .....

אני החתום מטה _____, מס' זהות _____, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי אם לא אעשה כן אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזה לאמור.

תיאור תפקידו של המצהיר וזיקתו לעניינים נושא העתירה / התשובה.

תצהירי זה ניתן לתמיכה בעתירה / בתשובה ולאימות האמור בה.

האמור בסעיפים ..... שבעתירה / בתשובה הוא בידיעתי האישית.

האמור בסעיפים ..... שבעתירה / בתשובה הוא נכון לפי מיטב ידיעתי ואמונתי. המקור לידיעתי ולאמונתי הוא.....

אני מצהיר כי השם דלעיל הוא שמי, החתימה דלמטה היא חתימתי, וכי תוכן תצהירי זה אמת.

תאריך_____ _____
חתימת המצהיר

אישור

אני החתום מטה _____, עו"ד, מאשר בזה כי ביום _____, הופיע בפני _____, המוכר לי אישית / שהזדהה בפני על פי תעודת זהות מס' _____, ולאחר שהזהרתיו כי עליו לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר נכונות הצהרתו דלעיל וחתם עליה בפני.

_____
חתימת מקבל התצהיר + חותמת

טופס 3
(סעיף 8(ב)(4))

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה___ ת_____/_____
בפני יושב ראש הוועדה
כב' השופט _____

העותר: _____, ת.ז. _____
מרחוב _____, {עיר / מיקוד}
טלפון: _____; טלפון נייד: _____ פקסימילה: _____
דואר אלקטרוני: _____@_____

- נ ג ד -

המשיבים: 1. _____, ת.ז. _____
מרחוב _____, {עיר / מיקוד}
טלפון: _____; טלפון נייד: _____ פקסימילה: _____
דואר אלקטרוני: _____@_____

2. _____, ת.ז. _____
מרחוב _____, {עיר / מיקוד}
טלפון: _____; טלפון נייד: _____ פקסימילה: _____
דואר אלקטרוני: _____@_____

<u>כתב תשובה מטעם משיב .....</u>

כתב התשובה יפורטו כל אלה -

1. פירוט הנימוקים שבעובדה ושבחוק שעליהם מתבססת התשובה;
2. עמדת המשיב באשר לסעד המבוקש בעתירה.

העובדות שבכתב התשובה יאומתו בתצהיר או תצהירים אשר יצורפו אליו, כאמור בסעיף2(ג) לנוהל.

לכתב תשובה יצורפו, ככל שניתן, העתקים צילומיים של כל המסמכים הנוגעים לענין.

_____
חתימת המשיב או בא כוחו

תאריך_____

_____ התשע"ג
(_____ 2013)
(חמ 1716-3)

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

נוהל הטיפול בבקשות לקביעת היעדר קלון, התשע"ד-2013

לפי סעיפים 6(ג) לחוק-יסוד: הכנסת, 56ב לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, 7(ב) ו-7א לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 וסעיפים 19(ב) ו-19א לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958

הגדרות

19. בנוהל זה -

"צו המועצות האזוריות" – צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958[5];

"חוק הבחירות לכנסת" – חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969[6];

"חוק הרשויות המקומיות" – חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965[7];

"יושב ראש הוועדה" – יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית שמונה לפי סעיף 17 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969[8] (להלן – חוק הבחירות לכנסת);

"בקשה" – בקשה לקביעת היעדר קלון לפי סעיף 56ב לחוק הבחירות לכנסת או לפי סעיף 7א לחוק הרשויות המקומיות או לפי סעיף 19א לצו המועצות האזוריות;

"תצהיר" – תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971[9].

בקשה

20. (ד) בקשה תימסר למשרדי ועדת הבחירות המרכזית במשכן הכנסת לפני המועד האחרון להגשתה כאמור בסעיף 4, באופן סרוק וחתום, על מצורפיה כאמור בסעיף קטן (ג) ובסעיף 3, באמצעות דואר אלקטרוני Vadatb@knesset.gov.il או באמצעות פקסימילה שמספרה 02-5669855; עותק מקורי, כרוך ומודפס של העתירה, על מצורפיה כאמור, יוגש, בנוסף, במסירה אישית למשרדי הוועדה בכנסת, או ישלח בדואר רשום למשרדי הוועדה; כמועד קבלת הבקשה במשרדי הוועדה ייחשב המועד שבו אישרה מזכירות הוועדה את קבלת הבקשה על מצורפיה.

(ה) בבקשה ייכללו כל אלה:

---

[5] ק"ת התשי"ח, עמ' 1259;
[6] ס"ח התשכ"ט, עמ' 169.
[7] ס"ח התשכ"ה, עמ' 248.
[8] ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.
[9] דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

(9) שם המבקש, מספר זהותו ומענו להמצאת כתבי בי-דין, לרבות מספר טלפון, מספר טלפון נייד, מספר פקסימילה וכתובת דואר אלקטרוני, ואם הוא מיוצג – שם עורך דינו ופרטיו כאמור;

(10) רשימת המועמדים במסגרתה מבקש המבקש להתמודד בבחירות, ובבחירות לרשויות המקומיות או למועצות אזוריות – שם המועצה והאם המבקש מתעתד להגיש מועמדותו גם לתפקיד ראש המועצה;

(11) פירוט הנימוקים שבעובדה ושבחוק שעליהם מתבססת הבקשה;

(12) מבקש המבקש לצרף נספחים לבקשה -

(א) יצרף, לפני הנספח הראשון, תוכן ענינים שבו יפורטו ביחס לכל נספח: שם הנספח, הספרה שבה סומן ומספר העמוד של העמוד הראשון לנספח;

(ב) יצרף, לפני כל אחד מהנספחים, דף מקדים שבראשו ובמרכזו יצויינו: שם הנספח, הספרה שבה סומן ומספר העמוד של העמוד הראשון של הנספח; הפרטים המצויינים בסעיף זה יירשמו בגופן "David", גודל 36.

(ו) בקשה תיערך לפי טופס 1 שבתוספת והעובדות שבה יאומתו בתצהיר אשר יצורף לה ושיהיה ערוך לפי טופס 2 שבתוספת; בתצהיר תהיה הפרדה בין עובדות שהן בידיעתו האישית של המצהיר לבין עובדות הנכונות לפי מיטב ידיעתו ואמונתו, שלגביהן יציין את מקור ידיעתו ואמונתו.

צירוף מסמכים

21. (ג) לכל עותק של הבקשה יצורפו כתב האישום נושא הבקשה, הכרעת הדין וגזר הדין בהליך, כל חומר אחר הנוגע לעניין וכל מסמך אחר שהמבקש מסתמך עליו, ושמצוי ברשותו.

(ד) לא צורף מסמך כאמור לעתירה, אף שהוא מצוי ברשות העותר, לא יסתמך עליו בעל דין אלא ברשות יושב ראש הוועדה.

המועד להגשת בקשה

22. בקשה, על כל מצורפיה, תוגש לא יאוחר מהמועדים המפורטים להלן -

(1) בקשה לפי סעיף 56ב לחוק הבחירות לכנסת תוגש לא יאוחר מיום הגשת רשימות המועמדים; נידון מועמד, או מי שמבקש להיות מועמד, בבחירות לכנסת למאסר כאמור בסעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת, ופסק נעשה סופי בתקופה שבין יום לאחר הגשת רשימת המועמדים ועד ערב יום תחילת כהונתו כחבר הכנסת תוגש הבקשה בתוך שבעה ימים מיום שפסק הדין נעשה סופי;

(2) בקשה לפי סעיף 7א לחוק הרשויות המקומיות תוגש לא יאוחר מהיום ה-32 שלפי יום הבחירות; נידון מועמד, או מי שמבקש להיות מועמד, בבחירות לרשות מקומית למאסר כאמור בסעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות ופסק נעשה סופי אחרי הגשת רשימת המועמדים ובטרם החל לכהן כחבר המועצה תוגש הבקשה בתוך שבעה ימים מיום שפסק הדין נעשה סופי;

(3) בקשה לפי סעיף 19א לצו המועצות האזוריות תוגש לא יאוחר מהיום ה-32 שלפי יום הבחירות; נידון מועמד, או מי שמבקש להיות מועמד, בבחירות למועצה אזורית למאסר כאמור בסעיף 19(ב) לצו המועצות האזוריות ופסק נעשה סופי אחרי הגשת רשימת המועמדים ובטרם החל לכהן כחבר המועצה תוגש הבקשה בתוך שבעה ימים מיום שפסק הדין נעשה סופי.

המשיבים לעתירה

23. (א) היועץ המשפטי לממשלה יהיה המשיב לבקשה.

(ב) יושב ראש הוועדה רשאי, בכל שלב משלבי הדיון, להורות על צירופו של משיב לבקשה, וכן על מחיקת משיב או מבקש שצורף לבקשה.

פגם בעתירה ובכתב התשובה

24. בקשה שלא מתקיימות בה הוראות סעיפים 2 עד 4 ו-7 לא תתקבל לרישום, אלא שהמבקש, או המשיב, לפי העניין, רשאים לבקש שיושב ראש הוועדה, או מי שהוא הסמיך לכך, יחליט בשאלה האם בבקשה או בתשובה מתקיימות ההוראות האמורות אם לאו, והחלטתו תהא סופית ומכרעת.

המצאת עתירה למשיבים

25. המבקש ימציא ליועץ המשפטי לממשלה, במישרין, עותק של הבקשה והמסמכים שצורפו לה לפי סעיף 3.

עיון בעתירה

26. בקשה שנתקבלה לרישום תובא, בהקדם האפשרי, לעיון יושב ראש הוועדה, והוא רשאי –

(5) למחוק או לדחות בקשה – כולה או מקצתה – על הסף, על פי כתב הבקשה בלבד או לאחר שקיבל כתב תשובה;

(6) להורות למבקש להגיש תצהיר משלים או הודעה משלימה בעניינים שהורה, או להגיש נוסח מתוקן של הבקשה באופן שהורה;

(7) להורות ליועץ המשפטי לממשלה להגיש עמדתו לבקשה;

(8) לקבל החלטה בבקשה כאמור בסעיף 12;

(9) להורות כי יתקיים דיון בבקשה במעמד המבקש ונציג היועץ המשפטי לממשלה ומשעשה כן, תוגש עמדת היועץ המשפטי לממשלה (להלן – כתב תגובה); כתב התגובה יוגש למזכירות הוועדה ויומצא למבקש במועד שקבע יושב ראש הוועדה; לא נקבע מועד, יוגש כתב התגובה למזכירות הוועדה ויומצא למבקש לא יאוחר מארבעה ימים לפני מועד הדיון.

עמדת היועץ המשפטי לממשלה

27. (ג) הורה יושב ראש הוועדה על הגשת עמדת היועץ המשפטי לממשלה בבקשה, תוגש העמדה בתוך שבעה ימים מיום החלטתו, בכפוף לאמור בסעיף 8(5), אם לא קבע יושב ראש הוועדה מועד אחר; המועד להמצאת עמדה בכתב, כאמור יהיה לא יאוחר מהשעה 14:00 בצהרי היום האחרון שבו ניתן להגיש את התשובה.

(ד) בעמדת היועץ המשפטי לממשלה יפורטו אלה:

(8) שם בא כח היועץ המשפטי לממשלה בעניין בקשה זו ופרטי ההתקשרות עמו, לרבות מספר טלפון, מספר טלפון נייד, מספר פקסימילה וכתובת דואר אלקטרוני;

(9) עמדת היועץ המשפטי לממשלה לגבי המבוקש;

(10) פירוט הנימוקים שבעובדה ושבחוק שעליהם מתבססת העמדה;

(11) לעמדת היועץ המשפטי לממשלה יצורפו, ככל שניתן, העתקים צילומיים של כל המסמכים הנוגעים לענין;

(12) ביקש בא כח היועץ המשפטי לממשלה לצרף נספחים לעמדה -

(א) יצרף, לפני הנספח הראשון, תוכן ענינים שבו יפורטו ביחס לכל נספח: שם הנספח, הספרה שבה סומן ומספר העמוד של העמוד הראשון לנספח;

(ב) יצרף, לפני כל אחד מהנספחים, דף מקדים שבראשו ובמרכזו יצויינו: שם הנספח, הספרה שבה סומן ומספר העמוד של העמוד הראשון של הנספח; הפרטים המצויינים בסעיף זה יירשמו בגופן "David", גודל 36.

צורת כתב טענות

28. בקשה, כתב עמדת היועץ המשפטי לממשלה וכל מסמך אחר המוגש במסגרת הליך בפני יושב ראש הוועדה יוגש בצורה שבה מגישים כתבי טענות לבית משפט לפי סימן א' לפרק ז' לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984[10], בשינויים המחוייבים, ובשינויים שיורה יושב ראש הוועדה.

ראיות

29. (ג) יושב ראש הוועדה ידון בבקשה על פי ראיות שיובאו בתצהירים בכתב, זולת אם החליט, לפי שיקול דעתו להתיר חקירת מצהיר של בעל הדין שכנגד, אם ראה כי הדבר דרוש לשם הכרעה בבקשה; החליט יושב ראש הוועדה להתיר חקירה כאמור – יורה את דרך חקירת המצהיר, ורשאי הוא לקבוע כי חקירת המצהיר תיעשה בדרך של שאלונים בכתב, או בדרך של בקשת פרטים נוספים, כפי שיורה.

(ד) לא התייצב המצהיר לפי החלטת יושב ראש הוועדה, או לא השיב לחקירתו באופן שהורה יושב ראש הוועדה לפי סעיף קטן (א) לא ישמש תצהירו ראיה אלא ברשות היושב ראש.

הכרעה בבקשה

30. (ד) יושב ראש הוועדה רשאי להחליט בבקשה על יסוד הבקשה ועמדת היועץ המשפטי לממשלה בלבד, או על יסוד דיון במעמד הצדדים.

(ה) ראה יושב ראש הוועדה מקום לברר את הבקשה בדיון בפניו רשאי הוא לקבוע מועד לדיון בעתירה במעמד הצדדים.

סדר הטיעון

31. החליט יושב ראש הוועדה על קיום דיון בפניו, סדר הדיון יהיה כלהלן:

(5) המבקש יטען תחילה והיועץ המשפטי לממשלה יטען אחריו, זולת אם קבע יושב ראש הוועדה סדר טיעון אחר; היו משיבים נוספים, יקבע יושב ראש הוועדה את סדר הטיעון ביניהם;

(6) יושב ראש הוועדה רשאי להתיר לבעל דין טיעון נוסף בתשובה לטענות בעל הדין שכנגד;

[10] ק"ת התשמ"ד, עמ' 2220.

(7) התיר יושב ראש הוועדה חקירת מצהיר או חקירת עד שאינו מצהיר, וקבע שהחקירה תיערך בדיון לפניו, תיערך חקירתו לפני שמיעת טענות בעלי הדין, ואולם רשאי יושב ראש הוועדה, אם ראה טעם לכך, להתיר חקירת מצהיר בשלב אחר של הדיון; המצהיר מטעם העותר ייחקר תחילה, זולת אם קבע יושב ראש הוועדה סדר אחר; היו כמה עותרים או כמה משיבים, יקבע יושב ראש הוועדה את סדר חקירת המצהירים ביניהם;

(8) יושב ראש הוועדה רשאי להורות על השלמת טיעונים בכתב בעניינים שקבע, במקום טיעון בעל פה.

החלטה סופית

32. (ג) בהחלטה הסופית מוסמך יושב ראש הוועדה לדחות את הבקשה או לקבלה.

(ד) החלטת יושב ראש הוועדה בבקשה תימסר למבקש, לבא כח היועץ המשפטי לממשלה, למשיבים הנוספים, ובבחירות לרשויות המקומיות ולמועצות האזוריות לראש אגף הפיקוח על הבחירות ברשויות המקומיות במשרד הפנים.

סטייה מהוראות

33. יושב ראש הוועדה רשאי לסטות מהוראות נוהל זה, ככל הנדרש, וכפי שיורה, אם נראה לו כי יעיל וצודק להורות על כך, בנסיבות העניין.

תוספת

טופס 1

(סעיף 2(ג))

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה___ ה"ש_____/_____

בפני יושב ראש הוועדה כב' השופט _____

המבקש: _____, ת.ז. _____

מרחוב _____, {עיר / מיקוד}

טלפון: _____; פקסימילה: _____

דואר אלקטרוני: _____@_____

- נ ג ד -

המשיב: היועץ המשפטי לממשלה

באמצעות מח' הבג"צים בפרקליטות המדינה

רח' צלאח א-דין 29, ירושלים

<u>בקשה לקביעת היעדר קלון</u>

בבקשה יפורטו כל אלה:

(1) (2)

(3) פירוט הנימוקים שבעובדה ושבחוק שעליהם מתבססת הבקשה;

(4) מבקש המבקש לצרף נספחים לבקשה -

(א) יצרף, לפני הנספח הראשון, תוכן עניינים שבו יפורטו ביחס לכל נספח: שם הנספח, הספרה שבה סומן ומספר העמוד של העמוד הראשון לנספח;

(ב) יצרף, לפני כל אחד מהנספחים, דף מקדים שבראשו ובמרכזו יצויינו: שם הנספח, הספרה שבה סומן ומספר העמוד של העמוד הראשון של הנספח; הפרטים המצויינים בסעיף זה יירשמו בגופן "David", גודל 36.

(7) רקע אישי בנוגע למבקש;

(8) פרטי רשימת המועמדים במסגרתה מבקש המבקש להתמודד בבחירות, ובבחירות לרשויות המקומיות או למועצות אזוריות – שם המועצה והאם המבקש מתעתד להגיש מועמדותו גם לתפקיד ראש המועצה;;

(9) פירוט הנימוקים שבעובדה ושבחוק שעליהם מתבססת הבקשה;

לכל עותק של הבקשה יצורפו העתקים צילומיים של כתב האישום נושא הבקשה, הכרעת הדין וגזר הדין בהליך, כל חומר אחר הנוגע לעניין וכל מסמך אחר שהמבקש מסתמך עליו, ושמצוי ברשותו.

העובדות שבעתירה יאומתו בתצהיר או תצהירים אשר יצורפו אליה, כאמור בסעיף2(ג) לנוהל.

_____

תאריך_____ חתימת המבקש או בא כוחו

טופס 2 (סעיף 2(ג))

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה___ ה"ש_____/_____
בפני יושב ראש הוועדה, כב' השופט _____

המבקש: _____, ת.ז. _____
מרחוב _____, {עיר / מיקוד}
טלפון: _____; פקסימילה: _____
דואר אלקטרוני: _____@_____

- נ ג ד -

המשיב: היועץ המשפטי לממשלה
באמצעות מח' הבג"צים בפרקליטות המדינה
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים

<u>תצהיר מטעם .....</u>

אני החתום מטה _____, מס' זהות _____, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי אם לא אעשה כן אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזה לאמור.

1. תיאור תפקידו של המצהיר וזיקתו לעניינים נושא הבקשה.
2. תצהירי זה ניתן לתמיכה בבקשתו של _____, לקביעת היעדר קלון ולאימות האמור בה.
3. האמור בסעיפים ..... שבבקשה הוא בידיעתי האישית.
4. האמור בסעיפים ..... שבבקשה הוא נכון לפי מיטב ידיעתי ואמונתי. המקור לידיעתי ולאמונתי הוא.....
5. אני מצהיר כי השם דלעיל הוא שמי, החתימה דלמטה היא חתימתי, וכי תוכן תצהירי זה אמת.

תאריך_____ _____
חתימת המצהיר

<u>אישור</u>

אני החתום מטה _____, עו"ד, מאשר בזה כי ביום _____, הופיע בפני _____, המוכר לי אישית / שהזדהה בפני על פי תעודת זהות מס' _____, ולאחר שהזהרתיו כי עליו לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר נכונות הצהרתו דלעיל וחתם עליה בפניי.

_____
חתימת מקבל התצהיר + חותמת

_____ התשע"ד
(_____ 2013)

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

תעמולת בחירות

א. איסור שימוש במשאבי ציבור

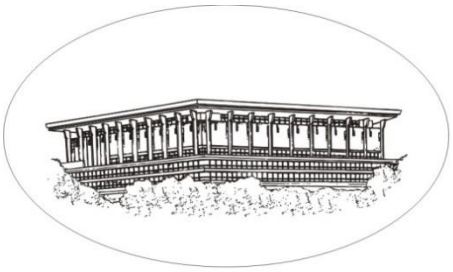

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ד' באייר התשע"ג
14 באפריל 2013

<u>תר"מ 1/20</u>

המבקשים: 1. חברי סיעת "מרץ" במועצת העיר רעננה
2. חברי סיעת "למען התושבים" במועצת העיר רעננה

נ ג ד

המשיב: מר נחום חופרי, ראש עיריית רעננה

בקשה בעניין תעמולת בחירות אסורה

<u>החלטה</u>

רקע

1. בבקשתם עתרו המבקשים להורות למשיב, ראש עיריית רעננה, להסיר את שמו משלטי החוצות התלויים בשטחים הציבוריים ברחבי העיר רעננה. עוד עתרו המבקשים לאסור על המשיב להפיץ לתושבי העיר איגרות אישיות לתושב, המכילות את תמונתו וחתימתו האישית. לטענת המבקשים, ציון שמו של המשיב על גבי השילוט והאיגרות הוא שימוש אסור במשאביה של העירייה וזאת בניגוד להוראת סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות).

2. ביקשתי את תגובת המשיב, באמצעות היועצת המשפטית של העירייה. בתגובה נאמר, כי שילוט החוצות בנוסח בו הופיע בעיר רעננה וכן איגרת חודש אפריל שנשלחה לתושב, אין

בהם כדי להוות הפרה של סעיף 2א לחוק הבחירות. עוד נטען בתגובה, כי מדובר בפרסומים שגרתיים אשר מהווים חלק מפעילותה השוטפת של העירייה ומסירת מידע אובייקטיבי חיוני לתושבי העיר וכי פרסומים אלו אינם כוללים דרכי תעמולה ו/או דברי שבח ו/או התפארות מצד גורם כזה או אחר, לרבות המשיב, ואין בהם כדי להציגו באור חיובי במיוחד, שיש בהתקיימותו חציית קו לעבר תעמולת בחירות אסורה.

עוד נטען בתגובה, כי השילוט נושא הפנייה הוסר זה מכבר ואינו קיים עוד ולכן פנייתם של המבקשים בעניין זה היא בעיקרה תיאורטית ואקדמית. לבסוף נטען בתגובה, כי החלטות קודמות של כב' השופט א' רובינשטיין תומכות ולמצער אינן סותרות את עמדתו של המשיב נוכח הנסיבות המתקיימות במקרה דנן.

אשר לאיגרות האישיות נטען, כי מדובר במידע אובייקטיבי לחלוטין על מגוון פעילויות תרבות הנערכות בעיר בחודש אפריל. עוד נטען, כי האיגרת נשלחת מדי חודש בחודשו אל בתי התושבים ומדובר בהליך שגרתי הנערך באופן קבוע ואשר יש בו כדי לגלם את הקשר הבלתי אמצעי בין העירייה ובין תושביה. עוד נטען, כי מנוסח האיגרת עולה, כי לא נכללים בה דברי שבח ו/או רהב ו/או התפארות מטעם גורם כלשהו או ציון הישגים אישיים כלשהם, בין אם של המשיב ובין אם של מאן דהוא.

לבסוף נטען בתגובה, כי לאור העובדה שמועד הגשת התגובה מצוי בפתח התקופה של ששת החודשים הקודמים לבחירות, העירייה קיבלה על עצמה להימנע מעתה ואילך משילוט חוצות הנושא את שמו של המשיב וכן להימנע מעתה ואילך מפרסומים בחתימתו ו/או בלוויית תמונתו לרבות פרסום אגרות אישיות בחתימתו של המשיב ו/או בלוויית תמונתו, וזאת עד למועד הבחירות החל ביום 22.10.2013.

הכרעה

3. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע, כי:

> **"2א. לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה....."**.

כבר נקבע, כי האיסור לפי סעיף זה חל מחוץ לתקופת 90 הימים שלפני יום הבחירות והפרתו היא עבירה פלילית לפי סעיפים 17 ו-17א לחוק הבחירות. תכלית האיסור היא להבטיח בחירות שוויוניות וחופשיות ולמנוע יצירת יתרון בלתי הוגן למועמד אשר בטרם הבחירות נמצא בעמדת כוח ביחס למשאבי הציבור. כך למשל קבעה כב' השופטת א' פרוקצ'יה בתר"מ 2/19 פיינשטיין נ' מלול, מ"מ ראש העיר רחובות (8.11.2009):

"האיסור לעשות שימוש בנכסי הציבור לצורך תעמולת בחירות הוא בעל משמעות מהותית ורבת חשיבות להגנה על כללי היסוד של חופש בחירות ושוויון הליך הבחירות, שלהם מימד חוקתי במשטר דמוקרטי. הוא מבטא את רעיון היסוד כי התמודדות בבחירות חופשיות צריכה לחתור, ככל האפשר, בין היתר, לשוויון האמצעיים ויכולת הנגישות לבוחר, שיובטחו לכל המתמודדים. מתן אפשרות למתמודד בבחירות לעשות שימוש בנכסי ציבור, אליהם יש לו נגישות מיוחדת מכוח התפקיד אותו הוא ממלא בפועל, פוגע פגיעה ממשית בערך השוויון בבחירות, בהפלותו לטובה את המתחרה, המכהן במשרה שלטונית עובר לבחירות. פן נוסף של האיסור נובע מהצורך למנוע שימוש בנכסי ציבור למטרת קידום עניינו האישי של מתמודד, שלא לשמו נועדו נכסים אלה שבידי הרשות מלכתחילה".

4. מבין השיקולים הנבחנים לעניין האיסור יש לשקול את עיתוי הפרסום וקרבתו למועד הבחירות, עד כמה חיוני המידע לציבור וכן השכל הישר, וכמובן שכל מקרה ונסיבותיו הוא.

ומן הכלל אל הפרט:

5. אשר לשילוט החוצות – הבקשה התייחסה לשלטי חוצות התלויים בשטחים ציבוריים ברחבי העיר רעננה, בהם מופיע שמו של המשיב. ברי, אפוא, כי בהעמדת שלטים אלה כשלעצמם אין פסול, ברם המבקשים מלינים על ציון שמו של המשיב על שלטי חוצות אלה. מתגובת המשיב נראה, כי לא עולה כל טעם לציון שמו של המשיב על גבי שלטים אלה. טענת המשיב, לפיה כל הפרסומים נושא הפנייה דנן אינם נכנסים להגדרת "תעמולת בחירות" אינה מצדיקה את ציון שמו על גבי השילוט. כידוע, תכליתו של סעיף 2א לחוק הבחירות היא שמירה על השוויון ומניעת הפליה לטובה של מתחרה המכהן בתפקיד ציבורי. העובדה כי המשיב הוא ראש העירייה המכהן, אינה צריכה ליתן לו יתרון על ידי שימוש במשאבים מעבר למה שניתן לו ממילא על ידי עצם כהונתו בתפקיד. כך למשל נקבע לאחרונה בהחלטת כב' השופט א' רובינשטיין בעניין עו"ד נפתלי גרוס נ' יהודה בן חמו, ראש עיריית כפר סבא(9.1.2013). לפיכך, אין מקום לפרסם את שמו של המשיב על גבי שלטי החוצות.

יש להטעים ולציין, כי בתגובה נכתב כאמור, כי שילוט החוצות הנושא את שמו של המשיב הוסר זה מכבר ואינו קיים עוד בחוצות העיר רעננה.

רשמתי לפני את הועדת העירייה בתגובתה, כי היא קיבלה על עצמה מעתה ואילך להימנע משילוט חוצות הנושא את שמו של המשיב וכן להימנע מעתה ואילך מפרסומים בחתימתו ו/או בלוויית תמונתו לרבות פרסום אגרות אישיות בחתימתו של המשיב ו/או בלוויית תמונתו, וזאת עד למועד הבחירות החל ביום 22.10.2013.

6. אשר לאיגרות האישיות – ככלל, אין לקבוע קטגוריות כי יש לאסור הפצת אגרת מידע לציבור (ראו למשל את ההחלטה בעניין עו"ד נפתלי גרוס נ' יהודה בן חמו, ראש עיריית כפר סבא (9.1.2013). אני סבור, כי אין פסול בעיתוי הנוכחי של הפצת איגרת תרבות לתושב. עם זאת, שוב, לא עולה כל טעם לציון שמו של המשיב על גבי האיגרות האישיות. מבין אני את החשיבות בדיווח אירועי התרבות של העירייה, אולם בין דיווח זה מטעם העירייה לבין דיווח אישי של המשיב – אין ולא כלום.

7. אשר על כן, ומכל האמור לעיל, ככל ונותרו שלטי חוצות עם שמו של המשיב, ניתן בזאת צו המורה למשיב להסיר את שמו משילוט החוצות של העירייה מכאן ואילך וכן להימנע ממשלוח אגרות אישיות לתושבים מטעם העירייה בחתימתו. ברי, אפוא, כי אין בכך כדי למנוע פרסומים שוטפים מטעם העירייה כמידע לתושבים. לעניין הסרת השם משילוט כאמור, יוגש תצהיר מטעם העירייה בתוך 30 יום.

ניתנה היום, ד' באייר התשע"ג (14.4.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

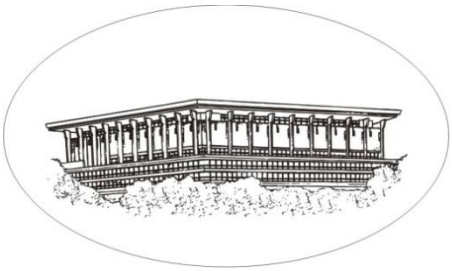

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ז בסיון התשע"ג
5 ביוני 2013

<u>תר"מ 9/20</u>

העותרת: גב' שרי סלע

נ ג ד

המשיב: מר משה סיני, ראש עיריית ראש העין

עתירה למתן צווי מניעה

<u>החלטה</u>

רקע וטענות הצדדים

1. במסגרת העתירה שבפניי, מבקשת העותרת מתן שישה צווי מניעה:

2. הראשון, לאור "דוח לתושב" שמפרסמת עיריית ראש העין. לטענת העותרת, במסגרת דוח זה, מפורטים הישגי עיריית ראש העין במהלך שנת 2012. עם זאת, לטענתה, הישגיה שלה, חברת מועצת העירייה המחזיקה בתיק התחבורה הציבורית, והישגים נוספים שלא נזקפים לזכות ראש העיר, הושמטו מהדוח. העותרת פנתה למשיב במכתב בבקשה שהישגיה יתווספו לדוח ויוצא לו תיקון, אולם בקשתה נותרה ללא כל מענה. לאור כל אלה, עותרת היא למתן צו עשה לפרסום דוח נוסף לתושב, אשר יאזכר את פעילותיה בתור אחראית תיק תחבורה ציבורית.

3. השני, נוכח שלטי חוצות מטעם העירייה, אשר נושאים את שמו של המשיב.

4. השלישי, לאור עיתון מקומי (חוברת כרומו) אשר הפיצה העירייה במהלך חודש אפריל 2013, ובו "דברי שבח והלל לעירייה, לפועלה למען תושבי ראש העין ו"כתבות" מטעמם בהם משבחים כותבים כאלה ואחרים את ראש העין כמקום הטוב עלי אדמות". לטענת העותרת, ההישגים המיוחסים בעיתון המקומי מיוחסים לראש העירייה עצמו, ולפיכך, מדובר בפרסום אסור. לכך יש להוסיף כי לטענת העותרת, העיתון המקומי מוטה ולא מותיר כל מקום לביקורת או לדעה שנוגדת את רוחו הכללית, שכאמור משבחת מכל וכל את העיר והעומד בראשה. העותרת מבקשת כי יינתן צו מניעה נגד פרסום העיתון המקומי, ובנוסף כל פרסום נוסף אחר מטעם העירייה עד למועד הבחירות לרשויות המקומיות בחודש אוקטובר 2013.

5. הרביעי, לאור מכתבים אשר שולח המשיב לתושבי העיר, ביניהם קטינים, כדי להודות ולשבחם על פעולות שונות. לטענת העותרת, מכתבים מעין אלו באים כדי להסב רווח פוליטי למשיב, וכל זאת בהשתמש בכספים ציבוריים של העירייה.

6. החמישי, עניינו שימוש בצילומים רשמיים מטעם העירייה אשר המשיב עושה בהם שימוש בחשבון הפייסבוק הפרטי שלו. העותרת מבקשת כי תמונות אלו יוסרו מחשבון הפייסבוק של המשיב.

7. השישי, נוכח פרסומים אסורים לטענתה שמפרסמת העירייה על גבי חשבונות הארנונה שנשלחים לתושבי העיר. העותרת טוענת כי בחשבון הארנונה האחרון שנשלח לתושבים, הופיעו דברי שבח בזכות פועלה של העירייה. כנזכר לעיל, לגישת העותרת, יש לראות בדברי שבח לעירייה כתעמולת בחירות אסורה לעומד בראשה, קרי – המשיב.

8. ביקשתי את תגובת המשיב לעתירה. אציג להלן את התייחסותו, בהתאם לצווים שביקשה העותרת בעתירתה:

9. לעניין "דוח לתושב", טוען המשיב כי הדוח מופק בצורה קבועה כבר מספר שנים. לאור תחומי העיסוק הנרחבים של העירייה, אין באפשרות הדוח להקיף ולדווח על כל הפעילויות המתקיימות בעיר. על מנת ליידע את התושבים בכלל הפעילויות, מוציאה העירייה את הירחון "ראש העין שלי", במסגרתו מפורטות כלל הפעילויות המתבצעות, ובמסגרת זאת גם את היוזמות שמובילה העותרת. בנוסף, הדוח לתושב עליו מלינה העותרת, פורסם בחודש מרץ 2013, שבעה חודשים טרם מועד הבחירות, וללא פרסום שמו של ראש העיר או נבחרי ציבור אחרים בעירייה. על מנת לשמור על טוהר הבחירות, בדוח לתושב הנוכחי, לא פורסם דבר ראש העיר, ותמונות של נבחרי ציבור.

10. לעניין שלטי החוצות, טוען המשיב כי שלטי חוצות אשר נושאים את שמו הורדו בחודש מרץ 2013, ולאחר הפנייה נערכה בדיקה, נמצא עוד שלט אחד הנושא את שמו, והוא

הורד גם כן.

11. לעניין חוברת הכרום, טוען המשיב כי הפרסום הנ"ל הוא בגדר פרסום מותר, היות ומטרתו היא יידוע תושבי העיר על הפעילויות המתרחשות בעיר. עוד טוען הוא כי החל מהגיליון שפורסם בחודש אפריל 2013, קרי – חצי שנה בטרם מועד הבחירות, החוברת לא כוללת דברי תעמולה, ובמסגרת זאת לא מציינת מי יזם או ביצע פעילות כלשהי המתוארת בחוברת. עוד טוען המשיב כי במסגרת החוברת פורסמו גם פעילויות אשר יזמה והובילה העותרת.

12. לעניין מכתבים מטעם המשיב לתושבים, מדובר במכתבים שנשלחו ונשלחים על ידי המשיב לאורך כל תקופת כהונתו, ללא קשר לבחירות הקרובות. לדידו, אין במכתבים אלה כדי להוות תעמולה אסורה, וכל מטרתם היא העצמה וחיזוק ידי אלו התורמים לחברה ולעיר.

13. לעניין תמונות בחשבון הפייסבוק הפרטי של המשיב, לטענת המשיב, אין בכך כל פסול, וזוהי מדיניות העירייה תקופה ארוכה. לטענתו, גם העותרת השתמשה בחשבון הפייסבוק הפרטי שלה בתמונות שצולמו מטעם העירייה.

14. לעניין פרסום על גבי חשבון הארנונה, טוען הוא כי המידע המפורסם עליו הוא בגדר יידוע תושבים על פעילויות המתבצעות בעיר, ומטרתו יידוע אוכלוסיות אשר לא חשופות לאמצעי תקשורת (דוגמת האוכלוסייה החרדית המתגוררת בעיר).

15. עוד אציין כי העותרת והמשיב שניהם דורשים חיוב הצד השני בהוצאות ושכר טרחת עורך-דין.

המסגרת הנורמטיבית

16. סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות), שכותרתו "איסור שימוש בנכסי הציבור" קובע:

> **"2א. לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה....".**

17. יש לציין כי על אף שמרבית האיסורים בדבר תעמולת בחירות המצוינים בחוק הבחירות חלים במועדים הסמוכים למועד הבחירות, סעיף 2 לחוק קובע כי האיסור בדבר

שימוש בנכסי ציבור חל בכל זמן ועת.

18. יושבי ראש וועדות הבחירות קבעו פעם אחר פעם כי "שימוש ראש מועצה מכהן במשאבי המועצה או בנכסיה לצורך תעמולת בחירות אינו ראוי, והוא אסור מכוח סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה)" (תר"מ 104/03 אילון נ' לוי (19.10.2003), כבוד השופטת ד' דורנר).

19. עוד נקבע, כי על הוראת סעיף 2א לחוק הבחירות יש להקפיד ביתר שאת בכל הנוגע לנבחרי ציבור מכהנים, ובפרט בנוגע לראשי מועצה או עיריות. זאת, כדי לצמצם את היתרון וחוסר השוויון האינהרנטי בגיוס תמיכה למועמד מכהן (ראו: תר"מ 32/03 סיעת "לב" נ' סויסה (13.8.2003), כבוד השופטת ד' דורנר; תר"מ 2/19 פיינשטיין נ' מלול, מ"מ ראש העיר רחובות (8.11.2009), כבוד השופטת א' פרוקצ'יה).

20. גם הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מספר 5/2008 קובעות שורה של איסורים ומגבלות בכל הקשור לשימוש במשאבי הרשות המקומית לצרכי בחירות (הנחיות מס' 1.1900, 1.1901, 1.1902, 1.1908, 1.1704).

21. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור לשימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". על מנת לקבוע אם פעולה כלשהי של נבחר ציבור מכהן עומדת בגדר תעמולת בחירות אסורה, בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות, יש להפעיל את מבחן הדומיננטיות, אשר נקבע בבג"ץ זוילי על ידי הנשיא א' ברק:

> **"תעמולת בחירות הינה רק אותו ביטוי שהאפקט הדומינאנטי שלו הוא בהשפעתו על הבוחר ושאין לו אפקט דומינאנטי אחר, כגון אפקט אמנותי... אכן, האיזון הראוי בין הערכים המתחרים מחייב, כי הדיבור 'תעמולת בחירות' יכלול אותו שידור אשר פועלו הוא בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר, ולא שידור שהאפקט שלו הוא אחר (כגון אמנותי, חדשותי, דתי), גם אם השפעות הלוואי שלו הן בהשפעה (עקיפה) על הבוחר. (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992).**

22. במסגרת זאת, נקבעו מבחני עזר למבחן הדומיננטיות לעיל על ידי בית המשפט העליון ויושבי ראש וועדות הבחירות. בין היתר, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות ועוד (ראו למשל החלטותיו של כבוד השופט מ' חשין: תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' אינטרנט מעריב; תב"מ 12/15 ח"כ גולדשמידט נ' ראש הממשלה; תב"מ 9/2001 קשב מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל (ע"ר) נ' ארץ הצבי).

23. עוד יש לציין כי החלטות יושבי ראש וועדות הבחירות קבעו איסורים חמורים לגבי פרסומים מטעם העירייה בתקופה הסמוכה לבחירות אשר מציינים מפורשות או במשתמע

את שמו של מועמד מכהן. כך לדוגמא, נקבע איסור על שליחת מכתבים מטעם העירייה לתושבים עליהם חתום ראש העיר (תר"מ 22/19 ליבר נ' דרעי (4.3.2013), כבוד השופט א' רובינשטיין); איסור על פרסום שלטי חוצות בהם מופיע שמו או תמונתו של נבחר ציבור מכהן (תר"מ 26/19 תנועת אומ"ץ נ' צור (14.3.2013), כבוד השופט א' רובינשטיין), ועוד.

24. עם זאת, חשוב לציין כי אין פסול א-פריורי בהפצת מידע לציבור מטעם העירייה, כל עוד אין היא כרוכה במפורש או במשתמע בשמו של נבחר ציבור (ראו: תר"מ 24/18 אלגון נ' ראש עירית חדרה (28.7.08), המשנה לנשיאה א' ריבלין).

מן הכלל אל הפרט

25. "דוח לתושב" – לאחר שעיינתי בדוח אשר צורף לעתירה, לא השתכנעתי כי מדובר בתעמולה אסורה, ונראה כי הפן הדומיננטי בדוח הוא אינפורמטיבי ולא תעמולתי. זאת, לאור העובדה שמדובר בדוח קצר, שמעצם טבעו לא יכול להקיף את כלל הפעילויות הנעשות בעיר; העובדה כי הדוח לא מאזכר במפורש או במשתמע את שמו של המשיב; ותגובתו של המשיב, אשר טען כי מדובר בדוח אשר מופץ באופן קבוע לתושבי העיר, ללא כל קשר למערכת הבחירות הממשמשת ובאה.

26. שלטי החוצות - מתגובת המשיב נראה כי השלטים האמורים הוסרו. עם זאת, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיב לתלות כל שלט הנושא את שמו או תמונתו מטעם העירייה עד ליום הבחירות לרשויות המקומיות (22.10.2013).

27. חוברת הכרום – העתק מהחוברת לא צורף לעתירה. יש בטעם זה כשלעצמו כדי להביא לדחיית בקשתה זו של העותרת. כמו כן, יש להוסיף כי בדומה לדוח לתושב, מדבריה שלה נראה כי לא מדובר בתעמולה אסורה, לאור זאת שלא מצוין שמו של ראש העיר, החוברת מפורסמת "במהלך עסקים רגיל", והעובדה שבגיליונות אחרים של החוברת, כפי שמציין המשיב, התפרסמו הישגים המיוחסים לעותרת.

28. מכתבים מטעם המשיב לתושבים – על אף כי יש טעם בטענתו של המשיב, מקבל אני את בקשתה של העותרת לצו מניעה בעניין זה. מעיון במכתבי התודה ניתן לראות כי המכתבים מודפסים על נייר מכתבים רשמי של העירייה, והמשיב חתום עליהם. על אף שמבלי לקבוע יתדות, כביכול כל מכתב בעצמו אינו מהווה תעמולת בחירות אסורה במובנה הקלאסי, לאור זאת שמיועד לאדם אחד בלבד, יש להסתכל על מכתבים מעין אלה כמכלול, לאור הסיכוי לעשות בכלי מעין זה כמסלול חליפי למשלוח מכתבים רבים שיהוו מעין "רשימת דיוור", וכל זאת מקופת הציבור. משכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיב משליחת מכתבים דומים, במתכונת זאת, עד למועד הבחירות ביום 22.10.2013.

29. אבקש לציין כי אין מניעה לשלוח מכתבים אישיים דומים בשם העירייה ללא איזכור

מפורש או משתמע של המשיב, כל זאת בכפוף לכך שתוכנם אינו כולל תעמולה אסורה.

30. תמונות בחשבון הפייסבוק הפרטי של המשיב – כל עוד עסקינן בתצלומים אשר צולמו על ידי העירייה לטובת פרסומם מטעם העירייה, למען יידוע התושבים על פעילויות שנעשות בעיר באמצעות רשת האינטרנט או אמצעים פרסומיים אחרים, אינני רואה פסול בשימוש בהם גם בדף הפייסבוק האישי של המשיב, או כל דף אחר. יש לציין עם זאת כי ככל שהמטרה בתצלומים עתידיים תהיה על מנת להוות חומר תעמולה למען מועמד מכהן זה או אחר, חל איסור בשימוש בתצלומים אשר צולמו על ידי גורמים רשמיים של העירייה מכספי ציבור.

31. פרסום על גבי חשבון הארנונה – בדומה לשיקולים בגינם קבעתי כי חוברת הכרום והדוח לתושב אינם בגדר תעמולה אסורה, ולאור זאת שהעותרת לא צירפה לעתירתה העתק מחשבון ארנונה לדוגמא, אני דוחה גם טענה זו. אבקש גם לציין כי הטעם העומד ביסוד הפרסום, כעולה מתגובת המשיב, על פניו נראה כשיקול ענייני.

סוף דבר

32. אשר על כן, ומכל האמור לעיל, ניתנים בזאת הצווים הבאים:

א. ניתן צו האוסר על המשיב לתלות כל שלט הנושא את שמו או תמונתו מטעם העירייה עד למועד הבחירות.

ב. ניתן צו מניעה האוסר על המשיב לשלוח בשמו מכתבי תודה לתושבים, במתכונת האמורה לעיל תוך שימוש במשאבי ציבור, עד למועד הבחירות.

33. לעניין צווי מניעה אלה, יוגש תצהיר מטעם העירייה בתוך 30 יום.

34. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ז בסיון התשע"ג (5.6.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

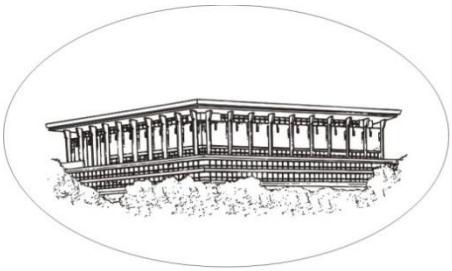

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ד' בתמוז התשע"ג
12 ביוני 2013

<u>תר"מ 12/20</u>

העותרים:
1. עו"ד ליאל אבן-זוהר
2. ד"ר אפי משה
3. אסף דבעול
4. תנועת אומ"ץ

אזרחיים למען מינהל תקין וצדק חברתי ומשפטי

נ ג ד

המשיבים:
1. מר דב צור, ראש עיריית ראשון לציון
2. עיריית ראשון לציון

עתירה דחופה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959

<u>החלטה</u>

הרקע העובדתי

1. עניינה של העתירה שלפניי הוא בפנייתם של עו"ד ליאל אבן-זהר, ד"ר אפי משה ומר אסף דעבול, המתמודדים בבחירות הקרובות לראשות עיריית ראשון לציון וכן תנועת אומ"ץ, כי יינתן צו מניעה האוסר על ראש העירייה, המשיב 1, לקיים כנסים בהשתתפותו בשכונות

השונות ול"הרצות" בהם את משנתו על חשבון הקופה הציבורית. כן מבקשים העותרים, כי יינתן צו המורה למשיבים לחדול לאלתר מקידומו האישי של ראש העירייה דרך הדף העירוני ולרבות הימנעות מ"שיתוף" כתבות, פוסטרים וסקרים מטעם ראש העיר בדף העירוני ובאופן ספציפי למחוק את "הסקר" שפורסם בחודש מאי, פחות ממחצית השנה לפני הבחירות, מדף הפייסבוק העירוני. עוד מבוקש, כי ככל שהעתירה תתקבל, תועבר ההחלטה ליועץ המשפטי לממשלה על מנת לבחון את ההשלכות הפליליות של המעשים האמורים, ולממונה על חיוב אישי במשרד הפנים על מנת לבחון את חיובו האישי של ראש העיר בהוצאות שנגרמו לקופת עיריית ראשון לציון בעקבות הפרסום האסור אשר נעשה כולו על חשבון הציבור, והכל בדגש על כך שלטענת העותרים מדובר במעשה שנעשה ביודעין ובכוונת מכוון. לבסוף מבקשים העותרים, לחייב את המשיבים בהוצאות עתירה זו.

2. בעתירתם טוענים העותרים, כי ראש העירייה, המשיב 1, פועל בתקופה האחרונה כדי לקדם את בחירתו לראשות העיר באמצעות שימוש במשאבי העירייה ועובדיה. לטענתם, המשיבה, היא עיריית ראשון לציון (להלן: העירייה) מארגנת כנסים לראש העיר, אשר דרך פרסומם ומטרתם מעידה כי הם מתוכננים לשמש כבמה לתעמולת בחירות אסורה בחודשים אלו של "טרום בחירות". עוד טוענים העותרים, כי נעשה שימוש באתר הפייסבוק העירוני של העירייה לקידום דף הפייסבוק של ראש העיר ומשנתו ולמעשה דף הפייסבוק של העירייה משמש כשופר לראש העיר כחלק מתעמולת בחירות אסורה. כך למשל העירייה פרסמה בדפי הפייסבוק ברשת האינטרנט לטובת ראש העיר את המילים "תנו LIKE לראש העיר".

אשר לכנסים – טוענים העותרים, כי העירייה פרסמה לפני זמן מה את רשימת ה"מפגשים" של ראש העיר עם תושבים בשכונות השונות. מדובר ב- 28 מפגשים, המפוזרים על כל שכונות העיר, מאורגנים על ידי עובדי העירייה אשר התחילו ביום 30.5.2013 ויסתיימו ביום 9.10.2013, שבועיים טרם מועד הבחירות.

העותר 2 פנה לראש העיר במכתב בו הביע בפניו את מחאתו על ארגון זה, המפלה לרעה מתמודדים אחרים. ראש העיר השיב לעותר 2 בדפי העיתונות, כי "עמדת משרד הפנים משנת 2009 קובעת כי מפגשים אלו הם במסגרת סמכותו של ראש העירייה אך לא של שאר חברי המועצה".

כך למשל, ביום 27.5.2013 קיבלה העותרת 1 מתושבים בשכונה הזמנה לכנס הראשון, הקבוע ליום 30.5.2013, אשר חולק לכלל תושבי השכונה בתיבות הדואר וכן הודבקה על ידי עובדי העירייה על לוחות המודעות, פחי מחזרו ומתקנים ציבוריים אחרים, בהם נכתב כי ראש העיר ייתן "הרצאה" בכנס.

העותרת 1 פנתה במכתב במייל ביום 27.5.2013 לראש העיר וביקשה ממנו להימנע מקיום הכנס לאור היותו של הכנס מיועד, לטענתה, לתעמולת בחירות אסורה. ברם, מכתבי העותרים לא נענו על ידי מי מהמשיבים.

אשר לדף הפייסבוק העירוני – טוענים העותרים, כי ראש העיר עושה שימשו אינטנסיבי בדף הפייסבוק העירוני אשר חברים בו כ- 23,000 תושבי העיר. לטענתם, הדף העירוני, המקודם על חשבון העירייה ומנוהל מטעמה ועל חשבון תקציבי הפרסום והפייסבוק

הרשותיים, מפנה את התושבים לדף הפייסבוק האישי של ראש העיר באמצעות פרומים ממומנים וכן באמצעות פרסום בדף עצמו.

העותרת 1 טוענת, כי פנתה אל ראש העיר כבר ביום 17.3.2013 אולם למרות שחלפו מעל חודשיים ממועד קבלת המכתב בלשכת ראש העיר, מכתבה טרם נענה עד היום.

על כך מוסיפים וטוענים העותרים, כי העירייה מגדילה לעשות ומשתפת בדף העירוני "פוסטים" והגיגים של ראש העיר לרבות כתבה מטעם ראש העיר על תוצאות סקר עירוני, אשר בהתאם להוראות חוזי מנכ"ל של משרד הפנים והיועץ המשפטי לממשלה הם אסורים.

3. ביום 30.5.2013 ביקשתי את תגובת המשיבים המהירה עד לשעה 16:00 באותו היום. מתגובת המשיבים עלה, כי הכנסים בהם מדובר אינם כנסי תעמולה, אלא כנסי תושבים הנערכים על ידי העירייה כדבר שבשגרה. לטענת המשיבים, בכנסים נמסרת אינפורמציה אודות פעילות העירייה ומתקיים דיאלוג של שאלות ותשובות בין העירייה לבין התושבים המשתתפים בכנס. עוד נטען בתגובה, כי ראש העיר פנה ליועץ המשפטי לעירייה בשאלה אם הוא רשאי להשתתף בכנסי התושבים ונענה כי עליו לנהוג בהתאם לאמות המידה שנקבעו בתשובת משרד הפנים משנת 2007 תוך הקפדה על שמירת נושאי הכנס לתחום עניינה המקצועיים של העירייה בלבד ותוך הימנעות מתעמולת בחירות אסורה.

4. ביום 30.5.2013 החלטתי כי יש לאסור על ראש העיר לנאום ולהרצות בכנס שצפוי היה להיערך באותו היום בשכונת נווה ים. בנוסף, ביקשתי את תגובתם המלאה של המשיבים לבקשה, על שני ראשיה.

5. ביום 2.6.2013 בשעות הצהריים קיבלתי "הודעה מטעם המבקשים לועדת הבחירות", בה ציינו הם, כי ראש העיר הפר את צו המניעה שניתן נגדו ימים בודדים קודם לכן ואין הוא כיבד את הצו, שכן הוא ניצל את הפלטפורמה שהעמידה לרשותו העירייה ולמעשה מימש את כוונתו המקורית להופיע ב"חוג בית מורחב" אל מול תושבי השכונה כחלק ממסע הבחירות שלו.

6. ביום 3.6.2013 קיבלתי את תגובת המשיבים לבקשה. אשר לכנסי התושבים – טוענים המשיבים, כי בין כנסי התושבים לבין טענות העותרים בדבר הפרת איסור שימוש בנכסי העירייה לצרכי תעמולת בחירות אסורה – אין ולא כלום. שכן, כנסי התושבים הם בבחינת מפגשים בין נציגי העירייה לבין התושבים במתכונת של "שאלות ותשובות" בנוגע לנושאים שהועלו לסדר היום של הכנס על ידי ועדי השכונות. מדובר על חלק מאבני הדרך של פעילות העירייה וחלק אינטגראלי מתהליך העבודה הדרוש במסגרת קידום מעורבות העירייה בחיי הקבילות בעיר לצורך מתן השירותים המוניציפאליים באופן המיטבי. לטענת המשיבים, מתכונת עריכתם של כנסים אלה מבוססת, מאז ומתמיד, על פורמט של "שאלות ותשובות"; דיאלוג בין נציגי העירייה לבין התושבים, אשר במסגרתן ניתן מענה לפניות התושבים בעניינים העירוניים הרלוואנטיים ובפרט לשירותים המוניציפאליים המסופקים להם - הא ותו לא.

לטענת המשיבים, כנסים אלה אינם כוללים דברי ברכה (למעט משפט פתיחה קצר

ביותר בדבר האפשרות להציג שאלות לנציגי העירייה) ו/או הרצאות ו/או נאומים כאלה ואחרים – לא מצידו של ראש העיר ולא בכלל. עסקינן, אך ורק בדיאלוג בפורמט של "שאלות ותשובות". לטענתם, כך יה מאז ומתמיד וכך הוא הדבר גם בימים אלה. עוד מוסיפים וטוענים המשיבים, כי מדובר בכנסים הנערכים מזה שנים ונקבעים מעת לעת באזורי העיר השונים כעניין שבשגרה.

עוד טוענים המשיבים בתגובתם, כי ככל שהעותרים מתיימרים להיבנות מהפרסום בדבר כנס התושבים אשר במסגרתו נכתב: "הכנס יחל בהרצאה של ראש העירייה" – יהא זה מן הראוי, לטענת המשיבים, לעמוד בנקודה זו על כך שדבר הפרסום אינו משקף את מהלך הכנס. עוד מוסיפים וטוענים המשיבים בהקשר זה, כי בתחילה אכן הייתה כוונה מקורית לקיים הרצאה אודות פרויקטים עירוניים אשר עתידים להתבצע, אלא שבסופו של יום, עת הובאה מצגת ההרצאה לאישורו של ראש העיר – הנחה ראש העיר להוריד את ההרצאה מסדר היום, בהינתן העובדה, כי הכנס מתקיים במהלך תקופת הבחירות ועל מנת למנוע ולו בדל של טענה בדבר תעמולה אסורה בהקשר זה. לכך מוסיפים המשיבים וטוענים, כי דבר הפרסום בעניין ההרצאה – מקורו בשגגה ולא היה בו כדי לשקף את מהלך הכנס בפועל, שנערך כאמור במתכונת של "שאלות ותשובות".

המשיבים טוענים עוד, כי מתכונת עריכת הכנסים (דיאלוג של "שאלות ותשובות" בהשתתפות ראש העיר וקיומו בנכסים עירוניים), תואמת את הנחיית היועץ המשפטי לממשלה בנוגע לאיסור השימוש במשאבי העירייה לצרכי תעמולה. לכך יש להוסיף לטענתם, כי ביום 1.5.2013 ניתן אישור היועץ המשפטי לעירייה לקיומם של הכנסים אליהם מתייחסת הבקשה, כמתחייב במהלך תקופת הבחירות. לטענתם, ביום 29.5.2013 ניתן אשרור לאישורו של היועץ המשפטי לעירייה, שלשונו: "מאשרים בזאת, בכפוף לכך שכל הכנסים הללו הם אלה שאושרו במסגרת ההתייחסות של עו"ד רועי בר אשר נמסרה בשעתו (כלומר, כנסים שמיועדים לספק אינפורמציה לתושבים על השירותים המוניציפאליים)".

בעניין זה טוענים עוד המשיבים, כי העתירה דנן לוקה בשיהוי ניכר ודי בשיהוי זה (על הנזקים שייגרמו בעקבותיו, לו יינתן הסעד המבוקש בנוגע לכנסי התושבים), כדי להורות על דחיית העתירה.

אשר לדף הפייסבוק העירוני – טוענים המשיבים, כי הפרסומים הנ"ל אשר אליהם מתייחסת הבקשה דנן הוסרו זה מכבר מדף הפייסבוק העירוני ואין הם מופיעים עוד במועד כתיבת שורות אלה ודי בכך כדי להורות על דחיית הבקשה דנן גם בנוגע לנושא דף הפייסבוק העירוני. לטענת המשיבים, כבר עם תחילתה של תקופת הבחירות, באפריל 2013, ניתנה לחברה שמנהלת את דף הפייסבוק העירוני הנחיית העירייה להפסיק לפרסם בדף הפייסבוק העירוני תמונות של ראש העיר. המשיבים טוענים, כי יהא זה אבסורד לצפות כי פעילותו של ראש העיר תוסתר מאחורי פרגוד מקום בו פעילות העירייה ופעילות ראש העיר שזורות זו בזו. אין תמה מדוע סקירה מדוקדקת של דף הפייסבוק העירוני תידלה פרסומים ספורים בלבד, אשר בהם מופיעים תמונה ו/או אזכור של ראש העיר (אשר רובם ככולם פורסמו טרם תקופת הבחירות דנן).

עוד טוענים המשיבים, כי העירייה ערכה סקירה מדוקדקת של מכלול הפרסומים בדף

הפייסבוק העירוני אשר בוצעו למן הקמתו והוסרו מדף הפייסבוק כל הפרסומים אשר בוצעו לאחר 22.4.2013, אשר מהווים קישור מדברי ראש העיר ו/או כוללים תמונה של ראש העיר ו/או מאזכרים את ראש העיר באופן אשר עלול להתפרש בבחינת קרדיטציה כזו או אחרת ביחד לראש העיר. בנסיבות התנהלותה של העירייה עם מתן ההנחיות החדשות בנוגע לפרסומים בקשת החברתית, בהינתן העדר המסוימות של הבקשה דנן ובפרט לאור העובדה כי הפרסומים אליהם מפנה העתירה, כמו גם פרסומים ספורים נוספים אשר אותרו על ידי העירייה ואשר נמצאו כעלולים לבסס טענה לתעמולה, הוסרו מדף הפייסבוק העירוני ואינם עוד במועד כתיבת שורות אלה, יוצא אפוא, כי לטעמם עסקינן בבקשה נדחית.

ביום 9.6.2013 הגישו העותרים "בקשה למתן החלטה", בה ציינו, כי ביום 30.5.2013 למרות צו המניעה שניתן, השתתף המשיב 1 בכנס והרצה בפני המשתתפים בשכונת נווה ים בראשון לציון. עוד מוסיפים וטוענים הם, כי ביום 3.6.2013 התקיים המפגש השני בסדרה שיזם המשיב 1 בהתאם ללוח המפגשים, שכן נגד כנס זה לא ניתן צו מניעה. לטעמם, מדובר בתעמולת בחירות אסורה.

ביום 11.6.2013 הגישו המשיבים את תגובתם לבקשה למתן החלטה, בה ציינו, כי לאור צו המניעה שניתן בנוגע לכנס מיום 30.5.2013, הכנס לא נערך במתקני העירייה, אלא מיקומו הועתק לאתר פרטי (מבנה אחוזת ראשונים בשכונת נווה ים). כן נטען בתגובה, כי הכנס התקיים בנוסח של שאלות ותשובות בלבד, ללא מתן הרצאות או נאומים על ידי המשיב 1. כן צוין, כי עקב העתקתו לאתר פרטי, הורה המשיב 1 לראשי המנהלים בעירייה שלא להשתתף בכנס כדי לא ליתן לכנס חזות של אירוע עירוני והוא התקיים בנוכחותו של המשיב 1 ובנוכחות עוזרו האישי בלבד. ברם, לכנס מיום 3.6.2013 לא ניתן צו מניעה ולכן טוענים המשיבים, כי הוא נערך באתר עירוני במתכונת של שאלות ותשובות בלבד, ללא נאומים או הרצאות מצד המשיב 1. עוד נטען, כי גם ביחס לכנס המיועד ליום 12.6.2013 הרי שהוא מתוכנן להיערך באותה מתכונת בדיוק כפי הכנס שנערך ביום 3.6.2013, היינו באתר עירוני.

עוד נטען בתגובת המשיבים, כי החל מהמועד בו ניתנה החלטתי ביום 30.5.2013 ביחס לכנס שנועד לאותו ערב, אין המשיבים מפיצים הזמנות ומודעות כלל וניתנה לאגף השירות לתושב הנחיה חד-משמעית לעצור את הליך הפצת ההזמנות והמודעות עד לקבלת החלטה אחרת.

הכרעה

המסגרת הנורמטיבית

כנסים בשכונות העיר

7. נקודת המוצא לדיון בעתירה היא סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות) הקובע, כי:

> "לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה... או תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או

מטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה...״.

איסור זה חל אף מחוץ לתקופת 90 הימים שלפני יום הבחירות (בשונה מאיסורים אחרים בחוק) והפרתו היא עבירה פלילית (לפי סעיפים 17 ו-17א לחוק דרכי תעמולה). התכלית העיקרית העומדת ביסוד סעיף 2א היא השמירה על עקרון השוויון בין המתמודדים בבחירות ומניעת הפליה, וכן מניעת שימוש בנכסי ציבור לקידום עניינו האישי של מתמודד, שלא לשמו נועדו הנכסים שבידי הרשות מלכתחילה (תר״מ 2/19 פיינשטיין נ׳מלול (8.11.2009); תר״מ 21/19 גרוס נ׳ בן חמו (9.1.2013)).מתכלית זו נגזרת בהכרח תכלית נוספת, חשובה לא פחות – שמירה על אמון הציבור בשירות הציבורי ושמירה על תדמיתו הניטרלית (ראו תב״כ 23/19 אריאלי נ׳ רשימת הליכוד – ישראל ביתנו בהנהגת בנימין נתניהו לראשות הממשלה (15.1.2013)).

8. עינינו הרואות, כי סעיף 2א לחוק הבחירות קובע את האיסור לעשות שימוש בכספי גוף מבוקר בקשר עם תעמולת בחירות. המונח תעמולה אינו מוגדר בחוק והוא מתפרש לפי מכלול הנסיבות, לרבות עיתויה ותכנה של הפעילות.

9. האיסור הקבוע בסעיף 2א לחוק הבחירות פורש במסגרת הנחיית היועץ המשפטי לממשלה, ומעצם מהותו הוא תלוי נסיבות. כך למשל, בין היתר, עיתוי הפרסום וקרבתו למועד הבחירות (תב״כ 4/84 חשאי נ׳ סיעת הליכוד, פ״ד לח(3) 45, 47) וחיוניותו של המידע לציבור (תב״כ 1/93 סיעת ״צומת״ נ׳ ממשלת ישראל, פ״ד מז(3) 353, 358) הם שיקולים מרכזיים מקום שנבחנת טענה בדבר האיסור (תר״מ 22/19 ליבר נ׳ דרעי – ראש המועצה המקומית כפר יונה(30.1.2013)). משכך, כל מקרה צריך להיבחן לגופו. יפים לעניין זה דברים שנקבעו בתר״מ 21/19 גרוס נ׳ בן חמו (9.1.2013) מפי השופט א׳ רובינשטיין:

> ״הגבול בין הציות לחוק התעמולה לבין הפרתו באמצעות תעמולה אסורה הוא דק ולא קל להבחנה; זכות הציבור לדעת אינה יכולה לשמש כסות לתעמולת בחירות אסורה; גם פרסום המתיימר לכאורה להציג סיכום או תיאור של פעולות העיריה עלול לסתור את העקרונות שנזכרו מעלה, בחינת ׳הבה נתחכמה׳ (שמות א׳, י׳), אם יש בו מבחינת העיתוי והתוכן משום תעמולה (ראו סעיף 3(א) להנחיית היועץ). עם זאת, ברי כי אין לשתק את עבודת העיריה והמשיבים, ולמנוע העברת מידע חיוני לתושבים רק מעצם היותו מציג את עבודת העיריה באור חיובי, והכל במידה נכונה. האוכל שתי סוכריות שוקולד מקופסת בונבוניירה – נהנה; האוכל את כל הקופסה כולה עלול להגיע לקבס ולקלקול קיבה חלילה. פרסום עצמי של נבחרי ציבור, שהוא קל כיום לאין שיעור מבעבר בשל האינטרנט ואמצעי התקשורת הנוספים, בא – דומה בקטגוריה של ׳רובו קשה... ומיעוטו יפה׳ (מסכת דרך ארץ ה׳, ד׳); זו המידתיות״.

10. כנסים, טקסים ואירועים שונים, הנערכים על ידי ראשי ערים, צריכים לעמוד באיסור הקבוע בסעיף 2א לחוק הבחירות. הוראת הסעיף חלה בכל עת, גם מחוץ לתקופת הבחירות, אך בתקופה זו יש לשים לב ביתר שאת לכך שאירועים אלה לא יגלשו לכדי תעמולת בחירות.

11. בבג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-13 ואח', פ"ד מו(2) 692 נדונה משמעותו של המונח "תעמולת בחירות" בהקשר לשידורים בטלביזיה, אולם אמירותיו של בית המשפט כוחן יפה גם לעריכת כנסים ואירועים אחרים. בפסק הדין נקבע, כי יש חשיבות לגורם הזמן ולשאלה מי יזם את השידור. כן נקבע, כי עצם העובדה שמועמד לכנסת ממלא תפקיד באירוע מסוים, אין בה כשלעצמה להפוך אותו לתעמולת בחירות. הנשיא (בדימוס) אהרן ברק, לאחר שהוא מפרט את השיקולים של חופש הביטוי ועקרון השוויון ביניהם יש לאזן, מתייחס לאפשרות קיומה של תעמולת בחירות עקיפה. המבחן לקיומה של תעמולה עקיפה, לפי פסק הדין, הוא מבחן האדם הסביר: האם לפי מבחני סבירות ושכל ישא יש לראות את המשדר כתעמולה. שם, פסק הדין מאשר את קביעתו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית דאז, השופט חלימה וקובע, כי שידור תעמולה הוא שידור שעיקר פועלו בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר או העשוי להתפרש על ידי הצופה ככזה, וכן כל שידור שעיקר עניינו יצירת אהדה או הסתייגות כלפי גופים או אנשים המתמודדים בבחירות.

קשה אומנם לקבוע מראש קווי תיחום ברורים מראש אימתי כנס או אירוע כזה או אחר ייחשב לאירוע המהווה תעמולה אסורה שלא ניתן לממנה כדין מכספי העירייה ואימתי ייחשב האירוע לאירוע ממלכתי, שמימונו על ידי העירייה הוא לגיטימי. עם זאת, בחוזר מנכ"ל מיוחד בו ניתנו הנחיות היועץ המשפטי לממשלה לקראת הבחירות לרשויות המקומיות (מספר 2/2013) הוגדרו אמות מידה על מנת שיהוו מבחני עזר בהם ייבחן כל אירוע. נראה, כי הצטברותם של המבחנים שנקבעו עשויה ליתן תמונה לגבי כל אירוע ואירוע, האם ובאיזו מידה הוא מהווה תעמולה אסורה לפי חוק הבחירות.

עוד נקבע, כי עריכת אירוע רב משתתפים על ידי רשות מקומית במהלך תקופה של שישה חודשים שקודמים למועד הבחירות תובא לאישור מראש של היועץ המשפטי לרשות המקומית. במסגרת זאת, ומבלי לגרוע משאר השיקולים שפורטו בהנחיה, יש לבחון את עיתוי האירוע, הנחיצות בעריכתו במועד המבוקש והמרחק בין מועד האירוע למועד הבחירות. אף אם נמצא כי יש מקום לעריכת האירוע, אין בכך לגרוע מהאיסורים שנקבעו בחוק הבחירות בכל הנוגע לתעמולה על ידי נבחרי ציבור.

12. בענייננו-שלנו, ראש העיר צירף את האישור שניתן על ידי היועץ המשפטי של העירייה, בו נכתב כך:

> **"מאשרים בזאת, בכפוף לכך שכל הכנסים הללו הם אלה שאושרו במסגרת ההתייחסות של עו"ד רועי בר אשר נמסרה בשעתו (כלומר, כנסים שמיועדים לספק אינפורמציה לתושבים על השירותים המוניציפאליים)".**

עיריית ראשון לציון פרסמה את רשימת הכנסים של ראש העיר עם תושבים בשכונות השונות. מדובר ב- 28 כנסים בכל שכונות העיר, אשר מתחילים ביום 30.5.2013 ומסתיימים

ביום 9.10.2013. ההזמנות לכנסים נשלחות לתושבי השכונות בתיבות הדואר.

נראה, כי עריכת כנס לתושבים במסגרת של "שאלות-ותשובות", באופן קבוע במסגרת של פעם בשבוע, בתקופה סמוכה לבחירות, כאשר ראש העיר מופיע בכנסים אלה ומשיב לשאלות התושבים, מהווה בנסיבות המקרה תעמולת בחירות אסורה. כבר נקבע, כי כנסים הנערכים מטעם העירייה ואשר יש להם הצדקה עניינית בתקופה זו יש לקיים את הנחיות המפקח הארצי על הבחירות אשר לפיהם הטוב ביותר הוא שהעומדים לבחירה יימנעו מלשאת דברים באותם כנסים (ראו המשנה לנשיאה א' ריבלין, בתר"מ 33/18 אהד נ'אוחיון (9.9.2008)). יפים דברים אלה גם למקרה שלפנייי, בו ראש העיר משיב לשאלות התושבים, בכנסים הנערכים מדי שבוע, עד למועד הבחירות. שכן, אין לדעת אילו שאלות ישאלו התושבים את ראש העיר בכנסים אלה. כך למשל, יכולים התושבים להעלות שאלות הקשורות למתמודדים האחרים, להישגי העירייה כפי שנעשו עד כה, לרעיונותיו של ראש העיר בנוגע לקידום פני העיר וכיוצא בזה ושאלות אלה באות בגדר תעמולה אסורה.

בנסיבות אלה, לאור הנחיות היועץ המשפטי לממשלה ומבחני העזר הקבועים בהם, ולאור החלטת המשנה לנשיאה (בדימוס) א' ריבלין בתר"מ 33/18, הגעתי לכלל מסקנה, כי עיתויים של כנסים אלה, אשר התחילו בחודש מאי וייערכו מדי שבוע עד למועד הבחירות, כמו גם תוכנם במסגרת של שאלות ותשובות, באים בגדר תעמולת בחירות אסורה ולא אוכל להתיר את קיומם.

דף הפייסבוק העירוני

13. העותרים טוענים, כי ראש העיר עושה שימוש אינטנסיבי בדף הפייסבוק העירוני אשר חברים בו כ- 23,000 תושבי העיר.

14. מעיון בהעתק צילום דף הפייסבוק העירוני עולה, כי קיימת בו הפנייה לדף של ראש העיר, המפנה לעמוד ובו תמונתו של ראש העיר בצירוף המילים:

> "תושבים יקרים, הדלת של דב צור תמיד פתוחה עבורכם – גם בפייסבוק! לחצו על כפתור ה- LIKE ובואו לדבר עם דב צור".

דף הפייסבוק העירוני, המנוהל על ידי העירייה וממומן מכספיה התקציביים מפנה את תושבי העיר לדף הפייסבוק האישי של ראש העיר באמצעות פרסום בדף העירוני עצמו.

העותרים טוענים, כי העירייה אף מגדילה לעשות ומפרסמת בדף הפייסבוק העירוני "פוסטים" והגיגים של ראש העיר לרבות כתבה מטעמו על תוצאות סקר עירוני. לטעמם, ראש העיר משיג יתרון בלתי הולם לעומת מתמודדים אחרים בבחירות, הן מבחינת השימוש בדף העירוני כאתר תעמולה והן מבחינת מימון הדף והפעילות בו.

15. כידוע, הוראות חוזר מנכ"ל משרד הפנים והיועץ המשפטי לממשלה אוסרים על עריכת פרסום וסקרים, המהווים עבירה פלילית כאשר נעשים הם על חשבון הקופה הציבורית של

העירייה.

16. כפי שצוין, בדף הפייסבוק העירוני מצויה תמונתו של ראש העיר בצירוף הפנייה לדף הפייסבוק האישי שלו, באופן המעורר את הרושם כי מדובר באתר של ראש העיר ולא של העירייה. לכך לא אוכל להסכים.

סוף דבר

17. אשר על כן ומכל האמור לעיל:

א. ניתן בזאת צו המורה למשיב 1 להימנע מקיום הכנסים האמורים במתכונת של "שאלות ותשובות" לרבות בכל מתכונת העשויה להתפרש כתעמולת בחירות באתרים עירוניים או תוך שימוש כלשהו במשאבים ציבוריים, מכאן ועד למועד הבחירות;

ב. ניתן בזאת צו המורה למשיבים להימנע מפרסומים בהן נכללת תמונתו של ראש העיר או מובאים מדבריו במסגרת פרסומיה של העירייה, לרבות באתר הרשת החברתית שלה;

ג. מעבר לכך יש לציין, כי הנחיות משרד הפנים קובעות ככלל, שאין לפרסם במהלך ששת החודשים הקודמים למועד הבחירות המקומיות פרסום בשמו או בתארו של נבחר ציבור מטעם הרשות המקומית; הוראה זו חלה על פרסום בכל דרך שהיא.

ניתנה היום, ד' בתמוז התשע"ג (12.6.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

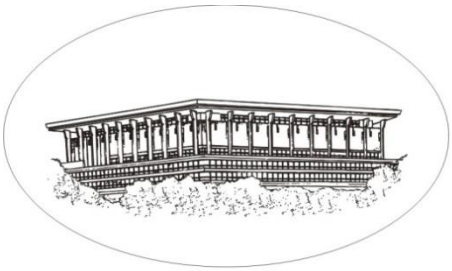

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ח' בתמוז התשע"ג
16 ביוני 2013

<u>תר"מ 14/20</u>

העותרים:
1. חברי סיעת "למען התושבים" במועצת העיר רעננה
2. חברי סיעת "מרצ" במועצת העיר רעננה

נ ג ד

המשיבים:
1. מר נחום חופרי, ראש עיריית רעננה
2. עיריית רעננה

עתירה למתן צווי מניעה

<u>החלטה</u>

רקע וטענות הצדדים

1. במסגרת העתירה שבפניי, מבקשים העותרים מתן ארבעה צווי מניעה:

2. איגרת אישית אלקטרונית– לטענת העותרים, ראש העיר שלח מתיבת הדואר האלקטרוני העירונית שברשותו אגרת אישית שכותרתה "זה קורה ברעננה – משולחנו של ראש העיר", ובמסגרתה מובאים דבריו יחד עם תיאור אירועים עירוניים שונים, ותמונות של ראש העיר. לדידם של העותרים, עצם שליחת האיגרת מנוגדת להחלטתי ב-תר"מ 1/20, במסגרתה ניתן צו מניעה בכל הנוגע לאיגרות תרבות שהופצו לבתיהם של תושבי העיר רעננה, לפיו "יש להימנע ממשלוח אגרות אישיות לתושבים מטעם העירייה בחתימתו [של המשיב 1 – ס' ג']".

3. עוד טוענים העותרים לעניין זה, כי האיגרת האישית האלקטרונית מופצת מדי שבוע לכתובות דואר אלקטרוני שנתנו את אישורם לקבל פרסומים ומידע מאת העירייה בלבד. בנוסף לכך, יש למנוע מראש העיר לעשות שימוש במחלקת הגרפיקה והעיצוב של העירייה, שלדבריהם אחראית לעיצובה של האיגרת.

4. שירותי דוברות מטעם העירייה– העותרים טוענים בנוסף כי באתר האינטרנט של העירייה, "כמעט כל ידיעה על אירוע שהתקיים ברחבי העיר מוזכר כי האירוע נערך במעמד המשיב 1, וכך גם מופצת הידיעה לעיתונות המקומית והארצית על ידי מחלקת הדוברות של המשיבה 2" (סעיף 11 לעתירה). לכך יש להוסיף, כי במסגרת זאת, לא מוצגות תמונות של נבחרי ציבור אחרים בעירייה אשר השתתפו גם הם באירוע מסוים.

5. תמונות בחשבון הפייסבוק הפרטי של ראש העיר– כמו כן, לטענת העותרים, ראש העיר עושה שימוש בדף הפייסבוק הפרטי שלו בצילומים וסרטי וידאו שצולמו על ידי צלם מקצועי מטעם העירייה אשר מגיע לכל אירוע רשמי ברחבי העיר.

6. מסרים מוקלטים טלפוניים בקולו של ראש העיר– לבסוף, מלינים העותרים כנגד מסר מוקלט של ראש העיר, אשר הועבר טלפונית לעשרות אלפי בתים ברעננה לקראת תרגיל ארצי של פיקוד העורף שנערך בחודש מאי 2013. לטענתם, ראש העיר לא נתבקש על ידי פיקוד העורף, האחראי על התרגיל, כי המסר המוקלט יועבר לתושבי רעננה בקולו. לטובת מניעת חשיפה בלתי שוויונית בין המועמדים לראשות העיר, היה עליו להימנע מלהקליט בעצמו את המסר, ולהטיל זאת על קצין הביטחון של העיר. העותרים טוענים שבעקבות זאת, ולאור העובדה שבתחילת ההודעה המוקלטת, הציג את עצמו ראש העיר בשמו ובתפקידו, מדובר בתעמולת בחירות אסורה, זאת שעה ואין ספק כי לטובת ביצועה נעשה שימוש במשאבי ציבור.

7. ביקשתי את תגובת המשיבים לעתירה. אציג להלן בקצרה את התייחסותם, בהתאם לצווים שביקשו העותרים בעתירתם:

8. לעניין איגרת אישית אלקטרונית, טוענים המשיבים כי האיגרת נשלחת מדי שבוע מיום היבחרו של ראש העיר על ידי ראש העיר עצמו. בהקשר זה, לטענתם, מדובר ברשימת תפוצה מוגבלת, בכללה גם כאלה נמענים שאינם תושבי רעננה. רשימת תפוצה זו גובשה על ידי ראש העיר, ולא על ידי כל גורם רשמי בעירייה. כן טוענים הם כי לשם הכנת רשימת התפוצה לא נעשה כל שימוש במשאבים של העירייה, ולא הועברו לידי ראש העיר כל פרטים אודות רשימות תפוצה של העירייה. לכך יש להוסיף כי מאז חודש אפריל "הופסקה כתיבתם ועריכתם של דברי המשיב ע"י מחלקת הדוברות במסגרת האיגרת" (עמוד 4 לכתב התשובה).

9. לעניין מתן שירותי דוברות מטעם העירייה, טוענים המשיבים כי הדוגמאות שצירפו העותרים לעתירתם הועלו כולם לאתר העירייה מעל לחצי שנה ממועד הבחירות באוקטובר

2013. כמו כן, בתמונה הראשונה, שנלקחה במהלך טקס לציון יום הזיכרון, מצולמים מספר רב של נבחרי ציבור, ולא רק ראש העיר. לעניין התמונה השלישית (בה נראה הזמר עידן רייכל במהלך אירועי יום העצמאות, ונכתב מתחתיה כי האירוע נערך במעמדו של ראש העיר), טוענים הם כי לא מדובר בתעמולה אסורה, מאחר שמדובר באזכור לאקוני בלבד. לדידם, "עצם ציון העובדה, כי אירוע מסוים נערך בנוכחות ו/או במעמד ראש העיר, אינה מקנה לו יתרון כלשהו, אלא מדובר במסירת מידע אינפורמטיבי על הנוכחים באירוע". לעניין התמונה הרביעית (בה נראה ראש העיר רוכב על אופניים ביחד עם בעלי מוגבלויות), טוענים הם כי מטרתה הייתה לדווח לתושבים על פעילות חשובה שמקדמת העירייה.

10. באופן כללי, טוענים המשיבים כי חלק אינהרנטי מתפקידו של ראש עיר מכהן הוא לייצג את העיר באירועים רשמיים. עצם השתתפותו באירוע כזה לא מקנה לו יתרון לא הוגן על פני אלו השואפים להחליפו, וודאי שעה ואינו מנצל במה זו על מנת לקדם את קמפיין הבחירות. לאור זאת, קבלת פרשנותם של העותרים כי יש למנוע מאזכור השתתפותו בכל אירוע רשמי, מהווה פרשנות החורגת מהאיסור הנקבע בחוק.

11. לעניין תמונות בחשבון הפייסבוק הפרטי של ראש העיר, טוענים המשיבים כי לא מדובר בתעמולה אסורה, היות שמדובר במידע אינפורמטיבי גרידא הנוגע לנעשה בעיר. כמו כן, מציינים המשיבים כי לשם הזהירות, הונחה ראש העיר לא לעשות עוד שימוש בפייסבוק הפרטי שלו בתמונות ממאגר מחלקת הדוברות של העירייה.

12. לעניין מסרים מוקלטים טלפוניים בקולו של ראש העיר, טוענים הם כי המסר הוקלט בקולו של ראש העיר, מתוך ההנחה כי קולו מוכר לתושבי העיר, ועובדה זו תעזור לגיוס מספר רב יותר של תושבים להשתתף בתרגיל. לטענתם, לא מגולם במסר המוקלט שום יתרון לראש העיר על פני מועמד אחר, ולפיכך לא מדובר בתעמולה אסורה.

13. עוד אציין כי העותרת והמשיבים שניהם דורשים חיוב הצד השני בהוצאות, קנסות, ושכר טרחת עורך-דין.

המסגרת הנורמטיבית

14. סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות), שכותרתו "איסור שימוש בנכסי הציבור" קובע:

> **"2א. לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה....".**

15. יש לציין כי על אף שמרבית האיסורים בדבר תעמולת בחירות המצוינים בחוק הבחירות חלים במועדים הסמוכים למועד הבחירות, סעיף 2 לחוק קובע כי האיסור בדבר שימוש בנכסי ציבור חל בכל זמן ועת.

16. יושבי ראש וועדות הבחירות קבעו פעם אחר פעם כי "שימוש ראש מועצה מכהן במשאבי המועצה או בנכסיה לצורך תעמולת בחירות אינו ראוי, והוא אסור מכוח סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה)" (תר"מ 104/03 אילון נ' לוי (19.10.2003), השופטת ד' דורנר).

17. עוד נקבע, כי על הוראת סעיף 2א לחוק הבחירות יש להקפיד ביתר שאת בכל הנוגע לנבחרי ציבור מכהנים, ובפרט בנוגע לראשי מועצה או עיריות. זאת, כדי לצמצם את היתרון וחוסר השוויון האינהרנטי בגיוס תמיכה למועמד מכהן (ראו: תר"מ 32/03 סיעת "לב" נ' סויסה (13.8.2003), השופטת ד' דורנר; תר"מ 2/19 פיינשטיין נ' מלול, מ"מ ראש העיר רחובות (8.11.2009), השופטת א' פרוקצ'יה).

18. גם הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מספר 5/2008 קובעות שורה של איסורים ומגבלות בכל הקשור לשימוש במשאבי הרשות המקומית לצרכי בחירות (הנחיות מס' 1.1900, 1.1901, 1.1902, 1.1908, 1.1704). בנוסף לזה, הנחיות מנכ"ל משרד הפנים קובעות כי ככלל, אין לפרסם במהלך ששת החודשים הקודמים למועד הבחירות המקומיות פרסום כלשהו בשמו או בתארו של נבחר ציבור מטעם הרשות המקומית (חוזר המנהל הכללי 2/2013; תר"מ 23/19 גור נ' אדיב (17.2.2013), השופט א' רובינשטיין (להלן: עניין גור); החלטתי בתר"מ 12/20 אבן-זוהר נ' צור(12.6.2013) (להלן: עניין אבן-זוהר)).

19. כמו כן, לאור החשש משימוש פסול במשאבי ציבור, חלה חובה לקבל את אישורו של היועץ המשפטי לרשות המקומית בטרם הפצת כל פרסום מטעם הרשות המקומית, במהלך ששת החודשים טרם מועד הבחירות.

20. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור לשימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". על מנת לקבוע אם פעולה כלשהי של נבחר ציבור מכהן עומדת בגדר תעמולת בחירות אסורה, בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות, יש להפעיל את מבחן הדומיננטיות, אשר נקבע בבג"ץ זוריעל ידי הנשיא א' ברק:

> **"תעמולת בחירות הינה רק אותו ביטוי שהאפקט הדומינאנטי שלו הוא בהשפעתו על הבוחר ושאין לו אפקט דומינאנטי אחר, כגון אפקט אמנותי... אכן, האיזון הראוי בין הערכים המתחרים מחייב, כי הדיבור 'תעמולת בחירות' יכלול אותו שידור אשר פועלו הוא בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר, ולא שידור שהאפקט שלו הוא אחר (כגון אמנותי, חדשותי, דתי), גם אם השפעות הלוואי שלו הן בהשפעה (עקיפה) על הבוחר". (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר**

וועדת הבחירות המרכזית, **פ"ד מו**(2) 692, 704 (1992).

21. במסגרת זאת, נקבעו מבחני עזר למבחן הדומיננטיות לעיל על ידי בית המשפט העליון ויושבי ראש וועדות הבחירות. בין היתר, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות, ההיגיון הישר, ועוד (ראו למשל החלטותיו של השופט מ' חשין: תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' אינטרנט מעריב; תב"מ 12/15 ח"כ גולדשמידט נ' ראש הממשלה; תב"מ 9/2001 קשב מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל (ע"ר) נ' ארץ הצבי).

מן הכלל אל הפרט

22. איגרת אישית אלקטרונית –כפי שציינתי לעיל, חוק הבחירות קובע איסור להשתמש במשאבי ציבור למען תעמולה אסורה לטובת נבחר ציבור מכהן. לענייננו, ראש העיר לא שלח את האיגרות מתיבת דואר אלקטרוני כללית השייכת לעירייה. במקום זאת, שלחן מתיבת הדואר האלקטרוני האישית-עירונית שלו. קרי, מהכתובת nahumh@raanana.muni.il.

23. כתובת דואר אלקטרוני, הגלויה למראה בפני כל אדם הממוען להודעה הנשלחת, משולה לחתימתו. יתר על כך, עיון באגרת האלקטרונית שנשלחה ביום 18.4.2013 (אשר צורפה לעתירה), מלמד כי בגוף הודעת הדואר האלקטרוני נכתב בכותרת "משולחנו של ראש העירייה", ובסיום האיגרת, מתנוסס שמו ותוארו של ראש העיר.

24. לכך יש להוסיף, כי לאור תשובת המשיבים, נראה כי מחלקת הדוברות לקחה חלק פעיל עד לחודש אפריל 2013 (קרי – שישה חודשים טרם מועד הבחירות) בעריכת וכתיבת האיגרת האלקטרונית. כמו כן, משלא הוכחש הדבר על ידי המשיבים בתשובתם, מוכן אני להניח כי מחלקת הגרפיקה והעיצוב של העירייה אחראית לעיצובה.

25. לאחר שאמרנו זאת, חזרנו למחוזות משפטיים מוכרים. לאור העובדה שהדואר האלקטרוני נשלח מתיבה שבבעלות העירייה (וזאת בלי להתייחס לסוגיית רשימת התפוצה), תוך שימוש במחלקות שונות בעירייה, הרי שהמקרה שלפנינו עומד בתנאיו המקדמיים של סעיף 2א לחוק הבחירות – קרי שימוש במשאבי ציבור. זאת בכל הנוגע לדואר האלקטרוני, מחלקת הגרפיקה והעיצוב, ומחלקת הדוברות.

26. האם האיגרת האלקטרונית מהווה תעמולה אסורה? כאמור, בתר"מ 1/20 (14.4.2013), בעניין אותם הצדדים, בכל הנוגע לאיגרות אישיות לתושבים, קבעתי כי "אין פסול בעיתוי הנוכחי של הפצת איגרת תרבות לתושב. עם זאת, שוב, לא עולה כל טעם לציון שמו של המשיב על גבי האיגרות האישיות" (סעיף 6 להחלטתי).

27. המשיבים טוענים כי מדובר בפרסום "במהלך העניינים הרגיל", אשר ראש העיר החל לשלוח מיום כניסתו לתפקיד. טענה זו מקובלת עליי.

28. מנגד, מדובר באיגרת שנשלחת פעם בשבוע, תוך שימוש במשאבי ציבור. לכך יש להוסיף כי האגרות נושאות את שמו של ראש העיר (הן בגוף הטקסט והן במשתמע מעצם שליחתה מתיבת הדואר האישית-עירונית שלו), וזאת על אף החלטתי בתר"מ 1/20 הנזכרת לעיל (ראו והשוו: עניין אבן-זוהר). כמו כן, בבוחני האם מדובר בתעמולה אסורה, יש לייחס כאמור חשיבות רבה למועד הפרסום. במקרה דנן, ניתן לקבוע כי מועד הבחירות כבר "מעבר לפינה".

29. לעניין הפן האינפורמטיבי באיגרת, עיון בה מראה כי צודקים המשיבים בטענתם כי אופי הפרסום כשלעצמו הוא בעיקרו בגדר מידע חשוב לתושבי העיר. אולם, וכאן העיקר, את אופי הפרסום יש לבחון בנסיבות העניין. במקרה דנן, כאשר פעילויות שונות אשר מקיימת העירייה נשלחות מתיבת הדואר האישית של ראש העיר, ושמו מתנוסס לפני ואחרי המידע האינפורמטיבי, עולה החשש ממשי כי קורא סביר יסיק מכך כי פעילויות אלו יש לייחס לזכותו ולפועלו של ראש העיר (השוו להחלטותיו של השופט א' רובינשטיין: תר"מ 21/19 גרוס נ' בן חמו (9.1.13); תר"מ 26/19 תנועת אומ"ץ נ' צור (11.3.2013); עניין גור; עניין אבן-זוהר; עניין ליבר).

30. אבהיר שוב –הפצת מידע מטעם העירייה אינה פסולה קטגורית, אולם, חל איסור לכרוך אותה, במפורש או במשתמע, עם שמו של נבחר ציבור מכהן בכלל, וראש עיר בפרט (השווה: תר"מ 24/18 אלגון נ' ראש עירית חדרה, חיים אביטן (28.7.08), השופט א' ריבלין; עניין גור; עניין ליבר; עניין אבן-זוהר).

31. לפיכך, אני מורה למשיב 1 להימנע מפעולה זו עד ליום הבחירות. קרי, להימנע משימוש בכל אחד ממשאבי הציבור המצוינים לעיל לצורך הפצת חומר תעמולה אסור, ובפרט איגרת אישית אלקטרונית.

32. מתן שירותי דוברות מטעם העירייה - במקרה זה, אין עוררין כי מדובר בשימוש במשאבי ציבור. אתר האינטרנט של עירייה הוא כמובן משאב ציבורי העומד בגדריו של סעיף 2א לחוק הבחירות. לפיכך, נותר רק לקבוע אם מדובר בתעמולה אסורה למען ראש העיר, וזאת בהתאם למבחן הדומיננטיות.

33. אציין תחילה כי אין בידי לקבל את טענת המשיבים כי עצם העובדה שהתמונות הועלו לאתר העירייה מעל לחצי שנה טרם מועד הבחירות, מעידה כי לא מדובר בתעמולה אסורה. ראשית, כאמור לעיל, האיסור על שימוש במשאבי ציבור למען תעמולה אסורה אינו מוגבל לתקופה הסמוכה לבחירות. שנית, נקבע כבר בעבר פעמים רבות כי יש להתייחס אל המועד בו הפרסום נצפה, ולא המועד בו "נולד" לראשונה. כל פרשנות אחרת תרוקן הלכה למעשה מתוכן את האיסור הקבוע בסעיף 2א לחוק הבחירות.

34. כמו כן, אין בידי לקבל את טענת המשיבים כי אין פסול א-פריורי בפרסום תמונות של ראש העיר באתר העירייה, וזאת לאור כך שמדובר בחלק בלתי נפרד מתפקידו כראש עיר. כפי שציינתי לעיל, תעמולה אסורה תיקבע לפי מבחן הדומיננטיות. אכן, יהיו מקרים דוגמת אלו שאליהם מתייחסים המשיבים, בהם פרסום בדבר השתתפותו של ראש עיר לא ייחשב כתעמולה אסורה. יחד עם זאת, לא ניתן (ואף לא נכון) לקבוע כלל בינארי קשיח. כל עניין ייבחן על פי נסיבותיו. לגישתי, וכפי שאפרט בהמשך, במקרי ביניים שאינם במובהק תעמולת בחירות אסורה או מותרת, יש לנקוט בגישה מחמירה.

35. לטובת הכרעה בעניין זה, וקביעת "כלל אצבע" למקרים עתידיים דומים, יש לבחון סוגיה מעין זאת בשני שלבים. בשלב הראשון, נתאר מצב אשר בו אתר האינטרנט אינו כולל כלל תמונות, אלא רק כתוביות המתארות אירועים רשמיים. על פי מבחן הדומיננטיות, ניתן לקבוע בבירור כי תיאור בדבר אירוע רשמי "בו נכח ראש העיר", הא ותו לא, הוא בגדר דיווח אינפורמטיבי לתושבים על הנעשה בעירם. מנגד, ניתן לקבוע בבירור כי תיאור בדבר אירוע רשמי בו "חנך ראש העיר פארק חדש אשר הוא עצמו יזם את הקמתו", הוא בגדר תעמולה אסורה.

36. בשלב השני, יש לבחון – מהו הערך המוסף לתיאור פעילות שמטרתה אינפורמטיבית, שגלומה בפרסום תמונה של נבחר ציבור מהאירוע עצמו? לדידי, אין בפרסום תמונה של נבחר ציבור או מתמודד בעיתון או אתר אינטרנט או פלטפורמה כלשהי הממומנת מכספי ציבור, ערך אינפורמטיבי מוסף (והמשיבים אף לא טענו לכך). לפיכך, תמונה של מתמודד כלשהו, כאשר כאמור מועד הבחירות "מעבר לפינה", מקים למצער חשש לתעמולה אסורה, אותה יש לאסור בנסיבות אלה.

37. אני מניח מחלקת הדוברות של העירייה תצליח למצוא בארכיב תמונות מאותם אירועים ללא ראש העיר או מועמדים אחרים, כדי להחליף את התמונות הקיימות. תמונות אלו ישרתו מחד גיסא את הערך האינפורמטיבי לכלל התושבים, ומאידך גיסא לא ישמשו כלי שרת בידיו של מתמודד כזה או אחר.

38. למען הסר ספק, יש לציין כי על אף שהאיסור לשימוש בנכסי ציבור אינו מוגבל לתקופה הסמוכה שבטרם למועד הבחירות, דין תמונה של ראש העיר בתקופה זו אינו כדין תמונה של ראש העיר באתר האינטרנט העירוני בתקופה אחרת. אלמנט הזמן משוקלל אל תוך מבחן הדומיננטיות, וספק בעיניי אם סעד דומה היה ניתן אם העתירה הייתה מוגשת לא בסמוך למועד הבחירות.

39. לאור זאת, אני מורה כי יש להסיר מאתר האינטרנט של המשיבה 2 כל תמונה של ראש העיר, או מתמודד אחר, עד למועד הבחירות. בנוסף, מורה אני כי הכתוביות המתארות את האירועים הרשמיים יהיו בנוסח אינפורמטיבי בלבד.

40. תמונות בחשבון הפייסבוק הפרטי של ראש העיר – לאחרונה קבעתי בעניין זהה:

> **"כל עוד עסקינן בתצלומים אשר צולמו על ידי העירייה לטובת פרסומם מטעם העירייה, למען יידוע התושבים על פעילויות שנעשות בעיר באמצעות רשת האינטרנט או אמצעים פרסומיים אחרים, אינני רואה פסול בשימוש בהם גם בדף הפייסבוק האישי של המשיב, או כל דף אחר. יש לציין עם זאת כי ככל שהמטרה בתצלומים עתידיים תהיה על מנת להוות חומר תעמולה למען מועמד מכהן זה או אחר, חל איסור בשימוש בתצלומים אשר צולמו על ידי גורמים רשמיים של העירייה מכספי ציבור". (תר"מ 9/20 סלע נ' סיני(5.6.2013), פסקה 30).**

41. דברים אלו כמו נכתבו לענייננו, ואין מה להוסיף עליהם (בכל הנוגע לתעמולה אסורה בדפי פייסבוק, ראו החלטתי בעניין אבן-זוהר).

42. מסרים מוקלטים טלפוניים בקולו של ראש העיר – אינני מקבל את טענת המשיבים בדבר כך שלאור התועלת להצלחת התרגיל משימוש בקולו של ראש העיר במסר, לא מדובר בתעמולה אסורה. על אף שניתן להתווכח ולדון האם מדובר בטענה נכונה או אף סבירה, לאור העובדה כי מדובר במעשה עשוי בנסיבות ייחודיות, אשר כפי שציינו המשיבים, הרווח הפוליטי הגלום ממנו מוטל בספק, לא מצאתי לנכון ליתן צו מניעה בנסיבות אלה. עם זאת, מבקש אני להדגיש כי אין בכך כדי לאשר שימוש במסרונים קוליים מטעם ראש העיר עד למועד הבחירות, וודאי מכספי ציבור.

סוף דבר

43. אשר על כן, ומכל האמור לעיל, ניתנים בזאת הצווים הבאים:

א. ניתן צו האוסר על המשיב 1 לשלוח אגרות אישיות אלקטרוניות, הכל בהתאם לאמור לעיל.

ב. ניתן צו מניעה האוסר על המשיבה 2 לפרסם תמונות מאירועים רשמיים הכוללות את ראש העיר או מתמודדים אחרים, וכמו כן יש מעתה לתאר במסגרת זאת אירועים רשמיים בצורה אינפורמטיבית בלבד.

44. עוד אציין, למען הסר ספק, אין בהחלטה זו כדי "למנוע מראש העיריה, במסגרת תעמולת בחירות, להפיץ את דברו שלו ותמונתו, בכפוף לכך שכל פרסום יהא על חשבונו וחשבון מסע הבחירות, ובשום פנים לא מקופת הציבור, קופת העיריה, במישרין או בעקיפין" (עניין גור, פסקה יד).

45. בטרם סיום, אבקש לחרוג מגדריה של העתירה הנוכחית, ולציין עניין כללי. סביר להניח כי ככל שיתקרב מועד הבחירות, ילכו ויגדלו מספרם של העניינים שיובאו בפניי. לגישתי, לאור הפוטנציאל הגלום לשימוש לרעה במשאבי ציבור על ידי נבחרי ציבור מכהנים, יש לאמץ גישה פרשנית מחמירה. על פיה, מקרים המצויים ב"תחום אפור", קרי – אינם בבירור בגדר תעמולת בחירות אסורה או מותרת, נכריע לרוב כי הינם בגדר תעמולה אסורה. זאת, לאור הפגיעה האפשרית בשוויון בין המועמדים, טוהר השירות הציבורי, ואמון הציבור שייפגע אם כספיו שלו המחוזקים על ידי העירייה בנאמנות ולטובתו, ינותבו למען הגדלת סיכויו של נבחר ציבור מכהן להיבחר בשנית.

46. לעניין זה, יפים דבריו של יושב ראש וועדת הבחירות לכנסת ה-19, השופט א' רובינשטיין: "**ואולם – וזו ההנחיה – ראויה גישת בית שמאי, קרי, מקום בו קיים ספק, יש להימנע מפרסום; וכמאמר הפתגם "אם יש ספק, אין ספק" (עניין גור, פסקה יז).**

47. זוהי גם גישתי. אבקש כי החלטתי זו תובא במלואה בפני כלל היועצים המשפטיים של הרשויות המקומיות אשר עומדות בפני בחירות בחודשים הקרובים.

48. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ח' בתמוז התשע"ג (16.6.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

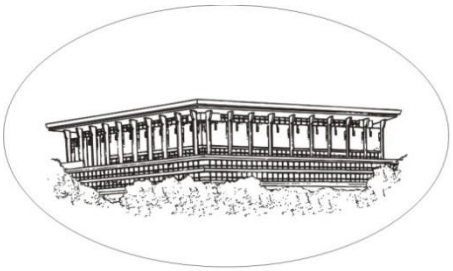

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ח' בתמוז התשע"ג
16 ביוני 2013

<u>תר"מ 15/20</u>

העותר: אלון דוידי

נ ג ד

המשיבים: 1. מר דוד בוסקילה
2. עיריית שדרות

עתירה למתן צווי מניעה

<u>החלטה</u>

1. בתגובת המשיבים מיום 16.6.2013, נכתב כי למען הסר ספק הורה המשיב 1 להסיר את שמו מן השלטים נשוא העתירה לאלתר (סעיף 1 לכתב התשובה).

2. לאחר שעיינתי בעתירה, ובנספחים בהם מצולמים השלטים נשוא העתירה, הגעתי לכלל מסקנה כי עסקינן בתעמולה אסורה, וזאת על פי מבחן הדומיננטיות (וראו לעניין זה החלטתי בתר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי (16.6.2013) (להלן: עניין חופרי)).

3. שם כתבתי: "הפצת מידע מטעם העירייה אינה פסולה קטגורית, אולם, חל איסור

לכרוך אותה, במפורש או במשתמע, עם שמו של נבחר ציבור מכהן בכלל, וראש עיר בפרט" (פסקה 30).

4. דברים אלו נכונים גם לענייננו. לא מצאתי מדוע כאשר מועד הבחירות לרשויות המקומיות כבר בפתח, יש לאפשר למשיב 1 לברך באופן אישי בשלט הממומן בכספי ציבור את קבוצת הכדורגל העירונית, או להודיע לתושבים על זמני כניסת ויציאת השבת.

5. אזכיר כי לגישתי, כאשר ישנו ספק אם פרסום שממומן על ידי כספי ציבור הוא בגדר תעמולה אסורה או לא, לרוב יש לנקוט בגישה מחמירה ולא לאפשר את פרסומו. זאת, "לאור הפגיעה האפשרית בשוויון בין המועמדים, טוהר השירות הציבורי, ואמון הציבור שייפגע אם כספיו שלו המוחזקים על ידי העירייה בנאמנות ולטובתו, ינותבו למען הגדלת סיכויו של נבחר ציבור מכהן להיבחר בשנית" (עניין חופרי, פסקה 45).

6. לאור האמור לעיל, ניתן צו האוסר על המשיב לתלות כל שלט הנושא את שמו או תמונתו מטעם העירייה עד למועד הבחירות.

7. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ח' בתמוז התשע"ג (16.6.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

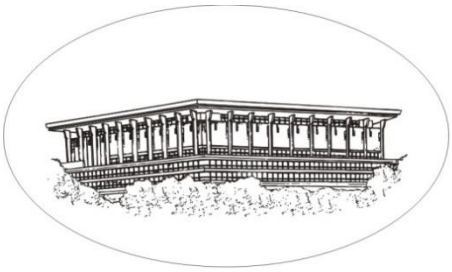

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ט"ז בתמוז התשע"ג
24 ביוני 2013

<u>תר"מ 17/20</u>

המבקשת: גב' רונית ארנפרוינד כהן, חברת מועצת עיריית יבנה

נ ג ד

המשיבים: 1. מר צבי גור ארי, ראש העיר
2. עיריית יבנה

עתירה למתן צווים לפי סעיף 17ב(א) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה, ביקשה העותרת מתן חמישה צווי מניעה. לאור צמצום גדר המחלוקת כעולה מתשובת המשיבים, אציג את טענות הצדדים ואתן את החלטתי בסמוך.

2. תחילה, אזכיר פעם נוספת כי לגישתי, בתקופה הסמוכה למועד הבחירות "הפצת מידע מטעם העירייה אינה פסולה קטגורית, אולם, חל איסור לכרוך אותה, במפורש או במשתמע, עם שמו של נבחר ציבור מכהן בכלל, וראש עיר בפרט" (תר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי פסקה 30 (16.6.2013)). וכמו כן "כאשר ישנו ספק אם פרסום שממומן על ידי כספי ציבור הוא בגדר תעמולה אסורה או לא, לרוב יש לנקוט בגישה מחמירה ולא לאפשר את פרסומו" (תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילה פסקה 5 (13.6.2013)).

3. תכנייה של היכל התרבות– לטענת העותרת, העירייה הפיקה תוכנייה המפרטת את

האירועים המתוכננים בהיכל התרבות, שבעמוד הראשון שלה מתנוססת תמונתו של ראש העיר יחד עם מילות ברכה מפיו. מנגד, טוענים המשיבים כי התכנייה פורסמה בחודש אפריל, קרי – "לפני מניין ששת החודשים הקודמים לבחירות וכאשר לא היה מוטל עדיין על ראש העיר איסור כלשהו על הפרסום". בנוסף, הוסרו מהתוכניות אשר ברשת האינטרנט ובהיכל התרבות שמו ותוארו של ראש העיר.

4. לאור זאת, נראה כי עניין זה מתייתר. אציין כי לגישתי, בהתאם למבחן הדומיננטיות, במועד זה התכנייה מהווה תעמולה אסורה.

5. חלוקת סידורים– לטענת העותרת, לסידורים אשר חולקו לבית כנסת של הקהילה האתיופית, הוצמדה מדבקת ברכה מטעם ראש העיר. מנגד, טוענים המשיבים כי הסידורים לא חולקו בטקס רשמי או על ידי ראש העיר, ובטרם מניין ששת החודשים שטרם מועד הבחירות.

6. לאור העובדה שמדובר במעשה עשוי, אינני רואה צורך ליתן צו. אדגיש כי לגישתי, וודאי כאשר הבחירות "מעבר לפינה", יש חשיבות יתרה בהקפדה על קוצו של יוד על הפרדה מוחלטת בין מתן מתנות מכספי ציבור לשמו, במפורש או משתמע, של נבחר ציבור..

7. מודעות יריד תעסוקה וטורניר כדורסל – העותרת טוענת כי המשיבים הפיצו בעיר פלאיירים המודיעים על קיומו של יריד תעסוקה, ופרסמו בעיתונות מודעה ביחס לטורניר כדורסל הנערך בעיר, שניהם "בחסות ראש העיר, מר צבי גוב ארי". מנגד, המשיבים טוענים כי בכל הנוגע ליריד, לא חולקו פלאיירים אלא התפרסמה מודעה בעיתון מקומי ושמו של ראש העיר נכלל בה בטעות. בכל הנוגע למודעה הנוגעת לטורניר הכדורסל, טוענים הם כי לא מדובר בפרסום במימון העירייה, אלא בהודעה ששלח דובר העירייה לעיתונים המקומיים, אשר בסופו של דבר לא פורסמה כלל.

8. הביטוי "בחסות ראש העיר", בתקופה הסמוכה למועד הבחירות, בפרסום הממומן על ידי הרשות המקומית, הינו פסול, אשר קושר באופן אינהרנטי בין הפרסום לבין הנבחר שכביכול הפרסום הוא בחסותו. בתקופה הסמוכה לבחירות, בביטוי מעין זה מגולם כל הרציונאל האוסר על שימוש בכספי ציבור "לאור הפגיעה האפשרית בשוויון בין המועמדים, טוהר השירות הציבורי, ואמון הציבור שייפגע אם כספיו שלו המוחזקים על ידי העירייה בנאמנות ולטובתו, ינותבו למען הגדלת סיכויו של נבחר ציבור מכהן להיבחר בשנית" (עניין חופרי, פסקה 45).

9. בטרם סיום, אציין כי בעתירה זו, כמו ברבות קודמות, פנייה קודמת הייתה מייתרת את מרבית (אם לא את כל) הצווים המבוקשים. לפיכך, נוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013, אשר נכנס זה עתה לתוקפו,

קובע חובה למיצוי הליכים אל מול הרשות המקומית בטרם הגשת עתירה. יתר על כן, בנוהל נקבע כי אי מיצוי הליכים מהווים עילה לאי קבלת העתירה לרישום (להרחבה על נושא זה, ראו: תר"מ 16/20 קונינסקי נ' אדלר(23.6.2013)).

10. לאור האמור לעיל, ניתן צו האוסר על המשיב 1 לפרסם כל פרסום או לחלק מתנות הנושאות את שמו או תמונתו מטעם העירייה עד למועד הבחירות.

11. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ט"ז בתמוז התשע"ג (24.6.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

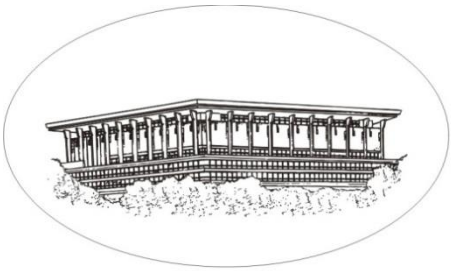

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ח בתמוז התשע"ג
3 ביולי 2013

<u>תר"מ 24/20</u>

העותרת: גב' אורית רישפי

נ ג ד

המשיבים: 1. מר יהונתן יסעור, ראש עיריית הרצליה
2. עיריית הרצליה

עתירה למתן צו מניעה לפי חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בעתירה שלפניי, מבקשת העותרת כי יינתן צו האוסר על המשיבים להדפיס ולהפיץ עיתון בשם "כיוון חדש – עיתון גימלאי הרצליה", ולמנוע הדפסת והפצת עלון תעמולה מטעם המשיב 1 בו נקראים תושבי העיר להתקשר אליו למספר הטלפון של לשכתו בעירייה.

2. במסגרת זאת, לעניין העיתון, טוענת העותרת כי המוציאה לאור של העיתון, שהפצתו החלה בימים האחרונים, הינה מחלקת הרווחה של המשיבה 2. לטענתה, העיתון אמור להיות מופץ באלפי עותקים, במימון המשיבה 2, ותוך שימוש ברשימת דיוור שברשותה. העיתון מהווה לטענת העותרת תעמולת בחירות אסורה נוכח ראיון באורך שלושה עמודים עם המשיב 1, במסגרתו מציג הוא את תוכניותיו הפוליטיות לעתיד, וכמו כן בכל שלושת

העמודים מתנוססת תמונתו.

3. לעניין עלון התעמולה, טוענת העותרת כי המשיב 1 מחלק בסיורים בעיר ובחוגי בית שהוא מקיים עלון, שבו הוא "מבקש מהתושבים לפנות אליו – למספר הטלפון בלשכת ראש העירייה כאשר על הפנייה מתנוסס הלוגו של מפלגתו – מרצ".

4. ביקשתי את תשובת המשיבים. בתגובתם, טוענים הם כי דין העתירה להידחות על כל חלקיה.

5. לעניין העיתון, טוענים הם כי העיתון הוא חלק מפרויקט ארצי, ומתוקצב על ידי העירייה אך מופק על ידי גמלאים תושבי העיר, שעושים תפקידם בהתנדבות. הכתבה נשוא העתירה נכתבה על ידי גמלאי וחבר מערכת העיתון, ביוזמתו, וראש העיר או העירייה לא היו מעורבים בעריכתו או בכל קשר עימו. כמו כן, טוענים המשיבים, הנושאים המובאים בראיון רובם קשורים קשר הדוק לאוכלוסיית הקשישים "ובמיעוטו מתייחס לנושאים עקרוניים אחרים הקשורים לפרויקטים שהעירייה מקדמת זה מכבר, אותם מצא הכתב לנכון להביא בפני ראש העירייה" (סעיף 11 לתשובה). לכך יש להוסיף כי הפצת העיתון הסתיימה זה מכבר, ולפיכך לטענתם אין מקום ליתן צו מניעה, וכי ראש העירייה "קיבל על עצמו להימנע מעתה ואילך מפרסומים דומים" (סעיף 13 לתשובה).

6. לעניין עלון התעמולה, טוענים המשיבים כי העלון מומן על ידי מפלגת מרץ ולא מכספי ציבור, הפצתו הסתיימה עוד חודש מרץ 2013, ומספר הטלפון של הלשכה הוכנס לעלון בטעות. בנוסף, לגופו של עניין, טוענים המשיבים כי לא מדובר בתעמולת בחירות אסורה, ועל פי הדין מותר לראש עירייה מכהן לעשות שימוש בלשכתו בטלפון למען צרכים פוליטיים, כל עוד מדובר בצורך מזדמן. בנוסף, במסגרת תשובתם, התחייב המשיב 1 כי יימנע מפרסום מספר הטלפון בלשכתו העירונית

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בעתירה על נספחיה ובתשובה, הגעתי לכלל מסקנה כי עסקינן בשני המקרים בתעמולה אסורה, וזאת על פי מבחן הדומיננטיות (וראו לעניין זה החלטתי בתר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי (16.6.2013) (להלן: עניין חופרי)). שם כתבתי: "הפצת מידע מטעם העירייה אינה פסולה קטגורית, אולם, חל איסור לכרוך אותה, במפורש או במשתמע, עם שמו של נבחר ציבור מכהן בכלל, וראש עיר בפרט" (פסקה 30). וגם: "לגישתי, כאשר ישנו ספק אם פרסום שממומן על ידי כספי ציבור הוא בגדר תעמולה אסורה או לא, לרוב יש לנקוט בגישה מחמירה ולא לאפשר את פרסומו. זאת, "לאור הפגיעה האפשרית בשוויון בין המועמדים, טוהר השירות הציבורי, ואמון הציבור שייפגע אם כספיו שלו המוחזקים על ידי העירייה בנאמנות ולטובתו, ינותבו למען הגדלת סיכויו של נבחר ציבור מכהן להיבחר בשנית" (פסקה 45).

8. לעניין העיתון, אין עוררין בין הצדדים כי העיתון הופק והופץ תוך שימוש במשאבי ציבור. עיון בראיון שנערך עם ראש העיר מראה כי על פי מבחן הדומיננטיות אכן מדובר בתעמולה אסורה. גם אם אקבל את טענת המשיבים כי הראיון נעשה ביוזמתו ובהכוונתו של הכתב שקיים את הראיון, אין בכך כדי לשנות מהחלטתי. שעה ומדובר בעיתון הממומן מכספי ציבור, ולאור העובדה שחזקה כי ראש העיר מודע לכך ולאיסורים החלים עליו משימוש בכספים אלה למען בחירתו מחדש, הרי שמדובר בתעמולה אסורה.

9. לכך יש להוסיף כי נוכח האיסור הקטגורי משימוש בתמונתו של ראש העיר בפרסומים מטעם העירייה, הרי שהעובדה שבראיון מופיעות שלוש תמונות אישיות שלו די כדי להביא למסקנה כי אכן מדובר בתעמולה אסורה.

10. לעניין העלון, השאלה הניצבת בפניי היא האם נעשה שימוש במשאבי ציבור, בהתאם להוראות סעיף 2א לחוק הבחירות. המשיבים טוענים כי לא כך הדבר, וזאת בהתאם להנחייה 1.1704 של היועץ המשפטי לממשלה, על פיה "אכן, אין אפשרות להפרדה מוחלטת בין פעולותיו של השר. לפיכך אין אפשרות לשלול כי במהלך עבודתו השוטפת, ישתמש השר בשירותי לשכתו, באופן מזדמן, גם לצורך פעילות פוליטית-מפלגתית" (סעיף 2 להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מיום 13.11.1997).

11. יש היגיון רב בדברים אלו. אולם, המקרה העומד בפניי אינו כזה. אכן, כאשר מפעם לפעם מתקבלת בלשכתו של נבחר ציבור שיחת טלפון פוליטית, השכל הישר מחייב כי לא יימנע ממנו לקבלה. כך גם הדין בכל הנוגע לשימוש מזדמן בשירותי המשרד שברשותו. לעומת זאת, במקרה דנן, עלון התעמולה למעשה קובע דרך התקשרות קבועה בין מועמד נבחר לבין בוחר השוקל לבחור בו. יצירת קשר קבוע מעין זה וודאי שאינו יכול להיחשב לפעילות ספוראדית, ולפיכך דומה יותר ל"פעילות מתוכננת, ידועה מראש ורבת היקף" (סעיף 4 להנחיה), אשר היא כמובן אסורה ומהווה שימוש אסור במשאבי ציבור (ראו לעניין זה: תר"מ 32/03 סיעת "לב" נ' סויסה(13.8.2003), השופטת ד' דורנר).

12. במקרה דנן, לאור העובדה כי הצווים נתבקשו בגין הפצת שני פרסומים אשר כבר הופצו והפצתם נגמרה זה מכבר, לכאורה מדובר במעשה עשוי והעתירה מתייתרת. אולם, לאור העובדה כי מצאתי כי אכן בשני המקרים היה מדובר בתעמולה אסורה בניגוד לחוק הבחירות, ניתן בזה צו מניעה, האוסר על המשיב 1 לעשות כל שימוש במשאבי המועצה לצורך ניהול תעמולת בחירות.

13. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ה בתמוז התשע"ג (3.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

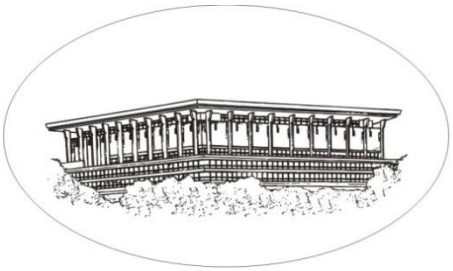

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ג' באב התשע"ג
10 ביולי 2013

<u>תר"מ 26/20</u>

העותר: ריצ'רד פרס, חבר מועצת העיר בית שמש

נ ג ד

המשיבים: 1. משה אבוטבול, ראש העיר בית שמש
2. עיריית בית שמש

בקשה למתן צו מניעה

<u>החלטה</u>

1. במסגרת העתירה שבפניי, מבקש העותר כי יינתן צו למניעת העברת כספים בסך כולל של כ-1.8 מיליון ש"ח ל-54 בתי כנסת בעיר בית שמש, וזאת מאחר שלטענתו מדובר בתעמולת בחירות אסורה.

2. בקליפת אגוז, במסגרת הסכם פשרה בין המשיבה 2 לבין תובעים בגין תביעה ייצוגית על גביית יתר של ארנונה, הוסכם כי הראשונה תעביר לידי 54 בתי כנסת ברחבי העיר כ-1.8 מיליון ש"ח. עוד הוסכם בין הצדדים כי הסכום יועבר בתוך 60 ימים ממועד אישור ההסכם בבית משפט (שניתן ביום 25.11.2012), והחל מיום 30.6.2012 יישא הסכום הפרשי ריבית והצמדה. המשיבה 2 אישרה את ההסכם ביום 23.11.2012.

3. לטענת העותר, ביום 17.4.2013 התקבלה הזמנה לזימון לישיבת מועצת העיר, במסגרתה נקבע בסדר היום כי יידון אישורו של פרוטוקול וועדת התמיכות של העירייה מיום 26.12.2012. הדיון האמור התקיים ביום 30.4.2013, ובמהלכו קרא העותר להשהיית העברת הכספים עד לאחר מועד הבחירות. יחד עם זאת, המועצה אישרה את הפרוטוקול וקבעה כי הכספים יחולקו לבתי הכנסת.

4. לטענת העותר, העובדה כי הסכם הפשרה אושר כחמישה חודשים לאחר המועד שנקבע (קרי – תוך 60 ימים ממועד אישורו בבית המשפט), והמועד הסמוך לבחירות, מביאים למסקנה כי מדובר בתעמולה אסורה תוך שימוש במשאבי ציבור.

5. המשיבים בתשובתם טוענים כי דין העתירה להידחות. זאת, מאחר שלא מדובר בכספים הקשורים לתעמולת בחירות. במסגרת זאת, טוענים הם כי התביעה הייצוגית התנהלה במשך שנים ארוכות בבית המשפט, ובמסגרתה נכרכו מספר הסכמי פשרה. לאחר שאושר הסכם הפשרה, המשיבה 2 החלה בהליך פומבי כדי לזהות את בתי הכנסת אשר יקבלו כספים מכוח הסכם הפשרה, ובסיום ההליך נערכה ישיבה של המועצה ביום 25.11.2012, אשר במסגרתה הוחלט כי נוכח עמדת היועץ המשפטי לממשלה, חלוקת הכספים תעשה בדרך אחרת (בתי הכנסת יגישו מיוזמתם בקשות לקבלת כספי תמיכה, אשר יגובו במסמכים). כחודש לאחר מכן, הוחלט על מתווה החלוקה של הכספים לבתי הכנסת השונים. לטענתם, עקב טעות משרדית, אישור המתווה וחלוקת הכספים הובא לדיון בפני המועצה רק ביום 30.4.2013, זאת לאחר הליך אישור הבקשות שארך מספר חודשים.

6. לטענת המשיבים, מהאמור לעיל עולה כי "אין ולא היה כל קשר לבחירות והמדובר בפעולה אשר נמצאת בהליכים כבר מספר שנים. השלמתה כעת נבעה מסיבות אובייקטיביות גרידא וללא קשר למועד הבחירות המתקרב" (סעיף 16 לתשובה). כמו כן, טוענים המשיבים כי חלה עליהם חובה להעביר את הכספים במועד זה, אחרת הדבר יוביל לתשלום קנסות ואף לביטול הסכם הפשרה.

7. לאחר עיון בעתירה ובתשובה, הגעתי למסקנה כי דין העתירה להידחות.

8. סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות) קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". איסור בדבר שימוש בנכסי ציבור חל בכל זמן ועת, ללא קשר למועדי הבחירות. תכליתו של הסעיף היא שמירת השוויון בין המועמדים, טוהר השירות הציבורי ואמון הציבור (לפירוט על נושא זה, ראו: תר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי (16.6.2013) (להלן: עניין חופרי)

9. על מנת לקבוע אם פעולה כלשהי של נבחר ציבור מכהן עומדת בגדר תעמולת בחירות אסורה, בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות, יש להפעיל את מבחן הדומיננטיות, אשר נקבע בבג"ץ זוילי על ידי הנשיא א' ברק:

> **"תעמולת בחירות הינה רק אותו ביטוי שהאפקט הדומינאנטי שלו הוא בהשפעתו על הבוחר ושאין לו אפקט דומינאנטי אחר, כגון אפקט אמנותי... אכן, האיזון הראוי בין הערכים המתחרים מחייב, כי הדיבור 'תעמולת בחירות' יכלול אותו שידור אשר פועלו הוא בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר, ולא שידור שהאפקט שלו הוא אחר (כגון אמנותי, חדשותי, דתי), גם אם השפעות הלוואי שלו הן בהשפעה (עקיפה) על הבוחר". (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992).**

10. במסגרת זאת, נקבעו מבחני עזר למבחן הדומיננטיות לעיל על ידי בית המשפט העליון ויושבי ראש וועדות הבחירות. בין היתר, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות, ההיגיון הישר, ועוד (ראו למשל החלטותיו של השופט מ' חשין: תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' אינטרנט מעריב; תב"מ 12/15 ח"כ גולדשמידט נ' ראש הממשלה; תב"מ 9/2001 קשב מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל (ע"ר) נ' ארץ הצבי).

11. במקרה דנן, השתכנעתי כי אכן המועד אשר נקבע להעברת הכספים קשור באופן ארעי בלבד למועד הבחירות. אומנם, חלוקת כספים במועד סמוך לבחירות יכול בנסיבות רבות להתפרש כתעמולה אסורה, אולם, לא כך המקרה שבפניי.

12. נראה כי אכן הליך אישור חלוקת הכספים על פי הנחיות היועץ המשפטי לממשלה ולא על סמך המתווה שאושר בהסכם הפשרה, הוא הגורם הדומיננטי שהביא לעיכוב בחלוקתם. לכך יש להוסיף כי עיקרון שלטון החוק מחייב את הרשות לפעול לביצועו של פסק דין שניתן על ידי בית משפט.

13. לבסוף, אין זה סביר לגישתי להורות על דחיית התשלום, דחייה שתביא לחיוב המשיבה 2 בתשלום ריביות פיגורים, כל זאת על חשבון כספי ציבור (ואזכיר – שכל מטרת סעיף 2א לחוק הבחירות הוא למנוע השחתה לריק של כספים אלו בדיוק).

14. נוכח כל האמור לעיל, העתירה נדחית. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ג' באב התשע"ג (10.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

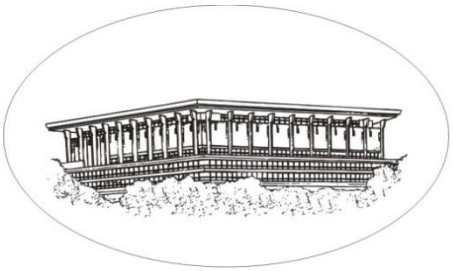

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ח' באב התשע"ג
15 ביולי 2013

<u>תר"מ 33/20</u>

העותר: מר רן קוניק, חבר מועצת העיר גבעתיים

נ ג ד

המשיבים: 1. מר ראובן בן שחר, ראש עיריית גבעתיים
2. עיריית גבעתיים

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי ינתנו מספר צווי מניעה.

2. הראשון, ענייננו בשלטי חוצות הממוקמים בעיר תחת הכותרת "גבעתיים מתחדשת". במקור, בתחתית השלטים התנוסס שמו של המשיב 1, והשופט א' רובינשטיין קבע כי יש להסיר את השם (תר"מ 25/19 קוניק נ' בן שחר (4.3.2013)). לדידו של העותר, על אף העובדה ששמו של המשיב 1 הוסר "השלטים עצמם נותרו על מכונם וברור כי עם נועדו לשבח את פועלו המשיב 1 ולשמש כתעמולת בחירות מתמשכת עבורו (סעיף 5 לעתירה).

3. השני, עניינו בשימוש במשאבי העירייה לשם קידום קמפיין הבחירה מחדש של המשיב 1. לטענתו, האחרון מזמין ללשכתו תושבים ועובדי עירייה, תוך שימוש בצוות הלשכה, על בסיס קבוע ותכוף, ובמסגרת זאת "מפעיל עליהם המשיב 1 לחץ כבד למען יסייעו לבחירתו מחדש ובין השאר, דורש מהם כי יעבירו אליו רשימות של בעלי זכות בחירה בגבעתיים אשר עשויים להצביע עבור המשיב 1" (סעיף 6 לעתירה).

4. השלישי, עניינו "ימי כיף" לעובדי המשיבה 2, במסגרתם מתקיימים סיורים באוטובוס של כל מחלקות העירייה בהדרכת המשיב 1, ובסופו ארוחת צהריים הכוללת ברכות מפיו.

5. הרביעי, עניינו הפנייה מדף האינטרנט העירוני לדף הפייסבוק הפרטי של המשיב 1, אשר מוקדש לקמפיין פוליטי למען בחירתו מחדש. בהקשר זה מפנה הוא להחלטתי בתר"מ 12/20 אבן-זוהר נ' צור (12.6.2013).

6. החמישי, עניינו הפעלת ערוץ יו-טיוב מטעם המשיב 1 בשם "givatayimcity". לטענת העותר, ערוץ היו-טיוב מתוחזק על ידי דובר העירייה, שהוא עובד בשכר של המשיבה 2, והוא "נחזה להיות לכל דבר ועניין כערוץ יו-טיוב רשמי של העירייה ומועברים בו מסרים כלל עירוניים... ערוץ של המשיב 1 שמופעל לטובת האינטרסים הפוליטיים שלו, ובין השאר, מועלים בו סרטוני ניגוח כנגד חברי האופוזיציה במועצת העיר – לרבות של המבקש כגון בסרטון תחת הכותרת 'חברי המועצה רן קוניק וטלי ארגמן מביישים את העיר'" (סעיף 11 לעתירה).

7. לטענת העותר, ניתן ללמוד כי מדובר בערוץ יו-טיוב פרטי של המשיב 1 נוכח העובדה שהאחרון מפנה מעמוד הפייסבוק הפרטי שלו אליו, וכן מאחר שקיים ערוץ יו-טיוב עירוני, בניהול ותחזוק של דובר העירייה, בשם "עיריית גבעתיים".

8. השישי, עניינו במודעות צבע המפורסמות מטעם המשיבה 2 בעיתונות המקומית והארצית, אשר מזמינות את הציבור לבקר באתרים שונים בעיר, ביניהם מתחם ספורט חדש אשר נחנך בעת האחרונה. לטענתו, היקף הפרסום הנרחב ומועד פרסום המודעות מהווה תעמולת בחירות אסורה לטובתו של המשיב 1.

9. השביעי, עניינו שימוש שלטענת העותר עושה המשיב 1 בפקחים של העירייה "כדי למנוע מפעילים של המבקש להציב דוכנים להסברים ולחלוקת חומרי תעמולה. הדוכנים האמורים הינם בגודל מינימלי ביותר, מוצבים, במכוון, במקומות שאין בהם משום מטרד או הפרעה כלשהי לציבור וברור כי מדובר, בעליל, בניצול לרעה של כח של המשיב 1 ובהון הציבור שבשליטתו" (סעיף 16 לעתירה).

10. ביקשתי את תגובת המשיבים. בתשובתם, טוענים הם כי דין העתירה להידחות על כל

חלקיה.

11. לעניין שלטי החוצות: המשיבים טוענים כי בהתאם להחלטת השופט א' רובינשטיין, הוסר מהשלטים נשוא העתירה אזכורו של המשיב 1. לטענת המשיבים, מאז מתן ההחלטה ועד ליום זה, לא חל כל שינוי נסיבות המצריך התייחסות מחודשת לשלטים אלו. כך או כך, לגישתם, לא מדובר במתכונת הנוכחית (קרי – ללא ציון שמו של המשיב 1) בתעמולה אסורה.

12. לעניין שימוש בלשכה: המשיבים מכחישים מכל וכל טענה זו של העותר. לטענתם "תושבים רבים מבקשים להיפגש עם המשיב במסגרת תפקידו כראש העיר. חלקם מגיעים בגפם וחלקם מגיעים בקבוצות קטנות... לא מן הנמנע כי במהלך מפגשים אלו, עולים באופן בלתי מתוכנן מצד התושבים תכנים פוליטיים כאלו או אחרים, ואולם, המשיב מעולם לא ביקש ו/או הפעיל לחץ על תושב ו/או עובד עירייה 'להעביר רשימות' כאמור בעתירה" (סעיפים 43-44 לתשובה).

13. לעניין ימי הכיף: המשיבים טוענים כי "ימי הכיף" הם למעשה סיורים מודרכים אשר נערכים בעירייה מזה תקופה ארוכה, וללא כל קשר למועד הבחירות המתקרב. לטענתם, מטרת הסיורים היא "ליצור היכרות והזדהות בין המחלקות השונות, אשר לעיתים לא יודעות האחת על פועלה של רעותה" (סעיף 49 לתשובה).

14. עוד לעניין זה, טוענים המשיבים כי בסיורים נוכחים עובדי העירייה בלבד, ואין בהם כדי להוות תעמולה אסורה.

15. לעניין דף הפייסבוק: המשיבים מוסרים בתשובתם כי הוסר הקישור בין דף האינטרנט העירוני לעמוד הפייסבוק של המשיב 1. מלבד זאת, לטענתם, לא מדובר בתעמולה אסורה, היות ודף הפייסבוק הפרטי של המשיב 1 לא משמש לתעמולה אסורה, והקישור ביניהם (אשר כאמור הוסר) "מאפשר יצירת ערוץ ישיר בין תושבי העיר למשיב" (סעיף 31 לתשובה).

16. לטענתם, בדף האינטרנט העירוני מופיע גם קישור לאתר מועצת הנשים העירונית, כאשר העומדת בראשה מתמודדת לראשות העיר. לפיכך, ככל שייקבע כי אכן היה להסיר את הקישור בין אתר האינטרנט העירוני לדף הפייסבוק הפרטי של המשיב 1, אזי יש גם להורות על הסרת קישור זה.

17. לעניין ערוץ היו-טיוב: לטענת המשיבים, ערוץ היו-טיוב כלל אינו מופעל או מתוחזק על ידי המשיבים או מי מטעמם. לדידם, המשיבה 2 אכן מפעילה ערוץ יו-טיוב בשם "עיריית גבעתיים", אולם לא נכללים בו תכנים המהווים תעמולה אסורה.

18. לעניין שימוש בפקחים: המשיבים מכחישים את טענות העותר לעניין זה. במסגרת זאת, הם מבקשים להבהיר כי פקחי המשיבה 2 פועלים בהתאם לדין.

19. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". איסור בדבר שימוש בנכסי ציבור חל בכל זמן ועת, ללא קשר למועדי הבחירות. תכליתו של הסעיף היא שמירת השוויון בין המועמדים, טוהר השירות הציבורי ואמון הציבור (ראו: תר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי (16.6.2013) (להלן: עניין חופרי). על מנת לקבוע אם פעולה כלשהי של נבחר ציבור מכהן עומדת בגדר תעמולת בחירות אסורה, בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות, יש להפעיל את מבחן הדומיננטיות, אשר נקבע בבג"ץ זוילי על ידי הנשיא א' ברק:

> **"תעמולת בחירות הינה רק אותו ביטוי שהאפקט הדומינאנטי שלו הוא בהשפעתו על הבוחר ושאין לו אפקט דומינאנטי אחר, כגון אפקט אמנותי... אכן, האיזון הראוי בין הערכים המתחרים מחייב, כי הדיבור 'תעמולת בחירות' יכלול אותו שידור אשר פועלו הוא בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר, ולא שידור שהאפקט שלו הוא אחר (כגון אמנותי, חדשותי, דתי), גם אם השפעות הלוואי שלו הן בהשפעה (עקיפה) על הבוחר".** (**בג"ץ** 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, **פ"ד מו**(2) 692, 704 (1992)).

20. במסגרת זאת, נקבעו מבחני עזר למבחן הדומיננטיות לעיל על ידי בית המשפט העליון ויושבי ראש וועדות הבחירות. בין היתר, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות, ההיגיון הישר ועוד (ראו למשל החלטותיו של השופט מ' חשין: **תב"מ** 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' אינטרנט מעריב (5.2.2001); **תב"כ** 12/15 ח"כ גולדשמידט נ' ראש הממשלה (22.4.1999); **תב"מ** 9/2001 קשב מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל (ע"ר) נ' ארץ הצבי (26.1.2001)).

21. לכך יש להוסיף ולציין כי לגישתי, בתקופה הסמוכה למועד הבחירות "הפצת מידע מטעם העירייה אינה פסולה קטגורית, אולם, חל איסור לכרוך אותה, במפורש או במשתמע, עם שמו של נבחר ציבור מכהן בכלל, וראש עיר בפרט" (עניין חופרי, פסקה 30). וכמו כן "כאשר ישנו ספק אם פרסום שממומן על ידי כספי ציבור הוא בגדר תעמולה אסורה או לא, לרוב יש לנקוט בגישה מחמירה ולא לאפשר את פרסומו" (תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילה פסקה 5 (13.6.2013)).

22. אזכיר בהקשר זה כי כל פרסום בתקופת חצי השנה הסמוכה למועד הבחירות, אשר אנו נמצאים כעת כאמור עמוק בתוכה, מחייב את אישורו של היועץ המשפטי של העירייה בטרם פרסומו (ראו: עניין חופרי, פסקאות 18-19; תר"מ 28/20 זינדר נ' יסעור (14.7.2013)).

23. שלטי חוצות– אינני מקבל את טענותיו של העותר לעניין זה. עיינתי בהחלטתו של השופט א' רובינשטיין אליה הפנה העותר, ובנספחים שהוגשו בפניי, ונראה כי מדובר בשלטים אשר על פי מבחן הדומיננטיות אינם מהווים תעמולת בחירות אסורה, אלא מידע אינפורמטיבי לתושבי העיר. אזכיר כי "אין בעובדה שעומדות להתקיים בחירות ברשות מקומית כדי לשתק את הפעילות השוטפת של הרשות ושל העומד בראשה" (תר"מ 64/18 הוכמן נ' הלוי (22.9.2008), השופט א' ריבלין). בהקשר זה, ציינתי לאחרונה:

> **"ביום 22.10.2013, מועד הבחירות לרשויות המקומיות, על תושבי הרשויות המקומיות לבחור את נבחריהם על פי צו מצפונם ועל פי אמונתם בנוגע למועמד המתאים ביותר לרשות העירייה. אמונה זו, וודאי שיכולה היא להסתמך על הישגיו של המועמד בתפקידים קודמים שביצע, לרבות בכהונות קודמות כנבחר ציבור. אם הישגיו של ראש עיר מהווים יתרון על פני אדם פלוני המבקש להחליפו, הרי מדובר ביתרון אשר נבחר הציבור הרוויח ביושר, ואין כל פסול ביידוע הציבור עליו. להיפך, נדמה כי מן הראוי שמועמד לראשות עירייה יחשוף בפני הבוחרים את הישגי העבר שלו ונתונים רלבנטיים נוספים שיסייעו להם בבואם להחליט על הצבעתם".** (תר"מ 19/20 דוידי נ' בוסקילה(3.7.2013)).

24. שימוש בלשכה, ערוץ יו-טיוב, שימוש בפקחים: לאור העובדה שטענות אלה של העותר נטענה בעלמא, והמשיבים מכחישים אותן, וגיבו עמדתם בתצהיר, אין מקום למתן צווים בעניין זה.

25. לעניין שימוש בלשכה, אזכיר, כי אכן אין פסול כי נבחר ציבור ישתמש בשירותי המשרד העירוניים הניתנים לו מתוקף תפקידו, כל עוד אכן מדובר במקרים פרטניים ולא "במהלך העסקים הרגיל" (ראו והשוו: תר"מ 24/20 רישפי נ' יסעור (3.7.2013)).

26. לפיכך, טוב יעשה המשיב 1 אם ינהג במשנה זהירות בקידום הקמפיין הפוליטי לבחירתו מחדש בתקופה זו. זאת, לאור החשש משימוש תכוף במשאבי ציבור ובלשכתו, שימוש אשר חותר כנגד האיסור הקבוע בסעיף 2א לחוק הבחירות.

27. לעניין ערוץ היו-טיוב ושימוש אסור בפקחים, לא מצאתי באסמכתאות שצירף העותר ראיה כי אכן כך היו הדברים. לא ניתן ללמוד דבר מהתצלום אשר צירף להוכחת טענתו לשימוש אסור בפקחים. כך גם הדין לעניין ערוץ היו-טיוב, שעה והקשר היחיד בין המשיב 1 לערוץ היו-טיוב הוא קישור אשר פרסם ראש העיר בדף הפייסבוק הפרטי שלו, משנת 2012, ועל פניו סרטון זה לא מהווה "סרטון ניגוח".

28. ימי כיף: לאחר ששקלתי עניין זה, הגעתי למסקנה כי עד למועד הבחירות, אין לערוך

את הסיורים בנוכחותו של ראש העיר. לגישתי, בהתאם למבחן הדומיננטיות, הצגת עבודות המחלקות השונות, בנוכחותו של ראש העיר, יכולה להתפרש בעת זו כייחוס הישגי העירייה לראש העיר באופן אישי (ראו והשוו: תר"מ 12/20 אבן-זוהר נ' צור (3.7.2013)).

29. לפיכך, ולשם הזהירות (בהתאם לגישתי שהוצגה לעיל), ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 1 להיות נוכח בסיורים במתכונת האמורה לעיל עד למועד הבחירות.

30. דף הפייסבוק: המשיבים כותבים בתשובתם כי הקישור בין אתר האינטרנט העירוני לדף הפייסבוק הפרטי של המשיב 1 הוסר. עם זאת, ברצונם להחזיר את הקישור. אין מקום להיענות לבקשה זו. אף אם אכן נכונה טענתו של המשיב 1, ודף הפייסבוק של האחרון מכיל מידע אינפורמטיבי בלבד, הרי פרסום מידע זה במתוכנת זו מהווה כריכה בין שמו של נבחר ציבור לבין פעולות העירייה.

31. בנוסף, אין בידי לקבל את טענת המשיבים לעניין הסרת הקישור בין אתר האינטרנט העירוני לבין אתר מועצת הנשים העירונית. בניגוד להפניה לדף פייסבוק פרטי, כאן עסקינן בהפניה לדף מקצועי של גוף עירוני.

32. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לפרסם כל פרסום מטעם העירייה הנושא את שמו או תמונתו של ראש העיר, ובכלל זה לקשור, במישרין או בעקיפין, בין אתר האינטרנט העירוני לבין דף הפייסבוק הפרטי של המשיב 1.

33. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ח' באב התשע"ג (15.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

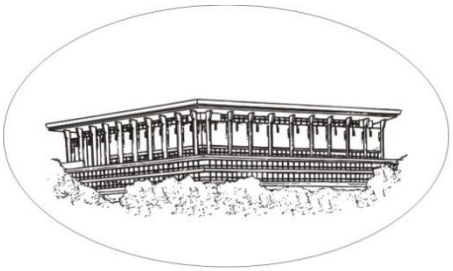

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ז' באב התשע"ג
14 ביולי 2013

<u>תר"מ 34/20</u>

העותר: מר שלום קמיל

נ ג ד

המשיבים:
1. מועצה מקומית מזכרת בתיה
2. מאיר דהן, ראש המועצה המקומית מזכרת בתיה
3. תנועת לב למען ביתנו

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתנו מספר צווי מניעה. הראשון, עניינו שלטים במגרשים ואתרי בנייה ברחבי המועצה, הכוללים את שמו של המשיב 2.

2. השני, עניינו כנס בוגרים של בית ספר תיכון רבין, אשר עתיד להתקיים במהלך ספטמבר 2013, קרי – חודש בטרם מועד הבחירות. העותר מציין במסגרת זאת כי המשיב 2 הוא יושב ראש הוועד המנהל בבית הספר, וכי "בימים אלו נערכים פרסומים בדבר הכנס ומועד קיומו המתוכנן, במסגרת המדיות החברתיות ובקבוצה בפייסבוק שהוקמה לצורך כך

על ידי בית הספר" (סעיף 15 לעתירה).

3. לטענת העותר, אין הוא מתנגד באופן עקרוני לכנס מחזור, שהוא אירוע מבורך. אולם, בעת זו "יש בקביעת המועד באופן כה סמוך לקיומן של הבחירות מעבר לטעם לפגם ומשום מתן יתרון בלתי הוגן למשיב 2 כמועמד לבחירות כראש מועצה" (סעיף 18 לעתירה). לזאת יש להוסיף את החשש לטענתו כי המשיב 2 ישתתף וישא דברים בכנס.

4. השלישי, עניינו חוברת לתושב, אשר ממידע שהגיע לידי העותר נבחנת אפשרות על ידי המשיבים 2 ו-3 לפרסם בסמוך למועד הבחירות. לטענתו, חוברת מעין זו לא חולקה כבר מספר שנים, ובמועד סמוך לבחירות היא מהווה תעמולה אסורה.

5. הרביעי, עניינו שימוש על ידי המשיבים 2 ו-3 באותיות "לב" ובשמו של המשיב 2 על גבי פתקים הנחזים לפתקי בחירות באתר אינטרנט שהקימו, בדף פייסבוק ובשילוט חוצות. לטענתו, בהתאם להוראות חוק הבחירות, במועד זה אסור השימוש באות המציינת רשימת מועמדים.

6. ביקשתי את תגובת המשיבים. בתשובתם, טוענים הם כי דין העתירה להידחות על כל חלקיה, הכל כמפורט להלן:

7. לעניין הצו הראשון (שלטי חוצות): המשיבים טוענים כי מדובר בשלטים שהוצבו טרם שנת הבחירות, וזאת לשם מתן מידע לתושבי המועצה. כך או כך, עוד טרם הגשת המועצה, ניתנה הוראה לכסות מהשלטים האמורים את שמו של המשיב 2.

8. לעניין הצו השני (כנס בוגרים): המשיבים טוענים כי מועד עריכת כנס הבוגרים נקבע על ידי הוועד המנהל, ולא על ידי המשיב 2. בנוסף, המועד שנקבע נבחר לאחר קיום משאל בקרב בוגרי בית הספר למועד המתאים ביותר, והמועד שנקבע נבחר היות ומדובר בתקופת החגים. כך או כך, טוענים המשיבים, האירוע מאורגן באופן בלעדי על ידי בית הספר ללא כל מעורבות של המועצה, ואין בכוונת המשיב 2 לשאת באירוע זה דברים המהווים תעמולת בחירות.

9. לעניין הצו השלישי (חוברת מידע): המשיבים טוענים כי לא ברור מאין הגיע לעותר המידע בעניין חובת המתוכננת להיות מופצת.

10. לעניין הצו הרביעי (שימוש באות): בתשובה נפרדת, טוענת המשיבה 3 כי היא פועלת בימים אלה לכיסוי האותיות על גבי השלטים שנתלו ברחבי המועצה. לטענתה, מדובר בשלטים שנתלו על ידי אנשים פרטיים, והיא מבקשת שהות של 10 ימים (מיום 14.7.2013) על מנת לכסות את כל האותיות עד ליום ה-42 לפני מועד הבחירות.

11. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". איסור בדבר שימוש בנכסי ציבור חל בכל זמן ועת, ללא קשר למועדי הבחירות. תכליתו של הסעיף היא שמירת השוויון בין המועמדים, טוהר השירות הציבורי ואמון הציבור (ראו: תר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי (16.6.2013) (להלן: עניין חופרי). על מנת לקבוע אם פעולה כלשהי של נבחר ציבור מכהן עומדת בגדר תעמולת בחירות אסורה, בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות, יש להפעיל את מבחן הדומיננטיות, אשר נקבע בבג"ץ זוילי על ידי הנשיא א' ברק:

> **"תעמולת בחירות הינה רק אותו ביטוי שהאפקט הדומינאנטי שלו הוא בהשפעתו על הבוחר ושאין לו אפקט דומינאנטי אחר, כגון אפקט אמנותי... אכן, האיזון הראוי בין הערכים המתחרים מחייב, כי הדיבור 'תעמולת בחירות' יכלול אותו שידור אשר פועלו הוא בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר, ולא שידור שהאפקט שלו הוא אחר (כגון אמנותי, חדשותי, דתי), גם אם השפעות הלוואי שלו הן בהשפעה (עקיפה) על הבוחר". (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)).**

12. במסגרת זאת, נקבעו מבחני עזר למבחן הדומיננטיות לעיל על ידי בית המשפט העליון ויושבי ראש וועדות הבחירות. בין היתר, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות, ההיגיון הישר ועוד (ראו למשל החלטותיו של השופט מ' חשין: תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' אינטרנט מעריב (5.2.2001); תב"כ 12/15 ח"כ גולדשמידט נ' ראש הממשלה (22.4.1999); תב"מ 9/2001 קשב מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל (ע"ר) נ' ארץ הצבי (26.1.2001)).

13. סעיף 7 לחוק הבחירות קובע: **"פרט לתקופת 42 הימים שלפני יום הבחירות לא תהיה תעמולת בחירות באמצעות השימוש – אם בכתב ואם בצורה אחרת – באות המציינת רשימת מועמדים".**

14. המועד הקבוע בסעיף 7 לעיל עדיין לא חל, ולפיכך, במועד זה – שימוש באות המציינת רשימת מועמדים אסורה, הן במישרין והן בעקיפין (ראו: תר"מ 4/20 קרן נ' "נתניה אחת" (28.4.2013); תר"מ 39/18 גל נ' נשרי (2.9.2008), השופט א' ריבלין)).

15. לכך יש להוסיף ולציין כי לגישתי, בתקופה הסמוכה למועד הבחירות "הפצת מידע מטעם העירייה אינה פסולה קטגורית, אולם, חל איסור לכרוך אותה, במפורש או במשתמע, עם שמו של נבחר ציבור מכהן בכלל, וראש עיר בפרט" (עניין חופרי, פסקה 30). וכמו כן

"כאשר ישנו ספק אם פרסום שממומן על ידי כספי ציבור הוא בגדר תעמולה אסורה או לא, לרוב יש לנקוט בגישה מחמירה ולא לאפשר את פרסומו" (תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילה פסקה 5 (13.6.2013)).

16. אזכיר בהקשר זה כי כל פרסום בתקופת חצי השנה הסמוכה למועד הבחירות, אשר אנו נמצאים כעת כאמור עמוק בתוכה, מחייב את אישורו של היועץ המשפטי של העירייה בטרם פרסומו (ראו: עניין חופרי, פסקאות 18-19; תר"מ 28/20 זינדר נ' יסעור (14.7.2013) (להלן: עניין זינדר).

דיון והכרעה

17. שלטי חוצות ושימוש באותיות – בהתאם לתשובת המשיבים, נראה כי שני הצווים המבוקשים התייתרו. אציין כי רשמתי בפניי את תשובתה של המשיבה 3 בכל הנוגע להסרת כלל השלטים הנחזים לשלטי בחירות.

18. לשם הזהירות, ניתן צו האוסר לתלות שלטי חוצות במימון כספי ציבור הנושאים את שמו או תמונתו של המשיב 1. וכמו כן ניתן צו האוסר על שימוש באותיות המציינת רשימת מועמדים עד ליום ה-42 בטרם מועד הבחירות. ככל שקיימים שלטים מעין אלה ברחבי גבולות המועצה, יש להורידם עד ליום 24.7.2013. לחילופין, ככל שהעותר מוצא שלטים נוספים ברחבי העיר הנושאים את שמו את תמונתו של ראש העיר, או את האותיות "לב" לאחר היום 24.7.2013, עליו לפנות בכתב אל העירייה, ועל האחרונה החובה להוריד את השלט תוך שלושה ימים מיום קבלת המכתב.

19. כנס בוגרי תיכון רבין– מוכן לקבל אני את טענותיו של המשיב 2, המגובה בתצהיר. אכן, מדובר באירוע אשר על פניו יכול להוות כר פורה לתעמולה אסורה, אולם, נראה כי על פי מבחן הדומיננטיות לא מדובר א-פריורי באירוע בו תתקיים תעמולה אסורה.

20. בתר"מ 28/20 זינגר נ' יסעור (14.7.2013) קבעתי:

> **"אציין כי דחיית הבקשה לצו מניעה במקרה דנן אינו בגדר היתר כללי לראש עיר לשאת דברים באירועים רשמיים. הכלל, כפי שציינתי לעיל, הוא כי חל איסור על נבחר ציבור לשאת דברים מעל במה ציבורית בתקופה הנוכחית, שהיא תקופת בחירות. אולם, לאור מבחן הדומיננטיות שהוצג לעיל, ככל שמדובר בדברי ברכה באירוע אשר מתקיים במהלך העניינים הרגיל של עירייה, אינני רואה סיבה שלא לאפשר זאת. כל מקרה ונסיבותיו". (שם, פסקה 17).**

21. דברים אלו יפים לענייננו. המועד שנקבע, על אף הסמיכות למועד הבחירות, נראה

שנבע מאילוצים חיצוניים. לאור הודעתו של המשיב 2 כי אין בכוונתו לשאת דברים שבגדר תעמולה אסורה, ונוכח העובדה כי חזקה עליו שהוא מודע לאיסור לשאת כל נאום שיכול להיחשב כתעמולה אסורה, לא מצאתי ליתן צו מניעה במקרה דנן.

22. יחד עם זאת, מן הראוי כי המשיב 2 יעביר לעיונו של היועץ המשפטי של העירייה את דברי הברכה המתוכננים שלו, לשם בחינה כי אין בהם כדי להוות תעמולת בחירות אסורה. הוראה זו נכונה בנוגע לכל אירוע מטעם העירייה בו מתעתד המשיב 2 לקחת חלק עד למועד הבחירות באוקטובר 2013.

23. חוברת מידע – כפי שמציינים המשיבים, בעת זו, מדובר בעניין תיאורטי גרידא, ולפיכך אין מקום להיענות לבקשה ולתת צו מניעה, שעה והמשיבים עצמם טוענים כי הפקת חוברת מידע עד למועד הבחירות אינה בתכנון.

24. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ז' באב התשע"ג (14.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

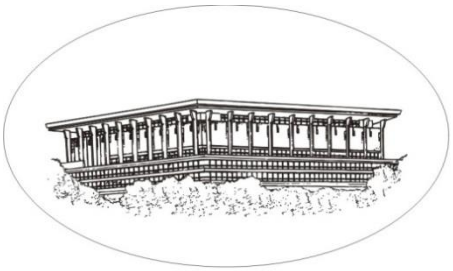

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופטת אסתר חיות

מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ירושלים, ח' באב התשע"ג
15 ביולי 2013

<u>תר"מ 36/20</u>

העותר:	מר שלמה פדידה
	נ ג ד
המשיב:	מר שמעון לנקרי, ראש עיריית עכו
	עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)
בשם העותר:	עו"ד איתמר סונינו
בשם המשיב:	עו"ד כנרת הדר

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתן צו המונע את קיומה של ישיבת מועצה שלא מן המניין של מועצת עיריית עכו, הקבועה ליום 18.7.2013. בין יתר הנושאים שנקבעו לדיון במסגרת ישיבה זו, עתידות להיות מובאות לאישור המועצה הנחיות גזבר העירייה בעניין מחיקת חובות והנחות ארנונה, בהתאם להנחיית מנכ"ל משרד הפנים מחודש דצמבר 2012.

2. לגישת העותר "העובדה כי ראש העיר בחר לכנס ישיבה דחופה שלא מן המניין בסמיכות כזאת למועד בחירות ובנושא רגיש של מחיקת חובות ארנונה יש בה משום ניצול משאבי עירייה לרעה וניסיון להשפיע על בוחרים" (סעיף 8 לעתירה).

3. המשיב בתגובתו טוען כי דין העתירה להידחות על הסף, עקב אי צירוף משיבים רלוונטיים, ביניהם גזבר העירייה, והעירייה עצמה. ולגופו של עניין טוען המשיב כי הישיבה נקבעה על ידי גזבר העירייה וללא מעורבותו, וכי מטרת הישיבה היא לדון בכללים למחיקת חוב בהתאם לנוהל שפרסם מנכ"ל משרד הפנים בחודש דצמבר 2012. עוד מדגיש המשיב בתגובתו כי כל עוד לא מאושרים הכללים למתן ההנחה, לא תוכל העיריה להפעיל את הסמכויות שהוקנו לה בעניין זה (סעיף 10.3 לתשובה).

4. המשיב מוסיף וטוען כי הואיל והגוף אשר יאשר בסופו של יום את ההנחות לתושבים בתשלום הארנונה הוא מועצת העיר אין בכך כדי לקדם את מועמדותו שלו בבחירות הקרובות ולכל היותר הדבר עשוי לקדם את מועמדותם של כלל חברי מועצת העיר (בה חבר גם העותר). כמו כן, לטענתו, כל עוד העירייה פועלת במסגרת סמכויותיה, אין לראות בהמשך פעילותה השוטפת שימוש במשאבי ציבור לצרכי תעמולה.

המסגרת הנורמטיבית

5. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור על שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות", וזאת, ללא תלות בקירבה למועד הבחירות. במסגרת זו פעולה תסווג כתעמולת בחירות על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)), וככל שמועד הבחירות קרוב יותר תתחזק ההנחה שמטרת הפעולה היא להשפיע בעקיפין על הבוחר, אף אם לפעולה תכלית העומדת בפני עצמה.

6. לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות יש לבחון, בין היתר, האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית; מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים; ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013) (להלן: עניין פרס). כמו כן יש לזכור כי בששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה (ראו: תר"מ 33/20 קוניק נ' בן שחר (15.7.2013)).

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בעתירה ובתשובה, לא מצאתי מקום לדחות את העתירה על הסף אך הגעתי למסקנה כי דין העתירה להידחות לגופה.

אשר לטענת המשיב כי דין העתירה להידחות על הסף בשל אי צירוף צדדים רלוונטיים. סעיף 4(3) לנוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 קובע אכן כי יש לצרף כמשיבים לעתירה "כל מי שעלול

להיפגע מקבלת העתירה״. אולם, מכתב התשובה שהגיש המשיב עולה כי במסגרת תשובתו, שהוכנה על ידי היועצת המשפטית של העירייה, מובאת עמדתה של העירייה בסוגיות שעלו בעתירה ולא רק עמדת המשיב העומד בראשה. לפיכך, לא מצאתי ממש בטענת המשיב כי אי צירופם של המשיבים הרלוונטיים האחרים שצויינו (העירייה והגזבר), יש בה כדי לפגוע בהם. ומכל מקום, פגיעה כזו אינה מתקיימת משהחלטתי, לא בלי התלבטות, כי על פי מבחן הדומיננטיות הנזכר לעיל אין מדובר במקרה דנן בתעמולה אסורה כמשמעותה בסעיף 2א. לחוק הבחירות.

הנוהל של מנכ״ל משרד הפנים פורסם לפני כחצי שנה ולדברי המשיב, הנתמכים בתצהיר, נדרש פרק זמן מסויים כדי לגבש את הנחיות הגזברות הנובעות מאותו הנוהל וזה הטעם להתכנסות מועצת העיר במועד שנקבע. טענה זו טעמה עימה והמבקש אינו סותר אותה. נראה על כן כי הקירבה (החשודה על פניה) בין מועד קיום הישיבה הנדונה ובין מועד הבחירות, אינה נגועה - לפחות לא כמטרה דומיננטית - בנסיון להשפיע על הבוחרים.

מנגד דחיית ההתכנסות המיועדת, בין היתר, לאישור אותן ההנחיות יגרור מאליו דחייה ביישום הכללים הנוגעים למחיקת חובות והנחות (בהנחה שההנחיות אכן תאושרנה), ובכך ייגרם נזק לתושבי העיר. על כן עניין לנו בפעולה שיש הצדקה ממשית לבצעה במהירות האפשרית.

מטעמים אלו, מצאתי כי דין העתירה להידחות. העותר ישא בהוצאות המשיב בסכום של 10,000 ש״ח.

ניתנה היום, ח׳ באב התשע״ג (15.7.2013).

אסתר חיות
שופטת בית המשפט העליון
מ״מ יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

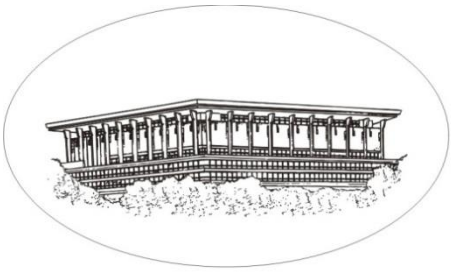

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ח בתמוז התשע"ג
25 ביוני 2013

<u>תר"מ 40/20</u>

העותרים: עו"ד חיים אברג'יל

נ ג ד

המשיבים: 1. מר אבירם דהרי, ראש עיריית קרית-גת
2. עיריית קרית-גת

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתנו מספרי צווי מניעה בגין פרסום כתבות. לטענתו, המשיב 1 עושה שימוש בעיתונים המקומיים ומזמין כתבות מוזמנות מטעמו ומטעם המשיבה 2. לטענתו, מדובר בכתבות אשר עושות שימוש בסמלי העירייה ולעיתים גם תמונתו של המשיב 1, ונחזות להיות כתבות עיתונאיות לכל דבר. אולם בפועל, טוען הוא, הן מוזמנות וניסוחן מועבר לעיתונים על-ידי המשיבים, ומהוות תעמולת בחירות אסורה ש"נועדו לפאר ולהלל את שמו ופועלו של ראש העירייה" (סעיף 2ז לעתירה). בתוך כך, טוען העותר כי הכתבות ממומנות מכספי ציבור על ידי המשיבה 2.

2. במסגרת זאת, טוען העותר טענות דומות בנוגע לחוברת הנוגעת למיחזור וחולקה לתיבות הדואר של תושבי העיר.

3. ביקשתי את תגובת המשיבים. בתשובתם, לעניין חוברת המחזור, מפנים הם להודעה שנשלחה לוועדת הבחירות ביום 11.7.2013, במסגרתה הודיעה המשיבה 2 כי החוברת הופצה בשגגה ולא על ידה, וכי היא "תהדק את פיקוחה על מניעת הישנות כל סטייה מדיני התעמולה" (סעיף 6 להודעה).

4. לעניין יתר הפרסומים, טוענים המשיבים כי הם אינם כוללים כל תצלום של ראש העיר, וכי שמו או תוארו מאוזכרים בהצנעה וללא כל דברי שבח המהווים תעמולת בחירות. במסגרת זאת, מציינים הם כי מדובר בפרסומים שנעשים באופן שוטף ומהווים מידע אינפורמטיבי לטובת תושבי העיר.

המסגרת הנורמטיבית

5. סעיף 2א לחוק הבחירות **קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". הקביעה אם פרסום הוא בגדר תעמולת בחירות נקבע על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)). ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד פרסום, ניטה יותר לדעה כי מטרתו הדומיננטית היא להשפיע בעקיפין על הבוחר.**

6. **לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות בתקופה זו יבחנו בין היתר השאלות האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית, מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים, ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול(10.7.2013) (להלן: עניין פרס). עוד יוזכר בהקשר זה כי בתקופה של ששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה (ראו: תר"מ 33/20** קוניק נ' בן שחר (15.7.2013)).

7. לכך יש להוסיף ולציין כי לגישתי, יש לנקוט בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה בגישה מחמירה, ולא לאפשר את פרסומו – בבחינת "אם יש ספק אין ספק" (תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילה פסקה 5 (13.6.2013)).

8. דין העתירה להתקבל בחלקה.

9. חוברת מחזור– כאמור, ביום 11.7.2013 התקבלה הודעה מטעם המשיבה 2 לפיה חוברת המחזור חולקה לתיבות הדואר של תושבי העיר מתוך שגגה. לפיכך, ונוכח העובדה כי המשיבים פעלו באופן ראוי על-ידי "הקדמת תרופה למכה" ופנייה אליי מיד עם היוודע הפצת הפרסום האסור, לא מצאתי לנכון להיענות לבקשה זו של העותר.

10. יתר הפרסומים– פעם אחר פעם ציינתי כי חל איסור קטגורי לכרוך את שמו של ראש העיר בפרסומים במימון כספי ציבור (ראו לדוגמא: תר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי (16.6.2013); תר"מ 24/20 רישפי נ' יסעור (3.7.2013)).

11. אומנם, המשיבים מעלים מספר טעמים מדוע בנסיבות אלו, ציון שמו של ראש העיר אינו מהווה תעמולה אסורה לפי מבחן הדומיננטיות. אולם, האיסור החל על כריכת שמו או תמונתו של נבחר ציבור לפרסום הנעשה מכספי ציבור הוא קטגורי, ובמובנים רבים חיצוני לבחינת תעמולה אסורה על פי מבחן הדומיננטיות. קרי, רק במקרים חריגים מאד ייקבע כי שימוש בשמו או בתמונתו של נבחר ציבור אינו נחשב בגדר תעמולה אסורה בתקופה הסמוכה למועד הבחירות.

12. במקרה דנן, אזכור שמו של ראש העיר בכותרת פרסום שעניינו מתן היתרי בנייה לשכונות בעיר, במועד זה יתפרש על ידי תושב עיר סביר כהישג שיש לזקוף לזכותו, לכך אין להסכין בעת זו. אף שמקובלת עלי עמדת המשיבים כי ישנו צורך ציבורי בפרסומים האמורים, על מנת להביא לידיעת הציבור הליכי תכנון רחבי היקף המתרחשים בעיר, לא מצאתי כל הצדקה לאזכור שמו של ראש העיר במסגרת פרסומים אלה.

13. יתר על כן, אזכור שמו של ראש העיר במסגרת הודעות לעיתונות הנוגעות להישגים של מערכת החינוך העירונית, ועל סטודנטים תושבי העיר, הוא תעמולת בחירות מובהקת. אין מדובר בפרסומים שיש הכרח להביאם לידיעת הציבור (ואף על פי חלוקת המשיבים, המאבחנים בין "מודעות" ובין "הודעות לעיתונות" מדובר בפרסומים מהסוג השני). אם אזכור שמו של ראש העיר במסגרת הודעות תכנוניות אינפורמטיביות לציבור הוא בגדר תעמולת בחירות אסורה, הרי שהדברים נכונים בבחינת קל וחומר ביחס להודעות מסוג זה, שבליבתן מפארות את הישגי העירייה ואת הישגיו של ראש העיר. בהקשר זה אציין כי במקרים מסוימים פרסומים שאינם שגרתיים ואינם מחויבים המפארים את פעילות העירייה בסמוך לתקופת הבחירות יכולים להימצא אף ללא אזכור מפורש של שם ראש העיר

כתעמולת בחירות עקיפה, וודאי שהם בגדר תעמולת בחירות אסורה מקום בו מוזכר שמו של ראש העיר במישרין בהודעה לעיתונות.

14. לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיב 1 לעשות כל שימוש בכספי ציבור למען תעמולת בחירות עד למועד הבחירות, ולכלול בהם את תמונתו או שמו, והאוסר על המשיבה 2 לפרסם כל הודעה בדבר פעילותה השוטפת מטעמה לעיתונות שיש בה משום אזכורו של המשיב 1, וזאת למעט אם אזכור שמו מחויב על פי דין.

15. טרם סיום, יצוין כי אין באמור בהחלטה זו כדי להשליך לשאלת עמידתם של המפרסמים בחובות האתיות המוטלות עליהם, וככל שיש לעותר טענות בהקשר זה, יוכל הוא להביאן בפני הגורמים המוסמכים.

16. לאור האמור לעיל, העתירה מתקבלת בחלקה. המשיבים יישא בהוצאות העותר בסך של 5,000 ש"ח.

ניתנה היום, י"ח באב התשע"ג (25.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

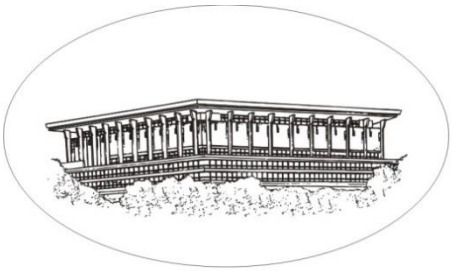

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ג באלול התשע"ג
19 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 68/20</u>

העותר: מר רן קוניק

נ ג ד

המשיב: מר ראובן בן שחר, ראש עיריית גבעתיים

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתנו מספר צווים, כמפורט להלן.

2. קיום כנסים– העותר טוען כי המשיב מקיים כנסים בלשכתו בנוכחות עובדי עירייה, ובמסגרתם "מתווה את מדיניותו בהסתמך על מצגת המוקרנת בפני העובדים אשר מסבים סביב שולחן הישיבות עליו מונחת תקרובת עשירה של פירות וירקות טריים ושתיה" (סעיף 8 לעתירה). העותר טוען כי במהלך הכנסים, "מדברים המשיב ויו"ר הועד על לבם של העובדים והם מתבקשים לעשות כל מאמץ על מנת לגייס כמה שיותר מצביעים לטובת המשיב" (סעיף 10 לעתירה). לשם הוכחת טענתו זה, צירף העותר לעתירה טופס ריכוז שמות מצביעים שלטענתו חילק המשיב לעובדי העירייה על מנת שיאספו עבורו חתימות של תומכים.

3. שימוש במשאבי ועובדי ציבור– עוד טוען העותר כי המשיב נצפה נוהג ברכב העירוני שלו, "כאשר פעיל מטעמו מוציא מתא המטען של הרכב שלטי בחירות ותולה אותם באתרים שונים" (סעף 14 לעתירה).

4. תליית שלטים– לבסוף, טוען העותר כי המשיב ופעילים מטעמו תולים שלטים רבים ברחבי העיר בניגוד לחוק הבחירות, בין היתר בשטחים ציבוריים ועל בתי עסק פרטיים.

5. ביקשתי את תגובת המשיב. בתגובתו, נטען כי דין העתירה להידחות על הסף ולגופה. לעניין דחייה על הסף, טוען הוא כי העותר בעצמו מפר את הוראות חוק הבחירות, וזאת נוכח העובדה כי הוא "מציב שלטי ענק החורגים מהמידות המותרות בחוק בכל אמת מידה אפשרית" (סעיף 8 לתשובה), מפרסם פרסומים הכוללים אותיות המציינות רשימת מועמדים, ומציב שלטי תעמולה על מבנה העירייה. מכל אלה, כך נטען, עולה כי העותר לוקה בחוסר ניקיון כפיים, ולפיכך יש לדחות את עתירתו על הסף.

6. לעניין הכנסים, **טוען המשיב כי הכנס בגינו מלין העותר, הוא למעשה פגישת עבודה במסגרתה הציג המשיב לעובדים את פעילות העירייה, וזאת עוד טרם תקופת הבחירות, וזאת ללא כל כפייה מטעמו. לעניין הטופס שצירף העותר לעתירה, טוען המשיב כי הוא אינו מוכר לו ומכחיש כי הוא או מי מטעמו חילק טופס מעין זה.**

7. לעניין שימוש ברכב, **טוען המשיב כי אין כל פסול בשימוש שהוא עושה ברכב שהועמד לרשותו, וזאת בהתאם לסעיף 2א(2) לחוק הבחירות, אשר קובע סייג לתחולה האיסור בסעיף 2א בגין "שימוש בנכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של... או שהועמדו על ידי הרשות המקומית לרשותו של ראש הרשות".**

8. לעניין השילוט, **טוען המשיב כי כאמור העותר בעצמו מציב שלטים בניגוד לחוק ברחבי העיר. בנוסף, טוען הוא כי אם הוצבו שלטים שלא כדין, הרי הם הוצבו שלא בהנחייתו, וכי הוא "יורה להסירם לאלתר" (סעיף 47 לתשובה).**

המסגרת הנורמטיבית

9. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". הקביעה אם פרסום הוא בגדר תעמולת בחירות נקבעת על פי מבחן הדומיננטיות.

10. האיסור לשימוש בעובדי רשות מקומית למען תעמולת בחירות קבוע בסעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 על פיו:

> "עובד המדינה, כולל עובד שירות התעסוקה, רשות הפיתוח וכן עובד של רשות מקומית, של הסוכנות היהודית, של הקרן הקימת לישראל או של רשות השידור, אשר יש להם סמכות מינהלית, לרבות סמכות לפי תקנות ההגנה (שעת חרום), 1945, או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל, לא יקחו חלק בתעמולת הבחירות בתחום רשות מקומית שבה מתקיימות בחירות".

הרציונאל שמאחורי איסור זה דומה לתכליתו של סעיף 2א לחוק הבחירות. שימוש בעובדי ציבור למען קמפיין פוליטי של נבחר ציבור מכהן פוגע בעיקרון השוויון בבחירות (ראו: תר"מ 93/18 צור נ' ניצן (28.10.2008), השופט א' ריבלין). האיסור מגן מפני החשש שמא עובד הציבור פועל כפי שפועל שלא מרצונו החופשי, לאור יחסי השררה החלים, במישרין או בעקיפין, בינו לבין נבחר הציבור (תר"מ 31/20 גרוס נ' בן חמו (17.7.2013)).

11. בחינה אם עובד ציבור לקח חלקלמען תעמולת בחירות, או נעשה שימוש במשאבציבורלמען תעמולת בחירותיקבע בהתאם למבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)). לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות בתקופה זו יבחנו בין היתר השאלות האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית, מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים, ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013)). עוד יוזכר בהקשר זה כי בתקופה של ששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה.

דיון והכרעה

12. דין העתירה להתקבל בחלקה כמפורט להלן.

13. לעניין טענת המשיב כי דין העתירה להידחות על הסף, יש לדחות טענה זו. לאחרונה כתבתי בעניין זה:

> "המשיב העלה בכתב התשובה טענות בדבר הפרות מצד העותרת של הוראת סעיף 7 לחוק הבחירות (שימוש אסור באות צ' באופן הנחזה לפתק בחירות). עם זאת, לא מצאתי לנכון ליתן צו במקרה זה, כאשר הטענה להפרה הועלתה מן הצד המתגונן במסגרת כתב תשובה, ולא ניתנה לעותרת כל אפשרות להשיב לטענה זו" (תר"מ 63/20 צור נ' נחמני(14.8.2013)).

14. דברים אלו נכונים גם לענייננו, וזאת מבלי להביע עמדה בכל הנוגע לטענותיו של המשיב בנוגע להפרת סעיפים 7 ו-10 לחוק הבחירות.

15. כנסים– העותר טוען כי המשיב מקיים כנסים המהווים תעמולה אסורה. את טענתו גיבה בתצהיר וצירף ראיות. המשיב הכחיש כי מדובר היה בכנס, וטען כי מדובר בפגישת עבודה ותו לא, וגיבה גם הוא את טענתו בתצהיר. נוכח האמור בתצהירו של המשיב, לא מצאתי ליתן צו מניעה (השוו: תר"מ 56/20 דהרי נ' לוי (8.8.2013); תב"כ 7/19 רשימת הבית היהודי נ' עיתון ישראל היום(25.12.2012), השופט א' רובינשטיין).

16. שימוש ברכב– בהחלטתי בתר"מ 33/20 מיום 15.7.2013 קבעתי כי "אין פסול כי נבחר ציבור ישתמש בשירותי המשרד העירוניים הניתנים לו מתוקף תפקידו, כל עוד אכן מדובר במקרים פרטניים ולא 'במהלך העסקים הרגיל'". במקרה דנן, העותר הצביע על מקרה אחד בלבד, ולפיכך לא נראה כי מדובר בהתנהלות רחבה של המשיב. אציין כי אין בכך כדי להביע עמדה בכל הנוגע לתחולתו של הסייג מסעיף 2א(2) לחוק הבחירות עליו המשיב הסתמך בתשובתו.

17. שילוט- המשיב טוען כי אינו מודע לשלטים מטעמו שמוצבים בעיר בניגוד לחוק. עיון בנספחים שצירף העותר מעלה תמונה לא ברורה דיה בכל הנוגע לכך. בנוסף, המשיב בתשובתו מתחייב כי יוסרו שלטים שהוצבו בניגוד לחוק. נוכח זאת, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיב או מי מטעמו לתלות שלטים בניגוד לסעיף 10(א) לחוק הבחירות.

18. מנהל הבחירות בעיר גבעתיים יגיש עד ליום 28.8.2013 הודעה בדבר אכיפתו של צו מניעה זה, ואני מקדים תודה.

19. סוף דבר, העתירה מתקבלת בחלקה כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ג באב התשע"ג (19.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

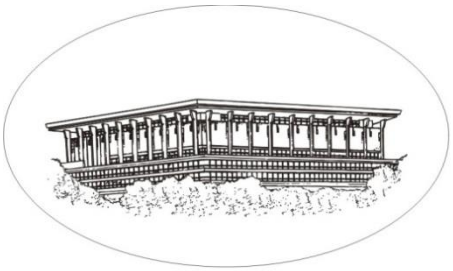

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"א בתשרי התשע"ד
15 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 112/20</u>

העותר: מר זאב הרטמן

נ ג ד

המשיבים: 1. מר שמעון גפסו, ראש עיריית נצרת עילית
2. עיריית נצרת עילית

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותר הגיש עתירה היום, במסגרתה מבקש הוא כי יינתנו שני צווי מניעה נגד אירועים מטעם המשיבה 2 אשר מהווים לטענתו תעמולה למען המשיב 1.

2. הראשון, יריד תעסוקה לשנת 2013, אשר צפוי להתקיים מחר ביום 16.9.2013. לטענת העותר, נוכח מועד האירוע, והעובדה כי הוא יאפשר "גישה של העירייה ושל ראש העירייה לקבוצה רחבה של תושבים, לרבות יצירת רשימות תפוצה בקרב המשתתפים, חלוקת פליירים למשתתפים והדגשת מועמדותו של ראש העירייה" (סעיף 5 לעתירה), מדובר בתעמולה אסורה תוך שימוש במשאבי ציבור.

3. השני, סדנא בת 4 מפגשים לניהול ועד הבית. לטענתו, באירועים יישא דברי ברכה והרצאה המשיב 1, מנכ"ל העירייה, ובעלי תפקיד נוספים של המשיבה 2. עוד טוען הוא כי בעלון שהופץ לקראת המפגשים, צוין שמו של ראש העיר. לטענתו, סדנא מעין זו מעולם לא קוימה, וגם היא מהווה תעמולה אסורה תוך שימוש במשאבי ציבור.

4. ביקשתי את תגובת המשיבים. המשיבה 2 טוענת כי שני האירועים, נוכח מועד קיומם ונחיצותם, מהווים תעמולה אסורה. המשיב 1טוען לעניין יריד התעסוקה כי מדובר באירוע המתקיים מדי שנה, במתכונת זהה לאירוע המתוכנן. כמו כן, טוען הוא כי מטרתו היא "לאפשר הזדמנות למחפשי עבודה למצוא את מבוקשם. שמו של המשיב אינו מופיע בפרסומים ואין לו ולא הייתה כל כוונה כי ינאם ביריד או יעשה בו שימוש למטרותיו הפוליטיות" (סעיף 7 לתשובה). לעניין הסדנאות, טוען הוא כי ניתן לדחות את מועדן מבחינתו עד לאחר הבחירות, וכי הוצע כי הוא לא ייקח בהן כך או כך חלק והוא לא ייקח בהן חלק.

דיון והכרעה

5. סעיף 2א לחוק הבחירות**קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". הקביעה אם פרסום הוא בגדר תעמולת בחירות נקבע על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)). ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד פרסום, ניטה יותר לדעה כי מטרתו הדומיננטיות היא להשפיע בעקיפין על הבוחר.**

6. **לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות בתקופה זו יבחנו בין היתר השאלות האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית, מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים, ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות. (ראו: תר"מ 33/20 קוניק נ' בן שחר (15.7.2013)).**עוד יוזכר בהקשר זה כי בתקופה של ששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע **מטעמה**.

7. דין העתירה להתקבל.

8. לעניין יריד התעסוקה, על פי מבחן הדומיננטיות, לגישתי, מדובר בתעמולה אסורה. אמנם, מדובר באירוע הנערך מדי שנה, ואשר חשיבותו לציבור הרחב ברורה לכל. עם זאת, בעת הנוכחית, ונוכח אי מתן אישור על ידי היועץ המשפטי לעירייה לקיומו, והעובדה כי בעבר נהגה המשיבה 2 לערוך את היריד בחודש יוני, ניתן בזאת צו האוסר על קיום יריד התעסוקה. לכך יש להוסיף כי לגישתי, כפי שציינתי פעם אחר פעם, "אם יש ספק אין ספק" (תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילה (13.6.2013)), ובמקרה מעין זה יש להכריע לחומרה ולא לקולה.

9. לעניין סדנאות ועד הבית, רשמתי בפניי את הסכמתו של המשיב 1 כי הסדנאות יתקיימו לאחר מועד הבחירות. נוכח עמדת המשיבה 2, ולאור העובדה כי על פי מבחן הדומיננטיות עסקינן בתעמולה אסורה, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לקיים את הסדנאות במתכונת שתוארה עד למועד הבחירות. כמו כן, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לפרסם פרסומים מטעם העירייה הכוללים את שמו או תמונתו או דברים מפיו של המשיב 1.

10. סוף דבר, העתירה מתקבלת כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י"א בתשרי התשע"ד (15.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

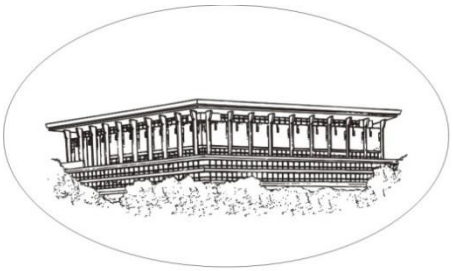

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ג בתמוז התשע"ד
17 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 115/20</u>

העותר: מר בועז כהן

נ ג ד

המשיבים:
1. מר אריה שמם, ראש המועצה המקומית מבשרת ציון
2. מר ניר גולן, גזבר המועצה המקומית מבשרת ציון
3. המועצה המקומית מבשרת ציון

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותר מבקש כי יינתן צו מניעה נגד המשיבים בגין פרסומים אסורים המהווים תעמולת בחירות למען המשיב 1 תוך שימוש במשאבי ציבור בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות. במסגרת זאת, מציין הוא שני פרסומים:

2. הראשון, הוא פרסום תמונתו ודברים מטעמו בעמוד הראשי של האתר האינטרנט של המועצה. השני, הוא פרסום כתבת תעמולה בעיתון של המשיבה 3 ("מבשרת – הירחון של מועצת מבשרת ציון") ובאתר האינטרנט העירוני, שכותרתה "איפה הכסף". לטענת העותר,

"הכתבה מתיימרת להיות כתבה חדשותית ומספקת כביכול כלים להבנת אופן קריאת התקציב... הכתבה קושרת כתרים למשיב 1 כראש המועצה המכהן כמי שניהל ביחד עם הגזבר את התקציב וכמי 'שקיבל את המושכות על נדוניה של גרעון' מאת ראש המועצה הקודם.. והוביל אותה למצב בו המועצה קרובה 'לסגור את המינוס'" (סעיפים 9-10 לעתירה). עוד לעניין זה, טוען העותר כי הכתבה היא בגדר ראיון עם המשיב 2, ולפיכך מהווה שימוש אסור בעובד ציבור למען תעמולה אסורה.

3. ביקשתי את תגובת המשיבים. המשיבים 2-3 טוענים כי אתר האינטרנט העירוני הוא אתר אינפורמטיבי למען התושבים "ותמונתו וזהותו של ראש המועצה מופיעים באתר זה כדין מאז הקמתו, וללא כל קשר למערכת הבחירות הקיימת, ודבר ראש המועצה הקים אין לו כל קשר לארועי הבחירות" (סעיף 7 לתשובה). עוד לעניין זה, טוענים הם כי הנושא הועבר למבקרת המועצה, אשר בדקה תלונה בגין פרסום זה, ואישרה את הפרסום, מסקנה שאימצה המועצה.

4. לעניין העיתון, טוענים הם כי הכתבה פורסמה לפני למעלה משבועיים, וכי "הירחון הבא ככל שיופץ ובאם יופץ יהיה אחרי הבחירות" (סעיף 5 לתשובה). עוד לעניין זה, טוענים הם כי מדובר בכתבה מקצועית מטעם גזבר המועצה, ואין בה כל אמירה הנוגעת למערכת הבחירות.

5. המשיב 1 חזר על הנאמר בתשובת המשיבים 2-3, וגם ציין כי גם תמונתו של העותר מופיע באתר האינטרנט של המועצה.

דיון והכרעה

6. דין העתירה להתקבל.

7. פרסום באתר האינטרנט של המועצה– אתר האינטרנט של המועצה הוא בגדר משאב ציבורי (ראו: תר"מ 58/20 רשימת מהפך נ' רוכברגר (7.8.2013)). פעם אחר פעם חזרתי על האיסור לכרוך בין משאב ציבורי לשמו או תמונתו של נבחר ציבור בתקופה זו (ראו: תר"מ 14/20 למען התושבים נ' חופרי (16.6.2013) (להלן: עניין חופרי). המשיבים אינם מכחישים כי תמונתו ודבריו של המשיב 1 פורסמו באתר האינטרנט של המועצה. לכך אין להסכין. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבה 3 לפרסם פרסומים הכוללים את שמו או תמונתו או דבריו או מהווים תעמולה למען המשיב 1 עד למועד הבחירות.

8. כתבה "איפה הכסף" - הן העיתון הן אתר האינטרנט של המועצה הם בגדר משאב ציבורי. הכתבה היא בגדר שיחה עם המשיב 2, שאין עוררין כי הוא בגדר עובד ציבור שנאסר עליו לקיים תעמולת בחירות בהתאם לסעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות),

התשכ"ה-1965 (השוו: תר"מ 87/20 רשימת מהפך נ' רוכברגר (8.9.2013)). השאלה שנותר לשאול היא האם הכתבה מהווה תעמולה אסורה. שאלה זו תיבחן בהתאם למבחן הדומיננטיות (ראו: תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013)).

9. עיינתי בכתבה. נחה דעתי כי עסקינן בתעמולה אסורה. בכתבה, מציג המשיב 2 את מקבלי ההחלטות הנוכחיים במועצה כיום באופן חיובי, ומותח ביקורת באופן משתמע במקבלי ההחלטות שכיהנו בעבר ("עשינו דרך קשה וארוכה בהתייעלות תקציבית וכלכלית. מצבנו טוב משמעותית מלפני 5 שנים", לדוגמא). אופן התבטאות מעין זה, בעת זו, מהווה לעמדתי תעמולה אסורה (ראו: הודעה מספר עג/19, בעניין הבחירות לרשויות המקומיות של נציב שירות המדינה; תר"מ 31/20 גרוס נ' בן חמו (17.7.2013)). ניסיון לצייר באופן חיובי את המועצה והעומד בראשה, תוך שימוש במשאבי ציבור ומפיו של עובד ציבור, מהווה תעמולה אסורה.

10. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 2 לקיים תעמולת בחירות. הצו שניתן לעיל תקף גם לגבי פרסום זה.

11. טרם סיום, המשיבים ציינו בתגובתם כי "ראוי לזכור כי חרף קיומן של בחירות, לא מספיקה המועצה, ואסור לה להפסיק ולפעול, ושירותי המועצה, לרבות התקציביים והכספיים ממשיכים לחול ולהתנהל כאילו אין בחירות" (סעיף 12 לתשובה). הצדק עם המשיבים. אין בעצם הבחירות המתקרבות ובאות כדי להביא לשיתוק פעולתה של המועצה המקומית. עם זאת, בין דברים אלו ובין פרסומים אסורים אין ולא דבר. תקציב המועצה אכן צריך להמשיך ולהיות מנוהל, אולם אינני רואה סיבה כי בעת זו, הממונה עליו יתראיין וישבח את העוסקים במלאכה זו.

12. סוף דבר, העתירה מתקבלת. בנסיבות העניין, המשיבים יחדיו יישאו בהוצאות העותר בסך של 5,000 ש"ח.

ניתנה היום, י"ג בתשרי התשע"ד (17.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

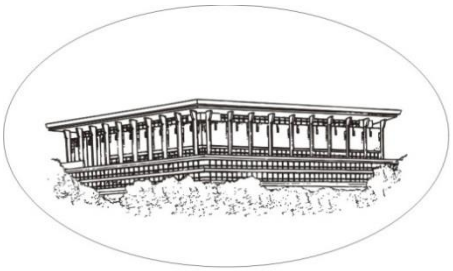

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"א בתשרי התשע"ד
25 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 125/20</u>

העותרים: 1. מר אלון סומך
2. מר שי סרוסי

נ ג ד

המשיבים: 1. מר אבי נעים, ראש המועצה המקומית בית אריה
2. סיעת "רק"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקשים העותרים כי יינתן צו מניעה נגד אירוע חנוכה לבית ספר חדש שמתוכנן להתקיים ביום 29.9.2013. לטענתם, חנוכת בית ספר במועד זה היא בגדר תעמולה אסורה לטובת המשיב 1, ויש חשש כי במהלך האירוע עצמו ישא האחרון דברים המהווים תעמולה אסורה.

2. ביקשתי את תגובת המשיבים. המשיב 1 טוען כי דין העתירה להידחות. במסגרת זאת, טוען הוא כי בית הספר בתהליכי הקמה בשנתיים האחרונות, וכי האירוע תוכנן לתחילת שנת הלימודים אולם נדחה עקב אילוצי בנייה. בנוסף, טוען הוא כי הפרסום לאירוע

נעשה כבר לפני מספר שבועות, וכי הפרסום אינו כולל את שמו. כמו כן, לטענתו, ילדי בית הספר מתכוננים לאירוע כבר מספר שבועות וכי "ייגרם לילדים מפח נפש כבד אם חלילה יבוטל האירוע" (סעיף 7 לתשובה). לבסוף, טוען הוא כי לאירוע הוזמנו מספר רב של אנשים, וכי האירוע המתוכנן לא יכלול כל תוכן פוליטי, ויותר מכך – תיאסר ביצוע כל תעמולה במהלכו.

דיון והכרעה

3. השאלה שעומדת להכרעה היא האם אירוע חנוכת בית הספר הוא בגדר תעמולת בחירות בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות. אין עוררין כי האירוע ממומן מכספים ציבוריים. בנוסף, על שלט הפרסום שצורף לעתירה מצוי סמלה של המועצה המקומית. לפיכך, השאלה שנותר לשאול היא האם בהתאם למבחן הדומיננטיות, עסקינן בתעמולה אסורה. במסגרת שאלה זו, נקבע בעבר כי **ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד פרסום, ניטה יותר לדעה כי מטרתו הדומיננטיות היא להשפיע בעקיפין על הבוחר** (השוו: **תר"מ 33/20** קוניק נ' בן שחר (15.7.2013); תר"מ 112/20 הרטמן נ' גפסו (15.9.2013) (להלן: עניין הרטמן)).

4. בנוסף, כעניין של מדיניות, לגישתי, "כאשר יש ספק אין ספק". קרי – כאשר ישנו ספק אם אירוע מטעם רשות מקומית הוא למעשה אצטלה לקיום תעמולת בחירות למען ראש מועצה, לרוב יש לאסרו בשם עיקרון השוויון בין המועמדים וטוהר הבחירות (תר"מ 96/20 אברג'יל נ' דהרי (10.9.2013) (להלן: עניין אברג'יל))

5. במקרה דנן, הגעתי לכלל מסקנה כי אירוע חנוכת בית הספר הוא בגדר תעמולה אסורה. אין עוררין כי חנוכת בית ספר חדש היא אירוע מבורך שיש להוקירו. אולם, לא השתכנעתי כי בעת זו, שבועות ספורים טרם מועד הבחירות, קיימת חשיבות לקיימו דווקא עתה. לדעתי, קיים חשש ממשי כי המשיבים בחרו לקיים את האירוע דווקא כעת על מנת לכרוך בין ההישג שבפתיחת בית ספר חדש לבין נבחרי הציבור הנוכחיים, ובהם המשיב 1 והמשיבה 2 (השוו: עניין הרטמן; עניין אברג'יל).

6. לכך אין להסכין. לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על קיום אירוע חנוכת בית הספר עד למועד הבחירות. למותר לציין כי כמובן שאין כל מניעה בפתיחת בית הספר עצמו.

ניתנה היום, כ"א בתשרי התשע"ד (25.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

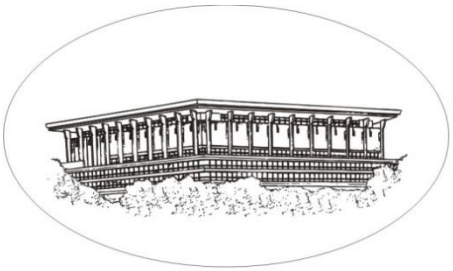

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ו בתשרי התשע"ד
30 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 126/20</u>

המבקש: עו"ד נפתלי גרוס, חבר מועצת העיר כפר סבא

נ ג ד

המשיבים:
1. מר יהודה בן חמו, ראש עיריית כפר סבא
2. סיעת מעוף למועצת העיר כפר סבא
3. מר אילן מאור, עובד חברת החשמל

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, נתבקשתי ליתן צו שימנע קיומם של שלושה כנסים. האחד, כנס לתושבים דתיים ושומרי מסורת (יום ב', 30.9.13). השני, כנס לעובדי וגמלאי חברת החשמל שהם תושבי כפר סבא (יום ג', 1.10.13). השלישי, כנס למתנדבים בארגוני ההתנדבות השונים בעיר כפר סבא (יום ד', 2.10.13). שלושת הכנסים צפויים להיערך במטה הבחירות של המשיבים.

טענות המבקש

2. לעניין כנס התושבים הדתיים ושומרי המסורת, ציין המבקש, כי בכנס מתוכנן לשאת דברים הרב ששון טרבלסי – יו"ר המועצה הדתית בכפר סבא. לטענת העותר, המועצה ממומנת ומנוהלת על ידי העירייה, ולכן הרב טרבלסי הוא עובד ציבור. לפיכך טוען, כי קיום הכנס בהשתתפות הרב מנוגדת להנחיה 1.1902 של היועץ המשפטי לממשלה וכן לחוזר מנכ"ל 5/2012, האוסרים על עובדי רשויות מקומיות להשתתף בתעמולת בחירות. בהתאם, נתבקשתי ליתן צו האוסר על קיום הכנס.

3. לעניין כנס עובדי וגמלאי חברת החשמל שהם תושבי כפר סבא(להלן כנס חברת החשמל), ציין העותר, כי בהזמנה נכתב שבערב האירוע יערך "שיח שאלות ותשובות עם ראש העיר", וכי על ההזמנה חתום מר אילן מאור, שהוא עובד חברת החשמל וחבר לשעבר בוועד העובדים. לטענת העותר, מר מאור עשה שימוש ברשימת עובדי חברת חשמל – דבר המנוגד לסעיף 2א לחוק הבחירות, האוסר על שימוש במשאבי ציבור. לפיכך, נתבקשתי ליתן צו האוסר על קיום הכנס.

4. לעניין כנס המתנדבים בארגוני התנדבות שונים בעיר כפר סבא (להלן כנס המתנדבים), סבור העותר, כי הכנס – בו עתיד להשתתף ראש העיר (המשיב 1) – הופק בסיוע המחלקה למשאבי קהילה/התנדבות בעיריית כפר סבא. לטענתו, לשם הפקת הכנס נעשה שימוש אסור ברשימת התפוצה של המחלקה האמורה. לפיכך, נתבקשתי ליתן צו האוסר על קיום הכנס. כן נתבקשתי, באופן כללי, ליתן צו האוסר על המשיב 1 להשתתף או לנאום בכנסים באירועים המאורגנים על ידי העירייה או מי מטעמה עד ליום הבחירות.

תגובת המשיבים

5. לעניין כנס חברת החשמל, טוענים המשיבים 1-2 כי לא הוצגה כל ראיה לפיה מר אילן מאור עשה שימוש במשאבי ציבור. מר מאור (המשיב 3), בתגובתו, טען כי לא נעשה כל שימוש כאמור – לא ברשימות ועד העובדים (שם אינו חבר מזה 14 שנים), ולא במשאבי חברת החשמל.

6. לעניין כנס המתנדבים, טוענים המשיבים 1-2 כי לא נעשה שימוש במאגרי המידע של העירייה, והוסבר, כי הזמנת המוזמנים נעשתה באמצעות פעילים של הסיעה ורשימותיהם. לעניין השתתפותו של הרב טרבלסי, בכנס התושבים הדתיים ושומרי המסורת, טוענים המשיבים 1-2, כי מר טרבלסי הוא נבחר ציבור, ולכן לא חלות עליו המגבלות כטענת המבקש.

דיון והכרעה

7. אשר לכנס חברת החשמל, סבורני כי יש לדחות את בקשת העותר. מר מאור (המשיב 3) הבהיר בתגובתו, כי רעיון קיום הכנס עלה באחת משיחותיו עם חבריו לעבודה, בה עלו שאלות בעניינים מוניציפאליים. לגבי טענת השימוש במשאבי ציבור, הבהיר מר מאור כי את שיחות הטלפון עשה ממכשירו האישי, ואת ההזמנות לכנס העביר בעצמו לחבריו, וזאת מבלי

שעשה שימוש במשאביה של חברת החשמל או במשאבי ועד העובדים. את דבריו גיבה בתצהיר מפורט, ובנסיבות אלה, כאמור, אין בידי ליתן את הצו המבוקש.

8. הוא הדין באשר לכנס המתנדבים. המשיבים טענו כי לא נעשה שימוש ברשימת המתנדבים של המחלקה למתנדבים בעירייה. בתשובתם פירטו כיצד הושגו פרטי המוזמנים. לדבריהם, פעילי הסיעה ריכזו במטה הבחירות את השמות והפרטים הנדרשים לשם יצירת קשר עם אלו שהם מבקשים להזמין לכנס. את עמדתם גיבו בתצהיר, ובנסיבות אלה, לא מצאתי טעם של ממש ליתן צו.

9. גם באשר להשתתפותו של הרב טרבלסי, בכנס התושבים הדתיים, אין מנוס מדחיית הבקשה למתן צו. הרב טרבלסי מכהן במועצה מטעם המשיבה 2. מעמדו הוא של נבחר ציבור, וככזה, רשאי הוא להשתתף במערכת הבחירות. מקרה דומה נדון בבג"ץ 6859/98 אנקונינה נ' פקיד הבחירות אור עקיבא, פ"ד נב(5) 433, 446, וצוין כי:

> **"אכן, ישנו הבדל משמעותי בין מעורבות של איש ציבור נבחר במערכת בחירות, לבין מעורבות של עובד ציבור במערכת כזו. כאשר מדובר באדם המזוהה פוליטית, מעורבותו במערכת בחירות היא דבר טבעי, צפוי ומתבקש. אין בה כדי להשפיע על אמון הציבור בממשל המקומי ובמוסדותיו. לעומת זאת, מעורבותו של עובד השייך לדרג הביצועי במערכת בחירות כזו היא בעייתית. היא פוגעת באמון הציבור בטוהר שיקוליו של העובד. היא מעלה סימן שאלה מעל החלטותיו ופעולותיו. יש בה כדי לפגוע במרקם התקין של היחסים שבין הציבור בתחום הרשות המקומית לבין המינהל הפועל בעבור ציבור זה".**

10. בנסיבות אלה, דין הבקשה להידחות. בשולי הדברים יצוין, כי לא מצאתי טעם להיעתר לבקשתו של העותר למתן צו כללי לאירועים פוטנציאליים עתידיים. הוראות הדין מספקות כללים ברורים, וחזקה כי המשיב 1 מכירן ויפעל על פיהן. ככל שבנסיבות קונקרטיות כלשהן ייווצר חשש להפרת כללים אלה, יוכל העותר, אם יחפוץ בכך, לטעון לגביהן. עוד יצוין, כי המבקש עתר גם בבקשה לפי סעיף 6 לפקודת ביזיון בית המשפט. עם זאת, הוא לא פירט בקשה זו, אלא טען לה בשפה רפה. בנוסף, בקשת הביזיון הוגשה כלפי צו שניתן לגבי איסור על תליית שלטים (תר"מ 21/19, מיום 9.1.13), שאינו רלבנטי במקרה דנן, משכך איני נדרש לבקשה זו.

11. בנסיבות המקרה, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ו בתשרי התשע"ד (30.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

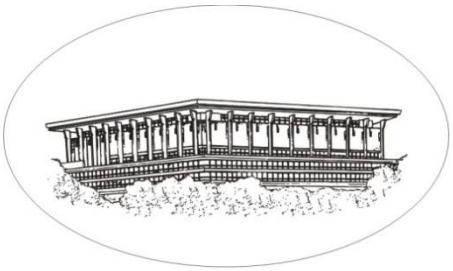

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ד' בחשון התשע"ד
8 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 148/20</u>

העותרים: 1. מר חנניה וינברגר
2. רשימת "חנניה וינברגר – פז – שירות לתושב"

נ ג ד

המשיבים: 1. מר רחמים מלול
2. עיריית רחובות

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותרים הגישו עתירה אתמול, בה ביקשו כי אתן צווי מניעה בגין ארבעה אירועים המתוכננים להתקיים בימים הקרובים בעיר רחובות. האירוע הראשון– "פסטיבל רחובות פסלים חיים" – עתיד להתקיים בין התאריכים 8-10.10.2013; האירוע השני– "מצדיעים למערכת החינוך ברחובות", עתיד להתקיים מחר ביום 9.10.2013; האירוע השלישי– ערב הצדעה למתנדבי העיר רחובות – עתיד להתקיים מחרתיים ביום 10.10.2013; האירוע הרביעי– ערב "מילון יאר יאיר" – עתיד להתקיים ביום 15.10.2013.

2. לטענתם, שלושת האירועים ממומנים או בחסות העירייה, ועולה מהם חשש כי המשיב 1 יעשה בהם שימוש למען תעמולה אסורה בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות. לטענתם, "כל האירועים שהתקיימו עד כה נוצלו לתעמולת בחירות ומחמאות אישיות לראש העירייה מר רחמים מלול" (סעיף ה לעתירה).

3. עוד אציין כי העותרים משכו היום את בקשתם בנוגע לאירוע הראשון – "פסטיבל רחובות פסלים חיים".

4. ביקשתי את תגובת המשיבים. בתשובתם, נטען כי דין העתירה להידחות על הסף נוכח שיהוי. לגופם של דברים, טוענים הם כי האירוע השני (מצדיעים למערכת החינוך ברחובות) והשלישי (ערב הצדעה למתנדבי העיר רחובות) נערכים מדי שנה. כמו כן, ההזמנה לשני האירועים לא כללה אזכור של ראש העירייה, והאחרון לא ינאם במהלכם. לעניין האירוע הרביעי (ערב "מילון יאר יאיר"), טוענים כי מדובר באירוע חד פעמי שהופק על ידי ספרייה. גם באירוע זה ראש העירייה לא ישא דברים.

5. דין העתירה להתקבל בחלקה. אין עוררין כי שלושת האירועים מתקיימים בסמיכות רבה מאד לבחירות. אזכיר, כי ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד אירוע בעל פוטנציאל לתעמולת בחירות במהלכו, תגבר הנטייה לסווגו ככזה שמטרתו הדומיננטית היא למען תעמולה אסורה (ראו: תר"מ 112/20 הרטמן נ' גפסו (15.9.2013); תר"מ 125/20 סומך נ' נעים (25.9.2013)).

6. לעמדתי, קיים חשש ממשי כי נבחרי הציבור הנוכחיים ייעשו שימוש בשני אירועי ההצדעה – למערכת החינוך ולמתנדבים, על מנת לקיים תעמולה אסורה למען בחירתם מחדש. עוד אציין כי אירוע הוקרה מטעם העירייה למען קבוצות הכוללות ברובן בוחרים פוטנציאליים, וודאי בעת זו, היא כשלעצמה פסולה. כמו כן, העובדה כי מתקיימים מספר רב של אירועים מטעם העירייה, כאשר שניים מהם מתקיימים יום אחר יום, מעלה חשש בפני עצמה כי אירועים אלה הם בגדר תעמולה אסורה. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לקיים את האירוע השני (מצדיעים למערכת החינוך ברחובות) והשלישי (ערב הצדעה למתנדבי העיר רחובות) עד למועד הבחירות. כן אציין כי בפני המשיבים פתוחה הדרך לקיימם לאחר מועד הבחירות

7. עם זאת, לא מצאתי לנכון ליתן צו לגבי האירוע הרביעי (ערב "מילון יאר יאיר"). מדובר באירוע השקה לספר חדש על ידי ספרייה, בשיתוף עם עמותה ארצית, ולאירוע הוזמנו משתתפים רבים. רשמתי בפניי את התחייבות המשיבים כי ראש העירייה לא יישא דברים במהלך האירוע.

8. סוף דבר, העתירה מתקבלת בחלקה כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ד' בחשון התשע"ד (8.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

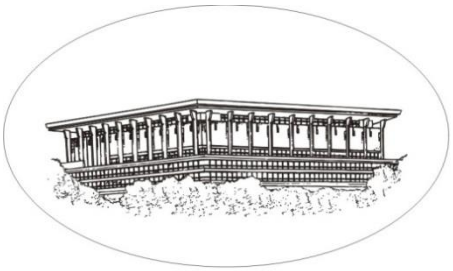

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ט"ז בחשון התשע"ד
20 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 182/20</u>

העותרת: רשימת בני תורה בעיר מודיעין עילית

נ ג ד

המשיבים:
1. מר יעקב גוטרמן, ראש עיריית מודיעין עילית
2. עיריית מודיעין עילית
3. רשימת יהדות התורה
4. עיתון "עניין חדש"
5. עיתון "ידיעון"
6. עיתון "רב מכר"

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקשת העותרת כי יינתן צו מניעה נגד המשיבים 1-2 בגין מודעה מטעם המשיבה 3, בה דווח על פתיחת מבני ציבור חדשים בשכונות בעיר מודיעין עילית. עוד נכלל במודעה שצורפה פירוט של מבנים אלה: מספר כיתות הלימוד, גני ילדים

ועוד שנבנו. לטענת העותר, הפרסום, בעת זו, מהווה תעמולה אסורה לטובת המשיבים 2-1 תוך שימוש במשאבי ציבור. ביקשתי את תגובת המשיבים. המשיבים 2-1 טוענים כי דין העתירה להידחות, וכי הפרסום הוא בגדר מידע אינפורמטיבי לטובת התושבים המיידע אותם על הקמת מבני ציבור חדשים ותו לא, מפורסם מדי שנה "תוך יישום והגשמת העיקרון של שקיפות ויידוע הציבור, ואינו כולל את שמו של ראש העיר. עוד אציין כי תגובות יתר המשיבים לא הגיעו עד למועד כתיבת החלטתי.

2. דין העתירה להתקבל. ציינתי כבר פעמים רבות כי ככל שפרסום מתפרסם בסמיכות רבה יותר למועד הבחירות, מתחזקת המסקנה כי מטרת הפרסום היא להוות תעמולה אסורה (תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013)). פרסום מאת העירייה, בעת זו, אשר מציג את הישגיה בתחום בניית התשתיות, שווה ערך להצהרה מטעם נבחרי הציבור הנוכחיים כי בחירתם מחדש תביא להמשך ההישגים. משכך, אין נפקא מינה אם הפרסומים כוללים או לא את שמו של ראש העיר מפורשות, ויש לראותם ככוללים את שמו באופן משתמע (השוו: ראו: תר"מ 96/20 אברג'יל נ' דהרי (10.9.2013)). לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיבים 2-1 לפרסם מודעה דומה או כל פרסום המהווה שימוש אסור בכספי ציבור.

3. סוף דבר, העתירה מתקבלת. בנסיבות העניין, המשיבים 2-1 ישאו בהוצאות העותרת בסכום כולל של 4,000 ש"ח.

ניתנה היום, ט"ז בחשון התשע"ד (20.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

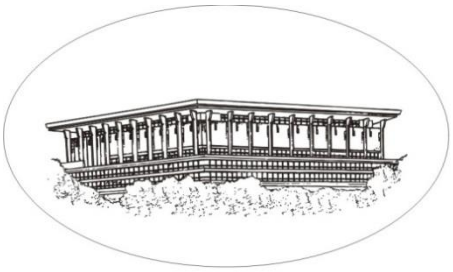

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י' בכסלו התשע"ד
13 בנובמבר 2013

<u>תר"מ 225/20</u>
<u>תר"מ 226/20</u>
<u>תר"מ 227/20</u>

העותר: מר מנשה סמירה

נ ג ד

המשיבים: 1. מר דור שור, ראש מועצה אזורית באר טוביה
2. מועצה אזורית באר טוביה
3. גב' חן טהר (משיבה 3 בתר"מ 226/20)

שלוש עתירות למתן צו מניעה על פי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959

<u>החלטה</u>

1. לפניי שלוש עתירות, שאדון בהם יחדיו נוכח זהות הצדדים, בהם מבקש העותר כי יינתן מספר צווי מניעה נגד המשיבים.

2. בתר"מ 225/20, מלין העותר נגד שלטי חוצות מטעם המשיבה 2, אשר מהווים לטענתו תעמולה אסורה למען המשיב 1 תוך שימוש בנכסי ציבור בניגוד לסעיף 2א לחוק

הבחירות. במסגרת זאת, מציין הוא ארבעה שלטים הכוללים את הכיתובים הבאים: "כאן יוקם מועדון יישובי"; "כאן ייסלל כביש עוקף"; "כאן יוקם מבנה 14 כיתות"; "כאן יוקם מרכז ספורט ופנאי אזורי". לטענתו, "המסרים אשר בשלטי החוצות הנ"ל הינם מסרים פוליטיים מוסווים, אשר משתמע מהם כי משיבה 2 מבצעת כביכול פעילות חיובית ולמען רווחת תושבי המועצה, אולם בדיעבר מהווה מעשה זה כתעמולת בחירות אסורה של העומד בראשה של משיבה 2, הלא הוא משיב 1" (סעיף 4ד לעתירה).

3. בשולי הדברים, טוען העותר כי המשיבים לא הקצו באופן מספק מקומות בשטח המועצה לתליית תעמולת בחירות, "משכך, העותר יטען כי החוק אוסר על הפליה בין מתמודדים בבחירות בפרסום ע"ג שלטי חוצות" (סעיף 9 לעתירה). בנוסף, טוען הוא כי היועץ המשפטי של המשיבה 2 ענה למכתב ההתראה ששלח טרם הגשת העתירה, עובדה המהווה בעצמה הפרה של סעיף 2א לחוק הבחירות.

4. המשיבים, מנגד, טוענים כי דין העתירה להידחות. במסגרת זאת, מעלים הם מספר טענות סף כדוגמת חוסר ניקיון כפיים (לטענתם, העתירה הוגשה משום "צורך פוליטי עז של העותר לנגח את ראש המועצה" (סעיף 1.2 לתשובה), ולשם פרסום עצמי והתמודדות שלו בבחירות הקרובות), העובדה כי העותר בעצמו תולה שלטי תעמולה במקומות אסורים, ועוד. לגופם של דברים, טוענים הם כי השלטים אינם נושאים את שמו או תמונתו של המשיב 1, והם מהווים מידע אינפורמטיבי לטובת התושבים בלבד. לטענתם, לקבלת טענתו של העותר "יכולות להיות לה השלכות נכבדות על שילוט של רשויות מקומיות אחרות בכל רחבי הארץ" (סעיף 3.6 לתשובה). עוד מוסיפים המשיבים בהקשר זה ואומרים כי "אולי אף נפליג ונאמר כי עצם ביצוע הפרויקט בימים אלה, קרי עצם השימוש בסמכויותיה ובתפקידיה הציבוריים של המועצה כרשות לטובת כלל ציבור התושבים, מהווה תעמולת בחירות 'עקיפה' אסורה?! האם יעלה על הדעת לומר כי ביצוע פרויקטים הוא בבחינת העברת 'מסרים פוליטיים מוסווים לתושבים?! דומנו, כי האבסורד וחוסר ההיגיון נגלים על פני הדברים" (סעיף 3.7 לתשובה).

5. בנוסף, לעניין טענתו בדבר אפליה בהקצאת אזורים לתליית תעמולת בחירות, טוענים הם כי בכל אחד מישובי המועצה מספר לוחות מודעות למען תעמולת בחירות. לעניין התגובה למכתב ההתראה שנשלח על ידי היועץ המשפטי של המשיבה 2, טוענים הם כי העותר פנה במכתבו באופן ישיר, ובנוסף כי מענה על פניות מעין אלה הוא במסגרת סמכותו של היועץ המשפטי של המועצה האזורית.

6. בתר"מ 226/20, טוען העותר כי רכזת התרבות של המעוצה האזורית (המשיבה 3 בעתירה זו), מקיימת תעמולה אסורה לטובת המשיב 1. במסגרת זאת, מפנה הוא למספר פרסומים מטעמה בדף הפייסבוק האישי שלה. עוד טוען הוא כי "בבירור שעשה העותר מול המשיבים ובמעמד נציג משרד הפנים הממונה על הבחירות במועצה, נאמר לעותר כי המשיבה 3 הגיעה לאחרונה להסדר (תמוה לכשעצמו) עם משיבה 2 לפיה היא פורשת מעבודתה אצל

משיבה 2 אלא היא תשוב לעבודה ביום 25.12.2013 (יממה אחרי יום הבחירות) (סעיף 5ב לעתירה). עוד מציין הוא כי על אף אותו הסדר, התברר לו כי המשיבה 3 ממשיכה בעבודה כרכזת תרבות במועצה האזורית. כמו כן, מציין הוא כי עובדת נוספת של המועצה האזורית, עלתה לבמה במהלך מופע, ו"הרעיפה דברי שבח והלל לכבודו ראש המועצה המכהן, הוא המשיב 1, על 'תרומתו' לכאורה לאירועי התרבות שמתקיימים במועצה" (סעיף 6 לעתירה). כמו כן, מציין העותר עובדת נוספת אשר לטענתו משתתפת באירועי הבחירות של המשיב 1.

7. המשיבים, מנגד, טוענים כי דין העתירה להידחות. במסגרת זאת, העלו טענות סף דומות לאלו שהועלו בתר"מ 225/20. לגופם של דברים, טוענים הם כי מזכיר המועצה האזורית וועדת הבחירות הוציא הנחיות מפורטות בדבר האיסור על שימוש בעובדי ציבור בתעמולת בחירות. לעניין המשיבה 3, טוענים הם כי היא אינה עובדת ציבור, אלא נותנת שירותים חיצונית למועצה, ומאז יום 1.11.2013 הקפיאה את מתן שירותיה. לעניין שתי העובדות הנוספות, טוענים הם כי הן לא צורפו לעתירה, והטענות לגביהן נטענו ללא כל ביסוס עובדתי.

8. בתר"מ 227/20, טוען העותר כי נודע לו שנציגים מטעם המועצה האזורית מראיינים תושבים, במטרה להוציא חוברת בשם "אז והיום", אשר לטענתו יש חשש כי תכלול תעמולת בחירות אסורה למען המשיב 1 תוך שימוש אסור בכספי ציבור. המשיבים, מנגד, טוענים כי דין העתירה להידחות. זאת, משום שפרויקט "אז והיום" "הינו פרויקט עיתונאי מקצועי ואין בינו לבין תעמולת בחירות או בינו לבין ראש המועצה דבר וחצי דבר" (סעיף 3.3 בתשובה). כמו כן, הפרויקט נמצא בשלב ראשוני של איסוף חומרים.

המסגרת הנורמטיבית

9. סעיף 2א לחוק הבחירות **קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". הקביעה אם פרסום הוא בגדר תעמולת בחירות נקבע על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)). ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד פרסום, ניטה יותר לדעה כי מטרתו הדומיננטיות היא להשפיע בעקיפין על הבוחר.**

10. **לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות בתקופה זו יבחנו בין היתר השאלות האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית, מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים, ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו: תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול(10.7.2013)). עוד יוזכר בהקשר זה כי בתקופה של ששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה (ראו: תר"מ 33/20 קוניק נ' בן שחר**

.((15.7.2013)

11. לכך יש להוסיף ולציין כי לגישתי, יש לנקוט בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה בגישה מחמירה, ולא לאפשר את פרסומו – בבחינת "אם יש ספק אין ספק" (ראו: תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילה פסקה 5 (13.6.2013)).

דיון והכרעה

12. תר"מ 225/20 – דין העתירה להתקבל בחלקה. הבחירות במועצות האזוריות יתקיימו בחודש הבא, ובמהלך תקופה זו, יש להקפיד על חוק הבחירות באופן דווקני. וודאי בעניינים הקשורים לעיקרון השוויון בבחירות, כדוגמת שימוש לרעה במשאבי ציבור על ידי ראש מועצה מכהן. במסגרת זאת, לא מצאתי כי קיים ערך אינפורמטיבי בשלטים שצירף העותר כנספחים לעתירה. מנגד, לגישתי, שלטים המכריזים על הישגי המועצה האזורית במועד זה, מבקשים לקשור בין הישגי המועצה האזורית לעומד בראשה, ולפיכך הם פסולים (ראו: תר"מ 96/20 אברג'יל נ' דהרי (10.9.2013); תר"מ 99/20 סלע נ' חולדאי (15.9.2013)). לכך יש להוסיף כי אזכיר שלגישתי, "כאשר יש ספק אין ספק" בכל הנוגע לתעמולת בחירות. לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיבים לפרסם פרסומים המהווים תעמולה אסורה תוך שימוש בכספי ציבור.

13. בהקשר זה, אציין כי לא מקובלת עליי תשובתם של המשיבים בעתירה זו, וודאי לא צורת ההתנסחות המתלהמת. אכן, "אין בעובדה שעומדות להתקיים בחירות ברשות מקומית כדי לשתק את הפעילות השוטפת של הרשות ושל העומד בראשה" (תר"מ 64/18 הוכמן נ' הלוי (22.9.2008), השופט א' ריבלין)). אולם, מנגד, לא ניתן גם להתעלם גם מעובדה זו. אינני דורש מהמועצות האזורית לשתק ולהפסיק את פעולתן בתקופה הסמוכה למועד הבחירות. כל מה שעליהן לעשות הוא לא לפרסם באופן אסור את הישגיהם בתקופה זו. הא ותו לא.

14. מנגד, יש לדחות את יתר טענותיו של העותר בעתירה זו. טענותיו בנוגע לשטחי פרסום מטעם העירייה נטענו בעלמא, וכך או כך – מבקש הוא להיבנות על סעיף 10ב לחוק הבחירות, שעניינו בפרסומים מסחריים ולא מטעם הרשות המקומית (ראו: תר"מ 29/20 צילקר נ' עירית אשדוד (22.7.2013)). לעניין טענתו בנוגע לתגובה מטעם היועץ המשפטי של המועצה האזורית, קבעתי כבר בעבר כי לטענות מעין אלה רשאי ראש העיר להגיב באמצעות הרשות המקומית (ראו: תר"מ 48/20 גולן נ' שבירו (30.7.2013)).

15. תר"מ 226/20 – דין העתירה להידחות. האיסור הרחב החל על תעמולה פוליטית תוך שימוש בעובדי ציבור ודאי שאינו חל על כאלה שאינם עובדים כלל. העותר מציין בעצמו בעתירתו כי המשיבה 3 אינה בגדר עובדת בתקופה זו. בהקשר זה, אין נפקא מינה אם המשיבה תחזור אם לאו לעבודה לאחר תקופת הבחירות. כן אציין כי ספק גדול בעיניי אם נוכח התכליות בדבר האיסור על שימוש בעובדי ציבור לטובת תעמולת בחירות, ההגבלות

בעניין זה אינן חלות גם על עובדי קבלן הנחזים לעובדי ציבור (השוו: תר"מ 44/20 מרציאנו נ' ניצן (5.8.2013)). לעניין שתי העובדות הנוספות שמציין העותר, טענותיו לעניין זה נטענו בעלמא, ובנוסף, הן לא צורפו כמשיבות לעתירה. לפיכך, יש לדחות את טענותיו לעניין זה (ראו: תר"מ 87/20רשימת מהפך נ' רוכברגר (8.9.2013)).

16. תר"מ 227/20 – דין העתירה להידחות. העותר מלין בגין חוברת אשר עדיין לא פורסמה. בעת זו, מדובר בעניין תיאורטי בלבד (ראו: תר"מ 34/20 קמיל נ' מועצה מקומית מזכרת בתיה (14.7.2013)). רשמתי בפניי את הצהרת המשיבים כי החוברת לא תכלול תעמולה אסורה ותובא לאישור היועץ המשפטי טרם פרסומה.

17. סוף דבר, העתירה בתר"מ 225/20 מתקבלת בחלקה. העתירות בתר"מ 226/20 ו-227/20 נדחות כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י' בכסלו התשע"ד (13.11.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

ב. איסור שימוש במשאבי ציבור - חריגים

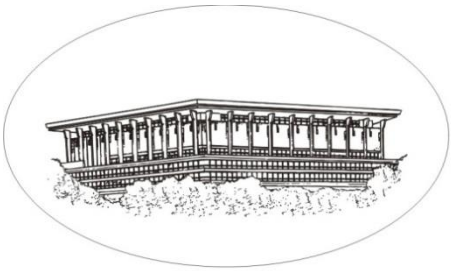

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ט"ו באב התשע"ג
22 ביולי 2013

<u>אבעיה 10/20</u>

המבקשת: עיריית פתח-תקוה

אבעיה

בשם המבקשת: עו"ד שרית גרינבאום

בשם המשיב: עו"ד יצחק ברט

<u>החלטה</u>

המבקשת פנתה אליי וביקשה את חוות דעתי בכל הנוגע לתעמולת בחירות של מתמודדים שאינם נבחרי ציבור במסגרת אירועים עירוניים הממומנים מכספי ציבור. לעמדתה, פעילות מעין זו נוגדת את הוראת סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות), משום שמדובר בשימוש עקיף בכספי ציבור, ופרשנות זו "יורדת לתכלית החוק ומבקשת לנטרל כל שימוש בכספי ציבור לטובת תעמולת בחירות" (סעיף 5 לפנייה).

ביקשתי את עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה לסוגיה זו. בתשובתו, מציין בא-כוחו כי סעיף 2א לחוק הבחירות אינו אוסר על ביצוע תעמולת בחירות באירועים עירוניים המתקיימים בשטחים פתוחים לציבור הרחב, וזאת כל עוד "מתאפשרת הזדמנות

שווה והוגנת לכל המועמדים לערוך תעמולת בחירות, ואין העדפה למועמד מסוים" (סעיף 4 לתשובה).

סעיף 2א לחוק הבחירות קובע כי:

> **2א. לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה, למעט שימוש כמפורט להלן:**
>
> **(1) שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור;**
>
> **(2) שימוש בנכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של שר, סגן שר או חבר הכנסת, או שהועמדו על ידי הרשות המקומית לרשותו של ראש הרשות; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהגבלות על שימוש בנכסים כאמור שהוטלו לפי כל דין או כללי אתיקה".**

עיננו הרואות כי עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה מעוגנת בלשון הסעיף עצמו, הקובע כי אין מניעה משימוש בשטח שיועד לתעמולת בחירות לשם ביצוע תעמולת בחירות, בין אם בתמורה בין אם שלא בתמורה. בכך, אין כדי לענות על השאלה המתעוררת בהקשרנו, היא האם יכולים מתמודדים שאינם נבחרי ציבור לעשות שימוש במשאבים ציבוריים לשם תעמולת בחירות כאשר משאבים אלו אינם משאבים ייעודיים לשם תעמולה. לשאלה זו שני ראשים – תחולת הסעיף על מי שאינו נבחר ציבור, וסוג הפעילויות והשימושים במשאבי ציבור שיאסרו מכוח הסעיף. אפנה לבחינת שאלות אלו.

על מי חל סעיף 2א לחוק הבחירות – לגישתי, הוראת סעיף 2א לחוק מתפרשת על כל תעמולת בחירות הנעשית תוך שימוש במשאבי ציבור, ללא תלות בשאלת זהותו של מבצע התעמולה. *ראשית*, זוהי הפרשנות העולה במישרין מלשון החוק, שאינו מגביל עצמו ל"נבחרי ציבור" בלבד. *שנית*, פרשנות זו אף עולה עם תכלית החוק. כפי שצוין בעבר, תכליתו של סעיף 2א לחוק הבחירות היא למנוע שימוש בכספי ציבור לצרכי תעמולה. זאת, "לאור הפגיעה האפשרית בשוויון בין המועמדים, טוהר השירות הציבורי, ואמון הציבור שייפגע אם כספיו שלו המוחזקים על ידי העירייה בנאמנות ולטובתו, ינותבו למען הגדלת סיכויו של נבחר ציבור מכהן להיבחר בשנית" (תר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי פסקה 45 (16.6.2013)). במסגרת זאת, אמנם, החשש לשימוש לרעה במשאבי ציבור לצרכי תעמולה מתעורר ביתר שאת מקום בו נעשה הוא על ידי בעל תפקיד ברשות, שיכול להשפיע על הקצאת המשאבים. יחד עם זאת, טוהר המנהל הציבורי מחייב כי לא יעשה שימוש שלא לצורך במשאב ציבורי גם על ידי מי שאינו בעל תפקיד, מקום בו הזדמנה לידיו האפשרות. היות הרשות נאמנה של הציבור מחייבת כי משאבי הציבור ישמשו רק

לצרכים של הציבור כולו.

יצוין בהקשר זה כי אין בקביעתי זו כדי למנוע ממתמודדים כלשהם מלהשתתף באירועים במימון הרשות המקומית. אולם, חל עליהם איסור מלהשתמש באירועים אלה על מנת לבצע תעמולת בחירות. הקביעה אם פעולה מסויימת של מתמודד תיחשב כתעמולת בחירות או לאו, תיקבע על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992); תר"מ 27/20 גולן נ' שבירו (3.7.2013); תר"מ 28/20 זינדר נ' יסעור (14.7.2013)).

על אילו סוגי שימושים חל סעיף 2א לחוק הבחירות– ברי, כי האינטרס הציבורי מחייב מתן אפשרות למתמודדים להשמיע את קולם ומתן אפשרות לציבור לבחור את הבחירה הרצויה לו על בסיס הכרות על המתמודדים השונים. לשם כך, נקבעו בדברי חקיקה שונים הסדרים הנותנים במה, ואף מימון, למתמודדים בבחירות להשמיע את קולם (ראו לדוגמא: חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973). בתוך כך, כפי שצוין לעיל, אף בהקשר של בחירות לרשויות מקומיות התיר המחוקק הקצאת אתרים ייעודיים לתעמולת בחירות, בין אם בתשלום ובין אם לאו. בכך, הבטיח המחוקק כי השימוש במשאבי ציבור לצרכי תעמולה יעשה באופן שיוויוני ושקוף לציבור.

השאלה האם מדובר בהסדרים שליליים, האוסרים על כל תעמולה שלא באופנים הקבועים בחוק נדונה בפני בית המשפט העליון בפרשת הליכוד (בג"ץ 1094/06 הליכוד תנועה לאומית ליברלית נ' ועדת הבחירות המרכזית (6.2.2006) (להלן: פרשת הליכוד)). באותה פרשה נדונה השאלה האם מכוח סעיף 2א לחוק הבחירות נוצר הסדר שלילי האוסר על תנועת "קדימה" להתקשר עם הקרן הקיימת לישראל על מנת לנטוע יער שיקרא על שמה "יער קדימה". בית המשפט מצא כי אין מדובר בהסדר שלילי, וקבע מבחן כפול לשאלה האם מדובר בשימוש מותר או בשימוש הנוגד את תכליתו של סעיף 2א לחוק הבחירות. המבחן הראשון הוא בשאלה האם השימוש במשאב הציבורי הוא שיוויוני, ואפשרי לכלל המתמודדים. המבחן השני הוא האם השימוש נעשה תוך ניצול לרעה של מעמד מיוחד של המתמודד. כאשר השימוש המבוקש עומד בשני המבחנים הללו, יותר הוא אף אם הוא בגדר תעמולה. ודוק, במסגרת המבחן הראשון יש לבחון לא רק את הנגישות בכוח של המתמודדים למשאב המדובר, אלא אף את הנגישות בפועל (כך למשל, אם מדובר במשאב הנגיש לכל, אך השימוש בו הוא בעל עלויות גבוהות, אפשר שהוא ימצא כמשאב שאינו עומד במבחן הראשון, שכן בפועל הוא נותן יתרון בלתי הוגן למתמודדים בעלי משאבים כלכליים רבים).

אם כן, לסיכום הדברים עד כה, סעיף 2א לחוק הבחירות חל גם על מי שאינו נבחר ציבור. יחד עם זאת, ישנם סוגי אירועים בהם מותרת תעמולת בחירות אף שמדובר בשימוש במשאב ציבורי. כך הם הדברים למשל באירועים דוגמת אלו המנויים בסעיף 2א(1) לחוק הבחירות. באשר לשימושים אחרים במשאבי ציבור המהווים תעמולת

בחירות, יש לבחון ביחס לכל שימוש האם הוא עומד במבחני הפסיקה שנקבעו בפרשת הליכוד. ברי, כי כאשר עסקינן בתעמולה המתקיימת על ידי נבחר ציבור, מבחן מרכזי הוא בשאלה האם מדובר בניצול לרעה של המעמד הציבורי של הנבחר (בכוח או בפועל), בעוד שכאשר עסקינן במי שאינו נבחר ציבור תתמקד הבחינה בשאלה האם האפשרות לשימוש במשאב שווה לכלל המתמודדים.

מהכלל אל הפרט – במקרה הנוכחי פנתה המבקשת בשאלה האם חלוקת עלונים, הצבת דוכנים ותליית שלטים באירועים עירוניים מהווה עבירה על פי סעיף 2א לחוק הבחירות. משלא פורטו בפניי נסיבות קונקרטיות של פעילות מסוג זה, לא מצאתי לקבוע מסמרות באשר לעמידתן של פעילויות שונות במבחני הפסיקה. יחד עם זאת, על פניו, נראה כי אם לכלל המתמודדים אפשרות שווה להצבת שלטים, חלוקת עלונים ותליית שלטים באירוע הציבורי, מדובר בתעמולת בחירות תוך שימוש במשאב ציבורי שהיא מותרת.

בהקשר זה יצוין כי ראוי שבאירועים שמקיימת העירייה בהם פוטנציאל של פעילות פוליטית, תפעל העירייה מבעוד מועד לקבוע את הכללים שבמסגרתם תותר הפעילות הפוליטית (דוגמת זמני הפעילות, היקפה וכדומה). כך, תוכל העירייה לוודא כי האפשרות לקיים תעמולה ניתנת באופן שווה. כמו כן, כך תינתן האפשרות למי שמבקשים להשיג על החלטת העירייה לעשות זאת מבעוד מועד.

החלטתי זו תובא בפני היועצים המשפטיים של הרשויות המקומיות העומדות בפני בחירות בחודשים הקרובים.

ניתנה היום, ט״ו באב התשע״ג (22.7.2013).

סלים ג׳ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

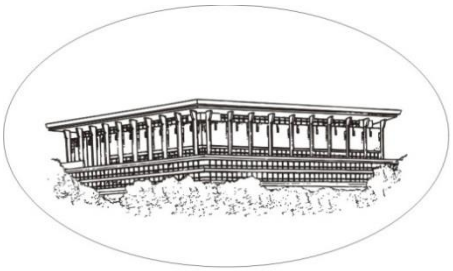

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ב באלול התשע"ג
18 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 65/20</u>

העותר: מר זיו ליבר

נ ג ד

המשיבים: 1. מר אפרים דרעי, ראש המועצה המקומית כפר יונה
2. המועצה המקומית כפר יונה

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה זו, מבקש העותר כי יינתן צו מניעה בגין הפצתו של עלון פרסום, אשר מהווה לטענתותעמולה אסורה למען המשיב 1 תוך שימוש במשאבי ציבור. לטענתו, העלון כולל הדמיה תלת מימדית של מרכז מוסיקה העתיד להיבנות בתחום המועצה, אשר מומן מכספי ציבור על ידי המשיבה 2. בנוסף, מבקש העותר כי אורה למשיב 1 לשלם עבור שימוש בתמונת ההדמיה התלת מימדית בגין השימוש שעשה בה למען תעמולת בחירות.

2. בנוסף, טוען העותר כי במסגרת אותו עלון נעשה שימוש אסור בתמונה שצולמה מן האוויר של בית ספר תיכון.

3. בתשובתם, טוענים המשיבים כי דין העתירה להידחות. לטענתם, "ההדמיה הוכנה במסגרת התכנון של מרכז המוסיקה, והמשיבה 2 לא שילמה בגין ההדמיה כל תשלום שהוא. ההדמיה הוצגה בפני צוות מקצועי של המשיבה 2 לפני כשנה במסגרת הצגת השלב הסופי של תכנון מרכז המוסיקה" (סעיף 4 לתשובה). יתר על כן, טוענים המשיבים כי ההדמיות נגישות לכל אדם, ושעה שלכל המועמדים "הזדמנות שווה והוגנת לעשות שימוש במשאבי המועצה לצורך קיום תעמולת בחירות, הרי שהשימוש במשאבים האמורים מותר על פי הוראות חוק הבחירות" (סעיף 7 לתשובה).

4. לעניין תצלום בית הספר התיכון, טוענים המשיבים כי הוא צולם על ידי צלם חובב ולא איש מקצוע, ולא שולמה בגינו כל תמורה, וודאי לא מכספי ציבור.

5. דין העתירה להידחות.

6. בתר"מ 9/20 סלע נ' סיני (5.6.2013) (להלן: עניין סלע) קבעתי:

> **"כל עוד עסקינן בתצלומים אשר צולמו על ידי העירייה לטובת פרסומם מטעם העירייה, למען יידוע התושבים על פעילויות שנעשות בעיר באמצעות רשת האינטרנט או אמצעים פרסומיים אחרים, אינני רואה פסול בשימוש בהם גם בדף הפייסבוק האישי של המשיב, או כל דף אחר. יש לציין עם זאת כי ככל שהמטרה בתצלומים עתידיים תהיה על מנת להוות חומר תעמולה למען מועמד מכהן זה או אחר, חל איסור בשימוש בתצלומים אשר צולמו על ידי גורמים רשמיים של העירייה מכספי ציבור." (שם, פסקה 30).**

7. דברים אלו יפים לענייננו. השאלה היא האם נעשה שימוש במשאבי ציבור לטובת תעמולת בחירות, בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות. אין עוררין כי הפרסומים מטעם סיעתו של המשיב 1 מהווים תעמולת בחירות. עם זאת, בדומה לעניין סלע, במקרה דנן עסקינן בתעמולת בחירות מטעם מועמד אשר עושה שימוש במשאב ציבורי קיים, שלא הוכן במצבו הטבעי למען תעמולה. במקרה מעין זה, וכאשר משאב זה זמין באופן שוויוני לכל החפצים בשימוש בו (כפי שטוענים המשיבים, ומגבים טענתם זו בתצהיר), אין עסקינן בהפרה של סעיף 2א לחוק הבחירות (השוו: אבעיה 10/20 בעניין פתח-תקוה מיום 22.7.2013)).

8. האמור לעיל נכון גם בכל הנוגע לתצלום מן האוויר של בית הספר התיכון.

9. אבקש לציין כי לגישתי, אין נפקות לשאלה האם העירייה שילמה, או לאו, בגין ההדמיה הממוחשבת ותצלום האוויר. יכולים להיות מקרים בהם משאב ציבורי ייחשב ככזה אף אם לא שולמה תמורה בעדו. כך למשל, אין עוררין כי אם ראש מועצה מקומית

יארגן כנס ברחבת העירייה, או ישתמש במדפסת צבע שבלשכתו לטובת הדפסת עלוני הבחירות לקמפיין הפוליטי שלו, פעולות אלו ייחשבו כאסורות בהתאם לסעיף 2א לחוק הבחירות. השאלה שיש לשאול במקרים אלה היא האם התעמולה נעשתה תוך שימוש בכספי ציבור, או תוך שימוש בטובין או זכויות המוקנות לנבחר ציבור מכוח מעמדו.

10. סוף דבר, העתירה נדחית. בנסיבות העניין, יישא העותר בהוצאות המשיבים לטובת קופת המועצה בסך של 5,000 ש"ח.

ניתנה היום, י"ב באלול התשע"ג (18.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

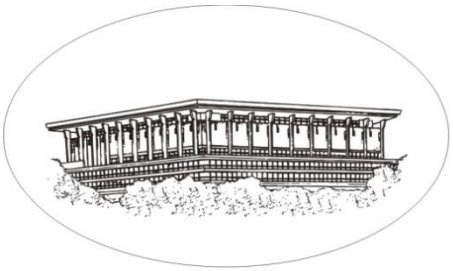

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ב באלול התשע"ג
28 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 86/20</u>

העותר: מר יעקב ממן, ראש המועצה המקומית כוכב יאיר-צור יגאל

נ ג ד

המשיב: מר שימי אליאל

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר (ראש המועצה המקומית כוכב יאיר-צור יגאל) כי יינתן צו מניעה נגד אירוע בחירות שמתכנן לערוך המשיב במרכז היישוב כוכב יאיר – "שטח ציבורי ליד הפארק האתגרי של היישוב ובחניה הצמודה לו המשמשת בעיקר את באי בית העלמין שביישוב" (סעיף 3א לעתירה). לטענתו, "בכוכב יאיר, ככל הידוע, מעולם לא התכנסו כנסי בחירות בשטחים ציבוריים וככל הידוע המועצה בהחלטותיה משנים

עברו, אסרה קיום של כנסי בחירות בשטחים ציבוריים" (סעיף 3ב לעתירה). לפיכך, לטענתו, קיום הכנס במקום זה נוגד את סעיף 2א לחוק הבחירות.

2. עוד טוען הוא כי במודעות המפרסמות את אירוע הבחירות, נכתב כי במהלכו יוגש כיבוד, וזאת בניגוד לסעיף 8 לחוק הבחירות.

3. ביקשתי את תגובת המשיב. בתשובתו, נאמר כי הוא מתכנן לערוך את האירוע "בקרחת יער הממוקמת בצמוד לשביל הפטרולים בגבול הדרום-מזרחי של הישוב ולא בפארק האתגרי ובחניה הצמודה לו" (סעיף 5 לתשובה). לטענתו, מדובר במקרקעין שהועמדו לצרכי הציבור, אשר הועמדו על ידי המדינה לראש הרשות המקומית, ולפיכך סעיף 2א לחוק הבחירות אינו חל בעניינם. עוד טוען הוא כי הסעיף מבקש להגביל שימוש של נבחרי ציבור במשאבי ציבור, ולפיכך אינו חל עליו.

4. לעניין הכיבוד, טוען הוא כי מדובר באירוע קהילתי פתוח לתושבי הישוב, ולפיכך תושבי הישוב התנדבו להביא כיבוד.

א. המסגרת הנורמטיבית

5. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בנכסי ומשאבי כספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". הקביעה אם פרסום הוא בגדר תעמולת בחירות נקבע על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)). ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד פרסום, ניטה יותר לדעה כי מטרתו הדומיננטיות היא להשפיע בעקיפין על הבוחר.

6. באבעיה בעניין עיריית "פתח-תקוה" (22.7.2013) (להלן: עניין "פתח-תקוה"), קבעתי לעניין סעיף 2א כי "לגישתי, הוראת סעיף 2א לחוק מתפרשת על כל תעמולת בחירות הנעשית תוך שימוש במשאבי ציבור, ללא תלות בשאלת זהותו של מבצע התעמולה. ראשית, זוהי הפרשנות העולה במישרין מלשון החוק, שאינו מגביל עצמו ל'נבחרי ציבור' בלבד. שנית, פרשנות זו אף עולה עם תכלית החוק".

7. סעיף 2א(1) לחוק הבחירות קובע סייג לאיסור בשימוש במשאבי ציבור, על פיו "שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור". בית המשפט העליון קבע כי בכל הנוגע לביצוע תעמולה במקומות פתוחים לכלל הציבור "שימוש במקרקעי הציבור כשלעצמו אין בו פסול, כל עוד אין בו כדי שימוש לרעה או ניצול מעמד מיוחד של המשתמש, וכשם שלא יעלה על הדעת לאסוראת תעמולת הבחירות בכיכר העיר, אין למנוע פעולה הפתוחה לכל מפלגה פוליטית, ובלבד שלא יתקיים ניצול לרעה כאמור" (בג"ץ 1094/06 הליכוד תנועה לאומית

ליברלית נ' ועדת הבחירות המרכזית (6.2.2006) (להלן: פרשת הליכוד)).

8. סעיף 8 לחוק הבחירותקובע איסור על קיום תעמולת בחירות "מלווה תכניות בידור, לרבות הופעות של אמנים, נגינה, זמרה, הצגת סרטים ונשיאת לפידים [...] לא תהא תעמולת בחירות קשורה במתן מתנות, ופרט למסיבות בבתים פרטיים לא תהא קשורה בהגשת מאכלים או משקאות משכרים".

9. תכליתו של הסעיף היא שמירה על טוהר הבחירות, מתוך החשש כי בוחר יראה במופע בידור או בהגשת כיבוד או במתן מתנה טובת הנאה. בכך, קיים חשש להטיה בלתי לגיטימית של אופן הצבעתו (ראו: תב"כ 11/19 קפל נ' רשימת הליכוד – ישראל ביתנו(3.1.2013), השופט א' רובינשטיין); תר"מ 87/03 רייך נ' מדמוני (2.10.2003), השופטת ד' דורנר; תר"מ 73/20 שחר נ' טל (18.8.2013)).

10. בחינה אם אירוע מסוים אשר כולל מופע בידור, כיבוד או מתנות הוא בגדר "תעמולת בחירות" תיקבע בהתאם למבחן הדומיננטיות, על פי העקרונות שהוצגו לעיל. לגישתי, כפי שחזרתי ואמרתי פעמים רבות, יש לנקוט בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה בגישה מחמירה, ולא לאפשר את פרסומה – בבחינת "אם יש ספק אין ספק" (ראו לדוגמא: תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילה (13.6.2013)).

ג. דיון והכרעה

11. דין העתירה להידחות.

12. ראשית לעניין טענתו של המשיב כי סעיף 2א לחוק הבחירות אינו חל עליו, משום שהוא אינו נבחר ציבור, יש לדחות טענה זו כאמור לעיל בסעיף 6 להחלטתי זו.

13. לגופם של דברים, מהעתירה והתשובה לה עולה כי האירוע עתיד להתקיים בשטח ציבורי פתוח. כאמור לעיל, שטח ציבורי פתוח – אשר זמין לכל המתמודדים באופן שווה – הוחרג מפורשות מגבולותיו של סעיף 2א בחוק, וזאת בסעיף 2א(1) לו. נוכח העובדה כי המשיב הוא בגדר מתמודד ואינו מחזיק בתפקיד ציבורי, ניתן להניח כי השימוש לא יהווה ניצול לרעה של הכוח שבידיו. לפיכך, אינני רואה מניעה (בכל הקשור לחוק הבחירות) לקיים את האירוע במקום המתוכנן.

14. לעניין חלוקת הכיבוד באירוע, מהנספח שצירף העותר ומתשובת המשיב, נראה כי מדובר בכיבוד אשר יביאו המשתתפים בהתנדבות ועל דעת עצמם. לפיכך, לא נראה לי

כי קיים חשש שהגשתו תתפרש כטובת הנאה מטעם המשיב. ליתר ביטחון, אבקש כי במהלך הנאומים, עובדה זו תובהר למשתתפים באירוע, ואקדים תודה.

סוף דבר

15. לפיכך, העתירה נדחית בזאת. בנסיבות העניין, העותר ישא בהוצאות המשיב בסך של 3,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"ב באלול התשע"ג (28.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

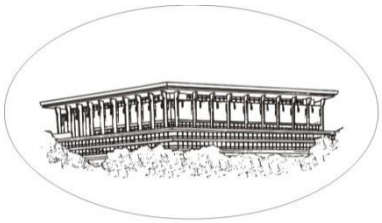

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופטת אסתר חיות

מ"מ מקום יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ירושלים, ט"ז בטבת התשע"ד
19 בדצמבר 2013

<u>תר"מ 233/20</u>

העותר: מר מנשה סמירה

נ ג ד

המשיבים: 1. מה דרור שור, ראש המועצה האזורית באר טוביה
2. מר קובי אביבי, מזכיר המועצה האזורית באר טוביה
3. המועצה האזורית באר טוביה

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר, המתמודד לתפקיד ראש המועצה האזורית באר טוביה, כייוצא צו מניעה נגד המשיבים בגין שימוש לרעה שעושים הם במעמדם הציבורי על מנת למנוע ממנו לקיים מפגשים עם תושבים. לטענת העותר, הוא ביקש לקיים מפגשים עם אוכלוסיית התושבים הוותיקים והגמלאים ביישובי המועצה האזורית, כחלק מקמפיין הבחירות שלו. את הפגישות הוא ביקש לקיים במועדוני ותיקים ביישובים השונים, המופעלים על ידי רכזים. אולם, לטענתו המשיבים אסרו על קיום המפגשים, והורו לרכזי המועדונים שלא לאפשר את קיומם. עוד הוא טוען כי מספר מפגשים כבר נקבעו, ובוטלו ברגע האחרון, בהוראת המשיבים. לטענתו, מעשים אלה עולים כדי הפרעת בחירות בניגוד לסעיף 13 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק

הבחירות).

עוד מציין העותר כי הוא פנה אל המשיב 2 במכתב התראה טרם הגשת עתירה זו, ונענה כי קיים איסור גורף על קיום תעמולה במבנים ציבוריים ובמהלך פעילויות הממומנת על ידי המועצה האזורית. לטענתו, המועצה אינה מממנת את המפגשים שהוא תכנן לקיים, ולפיכך אין למשיבים סמכות לאסור על קיום מפגשים אלה. עוד טוען העותר לעניין זה כי המשיב 1 מנהל בעצמו תעמולת בחירות במבני ציבור, תולה שלטי תעמולה על מבנים אלה, וקיים בעצמו מפגש עם אוכלוסיית התושבים הוותיקים במתקני המועצה לפני כשלושה שבועות.

2. בתגובה לעתירה, טוענים המשיבים כי דינן להידחות. המשיב 1 טוען כי לא היה לו כל חלק בהחלטה לאסור את קיום המפגשים. המשיבים 2-3 טוענים כי העותר ביקש לקיים את המפגשים בזמן פעילות המועדונים, אשר ממומנת מכספי ציבור. לטענתם, פעולה זו מנוגדת לסעיף 2א לחוק הבחירות, האוסר זאת מפורשות. עוד מציינים הם כי המפגשים אינם עומדים בגדר החריגים הקבועים לסעיף 2א לחוק הבחירות, וכי יש לפרשם בצמצום ולחומרה. כמו כן, לטענתם, המועדונים הם בגדר משרדי רשות מקומית, ולפיכך קיים איסור גורף על קיום כנסים פוליטיים בתחומם. לבסוף, מכחישים הם את קיומם של מפגשים אחרים במתקני המועצה.

דיון והכרעה

3. דין העתירה להידחות. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור על שימוש בכספי ציבור לטובת תעמולת בחירות. האיסור כולל גם "שימוש כאמור במקרקעין או מטלטלין המוחזקים למעשה על-ידי גוף או תאגיד כזה [גוף ציבורי –א' ח']". סעיף 2א(1) קובע חריג לכלל זה, על פיו אין מניעה לעשות "שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות פומביים פתוחים העומדים כרגיללשימוש כאמור [ההדגשה שלי – א' ח']".

לעניין שימוש בנכסי ציבור למען תעמולת בחירות שאינם עומדים במסגרת חריג זה, קבע בית המשפט העליון כי "שימוש במקרקעי הציבור כשלעצמו אין בו פסול, כל עוד אין בו כדי שימוש לרעה או ניצול מעמד מיוחד של המשתמש, וכשם שלא יעלה על הדעת לאסור את תעמולת הבחירות בכיכר העיר, אין למנוע פעולה הפתוחה לכל מפלגה פוליטית, ובלבד שלא יתקיים ניצול לרעה כאמור" (בג"ץ 1094/06 הליכוד תנועה לאומית ליברלית נ' ועדת הבחירות המרכזית (6.2.2006) (להלן: פרשת הליכוד) וראו גם: אבעיה 10/20 בעניין עיריית פתח תקוה (22.7.2013, השופט ס' ג'ובראן; תר"מ 86/20 ממן נ' אליאל (28.8.2013), השופט ס' ג'ובראן).

4. במקרה דנא, המפגשים שמבקש העותר לקיים עם תושבים אינו עומד בחריג הקבוע בסעיף 2א לחוק הבחירות, היות והמועדונים אינם מקרקעין המשמשים כרגיל לכנסים ואירועים. לפיכך, השאלה העומדת להכרעה היא האם בהתאם ל-פרשת הליכוד, סירוב המשיבים לאפשר לעותר לקיים את המפגשים היא בגדר ניצול לרעה של מעמדם.

לטעמי, אין כך הדבר. המשיבים קבעו כלל על פיו אין לקיים מפגשים מעין אלה במועדונים האמורים, ומתשובתם עולה כי החילו כלל זה על כלל המועמדים בבחירות (ראו: תר"מ 58/20 רשימת מהפך נ' רוכברגר (7.8.2013), השופט ס' ג'ובראן). בעיני יש טעם רב בעמדה זו של המשיבים, ואין מדובר בניצול מעמדם לרעה. כמו כן אין באיסור על קיום המפגשים במועדונים האמורים משום "הפרעת בחירות" על פי סעיף 13 לחוק הבחירות. למותר לציין אין כל מניעה שהעותר יקיים מפגשי תעמולה במסגרת של "חוגי בית" עם אוכלוסיית התושבים הותיקים.

יתר הטענות שהעלה העותר נטענו בעלמא ואף הן דינן להידחות. אדגיש עם זאת כי ככל שמתקיימים כנסים במבנים ציבוריים אחרים על ידי המשיב 1, חלה חובה לאפשר בתנאים שווים גם למתמודדים אחרים לקיים בהם כנסים משלהם (ראו: תר"מ 83/20 ידל נ' לביא (10.9.2013), השופט ס' ג'ובראן).

5. לפיכך, העתירה נדחית בזאת. העותר ישא בהוצאות המשיבים 2-3 לטובת קופת המועצה האזורית בסכום של 3,000 ש"ח ולטובת המשיב 1 בסכום של 2,000 ש"ח.

ניתנה היום, ט"ז בטבת התשע"ד (19.12.2013).

אסתר חיות
שופטת בית המשפט העליון
מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

ג. שימוש בעובדי ציבור

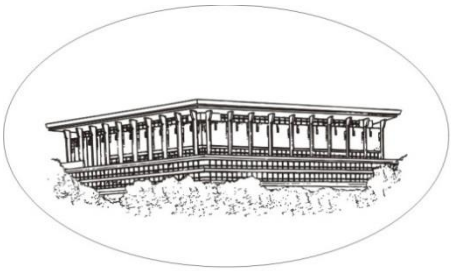

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"א באב התשע"ג
28 ביולי 2013

<u>תר"מ 41/20</u>
<u>תר"מ 49/20</u>

העותרים בתר"מ 41/20: 1. מר זיו ליבר
2. מר אבישי ברעם
3. גב' מיטל יצחקי-טולדנו

העותרת בתר"מ 49/20: גב' מיטל יצחקי-טולדנו

נ ג ד

המשיב: מר אפרים דרעי, ראש מועצת כפר יונה

עתירה למתן צווי מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בשתי העתירות שלפניי, בהן אדון יחדיו נוכח זהות המשיב והדמיון בין העתירות, מבקשים העותרים כי יינתנו מספר צווים. עוד יצוין בטרם דיון כי יש לצרף לעתירות דוגמת זו אף את המועצה המקומית בתור משיבה. יחד עם זאת, משהוגשה התשובה בשתי העתירות על ידי בא-כוח המועצה המקומית, לא

מצאתי לנכון לדחות את העתירות על הסף מטעם זה.

2. כנסים – לטענת העותרים, המשיב נשא דברים בכנסים מטעם המועצה, אשר לטעמם מהווים תעמולה אסורה. האירוע הראשון הוא טקס סיום בית ספר יסודי שהתקיים ביום 27.6.2013, במסגרתו נאם המשיב וסיפר על פועלו בעבר ועל תוכניותיו לעתיד. יש לציין כי העותר 1 הגיש עתירה בבקשה לצו מניעה בנוגע לאירוע זה, אולם היא נדחתה על הסין בגין שיהוי (תר"מ 24/20 ליבר נ' דרעי (24.6.2013)).

3. האירוע השני הוא טקס סיום השנה של הקונסרבטוריון של כפר יונה שהתקיים ביום 4.7.2013, בו, על פי הנטען, נשא המשיב דברים דומים. העותרים צירפו קישורים לסרטוני וידאו מאתר יו-טיוב להוכחת טענותיהם. יובהר כי העתירה בתר"מ 49/20 מופנית כלפי שני אירועים אלה בלבד.

4. מפגש עם תושבים– לטענת העותרים, לאור החלטתי בתר"מ 12/20 אבן-זוהר נ' צור (12.6.2013), הם פנו למשיב בדרישה כי יבטל את השתתפותו בכנס עם תושבי שכונה ביישוב. על כך נענו על-ידי המועצה כי המשיב לא ישתתף בכנס. יחד עם זאת, לטענתם, התקיים מפגש אחר של המשיב עם תושבי היישוב בבניין המועצה ביום 8.7.2013 בשעות הערב המאוחרות. העותרים פנו למועצה בבקשה לקבלת פרטים על המפגש, אולם לא נענו.

5. שימוש בפייסבוק – לטענת העותרים, "לאחרונה התקבלה פניה ממנהלת לשכת ראש המועצה לדף facebook של תושבים בכפר יונה, ובה קריאה להיכנס לדף facebook של ראש המועצה ולבצע 'לייק'" (סעיף 12 לעתירה בתר"מ 41/20).

6. עוד מבקשים העותרים בתר"מ 41/20 כי יינתן צו מניעה אשר יאסור על המשיב מלשאת דברים במסגרת טקסי פתיחת השנה בבתי הספר בפני הורים וסגל המורים והעובדים.

7. ביקשתי את תגובת המשיב. בתגובתו, נטען כי הדברים אשר נשא אינם בגדר תעמולה אסורה, וכי נהוג ומקובל כי בטקסים מעין אלה יעלה ראש המועצה ויישא דברים. לגוף הדברים, טוען המשיב כי עיון בתמלילים שצירפו העותרים מגלה כי נאומיו לא מהווים תעמולה אסורה.

8. מפגש מיום 8.7.2013– המשיב טוען כי מדי שבוע מזה שנים, מתקיימת קבלת

קהל אשר במסגרתה מגיעים תושבים ומעלים בפני המשיב ומנהלי המחלקות במועצה שאלות ובקשות. לטענתו, לפני מעל לשנה נקבע יום קבלת קהל נוסף, במסגרתו מקבל המשיב קהל בכפוף לאילוצי לו"ז, בנוכחות ראש מוקד פניות המועצה, זאת נוכח בקשות שהגיעו מתושבי המועצה. ביום 8.7.2013 התקיים מפגש כזה, במסגרתו התקיימו פגישות בין תושבים לבין המשיב בתיאום מראש, ולאחריו התקיים מפגש במתנ"ס המועצה בנוכחותו עם משלחת בני נוער לארצות-הברית.

9. שימוש בפייסבוק – המשיב טוען כי מנהלת הלשכה פעלה כפי שפעלה בטעות ובתום לב. לטענתו, מנהלת הלשכה לחצה על מספר קטן של חברים שלה אשר הוצעו על ידי דף הפייסבוק הפרטי שלה כחברים אפשריים לדף הפייסבוק של המשיב.

המסגרת הנורמטיבית

10. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". הקביעה אם פרסום הוא בגדר תעמולת בחירות נקבע על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)). ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד פרסום, ניטה יותר לדעה כי מטרתו הדומיננטיות היא להשפיע בעקיפין על הבוחר.

11. לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות בתקופה זו יבחנו בין היתר השאלות האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית, מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים, ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013) (להלן: עניין פרס). עוד יוזכר בהקשר זה כי בתקופה של ששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה (ראו: תר"מ 33/20 קוניק נ' בן שחר (15.7.2013)).

12. האיסור לשימוש בעובדי רשות מקומית למען תעמולת בחירות קבוע בסעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 הקובע:

> **"עובד המדינה, כולל עובד שירות התעסוקה, רשות הפיתוח וכן עובד של רשות מקומית, של הסוכנות היהודית, של הקרן הקימת לישראל או של רשות השידור, אשר יש להם סמכות מינהלית, לרבות סמכות לפי תקנות ההגנה (שעת חרום), 1945, או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל, לא יקחו חלק בתעמולת הבחירות בתחום רשות מקומית שבה מתקיימות בחירות".**

עוד יש לציין כי סמכותו של יושב ראש הוועדה ליתן צו חלה גם על סעיף זה, זאת באמצעות סעיף 93(א) לחוק.

13. הרציונאל שמאחורי איסור זה דומה לתכליתו של סעיף 2א לחוק הבחירות. שימוש בעובדי ציבור למען קמפיין פוליטי של נבחר ציבור מכהן פוגע בעיקרון השוויון בבחירות (ראו: תר"מ 93/18 צור נ' ניצן (28.10.2008), השופט א' ריבלין). לכך יש להוסיף כי עולה החשש שמא עובד הציבור פועל כפי שפועל מחשש ולא מרצונו החופשי, לאור יחסי השררה החלים, במישרין או בעקיפין, בינו לבין נבחר הציבור (תר"מ 31/20 גרוס נ' בן חמו (17.7.2013)). בעניין זה קבעתי:

> **"אין ספק שפעילות פוליטית למען ראש העירייה של עובד רשות מקומית עלולה להיות מסווה להפעלת לחצים על העובד על ידי ראש הרשות לבצע פעילויות אלו. ואף אם לא פעל ראש העיר באופן אקטיבי על מנת להביא את העובד לפעול לבחירתו מחדש, מתעורר החשש שהעובד עושה זאת על מנת לקבל טובות הנאה במקום העבודה, דוגמת הערכה וקידום" (תר"מ 12/20 אבן-זוהר נ' צור (3.7.2013) (להלן: עניין אבן-זוהר)).**

14. בחינה אם עובד ציבור לקח חלק למען תעמולת בחירות תיקבע בהתאם למבחן הדומיננטיות, כמפורט לעיל.

דיון והכרעה

15. דין העתירה להתקבל בחלקה.

16. נאומים – עיינתי בתמלולים שצירפו העותרים לעתירה. עיון בהם מגלה כי על פי מבחן הדומיננטיות, אין מדובר בתעמולה אסורה. מדובר בשני טקסים לסיום שנה, אשר מן הסתם אין אפשרות לדחותם עד לאחר הבחירות, ולא מן הנמנע כי ראש מועצה יישא בהם דברי ברכה. אומנם, בדבריו של המשיב אכן ניתן למצוא דברי שבח לעירייה ופועלה, אולם לא ניכר כי דברים אלה עולים לכדי ניסיון לקשור הישגים אלו לתקופת כהונתו באופן אינהרנטי, או להשפיע על בוחרים.

17. מפגש מיום 8.7.2013– בתר"מ 12/20 אבן-זוהר נ' צור (12.6.2013) קבעתי כי חל איסור מקיום כנסים עם תושבים במתכונת של "שאלות ותשובות". שם אמרתי:

"נראה, כי עריכת כנס לתושבים במסגרת של 'שאלות-ותשובות', באופן קבוע במסגרת של פעם בשבוע, בתקופה סמוכה לבחירות, כאשר ראש העיר מופיע בכנסים אלה ומשיב לשאלות התושבים, מהווה בנסיבות המקרה תעמולת בחירות אסורה [...] שכן, אין לדעת אילו שאלות ישאלו התושבים את ראש העיר בכנסים אלה. כך למשל, יכולים התושבים להעלות שאלות הקשורות למתמודדים האחרים, להישגי העירייה כפי שנעשו עד כה, לרעיונותיו של ראש העיר בנוגע לקידום פני העיר וכיוצא בזה ושאלות אלה באות בגדר תעמולה אסורה" (שם, סעיף 12).

18. דברים אלו יפים לענייננו. אין כל פסול (ואף יש לברך) מפגשים בין נבחרי ציבור לבין תושבים וקיום דיון פורה והדדי, אולם בעת זאת, מדובר במתכונת בעלת פוטנציאל גבוה לתעמולה אסורה. לפיכך, ונוכח קביעתי כי יש לפרש את סעיף 2א לחוק הבחירות באופן מרחיב, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב לערוך מפגשי "קבלת קהל" במתכונת לעיל עד למועד הבחירות.

19. שימוש בפייסבוק– כאמור לעיל, חל איסור על עובדי ציבור לקחת חלק בתעמולת בחירות. בהתאם למבחן הדומיננטיות, קריאה לתושבים להירשם כמנויים לדף הפייסבוק של המשיב, אשר ניתן להניח כי במסגרתו מקדם הוא את הקמפיין הפוליטי שלו לבחירה מחדש, פסולה. יחד עם זאת, השתכנעתי כי במקרה דנן מדובר בטעות שבתום לב. המשיב טוען, ומגבה טענתו זו בתצהיר, כי מנהלת הלשכה שלחה את הבקשה רק למספר מצומצם של חברים (שלושה-ארבעה).

20. בטרם סיום, אבקש לציין שתי הערות.

21. הראשונה - לא הובהר מדוע הוגשו שתי עתירות. מבלי להידרש לקשר בין העותרים בתר"מ 41/20 ותר"מ 49/20, עיון בנספחים הזהים (תמלול שני הכנסים) מגלה כי קיימים ביניהם לכל הפחות תקשורת כלשהי. לכך יש להוסיף כי העותר 1 בתר"מ 41/20 הוא זה אשר שלח לוועדת הבחירות את עתירתה של העותרת בתר"מ 49/20. במצב מעין זה, כאשר העתירה השנייה שהוגשה לא כללה אף לו סעד חדש אחד שלא התבקש במסגרת העתירה הראשונה, יש להצר על הגשתה מלכתחילה. המגמה הרצויה היא איחוד תיקים לטובת קבלת החלטות מהירה ודינאמית, ופעולה מעין זאת יוצרת שלא לצורך סרבול וכפל החלטות.

22. השנייה – היום הגישו העותרים בתר"מ 41/20 תגובה לתשובת המשיב. עיינתי

בתגובתם, ואין בה כדי לשנות מן החלטתי. עם זאת, ברצוני להבהיר כי אין לעותר זכות מוקנית להגשת תגובה לתשובה. הגשת תגובה מעין זו מותנית בקבלת אישור תחילה מיושב ראש וועדת הבחירות המרכזית.

23. סוף דבר, העתירה מתקבלת בחלקה כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ״א באב התשע״ג (28.7.2013).

סלים ג׳ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

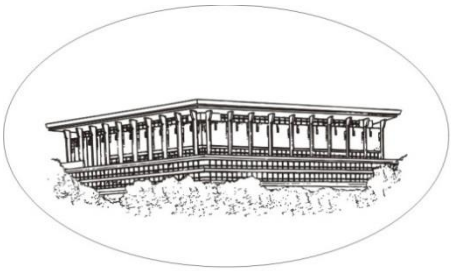

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ט באב התשע"ג
5 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 44/20</u>

העותרים: מר יורם מרציאנו

נ ג ד

המשיבים:
1. מר מאיר ניצן, ראש הועדה הממונה בלוד
2. עו"ד יאיר רביבו
3. באזז תקשורת

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי אטיל קנס על המשיב 1 בגין הפרת צו שניתן על ידי יושב ראש וועדת הבחירות לכנסת ה-19, השופט א' רובינשטיין, ביום 17.1.2013. כמו כן, מבקש הוא כי יינתן צו מניעה נגד המשיב 1 מליטול חלק בתעמולת בחירות, צו האוסר על המשיב 2 לשתף את המשיב 1 בתעמולת בחירות, וצו נגד המשיבה 3 מלעשות שימוש במעמדה וקשריה למען קמפיין הבחירות של המשיב 2.

2. העותר טוען כי המשיב 1, מונה על ידי משרד הפנים לעמוד בראש הוועדה הממונה בעיר לוד בשנת 2011, תפקיד בו הוא מכהן עד היום. לדידו, אין עוררין כי המשיב 1 הוא עובד שירות המדינה. לטענתו, המשיב 2 כיהן עד לאחרונה כמנכ"ל העיר ו"יד ימינו" של המשיב 1, וכיום מועמד לראשות העיר, בתמיכתו של המשיב 1.

3. העותר טוען כי "התערבותו הבוטה והבלתי חוקית של המשיב 1 בבחירות לכנסת ה-19, הביאה את יו"ר ועדת הבחירות המרכזית דאז, השופט אליקים רובינשטיין, להוציא תחת ידו החלטה אשר תוכנה דובר בעד עצמה":

> **"מר ניצן עומד בראש הועדה הממונה בעיר לוד, ועל כן – ובהתאם להוראת סעיף 130(א) האמור – חל עליו איסור לעסוק בתעמולת בחירות. אין בכך כדי לפגוע כמובן בדעותיו, שהוא זכאי להן, אך עליו לעמוד בחובותיו כעובד ציבור. הופעתו של מר ניצן בכנס הבחירות של המשיבה 1 היא הפרה של סעיף 130(א). במבט צופה פני עתיד, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על מר ניצן ליטול חלק בתעמולת בחירות בכלל, ושל המשיבה 1 בפרט. בהקשר זה אסב את תשומת ליבו של מר ניצן, כי לבד מההיבט הפלילי שבהפרת סעיף 130(א), על צו מניעה חלות הוראות סעיף 6 לפקודת בזיון בית משפט"** (**תב"כ** 36/19 עמליה פ' נ' רשימת הליכוד (17.1.2013)).

4. לטענתו, המשיב 1 הפר את הצו המוזכר לעיל נוכח ראיון שפורסם עם המשיב 1 בעיתון "גל שבע" ביום 12.7.2013, אשר כותרתו "מאיר ניצן יוצא בהתקפה חסרת תקדים על יורם מרציאנו: 'יורם מרציאנו, תפסיק לבלבל לנו את המוח!'". במסגרת ראיון זה, טוען העותר, התבטא המשיב 1 בחריפות בגנותו.

5. עוד טוען העותר, כי הראיון נערך בחסות של "באזז תקשורת", המשיבה 3, שלטענת העותר "היא עושה דברם [של המשיבים 1-2 – ס' ג'], בקמפיין ובעירייה (בתאגיד המים העירוני)" (סעיף 15 לעתירה). לטענת העותר, המשיבה 3 היא ספקית שירותים לתאגיד המים של העירייה, ולפיכך המשיב 1 מצוי עימה בקשר רצוף. לכן, בעוד הראיון נחזה להיות אובייקטיבי, למעשה מדובר בראיון מוזמן ומפוברק.

6. כמו כן, טוען העותר כי בעמוד הצמוד בעיתון (גם הוא בחסותה של "באזז תקשורת"), התפרסם ראיון עם תושבת העיר אשר מביעה תמיכה במועמדות של המשיב 2 לראשות העיר, אשר גם הוא בגדר תעמולה אסורה והפרה של הצו שניתן.

7. לעניין הקשר בין המשיב 2 למשיב 1 באחריות בגין שני הראיונות, טוען העותר כי

"אין זו הפעם הראשונה בה המשיבים משתפים פעולה ביחס לבחירות המוניציפאליות, וכי המשיב 1 נשבע לסייע למשיב 2 ככל יכולתו, ורואה בו ממשיך דרכו. המשיב 2 אף הוא מודע, או היה עליו להיות מודע, לכך שחל עליו איסור לעשות שימוש במסגרת קמפיין הבחירות שלו בעובדי הרשות הציבורית, שעד לפני שבועות היה מנהלה הכללי או עובדי מדינה" (סעיף 21 לעתירה).

8. לבסוף, מציין העותר כי ככל שייקבע כי צו המניעה שניתן על ידי השופט א' רובינשטיין אינו חל בעניין זה, מבקש הוא כי יינתנו צווי מניעה בגין הפרסומים הנזכרים לעיל.

9. ביקשתי את תגובת המשיבים.

10. בתשובתו של המשיב 1, נטען כי הוא אינו בגדר עובד מדינה או עובד רשות ציבורית, ולפיכך אין מניעה החלה עליו מלעסוק בתעמולת בחירות. לטענתו של המשיב 1, "בתפקידי כיו"ר הוועדה הממונה לעיר לוד הנני מתפקד כראש רשות מקומית לכל דבר ועניין, הרי אין למעשה כל הבדל בין שני התפקידים. בדיוק כמו אדם המכהן כראש רשות... וברמה המהותית – תפקיד יו"ר הועדה הקרואה אינו תפקיד פקידותי של ביצוע מדיניות, אלא תפקיד של קביעת מדיניות... בדיוק כמו ראש רשות מקומית הנני רשאי ואף מחוייב, לתקוף החלטות... כאשר אני אסבור כי אלו עומדות בניגוד לטובת העיר ותושביה" (סעיף 1 לתשובה).

11. לטענתו, העובדה כי מונה לתפקידו ולא נבחר אינה מעלה או מורידה מיכולתו כראש עירייה בפועל להביע את השקפותיו ולפעול לקידום העיר. לטענתו, להתבטאויותיו בראיון נגד העותר קדמו התקפות בוטות מצד האחרון שכוונו כלפיו וכלפי העירייה, ולכן אמר את שאמר. לפיכך, נוכח אלה, נשמט הבסיס תחת העתירה כולה, ולפיכך דינה להידחות.

12. לעניין החלטתו של השופט א' רובינשטיין מיום 17.1.2013, טוען המשיב 1 כי ההחלטה נוגעת לפריימריז למפלגת הליכוד, וללא כל קשר לעתירה זו, ולפיכך אין כל תחולה לפקודת ביזיון בית משפט.

13. בתשובתם של המשיבים 2-3, טוענים הם כי יש לדחות את העתירה על הסף נוכח העובדה כי העתירה לא מגלה כל עילה למתן צו מניעה כנגדם, וודאי לא בהתאם לפקודת ביזיון בית משפט. בנוסף, לטענתם, אין ליושב ראש וועדת הבחירות המרכזית סמכות ליתן צו מניעה על הפרה של סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות). בנוסף, לטענתם העתירה חסרת תום לב "שכל מטרתה,

כאמור, היא לשוות נופח דרמטי לעתירתו, נופח אשר אינו מתקיים כלל וכלל בפשט הדברים, אך המבקש מנסה 'לשוות' לענייננו בקשה 'דרמטית', ובוודאי חש חובה לנפח עתירתו, לאור נביבותה וריקנות טענותיו" (סעיף 11ב לתשובה).

14. בנוסף, לטענתם, נוכח קרבת מועד הבחירות, יש ליתן משקל נכבד לחופש הביטוי הפוליטי, המאפשר התבטאויות מעין אלה אשר נגדם מלין העותר. כמו כן, לטענתם, שני הפרסומים אינם מהווים תעמולת בחירות אסורה כלל. זאת, משום שמדובר בדעה לגיטימית שאינה כוללת כל עמדה וקריאה לבחור במועמד זה או אחר, ובין אלה במשיב 2. וכמו כן, אמירה בגין כישוריו של מועמד זה או אחריו (או חוסר כישוריו) אינה מהווה גם כן תעמולת בחירות. לכך יש להוסיף כי טענותיו של העותר לשיתוף פעולה ותמיכה של המשיב 1 במועמדותו של המשיב 2 לא נתמכה בכל ראיה, וזאת "מאחר ואין כל אמת בדבר" (סעיף 47 לתשובה). לכך יש להוסיף כי לגישתם אין בסמכות וועדת הבחירות המרכזית לקבוע אם פרסום כלשהו הוא בגדר אמת או שקר.

15. ביקשתי את תגובתו של היועץ המשפטי לממשלה לתשובתו של המשיב 1. בתגובתו, נכתב כי לגישתו "יש לראות בתפקידו כיו"ר הוועדה הממונה בלוד [המשיב 1 – ס' ג''] כעובד מדינה או עובד רשות מקומית לצורך סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות... כפי שנראה, המסקנה המתבקשת הינה כי חל איסור על המשיב 1 לעסוק בתעמולת בחירות, ובכלל כך להתבטא נגד מועמדותו של המבקש או כל מועמד אחר לראשות העירייה" (סעיף 5 לתגובה מיום 1.8.2013).

המסגרת הנורמטיבית

16. האיסור לשימוש בעובדי רשות מקומית למען תעמולת בחירות קבוע בסעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות הקובע:

> **"עובד המדינה, כולל עובד שירות התעסוקה, רשות הפיתוח וכן עובד של רשות מקומית, של הסוכנות היהודית, של הקרן הקימת לישראל או של רשות השידור, אשר יש להם סמכות מינהלית, לרבות סמכות לפי תקנות ההגנה (שעת חרום), 1945, או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל, לא יקחו חלק בתעמולת הבחירות בתחום רשות מקומית שבה מתקיימות בחירות".**

עוד יש לציין כי סמכותו של יושב ראש הוועדה ליתן צו חלה גם על סעיף זה, זאת באמצעות סעיף 93(א) לחוק.

17. ביום 4.7.2013, פרסם נציב שרות המדינה הודעה מספר עג/19, בעניין הבחירות לרשויות המקומיות. במסגרתה, קבע מספר איסורים בקשר לתעמולת בחירות החלים על עובדים בתפקידים בכירים במגזר הציבורי. בין היתר, נקבע איסור חברות בהנהלת

מפלגה; איסור השתתפות בהפגנות ואספות פוליטיות או תעמולה פומבית; וכמו כן נקבע כי "אסור לבקר את המדיניות של משרדיהם, של משרדים אחרים או של הממשלה, במסיבת עיתונאים, בראיון עיתונאי, לרבות העברת ביקורת כאמור על ממשלה שכיהנה בעבר או מדיניות קודמת של משרדי ממשלה" (סעיף ד(ה) להודעה).

18. הרציונאל שמאחורי איסור זה דומה לתכליתו של סעיף 2א לחוק הבחירות. שימוש בעובדי ציבור למען קמפיין פוליטי של נבחר ציבור מכהן פוגע בעיקרון השוויון בבחירות, בעקרונות של מנהל תקין וחסר פניות, בטוהר השירות הציבור, ובאמון הציבור (ראו: תר"מ 93/18 צור נ' ניצן (28.10.2008), השופט א' ריבלין).

19. בחינה אם עובד ציבור לקח חלק למען תעמולת בחירות תיקבע בהתאם למבחן הדומיננטיות, אשר נקבע בבג"ץ זוילי על ידי הנשיא א' ברק:

> **"תעמולת בחירות הינה רק אותו ביטוי שהאפקט הדומינאנטי שלו הוא בהשפעתו על הבוחר ושאין לו אפקט דומינאנטי אחר, כגון אפקט אמנותי... אכן, האיזון הראוי בין הערכים המתחרים מחייב, כי הדיבור 'תעמולת בחירות' יכלול אותו שידור אשר פועלו הוא בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר, ולא שידור שהאפקט שלו הוא אחר (כגון אמנותי, חדשותי, דתי), גם אם השפעות הלוואי שלו הן בהשפעה (עקיפה) על הבוחר". (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)).**

20. במסגרת זאת, נקבעו מבחני עזר למבחן הדומיננטיות לעיל על ידי בית המשפט העליון ויושבי ראש וועדות הבחירות. בין היתר, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות, ההיגיון הישר ועוד (ראו למשל החלטותיו של השופט מ' חשין: תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' אינטרנט מעריב (5.2.2001); תב"כ 12/15 ח"כ גולדשמידט נ' ראש הממשלה (22.4.1999); תב"מ 9/2001 קשב מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל (ע"ר) נ' ארץ הצבי)(26.1.2001)).

21. לכך יש להוסיף ולציין כי לגישתי, יש לנקוט בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה בגישה מחמירה – בבחינת "אם יש ספק אין ספק" (תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילה פסקה 5 (13.6.2013)).

22. דין העתירה להתקבל בחלקה, כפי שיפורט להלן.

23. בפתח הדברים, אציין כי יש לדחות את טענת המשיבים 2-3 כי אין ליושב ראש וועדת הבחירות סמכות ליתן צו על הפרתו של סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות. סעיף 93(5) לחוק זה (אשר מצוי בגדרו של פרק ט' לחוק אשר עליו חלה סמכות ליתן צו באמצעות סעיף 17ב(א) לחוק הבחירות), מעניק סמכות בגין הפרת כלל הוראות החוק.

24. עוד אציין בפתח הדברים כי מסכים אני לגישתו של המשיב 1 כי אין עסקינן בהליך לפי פקודת ביזיון בית משפט. הצו שניתן על ידי חברי השופט א' רובינשטיין ענייננו איסור כללי על ביצוע תעמולת בחירות. אולם, כידוע, לעניין פקודת ביזיון בית משפט, יש לפרש צווים באופן מצמצם. במקרה דנן, נוכח ההבדלים הברורים בין שתי העתירות (קרי – הצו הראשון ניתן בעניין פריימריז במפלגת הליכוד ובמסגרת הבחירות הכלליות לכנסת ה-19), לא ראיתי לנכון לבחון את טענותיו של העותר באספקלריית ביזיון בית משפט (השוו: תר"מ 31/20 גרוס נ' בן-חמו (17.7.2013); תר"מ 12/20 אבן-זוהר נ' צור (3.7.2013)).

האם המשיב 1 הוא עובד ציבור?

25. בהחלטה עליה מבסס העותר את טענותיו לעניין זה, קבע חברי השופט א' רובינשטיין כי המשיב 1, בכובעו הנוכחי כיו"ר הוועדה הממונה, הוא בגדר עובד ציבור אשר סעיף 130(א) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 חל עליו. אין שוני מהותי בין הוראת סעיף זה להוראת סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות. יש בטעם זה בלבד כדי לקבוע כי המשיב 1 הוא בגדר עובד ציבור לעניין זה.

26. לאור חשיבות הנושא, ביקשתי כאמור את עמדת היועץ המשפטי לממשלה. אין לי אלא להסכים עם עמדתו, לפיה יש לראות במשיב 1 בתור "עובד ציבור" ולא בתור ראש רשות מקומית שהוראות החוק אינן חלות עליו. אסביר כעת את הטעם לכך.

27. תכליתו של סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות הוא כאמור למנוע מצב של פגיעה בשוויון בין המתמודדים לתפקיד ראש הרשות המקומית וחברי מועצת הרשות. עובד ציבור מחויב לשמור על תדמית ניטראלית, הן כלפי הציבור והן באופן מהותי, וזאת כדי שיישמר טוהר המינהל הציבורי, עיקרון השוויון, ואמון הציבור כי עובדי המינהל הציבורי עושים עבודתם ללא משוא פנים.

28. במסגרת זאת, נקבע כי נבחרי ציבור אינם כפופים למגבלה זו, כפי שמציין המשיב

1 בתשובתו. עם זאת, בין המשיב 1 לבין ראש רשות מקומית אשר נבחר בבחירות ישנו הבדל מהותי ברור – בעוד המשיב 1 מונה לתפקידו על ידי שר הפנים (בהתאם לפקודת העיריות [נוסח חדש]), ראש רשות מקומית נבחר לתפקידו על ידי תושבי הרשות.

29. אומנם, ישנה הקבלה רבה בין תפקידו של יו"ר וועדה ממונה לבין ראש רשות מקומית, אולם הבדל זה הינו הבדל מהותי היורד לשורשו של האיסור שבסעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות. הסיבה שבגינה לא מוטלות מגבלות בגין תעמולת בחירות על נבחר ציבור (מלבד אלו כאמור בחוק הבחירות) הן נוכח העובדה שהוא נבחר ציבור. לא ניתן לדרוש מראש רשות מקומית כי יפעל בניטרליות, כאשר הוא נבחר על בסיס מצע הכולל אג'נדה אותה הוא מבקש להגשים. פעולות מעין אלה אינן סותרות את הרציונאל שבבסיס סעיף 75 לחוק הבחירות – מינהל תקין, אמון הציבור ושוויון.

30. מנגד, המשיב 1 מונה לתפקידו על-ידי שר הפנים כמינוי מקצועי, וזאת נוכח אי סדרים בעיריית לוד מבחינת מינהל תקין. על אף שהוא מתפקד בסמכויות המקבילות לסמכויות ראש עיר, הוא בגדר דרג מבצע ולא דרג פוליטי, אשר מונה ולא נבחר. לפיכך, לא יכול להיות עוררין כי הוא בגדר "עובד ציבור"

31. תימוכין לכך ניתן למצוא גם בפסיקתו של בית המשפט העליון. בבג"ץ 6446/00 קריספל נ' כהן, פ"ד נו(1) 297 (2001) קבע השופט א' מצא:

> **"הנחתנו היא שחברי מועצה מקומית ממונה מתמנים על-ידי שר הפנים על-פי מקצועיותם, ולא על-פי השתייכותם הפוליטית. בחירת האחד מהם על-ידי חברי המועצה הממונה אינה מקנה לו מעמד של נבחר ציבור. ראש-מועצה מקומית ממונה משתייך אפוא ל'דרג הביצועי', ולא ל'דרג הפוליטי'" (שם, בעמוד 306).**

האם דבריו של המשיב 1 מהווים תעמולה אסורה?

32. לאחר שהגעתי למסקנה זו, עליי לבחון האם הכתבות שפורסמו מהוות תעמולה אסורה. בהתאם למבחן הדומיננטיות, והודעה עג/19 של נציב שרות המדינה, לגישתי לא יכול להיות עוררין כי הדברים שנאמרו בכתבה על ידי המשיב 1 על העותר הינם בגדר תעמולה אסורה.

33. לפיכך, ניתן צו מניעה האוסר על המשיב 1 להתבטא בכל אופן המהווה תעמולת בחירות אסורה או ליטול חלק בכזאת, ובכלל זה להתבטא בזכותו או בגנותו של כל מועמד בבחירות לרשויות המקומיות הקרובות.

34. לאור האמור לעיל, לא מצאתי צורך להכריע האם מדובר בתעמולה של המשיב 1 למענו של המשיב 2, או האם בכתבה השנייה עליה מלין העותר יש כדי להוות תעמולת בחירות אסורה. אציין כי ככל שמדובר בפרסום ללא שימוש במשאבי ציבור, ונוכח זאת שלא הוכח כי המשיב 2 עומד מאחורי הכתבה, לא ראיתי לנכון להיענות לבקשה זו. לפיכך, אין מקום למתן צו כנגד המשיבים 2-3.

35. לאור האמור לעיל, העתירה מתקבלת בחלקה כאמור לעיל.

36. החלטתי זו תועבר ליועץ המשפטי לממשלה.

ניתנה היום, כ"ט באב התשע"ג (5.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

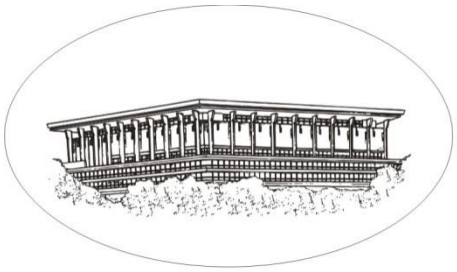

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופטת אסתר חיות

מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ירושלים, ט"ו באלול התשע"ג
21 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 64/20</u>

העותר: מר רפיק חלבי

נ ג ד

המשיבים: 1. מר כרמל נסראלדין, ראש המועצה המקומית דאליית אל כרמל
2. מר מהנד שאמי, דובר המועצה המקומית דאליית אל כרמל
3. המועצה המקומית דאליית אל כרמל

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

בשם העותר: עו"ד רמי חלבי

בשם המשיבה 3: עו"ד אלי קולס

<u>החלטה</u>

בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יוצאו צווי מניעה נגד המשיבים בהם ייאסר עליהם לנקוט פעולות שונות דוגמת הפעולות המתוארות בעתירה, בהיותן, לטענתו בגדר תעמולה אסורה. וזו תמצית הטענות והסעדים שנתבקשו:

1. פרסומים מטעם המשיב 1– העותר מלין בגין פרסומים שונים שנעשו בעיתון "כל אלנאס", עיתון מקומי שבועי המופץ מדי יום שישי בחינם לתושבי המועצה, אשר לטענתו מהווים תעמולה אסורה:

א. פרסומי "מסע הבנייה" מטעם המשיב 1– בימים 7.6.2013, 28.6.2013 ו-12.7.2013, פרסם המשיב 1 לטענת העותר מודעות העוסקות בבנייה ושיפוץ של תשתיות במועצה על גבי עמוד שלם שכותרתן "מסע הבנייה". לטענתו, הפרסומים כוללים את תמונתו של המשיב 1 ושמו, תוך ציון העובדה כי הוא מתמודד בבחירות מטעם סיעתו. עוד טוען העותר כי הפרסומים נעשו תוך שימוש בצבע כתום, המשמש את המשיב 1 וסיעתו בתעמולת הבחירות שלהם, וכי תמונות של המשיב 1 מופיעות בפרסומים אלה זהות לתמונה המופיעה בשלטי התעמולה מטעמו. עוד טוען העותר כי במקביל לפרסום השלישי מיום 12.7.2013, פורסם בעיתון ראיון עם המשיב 1, בצירוף תמונתו והדמיה ממוחשבת של הפרויקט נושא הפרסום השלישי. עוד מציין העותר כי בצמידות לראיון, פורסמה בעיתון הזמנה מטעם המשיב 1, הכוללת את שמו ותפקידו, לטקס חלוקת מלגות לסטודנטים, הממומן על ידי המשיבה 3.

ב. פרסומים נוספים– העותר מציין פרסומים נוספים שפורסמו מטעמו של המשיב בעיתון, שלטענתו מהווים תעמולה אסורה. בין היתר, פרסום מיום 2.8.2013 שכלל תמונות של כביש שנסלל עם תמונתו ושמו של המשיב 1 ושימוש בצבע כתום, וכן פרסום בו מודה המשיב 1 לתושבי אחת מהשכונות במועצה.

2. פרסומים מטעם המשיב 2–העותר מלין על פרסומים בעיתון "כל אלנאס", המהווים לטענתו תעמולת בחירות אסורה מטעם המשיב 2 כעובד המשיבה 3, למען המשיב 1. בין היתר, צוינה הודעה שמסר המשיב 2 אשר פורסמה ביום 28.6.2013, בה התייחס המשיב 2 לפרויקט תשתיות המתבצע במועצה, ואמר (בתרגום לעברית מאת העותר): "[הפרויקט –א' ח'] בא בעקבות המאמצים הכבירים של ראש המועצה המקומית כרמל נסראלדין". בנוסף, מלין העותר על פרסומים נוספים, במתכונת דומה, מימים 26.7.2013 ו-3.8.2013, הכוללים ציטוטים מפי המשיב 2 ומהווים תעמולת בחירות למען המשיב 1, וצילומים המציגים ביצוע עבודות תשתית והנדסה ברחבי המועצה.

3. פרסומים באתר האינטרנט של המשיבה 3 – העותר טוען כי באתר זה מתפרסמים תצלומים גדולים של המשיב 1, הזהים לתמונה המופיעה בשלטי תעמולה מטעמו. עוד הוא טוען כי באתר האינטרנט התפרסמה ביום 25.7.2013 כתבה, בה תואר כיצד המשיב 1 "מנע

בגופו, כפי שנטען שם, הקמת מזבלה בצד באזור התעשייה של הכפר" (סעיף 36 לעתירה). זאת, תוך ציון שמו ותפקידו. העותר מוסיף ומציין מספר פרסומים נוספים באתר האינטרנט העירוני הכוללים את שמו ותמונתו של המשיב 1, המהווים לדידו תעמולה אסורה, בין היתר, בשל תוכנם. ביניהם, פרסום מיום 3.8.2013, בו נכתב (בתרגום לעברית מאת העותר – א' ח') "חנוכה מוצלחת לכבישים של שכונת... בנוכחות ראש המועצה המקומית מר כרמל נסראלדין... נעשתה היום חנוכת הכבישים... דברי ראש המועצה היו ברורים באמירתו כי דאלית אל כרמל מבורכת באנשיה והודה על שיתוף הפעולה של תושבי השכונה והקרבתם להצלחת הפרויקט" (סעיף 38 לעתירה).

בשולי הדברים, לעניין זה, מציין העותר כי "ביום 29/6/2913 השתתף המשיב 2 בכנס פוליטי של המשיב 1 שאורגן כחלק מתעמולת הבחירות של המשיב 1" (סעיף 40 לעתירה).

4. פרסומים מטעם המשיב 1 בדף הפייסבוק האישי שלו - במסגרת זו, כך מציין העותר, נכללו פרסומים רבים הנוגעים לפרויקטים עירוניים שבוצעו על ידי המשיבה 3, בליווי תמונתו של המשיב 1 ובצירוף מלל המהווה תעמולה אסורה. עוד מלין העותר נגד פרסום תגובות רשמיות של המשיבה 3 בדף הפייסבוק של המשיב 1. כמו כן מציין העותר כי ביום 29.7.2013 העלה המשיב 1 לדף הפייסבוק שלו סטאטוס שנכתב על ידי אחר בגנותו של העותר ובו נכתב "בחרתם רפיק קיבלתם היטלר" (סעיף 49 לעתירה). העותר מציין כי המשיב 1 ביקש להוריד את הסטאטוס, אולם זה נותר בדף הפייסבוק עד היום.

5. פרסומים מטעם המשיב 2 בדף הפייסבוק האישי שלו - שם, כך מציין העותר, "תמונתו של המשיב 2 בעמוד הראשון של הפייסבוק שלו, מופיעה על רקע סיסמת הבחירות של המשיב 1" (סעיף 51 לעתירה). עוד מציין העותר בהקשר זה פרסומים נוספים הקושרים בין ביצוע עבודות תשתית שונות לעיר ובין שמו ופועלו של המשיב 1. כמו כן, טוען העותר כי המשיב 2 פרסם בדף תמונות מכנסים פוליטיים התומכים במשיב 1, ומטקסי חניכת כבישים, המהווים לגישתו תעמולה אסורה. לעניין זה, טוען העותר כי פעילותו של המשיב 2, יחד עם עובדי מועצה נוספים המשתתפים בכנסים פוליטיים של המשיב 1, הם עבירה פלילית נוכח האיסור על השתתפות עובדי ציבור בתעמולת בחירות.

6. בסיום עתירתו, מציין העותר כי עבודות התשתית הנרחבות נשוא מרבית הפרסומים המתוארים לעיל נעשו שלא בהתאם לכללי התכנון והבנייה, וכי הם בגדר "כלכלת בחירות" ומהווים תעמולה אסורה. זאת, נוכח טענתו כי "המשיבה 3 לא נהגה לבצע עבודות כדוגמת אלה... רק בשלושת החודשים האחרונים החל פתאום המשיב 1 ליזום עבודות שונות במקומות שונים ביישוב... ועל כן נראה ברור כי אלה נעשים עכשיו ובמהירות הבזק נוכח מועד הבחירות הקרב ובא" (סעיף 74 לעתירה).

7. המשיבה3 בתשובתה טוענת כי דין העתירה להידחות. לטענתה, כלל הפרסומים המפורטים בעתירה נעשו ללא כל שימוש במשאבי ציבור, וככל שפורסמו מטעם המשיבים 1 או 2 – נעשו מתקציבם בלבד "שכן קיים חיץ ברור בין תקציבה של המשיבה והשימוש בו לבין תקציבה של הרשימה הפוליטית" (סעיף 5 לתשובה). לחלופין, טוענת המשיבה 3 כי הפרסומים המתוארים אינם מהווים תעמולה אסורה והם אינפורמטיביים בלבד. בנוסף, מציינת המשיבה 3 כי לא קיים כל איסור לקיים תעמולת בחירות בידיעות חדשותיות בחוק הבחירות. כמו כן היא מכחישה את טענותיו של העותר בכל הנוגע לשימוש בעובדי ציבור למען תעמולת בחירות. לבסוף, היא טוענת כי עבודות שיפור התשתיות הנעשות לאחרונה בתחומי המועצה אינן מהוות תעמולה ומבוצעות בעת הזו לאחר דיונים ממושכים והכנות ארוכות.

המשיב 1 מוסיף בתשובתו כי כל תעמולה מטעמו, ובכלל זה באתר הפייסבוק הפרטי שלו, נעשתה ללא שימוש בכספי ציבור, אלא מכספו הפרטי או מכספי סיעתו. עוד הוא טוען כי לגבי הפרסומים מטעם המשיבה 3, "מדובר בפרסומים בעלי אופי חדשותי וכתבות מיוזמתה של התקשורת המקומית" (סעיף 9 לתשובה). המשיב 2 טוען בתשובתו כי החל מחודש אפריל 2013 הוא אינו מקבל שכר בגין עבודתו, ומבצע אותה בהתנדבות, בעיקר למען המשיב 1. לפיכך, אינו נחשב עובד של הרשות המקומית, וההגבלות בנוגע לתעמולה על עובדי ציבור אינן חלות עליו.

דיון והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

8. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור על שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות", ללא תלות בקירבה למועד הבחירות. סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 קובע איסור על שימוש בעובדי ציבור, בעלי סמכות מנהלית, למען תעמולת בחירות. תכלית האיסור דומה לתכלית שביסוד סעיף 2א לחוק הבחירות והיא - מניעת שימוש במשאבים ציבוריים (כספים או עובדים) לצורך קיום תעמולה לטובת נבחר ציבור, בשל הפגיעה בעיקרון השוויון בבחירות הכרוכה בכך (ראו: תר"מ 93/18 צור נ' ניצן (28.10.2008), השופט א' ריבלין).

9. ביום 4.7.2013 התפרסמה הודעה עג/19 מטעם נציבות שירות המדינה, שעניינה הוראות לקראת הבחירות לרשויות המקומיות. במסגרתה, פורטו איסורים החלים על עובדי מדינה בקשר עם תעמולת בחירות, וביניהם, איסור על עובדי המדינה לפעול באופן שיכול להתפרש "כאילו נועדו לקדם אינטרס של מפלגה כלשהי או מועמד מסוים" (סעיף ה1

להודעה). במסגרת זו, צוינו הכללים המרכזיים הקובעים מה נחשב לתעמולת בחירות, ובין היתר צוין שם כי כתעמולה בהקשר זה ייחשבו "הטפה ישירה למען מפלגה כלשהי או מועמד כלשהו... דברי שבח לתכונות ולכושר של מועמדותיהן" (סעיף 12 להודעה). בעבר נפסק כי המבחן הקובע לצורך בדיקת השאלה האם השימוש שנעשה במשאבי ציבור או בעובד ציבור מהווה תעמולה אסורה, הוא מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)). לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות יש לבחון, בין היתר, האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית; מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים; ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול(10.7.2013) (להלן: עניין פרס). ככל שמועד הבחירות קרוב יותר תתחזק ההנחה שמטרת הפעולה היא להשפיע בעקיפין על הבוחר, אף אם לפעולה תכלית עצמאית. מגבלה נוספת רלוונטית שראוי להזכירה עניינה בכך כי בששת החודשים טרם מועד הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי למועצה לכל פרסום המבוצע מטעמה (ראו: חוזר המנהל הכללי 2/2013; תר"מ 33/20 קוניק נ' בן שחר (15.7.2013)).

10. סעיף 10(ב) לחוק הבחירות קובע מגבלות על מודעות המתפרסמות בעיתונים אך פרט לאיסור זה, אין בחוק הבחירות הגבלה בנוגע לפרסום ידיעות חדשותיות בעיתונים. לעומת זאת הוטלו מגבלות בהקשר זה על תעמולה ברדיו ובטלויזיה בתקופת 60 הימים קודם למועד הבחירות (ראו סעיף 5 לחוק הבחירות; תב"כ 10/16 קשב נ' ערוץ 7 (30.12.2002), השופט מ' חשין; תב"כ 17/17 רשימת הליכוד נ' הרשות השניה (23.3.2006), השופטת ד' בינייש). נראה כי המחוקק בחר שלא להטיל מגבלות דומות לגבי עיתונים, על מנת לאזן בין הצורך לשמור על טוהר הבחירות ועיקרון השוויון בבחירות ובין חופש העיתונות וזכות הציבור לקבל מידע חדשותי.

עם זאת, אין לשלול את האפשרות כי צו המונע תעמולת בחירות אסורה בעיתונים יוצא מקום שמדובר בתעמולה בהיקף גדול והוכחה זיקה ממשית בין העיתון לבין הנהנה מהפרסומים (השוו להחלטותיו של חברי השופט ס' ג'ובראן: תר"מ 16/20 קונינסקי נ' אלדר (23.6.2013); תר"מ 56/20 דהרי נ' לוי (8.8.2013)). במקרה דנן, העותר לא הציג ולו ראשית ראיה לזיקה בין המשיב 1 לבין העיתון "כל אלאלנאס", ובנוסף המשיבה 3 טענה (ותמכה טענה זו בתצהיר), כי לא נעשה כל שימוש במשאבי ציבור לטובת הפרסומים הנטענים. לפיכך, בקשתו של העותר לצו מניעה בגין הפרסומים בעיתון, דוגמת אלה שצוינו בעתירה, נדחית בזאת.

11. תעמולה מטעם המשיב 2 – כאמור לעיל, סעיף 75 לחוק הרשויות אוסר על תעמולה מטעם עובד ציבור. על כן, השאלה המקדמית שיש לברר בהקשר זה היא האם המשיב 2 הוא אכן עובד ציבור. לטעמי, התשובה לכך חיובית. המשיב 2 טוען בתצהירו כי עד לחודש אפריל

2013, שימש כדובר המועצה וקיבל שכר עבור עבודתו זו. על כן, אין עוררין כי עד אפריל 2013 נחשב המשיב 2 כעובד ציבור. לאחר חודש אפריל 2013, כך מצהיר המשיב 2, הוא המשיך באותה עבודה אך ביצע אותה בהתנדבות. השינוי היחיד נוגע אפוא, לרכיב השכר בגין העבודה. לגישתי, משלא הובהר היקף העבודה ומשעולה מטיעוני המשיב 2 עצמו כי שירותי הדוברות ניתנים על ידו למשיב 1 "בכובעו" כראש המועצה, יש לראותו כמי שעובד עבור הרשות, ועל כן הוא עונה להגדרת "עובד ציבור" לצורך איסור התעמולה.

התכלית העומדת ביסודו של סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות היא היעדר משוא פנים של עובדי ציבור. לניטרליות זו חשיבות בשמירה על עיקרון טוהר המינהל הציבורי, על שוויון בין המתמודדים בבחירות, ועל אמון הציבור כי עובדי הציבור עושים מלאכתם נאמנה. בהקשר זה, יפים דבריו של הנשיא מ' שמגר:

> "עובד הציבור צריך לשמור בעיני הציבור על תדמית ניטראלית, שאינה משועבדת להשקפה פוליטית מוגדרת. נזקק אליו הציבור כולו, על כל זרמיו וגווניו, ולא רק אלה המזדהים עם השקפותיו. ואם הוא נוטל חלק בוויכוחים פוליטיים פומביים, במיוחד בסגנון קיצוני ומיליטאנטי, נוצר הסיכון, שחלק מן הציבור לא יראה בו עובד של הכלל שהוא נטול פניות, אלא את מי שמשרת רק השקפה פוליטית מוגדרת או אך מסגרת פוליטית מסוימת ... במלים אחרות, תדמיתו של עובד כחסר פניותו כחסר העדפות פוליטיות, המשרת את הציבור כולו, נעלמת עקב עוצמת מעורבותו הפוליטית הפומבית ועקב השמעתה ברבים של הביקורת בעלת הגוון הפוליטי המובהק על מדיניות הממשלה או נטילת חלק בוויכוח פוליטי פומבי תוך צידוד בגישה פוליטית פלונית. אצל אלה שאינם מזדהים עם השקפותיו תפחת הנכונות לפנות אליו. קרי, הוא שולל מן הציבור הזכאי לעובדי ציבור חסרי פניות את האמון והביטחון בהעדר הפניות הפוליטיות של השירות, מערער את הנכונות להיזקק לשירות הציבורי ופוגע באמון הכללי בו"(עש"מ 5/86 ספירו נ' נציב שירותהמדינה, פ"ד מ(4) (1986)).

האם רציונאל זה חל במידה פחותה כשעסקינן בעובד ציבור מתנדב? המשיב 2, כדובר מועצה מקומית וכדוברו של ראש מועצה, נתפש ומתפקד כעובד ציבור. תעמולת בחירות על ידו, מתפרשת על ידי תושב המועצה המקומית כנקיטת עמדה וכהעדפת מועמדותו של המשיב 1 בבחירות. התנהלות זו של המשיב 2 פוגעת על כן בניטרליות הנדרשת ממנו כעובד המגזר הציבורי, ללא קשר לשאלה האם הוא מקבל שכר בגין עבודתו. לכך יש להוסיף כי היותו של אדם "עובד" תיבחן בהתאם להטבה או למגבלה הרלוונטית. פלוני יכול להיחשב כעובד לעניין הוראת חוק אחת, ומתנדב לעניין הוראת חוק אחרת (השוו: דנג"ץ 4601/95 סרוסי נ' בין-הדין הארצי לעבודה, פ"ד נב(4) 817, 826-827 (1998)). לאחר שהגעתי למסקנה כי המשיב 2 נחשב כעובד ציבור בהקשר הנדון גם אם אינו מקבל שכר בגין עבודתו,

אפנה לבחון האם הפרסומים שעליהם מלין העותר מהווים בנוגע אליו, תעמולת בחירות אסורה.

א. פרסומים בעיתון כל אלנאס – המשיב 2 התראיין לעיתון ובחינת הדברים שאמר על פי מבחן הדומיננטיות ועל פי ההוראות של נציב שירות המדינה, מעלה כי יש בהתבטאויותיו בהחלט משום תעמולה אסורה. כן האמרות המייחסות הישגים של המועצה המקומית לראש המועצה (דוגמת הפרסום כך מיום 28.6.2013) וכך גם הצגת משנתו הפוליטית של ראש המועצה בכל הנוגע לפיתוח תשתיות דוגמת הפרסום מיום 26.7.2013. העובדה כי הפרסום נעשה מפיו של עובד ציבור בסמיכות כה רבה למועד הבחירות אך מחזקת מסקנה זו.

ב. פרסומים בדף הפייסבוק הפרטי - יתכן כי פרסומים אלו נעשו על ידי המשיב 2 בזמנו הפנוי ולא בשעות העבודה (ראו לעניין זה: הנחייה 1.1902 של היועץ המשפטי לממשלה). אולם, נראה כי על פי מבחן הדומיננטיות עסקינן גם כאן בתעמולה אסורה. זאת, נוכח מועד הפרסומים הסמוך מאד למועד הבחירות ונוכח העובדה שהמשיב 2 מטיף בהם באופן ברור למען בחירתו מחדש של המשיב 1. כך לדוגמא, בנספח 32 שצורף לעתירה, נכתב מפי המשיב 2 כי "מנהל מסע הבחירות של תנועת סווא [תנועתו של המשיב 1 – א' ח'] יביא את כל הנתונים והמספרים אשר מראים עלייה מתמשכת. נתונים חיוביים שמוכיחים שתנועת סווא ומועמדה - ראש המועצה המקומית כרמל נצר א-דין הם החזקים ביותר בזירה הפוליטית" (תרגום חופשי מערבית –א' ח'). בנוסף, בנספח 31 שצורף לעתירה, נראה כי קמפיין הבחירות של תנועת המשיב 1 (תנועת סווא) מוצגת בריש גלי בראש דף הפייסבוק הפרטי של המשיב 2. נוכח תוכנם של פרסומים אלו, ופרסומים נוספים המצורפים לעתירה שנעשו על ידי המשיב 2, אין ספק כי בפנינו תעמולה אסורה.

לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 2 לבצע תעמולת בחירות מסוג זה.

12. פרסומים באתר האינטרנט העירוני– דף האינטרנט העירוני הוא בגדר משאב ציבורי בהתאם להוראת סעיף 2א לחוק הבחירות (השוו: תר"מ 58/20 רשימת מהפך נ' רוכברגר (7.8.2013); תר"מ 12/20 אבן-זוהר נ' צור(12.6.2013)). לכך יש להוסיף כי יושבי ראש וועדת הבחירות קבעו פעם אחר פעם כי חל איסור לעשות שימוש במסגרת פרסום מטעם המועצה המקומית בשמו או בתמונתו של נבחר ציבור, במישרין או בעקיפין (השוו: תר"מ 24/18 אלגון נ' ראש עירית חדרה, חיים אביטן (28.7.08), השופט א' ריבלין; תר"מ 23/19 גור נ' אדיב (17.2.2013), השופט א' רובינשטיין; תר"מ 14/20 למען התושבים נ' חופרי (16.6.2013), השופט ס' גובראן (להלן: עניין חופרי)). מסקנה זו עולה גם מהנחיות מנכ"ל משרד הפנים (חוזר המנהל הכללי 2/2013).

לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבה 3 לפרסם כל פרסום המהווה תעמולה אסורה, ובכלל זה פרסום שמו, תוארו, תמונתו או דבריו של המשיב 1 עד למועד הבחירות, באתר האינטרנט שלה.

13. תעמולה בדף הפייסבוק הפרטי של המשיב 1– המשיב 1 אינו "עובד ציבור". אין מניעה כי יפעל לבחירתו מחדש ויקיים באופן עצמאי תעמולת בחירות. זאת, כל עוד הוא אינו מפר במסגרת קמפיין הבחירות את הוראות הדין או עושה שימוש במשאבי ציבור לשם כך. שימוש בעמוד הפייסבוק הפרטי אינו פסול, כאמור (השוו: עניין חופרי; תר"מ 65/20 ליבר נ' דרעי(18.8.2013), השופט ס' ג'ובראן) ומרבית הפרסומים אותם מציין העותר בעתירתו בהקשר זה אינם מהווים על כן הפרה של סעיף 2א לחוק הבחירות. שונה הדבר בכל הנוגע לפרסומים בדף הפייסבוק הפרטי של המשיב 1 שהינן הודעות הבהרה מטעם המועצה המקומית (המשיבה 3), הנמסרות שם על ידי המשיב 1. הודעות אלה יש בהן בהחלט עירוב תחומים בין תעמולה פרטית מותרת לתעמולה אסורה העושה שימוש בתפקידו כראש המועצה. זאת, בשל האיסור לכרוך באופן כזה בין שמו של נבחר ציבור לבין פעילות של רשות מקומית בתקופת חצי השנה טרם הבחירות (חוזר המנהל הכללי 2/2013; עניין חופרי).

לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 1 לפרסם מידע מטעם המשיבה 3 בדף הפייסבוק הפרטי שלו.

14. טרם סיום, אציין כי יתר הטענות שהעלה העותר (למשל, לעניין שימוש בעובדים אחרים למען תעמולה, או טענותיו לעניין עבודות תשתית שמהוות תעמולה אסורה), נטענו בעלמא, ולא גובו בראיות מתאימות, לפיכך לא ראיתי להרחיב לגביהן והן נדחות בזה.

סוף דבר, העתירה מתקבלת בחלקה, במובן זה שניתנים צווי מניעה נגד המשיבים 1 ו-2 האוסרים עליהם לקיים כל תעמולת בחירות אסורה, כמפורט לעיל. הואיל והעתירה התקבלה בחלקה, יישא כל צד בהוצאותיו.

15. העתק החלטתי זו יועבר ליועץ המשפטי לממשלה.

ניתנה היום, ט"ו באלול התשע"ג (21.8.2013).

אסתר חיות
שופטת בית המשפט העליון
מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

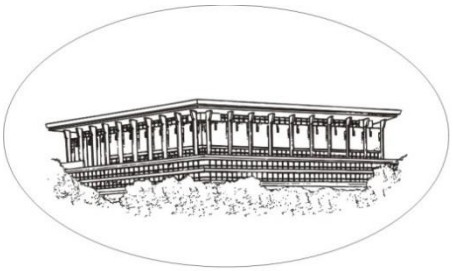

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ו' בתשרי התשע"ד
10 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 83/20</u>

העותר: מר מיכאל וידל

נ ג ד

המשיבים: 1. מר יואל לביא, ראש עיריית רמלה
2. עיריית רמלה

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות) ובקשה על פי פקודת ביזיון בית משפט.

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתנו מספר צווי מניעה, כמפורט להלן.

2. פעילות עובדי עירייה– העותר טוען כי המשיב 1 הקים מטה בחירות, אשר בו עובדים עובדי עירייה שונים, במשך שעות עבודתם כעובדי המשיבה 2. לכך יש להוסיף כי לטענתו, אחד מהם מציג את עצמו בתור יו"ר מטה הבחירות של המשיב 1.

3. עוד טוען הוא כי מטה הבחירות פועל בבניין פרטי, אולם שחלקים נרחבים ממנו מושכרים לטובת מחלקות העירייה השונות, ולטענתו "אין זה מן הראוי להציב את מטה הבחירות של המשיב 1 בבנין המתאפיין כבניין ציבורי, מה גם שהמשיב 1 בחר לתלות

שלטי תעמולה רבים על גבי בניין זה דבר אשר מנוגד לחוק" (סעיף 5 לעתירה).

4. קיום אירועים– עוד טוען העותר כי המשיב 1 "נוקט לאחרונה בעריכת אירועים בהיקף חריג, והכל בניגוד להנחיות היועמ"ש, תוך שימוש במשאבי המשיבה 2 לטובת תעמולת בחירות לראש העיר המכהן" (סעיף 7 לעתירה). במסגרת זאת, מציין הוא מספר אירועים שלגישתו חורגים מהמקובל בעיר בשנים האחרונות: מימון "עיר הנוער" בעלות כספית גדולה ובהשתתפות אומנים רבים, בחינם לתושבי העיר; יום כיף בבריכה העירונית לתושבי העיר; אירוע למען עמותה בבריכה העירונית. עוד טוען העותר כי האירועים התקיימו, וזאת על אף צו שניתן נגד המשיב 1 האוסר עליו להפר את הוראות סעיף 2א לחוק הבחירות (תר"מ 37/20 דידי נ' לביא (18.7.2013)).

5. כנס בחירות בהיכל התרבות– בנוסף, מלין הוא בגין אירוע בחירות מטעם המשיב 1 בהיכל התרבות, שבבעלות העירייה.

6. תליית שלטים– עוד טוען העותר כי המשיב 1 או מי מטעמו תלו שלטי תעמולה במקומות ציבוריים אסורים – מבני ציבור, בתי ספר, עסקים ללא אישור מבעליהם, ומשאית "גזלן" (קיוסק) אשר עובדת ללא רישיון עסק. עוד טוען העותר לעניין זה כי האחראי על הפקחים מטעם המשיבה 2 "הורה לפקחי העירייה שלא לנגוע ו/או להוריד את שלטי התעמולה של המשיב 1" (סעיף ה לעתירה), ומנגד – הפקחים הופעלו, לטענתו, נגד מתמודדים אחרים ושלטיהם הורדו.

7. פרסומים המהווים תעמולה סמויה – לבסוף, מלין העותר נגד פרסומים מטעם המשיבה 2, אשר לטענתו מהווים תעמולה למען המשיב 1, ובמסגרת זאת מציין הוא מכתב לתושבים בעניין תמ"א 38, אשר משבח את העירייה.

8. ביקשתי את תגובת המשיבים.

9. המשיב 1 טוען כי דין העתירה להידחות על הסף, זאת, נוכח היעדר פנייה מוקדמת אליו בטרם הגשת העתירה. לעניין זה, טוען הוא כי המכתב ששלח העותר הופנה למשיבה 2 בלבד, ולא למשיב 1, וזאת על אף שחלק מן טענותיו מופנות אליו.

10. לגופם של דברים, לעניין פעילות עובדי העירייה, טוען הוא כי העובדים "פועלים במסגרת קמפיין הבחירות של המשיב אך ורק בזמנם במסגרת זמנם הפרטי, בהתנדבות ומתוך תמיכה במועמדותו של המשיב לקדנציה נוספת כראש עיריית רמלה" (סעיף 10 לתשובה). לטענתו, האיסור על פעילות פוליטית של עובדים אינו חל מחוץ לשעות העבודה, ולפיכך אין כל פסול בעבודתם במטה הבחירות שלו. בנוסף, מכחיש המשיב 1 כי עובדי

העירייה עובדים במטה הבחירות שלו במהלך שעות עבודתם כעובדי המשיבה 2. לכך יש להוסיף כי לטענתו, ארבעת העובדים בגינם מלין העותר "אינם מחזיקים בסמכויות מנהליות ואינם מבצעים תפקיד הכרוך במגע עם קהל, משכך אינם נכללים במסגרת האיסור הקבוע בחוק הבחירות" (סעיף 12 לתשובה).

11. לעניין מיקום מטה הבחירות, טוען הוא כי הבניין בו הוקם המטה הוא מבנה פרטי, כאשר רק קומה אחת משמשת את מחלקת הרווחה של המשיבה 2, ובניגוד לטענת העותר "העירייה אינה שוכרת בו משרדים. מדובר במבנה בבעלות פרטית בו שוכר המשיב משרדים לצורך פעילות מטה הבחירות שלו" (סעיף 14 לתשובה).

12. לעניין קיום אירועים, טוען הוא כי אין כל קשר בין אירועים אלה לתעמולת בחירות. לטענתו, הוא לא לקח חלק באותם אירועים, לא נתן להם חסות, או קיים בהם כל תעמולה באופן כלשהו למענו ולמען היבחרותו מחדש. לדידו, "האירועים המתוארים בעתירה הינם חלק מההווי התרבותי של המשיבה 2, אירועים אשר מעצם טבעם מתגברים בחודשי הקיץ כאשר מזג האוויר הנוח מאפשר זאת והתלמידים נמצאים בחופשה מבתי הספר. כך נעשה כל שנה וכך גם נעשה בשנה זו. לא מדובר באירועים חריגים ובוודאי שלא בהיקפים חריגים (סעיף 21 לתשובה).

13. לעניין כנס בחירות בהיכל התרבות, טוען המשיב 1 כי היכל התרבות משכיר את שירותיו לכל המעוניין, וגם העותר רשאי לערוך בו אירוע בחירות. עוד כותב הוא כי "היכל התרבות הושכר ושולם במלואו על ידי המשיב" (סעיף 23 לתשובה).

14. לעניין תליית שלטים, טוען המשיב 1 כי הנחה את עובדי הקמפיין שלו לתלות שלטים רק במקומות המותרים על פי החוק. עוד טוען הוא כי "ככל שנעשו הפרות כאלו או אחרות, העותר היה רשאי לפנות למשיב בדרישה לתיקון ההפרה תוך ציון מיקום השילוט והמשיב היה פועל באופן מיידי (סעיף 24 לתשובה). עוד טוען הוא לעניין זה כי העותר בעצמו תולה שלטים בניגוד להוראות החוק. לעניין טענתו של העותר לגבי הנחייתו לפקחים, מכחיש הוא טענה זו, וכותב כי "אין הוא מתערב בפעילות אגף האכיפה של המשיבה 2" (סעיף 27 לתשובה).

15. המשיבה 2טוענת גם היא כי דין העתירה להידחות. למען הנוחות, אציין רק את טענותיה שלא פורטו כבר במסגרת תשובתו של המשיב 1. ראשית, טוענת היא כי דין העתירה להידחות על הסף משום שהעותר לא המציא לידידה את העתירה, והיא נמסרה לידיה רק ביום 26.8.2013 בשעה 11, קרי – 24 שעות לאחר החלטתי על מתן תגובת המשיבים בה. עוד טוענת היא כי יש לדחות את העתירה על הסף נוכח שיהוי – לעניין האירועים והפרסומים מטעמה.

16. לעניין הפרסומים מטעמה המהווים לטענת העותר תעמולה סמויה, טוענת היא כי שמו של המשיב 1 אינו כלול, במפורש או במשתמע, בפרסומים אלה, וכי מדובר במידע אינפורמטיבי שאינו מהווה תעמולה אסורה, ולפיכך מותר אף בעת הזו.

17. ביום 1.9.2013, החלטתי לצרף את המשיבים 3-6 כמשיבים לעתירה, ונתתי צו ארעי האוסר עליהם לקיים תעמולת בחירות עד להחלטה אחרת. בתשובתם מיום 8.9.2013, נכתב כי הם לא פעלו בניגוד לחוק, וכי סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות), אינו חל עליהם (נוכח העובדה שאינם בעלי סמכות מנהלית או באים במגע עם קהל). כמו כן, טוענים הם כי אין כל איסור על פעילות פוליטית של עובדי ציבור במהלך זמנם הפנוי מחוץ לשעות העבודה. עוד נכתב בתשובה כי המשיבה 6 כלל אינה מתנדבת במטה הבחירות של המשיב 1 או עובדת של הרשות המקומית.

18. עוד אציין כי העותר הגיש תגובה לתשובת המשיב 1, עם זאת, תגובה זו הוגשה ללא קבלת רשות, ולפיכך לא התקבלה לרישום במזכירות וועדת הבחירות (השוו: תר"מ 41/20 ליבר נ' דרעי (28.7.2013)).

התשתית הנורמטיבית

19. סעיף 2א לחוק הבחירות **קובע איסור שימוש בנכסי ומשאבי כספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות".**

20. האיסור לשימוש בעובדי רשות מקומית למען תעמולת בחירות קבוע בסעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות, ועל פיו:

> **"עובד המדינה, כולל עובד שירות התעסוקה, רשות הפיתוח וכן עובד של רשות מקומית, של הסוכנות היהודית, של הקרן הקימת לישראל או של רשות השידור, אשר יש להם סמכות מינהלית, לרבות סמכות לפי תקנות ההגנה (שעת חרום), 1945, או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל, לא יקחו חלק בתעמולת הבחירות בתחום רשות מקומית שבה מתקיימות בחירות".**

21. ביום 4.7.2013, פרסם נציב שרות המדינה הודעה מספר עג/19, בעניין הבחירות לרשויות המקומיות. במסגרתה, נקבעו איסורים החלים על כללעובדי מדינה בקשר עם תעמולת בחירות, וביניהם, איסור על עובדי המדינה לפעול באופן שיכול להתפרש "כאילו נועדו לקדם אינטרס של מפלגה כלשהי או מועמד מסוים" (סעיף ה1 להודעה). במסגרת זו,

צוינו הכללים המרכזיים הקובעים מה נחשב לתעמולת בחירות, ובין היתר צוין שם כי כתעמולה בהקשר זה ייחשבו "הטפה ישירה למען מפלגה כלשהי או מועמד כלשהו... דברי שבח לתכונות ולכושר של מועמדותיהן" (סעיף 12 להודעה).

22. כמו כן, בהודעה צוינו איסורים על קיום פעילות פוליטית במוסדות ממשלתיים. בין היתר, נקבע כי "אסור לערוך במשרד ממשלתי, במוסד או במתקן ממשלתי, בשעות העבודה או לאחר שעות העבודה, אסיפה, הרצאה או פעילות דומה מטעם מפלגה, או על בסיס של השתייכות מפלגתית או בעלת אופי מפלגתי" (סעיף 3 להודעה).

23. עוד יש לציין כי המסגרת הנורמטיבית החלה על עובדי מדינה חלה מכוח הפסיקה גם על עובדי הרשויות המקומיות (השוו: הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.1902; ער"מ 259/96 שמא נ' המועצה המקומית תמרה, פ"ד נ(1) 837, סעיף 4 (1996)).

24. הרציונאל בבסיס האיסור הוא כי שימוש בעובדי ציבור למען קמפיין פוליטי של נבחר ציבור מכהן פוגע בעיקרון השוויון בבחירות, בעקרונות של מנהל תקין וחסר פניות, בטוהר השירות הציבור, ובאמון הציבור (ראו: תר"מ 93/18 צור נ' ניצן (28.10.2008), השופט א' ריבלין).

25. בחינה אם עובד ציבור לקח חלק למען תעמולת בחירות או אם משאב ציבורי שימש בקשר עם תעמולת בחירות, תיקבע בהתאם למבחן הדומיננטיות, אשר נקבע בבג"ץ זוילי על ידי הנשיא א' ברק:

> **"תעמולת בחירות הינה רק אותו ביטוי שהאפקט הדומינאנטי שלו הוא בהשפעתו על הבוחר ושאין לו אפקט דומינאנטי אחר, כגון אפקט אמנותי... אכן, האיזוןהראוי בין הערכים המתחרים מחייב, כי הדיבור 'תעמולת בחירות' יכלול אותו שידור אשר פועלו הוא בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר, ולא שידור שהאפקט שלו הוא אחר (כגון אמנותי, חדשותי, דתי), גם אם השפעות הלוואי שלו הן בהשפעה (עקיפה) על הבוחר".** (**בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)**).

26. במסגרת זאת, נקבעו מבחני עזר למבחן הדומיננטיות לעיל על ידי בית המשפט העליון ויושבי ראש וועדות הבחירות. בין היתר, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות, ההיגיון הישר ועוד (ראו למשל החלטותיו של השופט מ' חשין: תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' אינטרנט מעריב (5.2.2001); תב"כ 12/15 ח"כ גולדשמידט נ' ראש

הממשלה (22.4.1999); תב"מ 9/2001 קשב מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל (ע"ר) נ' ארץ הצבי (26.1.2001)).

27. לכך יש להוסיף ולציין כי לגישתי, יש לנקוט בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה בגישה מחמירה – בבחינת "אם יש ספק אין ספק" (תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילה פסקה 5 (13.6.2013)).

דיון והכרעה

28. פעילות עובדי עירייה– יש לדחות את טענות המשיבים 3-6 כי סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות אינו חל בעניינם. לכך יש להוסיף כי כאמור לעיל, הנחיות נציבות שרות המדינה והיועץ המשפטי לממשלה קבעו איסורים על כלל עובדי המדינה בקשר עם תעמולת בחירות, בין אם מדובר בעובדים עם סמכות מנהלית או מגע עם קהל, ובין לאו. הרציונאל שבבסיס האיסור חל במשנה תוקף על כל עובד ציבור, ואני רואה פגם חמור בעבודה ישירה של עובד ציבור במטה בחירות של מועמד בבחירות, וודאי אם מדובר בראש העיר שללא ספק מהווה דמות בעלת כוח ושררה כלפי המשיבים 3-5 (השוו: תר"מ 87/20 רשימת מהפך נ' רוכברגר (8.9.2013)).

29. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים 3-5 לקיים כל תעמולת בחירות, ובין היתר לעבוד באופן כלשהו בקמפיין הבחירות של המשיב 1. נוכח הכחשת המשיבה 6 כי היא מתנדבת במטה הבחירות של המשיב 1, המגובה בתצהיר, לא ראיתי לנכון לתת צו בעניינה. הצו הארעי שניתן בהחלטתי מיום 1.9.2013 מבוטל בזאת.

30. מיקום מטה הבחירות של המשיב 1– בתב"כ 23/19 אריאלי נ' רשימת הליכוד ביתנו (15.1.2013), קבע בעניין דומה חברי השופט א' רובינשטיין כי שימוש במבנה אשר נחזה למבנה ציבורי, אפילו אם הוא בבעלות פרטית, מנוגד לסעיף 2א לחוק הבחירות. במסגרת זאת, קבע הוא כי יש לבחון עד כמה החזקתה של המדינה בבניין היא דומיננטית. קרי – אם הבניין נחזה לבניין ציבורי, אזי דינו כדין משאב ציבורי. במקרה דנן, העותר לא הוכיח כי הבניין נחזה לבניין ציבורי מבחינה דומיננטית. מנגד, המשיבים טוענים כי בבניין דנן רק אחת מן הקומות משמשת כמשרדים של העירייה. לפיכך, בקשתו זו של העותר נדחית. כן אבקש לציין כי פתוחה בפניו הדרך לפנות בשנית בעניין זה, כל עוד יצרף ראיות בהתאם למבחנים שנקבעו בתב"כ 23/19 שהוצג לעיל.

31. קיום אירועים – העותר טוען כי מדובר באירועים חריגים בהיקפם, אשר לא נערכו בעבר. לפיכך, לטענתו, על פי מבחן הדומיננטיות, מדובר בתעמולת בחירות אסורה תוך

שימוש במשאבי ציבור. מנגד, המשיבים טוענים כי מדובר באירועים שמתקיימים באופן קבוע, ובחודשי הקיץ נוכח הסיבות שפורטו לעיל.

32. דין בקשתו זו של העותר להידחות. כפי שציינתי פעמים רבות, וכפי שקבע השופט א' ריבלין, "אין בעובדה שעומדות להתקיים בחירות ברשות מקומית כדי לשתק את הפעילות השוטפת של הרשות ושל העומד בראשה" (תר"מ 64/18 הוכמן נ' הלוי (22.9.2008)). מבלי להידרש לטענותיו של העותר (שנראה כי יש בהם אמת, נוכח הנספחים שצורפו לעתירה), כי מדובר באירועים שנערכים לראשונה, נראה כי אין פסול כל עוד המשיב 1 אכן אינו מתכוון לקחת בהם חלק, לשאת בהם דברים, או לקיים בהם תעמולת בחירות מכל סוג.

33. אירוע בחירות בהיכל התרבות– על פי החריג בסעיף 2א(1) לחוק הבחירות, אינני רואה מניעה כי ייערכו בהיכל התרבות אירועי בחירות, כל עוד אפשרות זאת ניתנת באופן שוויוני לכל המתמודדים. לאור התחייבות המשיבים כי אכן כך הדברים, אין ליתן צו גם בעניין זה (השוו: תר"מ 91/20 גלם נ' ברדה (28.8.2013)).

34. פרסומים מטעם העירייה– גם בקשה זו יש לדחות. לגישתי, החוברת היא בגדר מידע אינפורמטיבי גרידא, במובנה הברור ביותר, ולא מהווה תעמולת בחירות.

35. עוד אציין כי נוכח דחיית טענותיו של העותר בכל הנוגע לשימוש במשאבי ציבור (אירועי הקיץ, האירוע בהיכל התרבות, ופרסומים מטעם העירייה), יש לדחות את בקשתו על פי פקודת ביזיון בית המשפט, שעה והצו האוסר על המשיב 1 לעשות שימוש במשאבי ציבור למען תעמולת בחירות לא הופר.

36. תליית שלטים– כאן המקום לציין כי לא ראיתי לנכון להיענות לבקשת המשיב 1 לדחיית העתירה על הסף נוכח היעדר פנייה מוקדמת. אומנם, טוב היה לו העותר היה מפנה את מכתב ההתראה גם למשיב 1, אולם במסגרת מכתבו למשיבה 2 פורטו גם טענותיו הפרטניות נגד המשיב 1 בכלל, ובעניין שילוט הבחירות בפרט. ניתן להניח כי נוכח תפקידו של המשיב 1 כראש העיר, טענות שמועלות נגדו במכתב אל העירייה יועברו אליו. לכך יש להוסיף כי כאמור לגישתי, במקרה שבפניי, אין לעמוד על קוצו של יוד בחובת מיצוי ההליכים, וודאי נוכח פערי הכוחות המובנים ביחסים בין ראש עירייה מכהן למועמד השואף להחליפו (ראו: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013)).

37. המשיב 1 לא מכחיש בתשובתו כי נתלו על ידו או מי מטעמו שלטים בניגוד להוראות סעיף 10 לחוק הבחירות. כל אשר טוען הוא לעניין זה מתמקד באי מיצוי ההליכים. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 1 לתלות שלטי תעמולה בניגוד לסעיף 10

לחוק הבחירות. עוד אציין כי במידה והעותר יבחין בהפרות נוספות של סעיף 10 לחוק הבחירות, עליו לפנות תחילה למשיב 1 בטרם הגשת עתירה נוספת או בקשה על פי פקודת ביזיון בית משפט.

38. לעניין טענותיו של המשיב 1 כי העותר בעצמו מפר את הוראות החוק בעניין זה, אציין פעם נוספת כי טענות מעין אלה יש להעלות במסגרת עתירה, ולא בתשובה לעתירה קיימת, ולפיכך הן נדחות בזאת (ראו: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013); תר"מ 68/20 קוניק נ' בן שחר(19.8.2013)).

39. לעניין טענותיו של העותר לאכיפה סלקטיבית של הסרת שלטים על ידי פקחי המשיבה 2, נוכח הכחשת טענה זו על ידי המשיבים, המגובה בתצהיר, לא מצאתי כי יש ליתן צו במצב דברים מעין זה (השוו: תר"מ 56/20 דהרי נ' לוי (8.8.2013)).

40. סוף דבר, העתירה מתקבלת בחלקה כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ו' בתשרי התשע"ד (10.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

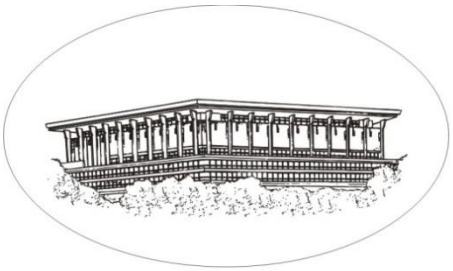

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ד' בתשרי התשע"ד
8 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 87/20</u>

העותרת: רשימת מהפך ברמה בראשות נורית אבנר

נ ג ד

המשיבים: 1. מר יצחק רוכברגר, ראש עיריית רמת השרון
2. עיריית רמת השרון

בקשה למתן צווי מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקשת העותרת כי יינתנו צווי מניעה בגין שלטים הנושאים אותיות המציינות רשימת מועמדים (בניגוד לסעיף 7 לחוק הבחירות) והוצבו במקומות אסורים (בניגוד לסעיף 10 לחוק הבחירות).

2. עוד טוענת היא כי פקחיה של המשיבה 2 מבצעים "אכיפה סלקטיבית" והסירו פליירים ממכוניות שתוכנם הופנה נגד המשיב 1. לטענתם, "המפקחת אף הודתה בפני אנשי המבקשת כי המדובר הוא בהוראה שהגיעה מן הפיקוח העירוני, וכך שוב מתגלה כי, הלכה למעשה, משמשים גורמי אכיפת החוק העומדים לרשות המשיב כגורם אשר תפקידו לנטרל ביקורת המושמעת כנגדו, זה ותו לא" (סעיף 26 לתשובה). עוד טוענת היא כי אותם

פקחים אינם מסירים שלטי תעמולה של המשיב 1, אף שמדובר בשילוט אסור. ובנוסף, לטענתה, המשיב 1 משתמש בעובדים של גופים הקשורים לעירייה לשם תליית שלטים על בתיהם. במסגרת זאת, צירפה העותרת נספחים הכוללים צילומים של שלטי תעמולה שנתלו לטענתה על בתיהם של עובדים בעירייה וכאלה הקשורים אליה.

3. ביקשתי את תגובת המשיבים. המשיב 1, טוען כי דין העתירה להידחות. לעניין שלטים הכוללים אותיות ונתלו במקומות אסורים, טוען הוא כי החל מיד לאחר הפנייה המוקדמת של העותרת אליו להסיר את האותיות משלטיו. לטענתו, העובדה כי העותרת בעצמה צירפה תמונות הכוללות שלטים עם אותיות מכוסות היא "הוכחה אחרונה וניצחת, כי המשיב ורשימתו, אכן פעלו להסתיר את כלל האותיות משלטי הבחירות באמצעות המדבקות" (סעיף 14 לתשובה). לעניין מיקומי השלטים, טוען המשיב 1 כי השלטים המפרים הוסרו, ואלו שנותרו הם שלטים שהוצבו בהתאם לחוק.

4. לעניין שלטים על גבי בתים של עובדי עירייה, טוען המשיב 1 כי שלושת העובדים שהעותרת צירפה תמונות של שלטי תעמולה על בתיהם אינם עומדים בגדר סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות), ולפיכך האיסורים אינם חלים עליהם. עוד טוען המשיב 1 כי בחלק מן המקרים, השלטים נתלו לא על ידי עובד הציבור אלא על ידי קרוב משפחה אחר שאינו עובד ציבור.

5. לעניין ה"אכיפה הסלקטיבית" על ידי פקחי העירייה, טוען המשיב 1 כי העלונים שהוסרו מהמכוניות הופצו בצורה אנונימית, בניגוד להוראות סעיף 10(א)(3) לחוק הבחירות, ולפיכך הוסרו. בנוסף, מכחיש הוא את טענת העותרת לעניין אכיפה סלקטיבית ואי הסרת שלטים מפרים מטעמו.

דיון והכרעה

6. שלטים המציינים אותיות – המשיב 1 טוען כי לאחר הפנייה המוקדמת מאת העותרת, פעל הוא להסרת השלטים. כמו כן, מציין הוא כי אף העותרת עצמה צירפה לעתירה שלטים אשר בהן כוסו האותיות. עם זאת, אין בכך כדי להעלות או להוריד מן העובדה כי לעתירה צורפו גם תצלומים של שלטים רבים אשר עדיין כוללים אותיות. לפיכך, ולשם הזהירות, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 1 לעשות שימוש באותיות הנראות כפתקי בחירה, או אותיות כלשהן המציינות רשימת מועמדים, וזאת עד למועד הקבוע בחוק.

7. שלטים במקומות אסורים- המשיב 1 טוען כי השלטים שהוצבו במקומות אסורים הוסרו לאחר פניית העותרת. עם זאת, וליתר הזהירות, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 1 לתלות שלטים במקומות אסורים בניגוד לסעיף 10 לחוק הבחירות.

8. עוד יש לציין כי במרבית העתירות הנוגעות לשלטים והפרות הנוגעות אליהם,

מתעוררת השאלה של תאריך תצלום התמונה בה שלט שכביכול מפר הוראה זו או אחרת בחוק הבחירות. לפיכך, מעתה ואילך בכל עתירה הכוללת טענות מעין אלה, יש לציין אתהתאריך בו צולם השלט על גבי התמונה, וכל התאריכים יאומתו בתצהיר המצורף לעתירה.

9. שלטים על גבי בתים של עובדי ציבור – המשיב 1 טוען כי הוראות סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות אינן חלות בעניינם של מרבית העובדים עליהם מלינה העותרת. עם זאת, יש להזכיר כי הרציונאל שבבסיס סעיף 75 לחוק הוא שמירה על טוהר המינהל הציבורי, ועל חוסר משוא פנים של עובדי ציבור (ראו: תר"מ 93/18 צור נ' ניצן (28.10.2008); תר"מ 44/20 מרציאנו נ' ניצן (5.8.2013)).

10. כמו כן, ביום 4.7.2013, פרסם נציב שרות המדינה הודעה מספר עג/19, בעניין הבחירות לרשויות המקומיות. במסגרתה, נקבעו איסורים החלים על כללעובדי מדינה בקשר עם תעמולת בחירות, וביניהם, איסור על עובדי המדינה לפעול באופן שיכול להתפרש "כאילו נועדו לקדם אינטרס של מפלגה כלשהי או מועמד מסוים" (סעיף ה1 להודעה). במסגרת זו, צוינו הכללים המרכזיים הקובעים מה נחשב לתעמולת בחירות, ובין היתר צוין שם כי כתעמולה בהקשר זה ייחשבו "הטפה ישירה למען מפלגה כלשהי או מועמד כלשהו... דברי שבח לתכונות ולכושר של מועמדותיהן" (סעיף 12 להודעה). עוד יש לציין כי המסגרת הנורמטיבית החלה על עובדי מדינה חלה מכוח הפסיקה גם על עובדי הרשויות המקומיות (השוו: הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.1902; ער"מ 259/96 שמא נ' המועצה המקומית תמרה, פ"ד נ(1) 837, סעיף 4 (1996)).

11. לפיכך, יש לדחות את טענת המשיב 1 כי הוראת סעיף 75 אינה חלה בעניינו. שלט בחירות המוצב על גבי ביתו של עובד ציבור, וודאי שמהווה הטפה ישירה למען מפלגה או מועמד, וודאי שהיא נחזית לתושב סביר כפגיעה בניטרליות ההכרחית של עובד ציבור באשר הוא.

12. יש גם לדחות את טענתו של המשיב 1 לעניין העובדה כי תליית השלטים מותרת משום שהם נתלו על ידי קרוב משפחה של עובדי הציבור. שלט המוצב על גבי בית, ניתן להניח כי הוצב בידיעתו, או לכל הפחות ללא התנגדותו, של בעלי הבית.

13. למרות זאת, במקרה דנן לא מצאתי מקום למתן צו. זאת, משום שעובדי הציבור לא צורפו כמשיבים לעתירה. בתר"מ 48/20 שבירו נ' גולן (30.7.2013) אמרתי לעניין זה:

> **"הכרעה שיפוטית שניתנה לעניין צד מבלי שטענותיו נשמעו מעצימה את הסיכוי להכרעה שגויה (השוו: תר"מ**

43/20 זילברמן נ' רפיד ויז'ן(22.7.2013)). לעניין זכותו של מי שיושפע מההליך המשפטי להשמיע את דברו, נדמה שזכות זו היא זכות בסיסית הקמה לצד בהליך השיפוטי והמעין שיפוטי, ולה אף עיגון בדין, נוכח החובה לצרף את כלל הצדדים הרלבנטיים".

14. דברים אלו יפים גם לענייננו. כן יש לציין כי כאמור לעיל, ישנו פגם והפרה לכאורית של האיסורים החלים על עובדי ציבור בהצבת שלטי בחירות על בתיהם. אבקש לציין כי קביעתי זו אינה חלה במקרה בו אחד מבני הבית הוא בגדר מתמודד בבחירות הקרובות, ואז הוראות החוק אינן חלות בענייננו, ואין מניעה כי ייתלה על ביתו שלט תמיכה ברשימה בה הוא רץ (כפי שטוען המשיב לעניין אחד מן העובדים נגדם מלינה העותרת).

15. אכיפה סלקטיבית – המשיב 1 מכחיש את בתצהירו את טענות העותרת לעניין זה. לפיכך, במצב עניין מעין זה, אין מקום למתן צו (השוו: תר"מ 56/20 דהרי נ' לוי (8.8.2013); תב"כ 7/19 רשימת הבית היהודי נ' עיתון ישראל היום (25.12.2012), השופט א' רובינשטיין)).

סוף דבר

16. לפיכך, העתירה מתקבלת בחלקה כאמור לעיל. בנסיבות העניין, המשיב 1 יישא בהוצאות העותרת בסך של 3,000 ש"ח. למען הסר ספק, ההוצאות לא ישולמו מקופת העירייה.

ניתנה היום, ד' בתשרי התשע"ד (8.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

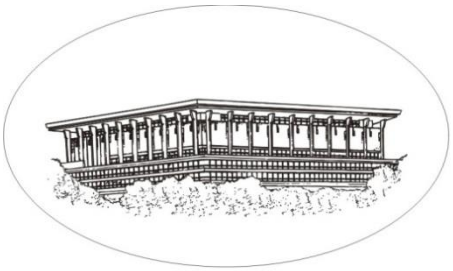

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ו' בחשון התשע"ד
10 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 143/20</u>

העותר: 1. מר מוטי פרנקו

נ ג ד

המשיבים: 1. המועצה המקומית באר יעקב
2. מר ניסים גוזלן, ראש המועצה המקומית באר יעקב
3. רשימת "באר יעקב בתנופה"
4. גב' אילנית ברנס
5. גב' איילת שמש
6. מר יהודה אלקריף
7. גב' מרים דבח
8. גב' רבקה שכטר
9. גב' אלונה גוואה
10. מר אליהו חללה
11. גב' טובה חסון
12. גב' אביבית גורן

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותר פנה אליי בבקשה למתן צו מניעה נגד המשיבים 1 ו-2 בגין שלטים שתלו עובדי מועצה על בתיהם בתמיכה במשיבים 2-3. עוד מציין הוא כי פנה למשיבה 1 בדרישה כי השלטים יוסרו, ונענה על ידי היועצת המשפטית כי אין מניעה לתליית השלטים.

2. ביום 6.10.2013, הוריתי לצרף את המשיבים 4-12 כמשיבים לעתירה.

3. המשיבים, בתשובתם, טוענים כי דין העתירה להידחות. המשיבה 1 טוענת כי באת כוחה בחנה את הוראות הדין לעניין זה, "ומצאה כי אינן כוללות הוראה האוסרת על תליית שלטי בחירות בבתי מגורים של עובדים" (סעיף 17 לתשובה). לפיכך, לטענתה, "סברה ב"כ המועצה הח"מ כי מתן הנחיה להסרת שלטי הבחירות בדירות מגורים של עובדי המועצה יש בה משום פגיעה בזכויות יסוד של העובדים ובני משפחתם, לכן דחתה את הדרישה וסברה כי דינה של העתירה להידחות אף היא" (סעיף 18 לתשובה). כמו כן, לטענתה, מרבית השלטים נשוא העתירה נתלו לא על ידי עובדי עירייה אלא על ידי בני משפחתם, וחלקם הוסרו בעקבות הגשת העתירה.

4. המשיבים 4-12 טוענים בתמצית כי השלטים לא נתלו על ידם אלא על ידי בני משפחתם המתגוררים עימם, וכמו כן העלו טענות שונות שאין זה המקום לפרטן. עוד אציין כי רק חמישה מתוך תשעת המשיבים בחרו להשיב לעתירה.

דיון והכרעה

5. דין העתירה להתקבל.

6. לאחרונה קבעתי כי קיים איסור על כלל עובדי מועצות מקומיות לתלות שלטי תעמולה על בתיהם, מכוח סעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965, הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.1902, והודעת נציב שירות המדינה עג/19. זאת, מכיוון ש"שלט בחירות המוצב על גבי ביתו של עובד ציבור, וודאי שמהווה הטפה ישירה למען מפלגה או מועמד, וודאי שהוא נחזה לתושב סביר כפגיעה בניטרליות ההכרחית של עובד ציבור באשר הוא (תר"מ 87/20 מהפך נ' רוכברגר (8.9.2013)).

7. כמו כן, בעניין אחר קבעתי כי האיסור על תליית שלטי תעמולה על גבי בתים של עובדי ציבור תקפה גם אם השלט לא נתלה על ידי העובד אלא על ידי מי מדיירי הבית האחרים:

> **"אכן, הסרת השלט יש בה משום פגיעה בחופש הביטוי הפוליטי של בעלה. ולכן, פעולה זו תיעשה רק מקום שקיימת ודאות קרובה לפגיעה באינטרס הציבורי, ובענייננו – שוויון בין המועמדים וטוהר הבחירות (השוו: תר"מ 14/20 למען התושבים נ' חופרי (16.6.2013); תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013)). במקרה דנן, נוכח חשיבותה של שמירה על הניטרליות של עובד ציבור (ראו: תר"מ 44/20 מרציאנו נ' ניצן (5.8.2013)), ונוכח תפקידה הציבורי הבכיר בעיריית קריית גת, ניתן בזאת צו להסרת השלט התלוי על ביתה של המשיבה 3. דומה, כי קיימת ודאות קרובה לכך שתושב, אשר השלט האמור יקרה בדרכו, יעלה בדעתו כי המשיבה – בהיותה עובדת ציבור בתפקיד בכיר – תומכת במועמד זה או אחר" (תר"מ 123/20 לדרמן נ' עמותת מרכז מריאן לגיל הרך (7.10.2013)).**

8. דברים אלו יפים לענייננו. אמנם, כפי שמציינת ב"כ המשיבה 1, איסור על תליית שלטים על גבי בתי עובדי ציבור פוגע בזכויות יסוד. אולם, נוכח האינטרס כבד המשקל העומד מנגד, לגישתי, יש לנקוט כך. לפיכך, ועם כל הכבוד, עמדתה נדחית בזאת. בשולי הדברים אציין כי אני רואה פגם בעובדה כי יועצת משפטית לרשות מקומית, על אף החלטותיי המפורשות בעניין זה, ראתה לנכון להנחות את המועצה המקומית ואת עובדיה לפעול בניגוד גמור לכך.

9. קראתי את תשובותיהם של המשיבים 4, 5, 7, 11 ו-12. המשיבים מעלים טענות בנוגע לפגיעה שהאיסור מטיל עליהם, אולם, עם כל הצער, אין לקבל טענות אלה מן הטעמים שפירטתי לעיל. לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיבים 4-12 לתלות שלטי תעמולה על בתיהם.

10. סוף דבר, העתירה מתקבלת כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ו' בחשון התשע"ד (10.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

ד. תעמולה המהווה הטעיית ציבור

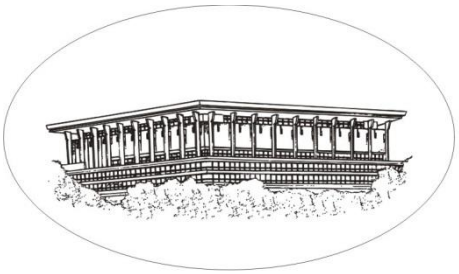

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ח' באלול התשע"ג
14 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 63/20</u>

העותרת: גב' הדס צור

נ ג ד

המשיב: מר צח נחמני מטעם "סיעת הצעירים בלב לטובת ביאליק"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקשת העותרת כי אתן צו מניעה האוסר על המשיב לעשות שימוש בכינוי "צעירים" או "צעירים לטובת ביאליק". לטענתה, היא אחת ממייסדי סיעת "צעירים למען ביאליק" אשר התמודדה בבחירות לרשויות המקומיות בשנת 2008. לטענתה, הסיעה התאגדה כדין ונרשמה במרשם הסיעות, והאות "צ" הוקצתה כאות מזהה בפתקי הבחירות בבחירות. הסיעה זכתה בשני מנדטים בבחירות בשנת 2008,

והעותרת מכהנת מאז כחברת מועצה. לכך יש להוסיף כי העותרת כותבת כי היא מתמודדת בבחירות הקרובות גם כן למועצת העיר.

2. לטענתה, המשיב הקים קבוצה בשם "צעירים לטובת קרית ביאליק" או "צעירים בלב לטובת קרית ביאליק", אשר מתמודדת גם היא למועצת העיר בבחירות הקרובות. לטענתה, "השמות [של מפלגתה ומפלגת המשיב – ס' ג'] דומים עד זהים מתוך רצון ברור לגרום להטעיית ציבור הבחורים" (סעיף 10 לעתירה).

3. עוד לטענתה, המשיב הוא פעיל מפלגת הליכוד, וכי "בידי העותרת ראיות אשר אינן משתמעות לשני פנים, לכך שהמשיב מופעל על ידי גורמים בהנהלת העירייה מתוך מטרה ברורה להטעות את ציבור הבוחרים ולפגוע בזכות התושב לבחור ובזכות העותרת להיבחר" (סעיף 12 לעתירה). לטענתה, השם הדומה של סיעת המשיב נבחר בכוונת תחילה, וזאת כדי לפגוע בסיעה באופן בלתי הוגן, ולבלבל את הבוחרים.

4. עוד בהקשר זה, מציינת העותרת כי סיעת המשיב הציבה שלטי חוצות בהם נכתב כי סיעת המשיב "באה ונועדה להחליף... בפרסום זה מטעה המשיב את ציבור הבוחרים בקרית ביאליק תוך שהוא מציג מצג שווא לפיו סיעת המשיב באה במקומה של סיעת הצעירים המוכרת" (סעיף 15 לתשובה).

5. לטענתה, פנתה היא אל המשיב, בבקשה לשנות את השם, ובתגובה שינה האחרון את שם הסיעה ל"צעירים בלב לטובת קרית ביאליק". במסגרת זאת, טוענת העותרת כי אין כמעט הבדל בין השם הקודם לשם זה, ועדיין מדובר בשמות קרובים במטרה ושעלול לגרום להטעיה. מאז ועד היום, טוענת היא, המשיב מפיץ פרסומים הכוללים את שם הסיעה, ויוצר בלבול בקרב ציבור הבוחרים. כדי להוכיח טענה זו, צירפה העותרת נספח המראה כי חיפוש באתר הפייסבוק של תחילת שם סיעת העותרת ("צעירים ל") מעלה תחילה את עמוד הפייסבוק של סיעת המשיב.

6. לבסוף, טוענת היא כי המשיב משתמש בפרסומים באותיות "לב" באופן המדמה פתק הצבעה ובכך עובר על הוראות סעיף 7 לחוק הבחירות, לפיו "פרט לתקופת 42 הימים שלפני יום הבחירות לא תהיה תעמולת בחירות באמצעות השימוש – אם בכתב ואם בצורה אחרת – באות המציינת רשימת מועמדים".

7. עוד מציינת העותרת כי פנתה במכתב מקדים למשיב, וכמו כן למנהל הבחירות בקרית ביאליק מטעם משרד הפנים, אשר ענה כי סמכותו לפעול במקרים מעין אלה תיכנס לתקוף רק לאחר הגשת רשימות המועמדים לבחירות הקרובות (ביום 2.10.2013),

והפנה אותה להגיש עתירה בפניי מכוח סעיף 17ב לחוק הבחירות.

8. ביקשתי את תגובת המשיב. בתשובתו, צוין כי דין העתירה להידחות, על הסף והן לגופה. לעניין דחייה על הסף, טוען המשיב כי העותרת לא מיצתה הליכים טרם הוגשה העתירה, זאת, לאור העובדה כי פנייתה של העותרת אליו "קיבלה התייחסות ראויה, תוך הבהרה כי ככל שיהיו לעותרת כל טענות נוספות כלפיו – יהא ערוץ תקשורת פתוח בין הצדדים" (סעיף 1.1 לתשובה). בנוסף, הפנייה המוקדמת התייחסה אך ורק לעמוד הפייסבוק של סיעתו של המשיב, ונוכח פנייתה שונה שם העמוד.

9. עוד טוען לעניין זה המשיב כי דין העתירה להידחות נוכח אי ניקיון כפיים, זאת, לאור העובדה כי העותרת הטעתה את וועדת הבחירות בכך שכתבה כי המשיב הוא ראש סיעה, ולמעשה, הוא מעולם לא התמודד למועצת העיר. ובנוסף, טוען הוא כי העותרת בעצמה מפרה את חוק הבחירות, וזאת נוכח שימוש שהיא עושה באות "צ" בפרסומי תעמולה מטעמה. עובדה זו מהווה לטענתו חוסר ניקיון נוכח טענותיה של העותרת נגד המשיב להפרות דומות שביצע הוא של חוק הבחירות.

10. בנוסף, טוען המשיב כי יש לדחות את העתירה על הסף נוכח העדר סמכות. במסגרת זאת, טוען הוא כי העותרת מבססת את טענותיה על סעיף 39(ז) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות), אשר קובע כי "רשימת-מועמדים לא תישא כינוי, אות או אותיות העלולים להטעות". עם זאת, לדידו, המונח "כינוי" הקבוע בסעיף 39 ענייננו אות או אותיות לסימון מפלגות, ולא סלוגן פרסומי, אשר בגינו הוגשה העתירה.

11. בנוסף, לעניין העדר סמכות, טוען הוא כי הוראות סעיף 7 ו-13 לחוק הבחירות, אשר נותנות סמכות ליתן צו נגד "רשימת מועמדים או מפלגה", אינן חלות עליו. לטענתו, הוא "מעולם לא כיהן כחבר מועצה מטעם סיעה זו או אחרת ובוודאי שאינו ראש סיעה. הינו – המשיב אינו פועל מטעם מפלגה, או רשימת מועמדים ו/או סיעה ועל כן – החוקים נשוא העתירה אינם חלים עליו" (סעיף 6.1 לתשובה).

12. לגופם של דברים, טוען המשיב כי בניגוד לנאמר בעתירה, הוא מפרסם את עצמו בשם "צעירים בלב", והסיסמא "לטובת צעירי ביאליק" מהווה סיסמא שיווקית נוספת, ותו לא. המשיב טוען כי בנספחים שצירפה העותרת, בדבר פרסומים שנעשו מטעם סיעתו, ניתן לראות בבירור כי השם "צעירים בלב" נכתב באופן מודגש ובולט, בעוד הסיסמא "לטובת צעירי ביאליק" נכתב באותיות קטנות יותר ולא מודגשות.

13. בנוסף, לטענתו, המילה "צעירים" היא בגדר מילה גנרית למפלגה שחורטת על

דגלה סוגיות הקשורות לפעילות ציבורית למען קידום אוכלוסיה זו.

14. לעניין שימוש באותיות "לב", טוען המשיב כי כאמור סעיף 7 לחוק הבחירות אינו חל בענייננו, וכי העותרת לא ביקשה סעד לעניין זה. לגופם של דברים, טוען הוא כי האותיות הן בגדר נגזרת מהשם הפרסומי המלא בו בחר, ולא באה להידמות לפתק הצבעה. לכך יש להוסיף כי לטענתו "לא יודע המשיב כלל מה תהא האות אותה יקבל לשימוש בקלפי – ועל כן, ברי כי שימושו במילה "לב" אינו יותר מאשר חלק מרכזי בפרסום אותו רוצה המשיב" (סעיף 7.5 לתשובה).

דיון והכרעה

15. דין טענות הסף שהעלה המשיב להידחות כולן.

16. העדר פנייה מוקדמת – פעמים רבות פירטתי את החשיבות המיוחסת למיצוי הליכים בעתירות מעין אלה (ראו מדגם מייצג: תר"מ 16/20 קונינסקי נ' אלדר (23.6.2013) (להלן: עניין קונינסקי); תר"מ 37/20 דידי נ' לביא (18.7.2013); תר"מ 54/20 סיעת "רק ראשון בראשות דב צור" נ' דעבול (4.8.2013); תר"מ 52/20 פרנקו נ' גוזלן (6.8.2013) (להלן: עניין פרנקו)).

17. נראה כי נוכח הדגש שניתן לנושא זה, עותרים ומשיבים בעתירות מעין אלה הפנימו את חשיבותו, ונראה כי כעת, כמעט ולא מוגשות עתירות בטרם פנייה מוקדמת אל המשיבים. לאחר מכן, הדגש הופנה כלפי הפן המהותי במיצוי הליכים. בהקשר זה כתבתי לאחרונה:

> "אין להסתכל על החובה למצות הליכים כחובה טכנית, תנאי סף למען הגשת עתירה ותו לא. החובה היא מהותית. לאחרונה קבעתי כי פנייה בעל-פה אינה עומדת בתנאי זה (תר"מ 37/20 דידי נ' לביא (18.7.2013)), וגם הגשת עתירה מייד לאחר פנייה בכתב בנושא שאינו דחוף (תר"מ 54/20 סיעת "רק ראשון" נ' דעבול (4.8.2013)). במסגרת זאת, חובת מיצוי הליכים כוללת את החובה להביא את כלל המידע הדרוש על מנת לתקן את הפגמים אותם מבקש עותר לתקן" (עניין פרנקו).

18. כתגובה טבעית, החלו משיבים להקדיש חלקים נרחבים מתשובתם לטענות סף בגין אי מיצוי הליכים. עם זאת, יש לזכור כי "הפרוצדורה אינה מיטת סדום שבה מקצצים את רגליו או מתיזים את ראשו של בעל-דין כדי להכניסו לתוכה כנכה או כבר-

מינץ" (ע"א 189/66 ששון נ' "קדמה" בע"מ, פ"ד כ(3) 477, 479 (1966). אומנם, ביסודם של תנאי הסף בכלל, ודרישת מיצוי ההליכים בפרט, מצויים עקרונות מהותיים (וראו עניין קונינסקי פסקאות 38-44 לעניין זה). אולם, דחיית עתירה על הסף וזאת מבלי להידרש לטענות המהותיות בגינם הוגשה העתירה מלכתחילה היא בכל זאת דחייה טכנית של טענה מהותית.

19. לכך יש להוסיף כי לרוב בעתירות בענייני בחירות, העתירה מוגשת על ידי מתמודד בבחירות נגד נבחר ציבור מכהן, ובדרך כלל ראש עיר או מועצה מכהן. כך, בעוד שמאחורי המשיב, במרבית המקרים, עומד מנגנון משומן , הרי שמנגד, עומד לרוב מתמודד בעל אמצעים פחותים בהרבה. במצב זה, קיימים פערי כוחות משמעותיים בין הצדדים, ורק טבעי כי הצד החלש יתקשה לעמוד בכללי הפרוצדורה.

20. לפיכך, ומבלי להפחית מהחשיבות במיצוי הליכים – הן במישור הטכני והן במישור המהותי – לגישתי, כאשר צד עומד בחובה זו באופן סביר, אין לדחות עתירתו על הסף. למותר לציין כי כל עתירה ופנייה מוקדמת תיבחנה לגופן, אולם ראוי כי משיבים ימקדו טענותיהם בפן המהותי, ולא יתלו יהבם על עילות הסף, אלא במקום בו נסיבות המקרה מצדיקות שימוש בהן.

21. כאמור, במקרה דנן, העותרת עמדה בחובתה למיצוי הליכים במישור הטכני. אומנם, נראה כי הפנייה המוקדמת הופנתה כלפי חלק מן הסעדים המבוקשים בעתירה, אולם הסוגיה העיקרית בגינה הוגשה העתירה (קרי – הטעייה בשימוש בשם הסיעה), מאוזכרת בפנייה המוקדמת מפורשות.

22. חוסר סמכות – המשיב טוען כי סיעתו אינה בגדר "רשימת מועמדים", ולפיכך אין סמכות ליתן צו בענייננו. זאת, נוכח הוראות סעיף 7 ו-13 לחוק הבחירות, הקובעות כי הפרתם חלה על "רשימת מועמדים" (סעיף 7) או על "רשימת מועמדים" ו-"מפלגה" (סעיף 13).

23. יש לדחות גם טענה זו. ראשית, פרשנות תכליתית של הסעיפים מביאה למסקנה כי סמכותו של יושב ראש הוועדה מאפשרת מתן צווים גם נגד צדדים שלישיים שאינם עומדים בהגדרה של "רשימת מועמדים" או "מפלגה". ככלל, לועדת הבחירות סמכות ליתן צווים נגד צדדים שלישיים שאינם בהכרח רשימה או מפלגה. כך לדוגמא, סעיף 5 לחוק הבחירות העוסק באיסור תעמולה בטלוויזיה וברדיו בתקופת 60 הימים טרם מועד הבחירות מחייב כי במקרה שנקבע כי פרסום כלשהו מהווה תעמולה אסורה, יופנה צו המניעה כלפי הפלטפורמה העתידה לפרסם את הפרסום שהוא בגדר תעמולה אסורה. בעניין זה קבעתי לאחרונה כי "מקום ואדם פלוני מפר את הוראות חוק הבחירות, לא

תהיה בכך כדי לדחות טענתו על הסף" (תר"מ 56/20 דהרי נ' לוי (8.8.2013)).

24. שנית, נראה כי פרשנות של המושגים לעיל כאילו אינם כוללים סיעה או מועמד אשר מתעתדים להתמודד בבחירות, גם אם טרם הגישו את מועמדותם באופן רשמי, פוגעת בעיקרון השוויון. נקיטה בפרשנותו של המשיב, תביא למצב בו הוראות חוק הבחירות, אשר באות להבטיח בין היתר שוויון בין מועמדים, לא תחול על מתמודדים, ורק משום שבאופן פורמאלי טרם נרשמו במרשם הסיעות. פרשנות מעין זו תיצור חלל משפטי, אפליה ושרירותיות, ולפיכך משוללת כל הצדקה.

25. לעניין העדר סמכות נוכח סעיף 39 לחוק הרשויות המקומיות, אציין כי לא ראיתי צורך להידרש לטענה זו של המשיב, נוכח האמור להלן.

26. לגופם של דברים – כבר נקבע לא פעם כי אחת מתכליותיו המרכזיות של חוק הבחירות, ובצידה – סמכותו של יושב ראש הוועדה ליתן צו – היא בגין דבר תעמולה המהווה הטעיית הציבור (תב"כ 9/19 אייכלר נ' קדימה (17.1.2013), השופט א' רובינשטיין; מכתב של השופט מ' חשין, יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישה עשר, לסגני יושב ראש וועדת הבחירות, מיום 16.1.2001). סמכות זו עולה מתכליתו הכללית של חוק הבחירות, ומעוגנת בסעיף 13 לחוק הבחירות אשר קובע כי "לא תהא תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחת או למענה בצורה או בדרך שיש בהם משום הפרעה בלתי הוגנת של תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחרת או למענה" (השוו: תב"כ 38/19 רשימת הליכוד ביתנו נ' רשימת הבית היהודי (17.1.2013), השופט א' רובינשטיין).

27. אבהיר – אין בקביעתי זו כדי להביע כל עמדה בנוגע לסמכותו של מנהל הבחירות בהקצאת אותיות למועמדים. סמכותי לעניין זה, במקרה דנן, נוגעת לתעמולת בחירות, אשר תוכנה או צורתה מעלה את החשש להטעיית הציבור.

28. המבחן המתאים לבחינה האם שם של סיעה (או במקרה דנן – סיעה שעתידה להתמודד בבחירות), הוא מבחן של וודאות קרובה להטעיית הציבור. זהו המבחן שנקבע בפסיקה לאמות המידה לבחינה על ידי רשם המפלגות האם שם מפלגה מטעה (ראו: סעיף 8(א) לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992; רע"א 10503/02 אהרון נ' רשם המפלגות, פ"ד נז(1) 703 (2002)). זהו גם המבחן שנקבע לאמות המידה לבחינה על ידי רשם העמותות האם שם עמותה מטעה (ראו: סעיף 4(א) לחוק העמותות, התש"ם-1980; ע"א 4531/91 נאסר נ' רשמת העמותות, פ"ד מח(3) 294 (1994)). זהו גם המבחן הראוי לעמדתי נוכח האיזון העקרוני שבחוק הבחירות בין חופש הביטוי לתכליתו הרלוונטית לענייננו של הטעיית הציבור. קרי, רק במקרים בהם קיימת וודאות קרובה כי פרסום יביא להטעיית הציבור,

נצדיק ונאפשר את הגבלתו של חופש הביטוי.

29. האם שם סיעתו של המשיב תוביל בוודאות קרובה להטעיית הציבור? לעמדתי, התשובה לשאלה זו היא חיובית. ראשית, יש לדחות את טענות המשיב כי מהפרסומים ניתן להבין כי שם הסיעה הוא "צעירים ב-לב" ולא "צעירים ב-לב לטובת צעירי קרית ביאליק". מהפרסומים שצירפה העותרת נראה בבירור כי בעמוד הפייסבוק, בלוגו של הסיעה, ומחומרי התעמולה, הסיעה מציגה את עצמה בשם המלא. אומנם, בחלק מן הפרסומים המילים "לטובת צעירי קרית ביאליק" קטנות יותר מן המילים הראשונות, אולם עדיין הסיפא נראית כחלק משמה של הסיעה.

30. השאלה היחידה שנותר לשאול היא למידת הדמיון בין השם "צעירים ב-לב לטובת צעירי קרית ביאליק" לבין השם "צעירים למען ביאליק". לטעמי, בהתאם לאמות המידה שקבעתי לעיל, ישנה וודאות קרובה כי שם סיעתו של המשיב עלול להביא להטעיית הציבור. אסביר.

31. ראשית, מסקנה זו עולה מן השימוש הזהה במילים "צעירים" ו-"קרית". לכך יש להוסיף כי בהקשר זה, המילים "לטובת" ו-"למען" הן מילים נרדפות, אשר בוחר יתקשה להבחין ביניהם.

32. שנית, וכאן העיקר, לכאורה, סיעת העותרת בחרה להשתמש בשם קצר יותר, וסיעת המשיב (גם זאת כאמור, לאחר פניית העותרת) בחרה בשם מעט ארוך יותר. אולם, המבנה התחבירי והמשמעות העולה מכל אחד מן השמות דומים מאד– צעירים לטובת העיר קריית ביאליק. נראה כי בנסיבות אלו קיימת וודאות קרובה כי הדבר עלול להוביל להטעיית בוחרים. הקישור בין התיבה "צעירים" לבין התיבה "קרית ביאליק", באמצעות פועל המבטא משמעות דומה, יוצר דמיון צורני ומהותי בין השמות.

33. לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיב או מי מסיעתו לעשות שימוש לטובת תעמולת בחירות בשם "צעירים ב-לב לטובת צעירי קרית ביאליק" או כל שם אחר הדומה ברמת וודאות קרובה לשם "צעירים למען ביאליק".

34. שימוש באותיות "לב" – המשיב טוען כי השימוש באותיות נעשה אך ורק כחלק מקמפיין פרסומי, ולא בצורה המבקשת להיחזות לפתקי הצבעה. תכלית האיסור הקבוע בסעיף 7 לחוק הבחירות היא למנוע מצב בו מועמד או רשימה יזדהו ויזוהו על ידי בוחרים על ידי אותיות מסוימות, ובסופו של יום יוקצה להם פתק קלפי אשר נושא אות אחרת. מכך עולה אין בכוונה שעמדה מאחורי הפרסום כדי להעלות או להוריד. לשונו הברורה של

הסעיף, כמו גם תכליתו, מובילות למסקנה שהצגת אותיות אשר יכולות להיות מזוהות כאותיות בחירות של הרשימה אסורה (השוו: תר"מ 29/20 צילקר נ' עיריית אשדוד (22.7.2013)).

35. עיינתי בנספחים שצירפה העותרת, ונראה כי אכן האותיות "לב" נחזות לפתק בחירות. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 1 לעשות שימוש עד למועד הקבוע בחוק באותיות הנראות כפתקי בחירה, או אותיות כלשהן המציינות רשימת מועמדים.

36. עוד אציין כי המשיב העלה בכתב התשובה טענות בדבר הפרות מצד העותרת של הוראת סעיף 7 לחוק הבחירות (שימוש אסור באות צ' באופן הנחזה לפתק בחירות). עם זאת, לא מצאתי לנכון ליתן צו במקרה זה, כאשר הטענה להפרה הועלתה מן הצד המתגונן במסגרת כתב תשובה, ולא ניתנה לעותרת כל אפשרות להשיב לטענה זו. עם זאת, כן אבקש לציין כי על פניו, וזאת מבלי להביע עמדה, טענת המשיב אינה מופרכת.

37. לפיכך, העתירה מתקבלת בזאת. בנסיבות העניין, ישא המשיב בהוצאות העותרת בסך 7,500 ש"ח.

ניתנה היום, ח' באלול התשע"ג (14.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

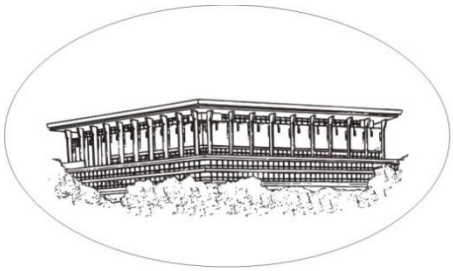

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ה' בתשרי התשע"ג
9 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 94/20</u>

העותרות: 1. גב' מרים פייברג, ראש עיריית נתניה
2. סיעת "נתניה אחת"

נ ג ד

המשיבים: 1. מר חיים פרידריך
2. סיעת הליכוד בנתניה

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותרות מבקשות כי יינתן צו מניעה שיורה למשיבים להימנע מפרסום וקשירת שמה של המשיבה 2 לשמה של העותרת 1 וסיעתה. העותרות מציינות כי העותרת 1 רצה בעבר במסגרת סיעת הליכוד לראשות העיר, אולם החל משנת 2008 היא מתמודדת ברשימה עצמאית – העותרת 2. לטענתן "כבר בשנת 2008 ניסו המשיבים להונות את הציבור בדרך האמורה בעתירה זו... המשיבים שלא השלימו בזמנו, ואף אינם משלימים היום עם הקמתה סיעה החדשה ומתוך חשש כי לא יצליחו להכניס את חבריהם למועצה, החליטו בכוונת מכוון, מבלי להסתיר את הדבר, להטעות את ציבור הבוחרים, כאילו קיים קשר בין הצדדים, חוזה או הסכמה על שיתוף פעולה" (סעיפים 10 ו-12 לעתירה).

2. במסגרת זאת, מלינות העותרות לגבי מספר פרסומים שמהווים לדידן הטעיה: ראיון ברדיו של המשיב 1, במסגרתו לטענתה "כרך שוב ושוב את שמה של המבקשת עם שמו ועם שמה של סיעת הליכוד, תוך ניסיון ברור ליצור את הרשום כאילו המדובר בגופים המשתפים פעולה" (סעיף 13 לעתירה); פרסומים הכוללים את הסלוגן "מרים צריכה ליכוד חזק". לטענתם, סיסמא זו מטעה ויוצרת את הרישום שהעותרת 1 מאחוריו, וכי "היא צריכה ליכוד חזק". עוד מציינות העותרות כי בשנת 2008, התרחש מקרה דומה, ובעקבותיו הורה יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית דאז, השופט א' ריבלין, , להסיר את הפרסומים המטעים (תר"מ 150/18 פיירברג נ' סיעת הליכוד מח"ל(9.11.2008)).

3. בשולי הדברים, טוענות העותרות כי הפרסומים המדוברים כוללים גם את האותיות "מח"ל", זאת בניגוד לסעיף 7 לחוק הבחירות.

4. ביקשתי את תגובת המשיבים. בתשובתם, נכתב כי אין בכוונתם להטעות את הציבור, וכי הם מנהלים מסע בחירות לגיטימי וראוי. לטענתם, הקמפיין מתנהל תחת הסיסמא "הליכוד חזק נתניה חזקה", ובמסגרת זאת הוספה גם הסיסמא "מרים צריכה ליכוד חזק. במועצת העיר", ולא יכול להיות עוררין כי מדובר במודעה המופצת על ידי המשיבים ולא על ידי העותרות. בנוסף, לטענתם, אין בנוסח הסיסמא כדי להצביע על הסכמה הדדית בין הסיעות לרוץ יחדיו, ומדובר בטענה "קנטרנית". בכל הנוגע לשימוש באותיות מח"ל, טוענים הם כי העותרות בעצמן מפרסמות את עצמן תוך שימוש באות פ.

דיון והכרעה

5. בתר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013) (להלן: עניין צור) נקבע כי:

> "כבר נקבע לא פעם כי אחת מתכליותיו המרכזיות של חוק הבחירות, ובצידה – סמכותו של יושב ראש הוועדה ליתן צו – היא בגין דבר תעמולה המהווה הטעיית הציבור (תב"כ 9/19 אייכלר נ' קדימה (17.1.2013), השופט א' רובינשטיין; מכתב של השופט מ' חשין, יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישה עשר, לסגני יושב ראש וועדת הבחירות, מיום 16.1.2001). סמכות זו עולה מתכליתו הכללית של חוק הבחירות, ומעוגנת בסעיף 13 לחוק הבחירות אשר קובע כי "לא תהא תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחת או למענה בצורה או בדרך שיש בהם משום הפרעה בלתי הוגנת של תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחרת או למענה" (השוו: תב"כ 38/19 רשימת הליכוד ביתנו נ' רשימת הבית היהודי (17.1.2013), השופט א' רובינשטיין)" (שם, פסקה 26 להחלטתי).

6. דברים אלו יפים לענייננו. בתב"כ 38/19, שהוזכר לעיל, פסל השופט א' רובינשטיין תשדיר בחירות של סיעת "הבית היהודי" זאת משום שהוא יוצר את הרושם כי שתי המפלגות (הליכוד ביתנו והבית היהודי) חברו יחד נוכח הסיסמא "חזקים ביחד בוחרים בנט". הדימיון בין מקרה זה למקרה שלפניי ברור. לכך יש להוסיף כי בעניין צור קבעתי כי המבחן לבחינה האם פרסום מהווה הטעייה הוא מבחן הוודאות הקרובה (שם, פסקה 28).

7. במקרה שלפניי, השתכנעתי כי הסיסמא "מרים צריכה ליכוד חזק" תטעה את ציבור הבוחרים לחשוב כאילו שתי המפלגות מתמודדות בזיקה ביניהן. נוכח הגשת העתירה, אין עוררין כי אין כך הדבר. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לעשות שימוש בסיסמא זו, או כל פרסום אחר, המרמז על קשר בין סיעת הליכוד לעותרות.

8. לעניין השימוש באותיות, בתר"מ 29/20 צילקר נ' לסרי (22.7.2013) קבעתי:

> "תכלית האיסור הקבוע בסעיף הוא למנוע מצב בו מועמד או רשימה יזדהו ויזוהו על ידי בוחרים על ידי אותיות מסוימות, ובסופו של יום יוקצה להם פתק קלפי אשר נושא אות אחרת. לשונו הברורה של הסעיף, כמו גם תכליתו, מובילות למסקנה שהצגת אותיות אשר יכולות להיות מזוהות כאותיות בחירות של הרשימה אסורה".

9. דברים אלו יפים לענייננו. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לעשות שימוש עד למועד הקבוע בחוק באותיות הנראות כפתקי בחירה.

10. עוד אציין כי כפי שציינתי מספר פעמים בעבר, טענות בדבר הפרות של עותר הנטענות על ידי משיב בכתב תשובה, יש להעלות בעתירה חדשה ולא כטענת "הגנה" (ראו: תר"מ 68/20 קוניק נ' בן שחר (19.8.2013)).

11. סוף דבר, העתירה מתקבלת. בנסיבות העניין, המשיבים יישאו בהוצאות העותרות בסכום של 5,000 ש"ח.

ניתנה היום, ה' בתשרי התשע"ד (9.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

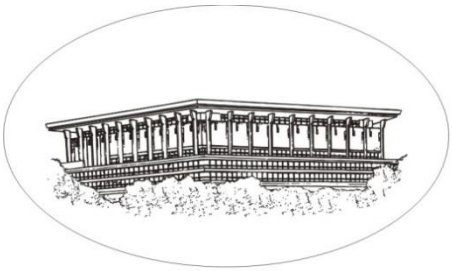

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ו' בתשרי התשע"ד
10 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 98/20</u>

העותר: מר גיא לייטנר

נ ג ד

המשיבים: 1. מר אהוד אביר לב
2. תנועת "התחדשות"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי מבקש העותר כי יינתן צו מניעה נגד המשיבים, זאת בגין פרסומים ממומנים ברשת הפייסבוק מטעם המשיבים הכוללים את סמליה הרשמיים של המועצה המקומית מזכרת בתיה. העותר טוען כי סמלים אלה הם סמלים רשמיים של המועצה המקומית, ולפיכך מהווים משאב ציבורי העומד בגדר סעיף 2א לחוק הבחירות.

2. המשיבים טוענים כי דין העתירה להידחות. לדידם, היישוב הוא יישוב קטן "בו הכל מכירים את הכל וודאי כולם יודעים מיהו ראש המועצה המכהן ומי המתמודדים האחרים, לכן אין ולא יכולה להיות הטעיה כפי שמנסה העותר לציין" (סעיף 2 לתשובה). בנוסף, טענו כי הפרסומים הוסרו מדף הפייסבוק.

3. דין העתירה להתקבל. אומנם, כל עוד מדובר במשאב ציבור אשר לא נוצר למען

תעמולת בחירות (ואין עוררין כי במקרה דנן סמל המועצה המקומית לא נוצר למען תעמולת בחירות), והוא זמין באופן שווה לכלל המתמודדים, שימוש בו אינו בגדר הפרה של סעיף 2א לחוק הבחירות (ראו: תר"מ 9/20 סלע נ' סיני (5.6.2013); אבעיה 10/20 בעניין פתח-תקווה מיום 22.7.2013); תר"מ 65/20 ליבר נ' דרעי (18.8.2013)).

4. אולם, כפי שמציין העותר בעתירתו התמציתית והיסודית, במקרה דנן עולה החשש להטעיה בגין השימוש בסמלי המועצה. קרי – כי תושב יסבור כי דברי תעמולה המופיעים באתר הפייסבוק של המשיבים הם בגדר פרסום מטעם המועצה המקומית (השוו: תר"מ 94/20 פיירברג נ' פרידריך; תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013); תר"מ 6/19 פרל נ' וולך (2.2.2012), השופטת מ' נאור).

5. אומנם, המשיבים טוענים כי הפרסומים הוסרו, אולם, למען הזהירות, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לעשות שימוש במשאבי ציבור במסגרת תעמולת בחירות.

6. סוף דבר, העתירה מתקבלת בזאת כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ו' בתשרי התשע"ד (10.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

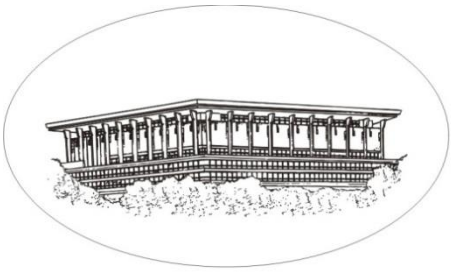

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופטת אסתר חיות

מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ירושלים, י"ג בתשרי, התשע"ד
17 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 106/20</u>

העותר: מר בועז גור

נ ג ד

המשיבים:
1. מר יונה יהב – ראש עיריית חיפה
2. רשימת יונה יהב למועצת העיר חיפה

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959

בשם העותר: עו"ד גיא אטיאס

בשם המשיבה 2: עו"ד יגאל זאבי

<u>החלטה</u>

בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יוצא צו מניעה האוסר על המשיבים לעשות שימוש בלוגו המשמש אותם בתעמולת הבחירות לרשויות המקומיות. לטענת העותר, המשיבים השיקו לאחרונה את קמפיין הבחירות שלהם, וכי בפרסומים אלה נעשה שימוש בלוגו אשר "דומה באופן מפגיע ללוגו של עירית חיפה, אשר הוזמן על ידי עירית חיפה" (סעיף 5 לעתירה). עוד טוען העותר כי הלוגו של עיריית חיפה הוזמן על ידה ועוצב עבורה במשרד פרסום שאת שירותיו שכרה לצורך כך. לפיכך, שימוש בלוגו הדומה לו עד כדי

להטעות לצרכים פוליטיים של המשיבים, מהווה לטענתו תעמולה אסורה בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות). לביסוס טענתו, צירף העותר חוות דעת של מר דוד ברקוביץ, מעצב גרפי ובעל משרד מיתוג, עיצוב ופרסום, בה נאמר כי "הלוגו של מר יונה יהב והרשימה בראשותו, עוצב תוך שימוש במוטיבים של הלוגו של עיריית חיפה, מתוך מטרה כי עין המתבונן תזהה את הדמיון בין הלוגו של רשימת יונה יהב והלוגו של עיריית חיפה, ותראה בשניהם כאחד".

בתגובתם לעתירה, טענו המשיבים כי דינה להידחות בציינם כי בניגוד לטענת העותר לוגו הבחירות שלהם אינו דומה ללוגו של עיריית חיפה. המשיבים צירפו אף הם לתשובתם חוות דעת מקצועית, של מר ג'רי ירקוני, בעל משרד פרסום, בה נאמר כי "האלמנט הגרפי שבו נעשה שימוש הנו חלק מהשפה הגרפית שבו נעשה שימוש (חצאי גלים בצבעוניות שונה), וכי בניגוד לאלמנט הגרפי של העירייה המדבר על שמים, הר וים, הרי שבקמפיין של הרשימה של יונה יהב מדובר על שלושה קווים הפונים כלפי מעלה הממחישים את הצמיחה האקספוננציאלית שהעיר נמצאת בה בתחומים השונים" (סעיף 3 לתשובה). לפיכך, כך נטען, הלוגו של המשיבים אינו דומה עד כדי הטעיה ללוגו של העירייה, ואין מקום לייחס למשיבים בהקשר זה שימוש אסור במשאבי ציבור בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות.

דיון והכרעה

עתירה זו שני ראשים לה. האחד, עניינו שימוש אסור במשאבי ציבור בשל שימוש המשיבים בלוגו הדומה ללוגו של העירייה לצורך תעמולת הבחירות שלהם. השני, עניינו בהטעיית הציבור בשל הדמיון בין הלוגו המשמש את המשיבים כאמור ללוגו של העירייה. השאלה המשותפת הטעונה הכרעה בשני הראשים כאחד היא השאלה האם אמנם הלוגו שעוצב עבור המשיבים לצורך תעמולת הבחירות דומה עד כדי הטעיה ללוגו שבשימוש העירייה, שכן וועדת הבחירות מוסמכת לאסור פרסומים אשר יש בהם משום הטעיית הציבור (תב"כ 9/19 אייכלר נ' קדימה (17.1.2013), השופט א' רובינשטיין; מכתב של השופט מ' חשין, יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 מיום 16.1.2001; תב"כ 38/19 רשימת הליכוד ביתנו נ' רשימת הבית היהודי (17.1.2013), השופט א' רובינשטיין). המבחן שנקבע לעניין זה הוא קיומה של וודאות קרובה להטעיה (תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013), השופט ס' גובראן).

על מנת להשיב לשאלה העומדת לדיון, מן הראוי שנבחן את העיצובים שבהם מדובר, אשר העתקיהם צורפו כנספח לעתירה:

לטעמי, אף שקיים דמיון לא מבוטל בין שני העיצובים, בייחוד נוכח השימוש באותם הצבעים, קיימים גם הבדלים ביניהם ובהתרשמות כוללת נראה כי לא מתקיימת במקרה דנן וודאות קרובה לכך שהשימוש שעושים המשיבים בלוגו שעוצב עבורם לצורך תעמולת הבחירות, עלול להטעות את הציבור לחשוב כי לוגו זה והלוגו של העירייה חד הם.

אשר על כן, העתירה נדחית. בנסיבות העניין, לא ראיתי מקום לחייב את העותר בהוצאות.

ניתנה היום, י״ג בתשרי התשע״ד (17.9.2013).

אסתר חיות
שופטת בית המשפט העליון
מ״מ יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

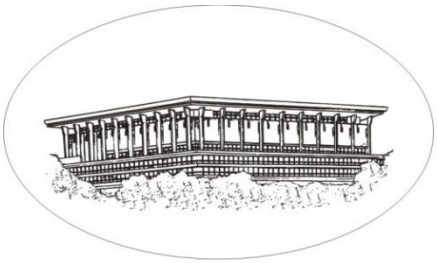

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ב בתשרי התשע"ד
16 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 108/20</u>

העותרים:
1. "לב" רשימת הצעירים למועצת העיר רמת גן
2. עו"ד רועי ברזילי – יו"ר הרשימה

נ ג ד

המשיבים:
1. ליעד אילני, יו"ר צעירי רמת גן – הדור הבא"
2. אבי לילי‌אן, יו"ר הירוקים
3. רשימת הירוקים וצעירי רמת גן – הדור הבא

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

בשם העותרים: עו"ד שי בכור

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקשים העותרים כי יינתן צו מניעה נגד המשיבים האוסר עליהם מלעשות שימוש בכינוי "צעירים" או "רשימת הצעירים" או "צעירי רמת גן" או כל הטיה אחרת של המונח "צעירים" בפרסומים הקשורים לתעמולת בחירות.

2. לטענתם, העותר 1 הוא אחד ממייסדי סיעת "לב – רשימת הצעירים למועצת העיר ברמת גן" אשר התמודדה בבחירות לרשויות המקומיות בשנת 2008. לטענתם, הסיעה התאגדה כדין ונרשמה במרשם הסיעות, והאות "צע" הוקצתה כאות מזהה בפתקי

הבחירות בבחירות.

3. לטענתם, שם סיעתם מזוהה עימם, ו"כתבות וידיעות רבות אשר סיקרו את פועלה של הסיעה והעומד בראשה, נהגו לציין את שמו של העותר לצד תמונתו כאשר הכיתוב המלווה את שמו ו/או את תמונתו לרוב הוא "סיעת הצעירים" או "רשימת הצעירים" או בפשטות "הצעירים". שמה של הסיעה הפך שגור בשיח הציבורי וכן בשיח הפוליטי בישיבות המועצה ובוועדות השונות ומזוהה באופן בלעדי ובלבדי עם העותר וסיעתו" (סעיף 6 לעתירה).

4. לטענתם, המשיב 1 הקים רשימת חדשה בשם "הדור הבא", והחליט לשנות את שם הסיעה וזאת "עד כדי שימוש בולט במונחים המזוהים עם שם וכינויה של רשימתו של העותר" (סעיף 8 לעתירה). במסגרת זאת, מציינים הם פרסומים מטעם המשיבים תחת הכינוי "'הדור הבא' – רשימת הצעירים של רמת גן" וגם "הדור הבא – הקול הצעיר למועצת העיר", וביום 9.9.2013 נקבע כי שם הסיעה החדשה יהיה "צעירי רמת גן – הדור הבא". לטענתם, השם האחרון יחד עם השמות הקודמים "מכוון לאתר את נקודת ההשקה ולהחריף אץ אפשרויות הבלבול והטעית הבוחרים בניסיון לייצר דמיון צורני ומילולי בין הסיעות באופן שאינו משתמע לשני פנים" (סעיף 10 לעתירה).

5. לאחר מכן, המפלגה החדשה התאחדה עם מפלגת הירוקים, כאשר שמה החדש הוא "איחוד מנצח, צעירים וירוקים". לטענתם, השם דומה לשם העותרת 2 במידה שתביא להטעיית הציבור, ובנוסף, נוכח האיחוד "יטעה הציבור לחשוב, כי רשימתו של העותר תומכת במועמדותו של המשיב 2 לראשות העיר ובכך פוגע הדבר בציבור תומכי העותר שאינו מעוניין במשיב 2 כראש עיר" (סעיף 13 לעתירה).

6. ביקשתי את תגובת המשיבים. בתשובתם, נטען כי דין העתירה להידחות. לטענתם, שם הסיעה שנבחר בסופו של יום הוא "הירוקים בר"ג וצעירי ר"ג – הדור הבא". לטענתם, אין לעותרים בעלות על המונח "צעיר" או "צעירים" ומדובר במונח גנרי, וכי "לא ניתן למנוע בצורה מוחלטת כל שימוש שהוא במונח זה על כל הטיותיו, כפי שמבקשים העותרים" (הקדמה לתשובה). כמו כן, לגישתם, בפרסומים מטעמם אין כל הטעיה, והפרסומים מובחנים במספר פרמטרים מאלו של העותרים – שם, צבעי רקע, פונטים, גודל אותיות, ועוד.

המסגרת הנורמטיבית

7. כבר נקבע לא פעם כי אחת מתכליותיו המרכזיות של חוק הבחירות, ובצידה – סמכותו של יושב ראש הוועדה ליתן צו – היא בגין דבר תעמולה המהווה הטעיית הציבור (תב"כ 9/19 אייכלר נ' קדימה (17.1.2013), השופט א' רובינשטיין; מכתב של השופט מ' חשין, יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישה עשר, לסגני יושב ראש וועדת

הבחירות, מיום 16.1.2001). סמכות זו עולה מתכליתו הכללית של חוק הבחירות, ומעוגנת בסעיף 13 לחוק הבחירות אשר קובע כי "לא תהא תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחת או למענה בצורה או בדרך שיש בהם משום הפרעה בלתי הוגנת של תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחרת או למענה" (השוו: תב"כ 38/19 רשימת הליכוד ביתנו נ' רשימת הבית היהודי (17.1.2013), השופט א' רובינשטיין).

8. בתר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013) (להלן: עניין נחמני) קבעתי כי המבחן המתאים לבחינה האם שם של סיעה הוא מבחן של וודאות קרובה להטעיית הציבור. זאת, נוכח העובדה כי זהו המבחן המתאים נוכח האיזון העקרוני שבחוק הבחירות בין חופש הביטוי לתכליתו הרלוונטית לענייננו של הטעיית הציבור.

דיון והכרעה

9. דין העתירה להידחות. ראשית, אציין כי העותרים והמשיבים מעלים טענות שונות לעניין שימוש באותיות. עניין זה אינו מצוי בסמכותי, אלא בסמכות מנהל הבחירות במשרד הפנים וסמכות הערעור על החלטותיו מסורה לבית המשפט לענייניים מנהליים (ראו: סעיף 42 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965). יש גם לדחות את טענת העותרים לעניין הטעיית בוחרי המשיבים בבחירה לראש העיר, שנטענה בעלמא ולא הובהרה דיה.

10. השאלה העומדת בפניי היא האם יש בשם סיעת המשיבים: "הירוקים בר"ג וצעירי ר"ג – הדור הבא" כדי להביא להטעיית הציבור נוכח הדימיון לשם סיעת העותרים: "'לב' – רשימת הצעירים למועצת העיר רמת גן". לטעמי, אין וודאות קרובה להטעיה במקרה דנן.

11. ראשית, מסכים אני עם גישת המשיבים כי לא כל שימוש במילה צעירים או בהטיותיה השונות אסורה. המבחן שנקבע הוא מבחן הסתברותי, ולכך יש להוסיף כי אין עסקינן במילה מומצאת או בביטוי (כדוגמת מפא"י או "יש עתיד"), אלא במילה תיאורית שהשימוש בה שכיח על ידי סיעות רבות, הן ברמה המקומית, הן ברמה הלאומית (השוו: בקשת ההבהרה בעניין נחמני מיום 21.8.2013).

12. לכך יש להוסיף כי לעומת עניין נחמני, המבנה התחבירי של שם הסיעה אינו זהה או דומה כלל בין שתי הסיעות, והמשמעות העולה משני השמות מובחנת באופן ברור. לפיכך, במקרה דנן, לא מצאתי כי שם סיעת המשיבים יכול להביא להטעיה. דברים אלו נכונים גם לגבי הסיסמא האחרת שבה הצהירו המשיבים כי הם משתמשים במסגרת תעמולת הבחירות: "'הדור הבא' - הקול הצעיר במועצת העיר"

13. עוד אציין כי על פניו השם הראשון שציינו העותרים שניתנו לסיעת המשיבים: "הדור הבא' – רשימת הצעירים של רמת גן", כן מעלה חשש ממשי להטעיה. עם זאת, ככל והמשיבים משתמשים כעת בשם "הירוקים בר"ג וצעירי ר"ג – הדור הבא" – אין בכך כדי לעלות או להוריד מקביעותיי לעיל.

14. לפיכך, העתירה נדחית בזאת. בנסיבות העניין, ישאו העותרים בהוצאות המשיבים בסך 6,000 ש"ח.

ניתנה היום, י"ב בתשרי התשע"ד (16.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

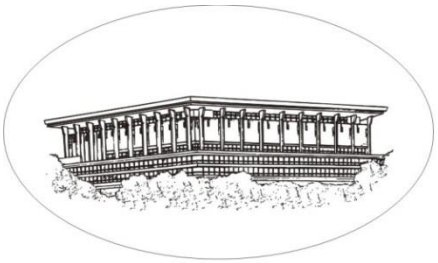

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ט בתשרי התשע"ד
3 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 139/20</u>

העותרים: 1. הליכוד – תנועה לאומית ליברלית
2. "הליכוד בראשות רחמים מלול"
3. מר רחמים מלול

נ ג ד

המשיבה: רשימת "רחובותי בראשות מתן דיל"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותרים פנו אליי בבקשה למתן צו נגד המשיבה בגין תעמולה המהווה הטעייה. לטענתם, המשיבה פרסמה מודעות עליהם מתנוסס הכיתוב "רחובותי! בראשות מתן דיל ביחד מובילים את העיר" יחד עם פתק הצבעה עם שמו של העותר 3. לטענתם, אין כל שיתוף פעולה בין מר מלול לבין המשיבה, ולפיכך, תכלית הפרסומים היא "לגנוב את דעתם של הבוחרים תושבי רחובות, להטעות אותם ולטעת בתודעתם באמצעות מניפולציה בלתי הוגנת ואסורה, מסר שקרי ומטעה לפיו, המבקש 3, ראש העיר רחובות, מר רחמים

מלול, הוצע על ידי המשיבה כמועמדה לראשות העיר וכי הם משתפים פעולה" (סעיף 6 לעתירה).

2. לטענתם, מטרת הפרסום היא "להגביר, באמצעים לא הוגנים, את כוחה של הרשימה 'רחובותי' ולהחליש את כוחה של המבקשת 1, רשימת 'הליכוד בראשות רחמים מלול', שכן הבוחרים שאליהם פונה המשיבה באמצעות המודעה הם בוחרים, שהסבירות שהם יצביעו בעד המבקשת 1, רשימת 'הליכוד בראשות רחמים מלול', הינה גבוהה, שכן מר מלול הוצע על ידי המבקשת 1 כמועמדה בבחירות לראשות העיר והוא הראשון ברשימתה למועצת העיר" (סעיף 9 לעתירה).

3. עוד טוענים במסגרת זאת כי המשיבה מציגה על פרסומים מטעמה את האותיות "רח" כפתק הצבעה שלה, ונוכח העובדה ששם משפחתו של העותר 3 מתחיל באותיות אלה, המשיבה מטעה את ציבור הבוחרים. לטענתם, השימוש באותיות קושרת באופן אסור בין שם המשיבה לשם העותר 3, והשימוש בסיסמא במסגרת הפרסומים "ביחד מובילים את העיר", מלמד גם הוא על שיתוף פעולה בין השניים. עוד לעניין זה, טוענים העותרים כי הסיסמא "יוצרת רושם מוטעה ומצג שווא לפיהם ראש העיר, מר רחמים מלול ביחד עם רשימת 'רחובותי' מתואמים וכי קיימת ביניהם הסכמה לגבי שיתוף פעולה בבחירות לראשות העיר ושיתוף פעולה עתידי לגבי ניהול העיר במועצת העיר, שתקום לאחר הבחירות. הסכמה או הבנה כאלה לא היו מעולם" (סעיף 8 לעתירה).

4. ביקשתי את תגובת המשיבה. בתשובתה, נטען כי דין העתירה להידחות. לטענתה, העותר 3 ומר מתן דיל, העומד בראשות המשיבה (אשר מתמודדת למועצה בלבד ולא לראשות העיר), ניהלו משא ומתן להכללתו של מר דיל ברשימתה של העותרת 1 בבחירות הקרובות. לטענתם, הוסכם בין השניים כי הם ימשיכו לשתף פעולה גם לאחר הבחירות. במסגרת זאת, מציינת המשיבה כי השניים נכחו במספר אירועים פומביים יחדיו, והעותר 3 הגיע לאירוע פרטי שקיים מר דיל.

5. לגופם של דברים, טוענת המשיבה כי סיסמת הבחירות "ביחד מובילים את העיר" נקבעה לפני זמן רב, והכוונה היא לשיתוף פעולה בין המשיבה לבין תושבי העיר, ללא קשר לעותר 3. לטענתם, "כבר עם תחילת הקמפיין ומתוך שהמשיב מחויב לבוחריו הפוטנציאליים ולכלל תושבי העיר, בגילוי ושקיפות מלאים, הובהר בכל פורום כי בדעת המשיב והרשימה בראשותו לתמוך במשיב 3 (צריך להיות "העותר 3" – ס' ג') לראשות העירייה" (סעיף 11 לתשובה). לטענתה, זהו הרקע לפרסומים בגינם הוגשה העתירה.

6. בנוסף, טוענת היא כי היא נמנעה מלפרסם צילומים משותפים של מר דיל והעותר 3, והובהר במספר הזדמנויות כי המשיבה מתמודדת למועצה בלבד, ומר דיל אינו מתמודד לתפקיד ראש עיר. לטענתה, "לגיטימי ביותר, ואף רצוי, כי רשימה המתמודדת למועצת העיר בלבד תבהיר מראש לקהל הבוחרים במי בכוונתה לתמוך כראש העיר שהרי נכון

והגון יהא לאפשר לכל בוחר להחליט האם הוא מצביע למשיבה ולראש העיר עליו היא ממליצה, אם לאט עניין אשר אף עשוי לפגוע במשיבה במידה ומדובר במצביע התומך דווקא במועמד אחר לראשות העירייה" (סעיף 20 לתשובה).

7. לעניין השימוש באותיות "רח", טוענת המשיבה כי האותיות אושרו כאותיות שיתנוססו על פתקי ההצבעה מטעמה, ומדובר בשתי האותיות הראשונות של המפלגה. לפיכך, אין בשימוש באותיות אלה בפרסומיה כדי להטעות. עוד טוענת היא כי העותרת 1 בעצמה אישרה לה לעשות שימוש באות "ח".

8. לבסוף, טוענת המשיבה כי בעיר קיימות שתי סיעות נוספות שמפרסמות פרסומים הכוללים את שם הסיעה ושמו של העותר 3 יחדיו. עם זאת, העותרים בחרו שלא להגיש עתירות נגד סיעות אלה.

דיון והכרעה

9. דין העתירה להתקבל בחלקה. בתר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013) (להלן: עניין צור) נקבע כי:

> **"כבר נקבע לא פעם כי אחת מתכליותיו המרכזיות של חוק הבחירות, ובצידה – סמכותו של יושב ראש הוועדה ליתן צו – היא בגין דבר תעמולה המהווה הטעיית הציבור... סמכות זו עולה מתכליתו הכללית של חוק הבחירות, ומעוגנת בסעיף 13 לחוק הבחירות אשר קובע כי "לא תהא תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחת או למענה בצורה או בדרך שיש בהם משום הפרעה בלתי הוגנת של תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחרת או למענה" (השוו: תב"כ 38/19 רשימת הליכוד ביתנו נ' רשימת הבית היהודי (17.1.2013), השופט א' רובינשטיין)" (שם, פסקה 26 להחלטתי).**

10. עוד קבעתי בעניין צור, כי המבחן לשם קביעה אם פרסום מהווה הטעייה הוא מבחן הוודאות הקרובה (שם, פסקה 28). לאחרונה, בתר"מ 94/20 פיירברג נ' סיעת הליכוד נתניה (9.9.2013), ניתן צו מניעה נגד המשיבה בגין הסיסמא "מרים צריכה ליכוד חזק", משום שקבעתי כי היא "תטעה את ציבור הבוחרים לחשוב כאילו שתי המפלגות מתמודדות בזיקה ביניהן" (שם, פסקה 7).

11. עיינתי בפרסום שצירפו העותרים לעתירה. למען שלמות התמונה, החלטתי לצרפו להחלטתי זו:

12. לטעמי, קיימת ודאות קרובה כי בוחר יבין מפרסום זה כי רחמים מלול וסיעת 'רחובותי' קשורים. חמור מכך – לטעמי, קיימת ודאות קרובה כי בוחר יבין מפרסום זה כי השניים אחד הם – קרי, כי רחמים מלול הוא מתמודד בסיעת 'רחובותי'. השימוש בסיסמא "ביחד מובילים את העיר" מחזק מסקנה זו, שעולה גם במנותק ממנה נוכח הצמדת שני הפתקים.

13. אמנם, המשיבה טוענת כי קיים שיתוף פעולה בין העותר 3 לבין העומד בראשה, אולם, העותרים מכחישים טענה זו. ניתן להניח כי אילו כך אכן היה המצב, כפי שטוענת המשיבה, העתירה לא הייתה מוגשת מלכתחילה. יותר מכך, הפרסום מעלה חשש כי כאמור לעיל, בוחר יבין ממנו כי העותר 3 הוא חלק מרשימת המשיבה לבחירות הקרובות. במקרה מעין זה, שאלת שיתוף הפעולה בין השניים כלל אינה רלוונטית.

14. לעניין השימוש באותיות "רח", לאחר שמנהל הבחירות אישר למשיבה לעשות שימוש באותיות אלה בפתקי הבחירות שלה, לא ניתן לטעון כי שימוש באותיות אלה הוא בגדר הטעיה. אזכיר, בסמכות מנהל הבחירות שלא לאשר אותיות בגין הטעיה, ועל החלטה זו ניתן לערער לבית המשפט לעניינים מנהליים (סעיפים 39(ז) ו-42 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות)). לא זו אף זו, נוכח זכות הקדימה לעותרת 1 בכל הנוגע לפתקים הנושאים את האותיות "מחל" (ראו: סעיף 39(ב) לחוק הרשויות המקומיות), נובע כי העותרת 1 אכן אישרה למשיבה לעשות שימוש באות "ח".

15. לעניין טענות המשיבה כי קיימות מפלגות נוספות שמפרסמות פרסומים דומים, בפני העותרים פתוחה הדרך להגיש עתירה בעניין פרסומים אלה ככל ולעמדתם מדובר גם כן בפרסומים אסורים. כך או כך, אין זה מעלה או מוריד מעצם העובדה שהפרסומים

מטעם המשיבה מהווים הטעיה.

16. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבה לעשות שימוש בשמו של העותר 3 בפרסומים מטעמה.

17. סוף דבר, העתירה מתקבלת בחלקה כאמור לעיל. בנסיבות העניין, המשיבה תישא בהוצאות העותרים בסכום של 8,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"ט בתשרי התשע"ד (3.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

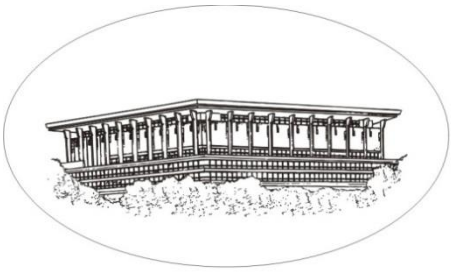

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופטת אסתר חיות
מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ירושלים, ז' בטבת התשע"ד
10 בדצמבר 2013

<u>תר"מ 230/20</u>

העותרים: 1. מר מוטי מרדכי דלג'
2. מר צפריר פלד

נ ג ד

המשיב: מר גיא קלמן

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959

בשם העותרים: עו"ד גיא אטיאס

<u>החלטה</u>

1. העותרים ובהם ראש המועצה האזורית דרום השרון (העותר 1), מבקשים כי יוצא צו מניעה האוסר על המשיב לפרסם פרסומים בהם הוא מוצג כראש המועצה האזורית. לטענת העותרים, המשיב מפיץ פרסומים שקריים על פיהם הוא מכהן כראש המועצה האזורית, וזאת במטרה "לגנוב' קולות מן העותרים, לגרום להטעיית הבוחרים, ולגרום לכך שמצביעים אשר אינם מצויים ברזי הפוליטיקה המקומית, יצביעו עבורו עקב מחשבה מוטעית, שכל המעשים וההישגים שהשיגה המועצה האזורית, בתקופת כהונתו של העותר, ישוייכו למשיב" (סעיף 3 לעתירה). לטענת העותרים, פרסומים אלה מהווים עבירות על פי חוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), והפרעה בלתי הוגנת לתעמולת בחירות בהתאם לסעיף 13 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות).

העותרים מציינים בעתירתם כי לא פנו אל המשיב טרם הגשת עתירה זו אך הם

מתרצים זאת באומרם כי נמנעו מעשות כן "עקב קוצר הזמן ובידיעה כי הדברים נעשו בזדון ובמזיד לא פנו ולא ביקשו ממנו להסיר את ההטעיה והפרסום השקרי" (סעיף 8 לעתירה).

2. בתגובתו לעתירה, טוען המשיב כי דינה להידחות בציינו כי העתירה הוגשה בשיהוי, בחוסר תום לב וללא מיצוי הליכים. עוד טוען המשיב כי גם העותר 1 מפרסם פרסומים מטעמו בהם הוא מוצג כראש המועצה, והיה עליו להימנע מכך משום שמדובר בשימוש אסור במשאבי ציבור. עוד, טוען המשיב כי קיים מועמד נוסף לראשות המועצה שמפרסם פרסומים הכוללים את שמו ואת הסיסמא "ראש מועצה בשביל כולם". לטענתו, שלושת המועמדים לראשות המועצה עושים שימוש בצמד המילים "ראש המועצה" בהקשרים שונים, וככל שיימצא כי פרסומיו שלו מהווים הטעיית הציבור, יש לאסור גם על הפרסומים של שני המועמדים הנוספים. המשיב מוסיף וטוען כי הפרסומים מטעמו אינם מטעים, בהינתן העובדה שהעותר 1 מכהן כראש המועצה כבר 18 שנים ולטענתו "אם בחלוף כל כך הרבה שנים לא הופנמה בקרב ציבור הבוחרים עובדה זו (שהמשיב פועל לשנותה), אז כנראה שחששו של העותר 1 מוצדק" (סעיף 30 לתשובה). עם זאת מציין המשיב בתגובתו כי מאז הגשת העתירה, הוא פועל לתיקון הפרסומים נושא העתירה, ועל כן התייתרה העתירה, לטענתו.

דיון והכרעה

3. טענות הסף שהעלה המשיב נטענו בעלמא ומטעם זה אין להידרש אליהן. יחד עם זאת, ראיתי לציין כי ככל שהדבר נוגע לחובת הפניה המוקדמת אל המשיב אין מקובלים עלי הסברי העותרים ויש לראותם כמי שהפרו את חובתם זו, יהא המניע של המשיב לפרסומים אשר יהא. למרות הפרה זו ובהינתן לוח הזמנים הדוחק וצדקת הטענות שהעלו העותרים, ראיתי להידרש לעתירה לגופה.

יושב ראש ועדת הבחירות מוסמך לאסור פרסומים אשר יש בהם משום הטעיית הציבור (תב"כ 9/19 אייכלר נ' קדימה(17.1.2013), השופט א' רובינשטיין; מכתב של השופט מ' חשין, יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 מיום 16.1.2001; תב"כ 38/19 רשימת הליכוד ביתנו נ' רשימת הבית היהודי(17.1.2013), השופט א' רובינשטיין) והמבחן שנקבע לעניין זה הוא קיומה של וודאות קרובה להטעיה (תר"מ 63/20 צור נ' נחמני(14.8.2013), השופט ס' גובראן).העותרים צירפו לעתירתם תצלומי פרסומים מטעם המשיב הכוללים סיסמת בחירות החתומה במילים "גיא קלמן ראש המועצה". יש צדק בטענת העותרים כי הביטוי "ראש המועצה" באותם פרסומים, בצמידות לשם המשיב, אכן נחזה לתאר את התפקיד בו נושא המשיב כביכול ולפיכך, אכן קיימת ודאות קרובה כי מי מתושבי המועצה האזורית בראותו פרסומים אלה, יטעה לחשוב כי המשיב הוא ראש

המועצה המכהן.

4. טענותיו של המשיב כי העותר 1 ומועמד נוסף עושים גם הם שימוש בביטוי "ראש המועצה" וכי יש למנוע את הדבר מהם אם השימוש באותו ביטוי ייאסר עליו, דינן להידחות. אין כל פסול בכך שהעותר 1, המכהן כראש המועצה, יציין עובדה זו בתעמולה מטעמו, ככל שהדבר אינו נעשה במימון המועצה האזורית והמשיב לא הציג ראיה כלשהי לכך שהפרסום מטעם העותר נעשה תוך שימוש במשאבי ציבור. אשר למועמד האחר, הסיסמא בה משתמש מועמד זה היא "ראש מועצה בשביל כולם" ומשכך ובהבדל מפרסומי המשיב שהם נושא העתירה, אין מדובר בסיסמא מטעה אלא בקמפיין בחירות לגיטימי המבטא את רצונו של המועמד האחר להיבחר לתפקיד ראש המועצה הבא.

לבסוף, המשיב לא טען בתשובתו כי הסיר את הפרסומים נושא העתירה, אלא כי הוא פועל לכך "ככל שידו משגת" (סעיף 9.1 לתשובה). במצב דברים זה, לא ניתן לומר כי העתירה אכן התייתרה.

5. **סוף דבר** - העתירה מתקבלת וניתן בזאת צו האוסר על המשיב להציג עצמו בתור ראש המועצה האזורית בפרסומיו. לקיום צו זה על המשיב לדאוג, בין היתר, לכסות בשלטים הקיימים וביתר הפרסומים הקיימים את המילים "ראש המועצה" הנחזים כחלק מחתימתו. בהתחשב באי מיצוי ההליכים מטעם העותרים כאמור לעיל, יישא המשיב בהוצאות העותרים בסכום מופחת בלבד של 2,500 ש"ח.

ניתנה היום, ז' בטבת התשע"ד (10.12.2013).

אסתר חיות
שופטת בית המשפט העליון
מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

ה. איסור על מופעי בידור בתעמולה

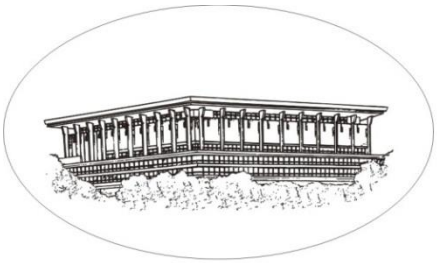

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"א באב התשע"ג
28 ביולי 2013

<u>תר"מ 53/20</u>

העותרת: סיעת "רק ראשון בראשות דב צור"

נ ג ד

המשיבה: עו"ד ליאל אבן-זהר

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

העותרת פנתה אליי היום בבקשה כי אתן צו מניעה נגד מופע התרמה אשר המשיבה מתכננת לקיים היום בשעה 17:00 בנוכחות כוכבי הילדים "מילקי ומילקיטו", במסגרתו ייגבו דמי כניסה וההכנסות ייתרמו לרכישת ציוד לילדים מעוטי יכולת. לטענתה, המופע הוא בגדר אסיפת בחירות בניגוד לסעיף 8 לחוק הבחירות, נוכח העובדה כי המופע הוא בגדר מופע בידור, וכולל מתן מתנות ("גם אם מדובר במתנות לנזקקים ולא לאורחים" – סעיף 5.2 לעתירה), והגשת מאכלים ומשקאות.

לטענתה "איסוף דמי כניסה לאסיפת בחירות הינו כיסוי לקבלת תרומות, באופן אנונימי, מגורמים לא ידועים ובהיקף לא ידוע [...] איסוף תרומות על דרך מכירת כרטיסי כניסה לאירוע עוקפות את המגבלות על איסוף תרומות, כגון זהות התורם (שם ות.ז.), זיקתי לארץ (תושב ישראל ולא תייר) גילו (מעל גיל 18 ולא קטין). לא ברור כיצד ניתן לאכוף את המגבלה לתרומה של 5,000 ש"ח למשק בית" (סעיפים 7-8 לעתירה).

בנוסף, עותרת היא נגד שלטי תעמולה שהציבה המשיבה במקומות ציבוריים כדוגמת גשרים ברחבי העיר וירידה לכביש 431. לטענתה, הצבת השלטים מנוגדת להוראות דין, וביניהם סעיף 10 לחוק הבחירות בכל הנוגע למידות שהוגדרו בחוק.

ביקשתי את תגובת המשיבה. בתשובתה, נכתב כי מופע ההתרמה אינו בגדר תעמולת בחירות אסורה, וכי מדובר באירוע הנערך מידי שנה במסגרת פעילות התנדבותית שלה כיושבת ראש הועדה לקידום מעמד הילד בעיריית ראשון לציון. בהמשך לכך, מציינת היא כי כל הכספים שיאספו יועברו במישרין לעמותת "פתחון לב" שהיא גם תהיה אחראית להעברת התרומות לנזקקים. בנוסף מציינת היא כי האמנים המופיעים באירוע עושים זאת בהתנדבות. לבסוף מתחייבת היא כי תישא באופן אישי בעלות פרסום המודעה של האירוע, ולא תקיים כל תעמולה אסורה במהלכו.

לעניין השילוט טוענת היא כי השלטים נתלו שלא בידיעתה ולאחר בירור גילתה כי ניתלו על ידי פעיליה, וזאת "נוכח ריבוי שלטים המוצבים במקומות אלו על ידי מתמודדים אחרים, וביניהם ראש העירייה עצמו" (סעיף 11 לתשובה).

תשתית נורמטיבית

סעיף 8 לחוק הבחירותקובע איסור לקיום תעמולת בחירות "מלווה תכניות בידור, לרבות הופעות של אמנים, נגינה, זמרה, הצגת סרטים ונשיאת לפידים [...] לא תהא תעמולת בחירות קשורה במתן מתנות, ופרט למסיבות בבתים פרטיים לא תהא קשורה בהגשת מאכלים או משקאות משכרים".

תכליתו של הסעיף היא שמירה על טוהר הבחירות, מתוך החשש כי בוחר יראה במופע בידור או בהגשת כיבוד או במתן מתנה בתור טובת הנאה. בכך, תיווצר הטיה שאינה לגיטימית על אופן הצבעתו (ראו: תב"כ 11/19 קפל נ' רשימת הליכוד – ישראל ביתנו (3.1.2013), השופט א' רובינשטיין; תר"מ 87/03 רייך נ' מדמוני (2.10.2003), השופטת ד' דורנר). בעניין זה, יפים הם דבריה של השופטת ד' בינישׁ:

> **"תכליתו של סעיף 8 היא למנוע קיומם של אירועים בהם החלק העיקרי הוא 'התעמולה' ואילו הבידור הוא החלק הטפל ש'על גבו' נעשית התעמולה. אפשרויות הבידור הנזכרות בסעיף 8 (הופעות אמנים, נגינה, זמרה וכו') הן אמצעי שאמור למשוך משתתפים לאירוע שנועד להיות תעמולה. מדובר במעין טובת הנאה הניתנת לקהל בתמורה להשתתפותו בארוע, ועל כך החוק אוסר" (סעיף 5 למכתב יושבת הראש מיום 12.2.2006).**

ודבריו של השופט מ' חשין:

> **"תכלית החוק היא להבטיח כי הבוחר בבחירות לכנסת יטיל**

פתק לקלפי בהחליטו החלטה ראציונלית – החלטה המייסדת עצמה על שיקולים לגופם של דברים - בלא שיהא מושפע מאמצעי-לחץ שונים שאינם מן העניין" (תב"כ 4/16 פינס נ' תנועת אהבת ישראל (15.12.2002)).

בחינה אם אירוע מסוים אשר כולל מופע בידור, כיבוד או מתנות הוא בגדר "תעמולת בחירות" תיקבע בהתאם למבחן הדומיננטיות, אשר נקבע בבג"ץ זוילינעל ידי הנשיא א' ברק:

"תעמולת בחירות הינה רק אותו ביטוי שהאפקט הדומינאנטי שלו הוא בהשפעתו על הבוחר ושאין לו אפקט דומינאנטי אחר, כגון אפקט אמנותי... אכן, האיזון הראוי בין הערכים המתחרים מחייב, כי הדיבור 'תעמולת בחירות' יכלול אותו שידור אשר פועלו הוא בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר, ולא שידור שהאפקט שלו הוא אחר (כגון אמנותי, חדשותי, דתי), גם אם השפעות הלוואי שלו הן בהשפעה (עקיפה) על הבוחר. (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)).

במסגרת זאת, נקבעו מבחני עזר למבחן הדומיננטיות לעיל על ידי בית המשפט העליון ויושבי ראש וועדות הבחירות. בין היתר, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות, ההיגיון הישר ועוד (ראו למשל החלטותיו של השופט מ' חשין: תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' אינטרנט מעריב (5.2.2001); תב"כ 12/15 ח"כ גולדשמידט נ' ראש הממשלה (22.4.1999); תב"מ 9/2001 קשב מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל (ע"ר) נ' ארץ הצבי (26.1.2001)).

לכך יש להוסיף ולציין כי לגישתי, יש לנקוט בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה בגישה מחמירה, ולא לאפשר את פרסומו – בבחינת "אם יש ספק אין ספק" (תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילהפסקה 5 (13.6.2013)).

סעיף 10(א) לחוק הבחירות קובע:

"10 (א) לא תהא תעמולת בחירות באמצעות מודעות מודפסות המוצגות ברבים, אלא בהגבלות אלה:

(1)המודעה לא תהא גדולה מ-50 על 70 סנטימטר;

(3)המודעה תישא את שמו ומענו של המדפיס שהדפיס אותה ושל האדם האחראי להזמנתה; ואם פעל אותו אדם מטעם סיעה, רשימת מועמדים, מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות מקומית או גוף אחר, תישא המודעה את שם הסיעה, רשימת

המועמדים, המועמד או הגוף כאמור, או את האות או הכינוי של הסיעה או רשימת המועמדים;

(4)המודעה לא תודבק אלא על לוחות מודעות שייעדה רשות מקומית דרך קבע להדבקת מודעות או שייעדה במיוחד להדבקת מודעות של תעמולת בחירות לקראת בחירות.

(א1) (1)על אף הוראות סעיף קטן (א) תותר תעמולת בחירות באמצעות מודעה המוצגת על גבי דירת מגורים או על משרדיה או מועדוניה של מפלגה או רשימת מועמדים, ובלבד שהצבת המודעה אינה אסורה לפי חוק הדרכים (שילוט), תשכ"ו-1966, ואם נקבעו תנאים והגבלות בחוק עזר לפי פסקה (2), כפוף לאותם תנאים והגבלות;"

וסעיף 9:

"פרט לאמור בסעיף 10 לא תהיה תעמולת בחירות באמצעות הדבקה, התקנה, כתיבה, צביעה או זריקת אור על מבנים או גדרות או על כבישים, מדרכות או שטחים אחרים המיועדים לציבור שילך או שיסע בהם".

סעיף 10א לחוק הבחירות קובע כי הוראות סעיף 10 יחולו בשינויים המתחייבים גם על "שלט מודפס או בלתי מודפס, אולם הגבלת פסקה (1) לסעיף 10 לא תחול על שלט הנושא אך ורק אות וכינוי שאושרו כדין לרשימת מועמדים". עוד יש לציין כי סעיף 10ב לחוק הבחירות קובע הסדר פרטני לפרסום שילוט על גבי מתקני פרסום ייעודיים (תר"מ 13/20 החברה המרכזית לניהול בחירות בע"מ נ' רפיד ויז'ן בע"מ (10.6.2013); תר"מ 29/20 צילקר נ' עירית אשדוד (22.7.2013)).

תכלית המגבלות הקבועות בסעיף 10 לחוק הבחירות היא שוויון בין המועמדים ובנוסף למנוע הצפת מבני העיר בשלטי תעמולה תוך פגיעה במראה היישוב (ראו: תר"מ 60/03 שינוי – מפלגת המרכז נ' דוקורסקי (12.10.2002), השופטת ד' דורנר).

דיון והכרעה

בפתח הדיון יצוין כי העתירה הוגשה היום, 28.7.2013, קרי, ביום עריכת המופע. יחד עם זאת, משפורסם המופע, על פי הפרסום שצורף לעתירה כנספח א', רק ביום 25.7.2013 (ולא נטען על ידי המשיבה כי היה ידוע לציבור על קיום המופע קודם לכן) ומאחר שלמחרת היום פנתה העותרת למשיבה בבקשה לבטל את המופע, לא מצאתי כי העתירה הוגשה בשיהוי.

מופע התרמה– לגישתי, מופע ההתרמה מהווה תעמולה, ולאור הוראות סעיף 8 לחוק הבחירות ניתן בזאת צו מניעה האוסר על קיום המופע.

מן המודעה אשר צורפה לעתירה עולה בבירור כי המופע מוגש בחסות המשיבה. זאת ניתן ללמוד הן מתוכן המודעה, והן מאזכור שמה באותיות גדולות ומודגשות בתחתית המודעה. לפיכך, לגישתי, מדובר בתעמולה אסורה בתקופת 90 הימים שלפני הבחירות, שכאמור חלות כבר מיום 24.7.2013.

יצוין כי לא מקובלת עלי עמדת המשיבה שעל פיה אין מדובר בתעמולת בחירות מאחר שמדובר באירוע המתקיים מידי שנה. ספק בעיני אם אף מחוץ לתקופת שלושת החודשים, רשאית נבחרת ציבור לתת חסות לאירוע התרמה בו היא משתתפת מתוקף תפקידה הציבורי, וזאת, נוכח סעיף 2א לחוק הבחירות. מכל מקום, ודאי שבתקופת שלושת החודשים טרם הבחירות לרשויות המקומיות, פרסומו של אירוע תוך ששמה של המשיבה ושם רשימתה מופיעים בו באותיות מובלטות המציגות אותה כנותנת החסות לאירוע, הוא בגדר תעמולת בחירות אסורה.

נוכח מסקנתי האמורה, איני מוצא מקום לדון ביתר טענות העותרת הנוגעות להיות האירוע בגדר תרומת בחירות אסורה.

שילוט– הטענות בכל הנוגע לשלטים נטענו על ידי העותרת בעלמא, לא פורט כיצד, אם בכלל, מדובר בהפרה של הנוהל העירוני אשר מסדיר תליית שילוט בחירות, בהתאם לסעיף 10 לחוק הבחירות (ונוהל זה כלל לא צורף לעתירה). נוכח זאת, טענה זו נדחית.

לפיכך, העתירה מתקבלת בחלקה. המשיבה תישא בהוצאות העותרת בסכום של 9,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"א באב התשע"ג (28.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

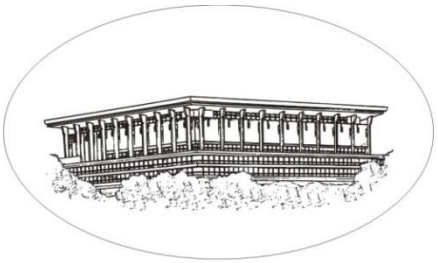

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ב באלול התשע"ג
18 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 73/20</u>

העותר: מר דוד שחר

נ ג ד

המשיב: מר אריה טל, ראש עיריית טירת הכרמל

בקשה למתן צו מניעה דחוף לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותר הגיש את עתירתו אתמול בלילה, במסגרתה עותר הוא לקבלת צו מניעה לקיום אירוע בחירות מטעם המשיב העתיד להתקיים היום בשעה 19:30. לטענתו, האירוע מהווה עצרת תמיכה פוליטית, אשר במסגרתה אמורים להופיע האומנים שלום אסייג ורון שובל.

2. ביקשתי את תגובתו של המשיב. בתגובתו, נכתב כי העצרת המתכוננת אינה כוללת הופעה של שני האמנים, אלא הם רק עתידים להשתתף בעצרת בתור תומכים בלבד ומכוח היכרות אישית עם המשיב.

תשתית נורמטיבית

3. סעיף 8 לחוק הבחירותקובע איסור על קיום תעמולת בחירות "מלווה תכניות בידור, לרבות הופעות של אמנים, נגינה, זמרה, הצגת סרטים ונשיאת לפידים [...] לא תהא תעמולת בחירות קשורה במתן מתנות, ופרט למסיבות בבתים פרטיים לא תהא קשורה בהגשת מאכלים או משקאות משכרים".

4. תכליתו של הסעיף היא שמירה על טוהר הבחירות, מתוך החשש כי בוחר יראה במופע בידור או בהגשת כיבוד או במתן מתנה טובת הנאה. בכך, קיים חשש להטיה בלתי לגיטימית של אופן הצבעתו (ראו: תב"כ 11/19 קפל נ' רשימת הליכוד – ישראל ביתנו(3.1.2013), השופט א' רובינשטיין); תר"מ 87/03 רייך נ' מדמוני (2.10.2003), השופטת ד' דורנר).

5. בחינה אם אירוע מסוים אשר כולל מופע בידור, כיבוד או מתנות הוא בגדר "תעמולת בחירות" תיקבע בהתאם למבחן הדומיננטיות (ראו: תר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי (16.6.2013)). לגישתי, כפי שחזרתי ואמרתי פעמים רבות, יש לנקוט בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה בגישה מחמירה, ולא לאפשר את פרסומה – בבחינת "אם יש ספק אין ספק" (ראו לדוגמא: תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילה (13.6.2013)).

דיון והכרעה

6. בפתח הדברים אציין כי אף שהעתירה הוגשה ערב קיום העצרת, מהנספחים שצירף העותר נראה כי נעשו מספר פניות למשיב לביטולה, ולפיכך, אין לדחות את העתירה על הסף נוכח שיהוי או אי מיצוי הליכים.

7. המשיב טען בתשובתו, וגיבה טענה זו בתצהיר, כי שני האמנים אינם מתוכננים "להופיע". משכך, אין כל פסול בהשתתפותם בעצרת, ולכן לא מצאתי צורך ליתן צו.

8. סוף דבר, העתירה נדחית. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ב באלול התשע"ג (18.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

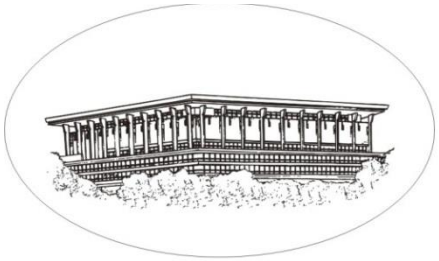

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"א בתשרי התשע"ג
15 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 105/20</u>

העותר: מר רון כץ

נ ג ד

המשיבה: רשימת "ביחד"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותר מבקש כי יינתן צו מניעה נגד המשיבה, זאת בשל אירועים שונים שמקיימת האחרונה כחלק מקמפיין הבחירות שלה, אשר כוללים "הופעות של אמנים, נגינה, זמרה, חלוקת מתנות (חוגים שונים) ועוד ועוד ועוד" (סעיף 2 לעתירה). במסגרת זאת, צירף העותר לוח אירועים צפויים של המשיבה בחודש ספטמבר הכולל סדנאות קוסמטיקה, פעילויות ספורט, הפעלה לילדים שכוללת הצגת תיאטרון, חוג טאי צ'י לכל המשפחה, הופעה של ליצנים, ועוד. כמו כן, צירף העותר עלון הזמנה להצגה מוסיקלית, כאשר בתחתית העלון מתנוסס שם המשיבה והלוגו "בוחרים ביחד למועצת העיר".

2. עוד אציין כי ביום 12.9.2013, הגיש העותר בקשה לצירוף אסמכתא. באותו היום אישרתי את בקשתו. האסמכתא כללה לוח אירועים לחג הסוכות (בין התאריכים 15.9.2013 עד ליום 21.9.2013), אשר כולל גם הוא מופעים וחוגים שונים.

3. ביקשתי את תגובת המשיבה. בתשובתה, נכתב כי עסקינן ב"פרשת דויד (המשיבה) וגוליית (המבקש)" (סעיף 1 לתשובה). עוד טוענת היא כי דין העתירה להידחות על הסף נוכח חוסר תום לב – "העותר בחר לעתור רק כנגד המשיבה ולא כנגד רשימות אחרות העושות פעילות דומה" (סעיף 3 לתשובה). עוד מציינת היא לעניין זה כי השרים של מפלגת העותר נוטלים חלק בתעמולת בחירות בעיר. עוד לעניין טענות סף, טוענת היא כי "'רשימת ביחד' אינה רשימת מועמדים ולכן אינה אישיות משפטית וככזו אינה יכולה להיות צד לעתירה ומן הדין לדחות את העתירה על הסף" (סעיף 1 לתשובה).

4. לגופם של דברים, טוענים הם כי אין בפעילויות שהיא מקיימת כדי להוות תעמולה אסורה בניגוד לסעיף 8 לחוק הבחירות. לטענתה, כל הפעילויות הן בהתנדבות וללא תשלום למארגנים או למופיעים. כמו כן, טוענת היא כי לא מוגש כיבוד בפעילויות השונות. בנוסף, טוענת היא כי נציגי סיעתה לא הופיעו באף אחד מן הפעילויות, וכי חלק מהן אינן בגדר מופעי בידור או של אמנים כלשהם.

דיון והכרעה

5. ראשית, יש לדחות את טענות הסף של המשיבה. לעניין טענת חוסר תום לב, אמרתי כבר מספר פעמים כי טענות מעין אלה יש להעלות במסגרת עתירה חדשה ולא במסגרת כתב תשובה (ראו: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013); תר"מ 68/20 קוניק נ' בן שחר (19.8.2013)). לעניין העדר סמכות נוכח העובדה כי המשיבה עדיין אינה מפלגה רשומה, יש לדחות גם טענה זו. בעניין זהה אמרתי בעבר:

> **נקיטה בפרשנותו של המשיב, תביא למצב בו הוראות חוק הבחירות, אשר באות להבטיח בין היתר שוויון בין מועמדים, לא תחול על מתמודדים, ורק משום שבאופן פורמאלי טרם נרשמו במרשם הסיעות. פרשנות מעין זו תיצור חלל משפטי, אפליה ושרירותיות, ולפיכך משוללת כל הצדקה" (תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013)).**

6. סעיף 8 לחוק הבחירות קובע איסור על קיום תעמולת בחירות "מלווה תכניות בידור, לרבות הופעות של אמנים, נגינה, זמרה, הצגת סרטים ונשיאת לפידים [...] לא תהא

תעמולת בחירות קשורה במתן מתנות, ופרט למסיבות בבתים פרטיים לא תהא קשורה בהגשת מאכלים או משקאות משכרים״.

7. תכליתו של הסעיף היא שמירה על טוהר הבחירות, מתוך החשש כי בוחר יראה במופע בידור או בהגשת כיבוד או במתן מתנה טובת הנאה. בכך, קיים חשש להטיה בלתי לגיטימית של אופן הצבעתו (ראו: תר״מ 86/20 ממן נ׳ אליאל (28.8.2013); תר״מ 73/20 שחר נ׳ טל (18.8.2013)).

8. במקרה דנן, נראה כי חלק הארי של הפעילויות עליהן מצביע העותר הן בגדר הפרה של סעיף 8 לחוק הבחירות. חוג יוגה, הופעה מוסיקלית או בידורית, מופע בידור לגיל הרך, כולם בגדר טובת הנאה הניתנת לבוחרים. וודאי כאשר עלוני הפרסום של הפעילויות מציינים את שם המשיבה באופן ברור, וכורכים בין הפעילויות השונות לסיעה המתמודדת בבחירות הקרובות. כל זאת נכון ביתר שאת בכל הנוגע לפעילויות הניתנות בחינם, כפי שטוען העותר והמשיבה לא הכחישה בתשובתה.

9. בהקשר זה, אין נפקא מינה אם מדובר בפעילות שנעשית בהתנדבות, ובנוכחות נציגי המשיבה אם לאו. העלון כורך בין המשיבה ובין הפעילויות. תושב סביר אשר יגיע לאחת מפעילויות אלה, איננו יודע אם מדובר בפעילות שבגינה משלמת המשיבה או לא. כל שהוא יודע, כי ניתנת לו טובת הנאה בחינם. למצב זה אין להסכין.

10. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבה לקיים פעילויות מכל סוג הנוגד את סעיף 8 לחוק הבחירות. יש להבהיר כי צו זה כולל את כלל הפעילויות אשר צוינו בנספחי העתירה, כמפורט שם.

11. סוף דבר, העתירה מתקבלת. בנסיבות העניין, תישא המשיבה בהוצאות העותר בסכום כולל של 5,000 ש״ח.

ניתנה היום, י״א בתשרי התשע״ד (15.9.2013).

סלים ג׳ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

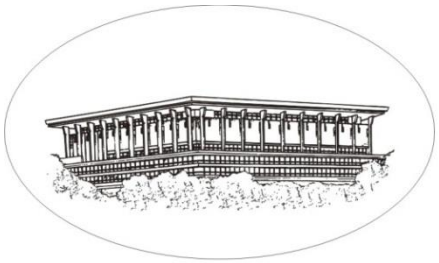

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ב בתשרי התשע"ד
16 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 116/20</u>

העותרת: רשימת מרץ – העבודה – ישראל חופשית – התנועה הירוקה

נ ג ד

המשיבה: רשימת התעוררות

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותרת הגישה היום עתירה למתן צו מניעה, זאת בשל אירועים שונים שעתידה לקיים המשיבה החל מהיום (וגם בימים 22.9.2013 ו-23.9.2013) הכוללים מופעים בידוריים ובכניסה חופשית של הקהל הרחב, בניגוד לסעיף 8 לחוק הבחירות. עוד טוענת היא כי מופעים דומים נערכו גם במהלך חודש אוגוסט על ידי המשיבה.

2. ביקשתי את תגובת המשיבה. בתשובתה, נכתב שדין העתירה להידחות. לטענתה, העתירה הוגשה בשיהוי, ובחוסר ניקיון כפיים. לגופם של דברים, טוענת היא כי מופע הבידור עליו מלינה העותרת אינו בגדר תעמולה אסורה. לטענתה, היא "תנועה חברתית הפועלת זה שנים במגוון של נושאים הקשורים ברווחת התושבים, לרבות ארגון אירועים שאין בינם לבין מערכת הבחירות הנוכחית ולא כלום" (סעיף 6 לתשובה). במסגרת זאת, מפרטת היא מספר אירועים דומים שקיימה בחודשים האחרונים, ביניהם הקרנת סרט

בקולנוע, מסיבת נוער בסינימטק, הקרנת גמר היורו, וערב ניגונים. לדידה, נוכח הישנות אירועים דומים, אין מדובר בתעמולה אסורה.

דיון והכרעה

3. דין העתירה להתקבל. סעיף 8 לחוק הבחירות קובע איסור על קיום תעמולת בחירות "מלווה תכניות בידור, לרבות הופעות של אמנים, נגינה, זמרה, הצגת סרטים ונשיאת לפידים [...] לא תהא תעמולת בחירות קשורה במתן מתנות, ופרט למסיבות בבתים פרטיים לא תהא קשורה בהגשת מאכלים או משקאות משכרים".

4. תכליתו של הסעיף היא שמירה על טוהר הבחירות, מתוך החשש כי בוחר יראה במופע בידור או בהגשת כיבוד או במתן מתנה טובת הנאה. בכך, קיים חשש להטיה בלתי לגיטימית של אופן הצבעתו (ראו: תר"מ 86/20 ממן נ' אליאל (28.8.2013); תר"מ 73/20 שחר נ' טל (18.8.2013)).

5. במקרה דנן, העותרת מלינה בגין אירוע בשם "פטל ונשירה". על פי העלון שצירפה העותרת לעתירה, מדובר במופע שירה, כאשר הכניסה לקהל הרחב חופשית. בתחתית העלון, מופיע מפורשות שם המשיבה. פעילות זו וודאי שנכנסת להגדרת האיסורים הקבועים בסעיף 8 לחוק הבחירות. לכך יש להוסיף כי כאמור לעיל, עלון הפרסום מציין את שם המשיבה באופן ברור, וכורך בין המופע לבין סיעה המתמודדת בבחירות הקרובות. כל זאת נכון ביתר שאת בכל הנוגע לפעילויות הניתנות בחינם.

6. בהקשר זה, אין נפקא מינה אם מדובר בפעילויות שמקיימת המשיבה באופן קבוע. במועד זה, כאשר הבחירות "מעבר לפינה", ניתן להניח כי תושב אשר יגיע לאירוע יראה במופע בידורי שניתן בחינם כטובת הנאה מטעם המשיבה.

7. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבה לקיים את המופע "פטל ונשירה", וכל מופע בידורי אחר הנוגד את סעיף 8 לחוק הבחירות.

8. סוף דבר, העתירה מתקבלת. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ב בתשרי התשע"ד (16.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

ו. תעמולה במרשתת (אינטרנט)

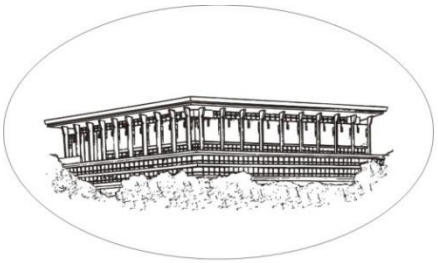

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ג בתמוז התשע"ג
1 ביולי 2013

<u>תר"מ 116/20</u>

המבקש: ד"ר יואב רוזן, יו"ר סיעת "כיוון חדש" בהוד השרון

נ ג ד

המשיב: מר חי אדיב, ראש עיריית הוד השרון

עתירה למתן צווי מניעה לפי סעיף 17 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. במסגרת העתירה שבפניי, מבקש העותר שני צווים.

2. הראשון, עניינו שלטים הממוקמים ברחבי העיר, אשר עליהם מופיע שמו של ראש העיר "באותיות קידוש לבנה" (סעיף 6.2 לעתירה).

3. השני, עניינו דף הפייסבוק העירוני של העירייה. לטענת העותר, "המשיב הפך את עמוד הפייסבוק הרשמי של עיריית הוד השרון ברשת האינטרנט לעמוד הפייסבוק האישי שלו. בעשותו כך, ניכס לעצמו המשיב את 'תומכי' העירייה, פעולה המאפשרת לכל אותם תומכים לקבל עדכונים שוטפים לגבי כל פעילות ו/או פרסום של המשיב בעמוד העירייה הישן וזאת לשם קידום מועמדותו לראשות העיר בבחירות הקרובות".

4. לטענת העותר, הפיכת דף הפייסבוק העירוני לדף האישי של ראש העיר היא בגדר הטעיית הציבור, מאחר שהנרשמים לדף הפייסבוק העירוני (6,000 לטענת העותר) עשו כן לטובת קבלת עדכונים אינפורמטיביים בדבר הנעשה בעיר.

5. עוד טוען העותר כי לאחר פניותיו אל המשיב והעירייה, נפתח דף פייסבוק חדש עבור העירייה. אולם, מדובר בדף חדש כמעט ללא נרשמים, וזאת בעוד שדף הפייסבוק של ראש העיר כולל את כל אלו שבעבר נרשמו לדף הפייסבוק העירוני.

6. ביקשתי את תגובת המשיב לעתירה. התשובה התקבלה ביום 30.6.2013.

7. לעניין שלטי החוצות, טוען המשיב כי מדובר בשלטים שהוצבו טרם התקופה הסמוכה לבחירות, וכך או כך, השלטים או הכיתוב הנושא את שמו של ראש העיר הוסרו.

8. לעניין דף הפייסבוק העירוני, טוען המשיב כי כל נושא הפייסבוק הוא נושא חדש, אשר לא ניתנו בו עד היום הנחיות ברורות.

9. עוד טוען הוא כי אין באופן פעולתו כדי לסתור את החלטתו של יושב ראש וועדת הבחירות הקודם, השופט א' רובינשטיין, אשר הורה למשיב להסיר את שמו של ראש עיר מדף פייסבוק עירוני (תר"מ 23/19 גור נ' אדיב(17.2.2013)). לאחר מתן החלטה זו, קיימה עיריית הוד השרון התייעצות, "שבסופה החליט הצוות המקצועי לבצע הפרדה מוחלטת ומלאה בין דף הפייסבוק העירוני ובין דף הפייסבוק 'חי אדיב' (דף אישי)" (סעיף 8 לכתב התשובה). במסגרת זאת, טוען המשיב כי דף הפייסבוק האישי שלו אינו ממומן, במישרין או בעקיפין, על ידי כספי ציבור.

10. בהמשך לכך, ההחלטה להפוך את דף הפייסבוק העירוני של ראש העיר לדף הפייסבוק האישי שלו נעשתה לאחר התייעצות עם יועצת המחשוב החיצונית של העירייה. לטענתה, כפי שמציג אותה המשיב, לא ניתן היה לשנות את דף הפייסבוק העירוני של ראש העיר לדף פייסבוק אישי, מאחר שבעבר כבר שונה שמו של הדף, ולא ניתן לבצע זאת בשנית. ובנוסף, לא ניתן לשנות שם של דף פייסבוק אשר נרשמו אליו (קרי – לחצו עליו "לייק") יותר מ-200 אנשים. לאור זאת, הפיתרון הנבחר היה לפתוח דף פייסבוק עירוני חדש על שם עיריית הוד השרון.

11. שלטי חוצות - לאור האמור לעיל בתגובתו של המשיב, ולשם הזהירות, ניתן צו האוסר לתלות שלטי חוצות במימון כספי ציבור הנושאים את שמו או תמונתו של המשיב 1. ככל שקיימים שלטים מעין אלה ברחבי גבולות העירייה, יש להורידם באופן מיידי. לחילופין, ככל שהעותר מוצא שלטים נוספים ברחבי העיר הנושאים את שמו את תמונתו של ראש העיר, עליו לפנות בכתב אל העירייה, ועל האחרונה החובה להוריד את השלט תוך שלושה ימים מיום קבלת המכתב.

12. דף הפייסבוק העירוני– אינני יכול לקבל את טענותיו של המשיב. המצב העובדתי העולה מן העתירה וכתב התשובה אינו ברור דיו. אולם, נראה כי שני הצדדים מסכימים כי לדף הפייסבוק הפרטי של ראש העיר כיום, אשר בו הוא עושה שימוש לטובת קמפיין הבחירות שלו, כ-6,000 מנויים. כטענת העותר, יש להניח כי חלק הארי שלהם נרשם לדף בתקופה שטרם הבחירות, קרי – בתקופה שבה היה מדובר בדף עירוני גרידא, אשר שימש לקבלת מידע אינפורמטיבי על הנעשה בעיר מפיו של המשיב בכובעו כראש העיר.

13. אציין כי מתן "לייק" לדף פייסבוק (ודרך זאת מעין רישום של דף הפייסבוק של נותן ה"לייק" כמנוי של מקבל ה"לייק"), מהווה כברירת מחדל מתן הסמכה לפרסום אקטיבי במסך הפתיחה. קרי, כאשר תושב הוד השרון עושה "לייק" לדף פייסבוק עירוני, כל פעם שהוא יפתח את דף הבית של אתר הפייסבוק שלו, כברירת מחדל הוא יחזה בפרסומים שפרסם דף הפייסבוק העירוני.

14. מהאמור לעיל עולה הבעייתיות הגדולה באופן ההתנהלות של המשיב. בכך שהמשיב השתמש במאגר המנויים (אלו שעשו "לייק") לדף הפייסבוק העירוני, כל פרסום אשר הוא יפרסם יגיע כברירת מחדל לדף הבית של כ-6,000 המנויים אשר עשו "לייק" לדף אחר.

15. מאגר 6,000 המנויים מהווה ללא עוררין "משאב ציבור" לפי הוראות סעיף 2א לחוק הבחירות. כל פרשנות אחרת תרוקן מתוכן את הוראות חוק הבחירות. בהקשר זה, יש לדחות מכל וכל את טענת המשיב כי לא קיימות כמעט הנחיות בנוגע לתעמולת בחירות בקשר עם רשת הפייסבוק. הדברים הם אותם הדברים. ההלכות הן אותן ההלכות, בשינויים המתחייבים. אם 6,000 תושבים היו מוסרים לעירייה את כתובתם לשם קבלת חוברת מטעמה, וראש העירייה היה משתמש ברשימת תפוצה זו לשם משלוח תעמולת בחירות מטעמו, היה ניתן לטעון טענה דומה?

16. אזכיר כי לעמדתי "הפצת מידע מטעם העירייה אינה פסולה קטגורית, אולם, חל איסור לכרוך אותה, במפורש או במשתמע, עם שמו של נבחר ציבור מכהן בכלל, וראש עיר בפרט" (תר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי (16.6.2013)).

17. מהמקובץ לעיל עולה כי אין להסכין עם המצב הנוכחי. כל פרסום מטעם ראש העיר בדף הפייסבוק האישי החדש שלו, אשר מגיע לכ-6,000 האנשים שעשו "לייק" לדף הפייסבוק העירוני, הוא בגדר פרסום אסור.

18. לפיכך, ניתן צו המורה בזאת להימנע משימוש בדף פייסבוק זה לשם תעמולת בחירות. לשם כך, על המשיב 1 לסגור באופן מיידי את דף הפייסבוק בו הוא משתמש כעת (שאליו כאמור עשו "לייק" כ-6,000 אנשים), או לחילופין למצוא פיתרון טכני שיאפשר להפוך דף זה חזרה לדף עירוני ללא כל קשר אליו.

19. יש לציין כי אין באמור כדי למנוע מהמשיב 1 לעשות שימוש, במגבלות הקבועות בחוק הבחירות ובדין, בדף פייסבוק אישי חדש על מנת לפרסם פרסומים במסגרת הקמפיין הפוליטי שלו.

ניתנה היום, כ"ג בתמוז התשע"ג (1.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

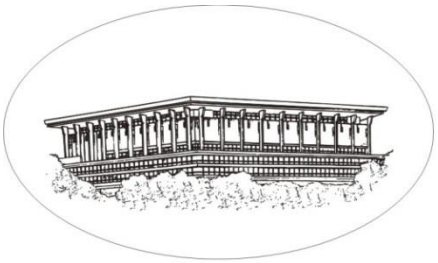

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ח' באב התשע"ג
15 ביולי 2013

<u>תר"מ 22/20</u>

המבקש: ד"ר יואב רוזן, יו"ר סיעת "כיוון חדש" בהוד השרון

נ ג ד

המשיב: מר חי אדיב, ראש עיריית הוד השרון

עתירה למתן צווי מניעה לפי סעיף 17 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

ביום 1.7.2013, נעתרתי לבקשת העותר ונתתי צו מניעה, המורה למשיב 1 "להימנע משימוש בדף פייסבוק זה לשם תעמולת בחירות. לשם כך, על המשיב 1 לסגור באופן מיידי את דף הפייסבוק בו הוא משתמש כעת (שאליו כאמור עשו "לייק" כ-6,000 אנשים), או לחילופין למצוא פיתרון טכני שיאפשר להפוך דף זה חזרה לדף עירוני ללא כל קשר אליו" (סעיף 18 להחלטה).

ביום 4.7.2013, התקבלה הודעה מטעם המשיב 1, אשר במסגרתה ביקש את אישורי להעלאת הודעת סגירה לעמוד הפייסבוק המדובר, על מנת "להודיע לאלפי החברים על סגירת הדף של מר אדיב ופתיחת דף חדש, כמו גם, על העובדה שעל החברים בדף לפנות באופן עצמאי לדף הרשמי על עיריית הוד השרון (אם ברצונם לעשות כן)" (סעיף 3 להודעה).

היום התקבלה תגובת העותר להודעת המשיב 1. במסגרתה, טוען הוא כי בקשתו של המשיב 1 מהווה "סתירה ברורה להפסיק את התעמולה האסורה של המשיב, ואף יתרה מזו – ניצול ציני של ההחלטה ושימוש בדף הסגור לשם המשך פרסומו של המשיב (סעיף 1 לתגובה).

לדידו, הודעה מעין זו תהווה המשך של שימוש אסור במשאבי ציבור. העותר מציע נוסח אחר לפרסום בדף הפייסבוק חדש, אשר יודיע על החלטתי מיום 1.7.2013, ועל כך שדף פייסבוק זה מחליף את הדף הקודם אשר נסגר.

הכרעה – יש לדחות את בקשתו של המשיב 1. הודעה בדף הפייסבוק הישן על סגירתו ופתיחת דף חדש פרטי של המשיב 1, כל זאת בהודעה אשר תתקבל אצל 6,000 המנויים (אשר כאמור נקבע לגביהם שהם מהווים משאב ציבורי), מנוגדת לתכלית בבסיס החלטתי מיום 1.7.2013. עם זאת, אינני רואה מניעה על פרסום הודעה בדף הפייסבוק הישן, אשר מפנה לדף הפייסבוק העירוני החדש. זאת על מנת שמנויים של הדף הישן יוכלו להצטרף לדף החדש, אשר בו מתפרסמות ידיעות אינפורמטיביות על הנעשה בעיר.

לפיכך, ניתן בזאת צו המורה על סגירת עמוד הפייסבוק הישן עד ליום 21.7.2013 בשעה 14:00. עד למועד זה, המשיב 1 יפרסם בדף הפייסבוק הישן הודעה אשר תכלול הפניה לדף הפייסבוק העירוני החדש, זאת ותו לא.

ניתנה היום, ח' באב התשע"ג (15.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

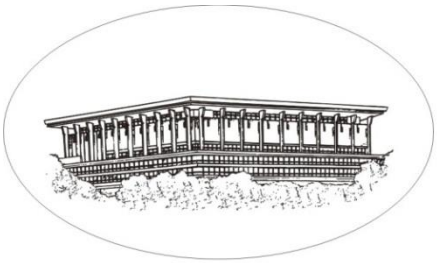

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, א' באלול התשע"ג
7 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 58/20</u>

העותרים:
1. רשימת מהפך ברמה בראשות נורית אבנר
2. מר דני אדמסקי
3. מר יאיר הראל

נ ג ד

המשיבים:
1. מר יצחק רוכברגר, ראש עיריית רמת השרון
2. עיריית רמת השרון
3. מר דוד גולן, עוזר ראש עיריית רמת השרון

בקשה למתן צווי מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקשים העותרים כי יינתנו שני צווי מניעה, כמפורט להלן.

2. הראשון, עניינו דף הפייסבוק של המשיבה 2. לטענתם, המשיבים עושים שימוש פוליטי בדף הפייסבוק, וזאת באמצעות מחיקת תגובות של תושבים המתנגדים פוליטית למשיב 2, ומניעת גישה של תושבים אלה לדף הפייסבוק. במסגרת זאת, מציינים העותרים שתי הודעות של העותרים 2 ו-3 (שהם תושבי רמת השרון ופעילים פוליטית מטעם העותרת 1) שהועלו לאתר הפייסבוק העירוני, שכללו

לטענתם שאלות אינפורמטיביות ולגיטימיות בנוגע לפארק המוקם בעיר, אולם הודעות אלו נמחקו, ושני המשיבים נחסמו מלהעלות הודעות לדף.

3. לטענתם, מדובר בהתנהלות פסולה אשר פוגעת בחופש הביטוי, ומהווה שימוש לרעה במשאבי ציבור העולה לכדי תעמולה אסורה.

4. השני, עניינו התערבות פוליטית שמבצע לטענתם המשיב 3, עוזרו של ראש העיר, במערכת הבחירות. לטענתם, "נעשה שימוש בעובדי עירייה, פקחים ואף שוטרים העובדים עימם בצמידות, והכל בניצוחו של עובד העיריה – עוזר ראש העיר [...] והכל על מנת לשבש את פעילות המבקשת ולהפריע לתעמולה חוקית ולגיטימית שהמבקשת מנסה לקיים, ותוך שימוש בשררת לשכת ראש העיר על מנת להרוויח רווח פוליטי" (סעיף 9 לעתירה).

5. האירוע עליו מבוססת הבקשה לצו השני הוא אירוע מיום 18.7.2013, במסגרתו ביקשו פעילים מטעם העותרת 1 לחלק עלונים פוליטיים ברחובות העיר. לטענתם, במהלך החלוקה הם נתקלו בשוטר מהשיטור העירוני המשולב, אשר ביקש מהם להפסיק את פעולתם. הפעילים ביקשו מן השוטר הסבר מדוע נאסר עליהם לחלק עלונים, ומשכך הוביל אותם הראשון אל המשיב 3, אשר חזר על הבקשה כי יפסיקו את החלוקה, וזאת לאור כך שמדובר בפעולה לא חוקית על פי חוק העזר העירוני. לטענתם, לא יעלה על הדעת כי "עוזר ראש העיר הוא זה אשר מחליט, מנהל ומפקח על האסור והמותר בעיר, מפעיל חוקים, פקחים ושוטרים כרצונו, ומנסה להפעיל סמכות ושררה שכלל אינם מסורים לו, ובצדק אינם מסורים לו, על מתמודדים אחרים לרשות המקומית" (סעיף 27 לעתירה).

6. בהמשך לכך, טוענים העותרים כי ביום 25.7.2013, ביקשה העותרת 1 ופעילים נוספים מטעמה לערוך פעילות בכיכר העיר, ופעם נוספת נאסר זאת עליהם על ידי פקח מטעם העירייה והמשיב 3 (אשר הציג את עצמו כממלא תפקיד מנהל מחלקת הביטחון בעירייה). זאת, משום שתעמולת הבחירות עוד לא החלה, והפעילות מבוצעת ללא רישיון.

7. לטענתם, פעולות אלה מנוגדות לסעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות) וסעיף 2א לחוק הבחירות. זאת, נוכח האיסור לעשות שימוש בעובדי ציבור לטובת פעילות פוליטית, והשימוש בעובדי העירייה לטובת מניעת תעמולת בחירות של העותרת 1 מהווה שימוש אסור במשאבי ציבור.

8. ביקשתי את תגובת המשיבים. בתשובתם, נאמר כי דין העתירה להידחות. לטענתם, "המשיבה 2 מקפידה הקפדה יתרה על קוצו של יוד ומונעת כל שימוש לא ראוי של תעמולת בחירות במשאבים הציבוריים" (סעיף 1 לתשובה).

9. לעניין דף הפייסבוק, טוענים הם כי אין עוררין על כך כי דף הפייסבוק העירוני הוא בגדר משאב ציבורי. לטענתם, הדף משמש במה לחיזוק הקשר בין התושבים למשיבה 2. במסגרת זאת, לטענתם, אין כל מניעה – ואפילו יש לברך – על הצפת בעיית ושאלות מאת התושבים בכל הנוגע למתרחש ברחבי העיר. עם זאת, לטענתם, המגבלות החלות עליהם לעניין זה אוסרות על ניהול תעמולת בחירות במסגרת דף הפייסבוק. לטענתם, השאלות שהעלו העותרים 2-3 הם למעשה כסות לתעמולת בחירות למען העותרת 1, ומהוות "ניסיון לעשות שימוש לניגוח פוליטי תוך שימוש במשאב הציבורי-העירוני" (סעיף 8 לתשובה).

10. לטענתם, הממשק האינטרנטי הוא לאקוני ואינו מאפשר שיח מעמיק ומלא. עוד נטען כי השאלות שהפנו העותרים 2-3 למשיבה 2 בדף הפייסבוק העירוני לגבי פארק שמוקם בעיר, הן המשך לפרסומים מטעם העותרת 1 נגד הקמת הפארק, בגינם הגישה המשיבה שתי תביעות בגין לשון הרע. לטענתם, לאור זאת, ולאור העובדה כי לא ניתן לענות באופן מקיף על השאלות שהעלו העותרים 2-3 בדף הפייסבוק העירוני, אלה תישארנה "ללא מענה באתר עירוני" (סעיף 15 לתשובה), ולפיכך הן נמחקו. עוד נטען, כי על מנת לקבל את המידע אשר ביקשו העותרים 2-3, היה עליהם לפנות בצורה מסודרת לעירייה בהתאם להוראות חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998.

11. הפרעה לתעמולה – לעניין זה, טוענים המשיבים כי שני האירועים עליהם מלינים העותרים הינם אירועים עירוניים המתקיימים בכיכר העיר בחודשי הקיץ, וכוללים מופעי תרבות לרווחת התושבים. לטענתם, במהלך האירועים קיימת "טבעת אבטחה" הכוללת שוטרים, פקחים ושיטור משולב. אזור הכיכר מוגדר במהלכם כ"אזור סטרילי", אשר בתוכו ביקשו העותרים לקיים תעמולת בחירות – חלוקת עלונים והנפת שלט בחירות גדול מטעם העותרת 1, הוא לגישתם איזור אסור לקיום תעמולת בחירות וזאת נוכח "הנוהג העירוני למנוע הפרעה לציבור בזמן האירוע העירוני. יצוין כי נתקבלו תלונות מהקהל, שבא להנות מפעילות תרבות, כי הפעילות הפוליטית מפריעה" (סעיף 23 לתשובה). כמו כן, טוענים הם כי באירוע מעין זה, אשר התושבים מגיעים אליו כדי ליהנות ממופעי תרבות, והם בגדר "קהל שבוי", ביצוע תעמולת בחירות הוא "ניצול ציני ובוטה של 'הבמה' העירונית" (סעיף 29 לתשובה).

12. לטענתם, במהלך האירוע הראשון, העותרים המשיכו לחלק את העלונים מחוץ לאותו "אזור סטרילי" ללא הפרעה, וכי "באופן זה נתאפשר קיום שקט של האירוע התרבותי ללא הפרעה וללא פגיעה בחופש הביטוי" (סעיף 25 לתשובה). ובאירוע השני שבו הונף שלט, המשיכו הם להניף אותו בתחומי "האזור הסטרילי". עוד מציינים המשיבים כי הורו למשיב 3 שלא להתערב בפעילות פוליטית המתקיימת ברחבי העיר בעת זו, וכי המשיב 3 אינו בגדר "המוציא ומביא" של המשיב 1.

הכרעה – תעמולה בדף הפייסבוק העירוני

א. המסגרת הנורמטיבית

13. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בנכסי ומשאבי כספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות".

14. באבעיה בעניין עיריית "פתח-תקוה" (22.7.2013) (להלן: עניין "פתח-תקוה"), קבעתי לעניין סעיף 2א כי "לגישתי, הוראת סעיף 2א לחוק מתפרשת על כל תעמולת בחירות הנעשית תוך שימוש במשאבי ציבור, ללא תלות בשאלת זהותו של מבצע התעמולה. ראשית, זוהי הפרשנות העולה במישרין מלשון החוק, שאינו מגביל עצמו ל"נבחרי ציבור" בלבד. שנית, פרשנות זו אף עולה עם תכלית החוק".

ב. דיני בחירות והאינטרנט

15. נושא השימוש באינטרנט עולה לעיתים דחופות בעתירות המוגשות לוועדת הבחירות המרכזית. נוכח התפתחות הטכנולוגיה, והשינוי הדרמטי באופן צריכת המידע בעידן הנוכחי, נושא הפרסום והסדרת המרחב המקוון הולך ותופס חלק גדול יותר ויותר מעיסוקה של מערכת המשפט.

16. נדרשתי כבר מספר פעמים לסוגיית תחולת דיני הבחירות על פלטפורמות מקוונות. כך לדוגמא, בתר"מ 12/20 אבן-זוהר נ' צור (12.6.2013) (להלן: עניין אבן-זוהר), קבעתי כי דף פייסבוק עירוני הוא בגדר משאב ציבורי במובנו של סעיף 2א לחוק הבחירות, וכי חל איסור לקיים תעמולת בחירות אסורה בגדרו. בתר"מ 22/20 רוזן נ' אדיב (1.7.2013), קבעתי כי רשימת מנויים אשר עשו "לייק" לדף פייסבוק עירוני היא בגדר משאב ציבורי, ושימוש ברשימה זו לטובת תעמולת בחירות אסור גם הוא על פי סעיף 2א לחוק הבחירות.

17. גם חברי, יושב ראש הבחירות לכנסת ה-19, השופט א' רובינשטיין, קבע מספר הלכות בכל הנוגע לשימוש באינטרנט בתעמולת בחירות בהקשרים אחרים. כך לדוגמא, בתב"כ 2/19 פרנקנטלר נ' ח"כ אלדד (12.12.2012), נקבע כי "במקרים חריגים, נוכח המהות, תידרש התערבות גם בתעמולת בחירות ברשת האינטרנט" (שם, פסקה ט"ז). ובדומה, בתב"כ 16/19 רשימת הבית היהודי נ' רשימת הליכוד ביתנו (3.1.2013), נקבע כי יש להחיל על מודעות באינטרנט חלק מהוראות סעיף 10 לחוק הבחירות בשינויים הנדרשים.

18. לגישתי, דף אינטרנט עירוני או דף פייסבוק עירוני הם משאב ציבורי אשר במסגרתו אסור לקיים כלל תעמולת בחירות. במסגרת זאת, האיסור כפי שקבעתי בעניין "פתח-תקוה", חל כאמור הן על נבחרי הציבור והן על מתמודדים בבחירות או מי מטעמם.

19. מסקנה זו מתיישבת עם התכלית של השימוש הנוכחי שעושות רשויות מקומיות ברשת האינטרנט. דף אינטרנט ודף פייסבוק עירוניים משמשים ליצירת קשר בין הרשות המקומית לתושבי העיר. כפי שטענו בפניי מספר רב של ראשי רשויות מקומיות, דף האינטרנט והפייסבוק משמשים להעברת מידע חשוב לתושבי העיר, לקשר בלתי אמצעי בין נבחרי הציבור והתושבים, ולפרסום פעילויות הנעשים לטובת כלל התושבים. הפיכתם של דפים אלה לזירת התגוששות פוליטית – גם אם בשוויון בין המועמדים - וודאי בתקופה הסמוכה לבחירות, תפגע בתכלית הפונקציונאלית אשר ממנה שואבים הם את חיותם, וכמו כן באמון הציבור ברשויות המקומיות.

20. יתר על כן, כאמור, שימוש בדפי אינטרנט ופייסבוק עירוניים לטובת תעמולת בחירות סותר את הוראת סעיף 2א לחוק הבחירות. כפי שחזרתי ואמרתי, שימוש בכספי ציבור לצורכי תעמולה אסורה "לאור הפגיעה האפשרית בשוויון בין המועמדים, טוהר השירות הציבורי, ואמון הציבור שייפגע אם כספיו שלו המחוזקים על ידי העירייה בנאמנות ולטובתו, ינותבו למען הגדלת סיכויו של נבחר ציבור מכהן להיבחר בשנית" (תר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי (16.6.2013)). לכך יש להוסיף כי "החשש לשימוש לרעה במשאבי ציבור לצרכי תעמולה מתעורר ביתר שאת מקום בו נעשה הוא על ידי בעל תפקיד ברשות, שיכול להשפיע על הקצאת המשאבים. יחד עם זאת, טוהר המנהל הציבורי מחייב כי לא יעשה שימוש שלא לצורך במשאב ציבורי גם על ידי מי שאינו בעל תפקיד, מקום בו הזדמנה לידיו האפשרות. היות הרשות נאמנה של הציבור מחייבת כי משאבי הציבור ישמשו רק לצרכים של הציבור כולו" (עניין פתח תקווה).

21. לכך יש להוסיף כי שימוש של נבחרי ציבור בדף פייסבוק או אינטרנט המנוהל מכספי ציבור ייפגע באמון הציבור. לאחרונה עמדתי על החשיבות של מינהל תקין הפועל באופן ניטראלי וללא משוא פנים (ראו: תר"מ 44/20 מרציאנו נ' ניצן (5.8.2013)).

22. אשתמש בדוגמא על מנת להדגים את הבעייתיות במצב מעין זה. נניח ובמסגרת קמפיין הבחירות לכנסת, ייתלה שלט תעמולה של מפלגתו של שר בממשלה בגאון על משרדו הממשלתי, האם יש מי שיחלוק על כך כי מדובר בפעולה פסולה? כך הוא גם הדין לגבי שימוש באתרי אינטרנט המנוהלים המהווים משאב ציבורי למען תעמולת בחירות (השוו: תב"כ 23/19 אריאלי נ' הליכוד (15.1.2013)).

23. גישה זו מתיישבת גם עם גישתי הכללית כי "כאשר ישנו ספק אם פרסום שממומן על ידי כספי ציבור הוא בגדר תעמולה אסורה או לא, לרוב יש לנקוט בגישה מחמירה ולא לאפשר את פרסומו" (תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילה (13.6.2013)).

24. לסיכום עניין זה, לגישתי, אתרי אינטרנט ופייסבוק עירוניים מהווים משאב ציבורי. ככזה, במסגרתם אסורה א-פריריורית, הן לנבחרי ציבור והן למתמודדים אחרים בבחירות או מי מטעמם, לקיים במסגרתם תעמולת בחירות.

25. על פי עקרונות אלו אגש עתה לבחון את בקשתם של העותרים.

ג. דיון והכרעה

26. לאור האמור לעיל, השאלה שנותר לשאול היא האם על פי מבחן הדומיננטיות, השאלות שהעלו המשיבים 2-3 לדף הפייסבוק העירוני מהווים תעמולה אסורה או לא.

27. כידוע, לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות בתקופה זו יבחנו, בין היתר, השאלות האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית, מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים, ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013) (להלן: עניין פרס)). עוד יוזכר בהקשר זה כי בתקופה של ששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעם הרשות המקומית (ראו: תר"מ 33/20 קוניק נ' בן שחר (15.7.2013)).

28. לטעמי, הפרסום דנן בהתאם למבחן הדומיננטיות אינו מהווה תעמולת בחירות. יצוין, כי השאלות בכל הנוגע לפארק המוקם בעיר הינן שאלות שלעמדת העותרים הן "ללא הקשר תעמולתי או פוליטי" (סעיף 15 לעתירה). ואולם, צו המניעה התבקש מכוח טענה לתעמולת בחירות אסורה ופגיעה בחופש הביטוי הפוליטי. אם אכן השאלות נשאלו בהקשר אינפורמטיבי בלבד, ללא כל מניע או רכיב פוליטי, הצדק עם המשיבים כי לא ניתן לברר את טענות העותרים במסגרת בקשה לצו מניעה.

29. נוכח זאת ובהמשך לכך, אינני רואה מניעה עקרונית כי עירייה תשיב לשאלות אינפורמטיביות שמועלות לדף הפייסבוק או האינטרנט העירוני. במסגרת זאת, יש חשיבות לזהות המגיב.

30. אם המגיב הוא ראש עיר או נבחר ציבור - בעניין אבן-זוהר קבעתי כי חל איסור על קיום כנסים עם תושבים במתכונת של "שאלות ותשובות". שם אמרתי:

> "נראה, כי עריכת כנס לתושבים במסגרת של 'שאלות-ותשובות', באופן קבוע במסגרת של פעם בשבוע, בתקופה סמוכה לבחירות, כאשר ראש העיר מופיע בכנסים אלה ומשיב לשאלות התושבים, מהווה בנסיבות המקרה תעמולת בחירות אסורה [...] שכן, אין לדעת אילו שאלות ישאלו התושבים את ראש העיר בכנסים אלה. כך למשל, יכולים התושבים להעלות שאלות הקשורות למתמודדים האחרים, להישגי העירייה כפי שנעשו עד כה, לרעיונותיו של ראש העיר בנוגע לקידום פני העיר וכיוצא בזה ושאלות אלה באות בגדר תעמולה אסורה" (שם, סעיף 12).

31. דברים אלו יפים לענייננו. תשובות של מתמודד בבחירות, מקימות פוטנציאל לתעמולה אסורה אשר אין להסכין לה בעת זו, כאשר הבחירות כבר "מעבר לפינה". איסור זה מוגבל לתקופת חצי השנה טרם מועד הבחירות.

32. אם המגיב הוא עובד ציבור או מועסק מכספי ציבור - כאמור, חלות עליו המגבלות כאמור בסעיף 2א, נוכח העובדה כי מדובר במשאב ציבורי, ובנוסף איסור לקיים כל תעמולת בחירות בהתאם לסעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965. עם זאת, בשונה מתגובה של נבחר ציבור, במועד הסמוך לבחירות, אין פסול א-priori בתשובה לשאלה. הבחינה אם מדובר בתעמולה אסורה או לא תעשה במקרה זה בהתאם למבחן הדומיננטיות, כל זאת בהתאם לכללים שהותוו לעיל.

33. במקרה דנן, כאמור לעיל, השאלות שנמחקו הן פרסומים שעל פי מבחן הדומיננטיות אינן מהוות תעמולת בחירות. לפיכך, בנסיבות אלה, אין ליתן צו נוכח כך שהוראות דיני הבחירות כלל לא הופרו.

א. המסגרת הנורמטיבית

34. סעיף 2א(1) לחוק הבחירות קובע סייג לאיסור בשימוש במשאבי ציבור, על פיו "שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור". בית משפט העליון קבע כי בכל הנוגע לביצוע תעמולה במקומות פתוחים לכלל הציבור "שימוש במקרקעי הציבור כשלעצמו אין בו פסול, כל עוד אין בו כדי שימוש לרעה או ניצול מעמד מיוחד של המשתמש, וכשם שלא יעלה על הדעת לאסור את תעמולת הבחירות בכיכר העיר, אין למנוע פעולה הפתוחה לכל מפלגה פוליטית, ובלבד שלא יתקיים ניצול לרעה כאמור" (בג"ץ 1094/06 הליכוד תנועה לאומית ליברלית נ' ועדת הבחירות המרכזית (6.2.2006) (להלן: פרשת הליכוד)).

35. בעניין "פתח-תקווה", קבעתי בנוגע לחריג בסעיף 2א(1):

> "ישנם סוגי אירועים בהם מותרת תעמולת בחירות אף שמדובר בשימוש במשאב ציבורי. כך הם הדברים למשל באירועים דוגמת אלו המנויים בסעיף 2א(1) לחוק הבחירות. באשר לשימושים אחרים במשאבי ציבור המהווים תעמולת בחירות, יש לבחון ביחס לכל שימוש האם הוא עומד במבחני הפסיקה שנקבעו בפרשת הליכוד. ברי, כי כאשר עסקינן בתעמולה המתקיימת על ידי נבחר ציבור, מבחן מרכזי הוא בשאלה האם מדובר בניצול לרעה של המעמד הציבורי של הנבחר (בכוח או בפועל), בעוד שכאשר עסקינן במי שאינו נבחר ציבור תתמקד הבחינה בשאלה האם האפשרות לשימוש במשאב שווה לכלל המתמודדים.
> ...
> בהקשר זה יצוין כי ראוי שבאירועים שמקיימת העירייה בהם פוטנציאל של פעילות פוליטית, תפעל העירייה מבעוד מועד לקבוע את הכללים שבמסגרתם תותר הפעילות הפוליטית (דוגמת זמני הפעילות, היקפה וכדומה). כך, תוכל העירייה לוודא כי האפשרות לקיים תעמולה ניתנת באופן שווה. כמו כן, כך תינתן האפשרות למי שמבקשים להשיג על החלטת העירייה לעשות זאת מבעוד מועד" (שם, סעיפים 9 ו-11).

ב. הכרעה

36. המשיבים טוענים כי במהלך אירועי תרבות המתקיימים בכיכר העיר, נקבע כי לא תיערך כל תעמולת בחירות. כאמור לעיל, החריג בסעיף 2א(1) קובע סייג לאיסור שימוש במשאבי ציבור במקומות פומביים ופתוחים. בפרשת הליכוד בהתאם לכך נקבע כי "לא יעלה על הדעת לאסור תעמולת בחירות בכיכר העיר". במקרה דנן,

העותרים ביקשו לקיים תעמולת בחירות פשוטו כמשמעו בכיכר העיר. על פניו, נראה כי מניעתם מלעשות כך על ידי המשיבים פסולה, אולם לגישתי אין זאת כך. אסביר.

37. ראשית, אמנם כיכר העיר עומדת בחריג שנקבע בסעיף 2א(1) לחוק הבחירות ומהווה מקום פומבי ופתוח, אולם בפרשת הליכוד ובעניין "פתח-תקוה" נקבע כי תעמולת בחירות במקום מעין זה תתאפשר כל עוד היא נעשית באופן שוויוני וללא ניצול לרעה של מעמד מיוחד של מתמודד. במקרה דנן, בחרה העירייה – לטענתה - לקיים כלל שוויוני המגביל לחלוטין במהלך זמן המופעים ביצוע כל תעמולת בחירות.

38. שנית, כאמור, החלת כלל קטגורי ושוויוני, על אף הפגיעה שהוא מקיים בחופש הביטוי הפוליטי, מהווה הסדר מידתי. יש לציין בהקשר זה כי כאמור בתגובת המשיבים, לעותרים פתוחה הדרך להניף שלטים ולחלק עלונים במקומות אחרים, ולנקוט בדרכי תעמולה רבים ואחרים בהתאם להוראות חוק הבחירות וחוקי העזר העירוניים.

39. פשיטא, כי בהיתר לקיים תעמולת בחירות בנכסי ציבור "פומביים ופתוחים" אין משמעו היתר לקיום תעמולת בחירות 24 שעות ושבעה ימים בשבוע. הדבר כפוף כמובן לצרכים אחרים של העירייה ותושביה, ואירוע תרבות בכיכר העיר עומד בגדר כך.

40. בהקשר זה חשוב לציין כי הגבלות מעין אלה, אשר אין עוררין כי פוגעות בחופש הביטוי הפוליטי כאמור, יש לאכוף באופן שוויוני ומכוח נוהל פומבי. בטרם בוחרים המשיבים לאכוף נורמה מחמירה בכל הנוגע לתעמולת בחירות בתקופה זו (וכך כאמור נוהגים הם), עליהם לוודא כי קיים ופורסם נוהל מעין זה, הוא אכן שוויוני ומידתי, והועבר לידי כלל המתמודדים בבחירות.

סוף דבר

41. לפיכך, העתירה נדחית בזאת. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

42. החלטתי זו תועבר לכלל היועצים המשפטיים ברשויות המקומיות.

ניתנה היום, א' באלול התשע"ג (7.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

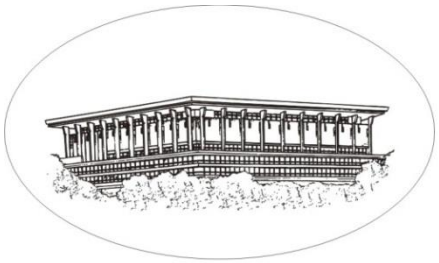

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ג' בחשון התשע"ד
7 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 123/20</u>
<u>תר"מ 137/20</u>

העותר: ד"ר דרור לדרמן

נ ג ד

המשיבים בתר"מ 123/20:
1. עמותת "מרכז מריאן לגיל הרך"
2. מר אבירם דהרי, ראש עיריית קרית גת

המשיבים בתר"מ 137/20:
1. מר אבירם דהרי, ראש עיריית קרית גת
2. עיריית קרית גת
3. גב' אירית כהן-קזז
4. החברה הכלכלית לקרית גת
5. מר יהודה כהן
6. עמותת "מרכז מריאן לגיל הרך"
7. גב' אביגיל מורן-עטיה

שתי עתירות למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בשתי העתירות שלפניי, אשר יידונו יחדיו נוכח זהות העותר, מבקש הוא כי יינתנו מספר צווי מניעה, כמפורט להלן.

תר"מ 123/20

2. בעתירה זו, מבקש העותר כי יינתן צו מניעה נגד המשיבים בגין תעמולת בחירות למען המשיב 2 תוך שימוש בכספי ציבור. לטענתו, במהלך חודש ספטמבר 2013, הופצה מטעם העירייה חוברת שכותרתה "מידעון 2013", אשר כוללת את סמל העירייה והמשיבה 1. לטענתו, החוברת כוללת מידע כללי בנוגע לחוגים שונים לילדים המופעלים על ידי המשיבה 1, אולם מרבית החוגים נפתחו שבועות מספר לפני פרסום החוברת. בנוסף, טוען הוא, החוברת כוללת סקירה של פעילויות שביצעה המשיבה 1 לאורך השנה. כמו כן, בחוברת מופיעה תמונה של המשיב 2, לצד מנכ"ל המשיבה 1, אשר היה יושב-ראש מטה הבחירות בשנת 2008 של המשיב 2, ובנוסף "מסייע גם כיום לקמפיין הבחירות של המשיב 2" (סעיף 8 לעתירה). בנוסף, טוען הוא כי חוברות דומות לא הופצו בשנים האחרונות למיטב ידיעתו.

3. המשיב 2 טוען בתשובתו כי החוברת לא נערכה בשיתוף העירייה. כמו כן, העלה טענות שונות בנוגע לאופן התנהלות וקשריו של העותר למתמודדים שונים. המשיבה 1טוענת גם כן כי דין העתירה להידחות. לטענתה, מדובר ב"מעשה עשוי" כי כל עותקי החוברת הופצו כבר. בנוסף, לגופם של דברים, טוענת היא כי מדובר בחוברת שמופצת ללא כל קשר לתעמולת בבחירות ובאופן קבוע. לטענתה, בחוברת מופיעה רק תמונה אחת של המשיב 2, אשר נכללה בחוברת מתוך שגגה, והחוברת אינה כוללת כל התייחסות לפועלו של ראש העיר או העירייה. בנוסף, לטענתה, דבר המשיב 2 לא נכלל בחוברת זו במכוון ועל מנת להימנע מפרסום תעמולה במסגרתה. בנוסף, מעלה המשיבה 1 טענות שונות לעניין חוסר תום ליבו (לטענתה) של העותר.

תר"מ 137/20

4. בעתירה זו, מבקש העותר שיינתן צו מניעה נגד המשיבים 3, 5 ו-7, שהם לטענתו עובדי הרשות המקומית, ומבצעים תעמולת בחירות למען המשיב 1. במסגרת זאת, מציין הוא כי המשיבה 3 פרסמה בדף הפייסבוק שלה מודעת בחירות מטעם רשימת "תדמית". פרסומים אשר הוסרו לאחר פנייתו של העותר ליועצת המשפטית של המשיבה 2, אולם, לאחרונה תלתה על רכבה וביתה שלטי תעמולה. כמו כן, טוען הוא כי המשיבים 5 ו-7 פרסמו מודעות בחירות בדף הפייסבוק האישי שלהם למען המשיב 1. לבסוף, מציין הוא כי עובדי ציבור רבים נוספים פועלים באופן דומה, ולפיכך, מבקש הוא כי אחייב את המשיבים 2, 4 ו-6 "לסור את עובדי הציבור אשר תחת אחריותם לחוק (סעיף 9 לעתירה).

5. המשיב 1 טוען כי דין העתירה להידחות. במסגרת זאת, מעלה הוא טענות שונות נגד חוסר תום ליבו (לטענתו) של העותר, והתצהיר שצורף לעתירה מגמתי ומכפיש, כדבריו. בנוסף, טוען הוא כי ישנם עובדים שאינם עובדי ציבור, אשר השפעתם גדולה לאין ערוך מזאת של עובדי עירייה על הנעשה בעיר.

6. המשיבים 2-3 טוענים כי דין העתירה להידחות. המשיבה 3 טוענת כי הפרסומים הוסרו מדף הפייסבוק שלה לאחר פניית העותר. לעניין השלט שתלוי על ביתה, טוענת היא כי השלט נתלה ביוזמת בעלה, ללא ידיעתה או אישרה. עוד מציינת היא כי בעלה מתנגד להסרת השילוט. לעניין השלט שנתלה על רכבה, טוענת היא כי הרכב בבעלות בעלה והיא אף אינה מורשית נהיגה בו. המשיבים 1-2 טוענים כי לא פורטה כל עילה למתן צו נגדם.

7. המשיבים 4-5 טוענים גם כן כי דין העתירה להידחות. לטענתם, העותר לא הניח כל תשתית ראייתית למעורבות המשיבה 4 בקמפיין הבחירות של המשיב 1. במסגרת זאת, המשיב 5 טוען כי "כל המודעות אותם צרף העותר לעתירתו ואשר נלקחו לכאורה מ'קיר' הפייסבוק של המשיב 5, כלל לא הועלו לדף זה על ידי המשיב 5. מודעות אלה, כפי שיודע העותר היטב, תוייגו ל'קיר' הפייסבוק של המשיב 5 על ידי מי מחבריו שלא בידיעתו ו/או יוזמתו של המשיב 5 ומבלי שנדרש ליתן את הסכמתו לכך" (סעיף 9 לתשובה). עוד טוען המשיב 5 כי העותר בעצמו תייג את המשיב 5 במודעות בחירות ב'קיר' דף הפייסבוק שלו. עוד מוסיף הוא כי ב'קיר' הפייסבוק שלו, תויגו גם מודעות בחירות של מתמודד אחר, מר חיים אברג'יל וסיעתו, שהוא יריב של המשיב 1. כמו כן, טוען הוא כי המגבלות בדבר תעמולת בחירות אינן חלות עליו, זאת, משום שתפקידו אינו כולל סמכות מינהלית או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל.

8. המשיבה 6, טוענת גם היא כי דין העתירה להידחות. לגישתה, יש למחוק אותה מן העתירה, נוכח העובדה שהעותר אינו מבקש כל סעד נגדה. כמו כן, טוענת היא כי העתירה היא בגדר "מעשה עשוי", נוכח העובדה כי המשיבה לא הייתה מודעת לפרסומים של המשיבה 7, וכי ערכה עימה בירור והאחרונה הודיעה כי הסירה את הפרסום נשוא העתירה מדף הפייסבוק האישי שלה מיוזמתה. כמו כן, המשיבה 7 שלחה מכתב לעותרת בו הצהירה כי "אין בכוונתה לפרסם כל פרסום נוסף הנוגע לבחירות לרשויות המקומיות וזאת עד למועד הבחירות הקרוב" (סעיף 12 לתשובה). לבסוף, טוענת המשיבה 6, כי המשיבה 7 אינה בגדר עובדת רשות מקומית, ולכן האיסורים הקבועים בחוק אינם חלים עליה. זאת, משום שהמשיבה 6 היא בגדר עמותה פרטית. המשיבה 7 אישרה את האמור בתשובה מטעמה.

9. עוד אציין כי העותר הגיש בקשה להגשת תגובה לתשובת המשיבים. עיינתי בתגובה לגופה שצורפה לבקשה.

10. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בנכסי ומשאבי כספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות".

11. האיסור לשימוש בעובדי רשות מקומית למען תעמולת בחירות קבוע בסעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות, ועל פיו:

> **"עובד המדינה, כולל עובד שירות התעסוקה, רשות הפיתוח וכן עובד של רשות מקומית, של הסוכנות היהודית, של הקרן הקימת לישראל או של רשות השידור, אשר יש להם סמכות מינהלית, לרבות סמכות לפי תקנות ההגנה (שעת חרום), 1945, או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל, לא יקחו חלק בתעמולת הבחירות בתחום רשות מקומית שבה מתקיימות בחירות".**

12. ביום 4.7.2013, פרסם נציב שרות המדינה הודעה מספר עג/19, בעניין הבחירות לרשויות המקומיות. במסגרתה, נקבעו איסורים החלים על כלל עובדי מדינה בקשר עם תעמולת בחירות, וביניהם, איסור על עובדי המדינה לפעול באופן שיכול להתפרש "כאילו נועדו לקדם אינטרס של מפלגה כלשהי או מועמד מסוים" (סעיף ה1 להודעה). במסגרת זו, צוינו הכללים המרכזיים הקובעים מה נחשב לתעמולת בחירות, ובין היתר צוין שם כי כתעמולה בהקשר זה ייחשבו "הטפה ישירה למען מפלגה כלשהי או מועמד כלשהו... דברי שבח לתכונות ולכושר של מועמדותיהן" (סעיף 12 להודעה).

13. כמו כן, בהודעה צוינו איסורים על קיום פעילות פוליטית במוסדות ממשלתיים. בין היתר, נקבע כי "אסור לערוך במשרד ממשלתי, במוסד או במתקן ממשלתי, בשעות העבודה או לאחר שעות העבודה, אסיפה, הרצאה או פעילות דומה מטעם מפלגה, או על בסיס של השתייכות מפלגתית או בעלת אופי מפלגתי" (סעיף 3 להודעה).

14. עוד יש לציין כי המסגרת הנורמטיבית החלה על עובדי מדינה חלה מכוח הפסיקה גם על עובדי הרשויות המקומיות (השוו: הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.1902; ער"מ 259/96 שמא נ' המועצה המקומית תמרה, פ"ד נ(1) 837, סעיף 4 (1996)).

15. הרציונאל בבסיס האיסור הוא כי שימוש בעובדי ציבור למען קמפיין פוליטי של נבחר ציבור מכהן פוגע בעיקרון השוויון בבחירות, בעקרונות של מנהל תקין וחסר פניות, בטוהר השירות הציבור, ובאמון הציבור (ראו: תר"מ 93/18 צור נ' ניצן(28.10.2008), השופט א' ריבלין).

16. בחינה אם עובד ציבור לקח חלק למען תעמולת בחירות או אם משאב ציבורי שימש בקשר עם תעמולת בחירות,תיקבע בהתאם למבחן הדומיננטיות. במסגרת זאת, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות. כמו כן, קבעתי כי ככל שפרסום מטעם מועצה מקומית מפורסם בסמיכות רבה יותר למועד הבחירות, תתגבר הנטייה לקבוע כי מטרתו הדומיננטית היא להשפיע על הבוחרים באופן אסור (ראו:תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013)). לכך יש להוסיף ולציין כי לגישתי, יש לנקוט בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה בגישה מחמירה – בבחינת "אם יש ספק אין ספק" (תר"מ 15/20 דוידי נ' בוסקילהפסקה 5 (13.6.2013)).

דיון והכרעה - תר"מ 123/20

17. דין בקשה זו להידחות. ראשית, בהתאם להצהרת המשיבה 2, החוברת הופצה ללא שימוש במשאבי העירייה. עם זאת, החוברת עושה שימוש בסמלי העירייה, ולפיכך עולה החשש כי תושב יסבור כי מדובר בפרסום מטעם המועצה המקומית (ראו: תר"מ 98/20 לייטנר נ' לב (10.9.2013)). שנית, עיינתי בחוברת, ועל פי מבחן הדומיננטית, השתכנעתי כי אין בה כדי להוות תעמולה אסורה למען המשיב 2. אמנם, תמונה אחת שלו כלולה בה. אולם, מקבל אני את טענת המשיבה 1 כי התמונה שורבבה לחוברת בשגגה, וכך או כך, הערך הדומיננטי שבחוברת הוא אינפורמטיבי ולא תעמולתי.

דיון והכרעה - תר"מ 137/20

18. דין העתירה להתקבל בחלקה. בפתח הדברים, אציין כי יש לדחות את טענות העותר לעניין המשיבים 1, 2, 4 ו-6. לא הוכח כל קשר בין פעילות העובדים השונים לבין מעסיקיהם.

19. לעניין המשיבה 3, ראשית, נוכח העובדה כי המשיבה הסירה את הפרסומים מדף הפייסבוק שלה, ונוכח העובדה כי הרכב עליו מצוי השלטים אינו בבעלותה, יש לדחות את הבקשה לעניין זה. לעניין השלט התלוי על ביתה, בתר"מ 87/20 רשימת מהפך נ' רוכברגר(8.9.2013) (להלן: עניין רוכברגר), קבעתי כי "שלט המוצב על גבי בית, ניתן להניח כי הוצב בידיעתו, או לכל הפחות ללא התנגדותו, של בעלי הבית" (שם, פסקה 12). במקרה דנן, המשיבה טוענת, ומגבה טענתה זו בתצהיר, כי השלט נתלה ללא ידיעתה, ובעלה מתנגד להורדתו. עם זאת, מצאתי פגם בהותרתו של השלט על כנו. אכן, הסרת השלט יש בה משום פגיעה בחופש הביטוי הפוליטי של בעלה. ולכן, פעולה זו תיעשה רק מקום שקיימת ודאות קרובה לפגיעה באינטרס הציבורי, ובענייננו – שוויון בין המועמדים וטוהר הבחירות (השוו: תר"מ 14/20 למען התושבים נ' חופרי (16.6.2013); תר"מ 63/20

צור נ' נחמני (14.8.2013)). במקרה דנן, נוכח חשיבותה של שמירה על הניטרליות של עובד ציבור (ראו: תר"מ 44/20 מרציאנו נ' ניצן (5.8.2013)), ונוכח תפקידה הציבורי הבכיר בעיריית קריית גת, ניתן בזאת צו להסרת השלט התלוי על ביתה של המשיבה 3. דומה, כי קיימת ודאות קרובה לכך שתושב, אשר השלט האמור יקרה בדרכו, יעלה בדעתו כי המשיבה – בהיותה עובדת ציבור בתפקיד בכיר – תומכת במועמד זה או אחר. בשולי הדברים יצוין, כי המשיבים לא צירפו תצהיר מאת בעלה של המשיבה 3 לפיו מתנגד הוא להסרת השלט.

20. לעניין המשיב 5, ראשית, יש לדחות את טענותיו כי האיסור לתעמולה לא חל בענייננו. בתב"כ 3/19 אמסלם נ' סיעת ש"ס (26.12.2012), קבע השופט א' רובינשטיין כי האיסור הקבוע בסעיף 130(א) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (שזהה בתוכנו לאיסור הקבוע בסעיף 75(א) לחוק הרשויות המקומיות) חל גם על עובדי תאגידים עירוניים. בהחלטות קודמות, קבעתי כי האיסור הקבוע בסעיף 75(א) חל גם בכל הנוגע לעובדי רשויות מקומיות שאינם בעלי סמכות מנהלית או עבודה מול קהל (ראו לדוגמא עניין רוכברגר). מכך עולה כי האיסור על תעמולה חל גם עובדי ציבור בתאגידים עירוניים בבחירות לרשויות המקומיות.

21. עיינתי בנספחים שצירף העותר. ניתן לראות בבירור כי מרבית הפרסומים אכן לא פורסמו על יד משיב 5, והוא אכן אך ורק תויג בהם. בגין פרסומים אלו, לא ראיתי לנכון ליתן צו. כן אציין כי מן הראוי שעובד ציבור, כדוגמת המשיב 5, ימחק מ'קיר' הפייסבוק שלו פרסומי תעמולה לטובת מועמד בבחירות, אף אם הוא לא פרסמם בעצמו. ניתן להניח כי תושב אשר ייכנס לדף הפייסבוק של המשיב 5, לא ישים לב אם מדובר בפרסום אשר המשיב תויג בו, או פרסום שפרסם הוא בעצמו. להבא, על עובדי ציבור ורשויות מקומיים החובה למחוק מדף הפייסבוק שלהם פרסומי תעמולה, בין אם פרסמו אותם בעצמם ובין אם לאו.

22. עם זאת, חלק מן הפרסומים על גבי 'קיר' הפייסבוק של המשיב 5 כן פורסמו על ידו. לדוגמא, בפרסום מיום 16.9.2013, שצורף לעתירה, ניתן לראות בבירור כי המשיב 5 פרסם בעצמו תמונה בדף הפייסבוק הפרטי שלו, הכוללת שלט בחירות למען המשיב 1 ורשימתו. לא יכול להיות עוררין כי על פי מבחן הדומיננטיות, פרסום שלט בחירות של מתמודד בבחירות מהווה תעמולת בחירות. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 5 לקיים תעמולה אסורה עד למועד הבחירות.

23. עוד אציין כי אין נפקא מינא אם על 'קיר' הפייסבוק שלו קיימים מודעות לטובת מועמדים אחרים, ואין בכך כדי "להכשיר" תעמולה זאת או אחרת. החוק אוסר על תעמולה למען מועמד זה או אחר. תמיכה במספר (או בכל המועמדים) גם היא אסורה.

24. לעניין המשיבה 7, רשמתי בפניי את התחייבותה, כי הפרסום נשוא העתירה הוסר, וכי היא מתחייבת שלא לפרסם פרסומי תעמולה עד למועד הבחירות. במצב דברים מעין זה, לא מצאתי צורך ליתן צו נגדה. משכך, לא מצאתי לנכון להתייחס לסוגיית תחולת האיסורים על תעמולה בעניינה.

25. כן אבקש לציין כי המשיבה 6 כותבת בעצמה כי "בימים אלו ממש, מתבצע תהליך של אסדרת מעמדה של העמותה – מעמותה פרטית לעמותה מעין-עירונית" (סעיף 23 לתשובת המשיבה 6). לכך יש להוסיף את נייר העמדה של הוועדה למניעת ניגוד עניינים של נבחרי ציבור ברשויות המקומיות מטעם משרד המשפטים בעניינה של המשיבה 6, שצורף לעתירה בתר"מ 123/20. על פיו: "קיימת זיקה חזקה וארוכת שנים בין העמותה ובין העירייה... התרשמה הוועדה כי על אף שנטען כי העמותה היא גוף פרטי, הרי שלאמיתו של דבר, בפועל, נראה כי יש לראות בה כתאגיד עירוני" (סעיף 9 לנייר העמדה מיום 1.7.2012). במצב דברים מעין זה, מסופקני אם לעניין תעמולה, אין לראות בעובדי המשיבה 6 כעובדי ציבור כטענתה.

26. סוף דבר, תר"מ 123/20 נדחה כאמור לעיל. תר"מ 137/20 מתקבל בחלקו כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ג' בחשון התשע"ד (7.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

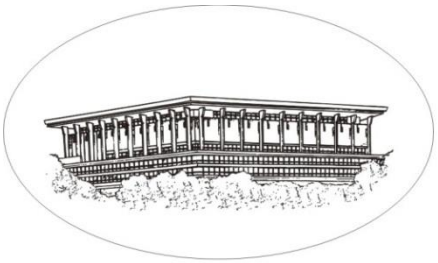

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"א בחשון התשע"ד
15 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 155/20</u>

העותר: ד"ר דרור לדרמן

נ ג ד

המשיבים:
1. מר אבירם דהרי, ראש עיריית קרית גת
2. רשימת "תדמית"
3. עיריית קרית גת
4. מר יעקב אפריימוב, מ"מ ראש עיריית קרית גת
5. רשימת "קרית גת ביתנו"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתנו צווי מניעה כמפורט להלן:

2. שלטי בחירות– העותר טוען כי המשיבים 1-2, 4-5 תלו שלטי בחירות במקומות אסורים ובגודל חורג בניגוד לסעיף 10א לחוק הבחירות.

3. פרסום אסור תוך שימוש בסמל המשיבה 3– העותר טוען כי המשיבים 1-2 פרסמו בדף אינטרנט מודעת בחירות הכוללת את סמל המשיבה 3 ומהווה תעמולה אסורה תוך שימוש במשאבי ציבור. כמו כן, טוען הוא כי המשיבים 1-2 עושים שימוש בסמל במסגרת דף פייסבוק בשם "קרית גת לא רשמי", אשר מנוהל על ידי עובד שלהם.

4. תיוג עובדי ציבור– העותר טוען כי המשיבים 1-2 מתייגים ברשת הפייסבוק עובדי ציבור למודעות תעמולה מטעמם. לטענת העותר, "תיוג זה גורם לכך שתעמולת הבחירות תופיע באתרי הפייסבוק האישיים של אותם עובדי ציבור, כאילו הם עצמם הפיצו את התעמולה ותומכים במועמדותו של ראש העירייה. בדרך זו, הפכו המשיבים 1-2 עובדי ציבור רבים למעורבים, בעל כורחם, בתעמולת בחירות למענם" (סעיף 6 לעתירה). במסגרת זאת, מציין העותר מספר רב של עובדים אשר תויגו למודעות תעמולה של המשיבים 1-2.

5. פרסום אסור מטעם המשיבה 3– העותר טוען כי מספר פרסומים מטעם המשיבה 3, שעניינם הקצאות מבנים לצרכי ציבור מטעמה לטובת מספר תאגידים פרטיים, מהווה תעמולה עקיפה למען המשיבים 1-2 תוך שימוש במשאבי ציבור. עוד מוסיף העותר לעניין זה על הקשר בין המשיבים לבין אחת מן העמותות.

6. ביקשתי את תגובת המשיבים. המשיבים 1-2, טוענים כי דין העתירה להידחות. במסגרת זאת, מבקשים הם כי אוסיף מספר משיבים לעתירה, אשר לטענתם מפרים את הוראות חוק הבחירות (טענות שאזכיר כי אין להעלות בכתב תשובה), ובנוסף העלו טענות מספר בכל הנוגע לרקע ולמעורבותו של העותר בבחירות הקרובות.

7. המשיבים 4-5 טוענים גם הם כי דין העתירה להידחות. ראשית, על הסף נוכח חוסר תום לב של העותר. שנית, לגופם של דברים, טוענים הם כי שלושת השלטים שצורפו לעתירה, נתלו על פי החוק בהתאם לחריג הקבוע בסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות, זאת בהתאם לפרשנות מרחיבה למושג "דירת מגורים" שיכלול גם מבני עסקים, נוכח העובדה כי "גם נכסים אחרים, המייצגים בעלות פרטית ומייצגים עמדה פוליטית של אדם פרטי, עומדים בתנאי הפטור מאותן סיבות" (סעיף 7 לתשובה).

8. המשיבה 3 טוענת גם היא כי דין העתירה להידחות. ראשית, על הסף נוכח טיעונים דומים לאלו שהעלו המשיבים האחרים. לגופם של דברים, טוענת היא לעניין הפרסומים בדבר הקצאות מקרקעין מטעמה, כי מדובר בפרסומים אינפורמטיביים בלבד. לעניין תיוג עובדי ציבור, טוענת היא כי מדובר בטענה כוללנית.

9. שלטי בחירות– המשיבים 1-2 לא העלו טענות לגופם בכל הנוגע לשלטים. כמו כן, יש לדחות את טענות המשיבים 4-5 לעניין תחולת החריג הקבוע בסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות על השלטים הנושאים את שמם. השלטים שנושאים את שמם נתלו על גבי קיוסק ומינימרקט, כך נכתב בפירוש בתשובתם. אזכיר – יש ליתן לחריג בסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות פרשנות מצמצמת. לכך יש להוסיף כי אזכיר פעם נוספת, כי גישתי היא כי "כאשר יש ספק אין ספק", ולפיכך, יש לדחות את פרשנותם של המשיבים 4-5 (השוו: תר"מ 110/20 בנימינוב נ' עיריית אור יהודה (29.9.2013); תר"מ 73/03 בן קסוס נ' ברדה (14.10.2003), השופט מ' חשין). לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים 1-2 ו-4-5 לתלות שלטי בחירות בניגוד לסעיף 10(א) לחוק הבחירות.

10. פרסום אסור תוך שימוש בסמל המשיבה 3 – כאמור, המשיבים 1-2 לא השיבו לטענות העותר לגופם. לאחרונה קבעתי כי שימוש על ידי מתמודד בסמלי רשות מקומית מהווה הטעיה אסורה, זאת, נוכח החשש כי "תושב יסבור כי דברי תעמולה המופיעים באתר הפייסבוק של המשיבים הם בגדר פרסום מטעם המועצה המקומית" (תר"מ 98/20 לייטנר נ' אביר לב (10.9.2013)). דברים אלו יפים לענייננו, לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים 1-2 לעשות שימוש בסמלי המשיבה 3 במסגרת תעמולת בחירות.

11. תיוג עובדי ציבור– כבר כתבתי רבות על האיסור לעשות שימוש בעובדי ציבור לטובת תעמולת בחירות (ראו למשל: תר"מ 44/20 מרציאנו נ' ניצן (5.8.2013); תר"מ 123/20 לדרמן נ' עמותת "מרכז מריאן לגיל הרך"(7.10.2013); תר"מ 87/20 רשימת מהפך נ' רוכברגר (8.9.2013) (להלן: עניין רוכברגר)). איסור זה הוא דו כיווני, וכמובן שחל איסור על נבחרי ציבור לעשות שימוש בעובדים למען תעמולה. פעולה מעין זו מהווה הפרה של סעיף 2א לחוק הבחירות, וההוראות הרלוונטיות האוסרות על תעמולה של עובדי ציבור יחדיו.

12. העותר מציין מספר "תיוגים" בפייסבוק על ידי מספר גורמים במודעות בחירות למען המשיבים 1-2. חלקם נעשו לטענתו על ידי מר יהודה ישראל, שהוא פעיל ברשימה של המשיבים 1-2. אולם, העותר לא צירף אותו כמשיב לעתירה, ולפיכך לא ניתן לתת צו במקרה דנן (השוו: עניין רוכברגר).

13. עם זאת, עיון בנספחים שצורפו בעתירה מלמד כי חלק מהתיוגים נעשו על ידי המשיבים 1-2. אני רואה חומרה רבה בהתנהלות זו. יש פסול בשימוש על ידי נבחר ציבור וסיעה בעובדים למען תעמולת בחירות. חמור מכך, בתצהירו של מר יהודה כהן במסגרת תר"מ 137/20 לדרמן נ' דהרי (7.10.2013), הצהיר מר כהן כי תיוגים דומים שלו נעשו שלא בידיעתו וללא אישורי. מכך ניתן להניח כי תיוגו של מר כהן על ידי המשיב 1 במודעת

בחירות נעשה שלא בידיעתו של מר כהן, ויתכן אף שדבר דומה נעשה לעובדים נוספים. התנהלות מעין זו פסולה שבעתיים. לכך יש להוסיף כי תיוג עובדי עירייה בתעמולת בחירות, הופך את אותם עובדים בעל כורחם למפרי חוק. עם התנהלות מעין זו אין להסכין. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים 1-2 לתייג עובדי ציבור במודעות בחירות.

14. עוד אזכיר כי בתר"מ 137/20 שהוזכר לעיל קבעתי כי על עובד ציבור חלה החובה להסיר תיוגים שלו ממודעות פרסומות של מתמודדים, בין אם התיוג נעשה בידיעתו ובאישורו ובין אם לאו (שם, פסקה 21).

15. פרסום אסור מטעם המשיבה 3 – עיינתי במודעת "הקצאת מבנים לצרכי הציבור". על פי מבחן הדומיננטיות, השתכנעתי כי לא מדובר בתעמולה אסורה אלא במידע אינפורמטיבי לטובת התושבים ותו לא. לפיכך, בקשה זו נדחית בזאת.

16. סוף דבר, העתירה מתקבלת בחלקה. בנסיבות העניין, המשיבים 1-2 ישאו בהוצאות העותר בסך של 5,000 ש"ח, והמשיבים 4-5 ישאו בהוצאות העותר בסך של 1,500 ש"ח.

ניתנה היום, י"א בחשון התשע"ד (15.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

ז. תעמולת בחירות בעיתונים

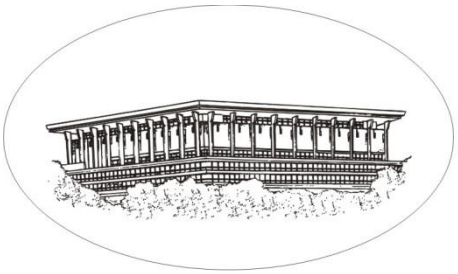

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ט"ו בתמוז התשע"ג
23 ביוני 2013

<u>תר"מ 16/20</u>

העותר: משה קונינסקי

נ ג ד

המשיבים: 1. עדי אלדר, ראש עיריית כרמיאל
2. עיריית כרמיאל
3. אס. טי שיווק, פרסום וייעוץ פיננסי בע"מ

עתירה למתן צווי מניעה

בשם העותר: עו"ד שלום פוריס

בשם המשיב 1: עו"ד אושרי שלוש ואח'

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר מתן מספר צווים בגין שימוש במשאבי ציבור לטובת תעמולה אסורה.

2. צו ראשון – עיתונים מקומיים - טענתו המרכזית של העותר היא כי העיתונים המקומיים בכרמיאל משבחים באופן מוגזם את ראש העיר, ונמנעים מלפרסם ידיעות בנוגע למתמודדים הנוספים על ראשות העיר, וביניהם העותר עצמו.

3. במסגרת זאת, טוען הוא במיוחד כנגד העיתון "מלך הגליל" (להלן: העיתון), שבבעלות המשיבה 3, עיתון מקומי המחולק בחינם לתושבי כרמיאל, שלטענתו עיקר הכנסתו מקורה במכירת שטחי פרסום הנרכשים לרוב על ידי עיריית כרמיאל.

4. לטענת העותר, מערכת העיתון נוקטת בתעמולת בחירות אסורה, לאור כך שהיא "מפרסמת ו'מקדמת' אל מר אלדר [ראש העיר – ס' ג''] וסגניתו, גב' רינה גרינברג. קידום זה בא לידי ביטוי בכותרות חיוביות למכביר, המסקרות את פעילותם של השניים בהדגשה, ממש בדומה לאחרון הפרסומים השיווקיים בעיתון. למותר לציין שהיחס 'המצויין' להם זוכרים אלדר וגרינברג, אינו ניתן למועמדים האחרים במרוץ לראשות העירייה, אשר זוכים להתעלמות מופגנת בעיתון" (סעיף 11 לעתירה, ההדגשות במקור).

5. לטענת העותר, חלה חובה על העיתון לדווח באופן שוויוני, הן מבחינת היקף והן מבחינה מהותית, על פועלם של כל המתמודדים למשרה ציבורית. זאת, לאור תקנון האתיקה העיתונאית וערך השוויון.

6. יתר על כך, לטענת העותר ולמיטב ידיעתו, עורך העיתון "מלך הגליל" מועסק על ידי בכירה בעירייה, וכתבת בעיתון אחר מועסקת על ידי ראש העיר והעירייה כמתחזקת דף הפייסבוק של שניהם. לטענת העותר, יש בכך כדי להעיד על ניגוד עניינים, ועל הפסול שבפרסומים בעיתונים המקומיים השונים.

7. אציין בשולי הדברים כי לטענת העותר, עיתונים נוספים בעיר פועלים באופן דומה, קרי - מדווחים באופן בלתי הוגן ומוטה לטובת ראש העיר וסגניתו. זאת, לאור לחץ אשר מפעילים המשיבים על מערכות העיתונים בעיר, הבא לידי ביטוי בביטול קניית שטח הפרסום על ידי העירייה של עיתונים המבקרים אותם. בנוסף, מציין העותר מקרה בו נתבע עיתון בגין לשון הרע לאור פרסום ביקורתי נגד ראש העיר ואחת מסגניותיו.

8. צו שני – שלטי חוצות – לטענת העותר, ברחבי העיר תלויים שלטי חוצות לקראת ערב הוקרה לנוער מתנדב, שעתיד להיערך במעמדו של ראש העיר. לטענת העותר, העובדה כי עצם העובדה ששמו של ראש העיר מופיע על שלטים אלה, מהווה שימוש אסור במשאבי ציבור לטובת תעמולת בחירות. בדומה לאמור לעיל, לטענת העותר, אוזכר שמו של ראש העיר בפרסומים עירוניים לקראת שני אירועים שהתקיימו ביום 27.3.2013, וביום 24.5.2013.

9. צו שלישי – משלוח עלון – עוד טוען העותר כי עיריית כרמיאל השיקה קמפיין לתמיכה ברכישת מוצרים בחנויות מקומיות. לטענתו, במסגרת זאת שלחה העירייה עלון לכלל בעלי העסקים בעיר, בהם הודגשה באופן פסול תרומתו של ראש העיר לתכנית. לכך יש להוסיף כי לטענת העותר, חלק מן העלונים חולקו באופן אישי על ידי ראש העיר והסגניות לבעלי העסקים.

10. צו רביעי – דף הפייסבוק של ראש העיר – לטענת העותר, דף הפייסבוק של ראש העיר משמש אותו לתעמולת בחירות, וכמו כן "כפלטפורמה להודעות עירוניות שונות" (סעיף 19 לעתירה). לאור זאת, והעובדה כי לטובת קידום הדף נרכשה חבילה לקידום פרסום אתרים, "המבקש סבור (ולמיטב ידיעתו כך פני הדברים) כי העמוד מתוחזק על ידי אחד מעובדי העירייה ו/או על ידי גורם שלישי הקשור לעירייה, ונתמך בתקציב ציבורי" (שם). פועל יוצא, מדובר בתעמולה אסורה מכספי ציבור.

11. צו חמישי – צו כללי – לבסוף, מבקש העותר כי אתן צווי מניעה כלליים לאיסור פרסום אירועים בעיתונים המקומיים ושלטי חוצות הנושאים את שמו של ראש העיר, וכן להורות על העירייה כי "תפרסם את היקף פרסומיה בעיתונים השונים בחודשים האחרונים ועד לבחירות, וכן לפרסם הודעת הבהרה לעיתונים המקומיים בדבר חובתם לפעול בהגינות ובהתאם לאתיקה העיתונאית... [ובנוסף – ס' ג''] להביא לידיעת שאר המתמודדים, ובכללם המבקש, את מהות קשרי העבודה שמקיימים גורמים בעירייה עם כתבים בעיתון. בנוסף לכך להורות לעירייה לפרסם מידי חודש, ועד למועד הבחירות, את היקף שטחי הפרסום שהיא רוכשת בכל עיתון מקומי" (סעיף 24 לעתירה).

12. ביקשתי את תגובת המשיבים לעתירה. אציג להלן בקצרה את התייחסותם.

13. המשיב 1, טוען תחילה כי העותר לא פניו אליו בטרם הגשת עתירה זו. אילו היה פונה, טוען הוא, מרבית טענותיו היו נפתרות בלא צורך לערב את יושב ראש וועדת הבחירות. במסגרת זאת, טוען הוא כי שלט החוצות בדבר אירוע ההוקרה לנוער מתנדב היה מוצב יומיים בלבד, והוסר מייד לאחר קרות האירוע. לעניין פרסום שני האירועים מיום 27.3.2013 ויום 24.5.2013, לטענתו, פרסומים אלה פורסמו עקב שגגה, הוסרו, והועברה הנחייה כי יש לקבל את אישור היועץ המשפטי של העירייה בעתיד.

14. לעניין העיתונים המקומיים, טוען המשיב 1 כי העיתון "קול הגליל" הוא עיתון עצמאי, ולו אין שום יכולת השפעה על פרסומיו. הסיבה בגינה מפרסם העיתון כתבות חיוביות על פועלו, היא לאור כך שהוא "עוסק בעשייה בלתי פוסקת, בכרמיאל בפרט ובאזור הגליל בכלל. הכתבות בעיתון הינם פועל יוצא של פועלו ועשייתו הרבה הנושאת פרי מעת לעת" (סעיף 8 לתשובה). כמו כן, מכחיש המשיב 1 את טענת העותר כי הוא, או מי מטעמו, שולטים בתוכן המפורסם בעיתון – אם דרך העסקת עובדים, או דרך איום בביטול רכישת שטחי פרסום. לטענתו, טענה זו של העותר לא מגובה ולו בראשית ראיה, ומהווה לשון הרע כנגדו.

15. לעניין משלוח העלון, טוען הוא כי העלון בדבר העסקים המקומיים לא מזכיר את שמו או את תוארו, והעובדה שבמסגרתו הוא משבח את המיזם, אינה הופכת את העלון לתעמולה אסורה. בנוסף, טוען הוא כי הוא או מי מטעמו מעולם לא הפיצו בעצמם את העלון האמור.

16. לעניין דף הפייסבוק של ראש העיר, טוען המשיב 1 כי מדובר בחשבון פרטי, אשר אחזקתו ופרסומו ממומנים על ידי הסיעה אשר הוא עומד בראשה. לאור כל אלה, לטענתו, אין מדובר בתעמולה אסורה.

17. המשיבה 2, טוענת כי שלטי החוצות הם בגדר מידע אינפורמטיבי למען תושבי כרמיאל ולא מהווים תעמולת בחירות אסורה, אולם למען הסר ספק הם כאמור הוסרו. בנוסף, לעניין דף הפייסבוק של ראש העיר, טוענת היא כי עד לתאריך 1.5.2013, הדף שימש אותו "לצורך שמירת קשר בלתי אמצעי עם התושבים, קבלת פניות/תלונות מן הציבור וטיפול בהן. בהתאם לכך הוא מומן על-ידי המשיבה 2 [עיריית כרמיאל – ס' ג'].

18. המשיבה 3 טוענת כי העיתון "מלך הגליל" הוא עיתון בבעלות פרטית על כל המשתמע מכך, ולפיכך "זכותה המלאה במסגרת החוק וכללי האתיקה לנהוג בעיתון כראות עיניה" (סעיף 1 לכתב התשובה). במסגרת זאת, טוענת היא כי הכנסת העיתון היא ממכירת שטחי פרסום, אשר מוקצים על פי מחירון קבוע.

19. מלבד פרסומות, העיתון מפרסם טורים ומדורים קבועים, שרובם ממומנים על-ידי כותב הטור עצמו, ותוכנם פרסומי. בנוסף, מידע אינפורמטיבי הקשור לנעשה בעיר כרמיאל וסביבתה מפורסמים ללא תשלום בתור שירות לתושבים. חלק זה בעיתון נבחר ונערך בהתאם לערכו החדשותי ותו לא.

20. עוד טוענת המשיבה 3, כי העותר הכריז על מועמדותו לראשות עיריית כרמיאל רק בחודש פברואר 2013, והובהר לו כי "בשל היותו מתמודד חדש ללא עבר ומעורבות בעשייה העירונית ובפוליטיקה המקומית הוא יוכל לרכוש שטחי פרסום ויח"צנות העומדים במגבלה של מניעת לשון הרע והוצאת דיבה כנגד מועמדים אחרים" (סעיף 6 לכתב התשובה).

21. לטענתה, עד היום לא פנה העותר בבקשה לפרסום ממומן בעיתון. לכך יש להוסיף כי לעורך העיתון לא ידוע על שום ידיעה בעלת ערך חדשותי המחייבת פרסום במסגרת התוכן האינפורמטיבי בו.

22. לבסוף, טוענת המשיבה 3 כי העותר מנסה להגביל את חופש העיתונות שלה, והעובדה שאף העותר בעצמו מתאר כתבות ביקורתיות שהתפרסמו כלפי המשיב 1 מלמדות כי העיתון פועל כשורה ובהתאם לכללי האתיקה העיתונאיים.

התשתית הנורמטיבית

23. לפירוט נרחב של הדין החל בכל הנוגע לתעמולת בחירות מכספי ציבור, ראו החלטותיי: תר"מ 14/20 "למען התושבים" נ' חופרי (16.6.2013) (להלן: עניין חופרי), ו-תר"מ 12/20 אבן-זוהר נ' צור (12.6.2013) (להלן: עניין אבן-זוהר).

24. בקליפת אגוז, ולשם שלמות הדיון, אזכיר כי סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות) קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". איסור בדבר שימוש בנכסי ציבור חל בכל זמן ועת, ללא קשר למועדי הבחירות. תכליתו של הסעיף היא שמירת השוויון בין המועמדים, טוהר השירות הציבורי ואמון הציבור.

25. על מנת לקבוע אם פעולה כלשהי של נבחר ציבור מכהן עומדת בגדר תעמולת בחירות אסורה, בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות, יש להפעיל את מבחן הדומיננטיות, אשר נקבע בבג"ץ זוילי על ידי הנשיא א' ברק:

> **"תעמולת בחירות הינה רק אותו ביטוי שהאפקט הדומינאנטי שלו הוא בהשפעתו על הבוחר ושאין לו אפקט דומינאנטי אחר, כגון אפקט אמנותי... אכן, האיזון הראוי**

> בין הערכים המתחרים מחייב, כי הדיבור 'תעמולת בחירות' יכלול אותו שידור אשר פועלו הוא בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר, ולא שידור שהאפקט שלו הוא אחר (כגון אמנותי, חדשותי, דתי), גם אם השפעות הלוואי שלו הן בהשפעה (עקיפה) על הבוחר". (**בג"ץ** 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, **פ"ד מו**(2) 692, 704 (1992)).

26. במסגרת זאת, נקבעו מבחני עזר למבחן הדומיננטיות לעיל על ידי בית המשפט העליון ויושבי ראש וועדות הבחירות. בין היתר, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות, ההיגיון הישר, ועוד (ראו למשל החלטותיו של השופט מ' חשין: תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' אינטרנט מעריב; תב"מ 12/15 ח"כ גולדשמידט נ' ראש הממשלה; תב"מ 9/2001 קשב מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל (ע"ר) נ' ארץ הצבי).

הכרעה

27. עיתונים מקומיים – לא מצאתי כי במקרה דנן מדובר בתעמולה אסורה. כידוע, עד למועדים הקבועים בחוק הבחירות, לא חלה חובה מכוח חוק זה על עיתון לפרסם מודעות באופן שיוויוני. רק לאחר המועדים הקבועים בחוק הבחירות (60 ימים ו-90 ימים, כתלות בסוגיה הנדונה), ניתן לבחון האם העיתונות עומדת בחובותיה על פי החוק. יוזכר בהקשר זה כי המגבלות על תעמולת בחירות בידיעות חדשותיות בעיתונות, מדודות יותר. זאת, בשם חופש הביטוי הפוליטי וחופש העיתונות (ראו: בג"ץ 236/13 עוצמה לישראל נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת (15.1.2013) (להלן: פרשת עוצמה לישראל); תב"כ 2/19 פרנקנטלר נ' עוצמה לישראל (12.12.2012), השופט א' רובינשטיין) (להלן: עניין פרנקנטלר)).

28. בהקשר זה, אף אם אניח כי ליושב ראש ועדת הבחירות סמכות להכריע בנוגע לתעמולת בחירות טרם התקופות האמורות לרבות במדיומים תקשורתיים שאינם מנויים במישרין בחוק הבחירות, וזאת לשם הגשמת תכליתו (ראו והשוו: פרשת עוצמה לישראל; עניין פרנקנטלר), הרי שסמכות זו יש להפעיל במשורה. זאת רק מקום בו הוכחה זיקה ברורה וממשית בין המדיום התקשורתי לבין מתמודד זה או אחר, באופן שפוגע בצורה ממשית בשוויון שבין המתמודדים.

29. במקרה הנוכחי, טענות העותר, שעל פיהן המשיב 1 העסיק עובדי עיתונים ואיים בביטול רכישת שטחי פרסום נטענו בעלמה, ללא תשתית ראשונית להוכחתן, ואיני מוצא לקבל טענות אלה. בהקשר זה, ככל שלעותר טענות הנובעות מהוראות דין אחרות ומכללי האתיקה העיתונאית, עליו לפנות לגופים המוסמכים לטפל בהן.

30. שלטי חוצות והעלון – לטענת המשיבים 1-2, שלטי החוצות הוסרו זה מכבר. בנוסף, לאחר שעיינתי בעלון שצורף לעתירה, לא מצאתי כי יש באמירות השבח של המיזם (המבורך) מפיו של ראש העיר כדי להוות תעמולה אסורה, בהתאם למבחן הדומיננטיות (ראו: עניין חופרי וההפניות שם). במידה ובמסגרת העלון, המיזם היה מיוחס לפועלו של ראש העיר, הרי הייתה כריכה בין מידע מטעם העירייה לשמו של נבחר ציבור. אולם

במקרה דנן, כאשר ראש העיר מבקש להביע את הערכתו על מיזם שמטרתו תועלת תושבי העיר, וגם זאת באופן משתמע, לא מצאתי שכך הדבר.

31. דף הפייסבוק של ראש העיר – כפי שניתן להבין מתשובת ראש העיר, החל מיום 1.5.2013, תחזוק עמוד הפייסבוק ממומן על ידי הסיעה אשר הוא עומד בראשה. לפיכך, אין עסקינן בשימוש במשאבי ציבור. אכן, במסגרת דף הפייסבוק האישי שאותו הוא מתחזק ומממן, רשאי הוא (כמובן, בכפוף להוראות חוק הבחירות ולהוראות הדין האחרות) לפעול בריש גלי למען בחירתו מחדש.

32. אולם, מתגובת ראש העיר והעירייה, עולה כי עד ליום 1.5.2013, תחזוקו של דף הפייסבוק הפרטי של ראש העיר מומן מכספי העירייה. זאת, לטענת העירייה, משום שהדף שימש את ראש העיר לשמירה על קשר עם תושבי כרמיאל וטיפול בפניות.

33. טענה מעין זאת אין ביכולתי לקבל. אילו היה מדובר בדף פייסבוק של ראש העיר, בתוארו ובכובעו ככזה, אפשר שהיה ניתן לממן תחזוק של דף מעין זה מכספי ציבור, כתלות בשאלה האם דף הפייסבוק משמש באופן בלעדי לצרכי העירייה, או שהוא פלטפורמה של ראש העיר לתעמולה. אולם, בענייננו, אין זה המקרה. בא-כוח ראש העיר טוען בעצמו במסגרת התשובה כי כל "דף הפייסבוק" האמור הינו דף אישי הנושא את שמו הפרטי של המשיב 1. ההגעה לדף זה הינה ע"י כתיבת שמו הפרטי של המשיב 1 ללא תוארו" (סעיף 21 לתגובת המשיב 1, ההדגשות שלי – ס' ג').

34. עם כך אין להסכין. זאת, לאור החשש לשימוש ברעה בכספי ציבור והפגיעה הפוטנציאלית החמורה בטוהר השירות הציבורי. אם אכן מדובר בדף הפייסבוק האישי של ראש העיר, ניתן להניח כי כדרכו של כל אדם ואדם, משתמש הוא בו גם לצרכיו האישיים. האם תושבי עיריית כרמיאל צריכים לשאת בעול התשלום על תחזוק דף הפייסבוק הפרטי של ראש העיר שלהם?

35. חמור מזה, אם אכן (ואין לי בעת זאת כל דרך לבדוק זאת) השתמש עד כה ראש העיר בדף הפייסבוק האישי שלו לטובת תעמולת בחירות לקראת היבחרו מחדש, האם יעלה על הדעת כי יעשה זאת מכספיהם של תושבי עירו? אזכיר פעם נוספת כי הפרת הוראות סעיף 2א לחוק הבחירות היא עבירה פלילית (סעיפים 17 ו-17א לחוק הבחירות).

36. נוכח החשש העולה מהאמור לעיל, אבקש כי החלטתי זו, יחד עם החומר הנלווה לה, יועברו לידי מבקר המדינה והיועץ המשפטי לממשלה לטובת המשך בדיקה.

37. צו כללי – אין באפשרותי להיענות לבקשה זו. ככל שברצון העותר לקבל מידע הנוגע לעיריית כרמיאל, עליו לפנות אליה תחילה בבקשה בהתאם לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998. בנוסף, שאר בקשותיו הכלליות של העותר הן מעצם טבען – כוללניות, ונטענו בעלמא.

38. בטרם סיום, אבקש להתייחס לסוגיית אי מיצוי ההליכים של העותר מול המשיבים 1-2. העותר פנה למשיבה 3 בנוגע לאופן סקירת המועמדים בעיתון "מלך הגליל", ואף צירף מכתב זה כנספח לעתירתו. אולם בכל הנוגע לצווים הנוספים שהוא מבקש, טוען ראש העיר כי העותר לא פנה אליהם בטרם הגשת העתירה שלפניי.

39. נוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 (להלן: הנוהל החדש), נכנס לתוקפו בימים האחרונים. סעיף 2 בו מפרט את כל הנדרש לטובת הגשת עתירה לצו מניעה לפי חוק הבחירות. בין היתר, סעיף 2(ב)(6) קובע כי "נעשתה פניה מוקדמת בכתב למשיב – יצורפו העתקים של כל ההתכתבות לעניין זה; לא נעשתה פניה מוקדמת – יפורטו הנימוקים להגשת העתירה בלא פניה מוקדמת." עוד יש לציין כי סעיף 5 לנוהל החדש קובע שעתירה שלא עומדת בתנאים, וביניהם אלו המפורטים לעיל, "לא תתקבל לרישום" (עוד יש לציין כי הנוהל החדש נכנס לתוקף ביום 13.6.2013, בנוהל הקודם אשר קבע יושב ראש הבחירות לכנסת ה-19, השופט א' רובינשטיין, קיימת דרישה דומה למיצוי הליכים).

40. במילים אחרות, הנוהל החדש קובע תנאי סף של מיצוי הליכים. אמנם, סעיף 5 לנוהל החדש קובע חריג, אולם הכלל – והמצב הרצוי לטעמי – הוא דחייה על הסף של עתירה אשר בטרם הגשתה לא ננקטה פנייה למשיבים. אסביר.

41. במרבית המקרים, לעותרים ולמשיבים אינטרס משותף. נבחרי הציבור המכהנים, יחד עם אלו המתמודדים להחליפם, מבקשים להיבחר על מנת לזכות בזכות לשרת את תושבי הרשויות המקומיות. המשיב 1 פתח את עתירתו בציטוט, אשר יפה לענייננו:

> **"נבחר הציבור הינו שליח הציבור, וכאותו שליח ציבור האומר להיות פה לקהל ומציג עצמו כעני ממעש, נרעש ונפחד, כן הוא נבחר הציבור: משלו אין לו ולא כלום וכל אשר ברשותו ובהחזקתו - משל הקהל והקהילה הוא. הגינות, יושר לבב וטוהר המידות הינם סימני היכר מובהקים שניתן בנבחר ציבור ראוי לשמו, ותכונות נפש אלו הן עמוד האש ועמוד הענן שיוליכו את נבחר הציבור הדרך. רק כך יוכל פרנס לנהג כראוי קהילה שבחרה בו לנהגה, ורק כך יזכה נבחר הציבור באמון הקהל. וכולנו ידענו כי באין אמון של הקהילה במנהיגיה, ייפרע עם ותאבד ממלכה. וככל שנעלה במעלה המנהיגות כן נתבע ממנהיגי הקהילה ביתר כי יקרנו יושר ואמת" (השופט מ' חשין, בג"ץ 103/96 כהן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נ(4) 309, 325 (1996)).**

42. אכן, שירות הציבור אינו עול או ככל עבודה העוסקים בה בעיקר למען פרנסה. כהונה כנבחר ציבור היא זכות. מוכן אני להניח, ואף מאמין, כי לעותר ולמשיב 1 (וכך גם הדבר למרבית העתירות שהוגשו בכהונתי) מטרה זהה בפועלם, והיא – טובת העיר.

43. לכך יש להוסיף כי הניסיון מלמד כי במקרים רבים, פניות מוקדמות מייתרות התערבות שיפוטית. דבר זה נכון במיוחד בעתירות מעין אלה. חוק הבחירות מתווה עקרונות ברורים, אשר על פיו נקבעו מבחנים מפורטים וקלים ליישום. לכך יש להוסיף כי כבר אמרתי, כי כאשר ישנו ספק אם פרסום שממומן על ידי כספי ציבור הוא בגדר תעמולה אסורה או לא, לרוב יש לנקוט בגישה מחמירה ולא לאפשר את פרסומו (עניין חופרי, פסקה 45).

44. לפיכך, כאשר הדין והמדיניות ברורים, אני משוכנע כי פניות רבות של עותרים אל עיריות, ראשי עיר ובפרט, אל היועצים המשפטיים של העיריות, בגין תעמולה אסורה, יטופלו. בכך ייחסך זמן שיפוטי יקר, כספים ציבוריים ופרטיים, וזמנם היקר של נבחרי הציבור ואלו המבקשים להחליפם. מסקנתי גם נתמכת בעובדה כי במרבית העתירות שהוגשו בפניי עד כה, חלק לא מבוטל מן הצווים המבוקשים התייתרו עקב הסרת הפרסום האסור מיוזמת המשיבים.

45. יחד עם זאת, במקרה דנן, העתירה הוגשה בטרם הנוהל החדש נכנס לתוקף. לפיכך, לא מצאתי לנכון לדחותה על הסף מטעם זה.

סוף דבר

46. אשר על כן, ומכל האמור לעיל, ניתנים בזאת הצווים הבאים:

א. ניתן צו האוסר על המשיבה 2 לתלות שלטי חוצות הנושאים את שמו או תמונתו של המשיב 1. ככל שקיימים שלטים מעין אלה ברחבי גבולות העיר כרמיאל, יש להורידם באופן מיידי.

ב. ניתן צו האוסר על המשיבים 1-2 להפיץ עלונים או חומר פרסומי אחר הנושא את שמו או תמונתו של ראש העיר.

ג. ניתן צו האוסר על המשיב 1 להשתמש במשאבי ציבור, בהתאם להגדרתם בסעיף 2א לחוק הבחירות, לטובת תחזוק אתר הפייסבוק האישי שלו.

47. כמו כן, כאמור לעיל, החלטתי זו תובא לידיעת מבקר המדינה והיועץ המשפטי לממשלה, לשם המשך בירור סוגיית מימון ותחזוק חשבון הפייסבוק של המשיב 1.

48. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ט"ו בתמוז התשע"ג (23.6.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

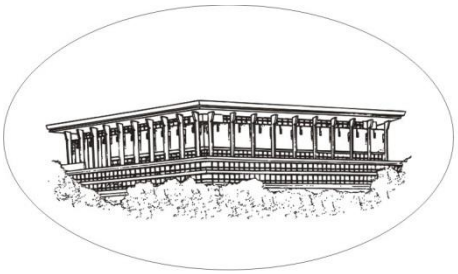

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ב' באלול התשע"ג
8 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 56/20</u>
<u>תר"מ 57/20</u>

העותר: מר אבירם דהרי – ראש עיריית קרית-גת

נ ג ד

המשיבים בתר"מ 56/20: 1. מר שי לוי
2. מר נועם ביטון
3. עיתון "ידיעות הדרום"

המשיבים בתר"מ 57/20 1. מר דוד אוחיון
2. מר אברהם (נפתלי) סעידה

עתירות למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות) וצו עשה

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בשתי העתירות שלפניי, אשר יידונו יחדיו נוכח זהות העותר, מבקש הוא כי יינתנו מספר צווי מניעה, כמפורט להלן.

2. בתר"מ 56/20, מבקש העותר כי יינתן צו מניעה כנגד העיתון "ידיעות דרום" בגין תעמולה אסורה ותרומת בחירות שמקיים האחרון באמצעות פרסום כתבות הכוללת

פרטים כוזבים ומסיתים. עוד מבקש הוא כי אחייב את העיתון בפרסום מכתב התנצלות בולט בעמוד הראשון בנוסח שייקבע על ידי עיריית קרית גת. במסגרת עתירתו, צירף העותר מספר כתבות שעניינם הקצאת כספים לבתי ספר חרדיים.

3. בתר"מ 57/20, מבקש העותר כי המשיבים לעתירה זו יציינו את מידת מעורבותם בהפצת עלוני בחירות ברחבי העיר שמקורם לכאורה ב"תנועת הצעירים", ולטענתו מהווים הסתה נגד האוכלוסייה החרדית בעיר ובארץ. במסגרת זאת, טוען הוא כי בהפצת העלון השתתפו קטינים, ומבקש הוא כי המשיבים יעבירו לוועדת הבחירות את שמותיהם ואת צורת העסקתם, ופרטים נוספים בקשר עם פעילות זו. במסגרת עתירתו, צירף העותר מספר כתבות המתייחסות להפצת העלונים, ובכתבות אלו נכתב כי "ביום רביעי בערב התחילו לחלק ברחבי העיר פלייר בשפות עברית ורוסית ובו קוראת 'תנועת צעירים למען קרית גת' להחליף את ראש העירייה מחשש להפיכת העיר קרית גת לעיר חרדית דמוית בית שמש" (נספח א' לעתירה). כמו כן, בכתבות אלו נכתב כי חקירת משטרה העלתה כי העלונים חולקו על ידי קטינים, ולא נערכו על ידי "תנועת הצעירים" המתמודדת בבחירות הקרובות (נספח ג' לעתירה).

4. מיד עם הגשת העתירות, ביקשתי כי העותר יגיש הודעה משלימה ובה יפרט את מקור הסמכות ליתן צו בנסיבות אלו. בתגובתו, סמך המשיב את מקור הסמכות על סעיף 13 לחוק הבחירות וסעיף 16 לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993, בכל הנוגע לתר"מ 56/20, ובתר"מ 57/20 על סעיפים 10(א)(3) ו-13 לחוק הבחירות.

5. ביקשתי את תגובת המשיבים.

6. בתר"מ 56/20 טוענים המשיבים כי אין סמכות ליתן צו בעניינם, נוכח העובדה שהכתבות לא מפרות אף הוראה מחוק הבחירות או חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965. לטענתם, הכתבה בגינה הוגשה העתירה הינה דיווח חדשותי ומבוסס על מסמכים בכתב ומקורות מהימנים. כמו כן, מדובר בביקורת לגיטימית על החלטת עירייה להקצאת כספים לטובת "פרויקט עתיר ממון של בניית בית ספר חרדי חדש בעיר. מדובר בידיעה ענייינית בעלת עניין ציבור רב, ובוודאי אינה יכול להיחשב כ'תעמולת בחירות'" (סעיף 6 לתשובה).

7. עוד מציינים הם כי אין דבר בטענתו של העותר לפיה פרסום הכתבה הוא בגדר תרומת בחירות. לטענתם, העיתון "ידיעות הדרום" מעולם לא קיבל תרומה מאף סיעה, רשימה או מועמד לראשות העיר. לכך יש להוסיף כי לגישתם אין בפרסום הכתבה כדי להוות "הפרעה בלתי הוגנת של תעמולת בחירות" כהוראות סעיף 13 לחוק הבחירות.

8. לבסוף, מציינים הם כי טרם פרסום הכתבה, פנה העיתון אל דוברת העירייה בכתב וביקש את תגובת העירייה לכתבה. אולם, דוברת העירייה התעלמה מהפנייה. כמו כן, לאחר שהעותר הגיש מכתב התראה בטרם הגשת עתירה זו, הציע העיתון לעותר לפרסם תגובה מטעמו, אולם האחרון כלל לא הגיב לפנייתם.

9. בתר"מ 57/20, טוענים המשיבים כי הסמכות ליתן צו מכוח חוק הבחירות ניתנת רק נגד מי ש"נוגע בדבר". סעיף 17ב(א) לחוק כי "נוגע בדבר" הוא חבר ועדת הבחירות המרכזית שהוא נציג הסיעה שתעמולה בעדה מהווה או עלולה להוות עבירה לפי חוק זה, או בא כוח רשימה לפי סעיף 59 לחוק הבחירות לכנסת". לטענתם, "אף אחד מהמשיבים איננו עונה לקריטריון הנ"ל, דהיינו: אף אחד מהמשיבים איננו מועמד בבחירות ואף אחד מהמשיבים איננו בא כוח מטעם רשימה או סיעה אשר עומדת לבחירה בבחירות הקרובות לרשות המקומית" (סעיף 4 לתשובה).

10. כמו כן, לטענתם, יש לדחות את העתירה על הסף נוכח העובדה שהעותר לא פנה אליהם טרם הגשת העתירה, ולא צירף את העלון עצמו לעתירה.

11. לגופם של דברים, המשיבים מכחישים כי יש להם כל קשר לחלוקת או ניסוח העלונים עליהם מלין העותר, וכי העלונים אינם נושאים מידע שעולה לידי הסתה, אלא הם "משקפים את הלך הרוחות בקרב רוב הציבור בעיר קרית גת אשר חרד לאופי העיר ולשינוי צביונה, (סעיף 17 לתשובה).

12. העותר הגיש – ללא נטילת רשות - תגובה לתשובת המשיבים בשתי העתירות. עם זאת, כפי שחזרתי ואמרתי כבר, הגשת תגובה מעין זו מותנית בקבלת אישור תחילה מיושב ראש וועדת הבחירות המרכזית (ראו: תר"מ 41/20 ליבר נ' דרעי (28.7.2013)). עם זאת, לפנים משורת הדין, קיבלתי את התגובות, אולם לא מצאתי כי יש בהם מידע חדש מעבר לאמור בעתירות ובהודעות המשלימות.

דיון והכרעה

13. דין שתי העתירות להידחות.

14. תר"מ 56/20 – העותר מבקש כי אתן צו נוכח כתבה עיתונאית חדשותית. עם זאת, העותר לא הצביע על מקור סמכות כלשהו ליתן צו בעניין זה. בהקשר לזה, ביקש העותר מתן צו הצהרתי וצו לפרסום התנצלות, שכמובן בינם ובין צווי מניעה בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה אין דבר.

15. לגופם של דברים, ראוי לציין כי ההגבלות היחידות הקבועות בחוק הבחירות בכל הנוגע לפרסום בעיתונים עניינם מודעות בחירות. במקרה דנן, מדובר בכתבה עיתונאית ולא במודעה. סעיף 5 לחוק הבחירות אוסר על קיום תעמולת בחירות ברדיו ובטלוויזיה ב-60 הימים טרם מועד הבחירות. גם אם ניתן בהיקש (ולא כך הדבר – כפי שאסביר מיד) לטעון כי הגבלות אלו חלות גם על עיתונים, הרי המועד הקבוע בסעיף 5 טרם החל, ולפיכך, לא ניתן להשתמש בו כמקור סמכות אפשרי.

16. בשולי הדברים אציין כי לעמדתי, על פי מבחן הדומיננטיות, הכתבה שצורפה

אינה בגדר תעמולת בחירות, והרכיב הדומיננטי בה הוא אכן כפי שטוענים המשיבים אינפורמטיבי ובעל ערך חדשותי. מדובר בידיעה הכוללת סקירה על החלטה שניתנה במהלך ישיבת מועצת העיר, ולא בראיון עם מתמודד בבחירות. אציין בהקשר זה כי אין בכך די, וכי "ערך השויון, וגם – לא פחות – ערך ההגינות, מצדיקים כי יינתן יחס ראוי לכלל הרשימות המתמודדות בבחירות לכנסת באמצעי התקשורת" (תב"כ 18/19 רשימת הירוקים והצעירים נ' שידורי רשת (6.1.2013), השופט א' רובינשטיין).

17. יתר על כן, נראה כי סעיף 5 לחוק הבחירות אינו אוסר על תעמולת בחירות בעיתונים בידיעות חדשותיות נוכח חופש הביטוי הפוליטי וחופש העיתונות. בהקשר לזה אמרתי בעבר:

> **"אף אם אניח כי ליושב ראש ועדת הבחירות סמכות להכריע בנוגע לתעמולת בחירות טרם התקופות האמורות לרבות במדיומים תקשורתיים שאינם מנויים במישרין בחוק הבחירות, וזאת לשם הגשמת תכליתו (ראו והשוו: פרשת עוצמה לישראל; עניין פרנקנטלר), הרי שסמכות זו יש להפעיל במשורה. זאת רק מקום בו הוכחה זיקה ברורה וממשית בין המדיום התקשורתי לבין מתמודד זה או אחר, באופן שפוגע בצורה ממשית בשוויון שבין המתמודדים"** תר"מ 16/20 קונינסקי נ' אלדר (23.6.2013) (**להלן**: עניין קונינסקי)).

18. במקרה דנן, העותר הפנה את טענותיו כלפי העיתון עצמו, ולא נטען לזיקה בין העיתון לבין מועמד כלשהו, ולפיכך העתירה נדחית בזאת. עוד אציין כי לא מצאתי כי יש בסעיפי חוק הבחירות האחרים עליהם מבקש העותר להיבנות (סעיפים 13 ו-16) כדי להוות מקור לסמכות ליתן צו במקרה דנן.

19. תר"מ 57/20 – דין עתירה זו להידחות על הסף. העותר לא פנה בפנייה מוקדמת אל המשיבים בטרם הגשת העתירה (על חשיבות מיצוי ההליכים, ראו: עניין קונינסקי; תר"מ 37/20 דידי נ' לביא (18.7.2013); תר"מ 54/20 סיעת "רק ראשון בראשות דב צור" נ' דעבול (4.8.2013); תר"מ 52/20 פרנקו נ' גוזלן (6.8.2013)).

20. לגופם של דברים, לא מצאתי לנכון להכריע לעניין הסמכות ליתן צו לאור הגדרת "נוגע לעניין" בסעיף 17ב לחוק הבחירות, אולם נראה על פניו כי מקום ואדם פלוני מפר את הוראות חוק הבחירות, לא תהיה בכך כדי לדחות טענתו על הסף.

21. למעלה מן הצורך, אציין כי בדומה לאמור בנוגע לתר"מ 56/20, ספק רק אם קיים מקור סמכות ליתן את מרבית הסעדים אותם מבקש העותר. בכל הנוגע להפרת הוראות סעיף 10(א)(3) לחוק הבחירות, אציין כי אכן קיים איסור לפרסם מודעה או עלון ללא ציון שם מזמינו (השוו: תב"כ 7/19 רשימת הבית היהודי נ' עיתון ישראל היום (25.12.2012), השופט א' רובינשטיין). עם זאת, לאור הכחשתם של המשיבים את הטענות של העותר,

הכחשה המגובה בתצהיר, נראה כי גם יש לדחות את העתירה בלי להידרש לעילות הסף (השוו: תב"כ 43/19 רשימת הליכוד ביתנו נ' רשימת הבית היהודי (18.1.2013), השופט א' רובינשטיין).

22. בשולי הדברים אציין כי המשיבים בתר"מ 57/20 סירבו לקבל את החלטתי למתן תגובה ממזכירות וועדת הבחירות המרכזית. תוך כדי כך, נהגו הם בגסות רוח. עם התנהלות כזאת אין להסכין. השופט מ' חשין, בהיותו יושב ראש וועדת הבחירות לכנסת ה-16, התבטא לעניין תפקידי הוועדה ועובדיה:

> **"זה תפקידה העיקרי של ועדת הבחירות המרכזית ושל הגופים המרכיבים אותה – יושב ראש הוועדה, הנשיאות, מנכ"ל הוועדה וכל העובדים האחרים: להבטיח ולוודא כי הבחירות לכנסת תבוצענה כהלכה ועל פי חוק. זה הפרימאט. זה עמוד האש, זה עמוד הענן המנחים אותנו הדרך לילה ויום. כל שאר שיקולים – חשובים ונעלים ככל שיהיו – נדחקים אל השוליים. החוק הקדיש לבחירות יום אחד בלבד. אין גם חזרה כללית. ואיננו יכולים להתיר לעצנו להיכשל. עשינו ונעשה כדי שנצליח במשימה שהוטלה עלינו, וכלל שהבנתי מגעת עשינו בעבר כדין וכהלכה ואנו מקווים לעשות כן גם לעתיד לבוא" (החלטה בדבר הגבלת איוש ועדות קלפי ע"י עובדי ציבור מיום 27.11.2002).**

23. דברים אלו יפים לענייננו. עובדי ועדת הבחירות מקדישים את כל מרצם להצלחת הבחירות, ובמסגרת זה דואגים כי קולם של הבוחרים יישמע ביום הבחירות, וכי הקמפיין הפוליטי לקראתו יתנהל בהתאם לחוק. הפרעה לעבודת הוועדה משולה להפרעה לערכים יסודיים וקרדינאליים אלו. גם בהקשר הכללי, עובדי ציבור שעושים מלאכתם נאמנה, ובמקרה זה מבקשים לוודא כי ההליך השיפוטי יתקיים כסדרו, לא צריכים להיתקל בקיתונות של בוז. מדובר בהתנהלות חמורה שיש להוקיעה מן השורש.

24. סוף דבר, העתירות נדחות. העותר יישא בהוצאות המשיבים בתר"מ 56/20 ו-57/20 בסך של 2,000 ש"ח שיחולק לכל קבוצת משיבים (סכום כולל של 4,000 ש"ח). למען הסר ספק, ההוצאות לא ישולמו מקופת עיריית קרית גת.

ניתנה היום, ב' באלול התשע"ג (8.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

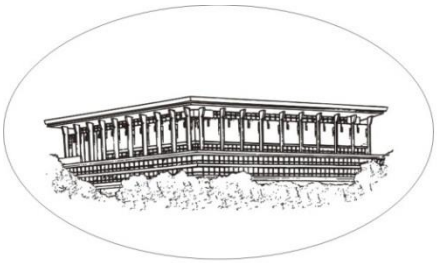

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ו בתמוז התשע"ג
1 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 80/20</u>

העותר: מר אלון דוידי, חבר מועצת עיריית שדרות

נ ג ד

המשיבים: 1. מר דוד בוסקילה, ראש עיריית שדרות
2. סיעת "שדרות אחת"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, טוען העותר כי המשיבים הפיצו עלונים בשפה העברית והרוסית, אשר מכפישים אותו, ואינם כוללים את פרטי מזמין ומפיץ העלונים. העותר צירף לעתירתו דוא"ל שהתקבל במטה הבחירות שלו, הכולל בקשה של עיתונאי לקבלת תגובתו. לטענת העותר, דבר זה מהווה הוכחה חד משמעית כי המשיבים הכינו והפיצו את העלונים.

2. ביקשתי את תגובת המשיבים. בתשובתם, נטען כי בפנייה מוקדמת של העותר אליהם, הם ענו לו כי מוכנים הם "להתחייב שלא לפרסם פרסומים ששם המפרסם אינו מצויין בהם, וזאת מבלי להודות כי אכן התבצעו פרסומים כאמור, כפי שמבקש העותר בעתירתו" (סעיף 3 לתשובה). לעניין הדוא"ל, טוענים המשיבים כי הוא אינו בגדר ראיה, "הרי שאין במודעה כל התייחסות לטענה לפיה פורסמו עלונים אסורים בשל אי ציון שם

המפרסם כנטען בעתירה, אלא טענה כי העותר טען כלפי נערים כי חילקו עלונים שהם בגדר פעולת בחירות אסורה בלא פרוט אחר כלשהו" (סעיף 6 לתשובה).

3. סעיף 10(א) לחוק הבחירות קובע הגבלות שונות בקשר עם תעמולה מודפסת. סעיף 10(א)(3) קובע כי תעמולה מודפסת צריכה לכלול את שם המדפיס והמזמין. הרציונאל מאחורי הגבלה זו ברור: עקרונות השקיפות וההגינות מחייבים כי הטוען דבר נגד חברו, יטען זאת בעצמו, ולא ממחשכים. לכך יש להוסיף כי המסרים שמבקשים המתמודדים בבחירות להעביר למתמודדים באמצעות מודעות, ראוי ונכון שיימסרו מפיהם באופן גלוי. מידע מלא ושקיפות הכרחיים הם על מנת שהבוחרים יצביעו על פי צו מצפונם, ולא על סמך אינטואיציות והנחות לא מבוססות.

4. אין עוררין כי העלונים מהווים תעמולת בחירות, ואינם כוללים את שם המפיץ והמזמין, בניגוד לסעיף 10(א)(3) לחוק הבחירות. לפיכך, השאלה היחידה שנותרה היא האם הדוא"ל שצורף לנספח מהווה ראייה מספקת לקשר בין המשיבים לבין העלונים. בהקשר זה, אבקש להזכיר כי בהתאם לסעיפים 10 ו-17 לנוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013, יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית רשאי לסטות מהוראות הנוהל במקרה הצורך.

5. הדוא"ל נשלח מאת כתב במקומון המופץ בעיר לאדם מטעמו של העותר. בגוף הדוא"ל נכתב כי הכתב הוזמן למטה של המשיב 1 ושם פגש ארבעה נערים "שטענו כי ביום שני בלילה בזמן שחילקו פליירים כחלק מעבודתם במטה הבחירות של בוסקילה...".

6. לכך יש להוסיף כי נראה כי תשובתם של המשיבים נוסחה באופן מעורפל, וזאת על מנת לדחות את טענותיו של העותר למעורבותם בעניין, וכלשונם: "לא הייתה כל התנגדות מצד ב"כ המשיבים, להתחייב שלא לפרסם פרסומים ששם המפרסם אינו מצויין בהם, וזאת מבלי להודות כי אכן התבצעו פרסומים כאמור, כפי שמבקש העותר בעתירתו" (סעיף 3).

7. פועל יוצא, לגישתי, העותר עמד ברף ההוכחה הנדרש ממנו בהליך מעין זה. לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיבים להפיץ כל תעמולה בניגוד לסעיף 10(א)(3) לחוק הבחירות.

8. סוף דבר, העתירה מתקבלת. בנסיבות העניין, המשיבים יישאו בהוצאות העותר בסך של 3,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"ו באלול התשע"ג (1.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

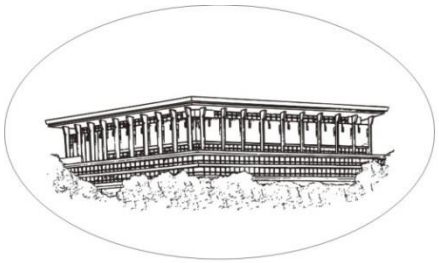

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ג בתשרי התשע"ד
17 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 90/20</u>

העותרות: 1. רשימת "תושבים מובילים אחרת"
2. אילנה גולדשטיין

נ ג ד

המשיבים: 1. מועצה מקומית גבעת זאב
2. יוסי אברהמי
3. רשימת "יחד"
4. זיגדון תקשורת בע"מ

עתירה לצו מניעה ולצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקשות העותרות מתן מספר צווים בגין שימוש במשאבי ציבור לטובת תעמולה אסורה. חלק מן הצווים המבוקשים אינם בסמכות ועדת הבחירות המרכזית, ולכן לא יידונו. צו נוסף, שעניינו פרסום אותיות הרשימות בתקופה שלפני התקופה המותרת לפרסומם, התייתר עם חלוף התאריך הקובע בעניינו, לפיכך לא יידון (ראו: תר"מ 104/20 גופשטיין נ' לוינגר (10.9.2013)).

הצווים המבוקשים וטענות הצדדים

2. צו למניעת תעמולה מטעם המועצה המקומית לטובת ראש המועצה המכהן – העותרות טוענות כי בשני מועדים, בחודשים מאי ויוני 2013, חולקו מתנות לקבוצות גמלאים ומסיימי תיכון מטעמה של המועצה ובמימונה; מסנן מים לקבוצת הגמלאים, וספר תנ"ך לתלמידים שסיימו את לימודי התיכון. כולן עם הקדשה אישית מראש המועצה המכהן.

3. בתשובתם, ראש המועצה המכהן (להלן: המשיב 2) ורשימת "יחד" שהוא עומד בראשה (להלן: המשיבה 3) מציינים כי אינם מכחישים את מתן המתנות שצוינו, אך טוענים כי מדובר בנוהג משכבר הימים, ואין בו פסול. לטענתם, האיסור על תעמולה במסגרת זו חל רק 90 ימים טרם מועד הבחירות ואילו האירועים שבנדון התרחשו קודם לכן, ועל כן יש לדחות את הבקשה למתן הצו. לבסוף מציינים המשיבים כי אין בכוונתם לחלק עוד מתנות עם הקדשה של עד מועד הבחירות, ולפיכך העתירה התייתרה.

4. צו למניעת פרסום מודעות תעמולה במקומון "זמן הגבעה" בגודל החורג מהמידות הקבועות בדין– העותרות מלינות על פרסום מודעה במקומון "זמן הגבעה" אשר מופק ומופץ על ידי המשיבה 4, זיגדון תקשורת בע"מ (להלן: המשיבה 4), וממומן מכספי המועצה המקומית (להלן: המועצה או המשיבה 1). העותרות טוענות כי בגיליון 478 של המקומון, מיום 8.8.2013, פורסמה תעמולה מודפסת בשטח של 165 אינץ' וזאת בניגוד לסעיף 10(ב)(1) לחוק, הקובע כי גודל מודעת תעמולה מודפסת לא יחרוג מ 40 אינץ'.

5. בתשובתה, המשיבה 4 טוענת כי מדובר בטעות בתום לב שהתרחשה בשבוע הראשון לתעמולת הבחירות, וכי בגיליון העוקב פרסמה הבהרה לטעות זאת. בכך, לטענתה, יש כדי לייתר את הבקשה לצו.

6. צו למניעת פרסום תעמולה אסורה במקומון "זמן הגבעה" –עיקר טיעוני העותרות מופנים כלפי פרסום של תעמולה אסורה בשבחי המשיבים 2-3 ובגנות העותרת 2 במקומון "זמן הגבעה" שבבעלות המשיבה 4. מהחוזה שצורף לעתירה, שנחתם בין המשיבה 1 לבין המשיבה 4 בשנת 2010 וחודש מדי שנה, ובפעם האחרונה עד לסוף שנת 2013 (להלן: החוזה), עולה כי המשיבה 1 משלמת עבור שירותי "מסירת מידע לציבור ופרסום מודעות מטעם המועצה". העותרות טוענות כי בפועל המשיבה 1 משלמת עבור פרסום תעמולתי, ומסתמכים בכך על סעיף 1 לחוזה שלשונו:

> **"החברה (המשיבה 4 - ס' ג') מתחייבת בזה לפרסם בעיתון אינפורמציה שתתבקש לפרסם אותה על ידי ראש המועצה או מי שהוא הסמיך לעניין זה וזאת** ללא כל תשלום **ועל פי אמות מידה עיתונאיות" (ההדגשה אינה במקור - ס' ג').**

7. העותרות טוענות שעל אף הכתוב בסעיף 1, לפיו הפרסומים נעשים "ללא

תשלום", בפועל אין לנתק את התשלום הכולל שמשלמת המשיבה 1 למשיבה 4 (שעל פי החוזים המתחדשים עומד על כ-10,000 ש"ח מדי חודש) מפרסום הכתבות שכוללות תעמולה במקומון. העותרות מציגות שורה של כתבות בגיליונות שונים מחודשים יולי-אוגוסט 2013, התומכות בטענותיהן. העותרות מתייחסות בטענותיהן לשני סוגים של כתבות: הראשון, מודעות על פעילויות שהמועצה המקומית מקיימת וראש המועצה נותן להן חסות אישית ומופיעה תמונתו או ברכה ממנו על גביהן. הסוג השני הוא כתבות חדשותיות שנוסף לתוכנן האינפורמטיבי החדשותי, הן כוללות, כך העותרות טוענות, גם אזכור של ראש המועצה המכהן בכל אחת מהכתבות החדשותיות וקבלת תגובתו, או אזכורים שליליים ובולטים של העותרת 2 (כך למשל בגיליון 477, מיום 31.7.2013, בעמוד הראשי, שכותרתו "הדמגוגיה של אילנה" (העותרת 2 – ס' ג')).

8. העותרות טוענות, כי שני סוגי הכתבות מהווים תעמולה אסורה על פי סעיף 2א, כיוון שיש בהם שימוש בנכסי הציבור לטובת תעמולה, לנוכח התשלום המועבר מהמועצה המקומית למקומון. העותרות גם מציגות סעיף נוסף בחוזה, לפיו מנהל המשיבה 4 מחויב חוזית להיפגש על בסיס שבועי לתדרוכים עם ראש המועצה המכהן.

9. בתגובותיהם המשיבים מפרידים בין סוגי הפרסומים. באשר לסוג הראשון, טוענים המשיבים כי מדובר במודעות אינפורמטיביות מטעם המועצה המקומית. המשיבים 1-3 טוענים, כי פרסום מודעות מסוג זה אינו בשליטתם או ידיעתם אלא בשליטת המקומון. המשיבה 1 הודיעה כי ככל שנפל פגם בפרסומים מטעמה, היא מתחייבת מעתה שכל פרסום במימונה יאושר על ידי היועצת המשפטית של המועצה. בנוסף, המשיבים 2-3 התחייבו להימנע מכל פרסום שהוא בחסות המועצה ושיש בו משום תעמולה אסורה. באשר לסוג השני, טוענים המשיבים, תוך הסתמכות על החלטות של ועדה זו וקודמותיה, כי מדובר בידיעות חדשותיות אשר אין מניעה להמשיך ולפרסם בתקופת בחירות, ואין בהן משום תעמולה אסורה. כמו כן מוסיפים המשיבים 1-3 כי אין להם נגיעה לתוכן הפרסומים עצמם, ואלה נעשים על דעת המשיבה 4. המשיבה 4 טענה מצידה כי מחובתה לפרסם את הידיעות החדשותיות עליהן הצביעו העותרות ואף הפנתה לתגובתה לפניית העותרת 2 בה נתנה לה אפשרות להגיב לכתבה עליה הלינה.

המסגרת הנורמטיבית

10. סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-195 (להלן: החוק) אוסר על שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות", וזאת, ללא קשר למועד הבחירות. במסגרת זו פעולה תסווג כתעמולת בחירות על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)), וככל שמועד הבחירות קרוב יותר תתחזק ההנחה שמטרת הפעולה היא להשפיע בעקיפין על הבוחר, אף אם לפעולה תכלית העומדת בפני עצמה.

11. לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות יש לבחון, בין היתר, אם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית; מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים; ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013)). כמו כן יש לזכור כי בששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה (תר"מ 3/20 קוניק נ' בן שחר (15.7.2013)).

דיון והכרעה

12. צו למניעת תעמולה מטעם המועצה המקומית לטובת ראש המועצה המכהן – כאמור לעיל, סעיף 2א לחוק אוסר על שימוש בכספי ציבור בקשר עם תעמולת בחירות, בכל זמן שהוא ולא רק ב-90 הימים שקודמים למועד הבחירות. חלוקת מתנות הכוללות את חתימת ראש העיר מפרה את האיסור על כריכה בין משאב ציבור לנבחר ציבור (תר"מ 14/20 חברי סיעת "למען התושבים" במועצת העיר רעננה נ' חופרי, פסקה 30 (16.6.2013) (להלן: עניין חופרי)). אמנם, המשיבים טענו כי לא יחולקו עוד מתנות מסוג זה עד מועד הבחירות ועל כך יש לברך, אך למען הזהירות ולשם הסדר הטוב, ניתן בזאת צו למניעת תעמולה מטעם המועצה המקומית לטובת ראש המועצה המכהן.

13. צו למניעת פרסום מודעות תעמולה במקומון "זמן הגבעה" בגודל החורג מהמידות הקבועות בדין– למען הסדר הטוב גם בעניין זה, ונוכח הודעת המשיבים כי החוק הופר – ניתן בזאת צולמניעת פרסום מודעות תעמולה במקומון "זמן הגבעה" בגודל החורג מהמידות הקבועות בדין.

14. צו מניעה לפרסום תעמולה אסורה במקומון "זמן הגבעה"– לפי החוזה, המקומון "זמן הגבעה" יפרסם "מידע לציבור ו... מודעות מטעם המועצה", ותמורת שירות זה ניתן למשיבה 4 תשלום מהמשיבה 1.

15. בכל הקשור בסוג הראשון של הפרסומים, נחה דעתי שפרסום המודעות במקומון עולה כדי שימוש במשאבי ציבור, שהרי מטרת החוזה והתשלום היא יצירת מודעות לציבור מטעם המועצה. עניין זה דומה במהותו לעניין חופרי ואין זה משנה אם מדובר בלוח מודעות או מודעה בתשלום מטעם המועצה המקומית. יש למנוע את החשש הממשי "כי קורא סביר יסיק מכך כי פעילויות אלו יש לייחס לזכותו ולפועלו של ראש העיר" (עניין חופרי, פסקה 29). לפיכך אנימורה על המשיבות 1 ו-4 להימנע מפרסום מודעות הכוללות את שמו או תמונתו של נבחר ציבור מכהן, ובפרט ראש המועצה המקומית. יוער כי לאחר עיון במודעות אליהן הפנו העותרות, ולנוכח העובדה שלא טענו לכך, לא מצאתי

שיש בתוכן המודעות, להבדיל מציון שמו או תמונתו של ראש המועצה המכהן, משום תעמולה אסורה.

16. באשר לסוג השני של הפרסומים, סבור אני כי גם אם לא נקבל את טענת העותרות לפיה מדובר בכתבות שהתשלום עליהן "מגולם" בתשלום המשיבה 1 למשיבה 4, ונקבע כי מדובר בפרסומים ללא תשלום, עדיין מדובר בפרסומים שבתצורתם הנוכחית עולים כדי תעמולה אסורה. עיון בחוזה מראה כי אין למשיבה 4 שיקול דעת בפרסום המידע שהמשיבה 1, דרך המשיב 2, מעבירה לה לפרסום.

17. זאת ועוד, בחנתי את הכתבות שהעותרות צירפו לעתירתן, מגיליונות שונים של המקומון. מדובר בכתבות רבות, בעלות מבנה דומה וקבוע. בכל אחת מהן ניתן למצוא את תמונתו או את תגובתו של המשיב 2. בעניין חופרי נדון הערך האינפורמטיבי המוסף שתורמת תמונת נבחר ציבור מכהן. נקבע כי אין ערך אינפורמטיבי כזה (וראו שם, פסקאות 35-37). קביעה זו יפה גם לגבי תגובת של ראש המועצה המקומית, ככל שיימצא שאינן מוסיפות לערך האינפורמטיבי של הידיעה. בענייננו, עיקר תגובות המשיב 2 היה דברי ברכה, שברי כי הערך אינפורמטיבי בהם אינם גבוה. לכך יש לצרף גם את משקלן הרב של הכתבות החדשותיות בגיליון מסוים, המלמד על השפעה רחבת היקף של המשיבים 1-2 על המקומון ועל הפרסומים בו (ראו והשוו גם: תר"מ 119/18 סיעת ישראל ביתנו בכנסת נ' סיעת "יחד" בעיריית קריית גת (3.11.2008), השופט א' ריבלין; תר"מ 117/18 בן דוד נ' עובד (30.10.2008), השופט א' ריבלין).

18. עוד יוער כי "ערך השויון, וגם – לא פחות – ערך ההגינות, מצדיקים כי יינתן יחס ראוי לכלל הרשימות המתמודדות בבחירות לכנסת באמצעי התקשורת" (תב"כ 18/19 רשימת הירוקים והצעירים נ' שידורי רשת (6.1.2013), השופט א' רובינשטיין). לטעמי, אין די במכתבו של בעליה של המשיבה 4 לעותרת 2 כדי לספק את דרישת היחס הראוי והשוויוני המצופה מאמצעי תקשורת כלפי המועמדים השונים, בייחוד לנוכח החוזה בין המשיבות 1 ו-4 וגיליונות המקומון שצורפו לעתירה. וכפי שכבר נאמר במקומות אחרים, כשיש ספק, אין ספק (תר"מ 23/19 גוד נ' אדיב (17.2.2013), השופט א' רובינשטיין).

19. זאת ועוד, הלשון בה בחר המקומון להשתמש בכתבתו נגד העותרת 2 ("הדמגוגיה של אילנה") עשויה להיחשב כסבירה בנסיבות עיתונאיות שגרתיות, אך יחד עם הפרסומים החיוביים המרובים שצוינו לעיל ביחס למשיב 2, היא מעלה חשד לתעמולה נגדית אסורה. אכן, המשיבה 4 הצביעה על כך שהכתבה הנדונה היא במסגרת "טור דעה" אישי של בעלי המשיבה הכותב במקומון. עם זאת, לא ברורה התרומה האינפורמטיבית של מיקום תקציר של טור הדעה בעמוד הראשי של המקומון. גם אם ניתנה לעותרת 2 זכות התגובה,

הרי שטור הדעה ופרסומו ככותרת ראשית "עשו את שלהם", והפרסום פגע בצורה משמעותית בערכי השוויון וההגינות בבחירות המקומיות. מצאתי שנדרש היה לקבל את תגובת העותרת 2 טרם פרסום טור הדעה ושילובה במסגרת הפרסום כלשונה, כדי למנוע את התוצאה בעניין זה.

20. יוער גם שאין די בכך שהמשיבה 1 התחייבה להעביר את פרסומיה ליועצת המשפטית של המועצה המקומית מעתה ואילך, היות ודרך פעולה זו נדרשה ממנה כבר לפני יותר מארבעה חודשים (ראו סעיף 11 לעיל). לפיכך אני מורה על מתן צו למניעת שילוב תגובתו או תמונתו של המשיב 2 או כל נבחר ציבור אחר בכתבות חדשותיות אשר קשורות למשיבה 1 ומפורסמות על ידי המשיבה 4 במקומון "זמן הגבעה" וכן על מתן צו למניעת כל פרסום אודות הבחירות המקומיות הכולל התייחסות למועמד כזה או אחר אשר אינו כולל את תגובתו של אותו מועמד כלשונה.

21. המקרה הנוכחי הוא מבין המקרים הבולטים, בהם נבחר ציבור מכהן עושה שימוש שלא כדין במשאבי ציבור הן לתעמולתו הוא, הן לתעמולה נגד מתנגדיו. להתנהלות כזו, בה נפגעת יכולתן של העותרות לנהל מערכת בחירות הוגנת ושוויונית – לא אוכל לתת יד.

22. כאמור, ניתנו בזאת הצווים בסעיפים 12, 13, 15 ו-20. בנסיבות העניין, ולאור ההפרות הרבות שבוצעו כבר על ידי המשיבים, יישאו המשיבים 1-3 בהוצאות העותרות בסך 15,000 ש"ח, אשר לא ישולמו מקופת המועצה המקומית.

ניתנה היום, י"ג בתשרי התשע"ד (17.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

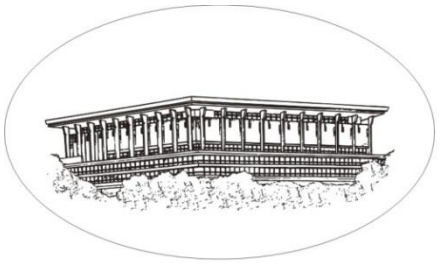

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ג' בחשון התשע"ד
7 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 127/20</u>

העותר: מר אנדי סקורופה

נ ג ד

המשיב: מר אבי רותן

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר, כי יינתן צו מניעה נגד המשיב בשל הפרת סעיף 10 לחוק הבחירות.

2. המשיב הוא המוציא לאור של מקומון "חדש בעמק" (להלן: המקומון), המופץ באזור עפולה. לטענת העותר, המשיב פרסם במקומון ביום 4.9.2013 מודעת תעמולה נגד מועמד לראשות העיר עפולה, יצחק מירון, וזאת בלי שצוינו פרטי מזמין המודעה, בניגוד

לסעיף 10(ב)(5) לחוק הבחירות. העותר מוסיף כי פנה למשיב ביום 8.9.2013 והתריע על הפרת החוק, וביקש ממנו להימנע מפרסום מודעות בניגוד לחוק. מהתכתובות שצירף העותר עולה שהצדדים אף ניהלו שיחה טלפונית בנושא בה, לטענת העותר, הבטיח המשיב להימנע מפרסום ללא פרטי מזמין המודעה. אף על פי כן, טוען העותר כי המשיב שב ופרסם ביום 18.9.2013 מודעה נוספת במקומון, ללא ציון פרטי מזמין המודעה. העותר שב ופנה למשיב באותו היום, אך לא קיבל תשובה לפנייתו, ועל כן עתר לקבלת צו.

3. ביקשתי את תגובת המשיב. בתגובתו, המשיב לא השיב כלל לטענות, אלא טען טענות שונות כנגד העותר, ביניהן כי הוא מפר את הוראות חוק הבחירות. רק לאחרונה הרחבתי הדיבור על כך שמקומן של טענות מסוג זה בעתירה נפרדת ולא בתשובה לעתירה קיימת (תר"מ 117/20 בלומנפלד נ' אבוטבול, פסקאות 13-14 (3.10.2013)), לדיון זה קדמו החלטות רבות בהן הערתי על כך לבאי כוחם של צדדים שונים (למשל: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013); תר"מ 83/20 וידל נ' לביא, פסקה 38 (10.9.2013)). אלא שהפעם הגדיש בא כוח המשיב את הסאה, וכלל לא ראה לנכון להגיב לטענות העותר גופן ואף לא צירף תצהיר לתשובתו. איני יכול להסכין עם התנהלות מעין זו.

4. דין העתירה להתקבל. העותר הציג תשתית עובדתית מוצקה לכך כי המשיב הפר את סעיף 10(ב)(5) לחוק. מתשובת המשיב עולה שהוא הפר גם חלקים נוספים בסעיף 10 לחוק. לפיכך, ניתן צו המורה למשיב להימנע מפרסום מודעות בניגוד לסעיף 10 לחוק הבחירות. המשיב יישא בהוצאות העותר בסך 5,000 ש"ח.

ניתנה היום, ג' בחשון התשע"ד (7.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

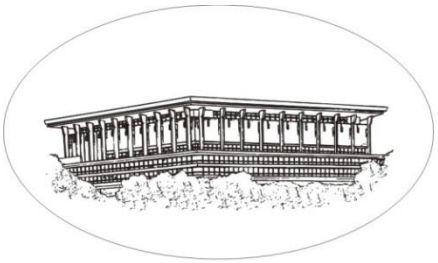

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ד' בחשון התשע"ד
8 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 134/20</u>

העותרת: רשימת "ביחד – עושים פתח תקוה חדשה"

נ ג ד

המשיבים:
1. סיעת "פתח תקוה ביתנו"
2. מר גנאדי בורשבסקי
3. עיתון "אפוכה – עידן חדש ברוסית"

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקשת העותרת כי יינתן צו נגד המשיבים בשל הפרות של סעיפים 10 ו-13 לחוק הבחירות.

2. העותרת והמשיבה 1 הן רשימות המתמודדות בבחירות המקומיות הקרובות למועצת עיריית פתח תקווה. המשיב 2 עומד בראש המשיבה 1, ואילו המשיב 3 הינו עיתון בשפה הרוסית (להלן: העיתון). לטענת העותרת, המשיבים 1-2 עוסקים בתעמולה נגדה

באמצעות העיתון, שבעקבות קשרים עסקיים בין בעליו והמשיב 2, הוא ככלי בידם. לטענת העותרת, העיתון מפרסם תעמולה נגדה, בניגוד להוראות חוק הבחירות. עיקר טענותיה של העותרת מתמקדות בכתבה שפורסמה בעיתון ביום 24.9.2013. העותרת טוענת כי הכתבה הועתקה מעיתון אחר, אלא שבפרסומה בעיתון היא שונתה כך שהפכה לשלילית יותר כלפי העותרת. לכתבה זו לא נתבקשה תגובת העותרת ולטענתה יש לראות כתבה זו כ"מודעת תעמולה" ולא כידיעה חדשותית. העותרת טוענת עוד כי באותו הגיליון הופיעה כתבה "מוזמנת" נוספת נגדה, ללא ציון שם המזמין, ובכך פעל העיתון בניגוד לחוק. לצד זאת, העותרת טוענת כי המשיבים 1-2 הזמינו מודעות תעמולה לטובת עצמם, ובפרסומן, במספר רב על המותר בחוק וללא ציון שם המזמין, פעל העיתון בניגוד לחוק גם כן.

3. ביקשתי את תגובת המשיבים. המשיבים טוענים בתגובתם כי דין העתירה להידחות על הסף. ראשית, טוענים המשיבים כי הנספחים (בשפה הרוסית) צורפו לעתירה ללא תרגום רשמי ודי בכך כדי לא לקבלם ולדחות את העתירה. שנית, טוענים המשיבים כי העתירה משוללת עילה וכי העותרת לא הציגה כל ראיה לטענותיה. שלישית, טוענים המשיבים כי אין מקום לצרף את העיתון כמשיב לעתירה כיוון שהדבר נוגד את חוק הבחירות. למצער, טוענים המשיבים כי יש לדחות את העתירה לגופה. המשיבים מכחישים את כל הנטען בעתירה, הן לגבי התעמולה לטובתם הן לגבי התעמולה נגד העותרת, לרבות הטענות על קשרים בין המשיב 2 לבעלי העיתון.

4. בטרם אדון ואכריע בעתירה גופה, אבקש להדגיש כי דינה טענתם השלישית של המשיבים, לפיה יש למחוק העיתון כמשיב מן העתירה, להידחות משני טעמים שראיתי חשיבות לעמוד על טיבם בהרחבה על מנת להבהיר את הסוגיה.

5. ראשית, סעיף 17ב לחוק הבחירות קובע כי "יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת רשאי, לאחר שנתן לנוגע בדבר הזדמנות להביא טענותיו לפניו, ליתן צו המונע ביצוע מעשה עבירה לפי חוק זה". מהוראות הסעיף עולה כי הסמכות ליתן צו אינה מופנית כלפי "נוגע בדבר", אלא הדרישה בנוגע לאחרון מתמצה בהזדמנות להשמיע טענותיו. במסגרת זאת, "נוגע לדבר" עניינו בזכות טיעון לצד חיצוני לעתירה שהוא "נוגע לדבר". מכך עולה כי בעוד זכות הטיעון של המשיב עומדת לו מכוח כללי הצדק הטבעי, כל עניינו של סעיף 17ב היא ליתן זכות טיעון לצד שלישי שעומד בהגדרת "נוגע לדבר". לסיכום, אין בהוראת סעיף 17ב כדי להגביל את זהות הצד כנגדו מבקש עותר צו מכוח הסעיף.

6. שנית, פרשנות תכליתית של הסעיף מחייבת כך או כך כי סמכותו של יושב ראש הוועדה תהא ליתן צווים גם נגד צדדים שלישיים שאינם עומדים בהגדרת "נוגע בדבר". כך לדוגמא, סעיף 5 העוסק באיסור תעמולה בטלוויזיה וברדיו בתקופת 60 הימים טרם

מועד הבחירות מחייב כי במקרה ונקבע כי פרסום כלשהו מהווה תעמולה אסורה, יופנה צו המניעה כלפי הפלטפורמה העתידה לפרסם את הפרסום שהוא בגדר תעמולה אסורה. לעניין טעם זה, אין ספק שהעיתון הוא משיב רלוונטי בעתירה הדנה בפרסומים בו.

7. באשר לעתירה גופה, דינה, על טענותיה השונות, דחייה.

8. כאמור, עיקר קצפה של העותרת מופנה כלפי כתבה מועתקת מיום 24.9.2013. עיינתי בכתבה המקורית ממנה הועתקה הכתבה בעיתון. עיון זה העלה כי אין מדובר במקרה בו ראיון עיתונאי עצמאי ובלתי תלוי המופיע בעיתונים שונים (ראו: תר"מ 119/18 סיעת ישראל ביתנו בכנסת נ' סיעת "יחד" בעיריית קריית גת (3.11.2008)). אכן, כתבה עיתונאית יכולה להוות מודעת תעמולה בנסיבות מסוימות. אך סבורני שלא כך במקרה זה. אמנם, הכתבות (על פי התרגום שצורף על ידי העותרת) אינן זהות אחת לשנייה באופן מלא, אך נחה דעתי שההבדלים ביניהן אינם עולים עד כדי הפיכת הכתבה בעיתון ל'מודעת תעמולה' נגד העותרת. אכן, מהכתבה בעיתון הושמטו חלקי משפטים, אך תוכנה נותר זהה בעיקרו וכן הופיעו תגובות הצדדים כפי שפורסמו בכתבה המקורית. כמו כן צוין בכתבה כי מדובר בדיווח מהעיתון בו פורסמה הכתבה המקורית. לפיכך, דין הטענה להידחות.

9. יוער כי העותרת לא צירפה תרגום מאומת מהשפה הרוסית לכתבה המועתקת שהופיעו בנספחיה, וכן נמנעה מלצרף תצהיר בעניין התרגום שהופיע. יתר על כן, הכתבות האחרות אליהן הפנתה העותרת לא תורגמו כלל. אכן, במקרה אחר בו צורף תרגום לא מאומת התירה חברתי, השופטת א' חיות את קבלתו (תר"מ 64/20 חלבי נ' נסראלדין (21.8.2013)), אך אין דין תרגום לא מאומת כדין היעדר תרגום, ודאי כשעניינו בשפה לא רשמית במדינת ישראל.

10. גם דינה של הטענה כי העיתון הפר את סעיף 13 לחוק הבחירות, והפריע לתעמולת הבחירות שלה, בעודו פועל "למענה" של המשיבה 1, להידחות. העותרת לא הביאה הוכחות לקשרים בין המשיב 2 לעיתון ולפעולות המשיבים נגדה באמצעות העיתון (תר"מ 16/20 קונינסקי נ' אלדר (23.6.2013)) (להלן: עניין קונינסקי). כן לא הביאה העותרת הוכחות לכך שהועברו תשלומים בין המשיבים (השוו: תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' "אינטרנט מעריב" (5.2.2001)). גם את הטענה כי יש לסווג את הפרסום כלפיו היא טוענת כתרומה אסורה מתאגיד. גם במקרה זה טענות העותרת לא גובו בהוכחות, ועל כן, אין בידי לקבלן (ראו: עניין קונינסקי, פסקאות 27-29).

11. יצוין כי אתמול, 7.10.2013, הגישה העותרת תגובה לתשובת המשיבים, בלא

שביקשה את רשותי לכך. לפנים משורת הדין עיינתי בתגובתה ולא מצאתי שיש בה כדי לשנות מהחלטתי זו.

12. לפני סיום, לצערי נאלץ אני לשוב ולהבהיר, כי באשר לטענות המשיבים כנגד אי ניקיון כפיה של העותרת, מקומן של טענות מסוג זה בעתירה נפרדת ולא בתשובה לעתירה קיימת (תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013); תר"מ 83/20 וידל נ' לביא, פסקה 38 (10.9.2013); תר"מ 117/20 בלומנפלד נ' אבוטבול, פסקאות 13-14 (3.10.2013); תר"מ 127/20 סקורופה נ' רותן (7.10.2013)).

13. סוף דבר, דין העתירה להידחות. אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ד' בחשון התשע"ד (8.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

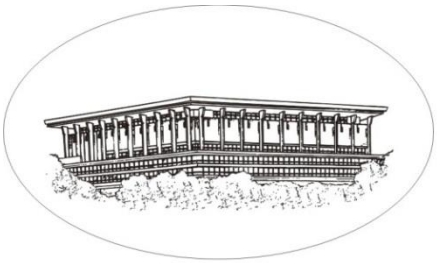

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ה' בחשון התשע"ד
9 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 144/20</u>

העותר: מר פנחס פינקי זוארץ

נ ג ד

המשיבים: 1. מר רם פיין
2. עיתון גפן

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותר פנה אליי בבקשה למתן מספר צווים נגד המשיבים, שעניינם טורים אישיים נגד המשיב 1 אשר הם למעשה, לטענתו, מודעות בחירות למענו במסגרת הקמפיין הפוליטי שלו במועצה המקומית גבעת עדה. העותר מציין כי העותר מפרסם באופן קבוע ורציף, טור אישי בעיתון גפן. לטענתו, נוכח התעמולה הברורה המופיעה במסגרת הטור, "הטור האישי, ופועל יוצא מכך המקומון, הפכו לשופרו האישי של המשיב 1, בו הוא מקדם את עצמו ואת קמפיין הבחירות שלו" (סעיף 5 לעתירה). במסגרת זאת, מפנה העותר לטור שפרסם המשיב 1 בעיתון ביום 29.8.2013, בו מזמין האחרון את קוראיו להרמת כוסית לכבוד השנה החדשה על מנת "לשמוע בפרטי פרטים את תכניות העבודה, להביע עמדה ולהעלות רעיונות" (כפי שמצוטט בסעיף 7 לעתירה).

2. ביקשתי את תגובת המשיבים. המשיב 2 טוען כי דין העתירה להידחות. לטענתו, המשיב 1 כותב מאז שנת 2010 טור אישי בעיתון "ובו הוא מספר על הנעשה במועצה המקומית ועל עבודתו הפרלמנטרית" (סעיף 5 לתשובה). לטענתו, בעיתון התפרסמו בעבר טורים דומים של חברי מועצה, ואף של ראש המועצה לשעבר. כמו כן, טוען הוא כי לאחרונה פנה אליו המשיב 1 בבקשה להוסיף לטור האישי את סלוגן הבחירות שלו, והוא הודיע לו כי הסלוגן "יכול ויגרום לטור להיחשב כמודעת בחירות לכל דבר ודרש ממנו תשלום בגין הטור וזאת עד לתום תקופת הבחירות" (סעיף 11 לתשובה). בעקבות כך, נחתמה הזמנת עבודה בין הצדדים, והמשיב 1 משלם סכום קבוע לעיתון בגין כל טור הכולל את הסלוגן.

3. המשיב 1 טוען גם הוא כי דין העתירה להידחות. לטענתו, דין העתירה להידחות על הסף נוכח אי מיצוי הליכים, חוסר תום לב, ובשיהוי ניכר. לגופם של דברים, ציין המשיב 1 טיעונים דומים לאלו שהעלה המשיב 2.

דיון והכרעה

4. דין העתירה להתקבל בחלקה. המשיב 2 צירף לתשובתו הסכם פרסום בינו לבין המשיב 1. משכך, אין עוררין כי הטורים של המשיב 1 הן בגדר מודעת בחירות. לפיכך, מרבית הצווים שביקש העותר התייתרו. למיותר לציין כי על מודעות אלה, כמו על כל מודעת בחירות, חלים האיסורים הקבועים בסעיף 10(ב) לחוק הבחירות.

5. עם זאת, לגישתי, מהטורים של המשיב 1 עולה פגם אחר העולה מהתשתית העובדתית שהציג העותר. המשיב מפרסם מספר שנים את טורו האישי. החל מהתקופה האחרונה, הפך הטור למודעת בחירות. עם זאת, השינוי היחיד שנעשה בטור הוא הוספת סלוגן הבחירות שלו. לגישתי, קיימת ודאות קרובה כי תושב יחשוב כי מדובר בטור עיתונאי ולא בתעמולת בחירות (השוו: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013)). לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על פרסום הטור ללא ציון כי מדובר במודעת בחירות.

6. סוף דבר, העתירה מתקבלת בחלקה כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ה' בחשון התשע"ד (9.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

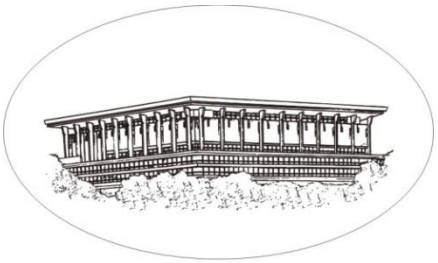

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ב בחשון התשע"ד
16 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 164/20</u>

העותר: מר יורם מרציאנו

נ ג ד

המשיבים:
1. עו"ד יאיר רביבו
2. סיעת "הליכוד" בלוד
3. קול השפלה למהדרין

בקשה למתן צווי מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה זו, העותר מבקש כי אתן מספר צווי מניעה נגד המשיבים, בגין מספר פרסומים שביצעו המשיבים 1-2 בשני גיליונות של עיתון "קול השפלה למהדרין" - המשיבה 3: יותר ממודעה אחת בגיליון מסוים בניגוד לסעיף 10(ב)(3) לחוק הבחירות; מודעות בגודל החורג מ-40 אינטש בניגוד לסעיף 10(ב)(1) לחוק הבחירות; סקרים עם פרטים חסרים בניגוד לסעיף 16ה לחוק הבחירות.

2. במסגרת זאת, מציין העותר כי "המשיב 3 הינו מקומון אשר בו ערך המשיב את הפרסומים המפרים נושא הבקשה דנן. ייאמר מיד, כי למיטב הידיעה, אין כל אישיות

משפטית הפועלת תחת השם של המשיב 3 – 'קול השפלה למהדרין'... כמו כן מעיון בגוף חוברת "המקומון" אין כל פרטים אודות המו"ל ו/או העורך, לרבות מען או כל פרט מזהה אחר" (סעיפים 11-12 לעתירה). לטענתו, כל מטרת העיתון היא להשמיץ את העותר ולקיים תעמולת בחירות למען המשיבים 1-2. במסגרת זאת, טוען העותר, כי העיתון כולו הוא למעשה חוברת מטעם המשיבים 1-2, אשר נחזית לעיתון, ובכך מהווה הטעייה, ובנוסף הפרה של החובה לפרסם את זהות המזמין בתעמולה מודפסת בהתאם לסעיף 10(ב)(5) לחוק הבחירות.

3. ביקשתי את תגובת המשיבים. המשיבים 1-2 טוענים כי דין העתירה להידחות. זאת, משום שמדובר למעשה בחוברת ולא בעיתון. לטענתם, "אין בחוק כל מניעה שעניינה הדפסת חוברות, כאשר ברור לכל מי הוא מדפיס ההודעה, וניסיונו של המבקש למנוע הליכי תעמולה לגיטימיים רק משום שאינו נהנה מהם אינו עולה בקנה אחד עם הוראות החוק שלפנינו" (סעיף 12 לתשובה). לעניין הסקר שפורסם בחוברת, טוענים הם כי הסקר פורסם בצירוף השאלה שנשאלה בסקר.

4. דין העתירה להתקבל. המשיבים 1-2 אינם מכחישים כי מדובר בחוברת מטעמם. לפיכך, צודקים הם כי המגבלות הקבועות בסעיף 10(ב) בחוק הבחירות לעניין מודעות בעיתונים אינם חלים בעניינם.

5. עם זאת, עיינתי בחוברת ולדידי קיימת וודאות קרובה כי תושב סביר יחשוב כי עסקינן בעיתון ולא בחוברת תעמולה מטעם מתמודד בבחירות. זאת עולה מהעיצוב שנחזה לעיתון, טורים שנחזים לטורי דעה של עיתונאים, עמוד השער המקיים דימיון רב לעמוד השער של העיתונים היומיים הנפוצים בישראל, ועוד. אזכיר כי קיימת סמכות ליושב ראש ועדת הבחירות ליתן צו בגין תעמולה מודפסת שקיימת וודאות קרובה כי תביא להטעיית בוחרים (ראו: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013); תר"מ 144/20 זוארץ נ' פיין(9.10.2013)). זאת ועוד, עיינתי בחוברת ולא מצאתי כי המשיבים 1-2 מציינים כי מדובר בפרסום מטעמם, וזאת בניגוד לסעיף 10(א)(3) לחוק הבחירות.

6. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים 1-2 לפרסם את העיתון במתכונתו הנוכחית. אציין כי ככל ובעמוד הראשון, ייכתב בהבלטה ובאותיות גדולות כי מדובר בעלון תעמולה מטעמם, על פניו אין כל פסול בהפצתו במתכונת זאת.

7. בנוסף, עיינתי בסקר שצורף לעתירה, ואכן נעדרים ממנו מספר מן הפריטים אשר סעיף 16ה(ב) לחוק הבחירות מחייב לפרסם בסקרים: פרטי מזמין הסקר, התקופה בה נערך הסקר, האוכלוסייה שמתוכה נלקח המדגם, מספר האנשים שהתבקשו להשתתף

בסקר או השתתפו בו בפועל (לא ברור אם המספר המצוין בסקר – 611 – הוא של מספר העונים או מספר הנשאלים), מרווח טעות המדגם. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים 2-1 לפרסם סקרים ללא ציון הפרטים בהתאם לסעיף 16ה לחוק הבחירות.

8. סוף דבר, העתירה מתקבלת בזאת כאמור לעיל. בנסיבות העניין, המשיבים 2-1 ישאו בהוצאות העותר בסכום כולל של 6,000 ש"ח.

ניתנה היום, י"ב בחשון התשע"ד (16.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

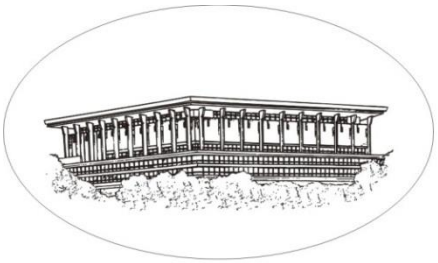

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ל' בחשון התשע"ד
3 בנובמבר 2013

<u>תר"מ 221/20</u>

העותר: מר משה פדלון – מועמד לראשות העיר הרצליה

נ ג ד

המשיבים:
1. מר צביקה הדר, מועמד לראשות העיר הרצליה
2. מקומון "קול הרצליה" ואתר האינטרנט "local"

עתירה למתן צו

<u>החלטה</u>

1. העותר פנה אליי היום בבקשה למתן צו עשה בגין מודעות בחירות מטעם המשיב 1 הנחזות לכתבות עיתונאיות בניגוד לסעיף 10(ב)(5) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות) שפורסמו ביום 1.11.2013 בעיתון של המשיבה 2. בגין הפרה זאת, מבקש העותר כי אורה למשיבים להוציא עד למחר עלון לכל בית אב בעיר בו ייכתב כי 2 הפרסומים הם בגדר מודעת פרסומת ולא ידיעה עיתונאית.

2. המשיב 1 טוען כי דין העתירה להידחות – על הסף נוכח היעדר פנייה מוקדמת, ולגופה כי "עיון במודעה שצורפה לעתירה מעלה בבירור כי מדובר במודעה ולא בידיעה/כתבה עיתונאית" (סעיף 2 לתשובה). במסגרת זאת, טוען המשיב 1 כי המודעה סומנה באות "מ" ויש בכך "כדי לשמוט את הבסיס הרעוע ממילא, תחת טענתו העיקרית של פדלון בעתירה, לפיה המודעה מטעה את הקורא לחשוב כי מדובר בכתבה עיתונאית"

(שם). עוד טוען המשיב 1 כי הוא עומד מאחורי הנאמר לגופם של דברים בשני הפרסומים, בנוגע לסיכוי שני המועמדים בבחירות המתוכננות להתקיים מחרתיים. המשיבה 2 טענה בתגובתה גם היא כי מדובר במודעה באופן ברור נוכח השימוש באות "מ" "שנועד להבדיל בינה לבין כתבות מערכת העיתון" (סעיף 2 לתגובה). עוד טוענת המשיבה 2 כי "פרסום מודעות בחירות במקומוני המשיבים מס' 2 באופן המפורט לעיל, ננקט לאורך מערכת הבחירות כולה (סעיף 4 לתגובה). לבסוף, מציינת המשיבה 2 כי היא מציעה "לפרסם הודעת הבהרה במקומון 'לב העיר' שעתיד להתפרסם ביום ג' הקרוב, ה-5.11.13 בנוסח המוצע ע"י העותר בסעיף 9 לעתירתו" (סעיף 8 לתגובה).

3. דין העתירה להתקבל. ראשית, יש לדחות את טענת המשיב 1 כי דין העתירה להידחות נוכח אי מיצוי הליכים, זאת נוכח מועד הבחירות הקרוב. כן, את טענת המשיבה 2 כי פרסומים דומים לאלו מטעם המשיב 1 נהוגים לאורך כל מערכת הבחירות. מבלי לטעת מסמרות בדבר, ככל שאכן מדובר בפרקטיקה נהוגה, הרי היא פסולה לכשעצמה.

4. בעבר קבעתי כי פרסום המהווה בוודאות קרובה הטעיית הציבור הוא אסור בהתאם לתכליתו של חוק הבחירות (ראו: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013); תר"מ 164/20 מרציאנו נ' רביבו (16.10.2013)). שתי ה"מודעות" מטעם המשיב 1 נחזות לידיעות עיתונאיות באופן ברור, זאת ניתן ללמוד מהמבנה הדומה (מבנית וצורנית) לכתבה עיתונאית, השימוש בפסקאות וציטוטים, ועוד. עם כל הכבוד, אין באות "מ" המתנוססת בגופן זעיר בתחתית שתי ה"מודעות" מספיק כדי שקורא סביר יבין מהן כי עסקינן במודעות בחירות ולא בידיעות חדשותיות מן המניין. זאת ועוד, גם אם הייתי מקבל את טענות המשיבים, הרי שמודעת בחירות זאת אינה כוללת את שם המזמין, בניגוד לסעיף 10(ב)(5) לחוק הבחירות.

5. לפיכך, ניתן בזאת צו המורה למשיבה 2 לפרסם בגיליון העתיד להתפרסם ביום שלישי הקרוב הודעת הבהרה בעמוד הראשון על פיה שתי המודעות אינן ידיעות חדשותיות אלא תעמולה מטעם המשיב 1. כמו כן, ניתן בזאת צו המורה למשיב 1 לפרסם הודעה דומה עד למחר בשעה 10:00 באתר הפייסבוק שלו (אשר בו הוא משתמש במסגרת קמפיין הבחירות שלו) שתיוותר שם עד לאחר יום הבחירות.

6. סוף דבר, העתירה מתקבלת כאמור לעיל. המשיבים ישאו בהוצאות העותר בחלקים שווים בסכום של 7,000 ש"ח.

ניתנה היום, ל' בחשון התשע"ד (3.11.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

ח. תעמולה בשלטי חוצות ועלונים

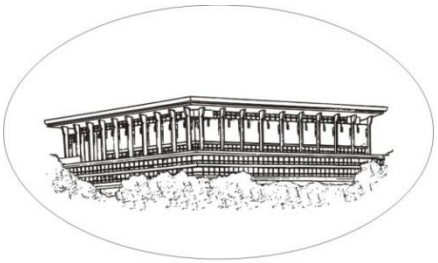

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ב' בתמוז התשע"ג
10 ביוני 2013

<u>תר"מ 13/20</u>

העותרים:
1. החברה המרכזית לניהול בחירות בע"מ
2. מר יעקב אברג'יל

נ ג ד

המשיבות:
1. רפיד ויז'ן
2. החברה הכלכלית לאשקלון בע"מ
3. עיריית אשקלון

עתירה מטעם המשיבה 2 למתן צו מניעה

<u>החלטה</u>

1. במסגרת העתירה שבפניי, מבקשת העותרת 1 ליתן צו מניעה כנגד המשיבה 1, וזאת לאור החלטה של האחרונה להגביל את העותרת 1 מלפרסם על מתקני פרסום בעיר אשקלון בהתאם לחוזה שנחתם ביניהם. לטענת העותרת 1, בעצם הגבלת הפרסום שמבקשת המשיבה 1 להטיל עליה, היא למעשה "בוחרת צד" בבחירות המתקרבות, ופועלת למען ראש העיר.

2. על פי הנטען בעתירה, בין העותרת 1 ובין המשיבה 1 נכרת חוזה לפרסום, אשר כלל תשלום בגין פרסום של 10 שלטי פרסום שבבעלות המשיבה 1, החל מיום 20.8.2013 ועד למועד הבחירות (22.10.2013). עם זאת, ביום 29.5.2013, פנה אל העותרת 1 מנכ"ל המשיבה 1, והודיע כי לאור הוראות שהנחתה אותו המשיבה 2, באפשרותו להציב 5 שלטי פרסום בלבד למען העותרת 1. לטענת העותרת 1,

הסיבה בגינה הוגבלו מספר השלטים המוקצים לה, היא סעיף 10ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות), אשר קובע הגבלות לעניין מספר ואופן הקצאת השלטים במהלך תקופת הבחירות.

3. ביקשתי את תגובת המשיבות לעתירה. לטענתן, הסיבה בגינה המשיבה 1 הורידה את מספר השלטים שהקצתה לעותרת 1 מעשרה לחמישה לאור הנחיות שהטילה עליה המשיבה 2, שקבעה כי "לאור הוראות חוק הבחירות וכוונתה להעניק הזדמנות שווה למתמודדים בעיר, מתנגדת החכ"ל [המשיבה 2 – ס' ג'] כי המשיבה תקצה יותר מ-5 פני פרסום לכל מועמד לראשות העיר ולמועצת העיר, הן בתקופת הבחירות לפי פירושה בסעיף 10ב(א) לחוק הבחירות והן לפניה... לדידה של החכ"ל יש לפרש את האמור בסעיף 10ב(ב)(3) כמתייחס למשווק מתקני פרסום מכל סוג מדיה, ועל כן המגבלות החלות על משווק פרסום בסעיף 1 חלות על רפיד [המשיבה 1 – ס' ג']. החכ"ל אף הגדילה לעשות והחליטה כי מגבלות אלה יחולו בעיר אשקלון לאורך כל השנה ולא רק בתקופת הבחירות" (סעיפים 5-6 לכתב התשובה).

4. לטענת המשיבות, המשיבה 2 היא גוף א-פוליטי, נטול פניות, ואינו מזוהה עם ראש העיר המכהן. כמו כן, לדידן של המשיבות, המשיבה 2 היא "הריבון הבלתי מעורער של כל מתקני השילוט המצויים בתחומה המוניציפאלי של אשקלון" (סעיף 8 לעתירה). לאור זאת, למשיבה 1 לא הייתה ברירה אלא להיעתר להוראת המשיבה 2, ולהוריד את הקצאת השילוט לעותרת 1 לחמישה שלטים בלבד.

5. לאחר שעיינתי בעתירה ובכתב התשובה, הגעתי למסקנה כי לא ברור מהן טענותיהם הקונקרטיות של העותרים, בכל הנוגע למתן צו מניעה לפי חוק הבחירות. לפיכך, העותרים יבהירו עד ליום 13.6.2013 מהו המקור החוקי עליו נסמכת בקשתם.

ניתנה היום, ב' בתמוז התשע"ג (10.6.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

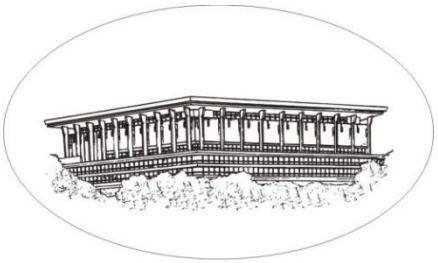

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ב בתמוז התשע"ג
20 ביוני 2013

<u>תר"מ 13/20</u>

העותרים:
1. החברה המרכזית לניהול בחירות בע"מ
2. מר יעקב אברג'יל

נ ג ד

המשיבות:
1. רפיד ויז'ן
2. החברה הכלכלית לאשקלון בע"מ
3. עיריית אשקלון

עתירה מטעם המשיבה 2 למתן צו מניעה

<u>החלטה</u>

1. ביום 10.6.2013, קבעתי בעניין זה כי "הגעתי למסקנה כי לא ברור מהן טענותיהם הקונקרטיות של העותרים, בכל הנוגע למתן צו מניעה לפי חוק הבחירות".

2. ביום 16.6.2013, התקבלה תשובת העותרים, באיחור של שלושה ימים וזאת עקב "שגגה משרדית". בתשובתם, עומדים העותרים על עתירתם למתן צו, אולם מפנים כעת את טענותיהם כלפי המשיבות 2 ו-3.

3. לטענתם, הקטנת שטחי הפרסום המוקצים להם מ-10 ל-5, כפי שהוסכם ביניהם לבין המשיבה 1, ובמסגרת זאת אכיפת הוראות חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות) במשך כל השנה, מהווים "מעשה אסור, המעניק יתרון בלתי הוגן,

למועמדים מוכרים ומכהנים, ובמקרה זה ראש העיר על פני יתר המועמדים, והכול בניגוד גמור ומפורש לחוקי הבחירות שנקבעו על ידי המחוקק" (סעיף 6 לתשובה).

4. היום התקבלה תשובתם של המשיבות 2-3 לעתירה. במסגרת זאת, טוענים הם כי וועדת הבחירות נעדרת סמכות ליתן צו במקרה המבוקש לאור הסעדים שמבקשים העותרים, וכן כי העתירה נעדרת עילה. במסגרת זאת, טוענת המשיבה 2 כי הסיבה בגינה בחרה לאכוף את הוראות חוק הבחירות מעבר לתקופות המנויות בו, היא משום שהעותרת 1 רכשה את כל שטח הפרסום הפנוי שהיה מוקצה באותה תקופה, ולפיכך לא נותר שטח פרסום למתמודדים אחרים בבחירות המתקרבות.

5. עיון בעתירה ובתשובות, מראה כי ניכר שהוראותיה של המשיבה 2 לאכיפת ההגבלות המנויות בסעיף 10ב לחוק הבחירות "עיוורות" בין מועמדים. קרי, לא מעניקות למועמד כזה או אחר, מכהן או מתמודד, שטחי פרסום נרחבים יותר מאשר לשני. ככל שהעותרים יכולים לבסס טענתם זו על בסיס ראיות, ולא על אמירות בעלמא, פתוחה להם האפשרות להגיש עתירה חדשה.

6. לכך יש להוסיף כי אין זה בסמכותו של יושב ראש וועדת הבחירות להורות על אכיפת חוזה מסחרי בין צדדים, או לקבוע כי חוזה כלשהו הופר.

7. לבסוף, נציין כי חוק הבחירות מסדיר את סוגיית הקצאת שלטי החוצות בתקופה הסמוכה לבחירות: "תקופה שתחילתה ביום הגשת רשימות המועמדים" (סעיף 10ב(3) לחוק הבחירות), קרי – כחודש טרם מועד הבחירות לרשויות המקומיות. לפיכך, אין לקבל את טענת העותרים כי "עסקינן הלכה למעשה בשינוי דבר חקיקה". החלטתה של המשיבה 2 לפעול לחומרה גם מעבר לתקופה הנדרשת בחוק, אינה נחשבת לשינוי החוק, וודאי אינה מנוגדת לה. חוק הבחירות מסדיר את סוגיית הקצאת השילוט בתקופה הסמוכה לבחירות. בהיעדר הוראה אחרת בדין המגבילה את אופן פעולתן של המשיבות, אין כל פסול באכיפה של נורמה מחמירה יותר מעבר לתקופה הקבועה בחוק הבחירות.

8. לפיכך, העתירה נדחית על כל חלקיה. בנסיבות העניין, ישאו העותרים בשכר טרחת עורך הדין של המשיבות יחדיו, בסכום של 7,500 ש"ח.

ניתנה היום, י"ב בתמוז התשע"ג (20.6.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

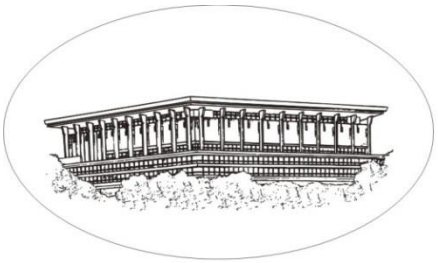

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ט"ו באב התשע"ג
22 ביולי 2013

<u>תר"מ 29/20</u>

העותר: מר צבי צילקר, יו"ר סיעת "אשדוד שלנו"

נ ג ד

המשיבים:
1. עיריית אשדוד
2. ד"ר יחיאל לסרי, ראש עיריית אשדוד
3. מר יחיאל מלכה, יו"ר רשימת "התנועה מכל הלב"

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתנו מספר צווי מניעה.

2. הראשון, עניינו איסור גורף מטעמה של המשיבה 1, אשר נקבע על ידי וועדת השילוט ביום 20.2.2013, על פיו "לא תתיר העירייה פרסום תעמולת בחירות על גדרות אתרי בנייה, על קירות הבתים כדוגמת 'מגה מדיה', 'יוזמה' ומקביליהם על בילבורדים ועל שלטי פרסום מכוונים, מתקני מפה ועמודים" (סעיף 8 לעתירה).

3. לטענת העותר, החלטה זו מנוגדת לסעיף 10ב(א) ו-(ב) לחוק הבחירות, "המתירים באופן ברור ושאינו משתמע לשתי פנים, הצבת מודעות/שלטי חוצות על מתקנים הפרוסים ומוצבים כדרך קבע ברחבי העיר אשדוד במסגרת תעמולת בחירות" (סעיף 13 לעתירה).

במסגרת זאת, מציין העותר כי במערכת הבחירות הקודמת הותר פרסום זה, וטענות שונות בכל הנוגע לחוק העזר העירוני הרלוונטי.

4. כמו כן לעניין זה, מציין העותר כי המשיבה 1 קבעה במכרזים לפרסום על גבי שלטי חוצות בעיר סעיף אשר אוסר פרסום של תכנים פוליטיים על גבי מתקני פרסום. לטענתו שני אלה יחדיו פוגעים בחופש הביטוי הפוליטי, הזכות לבחור להיבחר, ויוצרים אי שוויון נוכח היתרון המובנה המוקנה למשיבים מעצם היותם נבחרי ציבור בעלי "חשיפה תדירה בפני ציבור התושבים באשדוד" (סעיף 31 לעתירה).

5. השני, עניינו איסורה של המשיבה 1 על פרסום מודעות פוליטיות על גבי קירות חיצוניים של בניינים משותפים בהם פועלים עסקים בשטחי העיר. לטענתו, סיעתו התקשרה בהסכם עם חברת "מדיה פלוס" לטובת פרסום תעמולת בחירות על גבי קירות חיצוניים של בניינים משותפים ופרטיים, כל זאת בהתאם להוראות חוק העזר העירוני.

6. לאחר מכן נתגלה לעותר כי "המשיבה 1 אוסרת פרסום מודעות/שלטים בעלי תוכן פוליטי והמהווים תעמולת בחירות על גבי הקירות הנ"ל" (סעיף 41 לעתירה). זאת, בניגוד להתנהלות הבחירות הקודמות לעירייה בשנת 2008. לטענת העותר, איסור זה פוגע בחופש הביטוי הפוליטי, בזכות לבחור ולהיבחר, וכמו כן בניגוד לסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות וחוק העזר העירוני.

7. לגישתו של העותר, סעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות מאפשר לקיים תעמולת בחירות על גבי דירות מגורים (בכפוף להוראות דין אחרות). לגישתו, ההיתר בסעיף בנוגע לדירות מגורים כוללת גם קירות חיצוניים של דירות בבניינים פרטיים ומשותפים, ולפיכך, החלטת המשיבה 1 אינה יכולה לדור בכפיפה אחת עם סעיף זה.

8. בנוסף, מעלה העותר טענות שונות בכל הנוגע לחוק העזר העירוני, ולכך שחברת "מדיה גרופ" עומדת בתנאים שבחוק העזר, ולפיכך מחזיקה ברישיון שילוט. לא קיימת הגבלה כלשהי בחוק העזר בכל הנוגע לתוכן המידע המפורסם, ולפיכך, ההחלטה לאסור את פרסום המודעות של העותר נעשתה ללא סמכות.

9. השלישי, עניינו מודעות ופרסומים אשר כוללים את שמו או תמונתו או חתימתו של המשיב 2. בין אלה, מציין העותר שלט באורך עשרות מטרים אשר הוצב בסמוך לאתר בנייה ובו נכתב "אשדוד מברכת את אסותא לרגל תחילת העבודות להקמת בית החולים הציבורי, ומתחתיו שמו של ראש העיר; מודעה אשר פורסמה במסגרת המקומון "כאן דרום" לכבוד כנס בחסות עיריית אשדוד, בה נכתב כי הכנס ייערך בהשתתפותו של המשיב 2; מודעה בת חמישה עמודים "המשבחת את הישגיהם ופועלם על עיריית אשדוד והעמוד בראשה" (סעיף 61 לעתירה).

10. לטענתו, פרסומים אלו מהווים תעמולת בחירות (בהתבסס על מועד פרסומם, ללא נחיצות לפרסמם כעת), ולאור כך שנעשתה במימון כספי ציבור, מהווה תעמולה אסורה לפי סעיף 2א לחוק הבחירות.

11. הרביעי, עניינו בשלטים מטעם המשיבה 3 הנושאים את האותיות "צפ" ומוצגות בתור פתק בחירה, זאת בניגוד לטענתם לסעיף 7 לחוק הבחירות. העותר מציין כי סיעתו עשתה את השימוש באות "צ" במשך למעלה משלושים שנים, כולל בבחירות האחרונות בשנת 2008. לפיכך, לטענתו, עולה החשש כי שימוש המשיבה 3 באותיות "צפ" מעלה חשש ממשי להטעיית ציבור הבוחרים.

12. ביקשתי את תגובת המשיבים, אשר תוצג בקצרה, כמפורט להלן:

13. ראשית, לגישתם, דין העתירה להידחות על הסף. זאת, נוכח העדר סמכות בכל הנוגע להחלטות וועדת השילוט וחוקי העזר העירוניים; העדר יריבות בכל הנוגע לבעלי הדירות בבניינים ונכסי בעלי העסקים עליהם ביקש העותר להציב שלטי תעמולה ולא צורפו כמשיבים לעתירה; אי פנייה מוקדמת ושיהוי.

14. לעניין איסור הפרסום על שלטי חוצות, טוענים המשיבים כי החלטת וועדת השילוט נעשתה בסמכות והיא סבירה נוכח איזון ראוי בין כלל השיקולים הרלוונטיים, ותוך שמירה על שוויון בין כלל המתמודדים בבחירות. לטענתם, החלטת וועדת השילוט היא המשך ישיר להנחיות אשר נקבעו על ידי מועצת העיר בפה אחד עוד בשנת 2012. באותן הנחיות, בניגוד לטענת העותר, טוענים הם כי מופיעה מפורשות הגבלה על תוכן פוליטי בפרסומים על גבי שלטי חוצות.

15. כמו כן, טוענים הם כי סעיף 10ב לחוק הבחירות, עליו נסמך העותר, קובע הוראות הרלוונטיות רק ב-33 הימים לפני מועד הבחירות (במערכת בחירות זו – 35 ימים). מאחר שטרם הגיע מועד זה, טענותיו של העותר לא יכולות להתקבל.

16. עוד לעניין זה, טוענים המשיבים כי בכל הנוגע למכרז עליו מלין העותר, דין טענה זו להידחות נוכח תחולת הסעיפים הרלוונטיים רק בתקופה האמורה לעיל, ונוכח חוסר סמכות בנושא אכיפת מכרזים. כמו כן, המשיבים טוענים כי במסגרת כהונתו של העותר כראש עיר, התפרסם מכרז דומה אשר אסר על פרסום תעמולה פוליטית על גבי מתקני פרסום.

17. לעניין איסור הפרסום על קירות בניינים, טוענים המשיבים כי הצבת שלטי פרסום מעין אלה מחייבת, בהתאם לחוק העזר, פנייה מוקדמת למשיבה 1. לטענתם, בניגוד לאמור בעתירה, לראש העיר סמכות לקבוע את תנאי הרישיון, ובין היתר מגבלות על תוכן המודעות. כך או כך, החלטת העירייה בנוגע לפרסומים על גבי שלטי חוצות אינה רלוונטי לסוגיה זו,

18. לגופם של דברים, טוענים המשיבים כי לא הייתה כלל כוונה להגביל תליית מודעות תעמולה על גבי דירות, ולעמדתם קיים הבדל מהותי בין חזית של דירת מגורים לבין קירות שמהווים רכוש משותף לבניין. לדידם, פרשנותו של העותר כי החריג המאפשר לפרסם תעמולת בחירות על פני דירות מגורים ללא מגבלה "הוא בבחינת התעלמות מהתכליות העמודות בבסיס הוראות הדין בעניין זה" (סעיף 34 לתשובה).

19. לעניין פרסומים אסורים תוך שימוש במשאבי ציבור, טוענים המשיבים כי בכל הנוגע לשלט המברך את אסותא, השלט הוצב לפני מעל לשנה, וכעת ימחקו ממנו שמותיהם של המשיב 2 וחברי מועצת העיר; לעניין המודעה במקומון, הפרסום בוצע ללא הסכמתם של המשיבים ובניגוד לדרישתה המפורשת, והפרסום לא מומן על ידי המשיבה 1; לעניין המודעה בת החמישה עמודים, טוענים הם כי מדובר במידע אינפורמטיבי שאינו בגדר תעמולת בחירות, ושמו של המשיב 2 לא מאוזכר בה.

20. לעניין השימוש באותיות "צפ" בתעמולת בחירות, טוען המשיב 3 כי יש לדחות את טענות העותר. לדידו, יש לדחות את הסף את טענותיו בכל הנוגע לשימוש באותיות "צפ" ולחשש מפני הטעיית הבוחרים בשל חוסר סמכות, שכן הסמכות לדון בעניין זה מסורה לממונה על הבחירות מטעם משרד הפנים, ובית המשפט לענייני מנהליים.

21. לעניין האיסור לתעמולת בחירות תוך שימוש ב"אות המציינת רשימת מועמדים", טוען המשיב 3 כי הסעיף חל על רשימת מועמדים בלבד, ונוכח העובדה כי בענייננו שימוש באותיות מציין "הזדהות פוליטית עם מפלגת 'התנועה' שמועמדיה נבחרו לכנסת תחת אותיות 'צפ'" (סעיף 19 לתשובת המשיב 3), אין כל איסור בחוק על שימוש באותיות אלה.

המסגרת הנורמטיבית

22. סעיף 2 לחוק הבחירותקובע, כי האיסורים וההגבלות בחוק יחולו בתקופת 90 הימים שלפני יום הבחירות, וביום הבחירות, למעט האיסורים וההגבלות הקבועים בסעיפים 2א, 3, 4, 12 ו- 13, אשר יחולו אף מחוץ לתקופה האמורה (ראו: תר"מ 4/20 קרן נ' סיעת "נתניה אחרת" (28.4.2013)).

23. תקופת 90 הימים שלפני יום הבחירות מתחילה החל מיום 24.7.2013.

24. סעיף 10(א) לחוק הבחירות קובע:

> **"10 (א) לא תהא תעמולת בחירות באמצעות מודעות מודפסות המוצגות ברבים, אלא בהגבלות אלה:**
>
> **(1)המודעה לא תהא גדולה מ-50 על 70 סנטימטר;**
>
> **(3)המודעה תישא את שמו ומענו של המדפיס שהדפיס אותה ושל האדם האחראי להזמנתה; ואם פעל אותו אדם מטעם סיעה,**

רשימת מועמדים, מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות מקומית או גוף אחר, תישא המודעה את שם הסיעה, רשימת המועמדים, המועמד או הגוף כאמור, או את האות או הכינוי של הסיעה או רשימת המועמדים;

(4)המודעה לא תודבק אלא על לוחות מודעות שייעדה רשות מקומית דרך קבע להדבקת מודעות או שייעדה במיוחד להדבקת מודעות של תעמולת בחירות לקראת בחירות.

(א1) (1)על אף הוראות סעיף קטן (א) תותר תעמולת בחירות באמצעות מודעה המוצגת על גבי דירת מגורים או על משרדיה או מועדוניה של מפלגה או רשימת מועמדים, ובלבד שהצבת המודעה אינה אסורה לפי חוק הדרכים (שילוט), תשכ"ו-1966, ואם נקבעו תנאים והגבלות בחוק עזר לפי פסקה (2), כפוף לאותם תנאים והגבלות";

וסעיף 9:

"פרט לאמור בסעיף 10 לא תהיה תעמולת בחירות באמצעות הדבקה, התקנה, כתיבה, צביעה או זריקת אור על מבנים או גדרות או על כבישים, מדרכות או שטחים אחרים המיועדים לציבור שילך או שיסע בהם".

25. סעיף 10א לחוק הבחירות קובע כי הוראות סעיף 10 יחולו בשינויים המתחייבים גם על "שלט מודפס או בלתי מודפס, אולם הגבלת פסקה (1) לסעיף 10 לא תחול על שלט הנושא אך ורק אות וכינוי שאושרו כדין לרשימת מועמדים".

26. תכלית המגבלות הקבועות בסעיף 10 לחוק הבחירות היא שמירה על שוויון בין המועמדים, ובנוסף מניעת הצפת מבני העיר בשלטי תעמולה תוך פגיעה במראה המועצה המקומית (ראו: תר"מ 60/03 שינוי – מפלגת המרכז נ' דוקורסקי (12.10.2002), השופטת ד' דורנר (להלן: עניין שינוי).

27. עוד יש לציין כי סעיף 10ב לחוק הבחירות קובע הסדר פרטני לפרסום שילוט על גבי מתקני פרסום ייעודיים בתשלום (תר"מ 13/20 החברה המרכזית לניהול בחירות בע"מ נ' רפיד ויז'ן בע"מ(10.6.2013)).

28. סעיף 10 קובע את המגבלות העיקריות על פרסום שילוט (גודל, פרטים מזהים על גבי המודעה למניעת הטעייה, הדבקה על גבי לוחות מודעות ייעודיים מטעם העירייה), ועניינו שילוט בשטחי פרסום עירוניים. לצד זאת, סעיף 10ב מסדיר את אופן הפרסום וקובע תנאים לטובת שמירה על שוויון בין מועמדים בשטחי פרסום מסחריים.

29. סעיף 7 לחוק הבחירות קובע: "**פרט לתקופת 42 הימים שלפני יום הבחירות לא תהיה תעמולת בחירות באמצעות השימוש – אם בכתב ואם בצורה אחרת – באות**

המציינת רשימת מועמדים"

30. המועד הקבוע בסעיף 7 לעיל עדיין לא חל, ולפיכך, במועד זה – שימוש באות המציינת רשימת מועמדים אסורה, הן במישרין והן בעקיפין (ראו: תר"מ 4/20 קרן נ' "נתניה אחת"(28.4.2013); תר"מ 39/18 גל נ' נשרי (2.9.2008), השופט א' ריבלין)).

31. סעיף 2א לחוק הבחירות **קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". הקביעה אם פרסום הוא בגדר תעמולת בחירות נקבע על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704(1992)). ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד פרסום, ניטה יותר לדעה כי מטרתו הדומיננטיות היא להשפיע בעקיפין על הבוחר.**

32. **לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות בתקופה זו יבחנו בין היתר השאלות האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית, מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים, ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ'אבוטבול (10.7.2013) (להלן: עניין פרס). עוד יוזכר בהקשר זה כי בתקופה של ששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה (ראו: תר"מ 33/20 קוניק נ' בן שחר (15.7.2013)).**

33. לכך יש להוסיף ולציין כי לגישתי, יש לנקוט בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה בגישה מחמירה, ולא לאפשר את פרסומו – בבחינת "אם יש ספק אין ספק" (תר"מ 15/20דוידי נ' בוסקילה פסקה 5 (13.6.2013)).

דיון והכרעה

34. פרסום על גבי שלטי חוצות– יש לדחות את טענתו זו של העותר. סעיף 10ב חוק הבחירות מסדיר את סוגיית הקצאת שלטי החוצות בתקופה הסמוכה לבחירות: "תקופה שתחילתה ביום הגשת רשימות המועמדים" (סעיף 10ב(3) לחוק הבחירות), קרי – כחודש טרם מועד הבחירות לרשויות המקומיות. לאור העובדה כי טרם הגענו לתקופה זו, יש בטעם זה בלבד כדי לדחות את טענות העותר.

35. מעבר לכך, לאחר שעיינתי בתגובת המשיבה 1, נראה כי החלטתה של מועצת העיר וועדת השילוט נעשתה בסמכות והיא סבירה.

36. סעיף 10(א1)(2) קובע את סמכותה של רשות מקומית לקבוע הגבלות מעבר לאמור בחוק הבחירות ביחס למודעות שבאות בגדר תעמולת בחירות, וזאת לשם "הבטחת בטיחות הציבור ואיכות הסביבה" (ראו לעניין היחס בין סעיף 10 לסעיף 10ב: תב"כ 4/17 לירן נ' מפלגת הליכוד (12.2.2006), השופטת ד' בינישׁ). מכך עולה כי על פניו, סמכותה של העירייה מוגבלת לנושאים אלה בלבד.

37. אולם, כאמור לעיל, סמכות זאת מוגבלת רק לתקופה בה חל הסעיף הרלוונטי (שכאמור, עדיין לא חל). בנושא זה קבעתי כבר:

> **"חוק הבחירות מסדיר את סוגיית הקצאת השילוט בתקופה הסמוכה לבחירות. בהיעדר הוראה אחרת בדין המגבילה את אופן פעולתן של המשיבות, אין כל פסול באכיפה של נורמה מחמירה יותר מעבר לתקופה הקבועה בחוק הבחירות"** (תר"מ 13/20 החברה המרכזת לניהול בחירות בע"מ נ' רפיד ויז'ן בע"מ (**20.6.2013**)).

38. אציין בשולי הדברים כי בתקופה אשר בה חל ההסדר הקבוע בסעיף 10ב לחוק הבחירות (35 ימים במערכת בחירות זו), ספק רב בעיניי אם ניתן לאסור לחלוטין שימוש במתקני פרסום מסחריים לטובת תעמולת בחירות. פרשנות מעין זו מרוקנת מתוכן את הסעיף.

39. פרסומים על גבי בניינים – דין טענה זו להידחות גם כן. ראשית, נראה כי עסקינן במקרה זה בשילוט מסחרי אשר חלות עליו הוראות סעיף 10ב לחוק הבחירות, ולפיכך קביעתי בכל הנוגע לצו הראשון רלוונטית גם לעניין זה.

40. מעבר לנדרש, אבקש לחדד כמה סוגיות בכל הנוגע לסעיף 10 לחוק הבחירות.

41. סעיף 2 לחוק הבחירות קובע, כי האיסורים וההגבלות בחוק יחולו בתקופת 90 הימים שלפני יום הבחירות, וביום הבחירות, למעט האיסורים וההגבלות הקבועים בסעיפים 2א, 3, 4, 12 ו- 13, אשר יחולו אף מחוץ לתקופה האמורה (ראו: תר"מ 4/20 קרן נ' סיעת "נתניה אחרת" (28.4.2013)). אין עוררין כי אין אנו מצויים עדיין בתקופה זו. לפיכך, בדומה לסעיף 10ב, גם הוראותיו של סעיף 10 אינן חלות בענייננו, וגם כן יש בטענה זו לכשעצמה כדי להביא לדחיית הטענה.

42. בנוסף, איני מקבל את פרשנותו של העותר לעניין סעיף 10(א1)(1). תכליתו של החריג הקבוע בסעיף לעניין פרסום מודעות על דירות מגורים הוא הגנה על חופש הביטוי הפוליטי של הפרט. קרי, הסרת מרבית המגבלות המבקשות לשמור על חזות העיר ושוויון

בין המועמדים, נוכח חירותו של הפרט להביע את עמדתו הפוליטית, כל זאת בתחומי קניינו הפרטי. בהתאם לכך, ולאור התכליות שפורטו לעיל בבסיס המגבלות הקבועות בסעיף 10, נקבע פירוש מצמצם לסעיף.

43. כך לדוגמא, נקבע כי השטח בו ניתן לפרסם על דירת מגורים היא רק שטח הדירה עצמה, ולא שטח משותף לבניין (תר"מ 8/03 קרפ נ' גל(23.2.2003), השופט מ' חשין). כמו כן, נקבע כי הביטוי "דירת מגורים" לא כולל נדל"ן מסחרי (תר"מ 73/03 בן קסוס נ' ברדה (14.10.2003), השופטת ד' דורנר; תר"מ 149/03 אוטמזגין נ' אהד (23.10.2003), השופטת ד' דורנר).

44. בהתאם לאמור לעיל, לא ניתן לקבוע כי קירות משותפים בבניינים, וודאי מסחריים, עומדים בגדר הסעיף האמור.

45. בנוסף, לאור הקצאת המשיבה 2 של 40 מתקני קבע המוצבים בעיר לטובת פרסום תעמולת בחירות (ובנוסף 20 מתקנים זמניים לטובת תקופת הבחירות), והחלטת וועדת השילוט בדבר יישום הוראות סעיף 10 לחוק הבחירות ועיבוי לוחות המודעות בחודשים הסמוכים לבחירות באופן משמעותי (סעיף 3 להחלטת הוועדה מיום 20.2.2013), קשה לטעון כי המשיבה 1 לא פועלת בהתאם לסמכותה במסגרת סעיף זה.

46. פרסומים אסורים תוך שימוש במשאבי ציבור – לעניין השלט לרגל הקמת בית חולים אסותא, מאחר שהמשיבים התחייבו כי שמו של המשיב 2 וחברי המועצה יימחקו, לא ראיתי צורך ליתן צו; לעניין המודעה במקומון, לאור העובדה שהפרסום נעשה לא במימון המשיבים או בידיעתם, גם לא ראיתי צורך ליתן צו; לעניין המודעה האחרונה (במקומון "כאן דרום"), במועד הנוכחי, לגישתי ובהתאם למבחן הדומיננטיות, אכן מדובר בתעמולה אסורה.

47. לפיכך, ניתן צו האוסר על המשיבה 1 לעשות שימוש במשאבי ציבור בפרסומים המהווים תעמולה אסורה. כל זאת על פי הנחת המוצא כי ככל שקרב מועד הבחירות, גדל הסיכוי כי פרסום ייראה כתעמולה אסורה.

48. שימוש באותיות "צפ" בתעמולת בחירות– אינני יכול לקבל את פרשנותו היצירתית של המשיב 3 לעניין סעיף 7 לחוק הבחירות. תכלית האיסור הקבוע בסעיף הוא למנוע מצב בו מועמד או רשימה יזדהו ויזוהו על ידי בוחרים על ידי אותיות מסוימות, ובסופו של יום יוקצה להם פתק קלפי אשר נושא אות אחרת. לשונו הברורה של הסעיף, כמו גם תכליתו, מובילות למסקנה שהצגת אותיות אשר יכולות להיות מזוהות כאותיות בחירות של הרשימה אסורה. משכך, ניתן בזאת צו האוסר על שימוש עד למועד הקבוע בחוק באותיות הנראות כפתקי בחירה, או אותיות כלשהן המציינות רשימת מועמדים.

49. יצוין בהקשר זה כי יש לדחות את טענות המשיב 3 לעניין הסמכות. הסמכות לקבוע הקצאה של אותיות לסיעות ומועמדים מסורה למנהל הבחירות במשרד הפנים, וסמכות הערעור על החלטותיו מסורה לבית המשפט לענייני מנהליים (ראו: סעיפים 39 ו-42 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965). יחד עם זאת, במקרה הנוכחי עסקינן בפרסום של אותיות המזוהות עם סיעות כחלק מתעמולה, ללא זיקה הכרחית לאופן שבו יוקצו האותיות בהמשך. משכך, הסמכות לדון בעניין זה מסורה לועדת הבחירות המרכזית.

50. טרם סיום, אציין כי העותר ראה לנכון לכלול בעתירתו 89 סעיפים ו-20 עמודים. כמו כן, עד למתן החלטה זו, הגיש בפניי 4 בקשות נוספות. אין להסכין עם התנהלות כזאת. אכן, יהיו מקרים אשר בנסיבות חריגות תידרש עתירת בחירות לכלול סעיפים רבים ותיאורים ארוכים. אולם, לרוב, וגם במקרה זה, אין כך הדבר. ההליכים מעצם טבעם דינאמיים, והארכה שלא לצורך מסרבלת ומעכבת את עבודת וועדת הבחירות.

51. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ט"ו באב התשע"ג (22.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

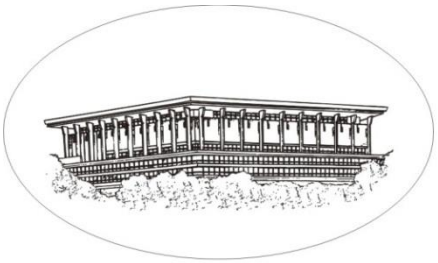

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ל' באב התשע"ג
6 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 52/20</u>

העותר: מר מוטי פרנקו

נ ג ד

המשיבים:
1. מר ניסים גוזלן, ראש המועצה המקומית באר יעקב
2. מועצה מקומית באר יעקב
3. מר גיורא שבתאי
4. רשימת "דור חדש"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתן צו מניעה נגד המשיבים, זאת נוכח שלטי בחירות רבים אשר הוצבו ברחבי המועצה ובחסות המשיבה 2, וזאת בניגוד לסעיף 10 לחוק הבחירות. לטענתו "שטח מועצת באר יעקב הפך שטח הפקר של ממש, עת המשיבים

1,3 ו-4 בחסותה של המועצה, תולים את שלטי קמפיין הבחירות שלהם, במקומות אסורים. עסקינן בתליית שלטים על עמודי חשמל, על שלטי רחוב אקראיים, על חומות שונות בעיר, ועוד ועוד ועוד" (סעיף 8 לעתירה). במסגרת זאת, מצביע העותר על מודעת בחירות של המשיבים 3-4 אשר נתלתה על גדר של גן שעשועים ציבורי.

2. העותר פנה אל המשיבים ביום 15.7.2013, ונענה על ידי היועץ המשפטי למועצה כי ניתנה הנחייה מטעם המשיבה 2 להסיר את השילוט שהוצב בניגוד לחוק הבחירות. אולם, לטענתו, השלטים לא הוסרו, והוא גילה כי אחד מהאנשים שתולים שלטים אלו הוא אחראי מחלקת הניקיון של המשיבה 2.

3. ביקשתי את תגובתם המשיבים. בתגובתה של המשיבה 2, נכתב כי לאחר פניית העותר ליועץ המשפטי למועצה, יצאה הנחייה להורות לעובדי הניקיון של המועצה לפעול להסרת השלטים שהוצבו בניגוד לחוק. לטענתה, מאז "פעלה ופועלת משיבה 2 בנחרצות וללא לאות באמצעות עובדיה לאכיפה שוויונית וקפדנית של הוראות החוק... ולא בכדי, לא היה יכול העותר לצרף לעתירתו תמונות של שילוט התלוי במקום אסור פלוני בשני תאריכים שונים" (סעיף 5 לתשובת המשיבה 2).

4. לעניין התמונות שצורפו לעתירה, טוענת המשיבה 2 כי נראה שמחצית מן התמונות של השלטים צולמו בשטחים פרטיים ולפיכך הוראות חוק הבחירות לא חלות בעניינם. לעניין תליית שלטים על ידי מנהל מחלקת הניקיון של המשיבה 2, טוענת היא כי לא ניתן מהתמונות שצורפו לזהות אותו, ולא הוכח כי הוא פעל כפי שטוען העותר.

5. לבסוף, טוענת המשיבה 2 כי פנתה לעותר בבקשה לקבלת הכתובות בהם צולמו השלטים שצורפו לעתירה, וזאת לשם הסרתם במידה ואכן נתלו בניגוד לחוק. עם זאת, לטענתה, עד היום טרם נענתה.

המסגרת הנורמטיבית

6. סעיף 10(א) לחוק הבחירות קובע:

> **"10 (א) לא תהא תעמולת בחירות באמצעות מודעות מודפסות המוצגות ברבים, אלא בהגבלות אלה:**
>
> **(1)המודעה לא תהא גדולה מ-50 על 70 סנטימטר;**
>
> **(3)המודעה תישא את שמו ומענו של המדפיס שהדפיס אותה ושל האדם האחראי להזמנתה; ואם פעל אותו אדם מטעם סיעה, רשימת מועמדים, מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות מקומית או גוף אחר, תישא המודעה את שם הסיעה, רשימת**

המועמדים, המועמד או הגוף כאמור, או את האות או הכינוי של הסיעה או רשימת המועמדים;

(4)המודעה לא תודבק אלא על לוחות מודעות שייעדה רשות מקומית דרך קבע להדבקת מודעות או שייעדה במיוחד להדבקת מודעות של תעמולת בחירות לקראת בחירות.

(א1) (1)על אף הוראות סעיף קטן (א) תותר תעמולת בחירות באמצעות מודעה המוצגת על גבי דירת מגורים או על משרדיה או מועדוניה של מפלגה או רשימת מועמדים, ובלבד שהצבת המודעה אינה אסורה לפי חוק הדרכים (שילוט), תשכ"ו-1966, ואם נקבעו תנאים והגבלות בחוק עזר לפי פסקה (2), כפוף לאותם תנאים והגבלות";

7. סעיף 10א לחוק הבחירות קובע כי הוראות סעיף 10 יחולו בשינויים המתחייבים גם על "שלט מודפס או בלתי מודפס, אולם הגבלת פסקה (1) לסעיף 10 לא תחול על שלט הנושא אך ורק אות וכינוי שאושרו כדין לרשימת מועמדים".

8. תכלית המגבלות הקבועות בסעיף 10 לחוק הבחירות היא שוויון בין המועמדים ובנוסף למנוע הצפת מבני העיר בשלטי תעמולה תוך פגיעה במראה היישוב. (ראו: תר"מ 29/20 צילקר נ' עיריית אשדוד (22.7.2013); תר"מ 53/20 סיעת "רק ראשון בראשות דב צור" נ' אבן-זוהר (28.7.2013))

דיון והכרעה

9. דין העתירה להידחות.

10. נראה כי המחלוקת בין הצדדים נסובה רק על שאלת אכיפת והסרת השלטים. עיינתי בצילומים שצורפו לעתירה, ונראה כי בחלקם הגדול אכן מדובר בשלטים שנתלו בשטחים פרטיים, אשר הוראות סעיף 10 לחוק הבחירות אינן חלות עליהם.

11. לכך יש להוסיף כי מכתבו הראשון של בא-כוח העותר לא פירט את מיקום השלטים שצולמו, וזאת על אף פנייתו של היועץ המשפטי של המשיבה 2 מיום 16.7.2013, אשר במסגרתו ביקש כי מידע זה יועבר לרשותו. לכך יש להוסיף כי מהנספחים שצורפו לתשובה, נראה כי היועץ המשפטי של המשיבה 2 פנה פעם נוספת ביום 28.7.2013, ימים ספורים לאחר הגשת העתירה, אל העותר בבקשה לקבלת הכתובות, ונענה כי "אני בטוח שהגורמים האמונים על כך בעירייה ידעו במה מדובר".

12. לאחרונה כתבתי לעניין החשיבות במיצוי הליכים:

"במרבית המקרים, לעותרים ולמשיבים אינטרס משותף. נבחרי הציבור המכהנים, יחד עם אלו המתמודדים להחליפם, מבקשים להיבחר על מנת לזכות בזכות לשרת את תושבי הרשויות המקומיות... אכן, שירות הציבור אינו עול או ככל עבודה העוסקים בה בעיקר למען פרנסה. כהונה כנבחר ציבור היא זכות. מוכן אני להניח, ואף מאמין, כי לעותר ולמשיב 1 (וכך גם הדבר למרבית העתירות שהוגשו בכהונתי) מטרה זהה בפועלם, והיא – טובת העיר" (תר"מ 16/20 קונינסקי נ' אלדר (23.6.2013)).

13. אין להסתכל על החובה למצות הליכים כחובה טכנית, תנאי סף למען הגשת עתירה ותו לא. החובה היא מהותית. לאחרונה קבעתי כי פנייה בעל-פה אינה עומדת בתנאי זה (תר"מ 37/20 דידי נ' לביא (18.7.2013)), וגם הגשת עתירה מייד לאחר פנייה בכתב בנושא שאינו דחוף (תר"מ 54/20 סיעת "רק ראשון בראשות דב צור" נ' דעבול (4.8.2013)). במסגרת זאת, חובת מיצוי הליכים כוללת את החובה להביא את כלל המידע הדרוש על מנת לתקן את הפגמים אותם מבקש עותר לתקן.

14. במסגרת זאת, צירוף צילומים של שלטי בחירות, וזאת ללא ציון הכתובת בה הם מצויים, וזאת על אף שתי פניות לעותר בבקשה לקבלת מידע זה, נראה כי אינה עומדת בתנאי מיצוי ההליכים. ובהקשר זה חשוב להזכיר כי המשיבה 2 טוענת, ומגבה טענתה בתצהיר, כי היא פועלת בהתאם להוראות החוק ומסירה שילוט שנתלה בניגוד לחוק. העותר מבקש לשלוח את עובדי הניקיון לציד טחנות רוח, ובכך לבזבז משאבי ציבור לריק. לכך אין להסכין.

15. לפיכך, העתירה נדחית. אציין כי ככל שיועברו פרטים וכתובות בגין שלטים שנתלו בניגוד לסעיף 10 לחוק הבחירות, חלה חובה על המשיבה 2 להסירם באופן מיידי וללא דיחוי. זאת נוכח הפגיעה בשוויון נגד המועמדים שפועלים כחוק ותולים שלטי תעמולה רק במקומות מותרים, ונוכח התכלית של שמירה על ניקיון וחזות המועצה המקומית.

16. לפיכך, העתירה נדחית. העותר ישא בהוצאות לטובת קופת העיריה בסך של 5,000 ש"ח.

ניתנה היום, ל' באב התשע"ג (6.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

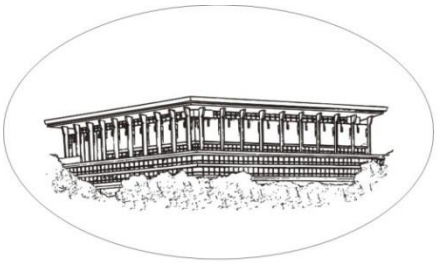

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ב' באלול התשע"ג
8 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 61/20</u>

העותר: מר דרור עזרא

נ ג ד

המשיב: מר צביקה הדר

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתן צו להסרת שלט תעמולה של המשיב אשר נתלה על גבי עצים הנמצאים בתחום הרכוש המשותף של הבניין בו הוא מתגורר. העותר טוען כי פנה מספר פעמים למשיב, אולם השלט טרם הוסר ולפיכך הוגשה העתירה. בשולי הדברים, מציין הוא כי שכניו אשר תלו את השלט סיפרו לו כי אינם מעוניינים להסירו משום "שהם יפסידו את הכנסה על תליית השלט" (סעיף 6 לעתירה).

2. ביקשתי את תגובת המשיב. בתגובתו, טוען הוא כי יש לדחות את העתירה על הסף נוכח אי צירוף השכן אשר תלה את השלט על העצים בשטח הרכוש המשותף. לגופם של דברים, מכחיש הוא כי הועבר תשלום לשכן בתמורה לתליית השלט, המקור להגשת העתירה הוא סכסוך שכנים בין העותר לבין השכן, וטוען כי השלט הוסר זה מכבר.

3. סעיף 10 לחוק הבחירות קובע הוראות בכל הנוגע לאופן פרסום מודעות בחירות ברחבי העיר ב-90 הימים טרם יום הבחירות. תכלית המגבלות הקבועות בסעיף 10 לחוק הבחירות היא שמירה על שוויון בין המועמדים, ובנוסף מניעת הצפת מבני היישוב בשלטי תעמולה תוך פגיעה במראה המועצה המקומית (ראו: תר"מ 60/03 שינוי – מפלגת המרכז נ' דוקורסקי (12.10.2002), השופטת ד' דורנר (להלן: עניין שינוי). סעיף 10(א1)(1) קובע חריג לתחולת המגבלות במודעות הנתלות על גבי דירת מגורים.

4. תכליתו של החריג הקבוע בסעיף לעניין פרסום מודעות על דירות מגורים הוא הגנה על חופש הביטוי הפוליטי של הפרט. קרי, הסרת מרבית המגבלות המבקשות לשמור על חזות העיר ושוויון בין המועמדים, נוכח חירותו של הפרט להביע את עמדתו הפוליטית, כל זאת בתחומי קניינו הפרטי. בהתאם לכך, ולאור התכליות שפורטו לעיל בבסיס המגבלות הקבועות בסעיף 10, נקבע פירוש מצמצם לסעיף.

5. כך לדוגמא, נקבע כי השטח בו ניתן לפרסם על דירת מגורים היא רק שטח הדירה עצמה, ולא שטח משותף לבניין (תר"מ 8/03 קרפ נ' גל (23.2.2003), השופט מ' חשין). כמו כן, נקבע כי הביטוי "דירת מגורים" לא כולל נדל"ן מסחרי (תר"מ 73/03 בן קסוס נ' ברדה (14.10.2003), השופטת ד' דורנר; תר"מ 149/03 אוטמזגין נ' אהד (23.10.2003), השופטת ד' דורנר).

דיון והכרעה

6. המשיב מציין בתגובתו כי השלט הוסר, ומגבה טענתו זו בתצהיר. עיון בשלט, אשר צילומו צורף כנספח לעתירה, מגלה כי על פניו מפר הוא את הוראת סעיף 10(א)(1) לחוק הבחירות, בנוגע לגודל המקסימאלי של שלט בחירות. לכך יש להוסיף כי כאמור לעיל, השלט נתלה על רכוש משותף, ולפיכך לא חל החריג הקבוע בסעיף 10(א1)(1) לחוק. נוכח זאת, אני קובע כי השלט מפר את חוק הבחירות, אולם נוכח העובדה כי הוא הורד לא נותן צו בנסיבות אלה.

7. לפיכך, העתירה נדחית. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ב' באלול התשע"ג (8.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

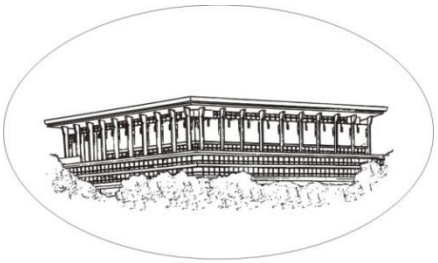

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ה בתשרי התשע"ד
29 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 110/20</u>

העותרים: 1. מר חנן בנימינוב
2. מר עוזי אהרון

נ ג ד

המשיבים: 1. עיריית אור יהודה
2. מר דוד יוסף, ראש עיריית אור יהודה
3. עו"ד שלומית שפינדל, יועצת משפטית לעיריה

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותרים מבקשים כי יינתן צו מניעה נגד המשיב 2 בגין שלטים שהוצבו בניגוד להוראות סעיף 10 לחוק הבחירות. לטענתם, בעיר מספר שלטים אשר חורגים בגודלם מהמותר בהתאם לסעיף 10(א)(1) לחוק הבחירות, ובחצרות של בתים משותפים, בניגוד לסעיף 10(א)(4) לחוק הבחירות.

2. במסגרת זאת, טוענים הם כי הוגשה בעבר עתירה נגד המשיבים בגין פרסומים אסורים מטעם המשיבה 1, אולם העתירה נמחקה נוכח הסכמת המשיבים למחוק את

הפרטים האסורים לטענתם מהשלטים, והסכמת היועצת המשפטית לעירייה (תר"מ 77/20). עוד מציינים הם כי במסגרת תשובת המשיב 2 לעתירה הקודמת הוא ציין כי "היועמ"ש אישרה את פרסום השלטים" (סעיף 6 לעתירה), אולם מבקשים הם כי המשיבה 3 תאשר בפניי כי השלטים נשוא העתירה הקודמת אושרו על ידה.

3. ביקשתי את תשובת המשיבים. המשיב 2 טוען כי דין העתירה להידחות. לטענתו, שלטים אשר מוצבים על גבי דירות מגורים אינם כפופים למגבלות אלה בהתאם לסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות. לעניין השלטים המוצבים בחצרות בתים משותפים, טוען הוא כי לידיעתו אין שלטים מטעמו במקומות אלה, מלבד בבתים אשר כלל בעלי הדירות נתנו את הסכמתם לכך. במסגרת זאת, צירף הוא אישור מאת בעלי דירות בבניין משותף ששלט המוצב בו צורף לעתירה כנספח. עוד מציין הוא להקשר זה כי "נקבע בפסיקה שאין מניעה להצבת שלט בחצר פרטית. לכן אטען כי לדעתי אין כל הבדל בין חצר פרטית לבין חצר משותפת כאשר כל בעלי הדירות מסכימים להצבת שלט הבחירות מסוים – אחד" (סעיף 8 לתשובה).

4. המשיבות 1 ו-3 טוענות גם הן כי דין העתירה להידחות. לטענתן, במסגרת תשובתם בתר"מ 77/20 ניתנו כל התשובות לעניין השלטים מטעם העירייה בהם עסקה עתירה זו. בנוסף, חוזרות הן על טענות המשיב 2 לעניין שלטיו שלו.

5. עוד אציין כי העותרים הגישו היום תגובה לתשובת המשיבים 1 ו-3.

6. דין העתירה להתקבל בחלקה.

7. לעניין טענות העותרים בכל הנוגע לאישור המשיבה 3 לשלטים מטעם המשיבה 1, יש לדחותם. נושא זה הובהר בהחלטתי בתר"מ 77/20 מיום 29.8.2013. טענות העותרים לעניין זה הן בגדר "בקשה לעיון חוזר", שאין להיענות לה אלא במקרים חריגים נוכח שינוי נסיבות. במקרה דנן, העותרים לא מציעים שינוי נסיבות מעין זה, ולפיכך יש לדחות את טענותיהם אלה (השוו: תר"מ 54/20 "רק ראשון" נ' דעבול, החלטה בבקשה לעיון חוזר מיום 12.8.2013).

8. לעניין שלטי הבחירות של המשיב 2, העותרים מלינים בגין שלטים שהוצבו על בתים משותפים. סעיף 10(א1)(1) קובע חריג לעניין תחולתו בנוגע לשלטים המוצבים על גבי "דירת מגורים או על משרדיה או מועדוניה של מפלגה או רשימת מועמדים". לעניין חריג זה, קבעתי בתר"מ 61/20 עזרא נ' הדר (8.8.2013):

> **"תכליתו של החריג הקבוע בסעיף לעניין פרסום מודעות על דירות מגורים הוא הגנה על חופש הביטוי הפוליטי של הפרט. קרי, הסרת מרבית המגבלות המבקשות לשמור על חזות העיר**

ושוויון בין המועמדים, נוכח חירותו של הפרט להביע את עמדתו הפוליטית, כל זאת בתחומי קניינו הפרטי. **בהתאם לכך, ולאור התכליות שפורטו לעיל בבסיס המגבלות הקבועות בסעיף 10, נקבע פירוש מצמצם לסעיף.**

...

כך לדוגמא, נקבע כי השטח בו ניתן לפרסם על דירת מגורים היא רק שטח הדירה עצמה, ולא שטח משותף לבניין (**תר"מ** 8/03 קרפ נ' גל(23.2.2003), **השופט** מ' חשין). **כמו כן, נקבע כי הביטוי 'דירת מגורים' לא כולל נדל"ן מסחרי".** (**תר"מ** 73/03 בן קסוס נ' ברדה (14.10.2003), **השופטת** ד' דורנר; **תר"מ 149/03** אוטמזגין נ' אהד(23.10.2003), **השופטת** ד' דורנר).

9. מדברים אלו עולה כי בהתאם לתכלית סעיף 10 והחריג לו בסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות, לא ניתן לקבל את פרשנותו של המשיב 2. אומנם, במידה ועסקינן בשלטים אשר הוצבו על גבי הבניין בהסכמת כלל הדיירים, אזי הפגם העולה מכך חמור פחות. אולם, אין זה ברור אם מדובר באישורים מאת שוכרים או הבעלים, אם כלל הדיירים אישרו או רק חלקם. לכך יש להוסיף כי החלטות יושבי ראש וועדת הבחירות הקודמים קבעו כי החריג אינו חל בשטח משותף של בניין או על שלט שנמצא ברשות הרבים, קרי – על גדר חיצונית הגובלת בשטח ציבורי (השוו: עניין קרפ, תר"מ 60/03 שינוי נ' דוקורסקי (12.10.2003), השופטת ד' דורנר). לא מצאתי כי יש לסטות מהחלטותיהם במקרה דנן.

10. עוד אציין כי גישה זו מתיישבת עם קביעתי העקרונית כי בכל הנוגע לתעמולת בחירות, "כאשר יש ספק אין ספק" (תר"מ 96/20 אברג'יל נ' דהרי (10.9.2013)).

11. מן הפרט אל הכלל – אחד מן השלטים אשר צורפו לעתירה נתלה בבירור על גבי גדר חיצונית של בניין. כאמור לעיל, על שלט אשר נתלה על גבי הרכוש המשותף או ברשות הרבים, לא חל החריג הקבוע בסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות. לפיכך, שלט זה הוצב בניגוד לסעיף 10(א)(1) (לעניין הגודל) וסעיף 10(א)(4) (לעניין הצבתו שלא על גבי לוחות מודעות מטעם המועצה המקומית) לחוק הבחירות. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 2 או מי מפעיליו לתלות שלטים בניגוד לסעיף 10(א) לחוק הבחירות.

12. למען הסדר הטוב– המשיב 2 צירף לתשובתו מספר רב של תצהירים מאת בעלי בתים פרטיים ודירות בבניינים שנתנו את אישורם. למען הסר ספק, אסביר את המצב בכל הנוגע לשלטים על גבי דירות ובתים:

א. שלט אשר נתלה על גבי גדר או חומת בית או בניין הגובלים ברחוב– אסור על פי סעיף 10(א)(4) לחוק הבחירות, והחריג בסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות אינו חל עליו.

ב. שלט אשר נתלה על גבי רכוש משותף בבניין– אסור על פי סעיף 10(א)(4) לחוק הבחירות, והחריג בסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות אינו חל עליו.

ג. שלט אשר נתלה על גבי דירת מגורים בבניין או בבית פרטי בכל מקום שאינו גובל בשטח ציבורי– מותר על פי החוק.

13. כמובן שאין באמור לעיל כדי לטעת מסמרים בכל הנוגע לחוקי העזר ברשויות המקומיות השונות, אשר יכולות להוסיף על גבי המגבלות הקבועות בסעיף 10(א) לחוק הבחירות (ראו: סעיף 10(א1)(2) לחוק הבחירות).

14. עוד יש לציין כי אחד מן השלטים שתצלומם צורף לעתירה נראה כי הוא נתלה במרחב הציבורי ולא בבניין או בבית משותף. העותר לא פירט זאת בעתירתו, לפיכך לא ניתן ליתן צו במקרה זה. עם זאת, אבקש לציין כי על פניו נראה ששלט זה חורג מן הגודל המותר על פי סעיף 10(א)(1) לחוק הבחירות.

15. סוף דבר, העתירה מתקבלת. בנסיבות העניין, המשיב 2 ישא בהוצאות העותרים בסך של 4,000 ש"ח. חיוב זה לא ישולם מקופת העיריה.

ניתנה היום, כ"ה בתשרי התשע"ד (29.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

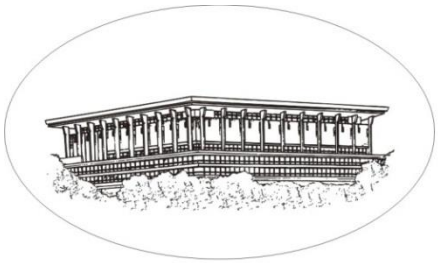

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ט בתשרי התשע"ד
3 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 117/20</u>

העותר: מר מישה בלומנפלד

נ ג ד

המשיב: מר אלי אבוטבול, ראש מועצת זיכרון יעקב

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר, כי יינתנו צווי מניעה נגד המשיב בשל הצבת שלטי בחירות ופרסום מודעות בניגוד לקבוע בסעיפים 9 ו-10 לחוק הבחירות.

הצווים המבוקשים וטענות הצדדים

2. צווים להסרת שילוט ממבנים שאינם בתים פרטיים, חומות, גדרות ואתרי בניה– העותר מבקש שני צווים הנוגעים להסרת שילוט שתלה המשיב. הראשון, מתייחס לשילוט

שנתלה על גבי קירות עסקים, חנויות ומבנים שאינם בתים פרטיים. לטענתו היות ואין מדובר בדירות מגורים, אין שלטים אלה נכנסים תחת החריג הקבוע בסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות. השני, מתייחס לשילוט שנתלה על גבי חומות, גדרות, גדר חיה ועמודים. גם כאן, מוסיף העותר, שאין מקום לתחולת החריג הקבוע בסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות, היות והשלטים אינם מוצבים בשטחי הדירות עצמן, אלא בשטחים משותפים בבנייני מגורים.

3. המשיב, בתגובתו, טוען כי העותר לא פירט את כתובות המבנים על גביהם הוצבו שלטים, ובשל כך אינו יכול להגיב לגופו של עניין. המשיב עוד טוען כי העותר לא פנה אליו קודם להגשת העתירה, ולכן לא יכול היה להסיר את השלטים, ככל שהם אכן מנוגדים לקבוע בחוק הבחירות.

4. צו להסרת כל השלטים התלויים על בתי עובדי המועצה – העותר מציין כי נודע לו שעובדי מועצה תלו שלטי בחירות של המשיב, ומשתתפים בחוגי בית ואירועי בחירות של המשיב. העותר מוסיף כי יש בידיו רשימה של שמות העובדים, ואין הוא חושף אותה כדי להימנע מפגיעה בהם.

5. גם בעניין צו זה, המשיב טוען בתגובתו כי בלא מידע קונקרטי, אין ביכולתו להתייחס לטענות גופן. עם זאת, טוען המשיב כי בעבר היו מקרים בהם עובדי מועצה תלו שלטי תמיכה במשיב בבתיהם, אך עם פרסום ההחלטה בתר"מ 87/20 רשימת מהפך ברמה בראשות נורית אבנר נ' רוכברגר (8.9.2013) (להלן: עניין רוכברגר), הוסרו השלטים. המשיב גם טוען כי הוא מקפיד על כך שעובדי המועצה לא ישתתפו בחוגי הבית אותם הוא עורך, ואף הוציא הנחיות בעניין.

6. צו המורה למשיב לפרסם בעיתונות המקומית על פי הוראות חוק הבחירות – העותר טוען כי המשיב מפרסם מודעות בעיתון מקומי שבועי, "המגזין", מודעות תעמולה בגדלים החורגים ובמספר העולה מאלה הקבועים בחוק

7. המשיב 1, בתגובתו, טוען כי העותר לא ציין את גודל המודעה אליה התייחס, ומוסיף כי החריגה הנטענת היא בת שלושה אינצ' בלבד. המשיב טוען שאלה זוטי דברים, ואין מקום להתערבות בהם, אך מציין כי מעתה יפרסם מודעות העומדות במגבלות בחוק הבחירות. המשיב לא השיב לטענות בדבר הפרסום הכפול.

הצווים להסרת שילוט ממבנים שאינם בתים פרטיים, חומות, גדרות ואתרי בניה

8. סעיף 10(א)(4) לחוק הבחירות קובע כלל על פיו ניתן להדביק מודעת תעמולה מודפסת רק בלוחות מודעות המיועדים לשם כך על ידי הרשות המקומית. סעיף 10(א1)(1) לחוק מהווה חריג לכלל זה, אך הוא חל רק לגבי דירות מגורים (בשטחן בלבד, ראו: תר"מ 110/20 בנימינוב נ' עיריית אור יהודה (29.9.2013); תר"מ 128/20 שבתאי נ' יוסיפוב (1.10.2013)), ומשרדי מפלגות. תכלית חריג זה היא הגנה על חופש הביטוי הפוליטי של הפרט, ואפשרותו להביעו בתחומי קניינו הפרטי(ראו: תר"מ 61/20 עזרא נ' הדר (8.8.2013)). תכלית זו אינה רלוונטית שעה שמדובר בשטח משותף של בניין או על שלט שנמצא ברשות הרבים, קרי – על גדר חיצונית הגובלת בשטח ציבורי (השוו: תר"מ 60/03 שינוי נ' דוקורסקי (12.10.2003), השופטת ד' דורנר).

9. בענייננו, המשיב כלל אינו מכחיש את ההפרות להן טוען העותר. אין בידי לקבל את טענותיו באשר לאי מיצוי הליכים, שהרי על פי בקשתי, צירף העותר את הפנייה המוקדמת למשיב, מיום 10.9.2013. המשיב כלל לא ענה לפנייה מוקדמת זו, ועל כן הוגשה העתירה. אמנם העותר לא צירף את כתובות השלטים, אך בניגוד לתר"מ 52/20 פרנקו נ' גוזלן (6.8.2013), המשיב כלל לא ענה לפנייתו המוקדמת, ולבטח לא ביקש ממנו את הכתובות. יתר על כן, מהתמונות המצורפות לעתירה, נראה שהשלטים מצויים בשטחים שאינם פרטיים. רק באחרונה כתבתי על האחריות המוגברת של ראש מועצה לפרסומים מטעמו (תר"מ 80/20 דוידי נ' בוסקילה (1.10.2013) – החלטה בבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט). לפיכך, אני מורה על מתן צו להסרת שילוט ממקומות אסורים על פי סעיף 10 לחוק הבחירות.

צו המורה על הסרת כל השלטים התלויים על בתי עובדי המועצה

10. העותר טוען כנגד עובדי מועצה אשר את שמותיהם מסרב לחשוף. המשיב בתגובתו אכן הודה כי עובדים אחדים תלו שלטים בבתיהם, אך אלה הוסרו בעקבות החלטתי בעניין רוכברגר. עם זאת, אף לא אחד מעובדים אלה צורפו לעתירה. חזרתי וקבעתי כי לא ניתן להכריע בעניינים מסוג זה בלא שתינתן זכות טיעון לצדדים הרלוונטיים (תר"מ 48/20 שבירו נ' גולן (30.7.2013); עניין רוכברגר; תר"מ 133/20 רשימת "מנהיגות חדשה בקרית ביאליק" נ' דוקורסקי (2.10.2013)). נוכח הסרת השלטים לטענת המשיב, לא מצאתי לנכון לתת צו בעניין זה. עם זאת, אם בידי העותר שמות העובדים וברצונו להגיש עתירה חדשה, פתוחה בפניו הדרך לעשות כן.

11. בשולי הבקשה לצו זה, העותר טען גם לכך שעובדי מועצה משתתפים בחוגי בית ואירועי בחירות של המשיב. המשיב הכחיש את הטענה באשר לחוגי הבית, אך לא באשר לאירועי בחירות. עם זאת, העותר לא ביקש צו בעניין זה וגם כאן נמנע מלצרף את העובדים לעתירתו. לפיכך, לא מצאתי לנכון לתת צו בעניין זה. עם זאת, למען הסדר הטוב, אדגיש שוב את אשר כבר קבעתי בעניין רוכברגר, והוא כי חל איסור על כלל עובדי המדינה, בכללם גם עובדי רשויות מקומיות, לפעול באופן שניתן לפרשו כקידום אינטרסים של מפלגה או מועמד (השוו: הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.1902; ער"מ 259/96 שמא נ' המועצה המקומית תמרה, פ"ד נ(1) 837, סעיף 4 (1996)). אין כל ספק כי השתתפות בחוגי בית ואירועי בחירות מטעם המשיב, היא מסוג פעולות שכאלה. גם בעניין זה, פתוחה דרכו של העותר להגיש עתירה מפורטת, עם שמות העובדים.

צו המורה למשיב לפרסם בעיתונות המקומית על פי הוראות חוק הבחירות

12. אף על פי שהעותר לא הסביר מה גודלה באינץ' של מודעה בת עמוד אחד (השוו: תר"מ 121/20 שמם נ' כהן (30.9.2013)), המשיב הודה שחרג בפרסומיו מהגודל הקבוע בסעיף 10(ב)(1) לחוק. נוסף על כך, המשיב כלל לא השיב לטענות בדבר פרסום בניגוד לסעיף 10(ב)(3) לחוק. בנסיבות אלה, מצאתי לנכון להורות על מתן צו המורה למשיב לפרסם מודעות תעמולה בעיתונות המקומית על פי הוראותיו של חוק הבחירות.

הטענות הנוספות של המשיב והעותר

13. בתשובתו, המשיב טען כי העותר בעצמו מפר את הוראות החוק בעניין זה. טענות אלה מועלות חדשות לבקרים על ידי משיבים שונים, ונאלץ אני לשוב ולהסביר לבעלי דין מרובים כי מקומן של טענות אלה במסגרת עתירה נפרדת ולא בתשובה לעתירה קיימת (ראו למשל: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013); תר"מ 83/20 וידל נ' לביא, פסקה 38 (10.9.2013)). בהקשר אחר ציין חברי, השופט רובינשטיין:

> **"נוכח החלטותיו המפורשות של בית משפט זה, נתקשיתי להבין כיצד הוגשו שתי הבקשות הנוכחיות, ואף כיצד - והדברים נאמרים כמובן בלא כל רצון לפגוע - מסביר הסניגור ללקוחותיו באשר לסיכויי ההליך, ... ומה על זמנם של בית המשפט ועובדיו (השופט - ניחא, זמנו כקליפת השום). דומה היה כי נוכח החלטתו של בית משפט זה בעניין** מוסטפא (**השופטת** נאור) **אין עוד צורך לשוב ולהבהיר את הכללים, שכפי שציינתי בעניין** קרסנובריז'י**, ממילא חזקה על בא כוח המבקשים כי הוא מכירם כבעל מקצוע בתחום". (רע"פ 3882/12** סקה נ' מדינת ישראל**, פסקה ז (4.6.2012)**

14. כאמור, טענות מעין אלה, ודאי כאשר מגיעות על ידי משיבים מיוצגים, מהוות למצער בזבוז זמן שיפוטי ומנהלי, וכל המוסיף גורע.

15. יצוין כי בבוקרו של יום זה, 3.10.2013, התקבלה תשובת העותר לתגובת המשיב. לאחר שעיינתי בתשובה, לא מצאתי שיש בה כדי לשנות מהחלטתי כפי שניתנה.

16. סוף דבר, ניתנו צווים כמפורט בסעיפים 9 ו-12. לאור הנסיבות, המשיב ישא בהוצאות העותר בסך 2,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"ט בתשרי התשע"ד (3.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

ט. תעמולה גזענית

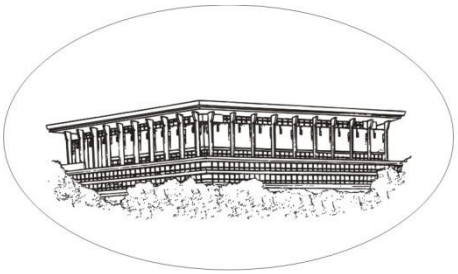

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ג בחשון התשע"ד
17 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 177/20</u>
<u>תר"מ 178/20</u>

העותר:	ח"כ עמר בר-לב
	נ ג ד
המשיבים בתר"מ 177/20	1. מר נוימרק קורן 2. רשימת הליכוד בעיר כרמיאל
המשיבים בתר"מ 178/20:	1. מר ארנון גלעדי 2. רשימת הליכוד בעיר תל אביב-יפו
בשם העותר:	עו"ד עמיחי וינברגר, עו"ד עדי סדינסקי לוי
בשם המשיבים בתר"מ 177/20:	מר נוימרק קורן
בשם המשיבים בתר"מ 178/20:	עו"ד נועם פורר
בשם היועץ המשפטי לממשלה:	עו"ד אילאיל כסיף-אמיר, עו"ד יונתן ציון מוזס

עתירות למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

החלטה

1. לפניי שתי עתירות המבקשות למנוע שני פרסומים שלטענת העותר הם גזעניים ומהווים הסתה נגד ערבים.

תר"מ 177/20

2. בעתירה זו, מדובר בסרטון וידאו שפורסם באתר האינטרנט YOUTUBE. בסרטון, תחילה מופיעה כיתובית בה נכתב "חדש בכרמיאל" ואז נשמע קול, המבקש לחקות מבטא ישראלי-ערבי כבד, אשר אומר: "אהלן, קוראים לי נביל, אני רוצה להזמין אתכם להנחת אבן בִּינה למסגד שייבנה בכרמיאל. הטקס יתקיים אינשאללה אם ליכוד לא ייבחר למועצת העיר". לאחר מכן, משתנה הכיתובית, ומופיעה על המסך מודעת בחירות מטעם מפלגת המשיבים, בה כתוב: "שומרים על כרמיאל ציונית ומלוכדת". אז נשמע קול אחר, אשר אומר: "כי רק הליכוד יימנע הקמת מסגד בכרמיאל". לאחר מכן, מושמע זמריר מטעם מפלגת הליכוד כרמיאל, בו שרה זמרת: "הבית שלי, כרמיאל שלי, הליכוד זה נכון. צחוק ילדים עם חזון לעתיד, הליכוד רק יכול. עיר ציונית, עם צביון יהודי, בנייה והתיישבות והמון צעירים. כולנו ביחד נביא את החידוש, כרמיאל במרכז זה ייעוד. הליכוד הוא בלב, הליכוד הוא בראש, הליכוד זה נכון". במהלך הזמריר, מופיעות על המסך שתי מודעות בחירות מטעם המשיבים בהן כתוב: "כרמיאל ציונית מאז ולתמיד" ו-"כרמיאל ציונית ומלוכדת".

3. לטענת העותר, הסרטון מהווה "קמפיין בעל אופי גזעני הפוגע בדו הקיום הקיים בצפון הארץ בין יהודים לערבים. ישנו פוטנציאל להסתה שתעודד נקיטת פעולות ולהפצת מסר של שנאה בין יהודים לערבים" (סעיף 4 לעתירה). עוד טוען העותר כי משיחה שקיים עם ראש עיריית כרמיאל, "עולה כי המפלגה מממנת רכב הנוסע ברחבי העיר ומשמיע דברי הסתה כנגד הקמת מסגד בעיר, דבר שאף לא מתוכנן. מדובר בהסתה צינית תוך ביצוע תעמולה שקרית לכאורה" (סעיף 3 לעתירה). משמע, על פי העותר, הקולות שהוצגו לעיל בסרטון מושמעים מרכב שנוסע ברחבי העיר.

4. ביקשתי את תגובת המשיבים. לטענתם, דין העתירה להידחות. ראשית, על הסף, נוכח מספר פגמים שנפלו לטענתם בעתירה: העותר הוא חבר כנסת ולפיכך לא עומדת לו זכות עמידה; אין בכרמיאל רשימת "הליכוד ביתנו"; טענותיו לא הוכחו והן מבוססות על עדויות שמיעה משיחה שביצע עם ראש העירייה; העותר אינו מפרט כיצד התעמולה מהווה הסתה; חוסר תום לב של העותר; והעדר פנייה מוקדמת.

5. שנית, לגופם של דברים, טוענים הם כי דין העתירה להידחות בהתבסס על חופש הביטוי המוקנה להם וחשיבותו כאמצעי לשמירה על ההליך הדמוקרטי. לטענתם, "כל מטרתו של קמפיין זה להעלות לסדר היום הציבורי את נושא הקמת מסגד בכרמיאל באופן סאטירי

הומוריסטי, אין באמור בקמפיין משום פגיעה באיש על רקע גזעני" (סעיף 3 לתשובה). כמו כן, טוענים הם כי אין בקמפיין פגיעה במידה שמזעזעת את אמות הסיפים של הסובלנות ההדדית במידה המחייבת פגיעה בחופש הביטוי המוקנה להם.

6. עוד טוענים הם כי העתירה נסובה סביב סוגיית הקמת מסגד, ונוכח העובדה כי לא מתוכננת בניית מסגד בעיר, כיצד ניתן להסית נגדו.

7. ביקשתי לקבל את עמדת היועץ המשפטי לממשלה. לעמדתו, לעניין תוכן התעמולה, יש לדחות את העתירה נוכח העדר סמכות. זאת, "הואיל וחוק הבחירות אינו מעניק ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית סמכות להוציא צו מניעה ביחס לתוכנה של תעמולת בחירות במסגרת פרסום חוצות או מודעה, ואף לא נדרש אישורו של יושב הראש לשם פרסומו של פרסום כזה" (סעיף 9 לעמדה). לעמדתו, מעבר לנדרש, אפילו אם עמדה ליושב ראש ועדת הבחירות סמכות ליתן צו בגין תוכן תעמולה כזאת, "ספק אם תוכנה מצדיק את הגבלת חופש הביטוי של רשימת המשיב" (סעיף 9 לעמדה).

8. לעניין טענת העותר בנוגע לרכב שבאמצעותו מתבצעת תעמולה, מדובר בפעולה אסורה על פי סעיף 4 לחוק הבחירות, ולפיכך יש ליתן צו בעניין זה. כמו כן, למעלה מן הצורך, מציין היועץ המשפטי לממשלה כי ככל שמדובר בתעמולה המבוססת על עובדות שאינן נכונות, היא "עלולה אף להוות הפרעה בלתי הוגנת לתעמולת בחירות, בהתאם להוראת סעיף 13 לחוק הבחירות" (סעיף 8 לעמדה). עם זאת, לעמדתו, אין צורך להכריע בסוגיה זו במסגרת ההליך דנן נוכח תחולתו של סעיף 4 לחוק הבחירות.

9. בעתירה זו, מדובר בשלט בחירות בו נכתב "להשתיק את המואזין ביפו! רק הליכוד יכול". בהקשר זה, טוען העותר בדומה לטענותיו בתר"מ 177/20, כי הקמפיין "פוגע בדו הקיום בתל אביב-יפו" (סעיף 4 לעתירה) ובעל פוטנציאל להביא להסתה נגד המיעוט הערבי.

10. המשיבים טוענים כי דין העתירה להידחות. לטענתם, הנושא מושא שלט הבחירות הוא בעיה אמיתית המעסיקה את תושבי דרום תל אביב-יפו. בהקשר זה, טוענים הם כי "על רקע האמור לעיל החליטה המשיבה 2 לשוב ולהעלות במסגרת מערכת הבחירות המתנהלת בימים אלה את הבעיה האמורה על סדר היום, ולהבטיח לציבור הבוחרים לפעול בנמרצות על מנת למצוא לה פתרון" (סעיף 4 לתשובה).

11. בנוסף, בדומה לעמדת המשיבים בתר"מ 177/20, יש לדחות את העתירה נוכח חשיבות חופש הביטוי הפוליטי המוקנה להם, ונוכח העובדה כי "אין להגביל ביטוי פוליטי אך בשל

פגיעתו ברגשות", ופגיעה מעין זאת לא מתקיימת נוכח העובדה כי הכרזות תלויות כבר למעלה משבוע ימים ולא הובילו לאלימות, ובנוסף תוכנן "אינו מקיים, אפילו לא בקירוב, את יסודות עבירת הסתה לגזענות, אלימות או טרור כמשמען בסימן א'1 בפרק ח' לחוק העונשין, התשל"ז 1977 ולפיכך ועל פי ההלכה הפסוקה המצוטטת לעיל, אין מניעה מלפרסמו" (סעיף 16 לעתירה).

12. לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, בדומה לעמדתו במסגרת תר"מ 177/20, דין העתירה להידחות נוכח העדר סמכות של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית ליתן צו מניעה בגין תוכן מודעה. כמו כן, טוען הוא על אף הפרסום מושא העתירה הוא "בעל תוכן בוטה ופוגעני המופנה כלפי אוכלוסייה מסוימת", אין בכך מספיק כדי להצדיק את פרסומו ופגיעה בחופש הביטוי הפוליטי המוקנה למשיבים. אציין כי היועץ המשפטי לממשלה ציין בעמדתו מספר מקורות על פיהן נסמכת מסקנתו זו, ובין היתר סעיף 17ב בחוק הבחירות המסמיך את יושב ראש ועדת הבחירות ליתן צו מניעה בגין הפרות של חוק זה ומספר חוקים נוספים; החלטה של השופט מ' חשין, כאשר כיהן כיושב ראש וועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 (תב"ם 15/2001 ש"ס נ' שינוי), על פיה אין סמכות ליתן צו מניעה בפרסום מודעה שאינה אמת; אי תחולתו של סעיף 13 לחוק הבחירות על המקרה דנן, ועוד.

13. היום קיימתי דיון במעמד הצדדים ובא-כוח היועץ המשפטי לממשלה. במהלכו, חזרו הצדדים על טענותיהם. אוסיף כי בא-כוח העותר הציע מספר מקורות לסמכות ליתן צווים במקרה דנן, וטען לגופם כי בהתאם למבחני הפסיקה, יש לפסול את שני דברי התעמולה על אף חופש הביטוי הפוליטי של המשיבים בשתי העתירות. המשיב 1 בתר"מ 177/20, שהתייצב בעצמו לדיון, חזר על טענותיו והדגיש כי יש להעניק משקל גדול לחופש הביטוי הפוליטי במהלך קיומה של מערכת בחירות. עוד אציין כי המשיבים בשתי העתירות, גם בתשובתם וגם בדיון שנערך לפניי, לא העלו טענות לעניין העדר סמכות ליתן צו במקרה דנן.

דיון והכרעה

סמכות

14. בטרם אדרש לשאלה העקרונית העומדת לפניי, יש לדון בשאלה המקדמית והיא האם בסמכות יושב ראש וועדת הבחירות ליתן צו מניעה בגין תוכן תעמולה גזענית, מודפסת ובאינטרנט.

15. חוק הבחירות שותק לעניין מתן צווי מניעה בגין תוכן תעמולה מודפסת. סעיפים 10 ו-10ב עוסקים בתעמולה מודפסת, אולם מטילים מגבלות צורניות בלבד. מכאן עולה השאלה האם שתיקת החוק לעניין מגבלות על תוכן תעמולה מודפסת מלמדת על העדר סמכות אם לאו.

16. בתב"כ 2/19 פרנקנטלר נ' אלדד (12.12.2012) (להלן: עניין פרנקנטלר), דן חברי השופט א' רובינשטיין בסוגיה זו ממש. מסקנתו הייתה כי קיימת סמכות ליתן צו מניעה בגין תעמולה גזענית מודפסת (שם, פסקאות ז' – יז'), זאת על אף עמדתו, בדומה לענייננו, של היועץ המשפטי לממשלה. אקדים ואציין כי גם לעמדתי קיימת סמכות במקרה דנן. את עמדתי זו ביססתי על מספר אדנים, אותם אפרט להלן.

17. ראשית, מסכים אני לקביעתו של חברי השופט א' רובינשטיין בגינה הגיע למסקנה כי קיימת סמכות ליתן צו מניעה במקרה זה. סעיף 15א(ד) קובע את סמכותו של יושב ראש ועדת הבחירות לאשר (וכפועל יוצא – לפסול) תעמולת בחירות בטלוויזיה. בפרשת חרות (בג"ץ 212/03 חרות נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד נז(1) 750 (2003)), קבע בג"ץ כי סמכות זו, על אף שתיקת החוק בעניין, משתרעת גם בנוגע לתשדירי רדיו. זאת, בהתבסס על הרציונאל כי "אין כל טעם סביר למצב דברים שבו על שידורי תעמולת הבחירות ברדיו אין כל פיקוח ואין כל רסן" (פסקה 11 לפסק דינו של הנשיא א' ברק).

18. כפועל יוצא, המצב החוקי טרם עניין פרנקנטלר היה כי ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית סמכות לפסול תעמולה בטלוויזיה (מכוח החוק החרות) וברדיו (מכוח הלכת חרות). חברי השופט א' רובינשטיין קבע בעניין פרנקנטלר בנוגע לאמור לעיל כי "אין כל טעם מהותי להבחין בין שידורי בחירות בטלויזיה, שידורי בחירות ברדיו ופרסומי חוצות. האם ניתן להעלות על הדעת סיטואציה בה תוכן כזה או אחר ייאסר לשידור בטלויזיה מחמת שהוא נושא מסרים גזעניים, אך ניתן יהיה לפרסמו ברבים באופן אחר?" (שם, פסקה יא). אין לי אלא להצטרף לעמדה זו.

19. עוד אציין כי בעניין פרנקנטלר, התעמולה המודפסת הייתה בקשר עם הבחירות לכנסת ולא לרשויות המקומיות. בבחירות לרשויות המקומיות, אשר במהלכן אנו נמצאים כעת, לא מתקיימת תעמולה בערוצי הטלוויזיה, ולפיכך סמכותו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לאשר מראש תעמולה בטרם שידורה, על פי סעיף 15א(ד) אינה רלוונטית. כמו כן, התעמולה ברדיו במהלך הבחירות לרשויות המקומיות אינה מצריכה גם היא את אישור יושב ראש ועדת הבחירות. עם זאת, לגישתי, הטעמים שהוצגו לעיל רלוונטיים ועומדים גם במקרה דנן. לא מצאתי הצדק לכך שבבחירות לכנסת ובבחירות לרשויות המקומיות יחול דין שונה והפוך, אשר יותיר חלל בנוגע לסמכותו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לפסול תעמולה מודפסת או באינטרנט.

20. כמו כן, לעניין זה, מקובלת עליי עמדתו של חברי, השופט א' רובינשטיין, על פיה בשונה מאישור א-פריורי של תעמולה ברדיו ובטלוויזיה, סמכותו של יושב ראש ועדת הבחירות במקרה דנן תוגבל רק למתן צווי מניעה בדיעבד בגין פרסום אשר תוכנו גזעני, פוגע בפרטיות וכיוצא בזאת (שם, פסקה טו).

21. שנית, ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית סמכות למנוע מרשימת מועמדים מלהתמודד בבחירות לרשויות המקומיות אם מצא כי "במטרותיה או במעשיה, במפורש או במשתמע, אחד מאלה... (3) הסתה לגזענות" (סעיף 39א לחוק הרשויות המקומיות). סמכות זאת ניתן להפעיל רק לאחר התייעצות עם סגני יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, אולם סמכות זו מסורה לו, ולו בלבד. אני מתקשה למצוא טעם לעובדה כי המחוקק בחר להעניק סמכות כה משמעותית, לפסול רשימת מועמדים, אשר טומנת בחובה פגיעה אנושה בזכויות החוקתיות להיבחר ולבחור, בידי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, ובחר מנגד שלא להעניק לו סמכות דומה בגין פרסומים גזעניים, שהשפעתם על זכויותיהם של המשיבים – פחותה.

22. שלישית, כבר נקבע בעבר כי ליושב ראש ועדת הבחירות סמכות ליתן צווי מניעה בגין פרסומי תעמולה מודפסים בהם עולה החשש להטעיית הציבור, בהקשר לסוגיה זו אמרתי באחת מהחלטותיי:

> **"כבר נקבע לא פעם כי אחת מתכליותיו המרכזיות של חוק הבחירות, ובצידה – סמכותו של יושב ראש הוועדה ליתן צו – היא בגין דבר תעמולה המהווה הטעיית הציבור (תב"כ 9/19 אייכלר נ' קדימה (17.1.2013), השופט א' רובינשטיין; מכתב של השופט מ' חשין, יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישה עשר, לסגני יושב ראש וועדת הבחירות, מיום 16.1.2001). סמכות זו עולה מתכליתו הכללית של חוק הבחירות, ומעוגנת בסעיף 13 לחוק הבחירות" (תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013) (להלן: עניין צור). וראו בדומה: תר"מ 94/20 פיירברג נ' פרידריך (9.9.2013); תר"מ 139/20 הליכוד נ' רשימת רחובותי (3.10.2013); תב"כ 38/19 רשימת הליכוד ביתנו נ' רשימת הבית היהודי (17.1.2013), השופט א' רובינשטיין).**

23. הווה אומר – אחת מהתכליות של חוק הבחירות היא מניעת הטעיה. זאת, לצד התכליות האחרות של החוק: הבטחת חופש הבחירה ומניעת השפעה בלתי הוגנת, שוויון בין המתמודדים השונים, והגבלת ההוצאות של המפלגות (השוו: בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692 (1992); תר"מ 4/19 סיעת "ישראל ביתנו" נ' בר שדה (8.2.2010), השופטת א' פרוקצ'יה). עוד אציין כי יושבי ראש ועדת הבחירות לאורך עשרות שנים נאותו ליתן צו בגין תעמולה מודפסת המעלה חשש להטעיית ציבור הבוחרים (ראו למשל: תר"מ 167/03 לוי נ' אסרף (27.10.2003), השופטת ד' דורנר; תר"מ 139/18 ברזילי נ' שאמה (5.11.2008), השופט א' ריבלין; תר"מ 39/89 אוסי נ' הרשימה הציבורית לעירית פתח-תקוה (27.2.1989), השופט א' חלימה).

24. ובמה דברים אמורים? מהסקירה לעיל עולה כי לאורך שנים ניתנו צווי מניעה על ידי יושבי ראש ועדת הבחירות המרכזית בגין תוכן תעמולה מודפסת. לפיכך, מתקשה אני לקבל את עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה על פיה "כאשר פרסום חוצות עומד בתנאים הטכניים המופרטים בסעיפים 10-10ב לחוק דרכי תעמולה, יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית אינו מוסמך להוציא צו מניעה ביחס לתוכנו של אותו פרסום... וזאת כל עוד תוכנו של הפרסום אינו מהווה עבירה על אחד מהחיקוקים המפורטים בסעיף 17ב(א) לחוק".

25. רביעית, הבחירות לרשויות המקומיות אמורות להתקיים בעוד פחות משבוע ימים. קביעה כי אין סמכות ליתן סעד בעתירות, תביא לכך שיוותר העותר ללא כל ערכאה מוסמכת אחרת שתדון בעתירות לגופן. מצב דברים מעין זה אינו ראוי, ודאי שעה שאין עוררין כי הגוף המוסמך לדון ולהכריע לגופם של דברים במרבית סוגיות דיני תעמולת הבחירות הוא יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית.

26. עוד יצוין כי אין נפקא מינה לגישתי אם הפרסומים בתר"מ 177/20 פורסמו ברשת האינטרנט או הופצו כמודעות מודפסות או כרוזים. יתרה מכך, שתיקת חוק הבחירות בנוגע לאינטרנט, ומנגד, קניית הסמכות בנושא זה תוך נקיטה בגישה פרשנית וניסיון לגשר בין החוק היבש למציאות הדינאמית, מחזקת אף היא את מסקנתי כי קמה סמכות בנושא זה (ראו לעניין זה: תר"מ 58/20 רשימת מהפך נ' רוכברגר (17.8.2013); עניין פרנקנטלר, פסקה ט"ז; תב"כ 16/19 רשימת הבית היהודי נ' רשימת הליכוד ביתנו (3.1.2013), השופט א' רובינשטיין). בהקשר זה, יפים דבריו של הנשיא א' גרוניס בבג"ץ 236/13 עוצמה לישראל נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית (15.1.2013) (להלן: פרשת עוצמה לישראל):

> **"מערכת הבחירות לכנסת ה-19 נערכת בצילם של שינויים משמעותיים ביותר בעולם התקשורת. שידורי התעמולה בטלויזיה וברדיו, שהיו בעבר הצינור המרכזי להעברת המידע מהרשימות לציבור הבוחרים, הם כיום רק חלק מסוים ממערך ההתקשרות של הבוחר והנבחר. אמצעי תקשורת אחרים, ובהם האינטרנט, הרשתות החברתיות, אמצעי התקשורת הזרים ואתרי הבית של הרשימות עצמן, תופסים חלק הולך וגדל במערך מאגרי המידע אליהם נחשף הציבור...** במצב דברים זה, בו ניתן להעביר מידע מן הרשימות לציבור – באופן ישיר או עקיף – באופנים שהחוק לא צפה אותם מראש, יש מקום לבחון את הצורך בהתאמת הדינים למציאות המשתנה" (**שם, פסקה 29**).

פסילת תעמולה גזענית – האיזון העקרוני

27. לאחר שעברנו משוכה זו, עולה השאלה האם במקרה דנן, יש לעשות שימוש בסמכותי ולפסול את שני הפרסומים. על מנת לענות על שאלה זו, יש להידרש לאיזון העקרוני בין הזכות לחופש הביטוי לבין האינטרס של שלום הציבור ורגשותיו.

28. לא ארחיב על חשיבות חופש הביטוי, ומקובלת עליי עמדתו של המשיב 1 בתר"מ 177/20, כי במקרה דנן עסקינן בחופש הביטוי הפוליטי בתקופת בחירות, עובדה המעניקה משקל ניכר אף יותר לזכות זו. מנגד, כאמור לעיל, ניצב לו האינטרס של שלום הציבור, ורגשות הקבוצה העלולים להיפגע נוכח ביטוי גזעני. האיזון העקרוני שנקבע במצב מעין זה, ואושרר במספר רב של פסקי דין של בית המשפט העליון, הוא מבחן הוודאות הקרובה. על פיו, נותיר את הפגיעה בחופש הביטוי בשם האינטרס רק מקום כי קיימת וודאות קרובה כי מימוש הזכות תוביל לפגיעה חמורה וקשה "המזעזעת את אמות הסיפים" באינטרס הציבורי (פרשת חרות; בג"ץ 6126/94 סנש נ' רשות השידור, פ"ד נג(3) 817 (1994); בג"ץ 4804/94 חברת סטיישן פילם בע"מ נ' המועצה לביקורת סרטים ומחזות, פ"ד נ(5)661 (1997)).

29. רק לאחרונה נדרש בג"ץ לסוגיה דומה מאד לענייננו. בפרשת עוצמה לישראל, הפך בג"ץ החלטה של קודמי לתפקיד, השופט א' רובינשטיין, אשר החליט לפסול חלק מתשדיר טלוויזיוני של רשימת עוצמה לישראל. זאת, נוכח היותו גזעני ו"אנטי ערבי", כלשונו. בג"ץ, מפי הנשיא א' גרוניס ובהסכמת יתר חברי ההרכב, קבע כי "קשה לומר שמתקיימים המבחנים המחמירים המצדיקים את הגבלת חופש הביטוי של הרשימות [ביניהן – רשימת עוצמה לישראל – ס' ג'], או שמידת הפגיעה ברגשות הציבור כתוצאה מצפייה בתשדירים אלה היא "מעבר לרמת הסיבולת הראויה" (שם, פסקה 29).

30. נוכח האיזון שהוצג לעיל, מקובלת עליי העמדה שהובעה בפסיקה כי פסילת פרסומים על ידי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית תיעשה במשורה, ורק בהתקיימות מבחן הוודאות הקרובה לפגיעה ממשית וחמורה שהוצגה לעיל. בהתאם לכל אלה, אפנה כעת לבחון את שני הפרסומים.

מן הכלל אל הפרט

תר"מ 177/20

31. ראשית, יש לדחות את טענות המשיבים לפיהן יש לדחות את העתירה על הסף. לעניין העובדה כי לא קיימת מפלגת "הליכוד ביתנו" בכרמיאל, בחרתי לעשות שימוש בסמכותי בהתאם לסעיף לנוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 (להלן: הנוהל), ולהורות על תיקון שם המשיבה 2. כמו כן, אמנם, העותר לא פנה בפנייה מוקדמת למשיבים בטרם הגשת העתירה, אולם נוכח סד הזמנים הלחוץ, והעובדה כי העותר פעל על פי סעיף 2(ב)(6) לנוהל ונתן טעם לאי מיצוי ההליכים, יש לדחות טענה זו. לעניין יתר טענות המשיבים, לא מצאתי גם בהן טעם המצדיק לדחות את העתירה על הסף.

32. יש לציין – במקרה דנן עסקינן בסרטון שהופץ באתר האינטרנט YOUTUBE, ובו נשמע קול המבקש לחקות מבטא ערבי כבד ומזמין את הצופים לטקס הנחת אבן פינה למסגד חדש שנבנה בעיר כרמיאל. לאחר מכן, נשמע קול עם מבטא ישראלי "צברי", שאומר כי רק הליכוד ימנע הקמת מסגד בישראל.

33. לגישתי קיימת וודאות קרובה כי סרטון זה יביא לפגיעה קשה וחמורה בשלום הציבור וברגשות האוכלוסייה הערבית-מוסלמית של מדינת ישראל. הסרטון משתמש במספר מוטיבים על מנת לאפיין ולסמן אוכלוסייה זו. זאת, באמצעות קול אשר מחקה מבטא ערבי, והבטחה כי מפלגת המשיבים תמנע הקמת מבנה דתי-מוסלמי בכרמיאל. בנוסף על כך, השימוש במבטא הכבד, ובשיבוש צורת ההגייה התקינה של מילים בעברית כדוגמת "בינה" במקום "פינה", מבקשת להגחיך ולהביא ללעג וקלס ציבור זה בכללותו. אני, כשלעצמי, מצאתי את המבטא של "נבילי" בסרטון פוגעני במיוחד. אגב, קיימים לא מעט ערבים-ישראלים שמדברים עברית תקנית וצחה ובמבטא אשר אינו נבדל ממבטא של כל ישראלי "צבר" אחר. משכך, הניסיון לגחך על אוכלוסיה שלמה חמור במיוחד.

34. כמו כן, השימוש בסרטון בביטויים כגון "שומרים על כרמיאל ציונית ומלוכדת" ו-"עיר ציונית עם צביון יהודי", מדירים מהמרקם האתני של העיר אוכלוסייה שלמה. אציין כי נכון לשנת 2011, בעיר כרמיאל (ובערבית – كرمئيل) מתגוררים 15% תושבים שאינם יהודים (פרופיל כרמיאל לשנת 2011, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, http://www.cbs.gov.il/publications13/local_authorities11_1531/pdf/231_1139.pdf).

35. נוכח זאת, לא ניתן להטיל ספק בעיניי כי מדובר בסרטון גזעני, וכי קיימת וודאות קרובה כי שידורו יפגע באוכלוסייה הערבית-מוסלמית של מדינת ישראל באופן קשה וחמור. לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על פרסום הסרטון או תוכנו בדרך אחרת על ידי המשיבים.

36. יש לציין כי משהגעתי למסקנה זו, התייתרה בעיניי הסוגיה האם יש לפסול את הסרטון נוכח החשש להטעיית הציבור, או את שידורו ברכב המסתובב בעיר בהתאם לסעיף 4 לחוק הבחירות. הצו שניתן אוסר על פרסום תוכן הסרטון בכל אופן שהוא.

תר"מ 178/20

37. יש לציין - במקרה זה עסקינן בתעמולה מודפסת בה נכתב "להשתיק את המואזין ביפו? רק הליכוד יכול". גם במקרה זה, לגישתי, קיימת וודאות קרובה כי הפרסום יביא לפגיעה קשה וחמורה בשלום הציבור וברגשות האוכלוסייה המוסלמית של מדינת ישראל.

38. המשיבים מנסים לשוות למודעה כסות של דאגה לרווחת תושבי דרום תל-אביב ויפו. אולם, המודעה מתמקדת בקריאות מואזין במסגד, סממן מובהק המזוהה עם האוכלוסייה הערבית-מוסלמית של מדינת ישראל, המונה נכון להיום כ-1,388,000 אזרחים. הפרסום לא מבקש באופן עיוור להסיר מן המרחב הציבורי מפגעי רעש, דוגמת ברים ומועדונים המשמיעים מוסיקה רועשת עד השעות הקטנות של הבוקר. במודעה שלפניי, הפרסום מתמקד במאפיין ייחודי של אוכלוסייה זו, ויוצא נגדה באופן בוטה, ישיר, ופוגעני. לטעמי, בנסיבות אלה, קיימת ודאות קרובה כי הפרסום יביא לפגיעה קשה וחמורה ברגשות אוכלוסייה זו. לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על פרסום המודעה על ידי המשיבים.

מספר הערות לפני סיום

39. הגעתי לתוצאה אשר הגעתי לאחר התלבטות לא קלה. חופש הביטוי היא זכות יסוד ממדרגה ראשונה. אולם, יש לזכור כי פגיעה בזכות אינה סוף פסוק. פגיעה בזכות מותרת וחוקתית, אם מנגד מוצב אינטרס שקיימת וודאות קרובה שייפגע נוכח מימוש אותה הזכות.

40. יש לציין כי לגישתי, שני הפרסומים במקרה שלפניי מזכירים יותר תשדיר מטעם מפלגת שינוי, אשר פסלה יושבת ראש ועדת הבחירות השופטת ד' בינייש (כתוארה אז), מאשר התשדיר בפרשת עוצמה לישראל. בפרשת שינוי, אושרה פסילתו של תשדיר מטעם מפלגת שינוי, אשר בו נראה אדם חילוני פוסע לעבר הקלפי, בעוד בדרכו נתלים על רגליו עוד ועוד חרדים. לאחר שהחילוני משלשל פתק הצבעה של שינוי לקלפי, דמויות החרדים מתחילות להתפוגג. עוד אציין כי בג"ץ דחה פה אחד עתירה שהוגשה על ידי מפלגת שינוי נגד החלטה זו (בג"ץ 2194/06 מפלגת שינוי נ' יושבת ראש ועדת הבחירות המרכזית (28.6.2006)). בפרשת עוצמה לישראל, אושר לבסוף על-ידי בג"ץ שימוש בשלושה משפטים: "בסכנין לא כולם משלמים ארנונה"; "במזרח ירושלים יש המצפצפים על החוק"; "בטייבה ובנגב יש הבונים וילות פיראטיות".

41. יצוין כי בבחירות הנוכחיות, נראה כי סוגיית יחסי יהודים-ערבים תפסה מקום לא קטן. אינני טוען כי לא מדובר בנושא חשוב, אף ברמה המוניציפאלית. נהפוך הוא. אולם, נראה כי הניסיון לעשות שימוש באוכלוסייה הערבית-מוסלמית למען רווח פוליטי, בא במקרים רבים על חשבון התמקדות בנושאים אחרים, חשובים לא פחות. בעיר חיפה, על דרך המשל, מתקיים דו קיום מלא ומעורר הערכה בין כל הדתות והעדות. עוד, בכפר גוש חלב (גִ'יש) (בערבית – الجش), שאוכלוסייתו הינה נוצרית ומוסלמית, קיימים קברים של חכמי סנהדרין. לא ידוע לי על מקרה אחד בו ניסו תושבי הכפר לעשות שימוש פוליטי ולקרוא להעברת הקברים משטח הכפר. נהפוך הוא, תושבי הכפר שבתיהם צמודים לקברים אלו מטפחים ושומרים עליהם בצורה מעוררת כבוד. יש להצר על כך שהמשיבים לא פעלו בסובלנות בדומה לנעשה בחיפה ובגוש חלב, ובמקומות רבים אחרים במדינה.

42. נוכח כל האמור לעיל, שתי העתירות מתקבלות כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

43. בהתאם לסעיף 17ב(ב) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959, החלטה זו נתונה לערר בפני מליאת ועדת הבחירות המרכזית. ערר יוגש בהתאם לנוהל הגשת ערר לפי סעיף 17ב(ב) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 שפורסם ברשומות, י"פ 5272 התשס"ד, עמוד 1873.

ניתנה היום, י"ג בחשון התשע"ד (17.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

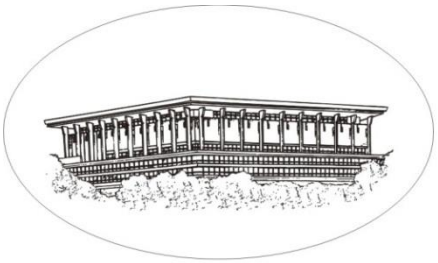

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ז בחשון התשע"ד
21 באוקטובר 2013

<u>ערר 01/20</u>
<u>תר"מ 177/20</u>

העוררים: 1. מר נוימרק קורן
2. רשימת הליכוד בעיר כרמיאל

נ ג ד

המשיב: חה"כ עמר בר-לב

בשם העוררים: עו"ד יצחק בם, מר נוימרק קורן

בשם המשיב: עו"ד עמיחי וינברגר, עו"ד עדי סדינסקי לוי

בשם היועץ המשפטי לממשלה: עו"ד יונתן ציון מוזס

ערר לפי סעיף 17ב(ב) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. ביום ט"ז בחשון התשע"ד (20 באוקטובר 2013), הגישו מר נוימרק קורן ורשימת הליכוד בעיר כרמיאל כתב ערר על החלטת כב' השופט סלים ג'ובראן, יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20.

2. כתב הערר הוגש על החלטה בתר"מ 177/20 חה"כ עמר בר-לב נ' מר נוימרק קורן ואח' שניתנה ביום י"ג בחשון התשע"ד (17 באוקטובר 2013), ולפיה ניתן צו מניעה האוסר על פרסום סרטון נושא העתירה, או תוכנו, בכל דרך.

3. בהתאם להוראת סעיף 17ב(ב) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959, נדון הערר בפני מליאת ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20, שכונסה בהקדם האפשרי לאחר קבלת הערר, ובהתאם להוראות סעיף 24 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969.

4. בפני מליאת הוועדה הונחו כתב הערר, כתב התשובה מטעם המשיב, עמדת היועץ המשפטי לממשלה בערר, החלטת יושב ראש הוועדה נושא הערר, וכן המסמכים שהונחו בפני יושב ראש הוועדה בדיון בעתירה גופה.

5. בדיון שהתקיים ביום י"ז בחשון התשע"ד (21 באוקטובר 2013), נשמעו בפני מליאת הוועדה העורר ובא כוחו, בא כוחו של המשיב, נציג היועץ המשפטי לממשלה, יושב ראש הוועדה, וכן חברי הוועדה שביקשו להביע עמדתם.

6. בתום הדיון החליטה מליאת הוועדה, ברוב קולות (14 נגד 2), בעד דחיית הערר ובעד אישור החלטת יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית האוסרת על פרסום הסרטון נושא העתירה, או תוכנו בכל אמצעי.

ניתנה היום, י"ז בחשון התשע"ד (21.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

י. איסור על פרסום אותיות

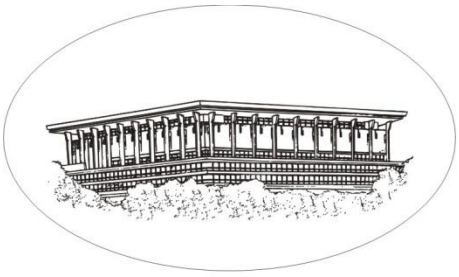

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ז באב התשע"ג
24 ביולי 2013

<u>תר"מ 47/20</u>

העותרים: מר צביקה צרפתי – סגן ראש עיריית כפר סבא

נ ג ד

המשיבים: 1. מר יובל לוי, חבר מועצת העיר כפר סבא
2. סיעת תפו"ח, עיריית כפר סבא

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בעתירה שלפניי, מלין העותר כנגד שימוש שעושים המשיבים באות "ס" ובשם "יובל לוי" באופן הנחזה לפתק בחירות. לטענתו, התנהלות זו עומדת בניגוד להוראות סעיף 7 לחוק הבחירות.

2. עוד מציין העותר כי כבר הוגשה עתירה נגד המשיבים בגין התנהלות זו (תר"מ 18/20 פרץ נ' לוי, הוגשה ביום 17.6.2013), אולם העתירה נמחקה נוכח התחייבות האחרונים להסתיר את האות "ס" מהשלטים. אולם, לטענת העותר, עד ליום הגשת העתירה הנוכחית (15.7.2013) טרם הוסרה האות "ס" משלטי התעמולה של המשיבים.

3. ביקשתי את תגובת המשיבים. בתשובתם, טוענים הם כי דין העתירה להידחות נוכח חוסר תום לב של העותר. לטענתם, העתירה חוזרת על טיעונים שהועלו במסגרת תר"מ 18/20 "לאחר שהמשיבים קיבלו את האישור לשימוש באות ס' ממפלגת ש"ס בכנסת" (סעיף 1 לתשובה).

4. לטענתם, בקשתו של העותר למנוע מהם באופן גורף משימוש באות ס', ולא רק לתקופת 42 הימים טרם הבחירות, וזאת על אף שלסיעתו שלו אין שום מעמד לגבי האות, נועדה להעמיס על המשיבים ותו לא. כמו כן, טוענים הם כי סיעתם כבר הדפיסה שלטים רבים הנושאים את האות ס'.

5. לגוף העניין, טוענים הם כי העותר נעזר בסָפַק הפרסום של העירייה כדי לאתר שלטים של המשיבים הנושאים את האות ס', וכי מדובר במספר קטן של שלטים (ארבעה) אשר בשגגה לא הוסרה מהם האות ס', ועתה גם מהם הוסרה האות.

המסגרת הנורמטיבית

6. סעיף 7 לחוק הבחירות קובע: "פרט לתקופת 42 הימים שלפני יום הבחירות לא תהיה תעמולת בחירות באמצעות השימוש – אם בכתב ואם בצורה אחרת – באות המציינת רשימת מועמדים". המועד הקבוע בסעיף 7 לעיל עדיין לא חל, ולפיכך, במועד זה – שימוש באות המציינת רשימת מועמדים אסורה, הן במישרין והן בעקיפין (ראו: תר"מ 34/20 קמיל נ' מועצה מקומית מזכרת בתיה (14.7.2013); תר"מ 4/20 קרן נ' "נתניה אחת" (28.4.2013); תר"מ 39/18 גל נ' נשרי (2.9.2008), השופט א' ריבלין)).

דיון והכרעה

7. דין העתירה להתקבל. הוראות סעיף 7 ברורות, וטענות המשיבים לעניין חוסר תום לב אינן ברורות, שעה והעותר אזכר את העתירה שהוגשה בתר"מ 18/20 באופן ברור (סעיפים 7-9 לעתירה). במסגרת זאת, ספק בעיני אם כוונת העותר הייתה כי אאסור על שימוש גורף באות ס' על ידי המשיבים, ונראה כי כוונתו הייתה רק בעת זו בהתאם להוראת סעיף 7 לחוק הבחירות.

8. בהמשך לכך, בהודעת המשיבים בתר"מ 18/20 מיום 23.6.2013 ציינו כי הם "פעלו באמצעות החברה המטפלת, להסתיר את האות ס' במרבית שלטיהם ו/או להחליף פרסומים [...] עבודת ההסתרה אמורה להסתיים מחר, 24.6.2013" (סעיף 5 להודעה). נוכח הסכמתם זו נמחקה העתירה. ברי, כי התחייבות בפני ועדת הבחירות מחייבת, ואין המשיבים רשאים לרוקן אותה מתוכן. על רקע זה, התנהלותם של המשיבים חמורה במיוחד.

9. לפיכך, ניתן צו האוסר על המשיבים לעשות שימוש באותיות המציינות רשימת מועמדים עד ליום ה-42 בטרם מועד הבחירות. ככל שקיימים שלטים מעין אלה ברחבי העיר, יש להורידם עד ליום 28.7.2013.

10. ככל שהעותר מוצא שלטים נוספים ברחבי העיר הנושאים את האות "ס" לאחר יום 28.7.2013, עליו לפנות בכתב אל המשיבים, ועליהם החובה להוריד אותם תוך שלושה ימים מיום קבלת המכתב.

11. בשולי הדברים, אציין כי לגישתי סעיף 7 לחוק הבחירות אינו חל בכל הנוגע לשימוש בשם מועמד באופן הנחזה לפתק בחירות. סעיף 7 ענייננו במניעת הטעייה. הבחירות לרשויות המקומיות מתקיימות בשני פתקים – כאשר על פתק ההצבעה לראש הראשות המקומית מופיעים שמות המתמודדים. לפיכך, כל עוד אין שני מועמדים בעלי שם זהה, אינני רואה כיצד פרסום פתק הנחזה לפתק בחירות ונושא שם מועמד לרשות מקומית סותר את סעיף 7 לחוק הבחירות במובנו התכליתי.

12. סוף דבר, העתירה מתקבלת כאמור לעיל. המשיבים ישאו בהוצאות העותר בסך של 3,000 ש"ח.

ניתנה היום, י"ז באב התשע"ג (24.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

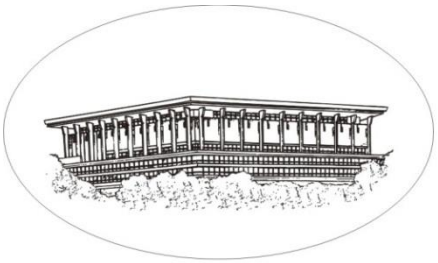

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ט באלול התשע"ג
25 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 71/20</u>

העותרת: סיעת "רק ראשון בראשות דב צור"

נ ג ד

המשיבים: 1. מר אסף דעבול
2. סיעת "פז"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. ביום 4.8.2013, ניתנה החלטה שעניינה צווי מניעה שביקשה העותרת נגד המשיבים. דחיתי את העתירה על הסף בשל אי מיצוי הליכים. כן ציינתי כי "אם אכן מדובר בפרסום בפועל, אין בהחלטה זו כדי למנוע הגשת עתירה חדשה בנושא, לאחר מיצוי הליכים כנדרש על פי דין" (סעיף 13 להחלטה). מכאן העתירה שלפניי.

2. העותרת טוענת כי המשיבים תלו שלטים ומודעות הנושאים אותיות בניגוד לסעיף 7 לחוק הבחירות לכנסת; בנוסף, הציבו המשיבים שלטים במקומות ציבוריים בניגוד לסעיף 10 לחוק.

3. ביקשתי את תגובת המשיבים. בתשובתם, מציינים הם כי העותרת לא העבירה לידיה את העתירה או את מכתב ההתראה, וכי יש לדחות את העתירה משום שלא הוגש ערעור על החלטתי בתר"מ 54/20, שם דחיתי את טענות העותרת. עוד מציינים הם כי העתירה הוגשה שלא בניקיון כפיים, משום שהעותרת בעצמה הפרה את הוראות חוק הבחירות, ותלתה שלטים הכוללים אותיות שנתלו במקומות אסורים. לגופם של דברים, טוענים הם כי התצלומים שצירפה העותרת ישנים והשלטים שבהן הוסרו זה מכבר. כמו כן, מציינים כי "המשיבים פעלו ופועלים אף בימים אלה להסרתם" (סעיף 7 לתשובה).

4. עוד לעניין זה, טוענים העותרים כי לא ידוע להם על שלטים קיימים המפרים את הוראות חוק הבחירות. וכי הם פועלים "בימים אלה ממש להסרת כל השלטים והפרסומים שנתלו על ידי פעיליו הרבים ופורסמו ללא ידיעתו במידה שאלו פורסמו בניגוד לחוק" (סעיף 8 לתשובה).

דיון והכרעה

5. דין העתירה להתקבל. סעיף 7 לחוק הבחירותקובע: "**פרט לתקופת 42 הימים שלפני יום הבחירות לא תהיה תעמולת בחירות באמצעות השימוש – אם בכתב ואם בצורה אחרת – באות המציינת רשימת מועמדים**". המועד הקבוע בסעיף 7 לעיל עדיין לא חל, ולפיכך, כעת, שימוש באות המציינת רשימת מועמדים אסורה (ראו: תר"מ 29/20 צילקר נ' עיריית אשדוד(22.7.2013); תר"מ 34/20 קמיל נ' מועצה מקומית מזכרת בתיה (14.7.2013).

6. המשיבים טוענים כי הנספחים שצורפו על ידי העותר הם של שלטים ישנים אשר הוסרו, וכי במקביל הם פועלים בימים אלה להסרת שלטים נוספים. כמו כן, טוענים הם כי לא ידוע להם על שלטים שנתלו על ידי פעילים, וכי הם פועלים להסיר כאלה שלטים ככל שנתלו. אינני מבין כיצד ניתן גם לפעול להסרת שלטים, ובמקביל לא להכיר בקיומם. המסקנה העולה היא לא ניתן להסתמך על התצהיר שהגישו המשיבים, ונראה כי קיימים כעת ברחבי העיר שלטים הנושאים אותיות. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לעשות שימוש עד למועד הקבוע בחוק באותיות הנראות כפתקי בחירה, או אותיות כלשהן המציינות רשימת מועמדים.

7. לעניין טענות העותרת בנוגע להפרה של הוראות סעיף 10(א) לחוק הבחירות, נראה על פניו כי אכן הוצבו שלטים במקומות ציבוריים בניגוד לסעיף 10(א)(4) לחוק הבחירות. בנוסף, טענתם של המשיבים לעניין זה היא כי גם מפלגות אחרות תולות שלטים במקומות אסורים. כפי שכבר ציינתי מספר פעמים, טענות מעין אלה אין להעלות במסגרת כתב תשובה אלא במסגרת עתירה, ולפיכך הן נדחות (השוו: תר"מ 68/20 קוניק נ'

בן שחר (19.8.2013); תר"מ 66/20 ציקלר נ' לסרי (21.8.2013)). לפיכך, ניתן צו האוסר על המשיבים להציב שלטי תעמולה בניגוד לסעיף 10(א) לחוק הבחירות.

8. נוכח האמור לעיל, העתירה מתקבלת. המשיבים ישאו בהוצאות העותרת בסכום של 4,000 ש"ח.

ניתנה היום, י"ט באלול התשע"ג (25.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

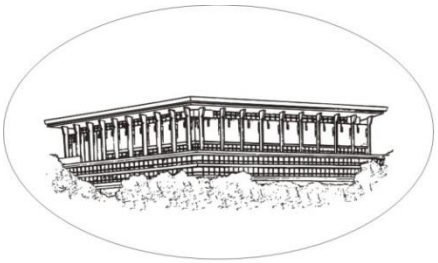

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"א בתמוז התשע"ג
27 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 76/20</u>

העותר: סיעת מפלגת העבודה בגבעתיים

נ ג ד

המשיבים: 1. מר רן קוניק
2. סיעת "גבעתיים שלנו"

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקשת העותרת כי יינתן צו מניעה בגין פרסומים הכוללים אותיות המציינות רשימת מועמדים. לטענתם, המשיבים הפיצו כרוזים, פרסמו סרטון באתר You-Tube, תמונות בדף הפייסבוק של הסיעה, ומודעת תעמולה בעיתון - כולם כוללים את צמד האותיות "רק", באופן שמנוגד להוראת סעיף 7 לחוק הבחירות.

2. ביקשתי את תגובת המשיבים. בתשובתם, טוענים הם כי המשיבה 2 התמודדה בבחירות האחרונות תחת האותיות "רק", וכי "אותיות אשר על פי הדין יאושרו לה, קרוב לודאי, גם לצורך ההתמודדות הקרובה" (סעיף 2 לתשובה). בנוסף, טוענים הם כי מפלגות

רבות המתמודדות בבחירות הקרובות בעיר עושות שימוש באותיות המציינות רשימת מועמדים. לטענתם, העותרת לא הגישה בקשה לצו נגד מפלגות אלה "אשר מצויות כיום בקואליציה עם רשימתה הנוכחית" (סעיף 6 לתשובה). לגופם של דברים, טוענים הם כי הם "נערכו כדי להמנע מכל הפצה נוספת ו/או הותרה, על כנו, של פרסום שעלול לפגוע בדרישות החוק" (סעיף 9 לתשובה). במסגרת זאת, מתחייבים הם כי ימנעו מכל פרסום הכולל את האותיות עד למועד הקבוע בחוק.

דיון והכרעה

3. סעיף 7 לחוק הבחירות קובע כי "**פרט לתקופת 42 הימים שלפני יום הבחירות לא תהיה תעמולת בחירות באמצעות השימוש – אם בכתב ואם בצורה אחרת – באות המציינת רשימת מועמדים**". המועד הקבוע בסעיף 7 לעיל עדיין לא חל, ולפיכך, במועד זה – שימוש באות המציינת רשימת מועמדים אסורה, הן במישרין והן בעקיפין (תר"מ 4/20 קרן נ' "נתניה אחת" (28.4.2013); תר"מ 29/20 צילקר נ' אשדוד (22.7.2013)).

4. המשיבים טוענים כי קרוב לוודאי שמנהל הבחירות יקבע כי האותיות אשר הם עושים בהם שימוש כעת אכן ישמשו אותם ביום הבחירות. אין בכך כדי להוריד או להעלות מהטענות שהעלתה העותרת נגדם. כידוע, תכליתו של סעיף 7 היא למנוע הטעיה במקרה ובסופו של יום יוחלט כי מפלגה לא תקבל את האותיות בהן היא חפצה ופרסמה. בשלב זה, אין למשיבים כל אפשרות לדעת אם האותיות "רק" יוענקו לה, אם לאו.

5. בתשובה, המשיבים טוענים כי הם נערכים כדי להימנע מהפצה נוספת או הותרתה על כנה של תעמולה הכוללת אותיות. יש לברך על יוזמה זו, אך אין בה די. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לעשות שימוש עד למועד הקבוע בחוק באותיות הנראות כפתקי בחירה, או אותיות כלשהן המציינות רשימת מועמדים.

6. לעניין טענותיהם של המשיבים להפרות של חוק הבחירות על ידי מפלגות אשר נמצאות עם העותרת בקואליציה, ציינתי לאחרונה כי טענות מעין אלה יש להעלות במסגרת עתירה ולא במסגרת כתב תשובה, ולפיכך יש לדחותן (השוו: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני(14.8.2013); תר"מ 68/20 קוניק נ' בן שחר(19.8.2013)).

7. המשיבים ישאו בחלקים שווים בהוצאות העותרת בסכום כולל של 3,000 ש"ח.

ניתנה היום, י"ב באלול התשע"ג (27.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

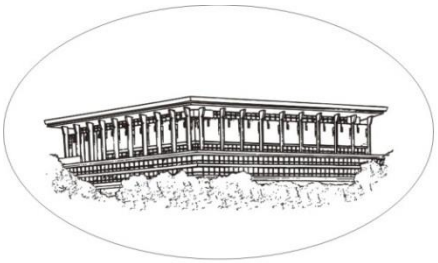

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ז באלול התשע"ג
2 בספטמבר 2013

<u>תר"מ 84/20</u>

העותרת: גב' רונית ארנפרוינד כהן

נ ג ד

המשיבים: 1. מר צבי גור, ראש עיריית יבנה
2. רשימת "יבנה שלנו"

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

בשם העותרת: עו"ד גיא בוסי

בשם המשיבים: עו"ד משה פורמן

<u>החלטה</u>

בעתירה שלפניי, מבקשת העותרת כי יינתן צו מניעה בגין פרסומים הכוללים אותיות המציינות רשימת מועמדים. המשיבים בתגובתם טוענים כי הפרסומים עליהם מלינה העותרת נעשו בשגגה. במסגרת זאת, מציינים הם כי נוכח העובדה שמפלגת ש"ס אישרה להם להשתמש באות "ש", סברו כי יכולים הם להשתמש בה גם בפרסומים.

דין העתירה להתקבל. סעיף 7 לחוק הבחירות קובע כי "פרט לתקופת 42 הימים שלפני יום הבחירות לא תהיה תעמולת בחירות באמצעות השימוש – אם בכתב ואם בצורה אחרת – באות המציינת רשימת מועמדים". המועד הקבוע בסעיף 7 לעיל עדיין לא חל, ולפיכך, במועד זה – שימוש באות המציינת רשימת מועמדים אסורה, הן במישרין והן בעקיפין (תר"מ 4/20 קרן נ' "נתניה אחת" (28.4.2013); תר"מ 29/20 צילקר נ' אשדוד (22.7.2013)).

במסגרת זאת, אין כל נפקות לאישורה של מפלגת ש"ס לשימוש באות "ש". עסקינן בתעמולה תוך שימוש באותיות, טרם אישור האותיות למפלגות השונות על ידי מנהל הבחירות. על אף אישורה של מפלגת ש"ס, יכול והאות תוקצה בסופו של יום לסיעה אחרת, ובמקרה מעין זה פרסומים מטעם המשיבים הכוללים אות זו יהוו הטעייה. בנוסף, תמוה בעיניי כיצד ראש עיר מכהן אינו מודע להוראות סעיף 7 לחוק הבחירות ותולה את ההפרות הברורות שביצעה סיעתו באי ידיעת הדין. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לעשות שימוש באותיות הנראות כפתקי בחירה, או אותיות כלשהן המציינות רשימת מועמדים, וזאת עד למועד הקבוע בחוק.

המשיבים ישאו בהוצאות העותרת בסכום כולל של 5,000 ש"ח. למען הסר ספק, ההוצאות לא ישולמו מקופת העירייה.

ניתנה היום, כ"ז באלול התשע"ג (2.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

אי מיצוי הליכים

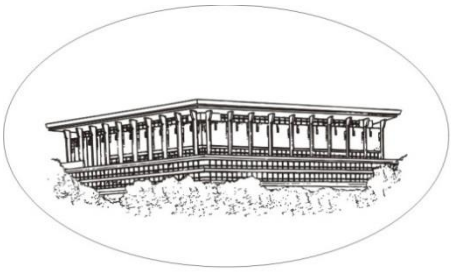

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופטת אסתר חיות

מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ירושלים, י"ז באב התשע"ג
24 ביולי 2013

<u>תר"מ 35/20</u>

העותרים:
1. עו"ד יעקב בורובסקי
2. מר שמואל גלבהרט
3. ד"ר איתי גלבוע

נ ג ד

המשיבים:
1. מר יונה יהב, ראש עיריית חיפה
2. עיריית חיפה

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

בשם העותרים: עו"ד גפנית לגזיאל שבבו

בשם המשיבים: עו"ד ענבל ריבלין; עו"ד נורית ברעם

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתנו מספר צווי מניעה נגד המשיבים.

2. הראשון, עניינו באירועים המתוכננים להתקיים במהלך הקיץ הקרוב בעלות 2.5 מיליון ש"ח לטובת מיתוג קריית ספורט חדשה המוקמת בעיר (ואשר

בנייתה טרם הסתיימה). במסגרת זאת, מציינים העותרים כי על אף שעבודות בניית מתחם הספורט טרם הושלמו, הוקצו כמיליון ש"ח לחנוכת פסל שיוצב במתחם. לטענתם, האירועים המתוכננים מהווים תעמולה אסורה תוך שימוש בכספי ציבור.

3. השני, עניינו בפרסומים עיתונאים אסורים המהווים לגישתם תעמולת בחירות:

א. במוסף "מסלול" מעיתון ידיעות אחרונות אשר הוקדש לעיר חיפה, פורסם ביום 8.7.2013 לטענתם פרסומות ותכנים פרסומיים שמומנו על ידי העירייה. במסגרת זאת, מציינים העותרים כי חלק מן הפרסומות הן לפסטיבל גולדסטאר אשר עתיד להתקיים עוד למעלה מחודש (והוא אחד מן האירועים בגינם ביקשו העותרים את הצו הראשון), ומכך עולה כי "הפרסום נועד להעצמה של עיריית חיפה וראש העיר כתעמולת בחירות" (סעיף 18 לעתירה). מסקנה זו גם עולה לגישתם של העותרים מפוסט שהעלה המשיב 1 לדף הפייסבוק שלו, שפונה אל המנויים בבקשה כי יעיינו במוסף, ומכך שעובדי המשיבה 2 פנו אל העותרים עצמם וסיפרו להם על האמור לעיל.

ב. חוברת פרסומית שחולקה לתושבי חיפה יחד עם עיתון "הארץ" באורך של 40 עמודים, וכללה פרסום לאירועים עתידיים במוזיאונים ברחבי העיר. במסגרת טענה זו, מציינים העותרים כי יושב ראש דירקטוריון מוזיאוני חיפה (אשר החוברת הופצה מטעמה) משמש גם כמו"ל ועורך המקומון "ידיעות חיפה". לדידם, עובדה זו מצביע על ניגוד עניינים בו מצוי האחרון, בין היותו עובד ציבור מחד, ומו"ל עיתון מאידך.

ג. במקומון "ידיעות חיפה" ביום 5.7.2013 פורסמה מודעה תחת הכותרת "חדשות המחר – רמת הנשיא עדכונים מהשטח יולי 2013", מטעם חברת הנדל"ן והבנייה גב-ים. לטענת העותרים, המודעה מהווה תעמולת בחירות אסורה, זאת נוכח ניגוד עניינים הנובע מכך שחברת גב ים מחזיקה יחד עם החברה הכלכלית בחיפה בחברת מת"מ. לאור זאת, פרסום התקדמות בניית השכונה, יחד עם דיווחים נרחבים בנוגע לבית הספר שמוקם במסגרתה, הכולל גם ציטוט מפי המשיב 1 כי "בית הספר יוקם ברמה של חמישה כוכבים על פי סטנדרטים גבוהים", הוא תעמולה אסורה.

ד. עוד מציינים העותרים עלון בשם "עירונט", אשר "עד לא מזמן יצא לתפוצה של אלפי נמענים וכל כולו שיר הלל ליונה יהב והנהלת העירייה [...] בפרסומי דוברות העירייה, עד לרגע זה, יש כל כך הרבה דיס-אינפורמציה, וייחוס

קרדיטים לראש העירייה והנהלתה שלא מגיעים להם כלל, ותקצר היריעה למנותם" (סעיף 28 לעתירה).

4. השלישי, עניינו תעמולה אסורה בפרסום ברדיו. במסגרת זאת, טענתם מופנית נגד פעילותו של מר דני נישליס, הבעלים והעורך של תחנת הרדיו האזורית "רדיו חיפה", המתמודד בבחירות הקרובות למועצת העיר במסגרת רשימתו של המשיב 1. לטענתם, מיום ההכרזה "סיקורי הבחירות ברדיו חיפה מוטים, באופן ברור לכל מאזין. כתוצאה מכך הופכת תחנת רדיו חיפה למכשיר תעמולה, המקדם את ענייניו של יונה יהב ואת בחירתו של דני נישליס, בעוד רשימות אחרות לא זוכות לסיקור וכאשר הן סוף סוף מאוזכרות, בדרך כלל זהו סיקור שלילי" (סעיף 30 לעתירה).

5. הרביעי, עניינו מאות שלטים אשר הציבה המשיבה 2 ונושאים את שמו של המשיב 1, אשר מבשרים על ריבוד כבישים ברחבי העיר נוכח מצבם הירוד. העותרים מציינים כי המשיבים הסירו את שמו של המשיב 1 מהשלטים, אולם, הם מהווים מטרד נוכח צפיפותם וכמותם, ומהווים סכנה לציבור. לפיכך, מדובר לגישתם בתעמולה אסורה.

במסגרת זאת, טוענים הם כי עובדי החברה אשר רכשו את השלטים סיפרו להם כי השלטים נרכשו בהוראת המשיב 1 "במחירים מופקעים", והעובדים יודעים כי "השלטים אינם חלק משגרת עבודתם, הם לא נחוצים לעבודתם, הם נאלצים לעבור על החוק בהצבתם, לעתים כמחוברים על גבי מדרכה, ללא היתר בניה ולעתים, תוך חסימה פיזית של מעבר הולכי הרגל" (סעיף 33 לעתירה).

עוד טוענים הם כי בפינת רחובות שדרות הנשיא ושדרות הציונות, נותר שלט מחובר לקרקע הנושא את חתימתו של המשיב 1, וזאת על אף שהעבודות במקטע זה הסתיימו זה מכבר. כמו כן, טוענים העותרים כי הוצבו שלטים בחתימתו של המשיב 1 ובהוראתו כחלק ממבצע להחלפת תחנות היסעים. לבסוף, טוענים הם כי המשיב 1 פנה לחברת מי כרמל בדרישה כי הראשונה תציב שלט בחתימתו בכל מקום בו היא מבצעת עבודות.

6. החמישי, עניינו שלט חוצות אשר הוצב על ידי המשיבה 2, בו נכתב "עיריית חיפה מקימה לרווחת ילדי בית הספר אולם ספורט בבית ספר רמת אלון", אשר לדידם מהווה הבטחת בחירות אסורה שעלולה גם להוות עבירה פלילית. בדומה, לטענתם, הוצבו שלטים גם בטיילת העיר המבשרים כי תיבנה בקטע סלול טיילת בעתיד, ושלט בדבר הקמת "פארק אקסטרים" בשכונת קריית חיים.

7. השישי, עניינו כנסים הנערכים בעיר בחודשים האחרים. במסגרת זאת, מציינים העותרים הצגה מסחרית אשר התקיימה ביום 2.7.2013 באולם בבעלות המשיבה 2, במסגרתה המשיב 1 נשא דברים טרם תחילתה "והציג עצמו לפני קהל הצופים, כמחייה שפת היידיש, לא פחות. במעמד זה, הוא הבטיח לצופים הבטחות סרק לשנה הבאה" (סעיף 40 לעתירה). מלבד זאת, מציינים העותרים חמישה כנסים המתוכננים להתקיים בעיר במהלך החודשים הקרובים (תוך ציון שמדובר ברשימה חלקית בלבד), ולטענתם קיים חשש כי המשיב 1 יעשה בהם שימוש, וישא דברים המהווים תעמולה אסורה.

8. המשיבים בתשובתם טוענים כי דין העתירה להידחות על הסף ולגופה. לעניין דחייתה על הסף, מציינים הם כי העתירה הוגשה בשיהוי ניכר וכי העותרים לא פנו אליהם בטרם הגשת העתירה, בניגוד לנוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 (להלן: הנוהל החדש). לטענתם, העותרים לא פנו בפנייה רשמית אליהם, וכי הפנייה הנטענת אל היועץ המשפטי של העירייה "הינה בבחינת מס שפתיים ואינה עומדת בכלל זה ונעדרת כל הסבר לעניין העדר הפנייה המוקדמת" (סעיף 9 לתשובה). עוד מציינים המשיבים כי יש לדחות את העתירה משם היותה כוללנית ונעדרת תשתית עובדתית רלוונטית, ונוכח העלאת טענות שונות כלפי צדדים שלישיים אשר לא צורפו לעתירה, כל זאת בניגוד לנוהל החדש.

9. לעניין הצו הראשון, טוענים המשיבים כי קיום אירועים אלה אינם מהווים תעמולת בחירות. במסגרת זאת, טוענים הם כי מיתוג קריית הספורט נובע מרצונה של המשיבה 2 להפוך את אצטדיון הכדורגל החדש הנבנה למתחם תרבות, וכי התקציב שהופנה לטובת כך אינו חורג מהנהוג בעיר בשנים קודמות. בעניין זה, מציינים המשיבים כי הוחלט לצמצם את אירוע חנוכת הפסל שיוצב במקום, וכי הפסל עצמו הוענק לעיר במתנה.

10. לעניין הצו השני, טוענים המשיבים כי בכל הנוגע למוסף מסלול, חוברת במתכונת דומה מתפרסמת מדי שנה בשנים האחרונות, ובחוברת לא מאוזכר המשיב 1 באופן כלשהו, מתוך רצון להקפיד על הוראות הדין. במסגרת זאת, טוענים הם כי הפרסומים במסגרת החוברת לא היו כרוכים בעלות כספית מטעמם, ולפיכך לא נעשה כל שימוש במשאבי ציבור. כמו כן, לעניין הדברים שפרסם המשיב 1 בדף הפייסבוק שלו, מציינים המשיבים כי מדובר בדברים שפורסמו על ידיו בדף הפייסבוק הפרטי שלו, מטעמו וללא כל שימוש במשאבי ציבור.

בכל הנוגע לחוברת הפרסומית לאירועים במוזיאונים בעיר, טוענים המשיבים כי מדובר בחוברת המתפרסמת מדי שנה באותה התקופה, והוא בגדר כמהלך שיווקי ותו לא, שאינו מהווה תעמולת בחירות. לעניין ניגוד העניינים עליו מלינים העותרים, טוענים המשיבים כי נוכח העובדה שיו"ר הדירקטוריון לא צורף כצד לעתירה, אין באפשרותם להגיב לטענות המועלות כלפיו בשמו. כך לגישתם גם הדין בכל הנוגע לפרסום המודעה במקומון "ידיעות חיפה". לבסוף, לעניין עלון ה"עירונט", טוענים המשיבים כי מדובר בשבועון המתפרסם מזה כעשר שנים, המכיל תכנים אינפורמטיביים גרידא, וללא כל אזכור שמו או תמונתו של המשיב 1.

11. לעניין הצו השלישי, טוענים המשיבים כי מדובר בטענות כלליות, וכי נשוא טענות העותרים כלל לא צורף כצד לעתירה.

12. לעניין הצו הרביעי, טוענים המשיבים כי השלטים המבשרים על ריבוד הכבישים אינם נושאים את שמו של המשיב 1, והם בגדר מידע לציבור ולא מהווים תעמולת בחירות. לעניין השלט בפינת שדרות הנשיא והציונות, טוענים הם כי חתימת ראש העיר הוסרה משלט זה. לעניין השלטים בתחנות ההיסעים, טוענים הם כי השלטים הוצבו בהתאם להוראות נגישות, מהווים מידע לציבור, וכי אינם כוללים את שמו של המשיב 1. בהמשך לכך, הטענה בדבר פנייתו של המשיב 1 לחברת מי כרמל בדרישה להצבת שלטים בכל מקום בו מתבצעות עבודות מטעמה מוכחשת על ידם, ונעדרת כל ביסוס ראייתי.

13. לעניין הצו החמישי, המשיבים החליטו להסיר את השלט בדבר אולם הספורט, וזאת נוכח העובדה כי בנייתו טרם החלה. יחד עם זאת, לטענתם השלטים שהוצבו בטיילת ובאתר בניית פארק האסטרים אינפורמטיביים, אינם מאזכרים בדרך כלשהי את המשיב 1, ולפיכך אינם מהווים תעמולת בחירות.

14. לעניין הצו השישי, טוענים המשיבים כי ההצגה שהתקיימה ביום 2.7.2013 היא אירוע שלא נערך תוך שימוש כלשהו בכספי ציבור, והתיאטרון שכר בתשלום את השימוש באולם, ואין בעובדה זו כדי להפר הוראת דין כלשהי. לטענתם, מארגני ההצגה הפצירו במשיב 1 לשאת דברים נוכח היותו דובר יידיש, והוא נשא דברים קצרים אשר לא היוו תעמולת בחירות. לעניין חמשת הכנסים הנוספים אשר מציינים העותרים, יחד עם טענתם בדבר ריבוי כנסים בעת האחרונה בעיר, טוענים המשיבים כי האירועים מתקיימים ללא מעורבות או מימון מטעם העירייה, או לחילופין מתקיימים באופן סדיר ללא כל קשר לבחירות המתקרבות. לכך יש להוסיף כי טענותיהם לעניין שימוש שעושה המשיב 1 באירועים לשם תעמולת בחירות נטענו בעלמא וללא כל ביסוס ראייתי.

15. העותרים הגישו ביום 22.7.2013 תשובה מטעמם לתשובת המשיבים. תשובה זו הוגשה ללא כל בקשה להגשת תשובה. די בכך כדי להביא לאי קבלתה. בבחינת לפנים משורת הדין יצוין כי העיון בתשובה מעלה שאין בתשובה כדי לשפוך אור נוסף על האמור בבקשה המקורית, ובעיקרה היא חולקת על הטענות העובדתיות של המשיבים שעל פיהן שלטים הוצבו רק באזורים בהם מתקיים פיתוח בפועל.

המסגרת הנורמטיבית

16. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור על שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות", וזאת, ללא תלות בקירבה למועד הבחירות. במסגרת זו פעולה תסווג כתעמולת בחירות על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)), וככל שמועד הבחירות קרוב יותר תתחזק ההנחה שמטרת הפעולה היא להשפיע בעקיפין על הבוחר, אף אם לפעולה תכלית העומדת בפני עצמה.

17. לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות יש לבחון, בין היתר, האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית; מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים; ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013) (להלן: עניין פרס). כמו כן יש לזכור כי בששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה (ראו: תר"מ 33/20 קוניק נ' בן שחר (15.7.2013)).

דיון והכרעה

18. הצדדים חלוקים בשאלה האם ביצעו העותרים מיצוי הליכים, כנדרש על פי הנוהל החדש (וראו בהקשר זה תר"מ 16/20 קונינסקי נ' אלדר (23.6.2013), פסקאות 44-38). עיינתי בתכתובת בין הצדדים טרם הגשת העתירה הנוכחית. ספק אם ניתן לראות במכתבה של תנועת אומ"ץ ליועץ המשפטי לממשלה (המצורף כנספח ד' לעתירה) כמיצוי הליכים מול המשיבים טרם הגשת העתירה. פניית תנועת אומ"ץ ליועץ המשפטי לממשלה נסובה סביב בקשה לחקור את התנהלות

המשיבים בהקשרים שונים, שלרובם ככולם אין כל נגיעה להליך הנוכחי. יצוין בהקשר זה כי העותרים לא צירפו לעתירה את התשובה שנשלחה אל תנועת אומ״ץ על ידי היועץ המשפטי לעירייה (שצורפה לתשובת המשיבים כנספח א׳).

19. בהמשך לכך, לא מצאתי לנכון להתייחס לטענות העותרים כי מיצוי ההליכים בוצע באמצעות פניות בכתב לוועדה המקומית לתכנון ובנייה. זאת, הן מאחר שטענה זו הועלתה לראשונה במסגרת התשובה לתשובת המשיבים, שהוגשה שלא כדין, הן מאחר שלא צורף כל תיעוד המעיד על ביצוע פניות אלו ועל הטיפול בהן, והן מאחר שלא מדובר בפניות למשיבים אלא לגורם שלישי. כך הם אף הדברים ביחס לטענות העותרים למיצוי הליכים טלפוני ובאמצעות מיסרונים סלולאריים, שלא הוכחו ולו ברמה ראשונית, וממילא, לא ניתן לדעת מה תוכן הטענות שהעלו הם למול המשיבים.

20. די באי מיצוי ההליכים על מנת להביא לדחייתה של העתירה על הסף. בבחינת למעלה מן הצורך יצוין כי לא מצאתי שיש בעתירה ממש אף לגופה. ענייה של העתירה בבקשה לצו הראשון, השני, הרביעי והחמישי בפרסומים שוטפים אודות אירועים הנערכים על ידי המשיבה 2. עניינה של העתירה בבקשה לצו השישי היא בשילוט המיידע בדבר פרויקטים שונים של העירייה, לרבות תיקון דרכים. העותרים אינם טוענים כלל כי הפרסומים כללו זיהוי של האירועים השונים עם המשיב 1, ואף לא הצביעו על היות הפרסום יותר מידוע של הציבור במתרחש גרידא. אמנם, אפשר כי פעילות מוגברת של עירייה לקראת תקופת בחירות יכולה, בנסיבות מסוימות, להימצא כתעמולת בחירות, מקום בו היקף הפרסום מהווה תעמולת בחירות עקיפה לראש העיר המכהן. יחד עם זאת, במקרה הנוכחי, כעולה מתגובת בא-כוח המשיבים, הוא היועץ המשפטי של העירייה, השילוט והפרסומים של העירייה נעשו כדרך שגרה, מבלי שהייתה לבחירות הצפויות השפעה על היקפם או על אופיים.

21. אשר לצו השישי המבוקש, ככל שעניינו בכנס שנערך ביום 2.7.2013, ממילא לא מבוקש כל סעד אופרטיבי ומשכך אין מקום למתן צו. בהמשך לכך, אין לצפות כי בשל הבחירות הקרובות תופסק כלל הפעילות בעיר, וכן אין חובה למנוע כל השתתפות של ראש העיר באירועים עירוניים. כפי שפורט לעיל, המבחן לשם האבחנה האם מדובר בפעילות מותרת במסגרת התפקיד או בתעמולת בחירות אסורה הוא מבחן הדומיננטיות. במסגרת זאת, חזקה על ראש העיר שיפעל כדין, וכן, מאחר שמצויים אנו בתקופה של ששת החודשים לפני הבחירות, כי יעביר לאישורו של היועץ המשפטי של העירייה את הדברים אותם הוא עתיד לשאת באירועים רשמיים. משלא הוכח שנפל דופי בפעילות ראש העיר, או שיש חשש שכזה ביחס לפעילותו העתידית, יש לדחות את העתירה גם במישור זה.

22. לבסוף, באשר לצו השלישי המבוקש. ככל שיש ממש בטענות העותרים, שעל פיהן מבצע מר נישליס תעמולת בחירות לטובתו ולטובת המשיב 1 בערוץ "רדיו חיפה", אכן יש בכך כדי לעורר קושי. קושי מסוג זה יכול להוביל, במצבים מסוימים, אף למתן צו האוסר על ביצוע התעמולה. יחד עם זאת, מר נישליס כלל לא צורף לעתירה כמשיב, אף שהצו המבוקש מופנה נגדו, וכן לא הובאו בפני הוכחות, למעט טענות כלליות, לביצועה של תעמולת בחירות אסורה. בנסיבות אלו אין מקום למתן צו כמבוקש בעתירה. ברי, כי אין בהחלטתי זו כדי להביא למסקנה שמר נישליס עמד בחובות האתיות המוטלות עליו, וככל שיש לעותרים טענות במישור זה, עליהן להביאן בפני הגורמים המוסמכים לבוחנן (וראו: כללי הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו (אתיקה בפרסומת בשידורי רדיו), תשנ"ט-1999).

23. סוף דבר, העתירה נדחית. העותרים ישאו בהוצאות לטובת קופת העירייה בסכום של 7,500 ש"ח.

ניתנה היום, י"ז באב התשע"ג (24.7.2013)

אסתר חיות
שופטת בית המשפט העליון
מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

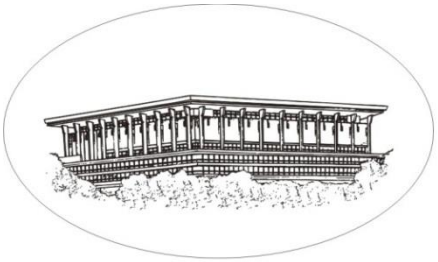

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ד באב התשע"ג
31 ביולי 2013

<u>תר"מ 46/20</u>
<u>תר"מ 50/20</u>

העותר: מר איתמר שמעוני

נ ג ד

המשיב: מר בני וקנין, ראש עיריית אשקלון

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בשתי העתירות שלפניי, בהן אדון יחדיו נוכח זהות הצדדים, מבקש העותר כי יינתנו מספר צווים. עוד יצוין בטרם דיון כי היה מקום לצרף אף את עיריית אשקלון בתור משיבה. יש בטעם זה בלבד על מנת לדחות את העתירות על הסף, זאת בהתאם לסעיף 4 לנוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 (להלן: הנוהל החדש). יחד עם זאת, משהוגשה תגובת המשיב על ידי הלשכה המשפטית של העירייה, לפנים משורת הדין לא מצאתי לנכון לדחות את העתירה על הסף רק מטעם זה.

2. שימוש במשאבי העירייה – לטענת העותר, המשיב עושה שימוש ברכב ובנהגו האישי למען פגישות עם פעילים. כמו כן, מצטט העותר כתבה מעיתון מקומי בשם "קול אשקלון", על פיו באסיפת פעילים "נראו עובדי עירייה כשהם מוציאים שלטים מרכבו של ראש העירייה ותולים שלטים בבניין" (סעיף ד לעתירה בתר"מ 46/20).

3. כנסים– לטענת העותר, המשיב משתתף באירועים מטעם העירייה, כדוגמת סיור

בקייטנות של ילדי העיר, השתתפות אשר מהווה לטענתו תעמולה אסורה. בנוסף, טוען הוא כי המשיב העניק מלגות לסטודנטים במכללה האזורית בעיר, אשר בעת זו לטענתו מהווה גם כן תעמולה אסורה. כמו כן, לטענתו, המשיב עלה לבמה במהלך הופעה של האומן "יובל המבולבל" ונשא דברים הנחשבים כתעמולה אסורה – כי בכוונתו לקיים את פסטיבל הבריזה בעיר, ולאפשר כניסה חופשית לכל התושבים. לבסוף, לעניין זה, מציין העותר כי המשיב "אף עושה שימוש ברדיו מקומי כדי להזמין את תושבי העיר לאירועים והח"מ שמע באוזניו ברדיו המקומי את השדר שמודה למר וקנין על פתיחת אירועי הקיץ" (סעיף ה לעתירה בתר"מ 50/20).

4. שילוט– על פי העותר, המשיב "העביר את נושא אחריות השילוט וחלוקתו למנכ"ל החכ"ל [מנהל כללי של החברה הכלכלית – ס' ג'], שהרי הוא הזרוע השלטת של מר וקנין, [והמנכ"ל] מחלק את השילוט ואת המיקום בהתאם להחלטתו, אין כל גורם מפקח, אין קריטריונים ולמעשה בדלת האחורית מר וקנין מקבל את הזיכיון הכמעט מוחלט להחליט היכן השילוט שלו ימוקם ומה גודל השילוט" (סעיף ט לעתירה בתר"מ 50/20). במסגרת זאת, טוען העותר, יש להורות על הקמת וועדה שתהיה מורכבת מנציגי כל הסיעות המתמודדות בבחירות אשר תחליט על הקצאת המיקומים לשלטי הבחירות.

5. ביקשתי את תגובת המשיב. בתגובתו, נטען כי דין העתירה להידחות על הסף, זאת נוכח אי עמידה בהוראות נוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 (להלן: הנוהל החדש). בין היתר, טוען הוא כי העתירה הוגשה ללא ציון פרטים כנדרש על פי הנוהל החדש, ובהיעדר פנייה מוקדמת.

6. לגופו של עניין, טוען המשיב כי רכבו נמסר לו לשימוש כולל למטרותיו האישיות, זאת בהתאם לנוהל של משרד הפנים. עוד טוען הוא כי השימוש ברכב "נעשה למספר מצומצם מאוד של חוגי בית בהם השתתף המשיב, כאשר השימוש הדומיננטי שנעשה ברכב הוא לצרכי העירייה ובמסגרת מילוי תפקידיו של המשיב כראש-העירייה" (סעיף 3.5 לתשובה בתר"מ 46/20). בנוסף, מכחיש המשיב כי השתמש בנהגו האישי לכל פעילות בחירות, וגם אם כך אכן היה – לדידו אין מדובר בתעמולה אסורה כל עוד הנהג אינו לוקח חלק בפעילות התעמולה עצמה.

7. לעניין שימוש בעובדי העירייה, טוען המשיב כי העיתון "קול העיר אשקלון" הוא "שופר תעמולה של העותר כשעורכו והמו"ל שלו הוא פעיל בקמפיין של העותר, (סעיף 5.2 לתשובה בתר"מ 46/20). במסגרת זאת, המשיב מכחיש כי עשה כל שימוש בעובדי עירייה למען תעמולת בחירות כלשהי.

8. לעניין השתתפות בכנסים, טוען המשיב כי הסיור בקייטנות הנערכות בעיר לא היווה תעמולה אסורה, וכי אין זה ברור כיצד דברים שנשא בפני ילדים יכול להיחשב

לכזה. לעניין חלוקת המלגות, טוען המשיב כי העירייה נוהגת לחלק מלגות מעין אלה מדי שנה בטקס חגיגי בתחילת שנת הלימודים, והשנה הטקס הוקדם במיוחד כדי שלא ייערך בסמוך למועד הבחירות.

9. לעניין יתר האירועים, טוען הוא כי מתקיימים אירועים בחודשי הקיץ כבר שנים רבות, ונוכח תפקידו נושא הוא במהלכם דברי ברכה קצרים, אשר "אינם כוללים תעמולת בחירות כלשהי לרבות הישגי העירייה והישגי המשיב עצמו" (סעיף 2.3 לתשובה בתר"מ 50/20). עוד טוען הוא לעניין זה כי מעולם לא אמר שבכוונתו לאפשר כניסה חופשית לפסטיבל בריזה, אלא שאירועי הקיץ המתקיימים בשדרה בעיר הם בחינם מאז ומתמיד. לעניין הדברים שטוען העותר כי אמר המשיב ברדיו, טוען המשיב כי מדובר בתחנת רדיו פרטית, אשר הזמינה אותי להשתתף בתכנית. במסגרת זאת, נשאל על אירועי הקיץ, ורק בתגובה לכך הזמין את התושבים להשתתף בהם. כך או כך, לגישתו, אין בכך כדי להוות הפרה כלשהי על חוקי הבחירות או דין אחר.

10. לעניין הקצאת שילוט, טוען המשיב כי נושא זה כבר עלה במסגרת עתירה אחרת (תר"מ 13/20 אברג'יל נ' רפיד ויז'ן בע"מ (20.6.2013)), והוא עצמו אינו מעורב בשום אופן באופן הקצאת השילוט. לטענתו, החברה הכלכלית חתמה על חוזה עם חברת פרסום, ורק האחרונה עוסקת בהקצאת שטחי הפרסום.

11. עוד אציין כי ביום 31.7.2013, הגיש העותר בקשה להגשת תגובה לתשובת המשיב. לאחר שעיינתי בתגובה עצמה אשר צורפה לבקשה, לא מצאתי טעם מיוחד בה המצדיק את קבלת הבקשה.

המסגרת הנורמטיבית

12. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". הקביעה אם פרסום הוא בגדר תעמולת בחירות נקבע על פי מבחן הדומיננטיות(בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)).ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד פרסום, ניטה יותר לדעה כי מטרתו הדומיננטיות היא להשפיע בעקיפין על הבוחר.

13. לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות בתקופה זו יבחנו בין היתר השאלות האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית, מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים, ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013) (להלן: עניין פרס). עוד יוזכר בהקשר זה כי בתקופה של ששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה.

14. דין העתירות להידחות על הסף, נוכח העדר פנייה מוקדמת לעותר. לאחרונה קבעתי בעניין זה:

> "נוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 (להלן: הנוהל החדש), נכנס לתוקפו בימים האחרונים. סעיף 2 בו מפרט את כל הנדרש לטובת הגשת עתירה לצו מניעה לפי חוק הבחירות. בין היתר, סעיף 2(ב)(6) קובע כי עשתה פניה מוקדמת בכתב למשיב – יצורפו העתקים של כל ההתכתבות לעניין זה; לא נעשתה פניה מוקדמת – יפורטו הנימוקים להגשת העתירה בלא פניה מוקדמת'. עוד יש לציין כי סעיף 5 לנוהל החדש קובע שעתירה שלא עומדת בתנאים, וביניהם אלו המפורטים לעיל, 'לא תתקבל לרישום'".
>
> ...
>
> לכך יש להוסיף כי הניסיון מלמד כי במקרים רבים, פניות מוקדמות מייתרות התערבות שיפוטית. דבר זה נכון במיוחד בעתירות מעין אלה. חוק הבחירות מתווה עקרונות ברורים, אשר על פיו נקבעו מבחנים מפורטים וקלים ליישום. לכך יש להוסיף כי כבר אמרתי, כי כאשר ישנו ספק אם פרסום שממומן על ידי כספי ציבור הוא בגדר תעמולה אסורה או לא, לרוב יש לנקוט בגישה מחמירה ולא לאפשר את פרסומו (עניין חופרי, פסקה 45)... לפיכך, כאשר הדין והמדיניות ברורים, אני משוכנע כי פניות רבות של עותרים אל עיריות, ראשי עיר ובפרט, אל היועצים המשפטיים של העיריות, בגין תעמולה אסורה, יטופלו. בכך ייחסך זמן שיפוטי יקר, כספים ציבוריים ופרטיים, וזמנם היקר של נבחרי הציבור ואלו המבקשים להחליפם. מסקנתי גם נתמכת בעובדה כי במרבית העתירות שהוגשו בפניי עד כה, חלק לא מבוטל מן הצווים המבוקשים התייתרו עקב הסרת הפרסום האסור מיוזמת המשיבים". (תר"מ 16/20 קונינסקי נ' אלדר (23.6.2013), פסקאות 38-44).

15. על אף שהוגשו כבר מעל לחמישים עתירות לאחר פרסומו של הנוהל החדש, עדיין חלק לא מבוטל מהם מוגש בניגוד לנוהל החדש (ראו לדוגמא: תר"מ 42/20 פוגל נ' נשרי(24.7.2013); תר"מ 37/20 דידי נ' לביא (18.7.2013), ויוזכר כי דרישות סף דומות היו קבועות אף בנוהל הקודם). אומנם, בתגובה לתשובה מציין העותר כי שלח למשיב בעתירה בתר"מ 50/20 מכתב פנייה מוקדם, אולם, מכתב זה מתייחס רק לאחד מן הסעדים המבוקשים בעתירה (נושא השילוט).

16. בבחינת למעלה מן הצורך, אבקש לציין כי אכן לא נראה כי דברי ברכה לילדים בקייטנה, או אירוע חלוקת מלגות שנערך מדי שנה (שתי טענות אשר המשיב גיבה בתצהיר) מהוות תעמולה אסורה לפי מבחן הדומיננטיות.

17. לעניין שימוש ברכב הפרטי והנהג, נוכח העובדה כי המשיב טוען (ומגבה טענה זו בתצהיר) כי מדובר בשימוש ארעי ברכב ומכחיש שימוש בנהגו הפרטי, אין ממש גם בטענה זו של העותר. בשולי הדברים, אבקש לציין כי שימוש ארעי בשירותים המוענקים לראש עיר למען תעמולת בחירות אינה פסולה כשלעצמה, כל עוד אינו עולה לכדי שימוש קבוע או תכוף (ראו: סעיף 4 להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מיום 13.11.1997; תר"מ 24/20 רישפי נ' יסעור (3.7.2013); תר"מ 32/03 סיעת "לב" נ' סויסה (13.8.2003), השופטת ד' דורנר); תר"מ 31/20 גרוס נ' בן חמו(17.7.2013)).

18. לעניין נושא השילוט, כפי שציין המשיב, נושא זה כבר הובא בפניי בעבר ונדחה. לא מצאתי בטענותיו טעם מספק לשנות מהחלטתי זו, ודאי שעה והמשיב מציין (ומגבה טענתו זו בתצהיר) כי הקצאת השילוט נעשתה על-ידי חברה חיצונית וללא כל מעורבות מטעם העירייה.

19. סוף דבר, העתירה נדחית. בנסיבות העניין, העותר ישא בהוצאות לטובת קופת עיריית אשקלון בסכום של 4,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"ד באב התשע"ג (31.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

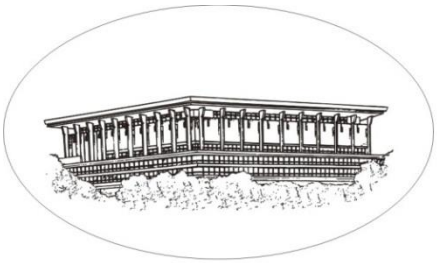

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ב' באלול התשע"ג
8 באוגוסט 2013

<u>תר"מ 55/20</u>

העותר: מר רחמים כהן

נ ג ד

המשיבים: 1. מר ניר ברקת – ראש עיריית ירושלים
2. עיריית ירושלים

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתנו מספר צווי מניעה, כמפורט לעיל.

2. הראשון, עניינו פרסום מטעם המשיבה 2 בשם "בשורות תקציב עיריית ירושלים 2013". לטענתו, בפרסום זה מצוין כי השקעת העירייה בתמיכה במוסדות תרבות גדלה בקדנציה האחרונה פי ארבע, ובתשתיות ספורט פי 12, וכדומה. כמו כן, במסגרת פרסום זה, טוען העותר כי מצוינים פרויקטים העתידים להיבנות בעיר, כדוגמת קריית ספורט ופארק תת ימי. לטענתו, נוכח העובדה כי הדגש בחוברת היא על ההשקעה ב"קדנציה הנוכחית", מדובר בתעמולה אסורה תוך שימוש במשאבי ציבור.

3. השני, עניינו חוברת בשם "ממשיכים להשקיע בעתיד שלנו" אשר נשלחה לתושבי העיר בצירוף חשבון הארנונה, ובנוסף מחולקת כיום ברחבי העיר. בעמוד הפתיחה של החוברת מתנוסס שמו ותמונתו של המשיב 1. כמו כן, בתחילת החוברת, מופיע מכתב מטעמו של המשיב 1, בצירוף תמונתו. בנוסף, מציין הוא כי בגוף החוברת 14 עמודים

המציינים את הישגי העירייה. כל אלה, מהווים לטענתו תעמולה אסורה תוך שימוש במשאבי ציבור.

4. השלישי, עניינו אירוע מרוץ מכוניות פורמולה שהתקיים בעיר בימים 14-13.6.2013. לטענתו, המשיב 1 ניצל את האירוע כדי לערוך תעמולת בחירות: חולקו פליירים מטעם מפלגתו לאורך המסלול בעיר, אשר ציינו את תרומתו לספורט בעיר; פעילים מטעמו קראו לעבר הקהל קריאות בסגנון "אם אתם רוצים אירועים נוספים כאלו תצביעו בבחירות לברקת" (סעיף 16 לעתירה); המשיב 1 קיים ראיונות בנוגע לאירוע שהוקרנו במהלכו על גבי מסכי ענק שכללו דברי תעמולה; המשיב 1 נסע בין מכוניות המרוץ ונופף לקהל; המשיבה 2 פרסמה באתר הפייסבוק העירוני תמונות מהאירוע, ביניהן תמונות של המשיב 1, שמהווים גם כן תעמולה אסורה (ובשולי הדברים מוסיף הוא כי באתר הפייסבוק העירוני מופיעות תמונות נוספות של המשיב 1, לדוגמא מאירוע המכבייה שנערך בימים אלה).

5. עוד מציין העותר כי המשיב 1 התראיין לגלי צה"ל בנוגע לתעמולת בחירות במהלך האירוע, ואמר כי "אין מניעה בחלוקת פליירים על-ידי מתנדבים בשטחים ציבוריים... ברקת הפך את ירושלים לבירת תרבות וספורט" (סעיף 17 לעתירה).

6. הרביעי, עניינו פרסום בשם "נוער ירושלמי" מטעם המשיבה 2, אשר במסגרתו מתנוססת תמונתו של המשיב 1 בדף הפתיחה, והוא כולל מכתב פנייה לנוער בעיר ובין היתר הוא כולל את המשפט "אנחנו מבטיחים ומחויבים להמשיך להפוך את ירושלים לעיר בה תרגישו בבית" (סעיף 22 לעתירה). לדידו, מדובר בתעמולה אסורה תוך כדי שימוש במשאבי ציבור.

7. ביקשתי את תגובתם המשיבים. בתגובתם, נכתב כי דין העתירה להידחות על סף, נוכח העובדה שמרבית הפרסומים עליהם מלין העותר פורסמו עוד בשנת 2012, ועקב אי מיצוי הליכים. לטענתם, הפנייה המוקדמת אינה עומדת בחובת מיצוי ההליכים והיא בגדר "מן השפה ולחוץ". לטענתם, לו במסגרת פנייתו המוקדמת היו מפורטים אירועים ספציפיים המהווים הפרה של דיני הבחירות "עיריית ירושלים הייתה יכולה לטפל בפנייתו, לבחון אותה וככל שהיה באותה פניה ממצא הדורש התייחסות וטיפול כך היה נעשה והליך זה היה נחסך במלואו" (סעיף ג לתשובה). במסגרת זאת, טוענים הם גם כי בכל הנוגע לחלק הארי של הצווים המבוקשים בעתירה, לא נעשתה פנייה כלל בטרם הגשת העתירה, וכי לגבי יתר הצווים המבוקשים, נעשתה פנייה כוללנית שאינה עומדת בחובת מיצוי ההליכים. כמו כן טוענים המשיבים כי העתירה הוגשה בשיהוי.

8. לעניין שלושת הפרסומים (בשורות תקציב עיריית ירושלים 2013, ממשיכים להשקיע בעתיד שלנו, ונוער ירושלמי), טוענים כאמור המשיבים כי מדובר בפרסומים ישנים אשר הפצתם הסתיימה לפני כשמונה חודשים. לאור טענת העותר כי הפרסומים עדיין מופצים, "ביצעה העירייה הליך בדיקה פנימית ולמעלה מן הדרוש הורתה על הסרת כל פרסום שעלול להעלות ולו ספק קל שבקלים בדבר חשש לקיומה של תעמולת בחירות

אסורה... די בכך כדי לייתר העתירה בנוגע לפרסומים אלו" (סעיף ד לתשובה).

9. עוד טוענים המשיבים לעניין זה כי הפרסומים מופצים באופן רגיל ובמהלך העסקים הרגיל של העירייה, כלול בהם מידע אינפורמטיבי לתושבי בעיר, הם אינם כוללים דברי שבח בזכותו של המשיב 1, ולפיכך אינם מהווים תעמולה אסורה. לעניין החוברת לנוער הירושלמי והחוברת שצורפה לחשבון הארנונה, טוענים הם כי חוברות אלו אינן מופצות, ונוכח שגגה נותרו מספר עותקים עודפים בעמדות שונות. לאחר הגשת העתירה, הורתה המשיבה 2 כי החוברות יילקחו ולא יופצו עוד.

10. לעניין אירוע הפורמולה טוען העותר כי למען הזהירות, הוסרו התמונות הכוללות את המשיב 1 מאתר הפייסבוק של המשיבה 2 אשר אוזכרו בעתירה (לדוגמא התמונות מאירוע המכבייה שצוין לעיל).

11. לעניין האירוע עצמו, טוענים הם כי האירוע היה "אחד מאירועי הספורט הגדולים שנראו בארץ", והוא תוכנן למעלה משנה מראש, והוצאתו לפועל כללה תיאום נרחב עם מספר גדול של גורמים. לטענתם, האירוע סוקר באמצעי התקשורת ובדף הפייסבוק העירוני באופן שאינו מהווה תעמולת בחירות, אלא הודגש הפן הספורטיבי והמוטורי באירוע. לעניין חלוקת עלונים במהלך האירוע, טוענים הם כי האירוע עצמו התרחש במרחב ציבורי פתוח, ולא הוגבלה הפצה של חומר תעמולה על מתמודד כלשהו, ולפיכך לא נפגע עיקרון השוויון וכל הוראה מדיני הבחירות. לכך יש להוסיף כי המשיב 1 לא נאם באירוע, ומוכחש כי נסע בין מכוניות המירוץ. לעניין הראיון שהתקיים עם המשיב 1 במהלך האירוע, טוענים הם כי הראיון נערך על ידי ערוץ הספורט, על דעת האחרון, ובהתאם לשיקול דעתו ללא כל התערבות מטעם המשיבים או מי מטעמם.

12. העותר ביקש להגיש תגובה לתשובת המשיבים. נעתרתי לבקשתו זו. במסגרתה, מציין הוא כי הפרסום "בשורות תקציב עיריית ירושלים 2013" מפורסם גם כיום באתר האינטרנט ודף הפייסבוק של המשיבה, באותו פורמט הכולל את דבר ראש העיר והאמירות האחרות אותן פירט בעתירה. לעניין חוברת "ממשיכים להשקיע בעתיד שלנו", טוען הוא כי החוברות ממשיכות להיות מחולקות ללא כל שינוי ובניגוד לטענת המשיבים. לעניין פרסום "נוער ירושלמי", טוען הוא כי החוברות חולקו עוד בחודש שעבר, ועדיין מפורסמת באתר האינטרנט העירוני.

13. לעניין היעדר פנייה מוקדמת, טוען העותר כי יש לדחות את טענת המשיבים לפיה הדואר האלקטרוני ששלח אינו עומד בגדר מיצוי הליכים. לטענתו, העותר התכתב מספר פעמים עם המשיבים ופירט על מהות ההפרות.

המסגרת הנורמטיבית

14. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". הקביעה אם פרסום הוא בגדר תעמולת בחירות נקבע על פי מבחן הדומיננטיות

(בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)). ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד פרסום, ניטה יותר לדעה כי מטרתו הדומיננטיות היא להשפיע בעקיפין על הבוחר.

15. לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות בתקופה זו יבחנו בין היתר השאלות האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית, מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים, ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013) (להלן: עניין פרס). עוד יוזכר בהקשר זה כי בתקופה של ששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה (ראו: תר"מ 33/20 קוניק נ' בן שחר (15.7.2013)).

דיון והכרעה

16. דין העתירה להידחות על הסף נוכח אי מיצוי הליכים. לאחרונה כתבתי לעניין החשיבות במיצוי הליכים:

> "הניסיון מלמד כי במקרים רבים, פניות מוקדמות מייתרות התערבות שיפוטית. דבר זה נכון במיוחד בעתירות מעין אלה. חוק הבחירות מתווה עקרונות ברורים, אשר על פיו נקבעו מבחנים מפורטים וקלים ליישום. לכך יש להוסיף כי כבר אמרתי, כי כאשר ישנו ספק אם פרסום שממומן על ידי כספי ציבור הוא בגדר תעמולה אסורה או לא, לרוב יש לנקוט בגישה מחמירה ולא לאפשר את פרסומו (עניין חופרי, פסקה 45)... לפיכך, כאשר הדין והמדיניות ברורים, אני משוכנע כי פניות רבות של עותרים אל עיריות, ראשי עיר ובפרט, אל היועצים המשפטיים של העיריות, בגין תעמולה אסורה, יטופלו. בכך ייחסך זמן שיפוטי יקר, כספים ציבוריים ופרטיים, וזמנם היקר של נבחרי הציבור ואלו המבקשים להחליפם. מסקנתי גם נתמכת בעובדה כי במרבית העתירות שהוגשו בפניי עד כה, חלק לא מבוטל מן הצווים המבוקשים התייתרו עקב הסרת הפרסום האסור מיוזמת המשיבים". (תר"מ 16/20 קונינסקי נ' אלדר (23.6.2013)) (להלן: עניין קונינסקי).

17. אין להסתכל על החובה למצות הליכים כחובה טכנית, תנאי סף למען הגשת עתירה ותו לא. החובה היא מהותית. לאחרונה קבעתי כי פנייה בעל-פה אינה עומדת בתנאי זה (תר"מ 37/20 דידי נ' לביא (18.7.2013)), וגם הגשת עתירה מייד לאחר פנייה בכתב בנושא שאינו דחוף (תר"מ 54/20 סיעת "רק ראשון בראשות דב צור" נ' דעבול

(4.8.2013)). במסגרת זאת, חובת מיצוי הליכים כוללת את החובה להביא את כלל המידע הדרוש על מנת לתקן את הפגמים אותם מבקש עותר לתקן (תר"מ 52/20 פרנקו נ' גוזלן(6.8.2013)).

18. אביא להלן את תוכן הודעת הדוא"ל עליה נתלה העותר בטענתו כי מיצה הליכים: "בחודשים האחרונים אני נחשף לתעמולת בחירות לא חוקית, כגון תעמולת בחירות באירועי העיריה כמו פורמולה, חלוקת פרסומים של העיריה בשם ממשיכים להשקיע, נוער ירושלמי, בשורות תקציב עיריית ירושלים, ועוד, נא להפסיק תעמולה זו" (נספח 9 לעתירה). להודעה זו הגיבה ראש לשכתו של המשיב 1, בבקשה לקבלת פרטים ספציפיים להפרות של הוראות חוק הבחירות. לכך ענה העותר וחזר על האמור בהודעת הדוא"ל הראשונה.

19. עם כל הכבוד, בין התכתבות זו לבין מיצוי הליכים במובנו המהותי אין כמעט כל קשר. יכול וכי במקרים מסוימים, כאשר מדובר בהפרה בודדת של הוראת חוק (לדוגמא – תליית שלט הכוללת אותיות המציינות רשימה בניגוד לסעיף 7 לחוק הבחירות), פנייה מעין זו תיחשב למיצוי הליכים. אולם, כאשר מדובר במספר אירועים, אשר במהלכם ובמסגרתם טוען העותר כי נעשו הפרות רבות של חוק הבחירות, אין כך הדבר. כל זאת במיוחד כאשר מנהלת לשכתו של המשיב 1 ביקשה פירוט לשם בחינה מדוקדקת של טענות העותר, ולא קיבלה ממנו תשובה מספקת.

20. כאמור, העותר טוען בתגובתו לתשובה כי שלושת הפרסומים המוזכרים לעיל עדיין מופיעים באתר האינטרנט העירוני ודף הפייסבוק, וכי החוברות עדיין מחולקות. אציין כי עיינתי בקישורים ובנספחים ונראה כי יש אמת בדבריו. לא ראיתי צורך ליתן צו בעת זו, נוכח אי מיצוי ההליכים, אולם טוב תעשה העירייה אם תבחן באופן יסודי את אתר האינטרנט ודף הפייסבוק העירוניים, וכמו כן את עמדות החלוקה השונות בשטח העיר ובבניין העירייה, ותוודא כי פרסומים מעין אלה – אשר ללא ספק מהווים בעת זו תעמולה אסורה תוך שימוש בכספי ציבור, יוסרו באופן מיידי (השוו: תר"מ 58/20 רשימת "מהפך ברמה" נ' רוכברגר (7.8.2013) (להלן: עניין רשימת מהפך ברמה); תר"מ 21/20 שמעוני נ' ועקנין (25.6.2013); תר"צ 17/20 כהן נ' גור-ארי (24.7.2013; תר"מ 40/20 אברג'יל נ' דהרי (25.7.2013)).

21. לפיכך, המשיבה 2 תגיש הודעה משלימה עד ליום 15.8.2013, בצירוף תצהיר, כי הפרסומים האמורים הוסרו. אבהיר, כי בדחיית העתירה על הסף נוכח אי מיצוי הליכים אין כדי להפחת מחומרת התנהלות זו של המשיבים.

22. אבקש להוסיף מספר הערות בכל הנוגע לאירוע הפורומלה ולטענות שהועלו במסגרת בקשה זו, בבחינת למעלה מן הצורך.

23. לעניין תמונותיו של המשיב 1 באתר הפייסבוק של המשיבה 2, לאחרונה דנתי בנושא דומה, ושם קבעתי:

"לדידי, אין בפרסום תמונה של נבחר ציבור או מתמודד בעיתון או אתר אינטרנט או פלטפורמה כלשהי המומנת מכספי ציבור, ערך אינפורמטיבי מוסף [...]. לפיכך, תמונה של מתמודד כלשהו, כאשר כאמור מועד הבחירות 'מעבר לפינה', מקים למצער חשש לתעמולה אסורה, אותה יש לאסור בנסיבות אלה [...] אני מניח מחלקת הדוברות של העירייה תצליח למצוא בארכיב תמונות מאותם אירועים ללא ראש העיר או מועמדים אחרים, כדי להחליף את התמונות הקיימות. תמונות אלו ישרתו מחד גיסא את הערך האינפורמטיבי לכלל התושבים, ומאידך גיסא לא ישמשו כלי שרת בידיו של מתמודד כזה או אחר" (תר"מ 14/20 סיעת "למען התושבים" נ' חופרי (16.6.2013) פסקאות 35-37).

24. דברים אלו כמו נכתבו לענייננו. עם זאת, כאמור, התמונות הוסרו זה מכבר. ראיתי צורך לפרט מעט בעניין זה נוכח טענת המשיבים, לפיה הם הסירו את התמונות על אף שהם אינם מהווים תעמולת בחירות אסורה.

25. ראיון ברשת הרדיו גלי צה"ל- סעיף 5(א) לחוק הבחירות קובע כי מגבלות בכל הנוגע לפרסום ברדיו חלות רק בתקופת 60 הימים שלפני הבחירות. לפיכך, בעת זו, אין בראיון ברדיו על פניו כדי להוות תעמולה אסורה. אומנם, בעבר קבעתי כי תעמולת בחירות חמורה יכולה ותיאסר גם מחוץ לטווח הזמנים הקבוע בחוק הבחירות, אולם זאת "רק מקום בו הוכחה זיקה ברורה וממשית בין המדיום התקשורתי לבין מתמודד זה או אחר, באופן שפוגע בצורה ממשית בשוויון שבין המתמודדים" (עניין קונינסקי). במקרה דנן, לא הוכחה זיקה מעין זו.

26. חלוקת פליירים–בעניין רשימת "מהפך ברמה", כתבתי רק אתמול:

"אמנם כיכר העיר עומדת בחריג שנקבע בסעיף 2א(1) לחוק הבחירות ומהווה מקום פומבי ופתוח, אולם בפרשת הליכוד ובעניין 'פתח-תקוה' נקבע כי תעמולת בחירות במקום מעין זה תתאפשר כל עוד היא נעשית באופן שוויוני וללא ניצול לרעה של מעמד מיוחד של מתמודד. במקרה דנן, בחרה העירייה – לטענתה - לקיים כלל שוויוני המגביל לחלוטין במהלך זמן המופעים ביצוע כל תעמולת בחירות.

...

כאמור, החלת כלל קטגורי ושוויוני, על אף הפגיעה שהוא

> מקיים בחופש הביטוי הפוליטי, מהווה הסדר מידתי. יש לציין בהקשר זה כי כאמור בתגובת המשיבים, לעותרים פתוחה הדרך להניף שלטים ולחלק עלונים במקומות אחרים, ולנקוט בדרכי תעמולה רבים ואחרים בהתאם להוראות חוק הבחירות וחוקי העזר העירוניים.
>
> ...
>
> פשיטא, כי בהיתר לקיים תעמולת בחירות בנכסי ציבור 'פומביים ופתוחים' אין משמעו היתר לקיום תעמולת בחירות 24 שעות ושבעה ימים בשבוע. הדבר כפוף כמובן לצרכים אחרים של העירייה ותושביה, ואירוע תרבות בכיכר העיר עומד בגדר כך.
>
> ...
>
> בהקשר זה חשוב לציין כי הגבלות מעין אלה, אשר אין עוררין כי פוגעות בחופש הביטוי הפוליטי כאמור, יש לאכוף באופן שוויוני ומכוח נוהל פומבי. בטרם בוחרים המשיבים לאכוף נורמה מחמירה בכל הנוגע לתעמולת בחירות בתקופה זו (וכך כאמור נוהגים הם), עליהם לוודא כי קיים ופורסם נוהל מעין זה, הוא אכן שוויוני ומידתי, והועבר לידי כלל המתמודדים בבחירות" (שם, פסקאות 37-40).

27. דברים אלו יפים לענייננו. אינני רואה מניעה כי מתמודדים בבחירות יבצעו תעמולת בחירות ברחובות העיר במהלך אירוע ציבור, זאת, כל עוד ניתן לכלל המתמודדים לקיים תעמולה מעין זאת, וזאת על פי נוהל שוויוני ופומבי (השוו: בג"ץ 1094/06 הליכוד תנועה לאומית ליברלית נ' ועדת הבחירות המרכזית (6.2.2006); אבעיה בעניין עיריית פתח-תקוה (22.7.2013)).

28. לפיכך, העתירה נדחית, בכפוף להגשת ההודעה המשלימה כאמור בפסקה 21 בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ב' באלול התשע"ג (8.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

סקרי בחירות

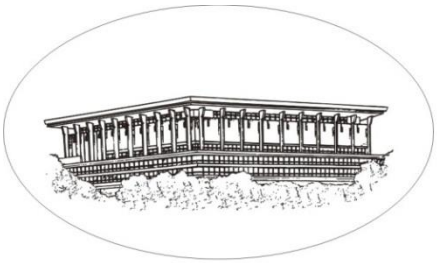

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ז בתשרי התשע"ד
1 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 130/20</u>

העותר: מר מוטי פרנקו

נ ג ד

המשיבים: 1. "רמלוד פלוס"
2. מר דוד דבוש, עורך המקומון "רמלוד פלוס"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותר מבקש כי אתן צו מניעה נגד המשיב 1 בגין סקר שפורסם בו ביום 13.9.2013, אשר לא כלל פרטים כדוגמת מזמין הסקר, גודל המדגם, ועוד. המשיבים טוענים כי יש לדחות את העתירה על הסף נוכח העדר פנייה מוקדמת, וכי הם מתחייבים כי "כל סקר שיפורסם בעתיד יוצג בהתאם לחוק הבחירות" (סעיף 5 לתשובה).

2. דין העתירה להתקבל. סעיף 16ה לחוק הבחירות עוסק בהסדרת סוגיית סקרי הבחירות המתפרסמים בתקשורת. הסעיף נחקק בשנת 2002, ותכליתו היא "הטלת חובות גילוי ואיסורים שונים הנוגעים לסקרי בחירות... כדי שהציבור יוכל לשקול את אמינותם של הסקרים ולבחנם בצורה מושכלת" (מתוך הצעת החוק 3131, תיקון מספר 22, 17.6.2002)).

3. תכלית זו ראויה היא. סקר הוא כלי סטטיסטי הנתון באופן אינהרנטי להטיות ומניפולציות, שיכולות להביא להטעיית ציבור הבוחרים. סעיף 16ה(ב) מבקש להתמודד עם קושי אינהרנטי זה, ומטיל חובת גילוי על מפרסם הסקר, ובין היתר על פרסום גודל המדגם, מרווח הטעות, שם מזמין הסקר, ועוד.

4. המשיב 1, פרסם בעמוד הראשון בעיתון סקר שכותרתו "סקר רמלוד פלוס בבאר-יעקב", ובו שמות ארבעה מהמתמודדים בבחירות במועצה המקומית, ואחוז ההצבעה הצפוי להם על פי הסקר. ומלבד זאת – כלום. אין בנתונים אלה די. העדר נתונים רלוונטיים רבים כמו במקרה דנן פוגע ביכולתו של קורא הסקר להחליט אם מדובר בסקר אמין או לא, ומגדיל את הסיכוי למניפולציות סטטיסטיות. לפיכך, לגישתי, במקרים מעין אלה, נוכח החשש מהטיית דעתו של הבוחר, יש לנקוט בגישה מחמירה.

5. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 1 לפרסם סקרים נוספים שאינם כוללים את הפרטים המצוינים בסעיף 16ה לחוק הבחירות. בנוסף, ניתן בזאת צו המחייב את המשיב 1 לפרסם הודעת עדכון לסקר בגינו הוגשה העתירה הכולל את הפרטים החסרים.

6. סוף דבר, העתירה מתקבלת כאמור לעיל. בנסיבות העניין, המשיבים ישאו בהוצאות העותר בסך של 3,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"ז בתשרי התשע"ד (1.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

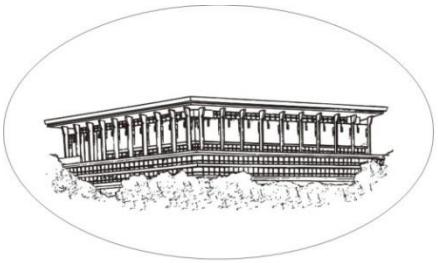

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ו' בחשון התשע"ד
10 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 153/20</u>

העותר: מר צביקה גוב ארי, ראש עיריית יבנה ויו"ר סיעת "יבנה שלנו"

נ ג ד

המשיבות: 1. גב' רונית ארנפרוינד כהן
2. סיעת "יש עתיד"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותר מבקש כי אתן צו מניעה נגד המשיבות בגין פרסום סקר בחירות בניגוד לסעיף 16ה לחוק הבחירות, בו נכתב כי "47 אחוזים מתושבי יבנה תומכים ברונית [המשיבה 1 – ס' ג'] לראשות העיר!", ופורסם כמודעת בחירות על ידי המשיבות. לטענתו, סקרים אחרים, שנערכו על ידי מכוני סקרים מוכרים ואמינים, הראו כי למעשה רק אחוזים בודדים מן התושבים תומכים במשיבה 1. כמו כן, טוען העותר כי הסקר הנ"ל פורסם על ידה ברשת האינטרנט והרשתות החברתיות, גם זאת בניגוד לחוק.

2. ביקשתי את תגובת המשיבות. לטענתן, הפרסום הוא בגדר "משאל טלפוני" ולא סקר בחירות, ולכן אינו מהווה הפרה של סעיף 16ה לחוק הבחירות, אשר עוסק בסקרים. לטענתם, בפרסום המקורי של המודעה נכתב "סקר" בטעות, ולאחר מכן בפרסומים נוספים הדבר תוקן ונכתב כי מדובר ב"משאל טלפוני". כמו כן, לטענתן, "העותר טוען את טענותיו בדבר נכונות/אי נכונות נתוני המשאל ללא כל בסיס עובדתי" (סעיף 6 לתשובה). בהקשר לזה, מפנות הן לסקר אחר שנערך על פיו המשיבה 1 זוכה לתמיכה של 68% מן התושבים שנערך ב"פורטל יבנה".

3. כמו כן, מציינות המשיבות, כי בתגובה למכתב ההתראה ששלח העותר ציינו כי הן מוכנות לפרסם בעיתון "גל גפן" (שם פורסמה המודעה הראשונה ובה נכתב כי מדובר בסקר) "הודעה כי בטעות נרשמה בכתבה מיום 17.9.2013 המילה 'סקר' וכי היה צריך להופיע 'משאל טלפוני'" (סעיף 17 לתשובה).

דיון והכרעה

4. דין העתירה להתקבל בחלקה. סעיף 16ה לחוק הבחירות עוסק בהסדרת סוגיית סקרי הבחירות המתפרסמים בתקשורת. הסעיף נחקק בשנת 2002, ותכליתו היא "הטלת חובות גילוי ואיסורים שונים הנוגעים לסקרי בחירות... כדי שהציבור יוכל לשקול את אמינותם של הסקרים ולבחנם בצורה מושכלת" (מתוך הצעת החוק 3131, תיקון מספר 22, 17.6.2002))

5. תכלית זו ראויה היא. סקר הוא כלי סטטיסטי הנתון באופן אינהרנטי להטיות ומניפולציות, שיכולות להביא להטעיית ציבור הבוחרים. סעיף 16ה(ב) מבקש להתמודד עם קושי אינהרנטי זה, ומטיל חובת גילוי על מפרסם הסקר, ובין היתר על פרסום גודל המדגם, מרווח הטעות, שם מזמין הסקר, ועוד.

6. יתרה על כך, סעיף קטן 16ה(ד) לחוק הבחירות קובע כי מי שמפרסם "על תוצאות של סקר בחירות שלא מבוססות על שיטות סטטיסטיות מוכרות לעריכת סקרים, יציין בהבלטה שהסקר לא התבסס על שיטות סטטיסטיות מוכרות ולפיכך אין אפשר להסיק ממנו מסקנות לגבי דפוסי הצבעה או עמדות של הציבור". בנוסף, הסעיף מטיל חובה על המפרסם לפרסם את המידע הקבוע בפסקאות 16ה(ב)(1) ו-(2) לחוק הבחירות.

7. השאלה העולה בענייננו, היא האם "משאל טלפוני", כהגדרת המשיבות, הוא בגדר "סקר בחירות" בהתאם לסעיף 16ה לחוק הבחירות.

8. סעיף 16ה(א) לחוק הבחירות מגדיר את המינוח "סקר בחירות" וקובע כי הוא "סקר הנערך בתקופת הבחירות והבודק דפוסי הצבעה של בוחרים בבחירות, או הבודק נושאים הקשורים במישרין במי שמתמודד בבחירות", אולם לא מגדיר את המושג "סקר" עצמו. כידוע, דברי חקיקה מפורשים בפרשנות תכליתית (ראו: אבעיה 69/20 בעניין בן דודמיום 12.8.2013).

9. מילון "רב מילים" מגדיר את המונח "סקר" כך: "בדיקה סטטיסטית הנעשית בכתב או בעל-פה, ובה מציגים אוסף שאלות בתחום מסוים לקהל יעד (מצומצם או רחב). הסקר משמש בסיס להסקת מסקנות ולניסוח המלצות. "כידוע, סקר ניתן לערוך בדרכים שונות – באמצעות "משאל טלפוני", דרך האינטרנט, במשאל רחוב, ועוד (השוו: החלטתו של השופט מ' חשין ב-תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' "אינטרנט מעריב" (5.2.2001), שבעקבותיה חוקק סעיף 16ה לחוק הבחירות).

10. יתרה על כך, בעת חקיקת סעיף 16ה לחוק, נדרשה ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת לעניין סקרי בחירות שאינם נערכים בשיטות סטטיסטיות מוכרות (למשל "משאל טלפוני"). חה"כ מיכאל איתן, יושב ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת דאז, התייחס לכך בעת הציגו את הצעת החוק לקריאה השניה והשלישית, באמרו:

> **"הנושא השני הוא בשאלה מה זה בעצם סקר, ואיך אנחנו יכולים להגן על הציבור מפני פרסומים של 'סקרים' שהם בעצם לא סקרים, אלא כל מיני משאלים טלפוניים, ללא בקרה, ללא בדיקה סטטיסטית. אתה גם רוצה לדעת מי ערך את הסקר שאתה מפרסם, על מנת לבדוק את אמינותו ואם אין כאן אינטרסים זרים.**
>
> ...
>
> **בצד הסקרים אנחנו מאפשרים גם המשך פרסום של כל מיני משאלים שאינם נערכים בשיטות סטטיסטיות. אפשר יהיה לפרסם משאל שנערך בשוק או משאל שנערך באינטרנט וכן הלאה, ובלבד שבתקופת הבחירות, כשמפרסמים תוצאות כאלה, תצטרף לכך גם האמירה שאין בכך כדי להצביע על דפוסי הצבעה, משום שהמשאלים או ה'סקרים' האלה נעשו שלא בדרך מקצוענית או בדרך שסטטיסטיקאים יכולים לתמוך בה, כמי שיכולים לנבא ולהצביע על דפוסי הצבעה של הציבור" (דברי הכנסת, מספר 350, מיום 4.11.2002, בעמוד 59; ההדגשות שלי – ס' ג').**

11. נוכח זאת, יש לדחות את הפרשנות על פיה סעיף 16ה אינו כולל "משאל טלפוני". כפי שהוצג לעיל, תכלית סעיף 16ה לחוק הבחירות היא למנוע הטעיית הציבור. בעניין זה, אין נפקא מינא אם עסקינן בסקר או במשאל, וניתן להניח כי כותרת כדוגמת "47 אחוזים

מתושבי יבנה תומכים ברונית לראשות העיר!" מבקשת לספק לבוחר מידע רלוונטי לקראת בחירתו למועמד זה או אחר.

12. לכך יש להוסיף כי הליכה במתווה שמציעות המשיבות, תביא למצב לא רצוי על פיו מתמודדים יבחרו לפרסם תוצאות של "משאלים טלפוניים" ככאלה על מנת להתחמק מחובות הפרסום הקבועות בסעיף 16ה לחוק. בעניין דומה כבר קבעתי:

> **"נקיטה בפרשנותו של המשיב, תביא למצב בו הוראות חוק הבחירות, אשר באות להבטיח בין היתר שוויון בין מועמדים, לא תחול על מתמודדים, ורק משום שבאופן פורמאלי טרם נרשמו במרשם הסיעות. פרשנות מעין זו תיצור חלל משפטי, אפליה ושרירותיות, ולפיכך משוללת כל הצדקה" (תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013) (להלן: עניין צור)).**

13. עוד אציין כי המשיבות בתשובתן לא ביססו את טענתן כי "משאל טלפוני" אינו בגדר סקר, וטענו אותה בעלמא. לגישתם, לא מדובר בסקר, כי עסקינן ב"משאל טלפוני".

14. העולה מן האמור לעיל הוא כי ה"משאל הטלפוני" שפרסמו המשיבות הוא בגדר "סקר בחירות" כהגדרתו בסעיף 16ה.

15. עוד אציין כי גם אם הייתי מקבל את טענות המשיבות, והייתי קובע כי "משאל טלפוני "אינו בגדר סקר ולכן סעיף 16ה אינו חל עליו, הרי לגישתי פרסום "משאל טלפוני" ללא ציון פרטים כגון מספר הנשאלים בו או ציון כי לא נערך בהתאם לשיטות סטטיסטיות מוכרות, הוא בגדר הטעיית ציבור הבוחרים. לפיכך, ליושב ראש וועדת הבחירות סמכות ליתן צו במקרה מעין זה מכוח סעיף 13 לחוק הבחירות ותכליתו הכללית (ראו: עניין צור, תר"מ 139/20 הליכוד נ' רשימת "רחובותי" (3.10.2013)).

16. השאלה שיש לשאול כעת היא אם הסקר שפרסמו המשיבות נעשה על פי שיטות סטטיסטיות מוכרות אם לאו. במידה והתשובה לכך חיובית, הרי שהסקר פורסם ללא פרסום הפרטים הנדרשים כהוראת סעיף 16ה(ב) ו-(ג), ועותק ממנו לא הועבר בצירוף הפרטים הנדרשים לוועדת הבחירות המרכזית לכנסת כאמור בסעיף 16ה(ה) לחוק הבחירות. ככל שהסקר לא נעשה בשיטות הסטטיסטיות המוכרות, היה על המשיבות לפרסמו בצירוף פרסום כיתובית בולטת כי הוא לא נעשה בהתאם לשיטות הסטטיסטיות מוכרות כהוראת סעיף 16ה(ד) (וכפועל יוצא - אי אפשר להסיק ממנו מסקנות לגבי דפוסי הצבעה או עמדות הציבור), וכמו כן לציין את שם מזמין הסקר ועורכו.

17. המשיבות צירפו לתשובתם את תגובתן למכתב ההתראה ששלח אליהן העותר. במסגרתו, נכתב כי "אשר על כן היות ולא היה סקר אלא משאל טלפוני אשר לא התבסס על שיטות סטטיסטיות מוכרות לעריכת סקרים, מרשתי אינה נדרשת לפרסם את הנתונים (סעיף 2 למכתב מיום 24.9.2013. ההדגשות שלי – ס' ג')).

18. לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיבות לפרסם סקרי בחירות (ובכלל זה גם "משאלים טלפוניים") בניגוד להוראת סעיף 16ה לחוק הבחירות.

19. סוף דבר, העתירה מתקבלת כאמור לעיל. בנסיבות העניין, המשיבות יישאו בהוצאות העותר בסך של 4,000 ש"ח.

ניתנה היום, ו' בחשון התשע"ד (10.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

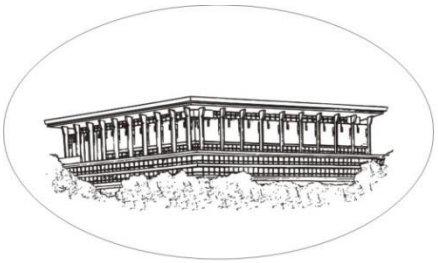

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ב בחשון התשע"ד
16 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 170/20</u>

העותר: מר חיים בשארי

נ ג ד

המשיב: מר רמי גרינברג

בקשה למתן החלטה

<u>החלטה</u>

1. העותר מבקש כי אורה למשיב לפרסם מודעת התנצלות בגין סקר בחירות שפרסם שלא כלל את העותר כמתמודד בבחירות בעיר פתח תקווה. כמו כן, מבקש הוא כי אתן צו שיורה למשיב לתקן את הסקר הבא, לפרסם את השאלות שנשאלו הנסקרים, ולהעביר לוועדת הבחירות את הסקר. ביקשתי את תגובת המשיב, אולם תשובתו לא הוגשה במועד או עד מתן החלטה זו.

2. דין העתירה להתקבל בחלקה. לעניין הצו הראשון המבוקש, אין בסמכותי ליתן צו לפרסום הודעת התנצלות (ראו: תר"מ 142/20 בן יצחק נ' שאער (14.10.2013)), ולפיכך בקשה זו לצו נדחית.

3. לעניין הצו השני המבוקש, עיינתי בסקר שצורף לעתירה, ונראה כי אכן השאלות שנשאלו הנסקרים לא מופיעות בו (ולכל הפחות, לא באופן ברור דיו), זאת בניגוד לסעיף 16ה(ג) לחוק הבחירות. לפיכך, ניתן בזאת צו המחייב את המשיב לפרסם תיקון לסקר האמור, בהקדם האפשרי, בכפוף להוראות סעיף 16ה, וכן להימנע מפרסום סקרים נוספים שאינם בהתאם להוראותיו. אציין, כי יש לקיים את הוראת הצו שניתן עד ליום 20.10.2013, בכפוף לאמור בסעיף 16ה(ח) לחוק הבחירות, לעניין פרסום סקרים בימים האחרונים לפני מועד הבחירות (קרי – ציון בהבלטה כי מדובר בסקר לא עדכני ועוד, הכול כהוראת סעיף זה).

4. כמו כן, נוכח העדר תגובת המשיב, והצהרת העותר כי בדק במשרדי ועדת הבחירות והסקר לא נשלח אליה, ניתן צו המורה למשיב להעביר לידי וועדת הבחירות המרכזית תוך 24 שעות את תוצאות הסקר, בהתאם לסעיף 16ה(ה) לחוק הבחירות.

5. עוד אציין כי לא מצאתי לנכון להידרש לטענותיו של העותר כי אי ציון שמו בסקר מהווה הטעיית הציבור. טענה זו נטענה בעלמא, ודי בכך כדי לדחותה.

6. לפיכך, העתירה מתקבלת בזאת בחלקה כאמור לעיל. בנסיבות העניין, יישא המשיב בהוצאות העותר בסכום של 1,500 ש"ח.

ניתנה היום, י"ב בחשון התשע"ד (16.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

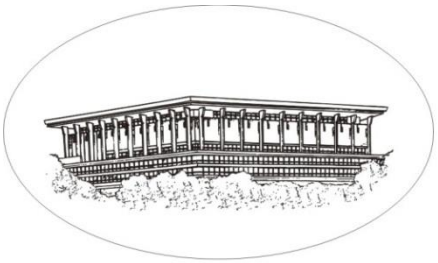

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ב בחשון התשע"ד
16 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 172/20</u>

העותר: יאיר רביבו, רשימת הליכוד בלוד

נ ג ד

המשיבים: 1. רשימת "לוד אחד" בראשות יורם מרציאנו
2. מקומון "רמלוד פלוס"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותר מבקש כי אתן צווי מניעה נגד המשיבים בגין סקר שפורסם שלא בהתאם להוראות סעיף 16ה לחוק הבחירות. לטענתו, ביום 4.10.13 פירסמו המשיבים בעיתון "רמלוד פלוס" מיספר מודעות וכתבות שעסקו בסקר בחירות, המצביע על נצחונו של מועמד מטעם המשיבה 1. עוד נטען, כי בפרסום לא צוינו השאלות שנשאלו בסקר; האם מדובר במדגם מייצג של תושבי לוד; מרווח הטעות; ושם מזמין הסקר (פס' 17 לעתירה).

עוד נטען, כי המשיב 2 הפר את הצו שניתן לו בתר"מ 130/20, ולפיכך, נתבקשתי לפעול לפי פקודת ביזיון בית המשפט ולהשית עליו קנס.

2. בתגובת המשיבה 1 נטען, כי הסקר לא פורסם מטעמה, וכי היא "רק העבירה את עריכת הסקר ותוצאותיו לידי המשיבה 2 כמידע חדשותי בעל ערך". בתגובת המשיבה 2, נטען לעניין בקשת הביזיון, כי אין להקיש מתר"מ 130/20 מכיוון ששם "דובר בפרסום אשר כלל תוצאות בלבד ללא ציון כלשהו של הדברים הנדרשים". כן התחייבת המשיבה 2 לפרסם כל הבהרה נוספת ככל שיידרש.

3. דין הבקשה לביזיון בית המשפט להידחות. נסיבות המקרה הנוכחי שונות במידה מספקת מאלו בתר"מ 130/20. שם ציינתי כי:

> **"המשיב 1, פרסם בעמוד הראשון בעיתון סקר שכותרתו 'סקר רמלוד פלוס בבאר-יעקב', ובו שמות ארבעה מהמתמודדים בבחירות במועצה המקומית, ואחוז ההצבעה הצפוי להם על פי הסקר. ומלבד זאת – כלום. אין בנתונים אלה די. העדר נתונים רלוונטיים רבים כמו במקרה דנן פוגע ביכולתו של קורא הסקר להחליט אם מדובר בסקר אמין או לא, ומגדיל את הסיכוי למניפולציות סטטיסטיות. לפיכך, לגישתי, במקרים מעין אלה, נוכח החשש מהטיית דעתו של הבוחר, יש לנקוט בגישה מחמירה" (בפס' 4).**

4. שונים הדברים בענייננו. במקרה הנוכחי המשיבים פרסמו את שם עורך הסקר, מועד עריכתו, מספר הנשאלים, והאוכלוסייה שהשתתפה בו. עם זאת, המשיבים לא הקפידו כבית שמאי במילוי אחר הוראות סעיף 16ה והדבר דורש תיקון. בכפוף להצהרתה של המשיבה 2 כי יתוקנו הדברים, לא מצאתי כי נדרש ליתן צו בנסיבות אלה. יובהר כי התיקון יעשה בפרסום הקרוב של העיתון, בתוך מסגרת הזמנים המותרת לפרסום סקרים. בתיקון יוספו הפרטים הדרושים כאמור בפסקה 17 לכתב העתירה, ויבואר שם כי מדובר בתיקון של הכתבות והמודעות שבנדון.

5. לעניין הבקשה למתן צו, סבורני כי הדין עם העותר. לא מקובלת עלי תשובת המשיבה 2 לפיה הסקר לא פורסם מטעמה, וכי היא "רק העבירה את עריכת הסקר ותוצאותיו לידי המשיבה 2 כמידע חדשותי בעל ערך". הפרסומים מדברים בעדה, שעה שהיא גם זו שהעבירה אותם ודי בכך. לפיכך, ניתן בזאת צו המורה למשיבים 1 ו-2 להימנע מפרסום סקרים שלא בהתאם להוראות סעיף 16ה, ובפרט הוראות סעיף 16ה(ה); 16ה(ח) (האוסר על פרסום לסוגיו של סקר בחירות מיום שישי שלפני הבחירות); וכן לפרסם תיקון לסקר כאמור בפסקה 4.

6. סוף דבר, העתירה לעניין הצו מתקבלת כאמור בסעיף 5 לעיל. המשיבים ישאו בהוצאות העותר בסך של 6,000 ש"ח. הבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט נדחית בזאת.

ניתנה היום, י"ב בחשון התשע"ד (16.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

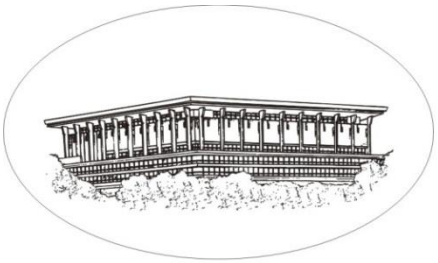

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ט"ז בחשון התשע"ד
20 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 195/20</u>

העותר: מר יוסי דולה, ראש המועצה המקומית כפר תבור

נ ג ד

המשיב: מר יצחק טישלר, יו"ר סיעת "כפר תבור שלנו"

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי מבקש העותר כי ינתן צו המורה למשיב להעביר לועדת הבחירות סקר בחירות אשר הזכיר האחרון במהלך עימות רדיופוני שנערך בין השניים ביום 16.10.2013 ברדיו האזורי "קול רגע". העותר מבקש כי המשיב יעביר את פרטי הסקר, זאת, לאור חשדו כי "דבריו של המשיב נאמרו במהלך שידור רדיו במטרה לגנוב את דעת הקהל ולהטות את תוצאות הבחירות בדרך של השפעה לא הוגנת על דעת הבוחר" (סעיף 7 לעתירה). המשיב, בתשובתו, טוען כי מדובר במשאל טלפוני פנימי שנעשה על ידי פעיליו בין תושבי כפר תבור. עוד אציין כי המשיב העלה טענות נוספות בנוגע להפרות הוראות חוק הבחירות של העותר, שאין להידרש אליהם נוכח העובדה כי הועלו במסגרת כתב תשובה.

2. דין העתירה להתקבל. ככל שאכן מדובר בסקר שאינו מבוסס על ממצאים

סטטיסטיים, כפי שטוען המשיב בתשובתו, הוראות סעיף 16ה לחוק הבחירות עדיין חלות עליו, וכמו כן קיים איסור לפרסמו בתור סקר ויש לציין בהדגשה כי עסקינן בסקר שאינו מבוסס על ממצאים סטטיסטים ולא ניתן להסיק ממנו מסקנות בנוגע לדפוסי הצבעה (ראו: תר"מ 156/20 מעלימי נ' אלון (13.10.2013)). לפיכך, ניתן בזאת צו המונע מהמשיב לפרסם סקרים בניגוד לסעיף 16ה לחוק הבחירות, ובנוסף צו המורה על פרסום הודעת הבהרה, עד למחר בשעה 16:00, בפרסום מטעם המשיב בתפוצה רחבה במועצה המקומית או ברדיו "קול רגע", כי לא ניתן להסיק מהסקר אותו ציין המשיב מסקנות בנוגע לדפוסי הצבעה.

3. סוף דבר, העתירה מתקבלת. בנסיבות העניין, המשיב ישא בהוצאות העותר בסך של 2,000 ש"ח.

ניתנה היום, ט"ז בחשון התשע"ד (20.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

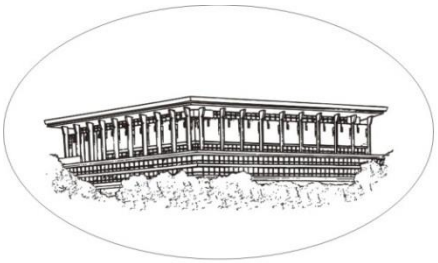

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ה בכסלו התשע"ד
28 בנובמבר 2013

<u>תר"מ 228/20</u>

העותר: מר אבי קאופמן

נ ג ד

המשיב: מר כרמל סלע

עתירה למתן צו מניעה על פי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתנו צווים נגד המשיב בגין סקר בחירות שפרסם האחרון ביום 22.11.2013 בניגוד להוראות סעיף 16ה לחוק הבחירות. לטענתו, הסקר שפורסם במספר מקומונים חסר את פרטי מזמין הסקר, מספר האנשים שהתבקשו להשתתף בסקר, ועוד. עוד טוען הוא כי ישנן סתירות בממצאי הסקר, שקבע כי 51% מהתושבים דיווחו כי בכוונתם להצביע למשיב, ובד בבד נכתב בו גם כי 70% בטוחים כי המשיב ייבחר למועצה.

2. המשיב בתשובתו טוען כי דין העתירה להידחות. על הסף, נוכח העובדה כי העותר בעצמו פרסם סקרים בניגוד להוראות החוק. לגופם של דברים, טוען הוא כי הוראות סעיף 16ה(ב) לחוק הבחירות מטילות חובה רק על הראשון בזמן שמפרסם סקר.

3. דין העתירה להתקבל בחלקה. עיון בסקר שפרסם המשיב מלמד כי מרבית הפרטים הנדרשים בהתאם לסעיף 16ה(ב) לחוק הבחירות מצויים בו, אולם, חסרים מספר פרטים: מספר האנשים שהתבקשו להשתתף בסקר בפועל, ומרווח הטעות לגבי הנתונים שהושגו. כמו כן, לא פורסמו השאלות שנשאלו, בניגוד לסעיף 16ה(ג) לחוק הבחירות.

4. בהקשר זה, יש לדחות את טענת המשיב לפיה נוכח העובדה כי העותר פרסם סקר לראשונה, הוראות סעיף 16ה(ב) לחוק הבחירות אינן חלות עליו. הסקר שפרסם העותר, שצירף המשיב לתשובתו, הוא סקר מטעמו, שונה מהסקר נשוא העתירה.

5. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב לפרסם סקרים נוספים שאינם כוללים את הפרטים המצוינים בסעיף 16ה לחוק הבחירות. בנוסף, ניתן בזאת צו המחייב את המשיב 1 לפרסם הודעת עדכון לסקר בגינו הוגשה העתירה הכולל את הפרטים החסרים. הודעת העדכון תפורסם במקומונים בו פורסם הסקר המקורי, בגודל דומה, זאת תוך שבוע ימים. לבסוף, אזכיר כי בהתאם לסעיף 16ה(ה) לחוק הבחירות, על המשיב (וכל מפרסם סקר) החובה לשלוח סקרים שפורסמו ונתונים נוספים לועדת הבחירות המרכזית ללא דיחוי.

6. מנגד, יש לדחות את טענת העותר לעניין הסתירה בממצאי הסקר. עיון בו מלמד כי הנתון בדבר 51% מתייחס לאחוז האנשים שהודיעו כי יצביעו למשיב, והנתון בדבר 70% מתייחס לאחוז האנשים שהודיעו כי לדעתם המשיב יזכה בבחירות. מדובר בשני נתונים שונים, שאינם עומדים בסתירה, ואין עוררין כי יכול שנשאל פלוני ענה כי לא בכוונתו להצביע למשיב, אולם לדעתו, הוא המועמד אשר יזכה בבחירות סופו של יום.

7. סוף דבר, העתירה מתקבלת בחלקה כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ה בכסלו התשע"ד (28.11.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

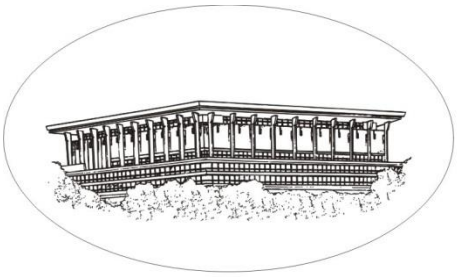

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופטת אסתר חיות

מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ירושלים, ט"ז בטבת התשע"ד
19 בדצמבר 2013

<u>תר"מ 231/20</u>
<u>תר"מ 232/20</u>

העותר בתר"מ 231/20:	מר משה ליבר
העותר בתר"מ 232/20:	מר יעקב קליין
	נ ג ד
המשיבים:	1. מר אריאל בריח (תר"מ 231/20 ו-תר"מ 232/20) 2. עיתון מצב הרוח (תר"מ 231/20) 3. ידיעות רחובות (תר"מ 231/20)
	בקשות למתן צו מניעה
בשם העותר בתר"מ 231/20:	עו"ד איילת רייך
בשם העותר בתר"מ 232/20:	בעצמו

<u>החלטה</u>

1. בשתי העתירות שלפניי, מבקשים העותרים כי יוּצא צו מניעה נגד המשיבים בגין סקר שפורסם לטענתם בפלטפורמות שונות בניגוד לסעיף 16ה לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות). בתר"מ 231/20, מלין העותר נגד סקר

שפורסם בעיתונים "מצב הרוח" (המשיב 2) ו"ידיעות רחובות" (המשיבה 3), מטעמו של המשיב 1, אשר אינו כולל פרטים הנדרשים ובהם מועד עריכת הסקר. בתר"מ 232/20, מלין העותר נגד אותו הסקר, אשר פורסם גם בעיתון "כל הדרום" ובאתר האינטרנט "כיפה".

2. בתגובה לעתירות, טוען המשיב 1 כי דינן להידחות בציינו כי הסקרים פורסמו במסגרת כתבות עיתונאיות, ללא כל מעורבות מצידו, ואינן בגדר פרסומים מטעמו. כמו כן טוען הוא כי שמו או שם מפלגתו לא הופיעו באף אחד מהפרסומים נושא העתירות. המשיבה 3 בתר"מ 231/20 ("ידיעות רחובות") טוענת כי הסקר שפרסם כולל את מרבית הפרטים הנדרשים בהתאם לחוק, וחלקם הושמטו בתום לב, בין היתר נוכח העובדה כי הסקר פורסם במסגרת ידיעה חדשותית ולא "פרסום יבש של נתונים מתוך סקר" (סעיף 4 לתשובה). תגובתו של המשיב 2 בתר"מ 231/20 לא הוגשה עד לכתיבת החלטה זו.

דיון והכרעה

3. **שני תחומים בדיני הבחירות רלוונטיים להכרעה בסוגיה שלפנינו:** פרסום סקרים ו-ידיעות חדשותיות בעיתונים.

פרסום סקרים - סעיף 16ה לחוק הבחירות קובע הגבלות והוראות שונות בנוגע לסקרים העוסקים בבחירות לרשויות המקומיות ולכנסת. החובה המרכזית במסגרת סעיף זה היא חובת הגילוי, ובין היתר סקר בתקופה הסמוכה למועד הבחירות חייב לכלול את שם מזמין הסקר, עורך הסקר, תאריך ביצועו, מספר המשתתפים, מרווח הטעות ועוד (ראו: סעיף 16ה(ב) לחוק הבחירות). תכלית ההוראות שבסעיף 16ה לחוק הבחירות ברורה, והיא - "שהציבור יוכל לשקול את אמינותם של הסקרים ולבחנם בצורה מושכלת" (מתוך הצעת החוק במסגרתה הוסף ביום 17.6.2002 סעיף 16ה לחוק הבחירות).

ידיעות חדשותיות בעיתונים– בעבר כבר קבעתי כי אין בחוק הבחירות הגבלה בנוגע לפרסום ידיעות חדשותיות בעיתונים. עם זאת, לגישתי "צו המונע תעמולת בחירות אסורה בעיתונים יוצא מקום שמדובר בתעמולה בהיקף גדול והוכחה זיקה ממשית בין העיתון לבין הנהנה מהפרסומים" (תר"מ 64/20 חלבי נ' נסראלדין (22.8.2013)).

4. במקרה שלפניי, הסקר הנדון פורסם במסגרת כתבות עיתונאיות. האם משמעות הדבר היא שאין מקום למתן הצו שנתבקש? לגישתי, אין הדברכך. סעיף 16ה לחוק הבחירות עוסק במגבלה פרטנית הנוגעת לסקרים, ו"עיוור" לסוגית זהות מפרסם הסקר. ביתר פירוט, סעיף 16ה(ג) לחוק הבחירות קובע הגבלה פרטיקולארית על מי שמפרסם

בכתבלציבור תוצאותיו של סקר, וסעיף 16ה(א) לחוק הבחירות קובע כי לעניין זה "מפרסם בכתב לציבור" – לרבות בעיתון או באינטרנט".

דהיינו, המגבלות הקבועות בסעיף 16ה חלות על כל גוף המפרסם תוצאותיו של סקר, ואין נפקא מינה אם עסקינן בפרסום מטעם מתמודד או בכתבה עיתונאית. כמו כן אין הכרח כי הפרסום יכלול את הסקר כולו, ודי לצורך תחולת החוק בפרסום תוצאותיו של הסקר. פרשנות שונה עלולה לאפשר עקיפת החובות הקבועות בסעיף 16ה לחוק הבחירות וריקון תכליתו מתוכן. עוד חשוב להדגיש כי ככל שעסקינן בפרסום נתונים סטטיסטיים מתוך סקר בחירות, אין מדובר בידיעה חדשותיות ככזו ומכל מקום, הדרישה כי לכל פרסום מסוג זה יתווספו הפרטים הנדרשים על פי חוק, אינה גורעת מאותה ידיעה ואינה אמורה למנוע אותה.

בשל הטעמים המפורטים לעיל, אני סבורה כי הדרישות הקבועות בסעיף 16ה(ג) לחוק הבחירות חלות גם על סקרים המפורסמים במתכונת של ידיעות חדשותיות.

5. **לאחר כל אלה, עיינתי בכתבות שצירף העותר בתר"מ 231/20. בכולן חסרים פרטים בניגוד לסעיף 16ה(ב) לחוק הבחירות, ובין היתר: זהות מזמין הסקר, האוכלוסייה שמתוכה נלקח מדגם המשיבים לסקר, מספר האנשים שהתבקשו להשתתף בסקר, מספר האנשים שהשתתפו בו בפועל, ועוד. יתרה מכך, הסקר המלא, על הפרטים הנדרשים, אף לא הועבר למשרדי ועדת הבחירות המרכזית לפי סעיף 16ה(ה) לחוק הבחירות.**

6. **אשר על כן, העתירה בתר"מ 231/20 מתקבלת** וניתן בזאת צו האוסר על המשיבים 2-3 לפרסם סקרים נוספים שאינם כוללים את הפרטים המצוינים בסעיף 16ה לחוק הבחירות. **בנוסף,** ניתן בזאת צו המחייב את המשיבים 3 ו-2 לפרסם הודעת עדכון לסקר בגינו הוגשה העתירה הכולל את הפרטים החסרים. **כמו כן,** עליהם להעביר למשרדי ועדת הבחירותאת הסקר על הפרטים המפורטים בסעיף 16ה(ה) לחוק הבחירות.

7. **אשר לעתירה בתר"מ 232/20. עתירה זו לוקה על פניה משום שהעותר לא צירף בה כמשיבים את המפרסמים הנטענים – "כל הדרום" ואתר האינטרנט "כיפה" וזאת בניגוד להוראות סעיף 4 לנוהל הטיפול בבקשות לצו מניעה, התשע"ג-2013, הקובע כי יש לצרף כמשיב "כל מי שעלול להיפגע מקבלת העתירה". משלא צורפו גופים אלה ולא**

ניתן להם יומם בהליך, לא ניתן להוציא את צו מניעה שנתבקש נגדם (ראו: תר"מ 48/20 שבירו נ' גולן (30.7.2013), השופט ס' ג'ובראן).

באשר למשיב 1, אין מקום לצו באיזה מן העתירות משלא הוכח כי הפרסומים נעשו מטעמו.

הואיל והעתירה התקבלה בחלקה, ישא כל צד בהוצאותיו.

ניתנה היום, ט"ז בטבת התשע"ד (19.12.2013).

אסתר חיות
שופטת בית המשפט העליון
מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

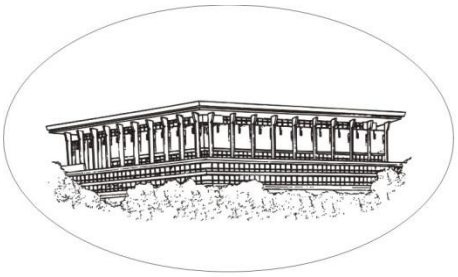

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופטת אסתר חיות

מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ירושלים, י"ט בטבת התשע"ד
22 בדצמבר 2013

<u>תר"מ 231/20</u>

העותר: מר משה ליבר

נ ג ד

המשיבים:
1. מר אריאל בריח
2. עיתון מצב הרוח – שבועון לציבור הדתי לאומי
3. ידיעות רחובות

בקשה דחופה למתן צו גם נגד המשיב מס' 1

<u>החלטה</u>

1. ביום 19.12.2013, ניתן צו נגד המשיבים 2-3 בגין פרסום סקר בניגוד להוראת סעיף 16ה לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות). עוד קבעתי שעל המשיבים 2-3 לפרסם הודעת עדכון הכוללת את הפרטים החסרים באותם פרסומים. יחד עם זאת, דחיתי את בקשת העותר למתן צו נגד המשיב 1 "משלא הוכח כי הפרסומים נעשו מטעמו" (סעיף 7 להחלטתי).

2. היום הגיש העותר בקשה דחופה למתן צו גם נגד המשיב 1, אותה הוא סומך על הודעת העדכון מאתר האינטרנט MYNET שפורסמה בעקבות החלטתי הנ"ל, על פיה הסקר נושא העתירה הוזמן על ידי המשיב 1. המשיב 1 מצידו שב וטוען כי דין הבקשה המופנית נגדו להידחות. במסגרת זאת, הוא אינו מכחיש כי הסקר הנדון הוזמן על ידו אך

מדגיש כי אין לו יד בפרסומים שעמדו במוקד העתירה.

3. דין העתירה להידחות. סעיף 16ה(ב) לחוק הבחירות קובע חובות גילוי פרטים המוטלות על משדר הסקר ועל עורך הסקר, אולם, לא על מזמין הסקר. משדרי הסקר במקרה דנן הם המשיבים 2-3 ולא המשיב 1, ועורך הסקר הוא מכון מחקר בשם "סמית". לכן, אף ששוכנעתי כי משיב 1 הוא אכן מזמין הסקר, אין די בכך לצורך הוצאת הצו שנתבקש נגדו.

בשולי הדברים ראיתי לציין עם זאת כי גם אם המשיב 1 אינו עומד, כטענתו, מאחורי פרסום הסקר, ניתן היה לצפות ממנו כי בתצהיר שהגיש לתמיכה בתגובתו המקורית לעתירה, יזכיר את העובדה כי הוא זה שהזמין את הסקר נושא העתירה. תחת זאת בחר המשיב 1 בהכחשה גורפת וכללית באומרו "למשיב אין כל חלק ונחלה לנטען בעתירות" (סעיף 1 לתגובה) ודברים אלה עלולים ליצור את הרושם הלא מדויק כי אין לו כל נגיעה לאותו הסקר.

4. אשר על כן, הבקשה נדחית בזאת. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ט בטבת התשע"ד (22.12.2013).

אסתר חיות
שופטת בית המשפט העליון
מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

החלטות בעניין פנקס הבוחרים

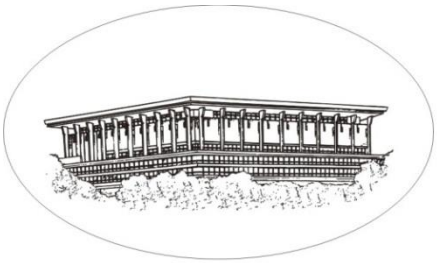

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ה' בחשון התשע"ד
9 באוקטובר 2013

ה"ש10/20

המבקש: מר זוהר פנחס

בקשה לפי סעיף 39ה לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות)

החלטה

1. המבקש מעוניין להתמודד בבחירות הקרובות לרשויות למועצת עיריית תל אביב-יפו. המבקש לא מציין זאת בבקשתו, אולם נראה כי בקשתו להתמודד בבחירות הקרובות נדחתה על ידי מנהל הבחירות נוכח העובדה שכתובתו רשומה בפנקס הבוחרים בעיר גבעתיים, ולכן אינו זכאי להתמודד בבחירות בעיר תל אביב יפו בהתאם לסעיף 7(א)(1) לחוק הרשויות המקומיות. לטענתו, הוא התגורר בעיר גבעתיים מספר שנים בודדות, והוא מתגורר בעיר תל אביב-יפו כ-15 שנים. במסגרת זאת, צירף לבקשתו תכתובות שונות בהם צוין כי כתובתו בעיר תל אביב-יפו.

2. ביקשתי את עמדת היועץ המשפטי לממשלה. לטענתו, דין העתירה להידחות הן לגופה, הן נוכח המועדים הקבועים בחוק (אשר כבר חלפו) לתיקון פנקס הבוחרים.

3. לאחר שעיינתי בבקשה, בנספחים שצורפו אליה ובעמדת היועץ המשפטי, ולאחר שהתייעצתי עם סגניי, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות על הסף.

4. סעיף 39ה(א) לחוק הרשויות המקומיות מאפשר ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, בהתייעצות עם סגניו, להורות כי שמו של אדם יועבר לרשימת בוחרים של רשות מקומית שבה היה זכאי להיות רשום. סעיף 39ה(ב) לחוק קובע כי בקשות לתיקון רשימת הבוחרים צריכות להיות מוגשות "לא יאוחר מהיום ה-29 שלפני יום הבחירות". הבקשה שלפניי הוגשה 19 ימים טרם מועד הבחירות (הקבועות ליום 22.10.2013), קרי – באיחור של 10 ימים. (השוו: החלטתה של השופטת א' פרוקצ'יה בהש"ר 2/09 שחיי'דם רודאן מיום 5.8.2009).

5. יתרה על כך, גם לגופם של דברים, המבקש שינה את כתובתו במשרד הפנים רק ביום 15.9.2013, ואין נפקא מינה לסיבה לאי שינוי הכתובת עד למועד זה. דהיינו, לא התקיים התנאי הקבוע בסעיף 39ה לחוק הרשויות המקומיות כי שם המבקש נעדר מפנקס הבוחרים "שלא כדין".

6. יש להדגיש כי חוקי הבחירות השונים קובעים לוחות זמנים דוחקים, בהם מועד רודף מועד. הגמשה של אחד מן המועדים תביא לשיבוש הבחירות, ולכך אין להסכין (השוו: בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, פסקה 3 לפסק דינו של המשנה לנשיא ש' לוין (15.5.2003)).

7. לפיכך, הבקשה נדחית על הסף.

ניתנה היום, ה'בחשון התשע"ד (9.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

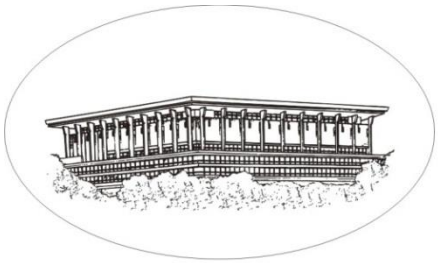

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ה' בחשון התשע"ד
9 באוקטובר 2013

ה"ש 13/20

המבקש: מר גד פלר

בקשה לפי סעיף 39ה לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות)

החלטה

1. המבקש מעוניין להתמודד בבחירות הקרובות בעיר אשקלון. ביום 24.9.2013, פסל מנהל הבחירות את מועמדותו בבחירות הקרובות נוכח העובדה כי מקום מגוריו הקבוע ביום הגשת רשימת המועמדים אינו בתחומי העיר. המבקש הגיש עתירה לבית המשפט לעניינים מנהליים בבאר-שבע ביום 6.10.2013, אשר נמחקה נוכח חוסר סמכות. טענתו המרכזית של העותר היא כי במכתב שנשלח אליו ביום 24.9.2013, צוין כי סיבת פסילתו היא מכוח סעיף 7(א)(3) לחוק הרשויות המקומיות (שעניינו במקום מגורים), בעוד שעמדת המדינה שהוצגה בדיון במעמד הצדדים שהתקיים בבית המשפט לעניינים מנהליים, הייתה כי פסילתו היא מכוח סעיף 7(א)(1) לחוק הרשויות המקומיות (שעניינו ברישום בפנקס הבוחרים).

2. ביקשתי את עמדת היועץ המשפטי לממשלה. לטענתו, דין העתירה להידחות הן לגופה, הן נוכח המועדים הקבועים בחוק (אשר כבר חלפו) לתיקון פנקס הבוחרים.

3. לאחר שעיינתי בבקשה, בנספחים שצורפו אליה ובעמדת היועץ המשפטי, ולאחר שהתייעצתי עם סגניי, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות על הסף.

4. סעיף 39ה(א) לחוק הרשויות המקומיות מאפשר ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, בהתייעצות עם סגניו, להורות כי שמו של אדם יועבר לרשימת בוחרים של רשות מקומית שבה היה זכאי להיות רשום. סעיף 39ה(ב) לחוק קובע כי בקשות לתיקון רשימת הבוחרים צריכות להיות מוגשות "לא יאוחר מהיום ה-29 שלפני יום הבחירות". הבקשה שלפניי הוגשה 15 ימים טרם מועד הבחירות (הקבועות ליום 22.10.2013), קרי – באיחור של שבועיים. (השוו: החלטתה של השופטת א' פרוקצ'יה בהש"ר 2/09 שחיי'דם רודאן מיום 5.8.2009).

5. יתרה על כך, גם לגופם של דברים, המבקש שינה את כתובתו במשרד הפנים רק ביום 16.9.2013, ואין נפקא מינה לסיבה לאי שינוי הכתובת עד למועד זה. דהיינו, לא התקיים התנאי הקבוע בסעיף 39ה לחוק הרשויות המקומיות כי שם המבקש נעדר מפנקס הבוחרים "שלא כדין".

6. יש להדגיש כי חוקי הבחירות השונים קובעים לוחות זמנים דוחקים, בהם מועד רודף מועד. הגמשה של אחד מן המועדים תביא לשיבוש הבחירות, ולכך אין להסכין (השוו: בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, פסקה 3 לפסק דינו של המשנה לנשיא ש' לוין (15.5.2003)).

7. לפיכך, הבקשה נדחית על הסף.

ניתנה היום, ה'בחשון התשע"ד (9.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

החלטות בעניין קלון

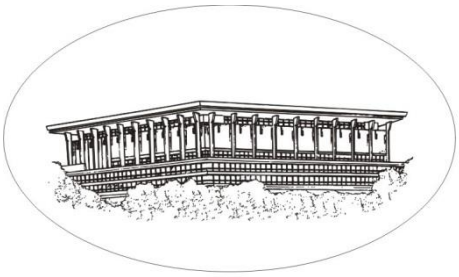

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ד' בתמוז התשע"ג
12 ביוני 2013

ה"ש 1/20

המבקש: מר פאדי נפאע

בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 לקביעת היעדר קלון

החלטה

1. המבקש מעוניין להתמודד בבחירות לרשויות המקומיות העתידות להתקיים בחודש אוקטובר 2013 לתפקיד חבר במועצת העיר שפרעם. לאור הוראות הדין, כפי שיפורט להלן, המבקש מנוע מלהתמודד על משרה ציבורית זאת, כל עוד לא ניתנה החלטה על ידי יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית כי בעבירות בגינן הורשע לא דבק קלון. מכאן הבקשה שלפניי.

העבירות בהן הורשע המבקש

2. המבקש הורשע, בכל המקרים על פי הודאתו, בחמישה תיקים שונים.

3. במסגרת כתב האישום הראשון, המבקש הורשע בעבירה של העסקת עובדים זרים תושבי האזור שלא כדין, בהתאם לסעיף 12ב לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952. גזר דינו ניתן ביום 19.11.1997 (ת"פ 3644/97 (שלום עכו), השופט מ' אלטר), ובו הוטל עליו קנס בסך 10,000 ש"ח ומאסר על תנאי של שישה חודשים.

4. במסגרת כתב האישום השני, המבקש הורשע על פי הודאתו בעבירה נוספת של העסקת עובדים זרים תושבי האזור שלא כדין, בהתאם לסעיף 12ב לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952. גזר דינו של המבקש ניתן ביום 16.2.1999 (ת"פ 1296/98 (שלום עכו), סגן הנשיא א' מגן), ובמסגרתו בית המשפט גזר עליו קנס בסך 12,000 ש"ח ומאסר על תנאי של שלושה חודשים.

5. במסגרת כתב האישום השלישי, המבקש הורשע על פי הודאתו בעבירה של תקיפה סתם, בהתאם לסעיף 379 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). על פי עובדות כתב האישום, במהלך שנת 2006, תקף המבקש מאבטח שלא אפשר לו להיכנס למרכז שירות של חברת אורנג'. גזר דינו של המבקש ניתן ביום 3.7.2007 (ת"פ 3642/06 (שלום נצרת), השופטת ל' יונג-גפר), ובמסגרתו בית המשפט גזר עליו מאסר על תנאי של שלושה חודשים, וחייב אותו לחתום על התחייבות בסך 2,500 ש"ח שלא לעבור עבירת אלימות במשך שנתיים.

6. במסגרת כתב האישום הרביעי, המבקש הורשע על פי הודאתו בשתי עבירות של סחיטה באיומים לפי סעיף 428 בנסיבות סעיף 29 לחוק העונשין, 2 עבירות של קבלת נכסים שהושגו בפשע לפי סעיף 411 בנסיבות סעיף 29 לחוק העונשין, קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א) לחוק העונשין, הדחה בחקירה לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין, ושיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

7. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, במהלך שנת 2008, קשר המבקש קשר עם אחרים לבצע הונאה, במסגרתה נגנבו רכבים של מספר מתלוננים, ולאחר מכן המבקש הציע לזה שרכבו נגנב בתמורה לסכום כספי (של 12,000 ש"ח באישום אחד, ו-15,000 ש"ח באישום שני) את עזרתו בהחזרת הרכב למתלוננים. במקרה הראשון, איים המבקש כי אם המתלונן לא ישלם את הסכום, אז רכבו יישרף. במקרה השני, עקב איומיו ולאחר שהמבקש הודיע לו כי מצא את רכבו, ניאות המתלונן לשלם את הסכום. לאחר מכן, איים הנאשם על המתלונן השני לבל יגיש תלונה למשטרה בגין האירוע.

8. גזר דינו של המבקש ניתן ביום 23.7.2009 (ת"פ 10139-07-09 (מחוזי חיפה), השופט א' שיף), ובמסגרתו בית המשפט גזר עליו 25 חודשי מאסר בפועל, עשרה חודשי מאסר על תנאי, ופיצוי לשני המתלוננים בסך של 11,000 ש"ח. ערעורו של המבקש לבית המשפט העליון נדחה (ע"פ 7091/09 נפאע נ' מדינת ישראל (2.2.2010), השופטים א' א' לוי, ע' ארבל, ו-נ' הנדל).

9. במסגרת כתב האישום החמישי, המבקש הורשע על פי הודאתו בעבירה של סחיטה באיומים, בהתאם לסעיף 428 לחוק העונשין. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, במהלך

שנת 2009, המבקש איים על סוכנת הביטוח שלו שאם לא תשלם לו סכום של 280,000 ש"ח, "אני אשרוף לך את הבית עם הילדים, הרכב, המשרד". כמו כן, על פי עובדות כתב האישום המתוקן, המבקש איים על סוכנת הביטוח פעם נוספת במועד סמוך.

10. גזר דינו של המבקש ניתן ביום 10.9.2009 (ת"פ 19306-01-09 (שלום עכו), סגן הנשיא מ' אלטר), ובמסגרתו בית המשפט גזר עליו שבעה חודשי מאסר בפועל, ועשרה חודשי מאסר על תנאי.

עמדת היועץ המשפטי לממשלה

11. ביקשתי את תגובת היועץ המשפטי לממשלה לבקשה. בתגובה ארוכה ומפורטת, קבעה באת-כוח היועץ המשפטי לממשלה כי לעמדתם בעבירות בהן הורשע המבקש דבק קלון. לדידם, העובדה כי המבקש הורשע בעבירות רבות, במסגרת חמישה כתבי אישום, וביניהם עבירות חמורות של אלימות באופן חוזר ונשנה, מחייבת מסקנה זו.

12. בכל הנוגע לעבירות הסחיטה והאיומים (כתב האישום הרביעי והחמישי), טוענת באת כוח היועץ המשפטי לממשלה, נלווה להם פגם מוסרי חמור. כמו כן, הישנות העבירות מעידה על "זלזול בוטה בחוק, אשר לא ראוי כי מי שהורשע בה ימלא תפקיד ציבורי" (סעיף 33 לתגובה).

המסגרת הנורמטיבית

13. סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות), קובע:

> "7(ב). אינו זכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה מי שנידון בפסק דין סופי לעונש מאסר בפועל, לתקופה העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לשאת את עונש המאסר בפועל, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון".

14. סעיף 7 רבתי לחוק הרשויות המקומיות קובע את הזכות להיבחר, וסעיף 7(ב) כאמור לעיל, מגביל זכות זו. הסעיף קובע כי פסק דין חלוט אשר גזר על פלוני מאסר בפועל, ולא עברו עוד שבע שנים מיום שניתן, מעמיד "חזקת קלון", הניתנת לסתירה בהחלטה של יושב ראש ועדת הבחירות.

15. קלון הוא מושג חמקמק. החוק נמנע מלהגדירו. "קשה לתחום במדויק את גבולותיו של הקלון, שכן הוא מאותם מושגים שקל יותר לזהותם מאשר להגדירם באופן חד" (החלטתו של יושב ראש ועדת הבחירות השופט א' רובינשטיין מיום 30.1.2013).

16. עם זאת, הפרשנות המקובלת למושג קלון היא עבירה אשר מלבד הפגם הפנימי הגלום בה מעצם הגדרתה כעבירה, היא טומנת בחובה "מטען מוסרי-ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי, הניזון מתפיסות ערכיות ואמות מידה מוסריות הרווחות בחברה" (בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב-ראש ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145, 162 (2003) (להלן: פרשת פייגלין).

17. אין בהגדרה זו כשלעצמה כדי לעזור לענייננו. נזכיר, עסקינן בקלון שאמור למנוע ממועמד להתמודד בבחירות. שלילת זכות יסוד חוקתית זו (סעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת), שמגולמת בה כמובן גם פגיעה בזכות החוקתית לבחור (סעיף 5 לחוק-יסוד: הכנסת), צריכה להיעשות במשורה ורק בנסיבות מתאימות (ראו: ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מב(4) 177, 185-186 (1988); פרשת פייגלין).

18. קביעה כי בעבירה דבק קלון, צריכה להתבסס על הנסיבות הקונקרטיות, אופי העבירות שנעברו, יחד עם התכלית לשמה מתבקשת קביעת הקלון (ראו: רות גביזון "עבירה שיש עימה קלון כפסול לכהונה ציבורית" משפטים א' 176 (1968); עש"מ 4123/95 אוחיון נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(4) 494, 498 (1981)).

19. לענייננו, כאשר עסקינן בקלון לשם קביעה אם מועמד רשאי או לאו להתמודד בבחירות לתפקיד ציבורי, יש לבחון האם העבירה שנעברה ובגינה המועמד הורשע, תפגע ביכולתו של המועמד למלא תפקיד ציבורי עקב הפגם המוסרי שדבק בו, וכמו כן האם מועמדותו תפגע באינטרס הציבורי של אמון הציבור וטוהר השירות הציבורי (ראו: בג"ץ 5853/07 אמונה נ' ראש הממשלה, פ"ד סב(3) 445, 459-460 (6.12.2007); עש"מ 4123/95 אור נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(5) 184 1996); תב"כ 3/01 פלאטו שרון, פ"ד נו(5) 14, 19, השופט מ' חשין).

מן הכלל אל הפרט

20. בבחינת הבקשה, אתייחס באופן ישיר אך ורק לאישום הרביעי והחמישי. זאת, לאור העובדה שהוראות סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות, קובע "חזקת קלון" לגבי עבירות בהן ניתן "פסק דין סופי לעונש מאסר בפועל, לתקופה העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לשאת את עונש המאסר

בפועל״. במקרהו של המבקש, טרם עברו שבע שנים מיום שנגזר עונשו. על אף שלא הוצגו בפניי נתונים לעניין מועד שחרורו מבית הסוהר, קל וחומר כי גם מועד זה טרם חלף. אציין גם כי על אף שלא חלפו שבע שנים ממועד ביצוע העבירה השלישית, הרי שבמסגרתה לא נגזר עליו עונש מאסר בפועל, ולפיכך אינה עומדת בתנאי הסעיף. עוד אציין כי על אף שבחינת הקלון תעשה רק לגבי האישום הרביעי והחמישי, וודאי שאין בכך כדי למנוע מלשקול את עצם ההרשעה בעבירות הקודמות כנסיבה רלוונטית.

21. הנטל להוכחת אי הקלון רובץ על כתפי המבקש (פרשת פייגלין, בעמוד 163). במקרה דנן, המבקש לא עמד בנטל זה, שעה ובקשתו כללה משפט אחד בלבד, ולא כללה כל התייחסות לנסיבות שבגינן אין להטיל עליו קלון בגין הרשעותיו, על אף חומרתן הרבה. כמו כן, לא צירף לבקשתו מסמכים כלשהם, מלבד גיליון הרשעותיו. עם זאת, לאור הזכות החוקתית לבחור ולהיבחר, ולפנים משורת הדין, אדון בבקשתו לגופה.

22. האם לאור העבירות בהן הורשע המבקש באישום הרביעי והחמישי, התמודדותו למועצת העיר שפרעם תפגע ביכולתו למלא תפקיד ציבורי. זאת, עקב הפגם המוסרי הגלום בעבירות אלה, והפגיעה האינטרס הציבור של אמון הציבור וטוהר השירות הציבורי?

23. במסגרת גזר הדין באישום הרביעי, בית המשפט המחוזי קבע:

> **״במעשיו של הנאשם יש תעוזה וחומרה. הוא לא חשש כלל להדבר עם המתלוננים ולסחוט סכומי כסף עבור החזרת כלי רכב... באותם מקרים בהם מעיזים הנסחטים להתלונן, שומה על בתי המשפט להעניש את הסוחטים בחומרה.״**

24. ובערעורו על גזר הדין, אשר כאמור נדחה, בית המשפט העליון קבע:

> "המערער [המבקש כאן – ס' ג'] אלתר דרך לעשיית רווחים קלים, תוך שהוא אינו מקפיד ב"קטנות" דוגמת האיסורים הקבועים בחוק על עבירות סחיטה. יתרה מכך, אין מדובר בכישלון חד פעמי".

25. עוד נזכיר, כי במסגרת האישום החמישי, המבקש סחט באיומים את סוכנת הביטוח שלו.

26. לעמדתי, בעבירות חמורות מעין אלה, דבק ללא עוררין קלון. המבקש הוא עבריין סדרתי, עם גיליון הרשעות ארוך ועבר פלילי עשיר.

27. בכל הנוגע לעבירת הסחיטה באיומים, יפים דבריו של השופט א' א' לוי:

> "סחיטה באיומים היא למרבה הדאבה תופעה נפוצה, אך רק לעיתים רחוקות אוזר הקורבן אומץ כדי לפנות לרשויות החוק, הואיל והוא חושש שידם של הסחטנים עלולה להשיג אותו במוקדם או במאוחר, מבלי שאנשי החוק יוכלו להושיעו. לפיכך, כשסוף סוף מעז מתלונן לבקש את הגנת החוק, יש לראות בכך הזדמנות לא רק להעניש את העבריין המסויים אשר נמצא כי חטא, אלא גם להעביר מסר לציבור בכלל, ולאלה שחוטאים בעבירות מן הסוג הזה בפרט, כי עבריינים בתחום זה עלולים לשלם על מעשיהם בדרך של שלילת חירותם לתקופה ארוכה. ענישה מסוג זה מטרתה איפוא משולבת, לתת ביטוי למידת הכיעור שבעבירה זו ולשאט הנפש שהיא מעוררת בלב השומע, והיא נועדה גם כדי לעודד את הקורבנות לשבור את קשר-השתיקה, ולהביא את דברם בפני רשויות החוק כדי לשים קץ לסחיטה בה הם נתונים" (ע"פ 6774/01 מדינת ישראל נ' אלעלווין (1.1.2011)).

28. המבקש, בארבעה אירועים שונים, סחט באיומים. כפיית רצון תוך איום בשימוש באלימות, היא תכונה לא ראויה לנבחר ציבור. הכוחניות פושה ונפוצה במקומותינו, ויש להוקיעה ולמגרה מכל מקום, על אחת כמה וכמה ממשרות נבחרי ציבור.

29. לכך יש להוסיף את העבירות הנוספות והקשות בהן הורשע המבקש. במיוחד יש לתת דגש על הרשעתו בעבירת שיבוש הליכי משפט והדחה בחקירה במסגרת האישום הרביעי. על אף שעל פניו לא מדובר בעבירות חמורות לכשעצמן, אזכיר כי בשאלה אם להטיל קלון בגין עבירה, בכל הנוגע להתמודדות על משרה ציבורית, יש לבחון את הפגיעה באמון הציבור ובטוהר השירות הציבורי.

30. בכתב האישום המתוקן הרביעי, בו הודה המבקש, נכתב:

> "למחרת, הגיע המתלונן 2 אל חנותו של הנאשם [המבקש כאן – ס' ג''] ואמר לו, כי הוא הולך למשטרה להתלונן על גניבת הרכב. הנאשם הניאו מלהגיש תלונה במשטרה באומרו לו, כי האנשים שהחזירו למתלונן את הרכב יכעסו עליו" (סעיף 8 לכתב האישום המתוקן באישום הרביעי).

31. המבקש מעוניין להתמודד ולהיבחר לתפקיד חבר במועצת עיריית שפרעם. עם זאת, לפני פחות מארבע שנים, הוא הורשע בעבירות שבמהותן משקפות זלזול עמוק ופגיעה חמורה בחוק. אומר ולא אוסיף.

32. בטרם סיום, אבקש לציין כי לא נעלמו מעיניי נסיבותיו האישיות של המבקש, המצוינות בבקשתו. למשל, העובדה כי מאז מאסרו האחרון התחתן, ולדבריו הוא מנהל חיים נורמטיביים, ומעמדו בקהילתו איתן. עם זאת, אין בנסיבות אלה כדי לשנות מהחלטתי. כפי שציינתי לעיל, קביעת הקלון באה להגן על אינטרס ציבורי. ובענייננו, על טוהר השירות הציבורי. לפיכך, נראה כי נסיבות אישיות מעין אלה שמציין המבקש לא מעלות ולא מורידות מחומרת הפגם המוסרי שדבק בו נוכח העבירות בהן הורשע, בכל הנוגע לאינטרס זה.

סוף דבר

33. אשר על כן, ומכל האמור לעיל, בעבירות בהן הורשע המבקש דבק קלון. לאור זאת, אין הוא זכאי להתמודד בבחירות למועצת העיר שפרעם העתידות להיערך בחודש אוקטובר 2013.

34. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ד' בתמוז התשע"ג (12.6.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

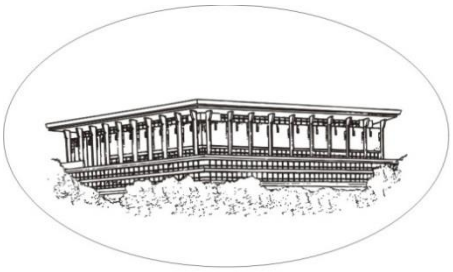

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופטת אסתר חיות

מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ירושלים, כ"ז באלול התשע"ג
2 בספטמבר 2013

ה"ש 2/20

המבקש: מר שאהר סאלח עדוי

בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 לקביעת היעדר קלון

החלטה

1. זוהי בקשה על פי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות), שהגיש המבקש כמי שמעוניין להתמודד לראשות המועצה המקומית טורעאן. בעבר הורשע המבקש בעבירות שיפורטו להלן. על כן, התעורר הצורך לבחון האם הרשעות אלה מונעות ממנו את הזכות להיכלל ברשימת המועמדים בשל קלון הנלווה לאותן עבירות. מכאן הבקשה שלפניי.

בבקשתו מתייחס המבקש לשלוש עבירות שבהן הורשע. ההרשעה הראשונה, נוגעת לביצוע עבודות בנייה ללא היתר, בגינה נגזר עליו מאסר על תנאי וקנס. הרשעה זו אינה רלוונטית לסוגיה העומדת בפניי, הן משום שמדובר בהרשעה משנת 1993, הן משום שבעקבותיה לא נגזר על המבקש עונש של מאסר בפועל. ההרשעה השנייה, נוגעת להעסקה והלנה של עובד זר שלא כדין, עבירות על פי סעיפים 12א(ב) ו-12א(א) בהתאמה לחוק הכניסה לישראל,התשי"ב-1952. בגין עבירות אלה גזר בית משפט השלום ברחובות על המבקש ביום 6.12.2007 עונש של חודשיים מאסר בפועל שיבוצעו בדרך של עבודות שירות, מאסר מותנה וקנס. הרשעה זו אף היא אינה רלוונטית לסוגיה העומדת בפניי, משום שחזקת הקלון הקבועה בסעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות חלה לגבי עונש

מאסר בפועל העולה על שלושה חודשים. ההרשעה השלישית, נוגעת לעבירות של החזקת נשק שלא כדין וירי מנשק חם באזור מגורים, עבירות על פי סעיפים 144(א) ו-340א בהתאמה לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בשל כך שהמבקש ירה ביום 7.5.2004 לכיוון הרצפה במהלך חתונה שהתקיימה בכפר טוראעאן מאקדח שהיה ברשותו. כמו כן, הורשע המבקש באותו הליך בהחזקת מחסנית אקדח ללא היתר כדין ובעבירה של הזנחת שמירה על כלי ירייה, עבירה על פי סעיף 399(א) לחוק העונשין בשל הפקרת כלי ירייה "באופן שאחר הצליח לעשות בו שימוש" (אישום שהמבקש ביקש לצרף להליך המתואר לעיל). בגזר הדין שניתן ביום 23.3.2006 (ת"פ (שלום נצרת) 1519/05), גזר בית המשפט על המבקש שישה חודשי מאסר בפועל שיבוצעו בדרך של עבודות שירות, מאסר מותנה של ארבע חודשים לתקופה של שנתיים, וקנס בסך של 1,000 ש"ח. המבקש החל לרצות את עונש המאסר בעבודות שירות ביום 20.7.2006, וסיים את ריצויו ביום 20.1.2007. משנגזר על המבקש עונש של מאסר בפועל העולה על שלושה חודשים בגין ההרשעה השלישית, ומשטרם חלפו שבע שנים מיום שסיים לרצותו, באה הרשעה זו בגדר "חזקת הקלון" הקבועה בהוראת סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות, והיא, בניגוד לשתי ההרשעות האחרות, רלוונטית ומצריכה התייחסות.

2. היועץ המשפטי לממשלה נתבקש על ידי להגיש את עמדתו לבקשה (ראו החלטתי מיום 15.7.2013). עמדתו הוגשה, לאחר קבלת אורכה, ביום 25.8.2013 ובה ציין (כפי שכבר נאמר לעיל) כי ההרשעה השנייה אינה באה לכתחילה בגדר "חזקת הקלון" שבסעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות, ואילו באשר להרשעה השלישית סבור היועץ המשפטי לממשלה כי חזקת הקלון החלה לגביה נסתרת במקרה דנן, בציינו כי חרף השימוש הלא אחראי שעשה המבקש בכלי נשק, ו"חרף ההסתייגות בעבירות מסוג זה ולו בשל תוצאות טראגיות שטמונות בשימוש לא מושכל ולא אחראי בנשק... קשה לומר כי מדובר בעבירות אשר להן נלווה 'מטען ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי, הניזון מתפיסות ערכיות ומאמות מידה מוסריות הרווחות בחברה' וכי אלה מלמדות כי נפל פגם מוסרי חמור במבצען המצדיק שלילת זכות היסוד לבחור ולהיבחר" (סעיף 30 לעמדה). היועץ המשפטי לממשלה הוסיף וציין בעמדה שהגיש כי חלף פרק זמן ארוך יחסית מן המועד שבו סיים המבקש לרצות את עונשו (20.1.2007), וכי נותרו פחות מארבעה חודשים עד להשלמת שבע השנים הקבועות בסעיף 7(ב) לחוק, אשר לאחריהן אין מתקיימת עוד חזקת הקלון שבאותו סעיף. עובדה זו נושאת אף היא משקל, לגישתו של היועץ המשפטי לממשלה, לצורך הקביעה האם נלווה קלון להרשעה השלישית.

דיון

3. סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות קובע כך:

> "7(ב). אינו זכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה מי שנידוןבפסק דין סופי לעונש

> מאסר בפועל, לתקופה העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לשאת את עונש המאסר בפועל, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון".

הנה כי כן, סעיף זה קובע כלל לפיו מי שהורשע בפסק דין חלוט, ונגזר עליו עונש מאסר בפועל העולה על שלושה חודשים, אשר טרם חלפו שבע שנים מן המועד שבו סיים לרצותו, מנוע מלהיכלל ברשימת המועמדים ולהיבחר כחבר מועצה (הוראה דומה הקובעת הגבלה לגבי הזכאות להיכלל ברשימת המועמדים לכנסת מצויה בסעיף 6(א) לחוק-יסוד: הכנסת). סעיף 4(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975, קובע כי תנאי הזכאות הנוגעים לבחירתם של חברי מועצה חלים גם על הזכאות להיבחר כראש הרשות המקומית.

זוהי אם כן "חזקת הקלון" אך היא ניתנת לסתירה אם סבר יושב ראש ועדת הבחירות כי בנסיבות העניין העבירה בה הורשע המבקש אין בה משום קלון ועל כן אין למנוע ממנו להציג מועמדות, גם אם טרם חלפו שבע שנים מן המועד בו סיים לרצות את עונש המאסר בפועל שהוטל עליו. קלון הוא פתם ערכי-מוסרי הדבק בעבירה על פי אמות מידה חברתיות שאינן בהכרח משפטיות והשאלה אם דבק קלון בעבירה נבחנת תמיד בזיקה לנסיבות המסוימות של המקרה הקונקרטי ועל רקע התכלית שבגינה נדרשת קביעה זו. בהקשר זה, אין הבדל של ממש בין אמות המידה החלות על מועמדים בבחירות לרשויות מקומיות ובין אמות המידה המיושמות לגבי מועמדים בבחירות הכלליות, כפי שמלמד הדמיון בין הוראות החוק הרלוונטיות הנוגעות לשני סוגי המועמדים (בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב-ראש ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145, 162 (2003)). הרציונאל המונח ביסוד הוראות אלה נועד להבטיח את אמון הציבור במערכת השלטונית ולמנוע מן המבקש להתמודד, אם ייבחר, לחזור ולבצע את העבירות בהן הורשע במסגרת כהונתו הציבורית (ראו: ה"ש 2/03 בונפיל (20.5.2003), השופטת ד' דורנר); ש"ר 1/09 פלאח(14.7.2009), השופטת א' פרוקצ'יה). עם זאת, מקום שבו ההכרעה בדבר קיום או העדר קלון עלולה לשלול מן המבקש את הזכות החוקתית להיבחר ואת זכות הציבור לבחור בו, מן הראוי לנהוג משנה זהירות, וכבר נפסק כי בהקשר זה הקביעות בדבר קיומו של קלון תעשנה במשורה (ראו: ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מב(4) 177, 185-186 (1988); ה"ש 1/20 (12.6.2013), השופט ס' ג'ובראן)).

4. במקרה שלפנינו הגעתי למסקנה, לא בלי התלבטות, כי מן הראוי לאמץ את עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה ולקבוע כי נוכח הנסיבות אשר בהן נעברו העבירות שבביצוען הורשע המבקש, לא דבק בהן קלון ועל כן יש לאפשר לו להתמודד לראשות המועצה המקומית טורעאן.

אכן, אין להקל ראש במעשים שביצע המבקש כמי שירה בנשק חם באזור מגורים, וזאת בשל הסיכון הרב הגלום בעבירה זו לחיי אדם ולשלמות הגוף (ראו: ע"פ 4460/11 מדינת ישראל נ' פאיד (28.11.2011)). תמהתי גם על כך שהמבקש ראה לציין בתצהירו התומך בבקשה כי הוא עומד על חפותו בכל הנוגע לירי במהלך החתונה, וזאת בניגוד גמור להסדר הטיעון אשר בעקבותיו הודה בעבירה זו והורשע בה על פי הודאתו. סתירה זו בין האמור בתצהיר ובין הודאתו מעוררת קושי (וראו לעניין זה ההתייחסות המשלימה שנתבקשה ממנו על ידי היועץ המשפטי לממשלה). יחד עם זאת, אף שהמבקש ביצע את הירי בקלות דעת - כדרך פסולה להביע שמחה במהלך חתונה - לא יוחסה לו כוונה לפגוע באיש ובפועל איש אף לא נפגע (לעניין השפעת היסוד הנפשי שבעבירה על קביעת קלון, ראו: ה"ש 10/03 עודאללה (14.1.2004), השופטת ד' דורנר). יתר העבירות בהן הורשע המבקש באותו הליך (החזקת נשק שלא כדין והזנחת שמירה על כלי ירייה) אף הן מהוות התנהלות חסרת אחריות ורשלנית מצד המבקש, אך נעדרות יסוד נפשי של כוונה. לכך יש להוסיף את העובדה כי עונש המאסר שנגזר על המבקש מצוי ברף הנמוך של מדרג הענישה, וכן את העובדה כי נתאפשר לו לבצעו בדרך של עבודות שירות.

מטעמים אלה, ראיתי לקבוע כי מדובר בנסיבות המקרה דנן בעבירות שאין עימן קלון.

ניתנה היום, כ"ז באלול התשע"ג (2.9.2013).

אסתר חיות
שופטת בית המשפט העליון
מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

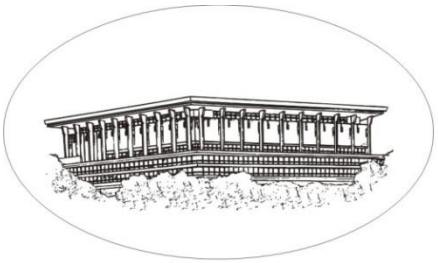

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ז בתשרי התשע"ד
1 באוקטובר 2013

ה"ש 4/20

המבקש: מר עלי בן עבד אלקאדר דהאמשה

בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות) לקביעת היעדר קלון

החלטה

1. המבקש מעוניין להתמודד בבחירות הקרובות לרשויות המקומיות לתפקיד חבר מועצה בכפר כנא. נוכח הוראות הדין, כפי שיפורט להלן, המבקש מנוע מלהתמודד על משרה ציבורית זאת, כל עוד לא ניתנה החלטה על ידי יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית כי בעבירה בגינה הורשע לא דבק קלון. מכאן הבקשה שלפנייי.

2. המבקש הורשע, על פי הודאתו, בעבירה של החזקת נשק שלא כדין, עבירה על פי סעיף 144 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. על פי עובדות כתב האישום, המבקש החזיר ברכבו אקדח. ביום 11.9.2007 נגזרו עליו שישה חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות, 12 חודשי מאסר על תנאי, קנס בסך 10,000 ש"ח (ת"פ 2371/07 (שלום-נצרת), הנשיא כ' תאופיק).

3. לטענת המבקש, לא דבק בעבירה בה הורשע קלון. לטענתו, החזיק באקדח לתקופה קצרה, ללא מחסנית או כדורים, ללא כל כוונה להשתמש באקדח למטרות פליליות. עוד מציין המבקש בתור "גילוי נאות" כי לאחרונה הורשע בתיק נוסף בעבירה

של העסקת שוהה בלתי חוקי, ונגזר עליו עונש של מאסר על תנאי וקנס.

4. לכך יש להוסיף כי למבקש הרשעה בעבירה קודמת של החזקת נשק ללא היתר כדין משנת 2003. עם זאת, בגין עבירה זה נגזר עליו עונש מאסר על תנאי, ולפיכך הרשעה זו אינה עומדת בחזקת הקלון הקבועה בסעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות. לעניין עבירה זו, טוען המבקש כי הוא הורשע בביצוע העבירה יחד עם אחיינו, אשר הוא היה המחזיק בפועל של כלי הנשק.

עמדת היועץ המשפטי לממשלה

5. ביקשתי את עמדת היועץ המשפטי לממשלה לבקשה. לדידו, דבק קלון בעבירה בה הורשע המבקש. לטענתו, העובדה כי העבירה נשוא בקשה זו היא הפעם השנייה שהמבקש מורשע בעבירה מעין זו "מעידה על זלזול בחוק מצד המבקש, וחוסר הבנה מצידו לחומרתה של עבירת החזקת נשק ללא היתר, על הסיכון לחיי אדם הגלום בה, ועל הפוטנציאל להסלמת כל אירוע בו עלול להיות מעורב המחזיק בנשק ללא היתר" (סעיף 30 לעמדה).

6. עוד מוסיף כי יש לאבחן את מקרהו של המבקש מ-ה"ש 2/20 בעניין עדוי (השופטת א' חיות, 2.9.2013) (להלן: עניין עדוי), שם נקבע כי לא דבק קלון בעבירות דומות. זאת, משום שבעניין שבמקרה דנן מדובר בהרשעה שנייה בעבירת נשק, ובעניין עדוי העבירות נעברו לא מסיבות עברייניות וללא כל כוונה לפגוע באדם (במהלך חתונה) - נסיבות שאינן חלות במקרהו של המבקש.

המסגרת הנורמטיבית

7. סעיף 7 לחוק הרשויות המקומיות קובע את הזכות להיבחר. סעיף 7(ב) מגביל זכות זו. הסעיף קובע כי פסק דין חלוט אשר גזר על פלוני מאסר בפועל מעל שלושה חודשים, וטרם עברו שבע שנים מיום סיום ריצוי העונש, מעמיד "חזקת קלון", הניתנת לסתירה בהחלטה של יושב ראש ועדת הבחירות.

8. קלון הוא מושג חמקמק. החוק נמנע מלהגדירו. "קשה לתחום במדויק את גבולותיו של הקלון, שכן הוא מאותם מושגים שקל יותר לזהותם מאשר להגדירם באופן חד" (החלטתו של יושב ראש ועדת הבחירות השופט א' רובינשטיין מיום 30.1.2013).

9. עם זאת, הפרשנות המקובלת למושג קלון היא עבירה אשר מלבד הפגם הפנימי

הגלום בה מעצם הגדרתה כעבירה, היא טומנת בחובה "מטען מוסרי-ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי, הניזון מתפיסות ערכיות ואמות מידה מוסריות הרווחות בחברה" (בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב-ראש ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145, 162 (2003) (להלן: פרשת פייגלין)).

10. אין בהגדרה זו כשלעצמה כדי לעזור לענייננו. נזכיר, עסקינן בקלון שאמור למנוע ממועמד להתמודד בבחירות. שלילת זכות יסוד חוקתית זו (סעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת), שמגולמת בה גם פגיעה בזכות החוקתית לבחור (סעיף 5 לחוק-יסוד: הכנסת), צריכה להיעשות במשורה ורק בנסיבות מתאימות (ראו: ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מב(4) 177, 185-186 (1988); פרשת פייגלין).

11. קביעה כי בעבירה דבק קלון, צריכה להתבסס על הנסיבות הקונקרטיות, אופי העבירות שנעברו, יחד עם התכלית לשמה מתבקשת קביעת הקלון (ראו: רות גביזון "עבירה שיש עימה קלון כפסול לכהונה ציבורית" משפטים א' 176 (1968); עש"מ 4123/95 אוחיון נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(4) 494, 498 (1981)). כאשר עסקינן בקלון לשם קביעה אם מועמד רשאי אם לאו להתמודד בבחירות לתפקיד ציבורי, יש לבחון האם העבירה שנעברה ובגינה המועמד הורשע, תפגע ביכולתו של המועמד למלא תפקיד ציבורי עקב הפגם המוסרי שדבק בו, וכמו כן האם מועמדותו תפגע באינטרס הציבורי של אמון הציבור וטוהר השירות הציבורי (ראו: בג"ץ 5853/07 אמונה נ' ראש הממשלה, פ"ד סב(3) 445, 460-459 (6.12.2007); עש"מ 4123/95 אור נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(5) 184 1996); תב"כ 3/01 פלאטו שרון, פ"ד נו(5) 14, 19, השופט מ' חשין).

דיון והכרעה

12. על המבקש נגזר עונש מאסר בפועל של שישה חודשי מאסר. טרם עברו 7 שנים מיום שסיים לרצות את עונש המאסר, ולפיכך עומד הוא בחזקת הקלון הקבועה בסעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות. עוד אציין כי כאמור לעיל, בשתי ההרשעות האחרות הנזקפות לחובות של המבקש לא נגזר עליו עונש מאסר בפועל, ולפיכך אין צורך לבחון האם דבק אם לאו קלון בעבירות אלה.

13. השאלה שעומדת לבחינה בבקשה זו היא האם בעבירת החזקת הנשק, בנסיבות דנן, מטען שלילי אשר מעמיד קלון, והאם אמון הציבור ויכולתו של המבקש לבצע תפקיד ציבורי ייפגעו באם ייבחר לכהונה כחבר מועצה מקומית.

14. העבירה בה הורשע המבקש דומה לעבירות בעניין עדוי. שם קבעה השופטת א'

חיות כי לא דבק קלון בעבירות החזקת נשק שלא כדין וירי מנשק חם באזור מגורים.

15. ההבדל המרכזי במקרה שלפניי מעניין עדוי הוא ההרשעה הקודמת בעבירה של החזקת נשק שלא כדין. לדידי, יש בהבדל זה, לחובתו של המבקש, כדי לקבוע כי במקרה דנן דבק קלון בעבירת החזק הנשק שלא כדין. הרשעה בשתי עבירות נשק, כל זאת בהפרש של שנים ספורות אחת מהשנייה, מלמד כי המבקש לא השכיל לתקן את דרכיו, ובכך הביע זלזול חמור בעיקרון שלטון החוק. וכדברי בית המשפט שגזר את דינו: "חרף העובדה כי ריחף מעל ראשו חרב בדמות מאסר מותנה, מצא לנכון להחזיק אקדח ברכבו. ללמדך, שאין מורא לחוק והנאשם לא הפנים את חומרת התנהגותו" (סעיף 8 לגזר הדין).

16. אופן התנהגות מעין זה אינו ראוי לנבחר ציבור. מן הראוי כי אלו אשר מייצגים את האינטרס הציבורי וממלאים תפקידים ממלכתיים, לא יפגינו זלזול בוטה במערכת אותה הם מייצגים. לגישתי, בחירתו של המבקש לתפקיד חבר מועצה יביא לפגיעה בטוהר המידות ובאמון הציבור.

17. לכך יש להוסיף כי יש לראות חומרה מיוחדת בעבירות נשק כדוגמת זאת בה הורשע המבקש. לגישתי, יש לנקוט בעבירות מעין אלה, גישה מחמירה. זאת, נוכח הפגיעה הפוטנציאלית בשלום הציבור ובחיי אדם (ראו לדוגמא: ע"פ 6371/11 מדינת ישראל נ' הייבי (18.12.2011)).

18. אשר על כן, ומכל האמור לעיל, בעבירה בה הורשע המבקש דבק קלון. לאור זאת, אין הוא זכאי להתמודד בבחירות למועצה המקומית בכפר כנא.

ניתנה היום, כ"ז בתשרי התשע"ד (1.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

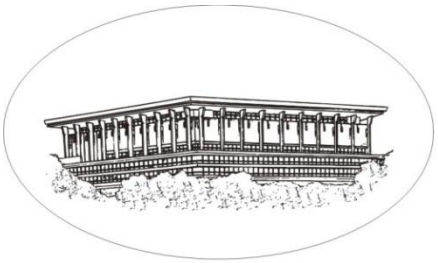

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ח בתשרי התשע"ד
2 באוקטובר 2013

ה"ש 5/20

המבקש: מר מוכלס מופיד חמוד

בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות) לקביעת היעדר קלון

החלטה

1. המבקש מעוניין להתמודד בבחירות הקרובות לרשויות המקומיות לתפקיד ראש מועצת ירכא. נוכח הוראות הדין, כפי שיפורט להלן, המבקש מנוע מלהתמודד על משרה ציבורית זאת, כל עוד לא ניתנה החלטה על ידי יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית כי בעבירה בגינה הורשע לא דבק קלון. מכאן הבקשה שלפנייי.

2. המבקש הורשע, על פי הודאתו, בעבירות של תכנון ובנייה בתיק עמ"ק 21203/04 (שלום קריות, השופטת ר' לאופר-חסון), וצירף לתיק זה שני תיקים נוספים בעניין דומה (עמ"ק 1432/05, עמ"ק 1880/02). ביום 20.1.2008, ניתן גזר הדין בענייננו של המבקש, והוטל עליו קנס בסך 170,000 ש"ח, מאסר בפועל למשך 3 חודשים שירוצה בעבודות שירות, הפעלת תנאי בן שישה חודשים שמחציתו ירוצה במצטבר (גם הוא בדרך של עבודות שירות) ומחציתו בחופף, מאסר על תנאי של שישה חודשים, התחייבות עצמית על סך 10,000 ש"ח.

3. ביקשתי את עמדת היועץ המשפטי לממשלה לבקשה. בהודעה מטעמו, נכתב כי לעמדתו דבק קלון בעבירה בה הורשע המבקש. זאת, נוכח העובדה כי "המבקש הורשע בשתי עבירות אי-קיום צו בית משפט... לאחר שלא קיים ארבעה גזרי דין של בית משפט השלום, שהורו לו להרוס בנייה אשר הוקמה על ידו ללא היתר בניה כדין... הפרת הצווים השיפוטיים נמשכה כשנה בנוגע למבנה הראשון, כשנה וארבעה חודשים בנוגע למבנה השני והשלישי, וכשנה ומחצה בנוגע למבנה הרביעי (סעיפים 21-22 לעמדה, ההדגשות במקור). לטענתו, נסיבות אלה מלמדות על "זלזול של ממש בשלטון החוק ובתפיסות ערכיות הרווחות בחברה" (סעיף 24 לעמדה).

4. עוד מציין היועץ המשפטי לממשלה בהודעה מטעמו כי בגזר הדין בענייני של המבקש עולה כי התקבל היתר בנייה בדצמבר 2007, אשר הכשיר את הבניה נשוא התיקים, אולם, לעמדתו, נוכח העובדה שהאישור הוצג שנים ארוכות לאחר מתן צווי ההריסה נגד מבנים אלו, אין בכך כדי להפחית את הפגם המוסרי בעבירות בהן הורשע.

המסגרת הנורמטיבית

5. סעיף 7 לחוק הרשויות המקומיות, קובע את הזכות להיבחר. סעיף 7(ב) מגביל זכות זו. הסעיף קובע כי פסק דין חלוט אשר גזר על פלוני מאסר בפועל מעל שלושה חודשים, וטרם עברו שבע שנים מיום סיום ריצוי העונש, מעמיד "חזקת קלון", הניתנת לסתירה בהחלטה של יושב ראש ועדת הבחירות.

6. קלון הוא מושג חמקמק. החוק נמנע מלהגדירו. "קשה לתחום במדויק את גבולותיו של הקלון, שכן הוא מאותם מושגים שקל יותר לזהותם מאשר להגדירם באופן חד" (החלטתו של יושב ראש ועדת הבחירות השופט א' רובינשטיין מיום 30.1.2013).

7. הפרשנות המקובלת למושג קלון היא עבירה אשר מלבד הפגם הפנימי הגלום בה מעצם הגדרתה כעבירה, היא טומנת בחובה "מטען מוסרי-ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי, הניזון מתפיסות ערכיות ואמות מידה מוסריות הרווחות בחברה" (בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יו"ר ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145, 162 (2003)).

8. אין בהגדרה זו כשלעצמה כדי לעזור לענייננו. נזכיר, עסקינן בקלון שאמור למנוע ממועמד להתמודד בבחירות. שלילת זכות יסוד חוקתית זו (סעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת), שמגולמת בה גם פגיעה בזכות החוקתית לבחור (סעיף 5 לחוק-יסוד: הכנסת), צריכה להיעשות במשורה ורק בנסיבות מתאימות (ראו: ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות

המרכזית, פ"ד מב(4) 177, 185-186 (1988); פרשת פייגלין).

9. קביעה כי בעבירה דבק קלון, צריכה להתבסס על הנסיבות הקונקרטיות, אופי העבירות שנעברו, יחד עם התכלית לשמה מתבקשת קביעת הקלון (ראו: רות גביזון "עבירה שיש עימה קלון כפסול לכהונה ציבורית "משפטים א' 176 (1968); עש"מ 4123/95 אוחיון נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(4) 494, 498 (1981)). כאשר עסקינן בקלון לשם קביעה אם מועמד רשאי אם לאו להתמודד בבחירות לתפקיד ציבורי, יש לבחון האם העבירה שנעברה ובגינה המועמד הורשע, תפגע ביכולתו של המועמד למלא תפקיד ציבורי עקב הפגם המוסרי שדבק בו, וכמו כן האם מועמדותו תפגע באינטרס הציבורי של אמון הציבור וטוהר השירות הציבורי(ראו: בג"ץ 5853/07 אמונה נ' ראש הממשלה, פ"ד סב(3) 445, 460-459 (6.12.2007); עש"מ 4123/95 אור נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(5) 184 1996); תב"כ 3/01 פלאטו שרון, פ"ד נו(5) 14, 19, השופט מ' חשין).

דיון והכרעה

10. ראשית, יש לדחות את טענות המבקש לעניין כך שסעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות אינו חל בענייננו, משום שעונש המאסר בפועל שנגזר עליו רוצה בדרך של עבודות שירות. לשון סעיף 7(ב) ברורה, ועניינה מאסר בפועל. הסעיף אינו מבחין בין מאסר בפועל שירוצה מאחורי סורג ובריח לבין מאסר בפועל שירוצה בדרך של עבודות שירות. לכך יש להוסיף כי טענתו של המבקש כי "מאסר בפועל" הוא מושג המתייחס אך ורק למאסר מאחורי סורג ובריח ולא למאסר בעבודות שירות, מנוגד לכל דין, ויש לדחותה (ראו גם: ה"ש 6/20 בעניין גאוי (29.9.2013)).

11. על המבקש נגזר עונש מאסר בפועל של שישה חודשי מאסר. טרם עברו 7 שנים מיום שסיים לרצות את עונש המאסר, ולפיכך עומד הוא בחזקת הקלון הקבועה בסעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות.

12. השאלה שעומדת לבחינה כאן היא האם בעבירות התכנון ובנייה והפרת הצווים השיפוטיים בהם הורשע המבקש קיים מטען שלילי אשר מעמיד קלון, והאם אמון הציבור ויכולתו של המבקש לבצע תפקיד ציבורי ייפגעו באם ייבחר לכהונה של ראש מועצה מקומית. כידוע, הנטל להוכחת אי הקלון רובץ על כתפי המבקש (פרשת פייגלין, בעמוד 163). במקרה דנן, המבקש לא עמד בנטל זה.

13. העבירות בהן הורשע המבקש חמורות. עיון בגזר הדין מלמד כי למבקש הרשעות קודמות בעבירות דומות. לכך יש להוסיף כי המבקש הורשע בשתי עבירות של אי קיום צו בית משפט. לעבירה זו חומרה מיוחדת לענייננו, שעה שהמבקש מעוניין לכהן כנבחר ציבור.

יש בהרשעה בעבירה מעין זו, המגלמת בחובה זלזול בשלטון החוק, מטען שלילי אשר מעמיד קלון.

14. לכך יש להוסיף כי כאמור למבקש הרשעות קודמות בעבירות של תכנון ובנייה, עבירות מעין אלה בעייתיות במיוחד נוכח העובדה שנבחרי הציבור ברשויות המקומיות מכהנים בוועדות התכנון האזוריות. בהקשר דומה אמרתי:

> **"יחד עם זאת, לא ניתן להתעלם מעצם הגשת כתב האישום כנגד המערער בעבירות של בניה לא חוקית במיוחד לאור העובדה, שהמערער מבקש להיות חבר במועצה מקומית, אשר מתוקף תפקידה עוסקת, בין היתר, בנושאים הנוגעים להליכי תכנון ובניה בישוב, היתרי בניה, פיתוח שטחים ציבוריים, התראה במקרים של ליקויים או חריגות במינהל התקין וסיוע לתושבים"** (**בג"ץ 3911/05** חוה נ' מועצה מקומית אזור(**23.10.2006**) (להלן: פרשת חוה)).

15. דברים אלו נאמרו בהקשר של חבר מועצה שהוגש נגדו כתב אישום. במקרה שלפניי, המבקש הורשע כאמור בעבירות אלה. היועץ המשפטי לממשלה כלל בעמדתו הפניה לפרשת חוה, ואכן ניתן להקיש מפרשה זו לענייננו. בחירתו של מתמודד אשר הורשע בביצוע עבירות מעין אלה, תפגע ביכולתו לכהן כראש מועצה, וודאי תפגע באמון הציבור ובטוהר המידות של המינהל הציבורי.

16. אשר על כן, ומכל האמור לעיל, בעבירות בהן הורשע המבקש דבק קלון. לאור זאת, אין הוא זכאי להתמודד בבחירות למועצה המקומית ירכא.

ניתנה היום, כ"ח בתשרי התשע"ד (2.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

<u>בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק</u> **<u>בג"ץ 6614/13</u>**

לפני:	כבוד השופט א' רובינשטיין כבוד השופט י' דנציגר כבוד השופט צ' זילברטל
העותר:	מר מוכלס מופיד חמוד
	נ ג ד
המשיב:	יו"ר ועדת הבחירות המרכזית
	עתירה למתן צו על תנאי
תאריך הישיבה:	ו' בחשון התשע"ד (10.10.2013)
בשם העותר:	עו"ד א' בומבך; עו"ד מ' פרי; עו"ד ע' דקואר; עו"ד ע' עבסי, עו"ד ט' חטיב
בשם המשיב:	עו"ד ל' וייס בנסקי

<u>פסק דין</u>

א. עניינה של העתירה בבקשת העותר כי תבוטל החלטת יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20 (להלן יו"ר ועדת הבחירות או המשיב) שבגדרה נקבע, כי בעבירות שבהן הורשע העותר דבק קלון, ולפיכך אין הוא זכאי להתמודד לתפקיד ראש מועצת ירכא ולתפקיד חבר מועצה בבחירות למועצות המקומיות שעתידות להתקיים ביום 22.10.13.

רקע

ב. העותר הורשע על פי הודאתו ביום 22.2.06 בשלושה כתבי אישום שאוחדו לבקשתו, בעבירות של אי קיום צוי בית משפט לפי סעיפים 205 ו- 210 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 ובבנייה ללא היתר. מכתבי האישום בעמ"ק 21203/04 ובעמ"ק 1432/05 עולה, כי העותר הורשע לאורך השנים בעבירות תכנון ובניה בהיקפים נרחבים, וכי על אף הנחיות בתי משפט שונים להרוס את הבניה שהוקמה ללא היתר, לא עשה כן.

ג. כך, ביום 22.10.96 ניתן גזר דין בבית משפט השלום בעכו (ת"פ 357/96) המורה לעותר להרוס בתוך 18 חודשים סככה מצינורות ברזל וקירות מבלוקים בשטח של כ-422 מ"ר שהוקמו על ידיו ללא היתר. ביום 26.6.03 ניתן גזר דין בבית משפט השלום בקריות (ת"פ 9326/01) המורה לעותר להרוס עד ליום 30.12.04 קומת קרקע בשטח 180 מ"ר וקומת מרתף בשטח 120 מ"ר שהוקמו ללא היתר. ביום זה

ניתן גזר דין בתיק נוסף בבית משפט השלום בקריות (ת"פ 3158/01) המורה לעותר להפסיק את השימוש ולהרוס חנות בשטח 510 מ"ר אשר הוקמה ללא היתר. כן ניתן באותו יום גזר דין בתיק נוסף (ת"פ 9459/01) המורה לעותר להרוס תוך 18 חודשים יציקת רצפה בשטח 300 מ"ר.

ד. העותר כאמור לא פעל על פי צוים שיפוטיים אלו, ומכאן כתבי האישום (עמ"ק 21203/04 ועמ"ק 1432/05) שהוגשו נגדו. לתיקים אלה ביקש העותר לצרף תיק נוסף, השלישי במספר, (ת"פ 1880/02) שעניינו בניית תוספת לבניין בשטח של כ-400 מ"ר ללא היתר ובשימוש ללא היתר.

ה. על העותר הוטלו ביום 20.1.08 קנס בסך 170,000 ₪ או 8 חודשי מאסר תמורתו, עונש מאסר בפועל למשך שלושה חודשים, מאסר על תנאי לתקופה של 6 חודשים וחתימה על התחייבות על סך 10,000 ₪ להימנע מעבירות נוספות מאלה שבהן הורשע. בנוסף הופעל מאסר על תנאי בן שישה חודשים מתיק אחר, תוך שנקבע כי שלושה חודשים ירוצו בחופף לשלושת חודשי המאסר אשר הושתו בגין העבירות שבהן הורשע, ושלושה חודשים במצטבר. בסיכומו של יום נקבע, כי על העותר לשאת שישה חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות החל מיום 30.1.08. ביום 6.8.08 סיים העותר לרצות את עבודות השירות. יצוין, כי בדצמבר 2007 ניתן לעותר היתר בניה בהתייחס לחלק מן הבניה.

ו. ביום 10.9.13 הגיש העותר בקשה ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית לקבוע כי אין בעבירות שבהן הורשע קלון.

ז. ביום 1.10.13 הוגשה עמדה מטעם היועץ המשפטי לממשלה, ושלפיה העבירות שבהן הורשע העותר נושאות עמן קלון, וכי אינו זכאי להתמודד בבחירות למועצה המקומית ירכא.

ח. ביום 2.10.13 ניתנה החלטת יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, השופט ג'ובראן, כי בעבירות שבהן הורשע העותר דבק קלון. בהחלטה נקבע, בין היתר כך:

> **"העבירות בהן הורשע המבקש חמורות. עיון בגזר הדין מלמד כי למבקש הרשעות קודמות בעבירות דומות. לכך יש להוסיף כי המבקש הורשע בשתי עבירות של אי קיום צו בית משפט. לעבירה זו חומרה מיוחדת לענייננו, שעה שהמבקש מעוניין לכהן כנבחר ציבור. יש בהרשעה בעבירה מעין זו, המגלמת בחובה זלזול בשלטון החוק, מטען שלילי אשר מעמיד קלון".**

ט. לשלמות התמונה יצוין, כי ביום 2.10.13 ניתנה החלטת מנהל הבחירות של המועצה המקומית ירכא, שלפיה לאחר התייעצות עם ועדת הבחירות של הרשויות המקומיות, הוחלט לאשר את הצגת מועמדותו של העותר לבחירות למועצה המקומית. ביום 2.10.13 בערב, לאחר שהתקבלה החלטת יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, התקשר מנהל הבחירות בירכא אל העותר ומסר לו בעל פה, כי נוכח החלטתו של יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, האישור בטל. ביום 3.10.13 נשלחה לו הודעה על אי אישורה של הצגת המועמדות. צוין בהקשר זה, כי מבירור עם מנהל הבחירות בירכא עלה, שהעותר מסר לו בעל פה כי פנה לקבלת אישור של יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לשם הכללתו ברשימת המועמדים, אך ציין שלפי ייעוץ משפטי שניתן לו, אין בעבירות שבהן הורשע קלון. לצד האמור, חתם העותר על הסכמה להיות מועמד, שבה הצהיר כי הוא עומד בתנאי הכשירות. כן חתם העותר על הסכמה להיות מועמד

לראש רשות, וגם במסגרתה הצהיר כי לפי סעיף 35(ח) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) תשכ"ה-1965 (להלן חוק הרשויות המקומיות) ולפי תקנה 10 לתקנות הרשויות המקומיות (סדרי בחירות) התשכ"ה-1965 וטופס 5 שבתוספת לאותן תקנות, הוא כשיר להיכלל ברשימת המועמדים.

העתירה והתגובה לה

י. בעתירה נטען, כי נפל פגם בהחלטת יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, מאחר שמועמדותו של העותר אושרה קודם לכן על ידי מנהל הבחירות של המועצה המקומית ירכא. כנטען, משניתנה החלטת מנהל הבחירות, בהתבסס על התייעצות עם ועדת הבחירות, אין זה סביר כי תתקבל החלטה סותרת על ידי יו"ר ועדת הבחירות המרכזית.

י"א. עוד נטען, כי יו"ר ועדת הבחירות המרכזית הסתמך על נתונים עובדתיים שגויים בתגובת היועץ המשפטי לממשלה, מבלי ליתן לעותר זכות טיעון. כך, למשל, מקריאת חוות דעת היועץ המשפטי לממשלה עולה-כנטען- כי העותר הורשע בביצוע חריגות בניה בארבעה מבנים שונים, בעוד שבפועל היו כל החריגות במבנה אחד. עוד נטען, כי לא נבחנו נסיבותיו הקונקרטיות של העותר על רקע המצב במגזר הדרוזי בכללותו. צוין גם, כי העותר שירת ביחידה מובחרת בצה"ל ועבד במסגרת מערכת הבטחון באבטחת יישובים. לבסוף הוטעם, כי חריגות הבניה בוצעו בעסק לממכר פירות וירקות לצרכי פרנסת משפחתו.

י"ב. לעתירה צורפו מכתבים מאת אישים שונים, שעניינם קשיי תכניות מתאר במגזר הדרוזי, לרבות בישוב ירכא בו עסקינן, ולרבות דיונים פרלמנטריים. הובאו גם מכתבים מאת הראש הרוחני לעדה הדרוזית, חבר כנסת בן העדה הדרוזית, וגורמים בכירים אחרים בעדה, התומכים בעותר תוך תיאור המצב העגום בנושא תכנון ובניה ביישובי הדרוזים.

י"ג. לטענת המשיב, דין העתירה להידחות בשל אי ניקיון כפיים והסתרת פרטים מהותיים על ידי העותר. כנטען, העותר ציין כי קיבל אישור למועמדותו ממנהל הבחירות בירכא, אך נמנע מציין כי לאחר החלטת יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, הובהר לו שהאישור אינו תקף. כן נטען, כי דין העתירה להידחות לגופה שכן העבירות שבהן הורשע העותר נושאות עמן קלון. נטען, כי התנהלותו של העותר והפרת החוק הבוטה שבאי קיום צוים שיפוטיים מבטאת זלזול של ממש בשלטון החוק ובתפיסות הערכיות של החברה. אופיין של העבירות והנסיבות שבהן בוצעו מלמדות, כך נטען, על כך שנפל פגם מוסרי חמור במבצען. עוד צוין, כי אין בטענת העותר כי מדובר בעבירה שכיחה ביישובים הדרוזיים, כדי להוביל למסקנה כי עבירות בניה אינן נושאות עמן קלון, ומכל מקום העבירות אשר בגינן קמה חזקת הקלון, הן עבירות חמורות יותר של הפרת צוים שיפוטיים. הובהר, כי אף ששלושה מכתבי האישום התייחסו לעבירות שבוצעו באותו גוש וחלקה, המדובר בבינוים נפרדים בהיקף נרחב, אשר בניית כל אחד מהם היא עבירה לפי חוקי התכנון והבניה.

הדיון לפנינו

י״ד. בדיון חזרו הצדדים על עיקרי דבריהם שבכתובים. בא כוח העותר הדגיש, כי יש לבחון את עניינו של העותר על רקע המצב במגזר הדרוזי בתחום התכנון. כן הוטעם, כי חריגות הבניה לא נעשו בארבעה מבנים שונים, אלא אך בשניים, ומכאן נלמד כי אין מדובר בעבריין סדרתי. עוד נאמר, כי חלפו כחמש שנים ממועד ביצוע גזר הדין, וגם בכך יש להתחשב. הוסף, כי העותר ימשוך ידיו מכל ענייני התכנון והבניה, אם ייבחר. באת כוח המשיב הדגישה שהעותר בא בחוסר נקיון כפיים, ולגופו כי מדובר בעבירות בניה בהיקף רחב, וחמור מכך, אף בהפרת צוים שיפוטיים.

הכרעה

ט״ו. סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות קובע כהאי לישנא:

> **״אינו זכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה מי שנידון בפסק דין סופי לעונש מאסר בפועל, לתקופה העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לשאת את עונש המאסר בפועל, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון״.**

סעיף זה מקביל לסעיף 6(א) לחוק יסוד: הכנסת, הקובע מגבלה דומה באשר לבחירות לכנסת. הסעיף מטיל למעשה מגבלה על הזכות להיבחר. זכות חוקתית זו, שאין צורך להרחיב על חשיבותה במדינה דמוקרטית, אינה זכות מוחלטת, והיא נסוגה מפני זכויות ואינטרסים אחרים (בג״צ 1230/10 סיף נ׳ שר הפנים (2011). בבג״צ 6748/13 אגבאריה נ׳ יושב ראש ועדת הבחירות (לא פורסם; 14.10.13) (להלן עניין אגבאריה)) ציינתי, כי הוראה זו ״היא הדרך שבה ביקש המחוקק לאזן בין הזכות להיבחר ובין השמירה על טוהר המידות בשירות הציבורי״. לא אאריך דברים בעניין טוהר המידות בשירות הציבורי, וראו דבריי בעניין אגבאריה (פסקה י״ב).

ט״ז. הכלל הוא איפוא, כי מי שנידון איפוא בפסק דין סופי לעונש מאסר בפועל העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם חלפו שבע שנים מהיום בו סיים לרצות את עונשו, לא יהא זכאי להיות מועמד בבחירות לרשויות המקומיות. החריג לכך, והוא חריג על פי הדין, הוא- מקום שנקבע על-ידי יו״ר ועדת הבחירות המרכזית כי בעבירה לא דבק קלון; במקרה כזה יוכל המועמד להתמודד בבחירות, אף אם טרם חלפו שבע שנים מסיום ריצוי עונשו.

מהות הקלון

י״ז. ״קלון׳ הנלוה לעבירה מוסיף לה יסוד של שלילה החורג ממימד הפרת החוק גרידא. זהו מונח הנושא עמו מטען מוסרי-ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי, הניזון מתפיסות ערכיות ואמות מידה מוסריות הרווחות בחברה. זהו מושג רב-פנים הלובש צורה ופושט צורה בהתייחס לאופי העבירה הנעברת ונסיבותיה, ולהקשר הדברים המיוחד בו הוא עומד למבחן״ (בג״צ 11243/02 פייגלין נ׳ יו״ר ועדת הבחירות (פ״ד נז(4) 145, 162(השופטת פרוקצ׳יה)).

ההבחנה בין עבירות שונות לצורך בחינת יסוד הקלון הנלווה להן נעשית איפוא, "על פי אמת מידה שהיא במהותה מוסרית" (בג"צ 251/88 עודה נ' ראש המועצה המקומית ג'לג'וליה, פ"ד מב(4) 837, 839 (השופט (כתארו אז) ברק)). כטבעם של מושגי שסתום גם הקלון "הוא מושג כללי שאינו נתון להגדרה ממצה. עיקרו בהתנהגות שיש עמה שחיתות מידות, כתם מוסרי, הממיטים חרפה על מבצעם, ואשר יש בהם כדי לערער את אימון הציבור במבצע העבירה. אלו הם מעשים שיש בהם אי צדק, וחוסר תום לב; הקלון הוא מושג בעל 'רקמה פתוחה' שיישומו קשור קשר אמיץ לנסיבות המיוחדות של העניין, על רקע מערכת הנורמות והערכים הרווחים בחברה" (ער"מ 9449/06 זגון נ' עיריית ירושלים (2007) (השופטת פרוקצ'יה), פסקה 7) ראו גם עניין אגבאריה, פסקאות י"ד-י"ז.

י"ח. ההכרעה לעניין קיומו של קלון נגזרת מטבעה מן הנסיבות הקונקרטיות של המקרה: "מקצת הנסיבות האופפות את ענינו של מי שהורשע בדין ידועות כבר במועד ההרשעה. כוונתי היא לטיב המעשים שבוצעו, לתדירותם, לזהותם של אלה אשר נפלו להם קרבן, ולהלך רוחו של העבריין. אך יש מבין הנסיבות הרלוונטיות להכרעה בשאלת הקלון, שלא יוכלו להתגלות אלא בשלב מאוחר. טלו, לדוגמה, את מהותו של העיסוק הציבורי בו יבקש אדם לשלוח ידו. ברי, כי אין ענינו של מי שהורשע בעבירות סמים קלות ויבקש לשמש, לצורך דוגמה, נציג הציבור במועצה לענף הלול... כענין אותו מורשע בעותרו להתמנות למועצתה של הרשות הלאומית למלחמה בסמים" (בג"צ 5699/07 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה (2008) (השופט לוי), פסקה 32).

י"ט. בית המשפט איפוא נדרש להתבונן על נסיבות המקרה שבא בפניו ממבט רחב- נורמטיבי, כשלנגד עיניו הקפדה על ניקיונו של השירות הציבורי. על רקע דברים אלה, אפנה עתה לדון בבקשה.

מן הפרט אל הכלל

כ. העותר הורשע באי קיום צוים שיפוטיים לאחר שעבר עבירות בניה בהיקף נרחב ובבניה ללא היתר. שנינו לא פעם כי "עבירות תכנון ובניה הן תופעה רחבת היקף, והרתעת עברייני החוק בתחום הבניה אשר נוטלים לידיהם את הדין ומקימים מבנים בלתי חוקיים, מחייבת טיפול מתמיד יעיל וללא פשרות" (רע"פ 8482/10 חלאילה נ' מדינת ישראל (2010), פסקה ז').

בתיק אחר (רע"פ 2809/05 טסה נ' מדינת ישראל (2005), פסקה ה' (2)) נאמר:

> **"אף לעיצומם של דברים: במישור הנורמטיבי, המדובר בעבירות חמורות ביותר בתחום התכנון והבניה, שבתי המשפט מצוים לתת יד למאבק בהן - שטחים גדולים ביותר של בניה ללא היתר, שטחים גדולים ביותר של שימוש חורג ואי קיום צו בית משפט לאורך שנים. במשנה תוקף - למרבה הצער - מהדהדים גם כיום, בנסיבות הישראליות, דבריו של השופט (כתארו אז) שמגר בע"פ 578/78 מדינת ישראל נ' עיסה, פ"ד לו(1) 723, 724-725, בדבר '... התוצאות הקשות הנובעות מריבויין של העבירות נגד חוקי התכנון והבניה... , לאור התנאים השוררים אצלנו צדק בית משפט השלום בקבעו כי לגבי עבירה כגון זו יש לפעול באופן החלטי על-ידי הטלת עונש מאסר לריצוי בפועל, כדי שכוונת ההקפדה על קיומם של איסורי החוק תהיה**

> אמינה, וכדי שסלחנות יתר לא תתפרש, כפי שקורה לא אחת, כהשלמה עם קיומה של תופעה פסולה׳. ראו גם ע״פ 9178/85 הועדה המקומית לתכנון ולבניה גליל מזרחי נ׳ אבו נימר, פ״ד מא(4) 29, 31 (השופט - כתארו אז - אלון): ׳לצערנו, הפכו עבירות נגד חוקי התכנון והבניה לחזון נפרץ, ורבים גם טובים איש הישר בעיניו יבנה. זוהי פגיעה חמורה וקשה בשלטון החוק, המזולזל לעין השמש, ואין איש שם אל לב לאזהרות הגורמים המוסמכים ולפסקי הדין של בתי המשפט׳. למרבה הצער, אף שחלפו עשרות שנים, הדברים לא השתפרו, ואדרבה, הפקרות שהיא בחינת מכת מדינה פשתה והלכה״.

כ״א. עבירות הבניה אינן עומדות לבדן ביסוד ההחלטה בדבר הטלת קלון בעניינו של העותר, הבסיס להטלת הקלון הוא הפרת מספר צוים שיפוטיים במשך פרקי זמן ממושכים, המורים לעותר על הפסקת בניה שלא כדין ועל הריסתה. מהתנהלותו של העותר נראה, כי מורא החוק לא היה נר לרגליו, והחלטות בית המשפט נראו לו כהמלצה גרידא. יוסף, כי ביום 22.1.12 הורשע העותר בהתאם להודאתו בגדרי ת״פ 19859-01-10 בעבירה נוספת של אי קיום צו שיפוטי, ונגזרו עליו עונשים שונים, אשר אף שאין בהם כדי להקים חזקת קלון, הם מלמדים על הלך רוחו של העותר ועל יחסו לחוק. יפים בהקשר זה דבריה של הנשיאה ביניש ברע״פ 10571/08 מדינת ישראל נ׳ מלכיאל (2011):

> ״מטבע הדברים, משקלה האנטי-חברתי של עבירה שעניינה הפרת צו שיפוטי הינו גדול במיוחד, וככל שמוסיף העבריין לעמוד במריו ושלטון החוק נותר נפגע - חמורה העבירה שבעת מונים. לא בכדי קבע בית משפט זה לא אחת, כי העבירה הקבועה בסעיף 210 לחוק התכנון והבניה היא מהחמורות שבדיני התכנון והבניה״ (פסקה 7).

כ״ב. המבקש לשמש נבחר ציבור אינו יכול להקל ראש בצוים שיפוטיים. על הציות לחוק ולהוראות בתי המשפט להיות לעמוד האש שלאורו יפסע כל הרואה עצמו מבקש להיבחר לתפקיד ציבורי. כפי שגם הטעים יו״ר ועדת הבחירות המרכזית, העבירות שבהן הורשע העותר יוצרות קושי מיוחד, נוכח העובדה שנבחרי ציבור ברשויות המקומיות מכהנים בועדות התכנון, ואמונים גם על אכיפתם. ער אני להתחייבותו של העותר שלא לעסוק בענייני תכנון ובניה, אך דומה, כי נוכח העיסוק הנרחב של הרשויות המקומיות בעניינים אלה, זוהי גזרה שקשה מאוד לעמוד בה, והיא מרוקנת את השליחות הציבורית במידה רבה מתוכנה, ומכל מקום אין בהתחייבות זו לעמעם את החומרה שבהתנהלות בה עסקינן.

כ״ג. יוטעם, כי אין נפקא מינה, כפי שציין המשיב, אם עסקינן במספר הפרות באותה חלקה או בהפרות שונות, שכן כך או אחרת עסקינן בבניה נרחבת ללא היתר, ובמספר צוים שיפוטיים שלא קוימו, והדבר גם עמד לנגד עיניו של יו״ר ועדת הבחירות המרכזית, שכן בכתב האישום צוינו הגוש והחלקה שבהם בוצעו הפרות הבניה. יוסף בהקשר זה, כי סבורני שהיה לעותר יומו; על המבקש לקבוע כי בעבירות שבהן הורשע אין קלון, להגיש בקשתו ובגדריה עליו להציג את מכלול הפרטים שלדעתו יש בהם עניין וחשיבות, ואין ממחה בידו.

כ״ד. כמו כן לא מצאנו כי יש בנסיבות המיוחדות שלהן טוען העותר להטות את הכף. כאמור, העבירות שבהן הורשע חמורות הן, ודומה כי אין במצב העגום המתואר במגזר הדרוזי להפחית מן הפגם שדבק בעבירות שעניינן הקלת ראש בשלטון החוק ובבתי המשפט. כך גם הכשרת הבניה בחלקה אין בה להעלות או להוריד לעניין זה. אין בית המשפט יכול ליתן ידו להפרת חוק ולשמוט את הבסיס מתחת שלטון החוק ואין לצפות לכזאת הימנו. בודאי כך, נוכח המגמה המוצאת ביטויה בפסיקה, לעניין נקיון המערכת הציבורית (ראו לאחרונה בג״ץ 4921/13 אומ״ץ ארגון למען מנהל תקין וצדק חברתי נ׳ ראש עירית רמת השרון (17.9.13); בג״ץ 5141/11 ליליאן נ׳ ראש עירית רמת גן ויו״ר החברה הכלכלית לרמת גן (14.7.13)). רוחשים אנו כבוד לעדה הדרוזית ולראשיה, ועיינו בתשומת לב בפניותיהם. רבים מנכבדי העדה גם נכחו באולם בית המשפט בעת הדיון. ואולם נר לרגלינו, ראשית ואחרית, הוא החוק. אכן, ערים היינו להחלטת השופטת חיות, מ״מ יו״ר ועדת הבחירות המרכזית, בפרשת ה״ש 2/20 עדוי, אך כמובן כל מקרה לנסיבותיו. נזכיר כי המגבלה שבדין קבועה לשבע שנים, שכן המחוקק נתן דעתו גם לתשובה ולחרטה, בחינת ״מודה ועוזב-ירוחם״.

כ״ה. לבסוף, לטענת העותר, הוא קיבל את אישור מנהל הבחירות להגיש מועמדותו. העותר הצהיר במספר מסמכים כי אין מניעה שיתמודד בבחירות. טוב היה לטענה זו שלא תיטען, שהרי ההחלטה ניתנה בעניין ספציפי זה, קרי, קביעת אי קלון, ליו״ר ועדת הבחירות המרכזיות ולא למנהל הבחירות.

כ״ו. נוכח האמור אין בידינו להיעתר למבוקש.

ש ו פ ט

<u>השופט צ׳ זילברטל</u>:

אני מסכים.

ש ו פ ט

<u>השופט י׳ דנציגר</u>:

אני מסכים לחוות דעתו של חברי השופט א׳ רובינשטיין ולתוצאה אליה הגיע. לעניין התייחסותו של חברי לבג״ץ 4921/13 אומ״ץ ארגון למען מנהל תקין וצדק חברתי נ׳ ראש עירית רמת השרון (פסק דין מיום 17.9.2013, נימוקים מיום 14.10.13), ראו את הערתי בבג״ץ 6748/13 אגבאריה נ׳ יושב ראש ועדת הבחירות לכנסת ה-20 (14.10.2013).

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א׳ רובינשטיין.

ניתן היום, י׳ בחשון תשע״ד (14.10.2013).

ש ו פ ט ש ו פ ט ש ו פ ט

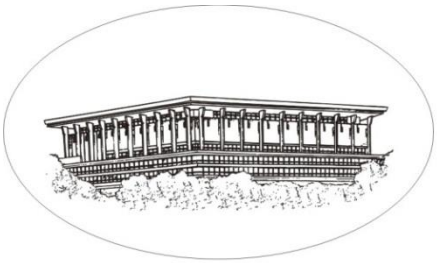

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ה בתשרי התשע"ד
29 בספטמבר 2013

ה"ש 6/20

המבקש: מר מישל גאוי

בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 לקביעת היעדר קלון

החלטה

1. המבקש שוקל להתמודד בבחירות הקרובות לרשויות המקומיות בעיר נצרת. נוכח הוראות הדין, כפי שיפורט להלן, המבקש מנוע מלהתמודד על משרה ציבורית זאת, כל עוד לא ניתנה החלטה על ידי יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית כי בעבירה בגינה הורשע לא דבק קלון. מכאן הבקשה שלפניי.

2. המבקש הורשע, לאחר שמיעת ראיות, בעבירה של גרימת מוות ברשלנות, עבירה על פי סעיפים 40 ו-64 לפקודת התעבורה (נוסח חדש). על פי כתב האישום המתוקן, המבקש נהג ברכב בחיפה, באותו עת חצה את הכביש המנוח, והמבקש פגע בו עם חזית הרכב. ביום 17.1.2006, הורשע המבקש בעבירה (ת"ד 30965/02, השופטת ו' טוייסטר).

ביום 5.4.2006, ניתן גזר הדין, ונגזר על המבקש שישה חודשי מאסר בפועל שיבוצעו בעבירות שירות, 12 חודשי מאסר על תנאי, קנס בסך 6,000 ש"ח, ופסילת רישיון הנהיגה שלו למשך שש שנים. ביום 3.1.2008 סיים המבקש לרצות את עבודות השירות.

3. עוד יש לציין כי המבקש ערער על הכרעת וגזר הדין לבית המשפט המחוזי בחיפה

(ע"פ 896/06, השופטים ש' וסרקרוג, ר' שפיראו-מ' פינקלשטיין). הערעור על הכרעת הדין נדחה, אולם בית המשפט המחוזי הפחית את עונש פסילת הרישיון לשלוש שנים, ולא התערב ביתר רכיבי העונש. המבקש הגיש על פסק דין זה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון (רע"פ 4180/07, השופט א' רובינשטיין), אשר נדחתה.

עמדת היועץ המשפטי לממשלה

4. ביקשתי את עמדת היועץ המשפטי לממשלה לבקשה. בתגובתו, נכתב כי לעמדתו אין קלון בעבירה בה הורשע המבקש. זאת, נוכח התקיימות יסוד נפשי של רשלנות בלבד בעבירה בה הורשע, ולפיכך "לא ניתן ללמוד מעצם הרשעת של המבקש בעבירה זו על כוונה להביא למותו של אדם, או על נכונות ליטול סיכונים בלתי סבירים תוך אדישות לתוצאה. ובהעדר כוונה, ממילא לא ניתן לומר כי נפל במעשהו דופי מוסרי" (סעיף 26 לעמדה).

המסגרת הנורמטיבית

5. סעיף 7 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות), קובע את הזכות להיבחר. סעיף 7(ב) מגביל זכות זו. הסעיף קובע כי פסק דין חלוט אשר גזר על פלוני מאסר בפועל מעל שלושה חודשים, וטרם עברו שבע שנים מיום סיום ריצוי העונש, מעמיד "חזקת קלון", הניתנת לסתירה בהחלטה של יושב ראש ועדת הבחירות.

6. קלון הוא מושג חמקמק. החוק נמנע מלהגדירו. "קשה לתחום במדויק את גבולותיו של הקלון, שכן הוא מאותם מושגים שקל יותר לזהותם מאשר להגדירם באופן חד" (החלטתו של יושב ראש ועדת הבחירות השופט א' רובינשטייןמיום 30.1.2013).

7. עם זאת, הפרשנות המקובלת למושג קלון היא עבירה אשר מלבד הפגם הפנימי הגלום בה מעצם הגדרתה כעבירה, היא טומנת בחובה "מטען מוסרי-ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי, הניזון מתפיסות ערכיות ואמות מידה מוסריות הרווחות בחברה" (בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב-ראש ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145, 162 (2003) (להלן: פרשת פייגלין)).

8. אין בהגדרה זו כשלעצמה כדי לעזור לענייננו. נזכיר, עסקינן בקלון שאמור למנוע ממועמד להתמודד בבחירות. שלילת זכות יסוד חוקתית זו (סעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת), שמגולמת בה גם פגיעה בזכות החוקתית לבחור (סעיף 5 לחוק-יסוד: הכנסת), צריכה להיעשות במשורה ורק בנסיבות מתאימות (ראו: ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מב(4) 177, 185-186 (1988); פרשת פייגלין).

9. קביעה כי בעבירה דבק קלון, צריכה להתבסס על הנסיבות הקונקרטיות, אופי העבירות שנעברו, יחד עם התכלית לשמה מתבקשת קביעת הקלון (ראו: רות גביזון

"עבירה שיש עימה קלון כפסול לכהונה ציבורית" משפטים א' 176 (1968); עש"מ 4123/95 אוחיון נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(4) 494, 498 (1981)). כאשר עסקינן בקלון לשם קביעה אם מועמד רשאי אם לאו להתמודד בבחירות לתפקיד ציבורי, יש לבחון האם העבירה שנעברה ובגינה המועמד הורשע, תפגע ביכולתו של המועמד למלא תפקיד ציבורי עקב הפגם המוסרי שדבק בו, וכמו כן האם מועמדותו תפגע באינטרס הציבורי של אמון הציבור וטוהר השירות הציבורי(ראו: בג"ץ 5853/07 אמונה נ' ראש הממשלה, פ"ד סב(3) 445, 460-459 (6.12.2007); עש"מ 4123/95 אור נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(5) 184 1996); תב"כ 3/01 פלאטו שרון, פ"ד נו(5) 14, 19, השופט מ' חשין).

דיון והכרעה

10. על המבקש נגזר עונש מאסר בפועל של שישה חודשי מאסר. אין נפקא מינה מבחינת החוק אם העונש רוצה מאחורי סורג ובריח או בעבודות שירות. טרם עברו 7 שנים מיום שסיים לרצות את עונש המאסר, ולפיכך עומד הוא בחזקת הקלון הקבועה בסעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות.

11. המבקש הורשע בעבירה של גרימת מוות ברשלנות. אומנם, עסקינן בעבירה חמורה, שתוצאותיה קשות מאד. עם זאת, כפי שמציין היועץ המשפטי לממשלה, עסקינן בעבירה בעלת יסוד נפשי של רשלנות. במילים אחרות, העבירה לא נעברה על ידי המבקש תוך מודעות, וודאי שלא מתוך כוונה. אמנם, יכול אני להניח מקרים בהם יהיה קיים קלון גם בעבירות של רשלנות, אולם במקרה דנן לא נראה כי כך המקרה.

12. כפי שנקבע בעבר, היסוד הנפשי, הוא אינדיקציה משמעותית בבחינת קלון במקרים מעין אלה (השוו: ה"ש 2/20 עדוי, השופטת א' חיות; ה"ש 10/03 עודאללה (14.1.2004, השופטת ד' דורנר)). לכך יש להוסיף כי לא נראה שגרימת מוות ברשלנות בנהיגה היא עבירה תפגע באמון הציבור או ביכולתו של המבקש לבצע תפקיד ציבורי במידה ואכן ייבחר בבחירות הקרובות בעיר נצרת.

13. מטעמים אלה, אני קובע כי בעבירה בה הורשע המבקש לא דבק קלון. פועל יוצא, אין מניעה מן המבקש להתמודד בבחירות הקרובות.

ניתנה היום, כ"ה בתשרי התשע"ד (29.9.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

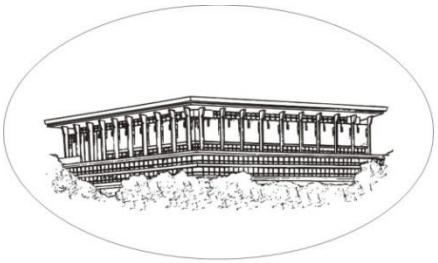

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ח בתשרי התשע"ד
2 באוקטובר 2013

ה"ש 7/20

המבקש: מר ג'מאל זוהיר אגבאריה

בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות)

החלטה

1. המבקש מעוניין להתמודד בבחירות הקרובות לרשויות המקומיות לתפקיד ראש המועצה המקומית מעלה עירון. נוכח הוראות הדין, כפי שיפורט להלן, המבקש מנוע מלהתמודד על משרה ציבורית זאת, כל עוד לא ניתנה החלטה על ידי יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית כי בעבירה בגינה הורשע לא דבק קלון. מכאן הבקשה שלפנייי.

2. המבקש, עורך דין במקצועו, הורשע על פי הודאתו ביום 20.12.2011 בעבירות של השתתפות בהתקהלות אסורה (עבירה על פי סעיף 151 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין)), ותקיפת שוטר במילוי תפקידו (עבירה על פי סעיף 273 לחוק העונשין) (ת"פ 2959-12-09 (שלום-חדרה) השופטת פ' ארגמן). על פי עובדות כתב האישום, ביום 1.11.2009, הגיעו כוחות משטרה לכפר מושריפה על למנת לבצע צו הריסה מנהלי שהוצא כדין כנגד מבנה בכפר. בעת זו, החלה התקהלות אסורה במקום, בה לקח חלק המבקש ונאשם נוסף. המבקש והנאשם הנוסף סירבו להתפנות מהמקום למרות הוראת קצין משטרה בדבר. בעקבות כך, תקף המבקש שוטר, התנפל עליו ודחפו, וחבט בו בפלג גופו העליון באזור הפנים.

3. גזר הדין ניתן ביום 15.3.2012, ועל המבקש נגזרו 4 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, מאסר על תנאי של שמונה חודשים, קנס בסך 5,000 ש"ח, ופיצוי לשוטר בסך 500 ש"ח. עוד יש לציין כי המבקש הגיש ערעור על ההחלטה להרשיעו, אשר נדחה על ידי בית המשפט המחוזי בחיפה (ע"פ 42304-04-12, השופטים ר' שפירא, ע' גרשון ו-א' קיסרי).

4. בבקשה, טוען המבקש כי לא דבק קלון בעבירות בהן הורשע. זאת, בהתבסס על העובדה כי לשוטר לא נגרם נזק פיזי; המבקש הוא אדם נורמטיבי; זוהי הרשעתו היחידה ואין לו כל עבר פלילי; הוא הביע חרטה על מעשיו.

5. ביקשתי את עמדת היועץ המשפטי לממשלה לבקשה. בעמדתו, נכתב כי בעבירה בה הורשע המבקש דבק קלון. זאת, נוכח העובדה כי "אלימות כלפי שוטר, על אחת כמה וכמה כשזו ננקטת בשעה שהשוטר ממלא את תפקידו, מלמדת על זלזול בוטה בשלטון החוק ובמשרתי ציבור" (סעיף 25 לעמדה).

המסגרת הנורמטיבית

6. סעיף 7 לחוק הרשויות המקומיות, קובע את הזכות להיבחר. סעיף 7(ב) מגביל זכות זו. הסעיף קובע כי פסק דין חלוט אשר גזר על פלוני מאסר בפועל מעל שלושה חודשים, וטרם עברו שבע שנים מיום סיום ריצוי העונש, מעמיד "חזקת קלון", הניתנת לסתירה בהחלטה של יושב ראש ועדת הבחירות.

7. קלון הוא מושג חמקמק. החוק נמנע מלהגדירו. "קשה לתחום במדויק את גבולותיו של הקלון, שכן הוא מאותם מושגים שקל יותר לזהותם מאשר להגדירם באופן חד" (החלטתו של יושב ראש ועדת הבחירות השופט א' רובינשטיין מיום 30.1.2013).

8. הפרשנות המקובלת למושג קלון היא עבירה אשר מלבד הפגם הפנימי הגלום בה מעצם הגדרתה כעבירה, היא טומנת בחובה "מטען מוסרי-ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי, הניזון מתפיסות ערכיות ואמות מידה מוסריות הרווחות בחברה" (בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יו"ר ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145, 162 (2003)).

9. אין בהגדרה זו כשלעצמה כדי לעזור לענייננו. נזכיר, עסקינן בקלון שאמור למנוע ממועמד להתמודד בבחירות. שלילת זכות יסוד חוקתית זו (סעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת), שמגולמת בה גם פגיעה בזכות החוקתית לבחור (סעיף 5 לחוק-יסוד: הכנסת), צריכה להיעשות במשורה ורק בנסיבות מתאימות (ראו: ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מב(4) 177, 185-186 (1988); פרשת פייגלין).

10. קביעה כי בעבירה דבק קלון, צריכה להתבסס על הנסיבות הקונקרטיות, אופי העבירות שנעברו, יחד עם התכלית לשמה מתבקשת קביעת הקלון (ראו: רות גביזון "עבירה

שיש עימה קלון כפסול לכהונה ציבורית "משפטים א' 176 (1968); עש"מ 4123/95 אוחיון נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(4) 494, 498 (1981)). כאשר עסקינן בקלון לשם קביעה אם מועמד רשאי אם לאו להתמודד בבחירות לתפקיד ציבורי, יש לבחון האם העבירה שנעברה ובגינה המועמד הורשע, תפגע ביכולתו של המועמד למלא תפקיד ציבורי עקב הפגם המוסרי שדבק בו, וכמו כן האם מועמדותו תפגע באינטרס הציבורי של אמון הציבור וטוהר השירות הציבורי (ראו: בג"ץ 5853/07 אמונה נ' ראש הממשלה, פ"ד סב(3) 445, 459-460 (6.12.2007); עש"מ 4123/95 אור נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(5) 184 1996); תב"כ 3/01 פלאטו שרון, פ"ד נו(5) 14, 19, השופט מ' חשין).

דיון והכרעה

11. על המבקש נגזר עונש מאסר בפועל של ארבעה חודשים. טרם עברו 7 שנים מיום שסיים לרצות את עונש המאסר, ולפיכך עומד הוא בחזקת הקלון הקבועה בסעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות.

12. השאלה שעומדת לבחינה כאן היא האם בעבירות בהן הורשע המבקש קיים מטען שלילי אשר מעמיד קלון, והאם אמון הציבור ויכולתו של המבקש לבצע תפקיד ציבורי ייפגעו באם ייבחר לכהונה של ראש מועצה.

13. המבקש תקף שוטר. נקיטה באלימות כלפי איש חוק, במיוחד שעה שפועל האחרון במסגרת תפקידו לשם ביצוע צו של רשות מנהלית, היא מעשה חמור לכשעצמה (ראו: רע"פ 9/08 חוסרי נ' מדינת ישראל(7.1.200)). תקיפת שוטר על ידי אדם המבקש לכהן כראש מועצה היא מעשה חמור שבעתיים. בעבירה מעין זו גלום מטען שלילי כבד, ואין לאפשר לאדם אשר פעל באלימות נגד עובד ציבור, למלא באותה מערכת תפקיד ממלכתי בכיר כדוגמת חבר או ראש מועצה.

14. אמנם, ניתן לזקוף לזכותו של המבקש את העובדה כי זוהי הרשעתו היחידה, ונסיבות נוספות שפורטו לעיל. אולם, מדובר בעבירה חמורה במיוחד בנסיבות אלה, ולפיכך אין בהם כדי לשנות את החלטתי.

15. אשר על כן, ומכל האמור לעיל, בעבירות בהן הורשע המבקש דבק קלון. לאור זאת, אין הוא זכאי להתמודד בבחירות במועצה המקומית מעלה עירון.

ניתנה היום, כ"ח בתשרי התשע"ד (2.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק **בג"צ 6748/13**

לפני:	כבוד השופט א' רובינשטיין כבוד השופט י' דנציגר כבוד השופט צ' זילברטל
העותר:	ג'מאל זוהיר אגבאריה
	נ ג ד
המשיבים:	1. יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20 2. היועץ המשפטי לממשלה
	עתירה למתן צו על תנאי
תאריך הישיבה:	ו' בחשון התשע"ד (10.10.13)
בשם העותר:	עו"ד חסן ג'בארין; עו"ד פאדי ח'ורי
בשם המשיבים:	עו"ד ערין ספדי-עטילה

פסק-דין

השופט א' רובינשטיין:

א. בעקבות בקשה שהוגשה לו בהתאם לסמכותו לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה-1965, החליט יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20, השופט ס' ג'ובראן, כי בעבירות בהן הורשע העותר יש בנסיבות העניין משום קלון. בעתירה שלפנינו מבקש העותר כי נבטל את ההחלטה האמורה, וזאת על מנת שיתאפשר לו להתמודד לראשות המועצה המקומית מעלה עירון בבחירות המוניציפליות העתידות להיערך ביום 22.10.13.

המסגרת הנורמטיבית

ב. סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה-1965 (להלן חוק הבחירות) קובע כי:

> "אינו זכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה מי שנידון בפסק דין סופי לעונש מאסר בפועל, לתקופה העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לשאת את עונש המאסר בפועל, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה

הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון״.

ג. הכלל הוא איפוא כי מי שנידון בפסק דין סופי לעונש מאסר בפועל העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם חלפו שבע שנים מהיום בו סיים לרצות את עונשו, לא יהא זכאי להיות מועמד בבחירות לרשויות המקומיות. לכלל זה נקבע חריג – אם נקבע על-ידי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי בעבירה לא דבק קלון, תוכשר מועמדותו של אותו מתמודד, אף אם טרם חלפו שבע שנים מסיום ריצוי עונשו. בבג״ץ 11243/02 פייגלין נ׳ יו״ר ועדת הבחירות (פ״ד נז(4) 145; להלן: ״עניין פייגלין״) נאמר, בהקשר הוראת סעיף 6(א) לחוק יסוד: הכנסת – המקבילה להוראת סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות – כי ״המבקש לחרוג מגדרו של הכלל, עליו הנטל לבסס את היעדר קיומו של קלון הנלווה להרשעתו שרק אם יעמוד בכך הוא עשוי להתגבר על מחסום עברו הפלילי הסוגר בעדו את שערי ההתמודדות בבחירות״ (שם, בעמ׳ 163, מפי השופטת פרוקצ׳יה). אכן, האפשרות שהותיר המחוקק בידי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לקבוע שבעבירה מסוימת לא דבק קלון היא בבחינת חריג, שהנטל להוכיחו מוטל על המבקש להיות מועמד (בג״ץ 4523/03 בונפיל נ׳ יושבת ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השבע-עשרה, פ״ד נז(4) 857, 864).

רקע

ד. מן העתירה וצרופותיה עולה, כי העותר, עורך דין במקצועו, הורשע ביום 20.12.11 על פי הודאתו (בגדר ת״פ 2959-12-09 בבית משפט השלום בחדרה, השופטת הבכירה ארגמן) בעבירות של השתתפות בהתקהלות אסורה לפי סעיף 151 לחוק העונשין, תשל״ז-1977, ותקיפת שוטר לפי סעיף 273 לחוק העונשין. כעולה מכתב האישום, בו הודה העותר, ביום 1.11.09 הגיעו כוחות משטרה לכפר מושריפה לשם ביצוע צו הריסה מנהלי למבנה מקרקעין בכפר. עם הגעת כוחות המשטרה, כך לפי כתב האישום, החלה התקהלות אסורה במקום, בה השתתף גם העותר, אשר סירב להישמע להוראותיו של קצין משטרה להתפנות ממקום האירוע. לפי כתב האישום, במהלך האירוע התנפל העותר על אחד השוטרים שנכחו במקום, דחף אותו וחבט בו בפניו. בהכרעת דינו של בית משפט השלום נאמר, כי ״האינטרס הציבורי מחייב את בית המשפט ליתן ביטוי לחשיבות של קיום החוק ויעשה זאת בדרך של הגנה על עובדי ציבור בכלל ושוטרים בפרט שבאים לקיים את שלטון החוק ולשמור אותו. אינטרס ציבורי זה מול הנסיבות האישיות של הנאשמים כאשר כאמור דווקא מהם היה מצופה לפעול הפוך ממה שפעלו, דהיינו פגיעה קשה בשלטון החוק ובאלה שבאים לקיים את החוק, אינו מאפשר לבית המשפט לקבוע שבפניו נסיבות חריגות לאי הרשעת נאשמים״.

ה. בגזר דין מיום 15.3.12 הוטלו על העותר ארבעה חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות; מאסר מותנה בן שמונה חודשים למשך שלוש שנים; קנס בסך 5,000 ש״ח; ופיצוי השוטר המותקף בסך 500 ש״ח.

ו. ערעור שהגיש העותר לבית המשפט המחוזי בחיפה (ע"פ 42304-04-12) נדחה בפסק דין מיום 6.9.12 (השופטים שפירא, גרשון וקיסרי).

ז. הואיל והעותר חפץ להתמודד בבחירות הקרובות לרשויות המקומיות, העתידות להתקיים ביום 22.10.13, לראשות המועצה המקומית מעלה עירון, ונוכח העובדה כי נוכח גזר דינו בא הוא בגדרו של הכלל שבסעיף 7(ב) לחוק הבחירות, פנה העותר למשיב 1, בבקשה שיקבע כי בעבירות בהן הורשע לא דבק קלון (ה"ש 7/20). המשיב 2, היועץ המשפטי לממשלה, התנגד לבקשה (עמדתו צורפה לעתירה כנספח ע/6).

החלטתו של יושב ראש ועדת הבחירות

ח. החלטתו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית ניתנה ביום 2.10.13. נאמר בה, כי "נקיטה באלימות כלפי איש חוק, במיוחד שעה שפועל האחרון במסגרת תפקידו לשם ביצוע צו של רשות מנהלית, היא מעשה חמור כשלעצמה ... תקיפת שוטר על ידי אדם המבקש לכהן כראש המועצה היא מעשה חמור שבעתיים. בעבירה מעין זו גלום מטען שלילי כבד, ואין לאפשר לאדם אשר פעל באלימות כנגד עובד ציבור, למלא באותה מערכת תפקיד ממלכתי בכיר כדוגמת חבר או ראש מועצה". יושב ראש ועדת הבחירות ציין, כי העובדה שזו לו הרשעתו היחידה של העותר אינה מקהה את חומרת מעשיו, וקבע כי בעבירות בהן הורשע דבק קלון ולפיכך אין הוא רשאי להתמודד בבחירות במועצה המקומית מעלה עירון.

העתירה

ט. מכאן העתירה – שהוגשה ביום 9.10.13 – בה נטען כי החלטתו של המשיב אינה מתיישבת עם הפרשנות התכליתית של סעיף 7(ב) לחוק הבחירות; חוטאת למעמדה של הזכות לבחור ולהיבחר; מתעלמת מן התכליות העומדות ביסוד מוסד הקלון; גורפת ובלתי מידתית. נטען, כי העבירות בהן הורשע העותר הן עבירות "גבוליות", שההכרעה בשאלת הקלון שדבק בהן צריכה להיעשות על יסוד שיקולים רחבים "שיש בהם כדי ללמד על אודות קיומו או היעדרו של פגם ערכי-מוסרי באישיותו של המועמד הפוגע ביכולתו לכהן בתפקיד השלטוני", ובין היתר החרטה שהביע העותר, פעילותו החברתית, עברו הנקי וחלוף הזמן מיום ביצוע העבירות. נטען, כי בהחלטתו של יושב ראש ועדת הבחירות לא ניתן די משקל לנסיבות הקונקרטיות – הן נסיבות האירוע והן נסיבותיו האישיות של העותר, ולפיכך נפל פגם באיזון שבין האינטרס בדבר אמון הציבור במערכת השלטונית לבין הזכות לבחור ולהיבחר. העותר מעלה על נס את פעילותו החברתית ותפקודו הנורמטיבי, ומפנה בהקשר זה לתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו בגדר ההליך הפלילי.

י. בתגובת המשיבים נאמר, כי העבירות בהן הורשע העותר והנסיבות שבהן בוצעו נושאות מטען מוסרי-ערכי שלילי "אשר מעמיד קלון באופן שמצדיק את המסקנה כי העותר

אינו זכאי להתמודד בבחירות הקרובות" (סעיף 28 לתגובה). נאמר, כי הפעלת אלימות כלפי שוטר מלמדת על זלזול בולט בשלטון החוק ובמשרתי הציבור, וכי הדברים מקבלים משנה תוקף שעה שעסקינן בעורך דין.

הדיון בפנינו

יא. בדיון שנערך ביום 10.10.13 שבו הצדדים על טענותיהם. בא כוח העותר העלה טענות חוקתיות. לטענתו, העובדה ששוררת אי-בהירות מסוימת באשר להגדרתו של מונח הקלון פוגעת באופן שאינו מידתי בזכות להיבחר. קונקרטית נטען, כי המעשים שבהם הורשע העותר אינם חמורים, הוא הביע עליהם חרטה, ולשכת עורכי הדין לא פתחה נגדו בהליכים משמעתיים. בנסיבות אלה, כך נטען, אין ניתן לומר שבעבירות בהן הורשע העותר דבק קלון, מה גם שאין מדובר במעשה מתוכנן אלא ספונטני. באת כוח המשיבים טענה, כי החלטתו של יושב ראש ועדת הבחירות, בה נשקלו מכלול השיקולים, לרבות נסיבותיו האישיות של העותר, עומדת במבחני המידתיות.

הכרעה

על הזכות לבחור ולהיבחר, טוהר המידות בשירות הציבורי ואמון הציבור בו

יב. למותר להכביר מלים על חשיבותה של הזכות לבחור ולהיבחר. לזכות זו מעמד על; "היא מנשמת אפה של הדמוקרטיה, הואיל ושלובים בה הזכויות לשויון, לחופש הביטוי ולחופש ההתאגדות" (עניין פייגלין, בעמ' 156, מפי השופט לוי; ראו גם א"ב 9552/12 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת התשע עשרה נ' ח"כ חנין זועבי (20.8.13), בפסקה 7 לפסק דינו של הנשיא גרוניס). ואולם, גם זכות זו אינה מוחלטת, ולעתים תיסוג מפני אינטרסים וזכויות אחרות, רמי מעלה אף הם. הוראת סעיף 7(ב) לחוק הבחירות, כאחותה הבכירה שבסעיף 6(א) לחוק יסוד: הכנסת, היא הדרך שבה ביקש המחוקק לאזן בין הזכות להיבחר לבין השמירה על טוהר המידות בשירות הציבורי, שבחשיבותו אין צורך להרחיב. נוהגים להידרש בהקשר זה לאמון הציבור; ראו למשל בג"ץ 5853/07 אמונה תנועת האשה הדתית לאומית נ' ראש הממשלה, פ"ד ס"ב(3) 445, 469-470 (השופטת פרוקצ'יה) ו-494-495 (השופטת ארבל); כשלעצמי מעדיף אני, מתוך הקושי להגדיר ולסווג את אמון הציבור באופן אובייקטיבי, התיחסות לפרמטרים הכלליים של המשפט המינהלי; ראו חוות דעתי בהנמקות לפסק-הדין בבג"ץ 4921/13 אומץ נ' ראש עיריית רמת השרון (פסק הדין ניתן ביום 17.9.13; ההנמקות ביום 14.10.13). מכל מקום, לא יתכן חולק, כי נקיון כפיהם של נבחרי הציבור הוא יסוד חיוני בכהונה ציבורית, בבחינת "והייתם נקיים מה' ומישראל" (במדבר ל"ב, כ"ב); ראו לעמדת "המשפט המינהלי העברי" ונקיון המינהל חוות דעתי בעע"מ 7357/03 רשות הנמלים נ' צומת מהנדסים פ"ד נט(2) 145, 173-175.

יג. אם כן, הוראת סעיף 7(ב) לחוק הבחירות מאזנת בין הזכות לבחור ולהיבחר לבין השמירה על טוהר המידות בשירות הציבורי. הוראה זו אינה מאפשרת, כאמור, למי שנדון בפסק דין סופי לעונש מאסר בפועל העולה על שלושה חודשים להתמודד בבחירות לרשויות המקומיות, אלא אם לא דבק בהרשעתו קלון. ודוק – הוראה זו תחומה, כמצוות המחוקק, לשבע השנים שלאחר סיום ריצוי עונש המאסר, קרי, לאחר מכן אין פוקדים על אותו אדם את הרשעתו. השאלה המתעוררת תדיר היא מהו אותו קלון בו מדבר סעיף 7(ב) לחוק הבחירות.

על הקלון

יד. "'קלון' הנלווה לעבירה מוסיף לה יסוד של שלילה החורג ממימד הפרת החוק גרידא. זהו מונח הנושא עמו מטען מוסרי-ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי, הניזון מתפיסות ערכיות ואמות מידה מוסריות הרווחות בחברה. זהו מושג רב-פנים הלובש צורה ופושט צורה בהתייחס לאופי העבירה הנעברת ונסיבותיה, ולהקשר הדברים המיוחד בו הוא עומד למבחן" (עניין פייגלין, בעמ' 162, השופטת פרוקצ'יה). ובעניין אחר נאמר, כי סוגית הקלון היא רבת פנים, ה"מוכרעת – במידה רבה – על בסיס נסיבותיו הקונקרטיות של המקרה הפרטני" (בג"צ 1768/05 היועץ המשפטי לממשלה נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-17 (2006), מפי השופט – כתארו אז – גרוניס). לפני מספר חודשים, עת כיהנתי כיושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19, הזדמן לי לציין כי:

> "קלון מוגדר במלון אבן שושן לשנות האלפיים כ'בזיון, חרפה'. במשמעות זו מופיע הביטוי קלון במקרא, למשל בביטוי 'ועם קלון חרפה' (משלי י"ח, ג') או 'מַלֵּא פניהם קלון' (תהלים פ"ג, י"ז). והרי זו אמת המידה הכללית: מה שאדם מן הישוב שוחר הגינות וזכויות אדם יראה כמטיל ביזיון וחרפה על הזולת, וכדברי השופט ברנזון בבג"ץ 143/71 סעדון נ' ראש המועצה המקומית אור יהודה פ"ד כח(2) 505, 507 'עבירה שהיא בושה וחרפה לעושה', גם אם (כמאמר הנשיא ברק בעניין עודה) אין בכך כדי למצות. אטעים, כי המבחן הוא אובייקטיבי, והקלון יוטל על פי נסיבותיו הקונקרטיות, בעיניים של זכויות והגינות, גם אם בסביבתו של הנוגע בדבר יהיו שיראו את עבירתו בעין סלחנית מטעמים כאלה או אחרים, ובנידון דידן – בשל ערכי מסורת חברתית, שלמרבה הצער יש בה בהקשר דנא עיוות אנושי קשה" (החלטה מיום 30.1.13, בעניינו של פלוני (הדגשה הוספה – א"ר)).

והוספתי שם, כי "קשה לתחום במדויק את גבולותיו של הקלון, שכן הוא מאותם מושגים שקל יותר לזהותם מאשר להגדירם באופן חד, ונזכור את אמרתו הנודעת של השופט האמריקני פוטר סטיוארט בהקשר אחר"; אכן, קשה להגדיר מהו קלון, אולם משייקרה על דרכנו – על פי רוב יקל עלינו לזהותו.

טו. אם כן, הקביעה האם דבק קלון במקרה ספציפי היא תלוית נסיבות, וקשה עד מאוד, אם בכלל, למתוח מראש קוים ברורים לקיומו. האיזון הקונקרטי הנעשה בכל מקרה

ומקרה הוא שמעניק להוראת סעיף 7(ב) לחוק הבחירות את מידתיותה. בין היתר, אין הוראת הסעיף מטילה את הקלון עולמית, אלא לתקופת שבע שנים, מתוך הנחת תקנת השבים ו"מודה ועוזב – ירוחם" (משלי כ"ח, י"ג); תקופת הזמן אמורה להיות מרפא מסוים לחולי ולכתם, והמחוקק הותיר מה שמעבר לה למישור הציבורי.

טז. אוסיף, כי בבג"ץ 436/66 בן אהרן נ' המועצה המקומית פרדסיה (פ"ד כא(1) 561) נאמר, מפי השופט – כתארו אז – לנדוי (שהיה באותו עניין בדעת מיעוט לעניין התוצאה) – כי "לא תנאי השוק של הפוליטיקה המוניציפלית קובעים את הרמה הראויה של ההתנהגות, אליה התכוון מחוקק המשנה בסעיף הנדון, אלא בית המשפט קובע את הרמה לפי פרשנותו, כשם שהוא עושה לא פעם ... אינני רואה כל פגם בכך שבקבעו רמות התנהגות תוך כדי מלאכת הפרשנות המשפטית ממלא בית-המשפט גם תפקיד מחנך" (שם, בעמ' 566). לדברים אלה הצטרף השופט – כתארו אז – ח' כהן (בעמ' 566), והם, בכל הכבוד, מקובלים גם עלי. העובדה, כי לא נוצק תוכן מוגדר ו"קשיח" למונח קלון, משמעה כי לעתים על בית המשפט להתוות את אמות המידה ואת "מפלס ההתנהגות" של המבקשים לשים עצמם נבחרי הציבור ומנהיגיו, כמובן בגדרי הוראות הדין. בהקשר זה לא למותר להזכיר, כי בית משפט זה מבקש, כמדיניות שיפוטית, להקפיד בנקיון כפיו ובטוהר מידותיו של השירות הציבורי (ראו בג"ץ 4921/13 אומ"ץ הנזכר; בג"ץ 5141/11 ליליאן נ' ראש עירית רמת גן ויו"ר החברה הכלכלית לרמת גן (14.7.13)). מדיניות זו ראוי לה שתמצא את ביטויה גם בהקשר הכללי דידן – בגדר בחינת טענותיהם של המבקשים להתמודד בבחירות, שלשיטתם אין קלון בעבירות בהן הורשעו. ער אני להחלטת השופטת חיות, מ"מ יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20, בה"ש 2/20 עדוי, שם נקבע היעדר קלון; אך המקרה, כאחרים, הוכרע לפי נסיבותיו.

יז. על רקע דברים אלה, אפנה עתה לדון בעניינו הקונקרטי של העותר.

מן הכלל אל הפרט

יח. העותר הורשע, בין היתר, בעבירה של תקיפת שוטר. עבירה זו נועדה להגן על שוטרים העושים מלאכתם נאמנה מפני פגיעה, והיא טומנת בחובה – מטבע הדברים – חומרה רבה. מעבר ליסוד התקיפה שבעבירה זו בה, החמור כשלעצמו, החוטא בה מלמד על יחס לא חיובי לחוק ולאנשי החוק והקלת ראש בהם:

> "מעשיהם של המערערים, שכללו איומים ותקיפה של שוטרים הממלאים תפקיד ציבורי על פי דין, הינם בבחינת התנהגות פלילית חמורה ושלוחת כל רסן אשר קוראת תיגר על אושיות שלטון החוק תוך התעלמות מופגנת מנורמות ההתנהגות הראויות שיש להקפיד עליהן" (ע"פ 8704/08 הייב נ' מדינת ישראל (2009), מפי השופט דנציגר).

בנדוננו, פשיטא כי העבירה נושאת חומרה יתירה באשר אירוע התקיפה התרחש על רקע כוונתם של השוטרים לאכוף צו הריסה מנהלי. לא בכדי ציין בית המשפט המחוזי, בפסק דינו בערעורו של המבקש, כי "מדובר בעבירות שבוצעו כנגד שוטרים, אשר באו לאכוף ביצועו של צו אשר הוצא כחוק. בנסיבות אלה, מדובר בעבירה חמורה החותרת כנגד עצם שלטון החוק".

יט. לא ייפלא, כי בית משפט זה קבע, לפני שלושה עשורים ומחצה, שעבירה של תקיפת שוטרים היא עבירה שדבק בה קלון (בג"ץ 428/78 דהוד נ' שר הבטחון, פ"ד לב(3) 477). באותו עניין נאמר – מפי השופט ד' בכור – כי "העותרים לא הורשעו בתקיפה או הכאה סתם, כי אם בתקיפת אנשי משטרה והכאתם ... ברור ששום השוואה לא תעלה על הדעת בין מקרה זה לבין מקרהו של אדם שהורשע בתקיפה סתם, אולי בעידנא דריתחא ... אין ספק כי העבירות שבהן הורשעו העותרים הן עבירות הפוגעות בכבודם כבני אדם וכנבחרי ציבור ואין צורך להשחית מילים רבות בעניין זה ... הפגיעה החמורה ביסודות השלטון והסדר הטוב שבעבירות הנדונות והזלזול וחוסר האחריות האישית והציבורית הטמונים בעבירות אלה אינו משאיר ספק שהיה כאן מקרה חמור של עבירה שיש עמה קלון" (שם, בעמ' 486); וראו גם החלטתו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18, המשנה לנשיאה ריבלין, בהש"ר 7/18 בעניינו של שמואל בן ישי, מיום 22.10.08.

כ. לטענת העותר, אל מול העבירות בהן הורשע ניצבות נסיבותיו האישיות – שכן האירוע אשר בגינו הורשע היה ספונטני; הוא נטל אחריות על מעשיו; זו לו הרשעתו היחידה; פעילותו החברתית ענפה; וממועד ביצוע העבירה חלף זמן. שקלתי טענות אלו, ובכלל זאת עיינתי בתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו של העותר, בגדרי ההליך הפלילי (נספח ע/8), אשר בא בהמלצה להימנע מהרשעתו (המלצה שנדחתה על-ידי בית משפט השלום). לאחר העיון סבורני, כי אין בטענות אלה כדי להטות את הכף עדי קביעה כי בעבירות שבהן הורשע העותר לא דבק קלון. ראשית, בחלק מן הנסיבות שמנה העותר אין ניתן לראות כאלה שיש בהן כדי "לייפות" את התמונה הכוללת; כך, למשל, הטענה כי לשכת עורכי הדין לא פתחה בהליכים משמעתיים כנגד העותר אינה יכולה להיזקף לזכותו מניה וביה, שכן איננו יודעים אילו שיקולים נשקלו על-ידיה. הוא הדין בטענה הנוגעת לעיסוקו של העותר – עורך דין; ממנו ניתן היה לצפות, באירוע דוגמת זה המתואר בכתב האישום, כי יפעל להרגעת הרוחות ולא לשלהוב יצרים, ולא כל שכן כי לא יפגע בזולת, בודאי משרתי ציבור. שנית, והיא עיקר, האינטרס הציבורי בדבר טוהר מידותיו ונקיון כפיו של השירות הציבורי גובר על הנסיבות הנטענות לקולה. בניגוד לנטען על ידי העותר, עבירה של תקיפת שוטר אינה עבירה "גבולית", כי אם עבירה שככלל נדירים יהיו המקרים שבהם לא ידבק קלון במבצעה. עניינו של העותר אינו בא בקהלם של אותם מקרים נדירים. כאמור, קלון זה, ככל שלא יתווספו חלילה עבירות נוספות, ניתן לתיקון – כאמור – בעקבות חרטה ותשובה, אך המחוקק שם לכך גבול, וזה לא נעבר עדיין.

כא. על יסוד האמור, החלטנו שלא להיעתר לעתירה.

ש ו פ ט

<u>השופט צ' זילברטל:</u>

אני מסכים.

ש ו פ ט

<u>השופט י' דנציגר:</u>

אני מסכים לחוות דעתו של חברי השופט א' רובינשטיין ולתוצאה אליה הגיע, אך אבקש להעיר הערה באשר לתפקידו של בית משפט זה כמי שאמור להגן על אמון הציבור. חברי השופט רובינשטיין מדגיש בפסקה טז לחוות דעתו את מדיניותו של בית משפט זה "להקפיד בנקיון כפיו ובטוהר מידותיו של השירות הציבורי". חברי מפנה בעניין זה לבג"ץ 4921/13 אומ"ץ ארגון למען מנהל תקין וצדק חברתי נ' ראש עירית רמת השרון (פסק דין מיום 17.9.2013, נימוקים מיום 14.10.13) (להלן: בג"ץ 4921/13). במקרה שלפנינו דעתי היא כי ראוי שבית משפט זה יעמוד על משמר אמון הציבור באמצעות "מסננת" הקלון וימנע את התמודדותו בבחירות של מי שאינו ראוי עוד לאמון הציבור בשל העבירה שבה הורשע. ואולם, המקרה שלפנינו נבדל באופן ניכר מבג"ץ 4921/13 שכן במקרה דנא הופקד בית משפט זה על ידי המחוקק באופן מפורש על קביעת ה"נורמה הציבורית" באמצעות תחימת מושג הקלון במצוות סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965. זאת, בשונה מבג"ץ 4921/13 אשר עסק בשאלת כשירותם של ראשי ערים אשר הוגשו נגדם כתבי אישום והם טרם הורשעו להמשיך לכהן ולהתמודד בבחירות לרשויות המקומיות, כאשר אין בנמצא הוראה חוקית מפורשת האוסרת על כהונה והתמודדות כאמור. כיוון שהדבר אינו נדרש לענייננו, לא מצאתי מקום להביע עמדתי באשר לתחולתו של בג"ץ 4921/13 על מקרים כגון דא, הגם שאודה ולא אבוש שנוטה אני לעמדתו של הנשיא א' גרוניס באותו עניין.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' רובינשטיין.

ניתן היום, י' בחשון תשע"ד (14.10.2013).

ש ו פ ט ש ו פ ט ש ו פ ט

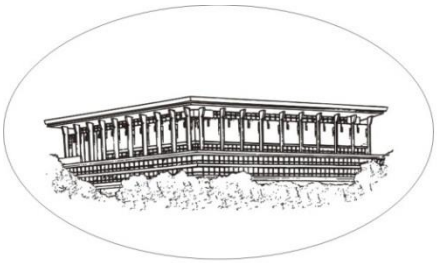

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ד' בחשון התשע"ד
8 באוקטובר 2013

ה"ש 9/20

המבקש: מר מוחמד בן חסאן אבו ליל

בקשה לפי סעיף 7ב' לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות)

החלטה

1. המבקש פנה אליי ביום 2.10.2013 בבקשה לקבוע כי אין בעבירות בהן הורשע קלון, ולפיכך, באפשרותו להתמודד בבחירות הקרובות לרשויות המקומיות לתפקיד חבר מועצה ברשות המקומית עין מאהל.

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום בגין עבירת החזקת נשק שלא כדין (על פי סעיף 144א לחוק העונשין, התשל"ז-1977). ביום 27.4.2006 ניתן גזר הדין בענייננו (ת"פ 1156/06, בית משפט השלום נצרת, סגן הנשיא ג' אזולאי), ונגזר עליו עונש מאסר בפועל של שישה חודשים שירוצו בעבודות שירות, 18 חודשי מאסר על תנאי, וקנס בסך 8,000 ש"ח. על פי הבקשה, לטענתו, הוא סיים לרצות את עונש המאסר ביום 22.12.2006.

3. ביקשתי את עמדת היועץ המשפטי לממשלה. בעמדתו, נכתב כי דין הבקשה להידחות על הסף נוכח אי הגשתה במועד הקבוע בדין.

4. סעיף 7 לחוק הרשויות המקומיות, קובע את הזכות להיבחר. סעיף 7(ב) מגביל זכות זו. הסעיף קובע כי פסק דין חלוט אשר גזר על פלוני מאסר בפועל מעל שלושה חודשים, וטרם עברו שבע שנים מיום סיום ריצוי העונש, מעמיד "חזקת קלון", הניתנת לסתירה בהחלטה של יושב ראש ועדת הבחירות. כאמור לעיל, טרם חלפו שבע שנים מאז שסיים המבקש לרצות את עונשו, ולפיכך עומד הוא בחזקת הקלון.

5. דין הבקשה להידחות על הסף. סעיף 7א(2)(א) קובע כי בקשות לקביעה על היעדר קלון צריכות להיות מוגשות "לא יאוחר מהיום ה-32 שלפני יום הבחירות". הבקשה הוגשה 20 ימים טרם מועד הבחירות (הקבועות ליום 22.10.2013), קרי – באיחור של 12 ימים. לכך יש להוסיף כי המבקש לא הצביע על מקור חוקי המאפשר ליושב ראש ועדת הבחירות להאריך את המועד הקבוע בסעיף 7א(2)(א) לחוק הרשויות המקומיות. (השוו: החלטתו של השופט א' רובינשטיין בעניין יעקב יובל מיום 14.11.2012).

6. יש להדגיש כי חוקי הבחירות השונים קובעים לוחות זמנים דוחקים, בהם מועד רודף מועד. הגמשה של אחד מן המועדים תביא לשיבוש הבחירות, ולכך אין להסכין (השוו: בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, פסקה 3 לפסק דינו של המשנה לנשיא ש' לוין (15.5.2003)).

7. לפיכך, הבקשה נדחית על הסף. המבקש מנוע מלהתמודד בבחירות הקרובות לתפקיד חבר מועצה ברשות המקומית עין מאהל.

ניתנה היום, ד' בחשון התשע"ד (8.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

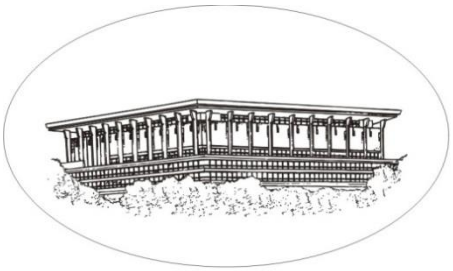

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופטת אסתר חיות

מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ירושלים, ד' בחשון התשע"ד
8 באוקטובר 2013

<u>ה"ש 11/20</u>

המבקש: מר עבד אלבאסט עבוד

בקשה לפי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 לקביעת היעדר קלון

<u>החלטה</u>

1. זוהי בקשה על פי סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות), שהגיש המבקש כמי שמעוניין להתמודד לראשות המועצה המקומית וכחבר מועצה בכפר עילוט. בעבר הורשע המבקש בעבירות שונות שיפורטו להלן. על כן, התעורר הצורך לבחון האם הרשעות אלו מונעות ממנו את הזכות להיכלל ברשימת המועמדים, בשל קלון הנלווה לאותן עבירות.

מכאן הבקשה שלפניי.

בבקשתו מתייחס המבקש להרשעתו בכתב אישום מתוקן, בשלוש עבירות של החזקת סכין למטרה לא כשרה, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, ונהיגה פוחזת של רכב (עבירות על פי סעיפים 186(א), 275 ו-338(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בהתאמה).

המבקש הורשע בכתב האישום המתוקן על פי הודאתו, ובגזר הדין שניתן ביום 4.7.2011 (ת"פ (שלום נצרת) 28353-01-10), גזר עליו בית המשפט ארבעה חודשי מאסר בפועל שיבוצעו בדרך של עבודות שירות, מאסר מותנה של ארבע חודשים לתקופה של שלוש שנים, קנס בסך של 1,500 ש"ח, ופסילת רישיון למשך שישה חודשים.

2. היועץ המשפטי לממשלה נתבקש על ידי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, השופט ס' ג'ובראן, להגיש את עמדתו לבקשה (ראו החלטתו מיום 6.10.2013), אך הבקשה דנן הועברה להכרעתי נוכח מניעות של השופט ס' גובראן, לדון בה. עמדת היועץ הוגשה היום ובה צויין כי מן הדין לדחות את הבקשה על הסף, נוכח העובדה כי הבקשה הוגשה בחלוף המועד להגשתה הקבוע בחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות). למעלה מן הצורך, מציין היועץ המשפטי לממשלה, כי לעמדתו גם לגופם של דברים דבק קלון בעבירות בהן הורשע המבקש, ועוד הוא מתייחס בעמדה שהגיש לטענות שהעלה המבקש בדבר חילופי דברים בינו ובין מנהל הבחירות אשר לא ראיתי צורך להרחיב בהם נוכח המסקנה אליה הגעתי.

דיון

3. סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות קובע כך:

> "7(ב). אינו זכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה מי שנידון בפסק דין סופי לעונש מאסר בפועל, לתקופה העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לשאת את עונש המאסר בפועל, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון".

הנה כי כן, סעיף זה קובע כלל לפיו מי שהורשע בפסק דין חלוט, ונגזר עליו עונש מאסר בפועל העולה על שלושה חודשים, אשר טרם חלפו שבע שנים מן המועד שבו סיים לרצותו, מנוע מלהיכלל ברשימת המועמדים ולהיבחר כחבר מועצה (הוראה דומה הקובעת הגבלה לגבי הזכאות להיכלל ברשימת המועמדים לכנסת מצויה בסעיף 6(א) לחוק-יסוד: הכנסת). סעיף 4(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975, קובע כי תנאי הזכאות הנוגעים לבחירתם של חברי מועצה חלים גם על הזכאות להיבחר כראש הרשות המקומית.

סעיף 7א(2)(א), שעניינו הוראות לעניין שלילת הזכות להיבחר בשל עבירה שיש

עמה קלון, מוסיף וקובע כי "מועמד או מי שרוצה להיות מועמד, שנידון למאסר בפסק דין סופי כאמור בסעיף 7(ב), המבקש כי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יחליט כי אין עם העבירה שבה הורשע משום קלון, יגיש ליושב ראש הועדה בקשה לכך, לא יאוחר מהיום ה-32 שלפני יום הבחירות" (ההדגשה שלי – א' ח').

4. הבקשה שלפניי הוגשה ביום 6.10.2013, דהיינו - 16 ימים טרם מועד הבחירות הקבועות ליום 22.10.2013 ובאיחור של שבועיים ויותר מן המועד האחרון הקבוע בחוק לעניין זה. כבר נפסק כי סד הזמנים הקבוע בחוקי הבחירות השונים הוא נוקשה ואינו פתוח לשינויים בשל התלות הקיימת בין המועדים הקבועים בחוקים אלה ובשל היות מועד הבחירות עצמו מועד קשיח והחשש כי הגמשת המועדים תוביל לשיבוש הבחירות. זאת ועוד, נוכח העדר סעיף מפורש בחוק המסמיך את יושב ראש ועדת הבחירות להאריך את המועד הקבוע בסעיף 7א(2)(א) הנ"ל, עולה ספק באשר לסמכותו לעשות כן (השוו: בג"צ 11243/02 פייגלין נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, פסקה 3 לפסק דינו של המשנה לנשיא ש' לוין (15.5.2003) והחלטתו של השופט א' רובינשטיין בעניין יעקב יובל מיום 14.11.2012)).

במקרה דנן, מן הטעמים שפורטו ונוכח האיחור בהגשת הבקשה, דינה להידחות על הסף וכפועל יוצא מכך אין המבקש זכאי להשתתף בבחירות הקרובות לרשות המקומית כפר עילוט.

ניתנה היום, ד' בחשון התשע"ג (8.10.2013).

אסתר חיות
שופטת בית המשפט העליון
מ"מ יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

לפני:	כבוד השופט י' דנציגר כבוד השופט ע' פוגלמן כבוד השופט י' עמית
העותר:	עבד אלבאסט עבוד
	נגד
המשיבה:	מ"מ יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת
	עתירה למתן צו על-תנאי וצו ביניים
בשם העותר:	עו"ד חנא בולוס
בשם המשיבה:	עו"ד רן רוזנברג

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

העתירה שלפנינו מכוונת להחלטת ממלאת מקום יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20 (השופטת א' חיות) (להלן: המשיבה), בגדרה נדחתה בקשתו של העותר לקביעת היעדר קלון לצורך השתתפות כמועמד בבחירות הקרובות לרשות המקומית כפר עילוט. הבקשה האמורה נדחתה על הסף בשל אי עמידה במועד הקבוע בחוק להגשתה.

ביום 16.9.2013 הגיש העותר למנהל הבחירות במועצה המקומית עילוט (להלן: מנהל הבחירות) רשימת מועמדים לבחירות למועצה המקומית עילוט, והציג את מועמדותו לראשות הרשות. ביום 25.9.2013 אישר מנהל הבחירות את רשימת המועמדים והצעת המועמד לפי סעיף 41 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: החוק). ביום 1.10.2013 נשלחה לעותר הודעה מטעם מנהל הבחירות על פסילת מועמדותו בשל קיומו של רישום פלילי לפי סעיף 42(ב) לחוק. על כך הגיש העותר ביום 6.10.2013 בקשה ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20, לפי סעיף 7א לחוק, לקביעת היעדר קלון וכן להארכת מועד להגשת הבקשה. עמדת היועץ המשפטי לממשלה, שהוגשה בהתאם להחלטת המשיבה, הייתה כי יש לדחות את הבקשה על הסף מכיוון שהוגשה בחלוף המועד הקבוע בחוק. למעלה מן הצורך צוין כי טענתו של העותר שלפיה הסתמך על דבריו של מנהל הבחירות אינה מתיישבת עם דבריו של מנהל הבחירות, שהצהיר כי העותר לא פנה אליו בנושא עברו הפלילי, וממילא לא מסר לעותר כי מועמדותו כשרה על אף עברו הפלילי. ביום 8.10.2013 דחתה המשיבה את בקשת העותר על הסף, מן הטעם שזו הוגשה 16 ימים טרם מועד הבחירות הקבועות ועל כן לא עמדה במועד האחרון

להגשה כפי שנדרש על פי חוק. בהחלטת המשיבה צוין כי מסגרת הזמנים שנקבעה בחוק היא נוקשה ואינה פתוחה לשינויים שכן הגמשת המועדים עלולה להוביל לשיבוש הבחירות. עוד צוין כי ספק אם קיימת סמכות להארכת מועד להגשת הבקשה בהיעדר הסמכה מפורשת בחוק.

טענות הצדדים

להחלטה זו מכוונת העתירה שלפנינו. העותר מבקש לקבוע כי קיימת למשיבה סמכות להאריך את המועד הקבוע בסעיף 7א לחוק, ולהורות להחזיר למשיבה את ההכרעה בבקשתו לקבוע כי לא דבק בו קלון. לחילופין, מבקש העותר מבית משפט זה להכריע בבקשתו בשל קוצר הזמן, ולקבוע כי לא דבק בו קלון לצורך התמודדות בבחירות המקומיות. בתמצית, טוען העותר כי למשיבה הייתה סמכות להאריך על פי שיקול דעתה את המועד הקבוע בסעיף 7א לחוק ממספר טעמים, ובהם פרשנות מרחיבה של הסעיף הראויה נוכח פגיעתו בזכות החוקתית להיבחר; הסמכות הטבועה הקיימת למשיבה להאריך מועד; והעובדה שסעיף 7א(2)(ב) לחוק מאפשר למשיבה לתת את החלטתה לא יאוחר מן היום ה-12 לפני הבחירות, ומכאן שיש למשיבה מרווח לגמישות מסוימת שהיה ניתן לעשות בו שימוש במקרה הנדון. עוד טוען העותר כי הוא פנה למנהל הבחירות במועד הגשת הבקשה והודיע לו על כך שהוא נשא לאחרונה בעונש של ארבעה חודשי מאסר בעבודות שירות, ולמרות זאת ניתן לו האישור להתמודד – אישור שעליו הסתמך. על כן, הוא טוען כי מן הראוי להכיר בנסיבות אלו כנסיבות חריגות המצדיקות הארכת מועד. נוסף על כך טוען העותר שהחוק נוקט בלשון של מאסר בפועל ולא עבודות שירות, וכי 84 הימים שבהם ביצע את עבודות השירות אינם עולים על שלושה חודשים שהחוק הגדירם כמקימים חזקת קלון.

בתגובת הפרקליטות לעתירה, נטען כי דין העתירה להידחות על הסף. לטענתה, סעיף 7(ב) לחוק קובע "חזקת קלון" שאותה יכול היה העותר לסתור רק באמצעות הרמת נטל השכנוע בפני המשיבה. משלא עשה כן במסגרת המועדים הקשיחים שנקבעו בסעיף 7א(2)(א) לחוק שנועדו לשמור על תקינות הבחירות, הרי שדחיית בקשתו על הסף הייתה כדין. לגופו של העניין נטען כי מלשונו של סעיף 7(ב) לחוק ומפסיקות קודמות של בית המשפט עולה כי לא קיימת כל הבחנה באשר לאופן ביצוע העונש, ועל כן, משנידון העותר למאסר בפועל, אין נפקות לכך שהוא נשא בעונשו בדרך של עבודות שירות. עוד נטען כי העותר חתם על "כתב ההסכמה להיות מועמד" בו הצהיר מפורשות כי קרא את הוראות החוק בעניין כשרות המועמד והובהר לו ש"עונש מאסר בפועל" משמעו גם עונש מאסר לנשיאה בעבודות שירות. נוסף על כך טוען בא כוח המשיבה שהעבירות שבהן הורשע העותר הן עבירות חמורות המבטאות מסוכנות וזלזול של ממש במערכת אכיפת החוק, ולכן יש בהן קלון.

דיון והכרעה

השאלה שהועמדה להכרעתנו בהליך זה היא אם קיימת למשיבה סמכות להאריך את המועד הקבוע בסעיף 7א' לחוק ומהו אופן הפעלתה.

סעיף 7(ב) לחוק קובע כי:

> "אינו זכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה מי שנידון בפסק דין סופי לעונש מאסר בפועל, לתקופה העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לשאת את עונש המאסר בפועל, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון".

סעיף 7א(2) לחוק קובע כי:

> "(א) מועמד או מי שרוצה להיות מועמד, שנידון למאסר בפסק דין סופי כאמור בסעיף 7(ב), המבקש כי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יחליט כי אין עם העבירה שבה הורשע משום קלון, יגיש ליושב ראש הועדה בקשה לכך, לא יאוחר מהיום ה-32 שלפני יום הבחירות; לבקשה יצורפו כתב האישום, פסק הדין וכל חומר אחר הנוגע לענין" [ההדגשה הוספה – ע' פ'].

הווה אומר - הכלל הצריך לענייננו הוא כי מי שנידון בפסק דין סופי לעונש מאסר בפועל העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם חלפו שבע שנים מהיום בו סיים לשאת בעונש, לא יהא זכאי להיות מועמד בבחירות לרשויות המקומיות. לכלל זה הציב המחוקק חריג. אם הגיש מועמד בקשה ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית שבה הוא ביקש לקבוע כי בעבירה בה הורשע לא דבק קלון, ובקשתו התקבלה – תוכשר המועמדות אף אם טרם חלפו שבע שנים מסיום הנשיאה בעונש (ראו בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יו"ר ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145 (2003)). אולם, להגשת בקשה לקביעת העדר קלון על פי חריג זה נקבע מועד קשיח שלפיו יש להגיש את הבקשה עד ליום ה-32 לפני יום הבחירות. החוק איננו מתייחס במפורש לשאלת סמכותו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית להאריך את המועד האמור.

כאמור, בקשתו של העותר נדחתה על ידי המשיבה מכיוון שהוגשה 16 ימים טרם מועד הבחירות – מעל לשבועיים מעבר למועד האחרון שנקבע בחוק. בהחלטתה, נמנעה המשיבה מלקבוע מסמרות בשאלה האם מוסמך יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית להאריך מועד להגשת בקשה לקביעת העדר קלון ללא הסמכה מפורשת לכך בחוק. במקרה דנן, הוחלט לדחות את הבקשה על הסף בשל החריגה מהמועד הקבוע בחוק בשים לב לחשיבות שבשמירה על סד זמנים קשיח החיוני לתקינותו של הליך הבחירות.

לאחר שבחנו את העתירה ואת תגובת הפרקליטות לא מצאנו כי יש עילה להתערבותנו בהחלטת המשיבה. מקובלת עלינו התפיסה כי בהליכים הקבועים בחוקי

הבחירות ישנה חשיבות מיוחדת להקפדה על המועדים הקבועים בדין. אכן, קיומו של סד זמנים קשיח ובלתי פתוח לשינויים פוגע במידת מה בזכות להיבחר, שהיא ללא ספק מאושיות היסוד של הדמוקרטיה (ראו ע"ב 1/65 ירדור נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישית, פ"ד יט 365, 382 (1965); ע"ב 2/84 3/84 ניימן ואבנרי נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחת-עשרה, פ"ד לט (2) 225, 264 (1985)). אולם, מנגד עומד האינטרס הציבורי החשוב של הבטחת קיומן התקין של הבחירות ומניעת שיבושים שעלולים להוביל לפגיעה חמורה לא פחות בזכות להיבחר ובזכות לבחור. כדברי המשנה לנשיא ש' לוין בפרשת פייגלין:

> **"על חשיבות ההקפדה על המועדים שנקבעו בדין לעניין קיום בחירות עמד בית-משפט זה לא אחת. על-פי דבר המחוקק, נקבע לוח זמנים קשיח אשר המועדים המרובים הקבועים בו רודפים זה את זה ותלויים זה בזה. כורח המציאות הוא שמועדים אלה יישמרו כדי שמערכת הבחירות כולה לא תשתבש [...] זהו אחד המקרים שבהם עשוי האינטרס של תקינות הבחירות וקיומן לפי לוח המועדים שנקבע בחוק לגבור גם על האינטרס של מועמד להיבחר לכנסת."**

גם אם נניח לטובת העותר, לצורך הדיון, כי אכן עומדת ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית הסמכות להאריך מועד להגשת הבקשה לקביעת העדר קלון אף ללא הסמכה מפורשת לכך בחוק (והנחה זו אינה נעדרת קשיים נוכח הכלל האמור), הרי שבמקרה דנן לא הוצגו טעמים מיוחדים המצדיקים את מתן ההארכה כמבוקש. לפי הצהרתו של מנהל הבחירות, בעת הגשת הבקשה העותר כלל לא פנה אליו בעניין עברו הפלילי, וממילא מנהל הבחירות לא מסר לעותר במעמד זה כי מועמדותו כשרה על אף עברו הפלילי. יתרה מכך, במועד הגשת הבקשה חתם העותר על טופס "הסכמה להיות מועמד" שבו הוא הצהיר כי הוא קרא והבין את הוראות הסעיפים הרלוונטיים. בטופס זה נכללת התייחסות מפורשת לכך שסעיף 7 לחוק מתייחס גם למצב של מאסר שבוצע בעבודות שירות. כלומר, העותר ידע, או היה עליו לדעת, בטרם חלוף המועד הקבוע בחוק לפנייה ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, כי פנייה זו אכן נדרשת בעניינו. עם זאת, העותר לא עשה כן, אלא כשבועיים לאחר חלוף המועד הקבוע בחוק. בנסיבות אלה, אין לעותר להלין אלא על עצמו.

אשר על כן, העתירה נדחית בהיעדר עילה להתערבותנו. בנסיבות העניין אין אנו עושים צו להוצאות.

ניתן היום, י"ב בחשון התשע"ג (16.10.2013).

ש ו פ ט ש ו פ ט ש ו פ ט

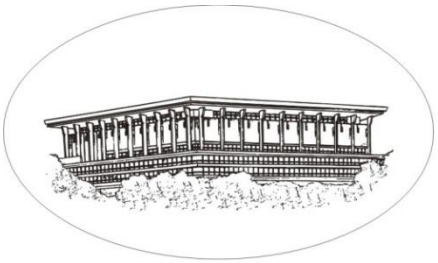

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ה' בחשון התשע"ד
9 באוקטובר 2013

ה"ש 14/20

המבקש: מר משה סוויסה

בקשה לפי סעיף 7ב' לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות)

החלטה

1. המבקש פנה אליי ביום 7.10.2013 בבקשה לקבוע כי אין בעבירה בה הורשע קלון, ולפיכך, באפשרותו להתמודד בבחירות הקרובות לרשויות המקומיות לתפקיד חבר מועצה בעיר בית שאן.

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום בגין עבירה של פציעה בנסיבות מחמירות (על פי סעיפים 334 ו-335 לחוק העונשין, התשל"ז-1977). על פי עובדות כתב האישום, המבקש דקר מתלונן בישבנו, בירכו ובבטנו. ביום 6.11.2006 ניתן גזר הדין בענייננו (ת"פ 2375/06, בית משפט השלום טבריה, השופט ד' פורת), ונגזר עליו עונש מאסר בפועל של חמישה חודשים שירוצו בעבודות שירות, חמישה חודשי מאסר על תנאי, וקנס בסך 2,000 ש"ח. בבקשה, מציין המבקש כי העבירה נעברה לפני שנים רבות, ונסיבותיו האישיות שלדעתו מחייבות קביעה כי לא דבק קלון בעבירה בה הורשע.

3. ביקשתי את עמדת היועץ המשפטי לממשלה. בעמדתו, נכתב כי דין הבקשה להידחות הן על הסף נוכח אי הגשתה במועד הקבוע בדין, הן לגופה נוכח חומרת העבירה ונסיבות ביצועה כמפורט בכתב האישום.

4. סעיף 7 לחוק הרשויות המקומיות, קובע את הזכות להיבחר. סעיף 7(ב) מגביל זכות זו. הסעיף קובע כי פסק דין חלוט אשר גזר על פלוני מאסר בפועל מעל שלושה חודשים, וטרם עברו שבע שנים מיום סיום ריצוי העונש, מעמיד "חזקת קלון", הניתנת לסתירה בהחלטה של יושב ראש ועדת הבחירות. כאמור לעיל, טרם חלפו שבע שנים מאז שסיים המבקש לרצות את עונשו, ולפיכך עומד הוא בחזקת הקלון.

5. דין הבקשה להידחות על הסף. סעיף 7א(2)(א) קובע כי בקשות לקביעה על היעדר קלון צריכות להיות מוגשות "לא יאוחר מהיום ה-32 שלפני יום הבחירות". הבקשה הוגשה 15 ימים טרם מועד הבחירות (הקבועות ליום 22.10.2013), קרי – באיחור של 17 ימים. לכך יש להוסיף כי המבקש לא הצביע על מקור חוקי המאפשר ליושב ראש ועדת הבחירות להאריך את המועד הקבוע בסעיף 7א(2)(א) לחוק הרשויות המקומיות. (השוו: החלטתו של השופט א' רובינשטיין בעניין יעקב יובל מיום 14.11.2012; החלטתי בה"ש 9/20 בעניין אבו ליל מיום 8.9.2013)).

6. יש להדגיש כי חוקי הבחירות השונים קובעים לוחות זמנים דוחקים, בהם מועד רודף מועד. הגמשה של אחד מן המועדים תביא לשיבוש הבחירות, ולכך אין להסכין (השוו: בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, פסקה 3 לפסק דינו של המשנה לנשיא ש' לוין (15.5.2003)).

7. לפיכך, הבקשה נדחית על הסף. המבקש מנוע מלהתמודד בבחירות הקרובות לתפקיד חבר מועצה בעיר בית שאן.

ניתנה היום, ה' בחשון התשע"ד (9.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

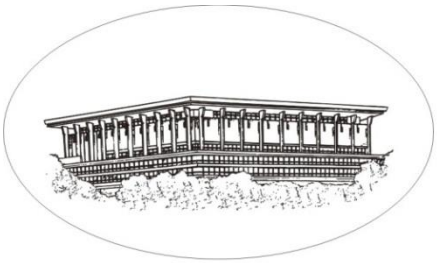

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ה בכסלו התשע"ד
28 בנובמבר 2013

ה"ש 19/20

המבקש: מר אילן שטרית

בקשה לפי סעיף 19(ב) לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958 (להלן: צו המועצות האזוריות)

החלטה

1. המבקש מעוניין להתמודד בבחירות הקרובות למועצות האזוריות לתפקיד נציג מושב במליאת המועצה האזורית מטה יהודה. נוכח הוראות הדין, כפי שיפורט להלן, המבקש מנוע מלהתמודד על משרה ציבורית זאת, כל עוד לא ניתנה החלטה על ידי יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית כי בעבירה בגינה הורשע לא דבק קלון.

2. המבקש, יחד עם חברה אותה ניהל, הורשע על פי הודאתו באי מסירת דוחות הכוללים ידיעות כוזבות במטרה להשתמט מתשלום מס, והוצאת חשבון מס מבלי לשלם במועד את המס הכלול בו (ת"פ (שלום-רמלה) 3965/04). סכום העסקה היה 1,146,00 ש"ח וסכום המס אותו לא שילם המבקש היה 166,600 ש"ח. ביום 18.2.2007, נגזרו עליו 6 חודשי מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות, 8 חודשי מאסר על תנאי, קנס בסך 10,000 ש"ח, וחתימה על התחייבות כספית להימנע מעבירות מע"מ. על פי הבקשה, המבקש סיים לרצות את עבודות השירות ביום 28.8.2007.

3. בבקשה, טוען המבקש כי לא דבק קלון בעבירות בהן הורשע. זאת, בהסתמך על

העובדה כי מדובר בעבירות שנעברו בשנת 1998; הודאתו בביצוע העבירות; הבחירות בהן מבקש הוא להתמודד נערכות חודשיים בלבד לפני שתמה תקופת הקלון; מדובר בעבירה בודדה "ואין המדובר בשיטה של העלמת מס". עוד מציין הוא כי נקבע בעבר, לעניין חברותו בוועד הנהלה במושב, כי אין בעבירה זו קלון.

4. ביקשתי את עמדת היועץ המשפטי לממשלה לבקשה. בעמדתו, נכתב כי בעבירה בה הורשע המבקש דבק קלון. זאת, נוכח חומרת העבירות בהן הורשע, במיוחד בהינתן רצונו להיבחר לתפקיד ציבורי. החומרה הרבה במקרה דנן נלמדת לעמדתו גם מהסכום הגדול אותו ביקש המבקש להעלים. לבסוף, נכתב כי זוהי אינו ההרשעה הראשונה של המבקש, ובעבר הורשע בגין אי הגשת 19 דוחות מע"מ במועד.

5. בשולי הדברים, יש לציין כי בעמדת היועץ המשפטי לממשלה מפורטת השתלשלות הדיונית בענייננו של המבקש, וצורפו אליה כלל הנספחים הרלוונטיים, ובין היתר הכרעת הדין בענייננו של המבקש. נתונים ומסמכים אלה לא צורפו לבקשת המבקש, זאת, בניגוד לנוהל הטיפול בבקשות לקביעת העדר קלון, התשע"ד-2013.

המסגרת הנורמטיבית

6. סעיף 19(א) לצו המועצות האזוריות קובע את הזכות להיבחר. סעיף 19(ב) מגביל זכות זו. הסעיף קובע כי פסק דין חלוט אשר גזר על פלוני מאסר בפועל מעל שלושה חודשים, וטרם עברו שבע שנים מיום סיום ריצוי העונש, מעמיד "חזקת קלון", הניתנת לסתירה בהחלטה של יושב ראש ועדת הבחירות (ראו: בג"ץ 6605/13 דהאמשה נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית (14.10.2013)).

7. קלון הוא מושג חמקמק. החוק נמנע מלהגדירו. "קשה לתחום במדויק את גבולותיו של הקלון, שכן הוא מאותם מושגים שקל יותר לזהותם מאשר להגדירם באופן חד" (עניין פלוני (30.1.2013), השופט א' רובינשטיין; השוו: בג"ץ 6748/13 אגבאריה נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20 (14.10.2013)).

8. הפרשנות המקובלת למושג קלון היא עבירה אשר מלבד הפגם הפנימי הגלום בה מעצם הגדרתה כעבירה, היא טומנת בחובה "מטען מוסרי-ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי, הניזון מתפיסות ערכיות ואמות מידה מוסריות הרווחות בחברה" (בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יו"ר ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145, 162 (2003)).

9. אין בהגדרה זו כשלעצמה כדי לעזור לענייננו. נזכיר, עסקינן בקלון שאמור למנוע ממועמד להתמודד בבחירות. שלילת זכות יסוד חוקתית זו (סעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת),

שמגולמת בה גם פגיעה בזכות החוקתית לבחור (סעיף 5 לחוק-יסוד: הכנסת), צריכה להיעשות במשורה ורק בנסיבות מתאימות (ראו: ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מב(4) 177, 185-186 (1988); פרשת פייגלין).

10. קביעה כי בעבירה דבק קלון, צריכה להתבסס על הנסיבות הקונקרטיות, אופי העבירות שנעברו, יחד עם התכלית לשמה מתבקשת קביעת הקלון (ראו: רות גביזון "עבירה שיש עימה קלון כפסול לכהונה ציבורית" משפטים א' 176 (1968); עש"מ 4123/95 אוחיון נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(4) 494, 498 (1981)). כאשר עסקינן בקלון לשם קביעה אם מועמד רשאי אם לאו להתמודד בבחירות לתפקיד ציבורי, יש לבחון האם העבירה שנעברה ובגינה המועמד הורשע, תפגע ביכולתו של המועמד למלא תפקיד ציבורי עקב הפגם המוסרי שדבק בו, וכמו כן האם מועמדותו תפגע באינטרס הציבורי של אמון הציבור וטוהר השירות הציבורי(ראו: בג"ץ 5853/07 אמונה נ' ראש הממשלה, פ"ד סב(3) 445, 460-459 (6.12.2007); תב"כ 3/01 פלאטו שרון, פ"ד נו(5) 14, 19, השופט מ' חשין) (להלן: עניין שרון)).

דיון והכרעה

11. על המבקש נגזר עונש מאסר בפועל של שישה חודשים. טרם עברו 7 שנים מיום שסיים לרצות את עונש המאסר, ולפיכך עומד הוא בחזקת הקלון הקבועה בסעיף 19(ב) לצו המועצות האזוריות.

12. השאלה שעומדת לבחינה כאן היא האם בעבירות בהן הורשע המבקש קיים מטען שלילי אשר מעמיד קלון, והאם אמון הציבור ויכולתו של המבקש לבצע תפקיד ציבורי ייפגעו באם ייבחר לכהונה נציג מושב במליאת המועצה האזורית מטה יהודה.

13. יושבי ראש ועדת הבחירות קבעו פעם אחר פעם בעבר כי בעבירות מיסוי, מעצם מהותם, קיים קלון. יפים לעניין זה דבריה של השופטת א' פרוקצ'יה:

> **"ככלל, עבריינות מס היא בעלת פוטנציאל הרסני למשק ולכלכלה ולמרקם החברתי בישראל. היא פוגעת פגיעה קשה בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס החל על הציבור כולו, הנדרש לצורך סיפוק צרכיה של החברה, והנחוץ לפעילותן התקינה של הרשויות הציבוריות (הש"ר 1/09 פלאח (14.7.2009), השופטת א' פרוקצ'יה).**

14. לגישתי, מלבד בנסיבות חריגות במיוחד, אין זה ראוי כי אדם שהורשע בעבירות מיסוי, ועומד בחזקת הקלון, יכהן כנבחר ציבור. משמעותה של עבירת מס היא פשוטו כמשמעו גניבה מהקופה הציבורית. כיצד יישמר אמון הציבור במערכת השלטונית, אם נבחריו העלימו כספים מן הקופה הציבורית עליה הם אמונים? לגישתי, כהונה בתפקיד

ציבורי של אדם שהורשע בעבירות מיסוי תפגע באופן קשה באמון הציבורי, בטוהר המידות של המגזר הציבורי, ואף ביכולתו לבצע כהלכה את תפקידו אם ייבחר אליו (וראו בדומה, לקביעות של יושבי ראש ועדת הבחירות כי בעבירות דומות דבק קלון: ה"ש 1/03 מר-חיים (9.4.2003), השופטת ד' דורנר; ה"ש 4/03 חאג' (26.8.2003), השופטת ד' דורנר; ה"ש 5/03 טאהה (26.8.2003), השופטת ד' דורנר; ה"ש 8/03 אסעד (23.9.2003), השופטת ד' דורנר; ה"ש 1/18 אלחלים (1.8.2006), השופט א' ריבלין; ה"ש 5/18 בן עלי(27.10.2008), השופט א' ריבלין).

15. לא נעלמו מעיניי הנסיבות לקולה העומדות לזכותו של המבקש, ובמיוחד חלוף הזמן מביצוע העבירה עצמה והסמיכות לסיום תקופת הקלון הקבוע בצו המועצות האזוריות. עם זאת, נוכח האמור לעיל, ועם כל הצער שבדבר, אין בנסיבות אלה כדי לשנות מהחלטתי.

16. אזכיר, כי אמנם, ניתן במקרים מסוימים להתחשב במסגרת האיזון במקרה דנא בקרבה לסיום תקופת שבע השנים הקבועה בחוק. אולם, האיזון העקרוני בדבר סתירת חזקת הקלון נקבע בסעיפים הרלוונטיים בחוקי הבחירות. דהיינו – ככלל, סמיכות מועד הבחירות לחלוף שבע השנים הוא נסיבה ששוקללה כבר לתוך האיזון הקבוע בחוקי הבחירות, ובענייננו – סעיף 9 לצו המועצות האזוריות. במקרה מעין זה, כאשר מדובר בעיקרו באיזון סטטוטורי, הקרבה לחלוף תקופת הקלון יכולה להוות לכל היותר שיקול תומך, וספק רב בעיניי אם יכולה כשלעצמה להוות סיבה מכרעת לסתירת חזקת הקלון (השוו: עניין שרון, בעמוד 23).

17. אשר על כן, ומכל האמור לעיל, בעבירות בהן הורשע המבקש דבק קלון. לאור זאת, אין הוא זכאי להתמודד בבחירות למועצה האזורית מטה יהודה.

ניתנה היום, כ"ה בכסלו התשע"ד (28.11.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

ביזיון בית משפט

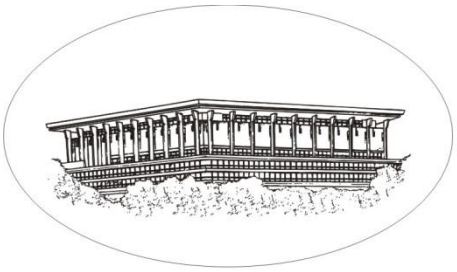

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ד' בתמוז התשע"ג
12 ביוני 2013

<u>תר"מ 12/20</u>

העותרים:
1. עו"ד ליאל אבן-זוהר
2. ד"ר אפי משה
3. אסף דבעול
4. תנועת אומ"ץ
אזרחיים למען מינהל תקין וצדק חברתי ומשפטי

נ ג ד

המשיבים:
1. מר דב צור, ראש עיריית ראשון לציון
2. עיריית ראשון לציון

עתירה דחופה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959

<u>החלטה</u>

הרקע העובדתי

1. עניינה של העתירה שלפניי הוא בפנייתם של עו"ד ליאל אבן-זהר, ד"ר אפי משה ומר

אסף דעבול, המתמודדים בבחירות הקרובות לראשות עיריית ראשון לציון וכן תנועת אומ"ץ, כי יינתן צו מניעה האוסר על ראש העירייה, המשיב 1, לקיים כנסים בהשתתפותו בשכונות השונות ול"הרצות" בהם את משנתו על חשבון הקופה הציבורית. כן מבקשים העותרים, כי יינתן צו המורה למשיבים לחדול לאלתר מקידומו האישי של ראש העירייה דרך הדף העירוני ולרבות הימנעות מ"שיתוף" כתבות, פוסטרים וסקרים מטעם ראש העיר בדף העירוני ובאופן ספציפי למחוק את "הסקר" שפורסם בחודש מאי, פחות ממחצית השנה לפני הבחירות, מדף הפייסבוק העירוני. עוד מבוקש, כי ככל שהעתירה תתקבל, תועבר ההחלטה ליועץ המשפטי לממשלה על מנת לבחון את ההשלכות הפליליות של המעשים האמורים, ולממונה על חיוב אישי במשרד הפנים על מנת לבחון את חיובו האישי של ראש העיר בהוצאות שנגרמו לקופת עיריית ראשון לציון בעקבות הפרסום האסור אשר נעשה כולו על חשבון הציבור, והכל בדגש על כך שלטענת העותרים מדובר במעשה שנעשה ביודעין ובכוונת מכוון. לבסוף מבקשים העותרים, לחייב את המשיבים בהוצאות עתירה זו.

2. בעתירתם טוענים העותרים, כי ראש העירייה, המשיב 1, פועל בתקופה האחרונה כדי לקדם את בחירתו לראשות העיר באמצעות שימוש במשאבי העירייה ועובדיה. לטענתם, המשיבה, היא עיריית ראשון לציון (להלן: העירייה) מארגנת כנסים לראש העיר, אשר דרך פרסומם ומטרתם מעידה כי הם מתוכננים לשמש כבמה לתעמולת בחירות אסורה בחודשים אלו של "טרום בחירות". עוד טוענים העותרים, כי נעשה שימוש באתר הפייסבוק העירוני של העירייה לקידום דף הפייסבוק של ראש העיר ומשנתו ולמעשה דף הפייסבוק של העירייה משמש כשופר לראש העיר כחלק מתעמולת בחירות אסורה. כך למשל העירייה פרסמה בדפי הפייסבוק ברשת האינטרנט לטובת ראש העיר את המילים "תנו LIKE לראש העיר".

אשר לכנסים – טוענים העותרים, כי העירייה פרסמה לפני זמן מה את רשימת ה"מפגשים" של ראש העיר עם תושבים בשכונות השונות. מדובר ב- 28 מפגשים, המפוזרים על כל שכונות העיר, מאורגנים על ידי עובדי העירייה אשר התחילו ביום 30.5.2013 ויסתיימו ביום 9.10.2013, שבועיים טרם מועד הבחירות.

העותר 2 פנה לראש העיר במכתב בו הביע בפניו את מחאתו על ארגון זה, המפלה לרעה מתמודדים אחרים. ראש העיר השיב לעותר 2 בדפי העיתונות, כי "עמדת משרד הפנים משנת 2009 קובעת כי מפגשים אלו הם במסגרת סמכותו של ראש העירייה אך לא של שאר חברי המועצה".

כך למשל, ביום 27.5.2013 קיבלה העותרת 1 מתושבים בשכונה הזמנה לכנס הראשון, הקבוע ליום 30.5.2013, אשר חולק לכלל תושבי השכונה בתיבות הדואר וכן הודבקה על ידי עובדי העירייה על לוחות המודעות, פחי מחזרו ומתקנים ציבוריים אחרים, בהם נכתב כי ראש העיר ייתן "הרצאה" בכנס.

העותרת 1 פנתה במכתב במייל ביום 27.5.2013 לראש העיר וביקשה ממנו להימנע מקיום הכנס לאור היותו של הכנס מיועד, לטענתה, לתעמולת בחירות אסורה. ברם, מכתבי העותרים לא נענו על ידי מי מהמשיבים.

אשר לדף הפייסבוק העירוני – טוענים העותרים, כי ראש העיר עושה שימשו אינטנסיבי בדף הפייסבוק העירוני אשר חברים בו כ- 23,000 תושבי העיר. לטענתם, הדף העירוני, המקודם על חשבון העירייה ומנוהל מטעמה ועל חשבון תקציבי הפרסום והפייסבוק הרשותיים, מפנה את התושבים לדף הפייסבוק האישי של ראש העיר באמצעות פרומים ממומנים וכן באמצעות פרסום בדף עצמו.

העותרת 1 טוענת, כי פנתה אל ראש העיר כבר ביום 17.3.2013 אולם למרות שחלפו מעל חודשיים ממועד קבלת המכתב בלשכת ראש העיר, מכתבה טרם נענה עד היום.

על כך מוסיפים וטוענים העותרים, כי העירייה מגדילה לעשות ומשתפת בדף העירוני "פוסטים" והגיגים של ראש העיר לרבות כתבה מטעם ראש העיר על תוצאות סקר עירוני, אשר בהתאם להוראות חוזי מנכ"ל של משרד הפנים והיועץ המשפטי לממשלה הם אסורים.

3. ביום 30.5.2013 ביקשתי את תגובת המשיבים המהירה עד לשעה 16:00 באותו היום. מתגובת המשיבים עלה, כי הכנסים בהם מדובר אינם כנסי תעמולה, אלא כנסי תושבים הנערכים על ידי העירייה כדבר שבשגרה. לטענת המשיבים, בכנסים נמסרת אינפורמציה אודות פעילות העירייה ומתקיים דיאלוג של שאלות ותשובות בין העירייה לבין התושבים המשתתפים בכנס. עוד נטען בתגובה, כי ראש העיר פנה ליועץ המשפטי לעירייה בשאלה אם הוא רשאי להשתתף בכנסי התושבים ונענה כי עליו לנהוג בהתאם לאמות המידה שנקבעו בתשובת משרד הפנים משנת 2007 תוך הקפדה על שמירת נושאי הכנס לתחום עניינה המקצועיים של העירייה בלבד ותוך הימנעות מתעמולת בחירות אסורה.

4. ביום 30.5.2013 החלטתי כי יש לאסור על ראש העיר לנאום ולהרצות בכנס שצפוי היה להיערך באותו היום בשכונת נווה ים. בנוסף, ביקשתי את תגובתם המלאה של המשיבים לבקשה, על שני ראשיה.

5. ביום 2.6.2013 בשעות הצהריים קיבלתי "הודעה מטעם המבקשים לועדת הבחירות", בה ציינו הם, כי ראש העיר הפר את צו המניעה שניתן נגדו ימים בודדים קודם לכן ואין הוא כיבד את הצו, שכן הוא ניצל את הפלטפורמה שהעמידה לרשותו העירייה ולמעשה מימש את כוונתו המקורית להופיע ב"חוג בית מורחב" אל מול תושבי השכונה כחלק ממסע הבחירות שלו.

6. ביום 3.6.2013 קיבלתי את תגובת המשיבים לבקשה. אשר לכנסי התושבים – טוענים המשיבים, כי בין כנסי התושבים לבין טענות העותרים בדבר הפרת איסור שימוש בנכסי

העירייה לצרכי תעמולת בחירות אסורה – אין ולא כלום. שכן, כנסי התושבים הם בבחינת מפגשים בין נציגי העירייה לבין התושבים במתכונת של "שאלות ותשובות" בנוגע לנושאים שהועלו לסדר היום של הכנס על ידי ועדי השכונות. מדובר על חלק מאבני הדרך של פעילות העירייה וחלק אינטגראלי מתהליך העבודה הדרוש במסגרת קידום מעורבות העירייה בחיי הקבילות בעיר לצורך מתן השירותים המוניציפאליים באופן המיטבי. לטענת המשיבים, מתכונת עריכתם של כנסים אלה מבוססת, מאז ומתמיד, על פורמט של "שאלות ותשובות"; דיאלוג בין נציגי העירייה לבין התושבים, אשר במסגרתן ניתן מענה לפניות התושבים בעניינים העירוניים הרלוואנטיים ובפרט לשירותים המוניציפאליים המסופקים להם - הא ותו לא.

לטענת המשיבים, כנסים אלה אינם כוללים דברי ברכה (למעט משפט פתיחה קצר ביותר בדבר האפשרות להציג שאלות לנציגי העירייה) ו/או הרצאות ו/או נאומים כאלה ואחרים – לא מצידו של ראש העיר ולא בכלל. עסקינן, אך ורק בדיאלוג בפורמט של "שאלות ותשובות". לטענתם, כך יה מאז ומתמיד וכך הוא הדבר גם בימים אלה. עוד מוסיפים וטוענים המשיבים, כי מדובר בכנסים הנערכים מזה שנים ונקבעים מעת לעת באזורי העיר השונים כעניין שבשגרה.

עוד טוענים המשיבים בתגובתם, כי ככל שהעותרים מתיימרים להיבנות מהפרסום בדבר כנס התושבים אשר במסגרתו נכתב: "הכנס יחל בהרצאה של ראש העירייה" – יהא זה מן הראוי, לטענת המשיבים, לעמוד בנקודה זו על כך שדבר הפרסום אינו משקף את מהלך הכנס. עוד מוסיפים וטוענים המשיבים בהקשר זה, כי בתחילה אכן הייתה כוונה מקורית לקיים הרצאה אודות פרויקטים עירוניים אשר עתידים להתבצע, אלא שבסופו של יום, עת הובאה מצגת ההרצאה לאישורו של ראש העיר – הנחה ראש העיר להוריד את ההרצאה מסדר היום, בהינתן העובדה, כי הכנס מתקיים במהלך תקופת הבחירות ועל מנת למנוע ולו בדל של טענה בדבר תעמולה אסורה בהקשר זה. לכך מוסיפים המשיבים וטוענים, כי דבר הפרסום בעניין ההרצאה – מקורו בשגגה ולא היה בו כדי לשקף את מהלך הכנס בפועל, שנערך כאמור במתכונת של "שאלות ותשובות".

המשיבים טוענים עוד, כי מתכונת עריכת הכנסים (דיאלוג של "שאלות ותשובות" בהשתתפות ראש העיר וקיומו בנכסים עירוניים), תואמת את הנחיית היועץ המשפטי לממשלה בנוגע לאיסור השימוש במשאבי העירייה לצרכי תעמולה. לכך יש להוסיף לטענתם, כי ביום 1.5.2013 ניתן אישור היועץ המשפטי לעירייה לקיומם של הכנסים אליהם מתייחסת הבקשה, כמתחייב במהלך תקופת הבחירות. לטענתם, ביום 29.5.2013 ניתן אשרור לאישורו של היועץ המשפטי לעירייה, שלשונו: "מאשרים בזאת, בכפוף לכך שכל הכנסים הללו הם אלה שאושרו במסגרת ההתייחסות של עו"ד רועי בר אשר נמסרה בשעתו (כלומר, כנסים שמיועדים לספק אינפורמציה לתושבים על השירותים המוניציפאליים)".

בעניין זה טוענים עוד המשיבים, כי העתירה דנן לוקה בשיהוי ניכר ודי בשיהוי זה (על

הנזקים שייגרמו בעקבותיו, לו יינתן הסעד המבוקש בנוגע לכנסי התושבים), כדי להורות על דחיית העתירה.

אשר לדף הפייסבוק העירוני – טוענים המשיבים, כי הפרסומים הנ"ל אשר אליהם מתייחסת הבקשה דנן הוסרו זה מכבר מדף הפייסבוק העירוני ואין הם מופיעים עוד במועד כתיבת שורות אלה ודי בכך כדי להורות על דחיית הבקשה דנן גם בנוגע לנושא דף הפייסבוק העירוני. לטענת המשיבים, כבר עם תחילתה של תקופת הבחירות, באפריל 2013, ניתנה לחברה שמנהלת את דף הפייסבוק העירוני הנחיית העירייה להפסיק לפרסם בדף הפייסבוק העירוני תמונות של ראש העיר. המשיבים טוענים, כי יהא זה אבסורד לצפות כי פעילותו של ראש העיר תוסתר מאחורי פרגוד מקום בו פעילות העירייה ופעילות ראש העיר שזורות זו בזו. אין תמה מדוע סקירה מדוקדקת של דף הפייסבוק העירוני תידלה פרסומים ספורים בלבד, אשר בהם מופיעים תמונה ו/או אזכור של ראש העיר (אשר רובם ככולם פורסמו טרם תקופת הבחירות דנן).

עוד טוענים המשיבים, כי העירייה ערכה סקירה מדוקדקת של מכלול הפרסומים בדף הפייסבוק העירוני אשר בוצעו למן הקמתו והוסרו מדף הפייסבוק כל הפרסומים אשר בוצעו לאחר 22.4.2013, אשר מהווים קישור מדברי ראש העיר ו/או כוללים תמונה של ראש העיר ו/או מאזכרים את ראש העיר באופן אשר עלול להתפרש בבחינת קרדיטציה כזו או אחרת ביחד לראש העיר. בנסיבות התנהלותה של העירייה עם מתן ההנחיות החדשות בנוגע לפרסומים בקשת החברתית, בהינתן העדר המסוימות של הבקשה דנן ובפרט לאור העובדה כי הפרסומים אליהם מפנה העתירה, כמו גם פרסומים ספורים נוספים אשר אותרו על ידי העירייה ואשר נמצאו כעלולים לבסס טענה לתעמולה, הוסרו מדף הפייסבוק העירוני ואינם עוד במועד כתיבת שורות אלה, יוצא אפוא, כי לטעמם עסקינן בבקשה נדחית.

ביום 9.6.2013 הגישו העותרים "בקשה למתן החלטה", בה ציינו, כי ביום 30.5.2013 למרות צו המניעה שניתן, השתתף המשיב 1 בכנס והרצה בפני המשתתפים בשכונת נווה ים בראשון לציון. עוד מוסיפים וטוענים הם, כי ביום 3.6.2013 התקיים המפגש השני בסדרה שיזם המשיב 1 בהתאם ללוח המפגשים, שכן נגד כנס זה לא ניתן צו מניעה. לטעמם, מדובר בתעמולת בחירות אסורה.

ביום 11.6.2013 הגישו המשיבים את תגובתם לבקשה למתן החלטה, בה ציינו, כי לאור צו המניעה שניתן בנוגע לכנס מיום 30.5.2013, הכנס לא נערך במתקני העירייה, אלא מיקומו הועתק לאתר פרטי (מבנה אחוזת ראשונים בשכונת נווה ים). כן נטען בתגובה, כי הכנס התקיים בנוסח של שאלות ותשובות בלבד, ללא מתן הרצאות או נאומים על ידי המשיב 1. כן צוין, כי עקב העתקתו לאתר פרטי, הורה המשיב 1 לראשי המנהלים בעירייה שלא להשתתף בכנס כדי לא ליתן לכנס חזות של אירוע עירוני והוא התקיים בנוכחותו של המשיב 1 ובנוכחות עוזרו האישי בלבד. ברם, לכנס מיום 3.6.2013 לא ניתן צו מניעה ולכן טוענים המשיבים, כי הוא נערך באתר עירוני במתכונת של שאלות ותשובות בלבד, ללא נאומים או

הרצאות מצד המשיב 1. עוד נטען, כי גם ביחס לכנס המיועד ליום 12.6.2013 הרי שהוא מתוכנן להיערך באותה מתכונת בדיוק כפי הכנס שנערך ביום 3.6.2013, היינו באתר עירוני.

עוד נטען בתגובת המשיבים, כי החל מהמועד בו ניתנה החלטתי ביום 30.5.2013 ביחס לכנס שנועד לאותו ערב, אין המשיבים מפיצים הזמנות ומודעות כלל וניתנה לאגף השירות לתושב הנחיה חד-משמעית לעצור את הליך הפצת ההזמנות והמודעות עד לקבלת החלטה אחרת.

הכרעה

המסגרת הנורמטיבית

כנסים בשכונות העיר

7. נקודת המוצא לדיון בעתירה היא סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות) הקובע, כי:

> **"לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה... או תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או מטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה...".**

איסור זה חל אף מחוץ לתקופת 90 הימים שלפני יום הבחירות (בשונה מאיסורים אחרים בחוק) והפרתו היא עבירה פלילית (לפי סעיפים 17 ו-17א לחוק דרכי תעמולה). התכלית העיקרית העומדת ביסוד סעיף 2א היא השמירה על עקרון השוויון בין המתמודדים בבחירות ומניעת הפליה, וכן מניעת שימוש בנכסי ציבור לקידום עניינו האישי של מתמודד, שלא לשמו נועדו הנכסים שבידי הרשות מלכתחילה (תר"מ 2/19 פיינשטיין נ' מלול (8.11.2009); תר"מ 21/19 גרוס נ' בן חמו (9.1.2013)). מתכלית זו נגזרת בהכרח תכלית נוספת, חשובה לא פחות – שמירה על אמון הציבור בשירות הציבורי ושמירה על תדמיתו הניטרלית (ראו תב"כ 23/19 אריאלי נ' רשימת הליכוד – ישראל ביתנו בהנהגת בנימין נתניהו לראשות הממשלה (15.1.2013)).

8. עינינו הרואות, כי סעיף 2א לחוק הבחירות קובע את האיסור לעשות שימוש בכספי גוף מבוקר בקשר עם תעמולת בחירות. המונח תעמולה אינו מוגדר בחוק והוא מתפרש לפי מכלול הנסיבות, לרבות עיתויה ותכנה של הפעילות.

9. האיסור הקבוע בסעיף 2א לחוק הבחירות פורש במסגרת הנחיית היועץ המשפטי לממשלה, ומעצם מהותו הוא תלוי נסיבות. כך למשל, בין היתר, עיתוי הפרסום וקרבתו למועד הבחירות (תב"כ 4/84 חשאי נ' סיעת הליכוד, פ"ד לח(3) 45, 47) וחיוניותו של המידע לציבור (תב"כ 1/93 סיעת "צומת" נ' ממשלת ישראל, פ"ד מז(3) 353, 358) הם שיקולים מרכזיים מקום שנבחנת טענה בדבר האיסור (תר"מ 22/19 ליבר נ' דרעי – ראש המועצה המקומית כפר יונה (30.1.2013)). משכך, כל מקרה צריך להיבחן לגופו. יפים לעניין זה דברים שנקבעו בתר"מ 21/19 גרוס נ' בן חמו (9.1.2013) מפי השופט א' רובינשטיין:

> **"הגבול בין הציות לחוק התעמולה לבין הפרתו באמצעות תעמולה אסורה הוא דק ולא קל להבחנה; זכות הציבור לדעת אינה יכולה לשמש כסות לתעמולת בחירות אסורה; גם פרסום המתיימר לכאורה להציג סיכום או תיאור של פעולות העיריה עלול לסתור את העקרונות שנזכרו מעלה, בחינת 'הבה נתחכמה' (שמות א', י'), אם יש בו מבחינת העיתוי והתוכן משום תעמולה (ראו סעיף 3(א) להנחיית היועץ). עם זאת, ברי כי אין לשתק את עבודת העיריה והמשיבים, ולמנוע העברת מידע חיוני לתושבים רק מעצם היותו מציג את עבודת העיריה באור חיובי, והכל במידה נכונה. האוכל שתי סוכריות שוקולד מקופסת בונבוניירה – נהנה; האוכל את כל הקופסה כולה עלול להגיע לקבס ולקלקול קיבה חלילה. פרסום עצמי של נבחרי ציבור, שהוא קל כיום לאין שיעור מבעבר בשל האינטרנט ואמצעי התקשורת הנוספים, בא – דומה בקטגוריה של 'רובו קשה... ומיעוטו יפה' (מסכת דרך ארץ ה', ד'); זו המידתיות".**

10. כנסים, טקסים ואירועים שונים, הנערכים על ידי ראשי ערים, צריכים לעמוד באיסור הקבוע בסעיף 2א לחוק הבחירות. הוראת הסעיף חלה בכל עת, גם מחוץ לתקופת הבחירות, אך בתקופה זו יש לשים לב ביתר שאת לכך שאירועים אלה לא יגלשו לכדי תעמולת בחירות.

11. בבג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר ועדת החבירות המרכזית לכנסת ה-13 ואח', פ"ד מו(2) 692 נדונה משמעותו של המונח "תעמולת בחירות" בהקשר לשידורים בטלביזיה, אולם אמירותיו של בית המשפט כוחן יפה גם לעריכת כנסים ואירועים אחרים. בפסק הדין נקבע, כי יש חשיבות לגורם הזמן ולשאלה מי יזם את השידור. כן נקבע, כי עצם העובדה שמועמד לכנסת ממלא תפקיד באירוע מסוים, אין בה כשלעצמה להפוך אותו לתעמולת בחירות. הנשיא (בדימוס) אהרן ברק, לאחר שהוא מפרט את השיקולים של חופש הביטוי ועקרון השוויון ביניהם יש לאזן, מתייחס לאפשרות קיומה של תעמולת בחירות עקיפה. המבחן לקיומה של תעמולה עקיפה, לפי פסק הדין, הוא מבחן האדם הסביר: האם לפי מבחני סבירות ושכל ישא יש לראות את המשדר כתעמולה. שם, פסק הדין מאשר את קביעתו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית דאז, השופט חלימה וקובע, כי שידור תעמולה הוא שידור שעיקר פועלו בשכנוע ובהשפעה על הכרעת הבוחר או העשוי להתפרש על ידי הצופה ככזה, וכן כל שידור שעיקר ענייננו יצירת אהדה או הסתייגות כלפי גופים או אנשים המתמודדים בבחירות.

קשה אומנם לקבוע מראש קווי תיחום ברורים מראש אימתי כנס או אירוע כזה או אחר ייחשב לאירוע המהווה תעמולה אסורה שלא ניתן לממנה כדין מכספי העירייה ואימתי ייחשב האירוע לאירוע ממלכתי, שמימונו על ידי העירייה הוא לגיטימי. עם זאת, בחוזר מנכ"ל מיוחד בו ניתנו הנחיות היועץ המשפטי לממשלה לקראת הבחירות לרשויות המקומיות (מספר 2/2013) הוגדרו אמות מידה על מנת שיהוו מבחני עזר בהם ייבחן כל אירוע. נראה, כי הצטברותם של המבחנים שנקבעו עשויה ליתן תמונה לגבי כל אירוע ואירוע, האם ובאיזו מידה הוא מהווה תעמולה אסורה לפי חוק הבחירות.

עוד נקבע, כי עריכת אירוע רב משתתפים על ידי רשות מקומית במהלך תקופה של שישה חודשים שקודמים למועד הבחירות תובא לאישור מראש של היועץ המשפטי לרשות המקומית. במסגרת זאת, ומבלי לגרוע משאר השיקולים שפורטו בהנחיה, יש לבחון את עיתוי האירוע, הנחיצות בעריכתו במועד המבוקש והמרחק בין מועד האירוע למועד הבחירות. אף אם נמצא כי יש מקום לעריכת האירוע, אין בכך לגרוע מהאיסורים שנקבעו בחוק הבחירות בכל הנוגע לתעמולה על ידי נבחרי ציבור.

12. בעניינו-שלנו, ראש העיר צירף את האישור שניתן על ידי היועץ המשפטי של העירייה, בו נכתב כך:

> **"מאשרים בזאת, בכפוף לכך שכל הכנסים הללו הם אלה שאושרו במסגרת ההתייחסות של עו"ד רועי בר אשר נמסרה בשעתו (כלומר, כנסים שמיועדים לספק אינפורמציה לתושבים על השירותים המוניציפאליים)".**

עיריית ראשון לציון פרסמה את רשימת הכנסים של ראש העיר עם תושבים בשכונות השונות. מדובר ב- 28 כנסים בכל שכונות העיר, אשר מתחילים ביום 30.5.2013 ומסתיימים ביום 9.10.2013. ההזמנות לכנסים נשלחות לתושבי השכונות בתיבות הדואר.

נראה, כי עריכת כנס לתושבים במסגרת של "שאלות-ותשובות", באופן קבוע במסגרת של פעם בשבוע, בתקופה סמוכה לבחירות, כאשר ראש העיר מופיע בכנסים אלה ומשיב לשאלות התושבים, מהווה בנסיבות המקרה תעמולת בחירות אסורה. כבר נקבע, כי כנסים הנערכים מטעם העירייה ואשר יש להם הצדקה ענייניות בתקופה זו יש לקיים את הנחיות המפקח הארצי על הבחירות אשר לפיהם הטוב ביותר הוא שהעומדים לבחירה יימנעו מלשאת דברים באותם כנסים (ראו המשנה לנשיאה א' ריבלין, בתר"מ 33/18 אהד נ' אוחיון (9.9.2008)). יפים דברים אלה גם למקרה שלפנייי, בו ראש העיר משיב לשאלות התושבים, בכנסים הנערכים מדי שבוע, עד למועד הבחירות. שכן, אין לדעת אילו שאלות ישאלו התושבים את ראש העיר בכנסים אלה. כך למשל, יכולים התושבים להעלות שאלות הקשורות למתמודדים האחרים, להישגי העירייה כפי שנעשו עד כה, לרעיונותיו של ראש

העיר בנוגע לקידום פני העיר וכיוצא בזה ושאלות אלה באות בגדר תעמולה אסורה.

בנסיבות אלה, לאור הנחיות היועץ המשפטי לממשלה ומבחני העזר הקבועים בהם, ולאור החלטת המשנה לנשיאה (בדימוס) א' ריבלין בתר"מ 33/18, הגעתי לכלל מסקנה, כי עיתויים של כנסים אלה, אשר התחילו בחודש מאי וייערכו מדי שבוע עד למועד הבחירות, כמו גם תוכנם במסגרת של שאלות ותשובות, באים בגדר תעמולת בחירות אסורה ולא אוכל להתיר את קיומם.

דף הפייסבוק העירוני

13. העותרים טוענים, כי ראש העיר עושה שימוש אינטנסיבי בדף הפייסבוק העירוני אשר חברים בו כ- 23,000 תושבי העיר.

14. מעיון בהעתק צילום דף הפייסבוק העירוני עולה, כי קיימת בו הפנייה לדף של ראש העיר, המפנה לעמוד ובו תמונתו של ראש העיר בצירוף המילים:

> **"תושבים יקרים, הדלת של דב צור תמיד פתוחה עבורכם – גם בפייסבוק! לחצו על כפתור ה- LIKE ובואו לדבר עם דב צור".**

דף הפייסבוק העירוני, המנוהל על ידי העירייה וממומן מכספיה התקציביים מפנה את תושבי העיר לדף הפייסבוק האישי של ראש העיר באמצעות פרסום בדף העירוני עצמו.

העותרים טוענים, כי העירייה אף מגדילה לעשות ומפרסמת בדף הפייסבוק העירוני "פוסטים" והגיגים של ראש העיר לרבות כתבה מטעמו על תוצאות סקר עירוני. לטעמם, ראש העיר משיג יתרון בלתי הולם לעומת מתמודדים אחרים בבחירות, הן מבחינת השימוש בדף העירוני כאתר תעמולה והן מבחינת מימון הדף והפעילות בו.

15. כידוע, הוראות חוזר מנכ"ל משרד הפנים והיועץ המשפטי לממשלה אוסרים על עריכת פרסום וסקרים, המהווים עבירה פלילית כאשר נעשים הם על חשבון הקופה הציבורית של העירייה.

16. כפי שצוין, בדף הפייסבוק העירוני מצויה תמונתו של ראש העיר בצירוף הפנייה לדף הפייסבוק האישי שלו, באופן המעורר את הרושם כי מדובר באתר של ראש העיר ולא של העירייה. לכך לא אוכל להסכים.

17. אשר על כן ומכל האמור לעיל:

א. ניתן בזאת צו המורה למשיב 1 להימנע מקיום הכנסים האמורים במתכונת של "שאלות ותשובות" לרבות בכל מתכונת העשויה להתפרש כתעמולת בחירות באתרים עירוניים או תוך שימוש כלשהו במשאבים ציבוריים, מכאן ועד למועד הבחירות;

ב. ניתן בזאת צו המורה למשיבים להימנע מפרסומים בהן נכללת תמונתו של ראש העיר או מובאים מדבריו במסגרת פרסומיה של העירייה, לרבות באתר הרשת החברתית שלה;

ג. מעבר לכך יש לציין, כי הנחיות משרד הפנים קובעות ככלל, שאין לפרסם במהלך ששת החודשים הקודמים למועד הבחירות המקומיות פרסום בשמו או בתארו של נבחר ציבור מטעם הרשות המקומית; הוראה זו חלה על פרסום בכל דרך שהיא.

ניתנה היום, ד' בתמוז התשע"ג (12.6.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

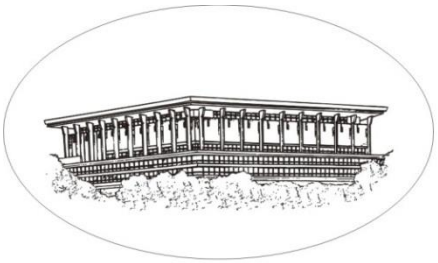

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ג' בחשון התשע"ד
7 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 131/20</u>

המבקש: מר מיכאל וידל

נ ג ד

המשיבים: 1. מר יואל לביא
2. עיריית רמלה

בקשה על פי פקודת ביזיון בית משפט

<u>החלטה</u>

המבקש פנה אליי בגין הפרה של צו המניעה שנתתי נגד המשיב במסגרת תר"מ 83/20 ביום 10.9.2013 בגין תליית שלטי בחירות בניגוד להוראת סעיף 10 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959. לטענתו, השלטים שנתלו בניגוד לחוק בגינם הוגשה העתירה בתר"מ 83/20 טרם הוסרו. עוד מבקש הוא כי אורה על המשיבה 2 להסיר שלטים אלו. ביקשתי את תגובת המשיבים. המשיב 1, בתגובתו, טוען כי השלטים עליהם הוגשה הבקשה הוסרו.

דין הבקשה להידחות. מספר פעמים כבר קבעתי כי תכליתו של הליך על פי פקודת בזיון בית משפט הוא אכיפת צו שיפוטי במבט צופה פני עתיד (ראו: רע"א

3888/04 שרבט נ' שרבט, פ"ד נט(4) 49 (2004); תר"מ 44/20 מרציאנו נ' ניצן, החלטה בעניין קלון מיום 29.9.2013). המשיב 1 טוען, ומגבה טענה זו בתצהיר, כי השלטים הוסרו. נוכח זאת, הבקשה מתייתרת והיא נדחית בזאת.

בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ג' בחשון התשע"ד (7.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

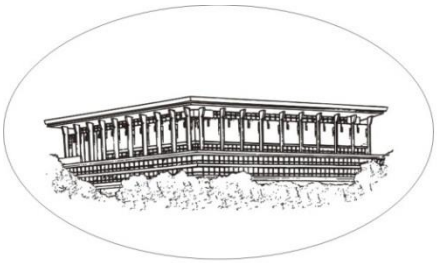

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ט"ז בחשון התשע"ד
20 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 164/20</u>

העותר: מר יורם מרציאנו

נ ג ד

המשיבים: 1. עו"ד יאיר רביבו
2. סיעת "הליכוד" בלוד
3. קול השפלה למהדרין

בקשה על פי פקודת ביזיון בית משפט

<u>החלטה</u>

העותר פנה אליי היום בבקשה דחופה על פי פקודת ביזיון בית משפט, בגין הפרה של החלטתי שניתנה בתיק זה ביום 16.10.2013. לטענתו, המשיבים פרסמו חוברת נוספת הנחזית לעיתון ביום 18.10.2013, ללא הבהרה כי מדובר בחוברת תעמולה מטעמם. עוד מציין הוא כי אמנם המשיבים הוסיפו כיתובית בעמוד הראשון בחוברת כי הוא "בהפקת הליכוד", אולם לטענתם החוברת עדיין מהווה הטעייה והפרה של הצו שניתן. המשיבים טוענים כי הם כיבדו את הצו שניתן נגדם, ועל העמוד הראשון בחוברת נכתב באופן מפורש כי היא הופקה על ידי הליכוד.

דין הבקשה להידחות. עיינתי בחוברת שצירף העותר, ולטעמי החוברת במתכונה

הנוכחית הכוללת את כיתובית ההבהרה אינה מפרה את הצו שניתן על ידי. לפיכך, הבקשה נדחית בזאת.

ניתנה היום, ט״ז בחשון התשע״ד (20.10.2013).

סלים ג׳ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

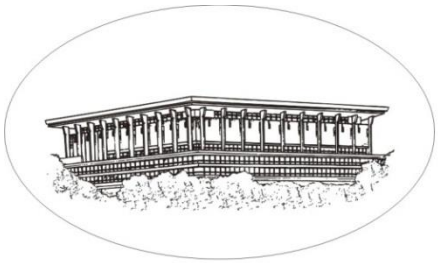

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
نيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ז בחשון התשע"ד
21 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 172/20</u>

העותר: יאיר רביבו, רשימת הליכוד בלוד

נ ג ד

המשיבים: 1. רשימת "לוד אחת" בראשות יורם מרציאנו
2. מקומון "רמלוד פלוס"

בקשה על פי פקודת ביזיון בית משפט

<u>החלטה</u>

המבקש פנה אליי היום בטענה כי המשיבים הפרו את הצו שניתן בהחלטתי מיום 16.10.2013. לטענתו, המשיבים עד למועד זה טרם פרסמו תיקון לסקר, זאת בניגוד להוראת הצו המפורשת בעניין זה. המשיבים טוענים (כל אחד בנפרד) כי החלטתי הובאה לידיעתם לאחר שהגיליון של המקומון "רמלוד פלוס" כבר הורד לדפוס, וכי כך או כך, לא ניתן היה לפרסם את הסקר מחדש ביום שישי האחרון נוכח הוראת סעיף 16ה(ח) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959. עוד טוענים המשיבים כי הודעה מתקנת תתפרסם בגיליון הקרוב של העיתון שיפורסם ביום שישי הקרוב ה-25.10.2013.

דין הבקשה להידחות. נוכח לוחות הזמנים הדוחקים, והעובדה כי החלטתי ניתנה יום לפני שהגיליון האחרון של העיתון הופץ, ניתן לקבל את טענות המשיבים. עם זאת,

אינני רואה טעם בפרסום תוצאות סקר לאחר מועד הבחירות. אולם, אני כן רואה חשיבות בפרסום מטעם המשיבה 1 כי הסקר מיום 4.10.2013 פורסם ללא הפרטים הנדרשים בחוק הבחירות, עם כל הפסול שבדבר (ראו: תר"מ 130/20 פרנקו נ' רמלוד פלוס (1.10.2013)).

לפיכך, הבקשה נדחית בזאת. עם זאת, ניתן בזאת צו המחייב את המשיבה 1 לפרסם הודעת הבהרה בגיליון הקרוב של המשיב 2, על פיו הסקר מיום 4.10.2013 פורסם ללא הפרטים הנדרשים, ולפיכך לא ניתן היה להסיק ממנו מסקנות בנוגע לדפוסי הצבעה.

סוף דבר, הבקשה נדחית כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ז בחשון התשע"ד (21.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

יום הבחירות

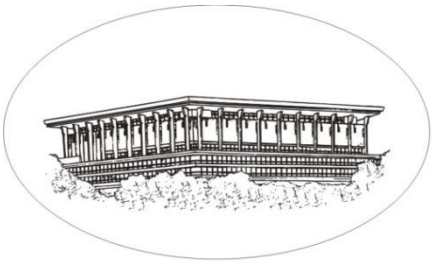

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ח בחשון התשע"ד
22 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 215/20</u>

העותר: מר רפי בוקר

נ ג ד

המשיב: מר פיני בדש, ראש המועצה המקומית עומר

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

בעתירה שלפניי טוען העותר כי ברחבי היישוב עומר יש הפרות שונות של חוקי הבחירות ומבקש שאוציא צווי מניעה נגד ראש המועצה המקומית.

דין העתירה, כפי שהוגשה, להידחות. ויובהר. ראשית, העותר לא פירט באילו קלפיות מתרחשות ההפרות עליהן הוא מלין, וגם לא צירף כל הוכחה להפרות אלו (ולו בתצלום, דבר האפשרי בטכנולוגיות דהיום אף במכשיר הטלפון הסלולרי של העותר). לפיכך אין ביכולתי להורות על מתן צו כאמור. יוער גם, כי אף שנתונה בידי הסמכות להורות למשטרת ישראל לטפל בהפרות מעין אלה, לא יעלה על דעת כי כוחות משטרה יישלחו ל"מסע דיג" אחר הפרות ברחבי היישוב כולו. שנית, לעותר שמורה הזכות לפנות

במשך שישים ימים לאחר יום הבחירות לפי סעיף 17ג לחוק הבחירות, בכל הקשור לשלטים הקיימים, באם לא יפונו בתום הבחירות.

סוף דבר, העתירה נדחית.

ניתנה היום, י״ח בחשון התשע״ד (22.10.2013).

סלים ג׳ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

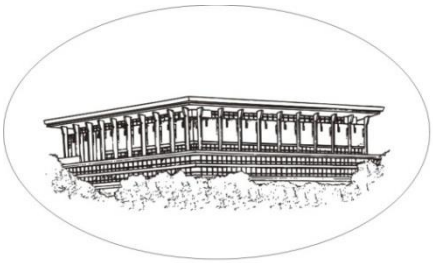

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ח בחשון התשע"ד
22 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 216/20</u>

העותרת: סיעת דרך חדשה בראשות רוביק דנילוביץ'

נ ג ד

המשיבים: 1. סיעת מח"ל בראשות מר יוסי דלויה
2. מר יוסי דלויה

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

בעתירה שלפניי מבקשת העותרת כי אוציא צו מניעה דחוף להסרת שילוט המטעה את הציבור וכורך את שם המשיבה 1 עם שמו של העומד בראש העותרת, והמועמד מטעמה לראשות עיריית באר שבע.

דין העתירה להתקבל. תמוה בעיני כיצד המשיבה 1, חלק ממפלגת הליכוד, מנסה לבצע מחטף מעין זה ביום הבחירות, נוכח המאבק העז שניהלו נציגיה בעיר רחובות נגד רשימה אחרת שפרסמה פרסום מטעה דומה (ראו: תר"מ 139/20 הליכוד – תנועה לאומית

ליברלית נ' רשימת "רחובותי בראשות מתן דיל" (3.10.2013)), ולאחר שהמפלגה נכוותה מדרך פעולה אסורה זו בבחירות הכלליות (ראו: (תב"כ 38/19 רשימת הליכוד – ישראל ביתנו בהנהגת בנימין נתניהו לראשות הממשלה נ' רשימת הבית היהודי בראשות נפתלי בנט – מיסודם של האיחוד הלאומי, מפד"ל החדשה (20.1.2013)). לאור קוצר הזמן לא מצאתי לנכון להרחיב יותר מכך.

סוף דבר, העתירה מתקבלת וניתן בזאת צו המורה למשיבים להסיר את השילוט המטעה ולהימנע מפרסום שילוט מטעה מעין זה במהלך יום הבחירות.

ניתנה היום, י"ח בחשון התשע"ד (22.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

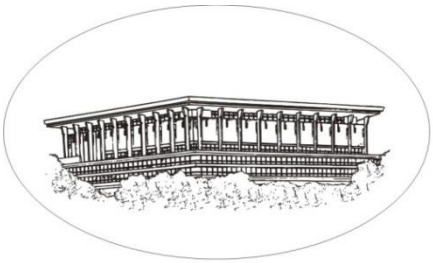

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ח בחשון התשע"ד
22 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 218/20</u>

העותרת: סיעת הבת יש עתיד במגדל העמק

נ ג ד

המשיבה: רשימת ש"ס במגדל העמק

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

בעתירה שלפניי טוענת העותרת כי המשיבה פתחה דוכן בחירות בסמוך לקלפי בו היא מחלקת "קמעות, ברכות ומתנות, לבעלי זכות הבחירה ביישוב מגדל העמק, ומשביעה אותם להצביע ש"ס" (סעיף 2 לעתירה). עוד טוענת היא כי המשיבה הציבה בדוכן ספר תורה, והיא מציעה לכל בוחר "ברכה" אם יצביע נכון.

חלוקת מתנות וקמעות, בקשר עם תעמולת בחירות אסורה, אסורה על פי סעיף 8 לחוק הבחירות. מתן טובות הנאה כדוגמת ברכות בתמורה להצבעה אסורה על פי סעיף 88 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965. העותרים גיבו את טענותיהם בדבר הפרות אלה בראיות, ונוכח דוחק הזמן, לא ניתן לקבל את תגובת המשיבה. לפיכך, ולמען הזהירות, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיבה לחלק קמעות או מתנות ולהבטיח הבטחות בתמורה להצבעה.

ניתנה היום, י"ח בחשון התשע"ד (22.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

החלטות שונות

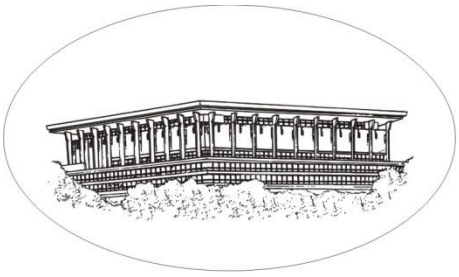

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ג באב התשע"ג
30 ביולי 2013

<u>תר"מ 48/20</u>
<u>תר"מ 51/20</u>

העותרת: גב' חנה גולן

נ ג ד

המשיב: מר אליהו שבירו, ממלא מקום ראש עיריית אריאל

עתירה למתן צווי מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

טענות הצדדים

1. בשתי העתירות שלפניי, בהן אדון יחדיו נוכח זהות הצדדים, מבקשת העותרת כי יינתנו מספר צווים.

2. שימוש באתר האינטרנט העירוני – לטענת העותרת "המשיב הפך את אתר האינטרנט של עיריית אריאל לשופר תעמולה פוליטי, כאשר במסווה של 'הודעות

לתושבים׳ מדווח המשיב על תוצאות ההליכים המשפטיים בין הצדדים, שהם כידוע לכל הליכים משפטיים בעלי אופי פוליטי מובהק, תוך כדי שהוא מדגיש ומביא לידיעת הציבור את הנתונים הנוחים לו מבחינה פוליטית״ (סעיף 3.1.1 לעתירה בתר״מ 48/20).

3. טענותיה של העותרת מופנות כלפי הודעות לתושבים שהועלו לאתר האינטרנט העירוני, בדבר החלטתי בתר״מ 27/20 מיום 3.7.2013 והליך משפטי אשר מתנהל בין הצדדים בבית המשפט לעניינים מקומיים באריאל, אשר לטענתה המשיב מציג באופן סלקטיבי ושגוי. לעניין ההליך המשפטי בבית המשפט לעניינים מקומיים, טוענת העותרת כי פרסום ההחלטה וכתבי הטענות מנוגדת לדין, וזאת נוכח העובדה שההחלטה אשר פורסמה ניתנה בדלתיים סגורות. עוד מוסיפה היא כי במסגרת כתבי הטענות אשר פורסמו באתר האינטרנט, פורסם העתק המחאה שלה, וכי אחד מאנשי מטה הבחירות של המשיב פנו אל אישה המפעילה מקומון מקוון בבקשה לפרסם את העתק ההמחאה, אולם האחרונה סירבה ״בטענה כי מדובר בפעולה לא חוקית״ (סעיף 3.1.3.8 לעתירה בתר״מ 48/20).

4. עוד מציינת היא לעניין אתר האינטרנט העירוני, כי עד לעת האחרונה ועל אף שהעירייה הייתה מעורבת במספר רב של הליכים משפטיים, מעולם לא נעשה בו שימוש לפרסם מידע לציבור אודות הליכים מעין אלה. כמו כן, טוענת היא כי מדובר בפרסום סלקטיבי, היות והליכים נגד תומך של המשיב לא פורסמו באתר האינטרנט העירוני.

5. דף פייסבוק – העותרת טוענת כי ״עיריית אריאל מעמידה לרשותו של המשיב דף פייסבוק, המנוהל על חשבונה ועל אחריותה, בין באמצעות עובדי העירייה ובין באמצעות חברת דוברות שנשכרה על-ידי עיריית אריאל [...] על אף שמדובר בדף הפייסבוק אשר שייך לבעל התפקיד ולא באופן אישי למשיב, ומסיבה זו הפעלתו ממומנת על-ידי עיריית אריאל, אזי גם דף הפייסבוק של המשיב משמש אותו לצרכי תעמולת פוליטית״ (סעיף 3.2.1-3.2.2 לעתירה בתר״מ 48/20).

6. לעניין זה, מציינת העותרת כי בדף הפייסבוק התפרסם ״חזון״ המשיב לגבי העיר, מסמך המהווה תעמולה אסורה, ומפרט את מצע הבחירות שלו. בנוסף, מציינת היא כי בדף הפייסבוק התפרסמה התייחסות להחלטתי בתר״מ 27/20 מיום 3.7.2013.

7. שימוש בעובדי עיריית אריאל לצורכי תעמולה – העותרת טוענת כי מזכירה בלשכתו של המשיב שולחת אליה הודעות מטעמו המתייחסות למערכת הבחירות. כמו כן, לטענתה המשיב עושה שימוש אסור בעובד באגף שפ״ע (שיפור פני העיר – ס׳ ג׳׳) על מנת למסור את כתבי הטענות המועברים בין הצדדים במסגרת ההליכים שלפניי.

8. קבלת שירותים משפטיים לצרכים פוליטיים מהיועץ המשפטי של העירייה – העותרת טוענת כי המשיב מינה את עורך דינו הפרטי כיועץ המשפטי של העירייה. בהמשך לכך, טוענת היא כי המשיב עושה שימוש בו לטובת ניהול ההליכים המשפטיים לקמפיין הפוליטי שלו (ובמסגרת זאת בתר"מ 27/20 ובהליכים משפטיים נוספים). לטענתה, היועץ המשפטי של העירייה אינו מוסמך לייצג באופן אישי את המשיב, ולפיכך מבקשת היא כי אתן צו המורה להפסיק לאלתר התנהלות זו.

9. פרסום "יומן אריאל" – העותרת טוענת כי העירייה עתידה לפרסם כמדי שנה ובאמצעות מפיק פרטי יומן שנתי לתושבים ובעלי העסקים, אשר מופץ בחינם לתושבי העיר ולעובדי העירייה. לטענתה, היומן מופק בתיאום עם דוברות העירייה והוא נושא את סמלי העירייה. לדידה, "על פי המוסכם עם המפיק, לעיריית אריאל מוקצבים חינם אין כסף העמודים הראשונים של היומן לתושב, והיא מחליטה אודות תוכן העמודים הללו. עמודים אלו כוללים מידע אינפורמטיבי מטעמה של עיריית אריאל" (סעיף 3 לעתירה בתר"מ 51/20). במסגרת זאת, טוענת היא כי בשנים האחרונות עמודים אלה כללו את דבריו של ראש העיר לתושבים, את שמו ותמונתו. לדידה, בעת הזו מדובר בתעמולה אסורה ולפיכך מבקשת היא צו מניעה לאיסור פרסומו העתידי של היומן.

10. ביקשתי את תגובת המשיב. בתגובתו, נטען כי יש לדחות את העתירה על הסף נוכח אי צירוף משיבים רלוונטיים – עיריית אריאל, עובדי עירייה וחברת הדוברות, היועץ המשפטי לעירייה, ומפיק ומפיץ "יומן אריאל", וזאת בניגוד לנוהל החדש. לטענתה, רוב הסעדים המבוקשים מכוונים נגד העירייה ולא נגדו, ולפיכך היא בגדר "משיבה מהותית ואשר יש לשמוע את דברה בנושא הסעדים המבוקשים" (סעיף 9 לתשובה). כמו כן, טוען הוא כי דין העתירה להידחות לגופה, כמפורט בתשובה.

11. שימוש באתר האינטרנט העירוני – לעניין פרסום ההחלטה בתר"מ 27/20, טוען המשיב כי העירייה רשאית לפרסם באתר האינטרנט העירוני החלטות של יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית, וכי העותרת מבקשת למעשה להעלים תוצאות של הליכים משפטיים מעיני הציבור. לעניין ההליך המשפטי המתנהל בבית המשפט לענייני מקומיים, טוען המשיב כי לא חל איסור פרסום על ההחלטה שפורסמה באתר האינטרנט העירוני. לטענתו, הכיתוב "בדלתיים סגורות" מתנוסס על ההחלטה בטעות, ולידיעתו לא ניתן צו איסור פרסום כלשהו, ולפיכך אין כל מניעה לפרסם אותה. עוד מציין המשיב כי העותרת פרסמה מידע אודות העתירה בדף הפייסבוק שלה.

12. דף הפייסבוק – המשיב טוען כי דף הפייסבוק האמור מנוהל על ידי מתנדב ממטה הבחירות שלו, ללא כל שימוש בעובדי עירייה או בחברת דוברות שנשכרה על ידי העירייה, ונפתח רק ביום 29.4.2013.

13. שימוש בעובדי עיריית אריאל לצורכי תעמולה – לטענת המשיב, העתירה הקודמת שהגישה העותרת, תר"מ 27/20, הופנתה נגדו בכובעו כראש העיר. לפיכך, אין כל מניעה לעשות שימוש בעובדי העירייה על מנת לנהל הליך משפטי זה.

14. קבלת שירותים משפטיים לצרכים פוליטיים מהיועץ המשפטי של העירייה – המשיב טוען כי הוא אינו עושה שימוש לצרכיו האישיים ביועץ המשפטי של העירייה, אלא רק מבקש את התייחסותו "בשעה שהמבקשת מבקשת סעדים מהמשיב מתוקף תפקידו הציבורי כראש עיר כמו גם סעדים המופנים כנגד העירייה, הרי אך טבעי זה הדבר שמי שייתן התייחסות מטעם העירייה יהא היועץ המשפטי של העירייה" (סעיף 23 לתשובה). לטענתו, היועץ המשפטי של העירייה מספק שירותים משפטיים לעירייה, ולו בכובעו כראש עיר ולא כאדם פרטי.

15. פרסום "יומן אריאל" – המשיב טוען כי יש לדחות טענה זו על הסף (אשר הועלתה במסגרת תר"מ 51/20) נוכח אי מיצוי הליכים. לטענתו, על אף טענות העותרת כי נשלח מכתב התראה בטרם הגשת העתירה (הודעת דואר אלקטרוני אשר צורפה כנספח לעתירה), הודעה זו לא הגיעה לידיו. לגופם של דברים, טוען הוא כי היומן מופק על ידי גוף פרטי וללא כל מימון ציבורי במשך למעלה מעשרים שנים ובפורמט קבוע אשר כולל את ברכת ראש העיר. בנוסף, טוען הוא כי פנייה קודמת אל העירייה הייתה מגלה כי אין בכוונתו לפרסם תמונה שלו ביומן שיופץ השנה, ודברי הברכה המתוכננים מטעמו יהיו קצרים ולא בגדר תעמולה אסורה. דברי הברכה המתוכננים צורפו כנספח לתשובתו בתר"מ 51/20.

16. עוד אציין כי ביום 29.7.2013, הגישה העותרת בקשה להגשת תגובה לתשובת העותר. לאחר שעיינתי בתגובה עצמה אשר צורפה לבקשה, לא מצאתי טעם מיוחד בה המצדיק את קבלת הבקשה.

המסגרת הנורמטיבית

17. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". הקביעה אם פרסום הוא בגדר תעמולת בחירות נקבע על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)). ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד פרסום, ניטה יותר לדעה כי מטרתו הדומיננטיות היא להשפיע בעקיפין על הבוחר.

18. לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות בתקופה זו יבחנו בין היתר השאלות האם

עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית, מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים, ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013) (להלן: עניין פרס)). עוד יוזכר בהקשר זה כי בתקופה של ששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה (ראו: תר"מ 33/20 קוניק נ' בן שחר (15.7.2013)).

דיון והכרעה

19. דין העתירות להידחות על כל חלקיהן, על הסף ולגופן.

20. אי צירוף משיבים – העותרת מבקשת מתן צווים כנגד אתר האינטרנט העירוני, דף פייסבוק המתוחזק לטענתה ממשאבי ציבור, והפקת יומן מטעם העירייה. על מנת להכריע לגופם של דברים בנושאים אלה, אשר יש להם נגיעה מהותית לעירייה, היה על העותרת לצרפה כמשיבה. לא יכול להיות עוררין כי היא "עלולה להיפגע באופן ישיר מקבלת העתירה" (סעיף 4(א)(3) לנוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 (להלן: הנוהל החדש)).

21. הרציונאל בבסיסו של סעיף 4 לנוהל החדש הוא חקר האמת וכללי הצדק הטבעי, המחייבים שמיעתו של אדם טרם מתן החלטה בעניינו. לעניין חקר האמת, הכרעה שיפוטית שניתנה לעניין צד מבלי שטענותיו נשמעו מעצימה את הסיכוי להכרעה שגויה (השוו: תר"מ 43/20 זילברמן נ' רפיד ויז'ן (22.7.2013)). לעניין זכותו של מי שיושפע מההליך המשפטי להשמיע את דברו, נדמה שזכות זו היא זכות בסיסית הקמה לצד בהליך השיפוטי והמעין שיפוטי, ולה אף עיגון בדין, נוכח החובה לצרף את כלל הצדדים הרלבנטיים. מטעם זה, דין שתי העתירות להידחות על הסף. אדון כעת בטענותיה של העותרת אשר נוגעות בבסיסן בעיקרן למשיב עצמו, על אף שגם טענות אלה ניתן לדחות על הסף מן הטעמים שפורטו לעיל, משום שטענות אלה מופנות למשיב לא כמתמודד בבחירות הקרובות, אלא בעיקר כנבחר ציבור מכהן.

22. בהקשר זה יצוין כי יש להבחין בין שני מצבים אפשריים. מצב אחד הוא שהעתירה מופנית נגד פעולות המבוצעות על ידי העירייה או על ידי המועמד מתוקף תפקידו בעירייה. או אז, אין מניעה כי היועץ המשפטי לעירייה ייצג את המועמד בהליך בפני ועדת הבחירות (אף שראש העיר רשאי להגיש תגובה נפרדת מהעירייה אם עמדתו שונה מעמדת העירייה). יחד עם זאת, כאשר מופנות הטענות לפועלו של המועמד במנותק

מתפקידו בעירייה, אין היועץ המשפטי לעירייה רשאי לייצגו בהליך בפני ועדת הבחירות המרכזית, ועליו להציג את עמדתו (ככל מועמד אחר) מבלי להשתמש במשאבי העירייה. שימוש ביועץ המשפטי של הרשות המקומית במקרה השני, עומד בסתירה מובהקת לסעיף 2א לחוק הבחירות.

23. במקרה הנוכחי, עיקר הטענות מופנות כלפי פעילות של העירייה ועובדיה, אך, כאמור, העירייה לא צורפה כמשיבה. המשיב הגיש תגובתו בעצמו, ללא הסתייעות בייעוץ המשפטי של העירייה. במצב דברים זה, עמדת העירייה אינה ניצבת כלל מול הועדה. אף אם ישנם מצבים בהם, נוכח חשיבות הטענות, יהיה מקום לרפא את הפגם על ידי מתן החלטה בדבר הוספת משיב, תוך השתת הוצאות על העותר, אין זה המקרה הנוכחי, בו, כפי שיפורט להלן, לא מצאתי שיש סיכוי ממשי אף לטענות העותרת לגופן.

24. משכך, העתירה נדחית על הסף. בבחינת למעלה מן הצורך אציין, לעניין הטענה כי שימוש במזכירה פרטית או בעובד עירייה בהקשר של ניהול הליך משפטי הנוגע לעירייה עצמה אינו בגדר שימוש אסור במשאבי ציבור לצורך תעמולה, כל זמן שמדובר בשימוש נקודתי (השוו: הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מיום 13.11.1997; תר"מ 24/20 רישפי נ' יסעור (3.7.2013); תר"מ 32/03 סיעת "לב" נ' סויסה (13.8.2003), השופטת ד' דורנר)).

25. בהמשך לכך, כאמור, לא מצאתי כי נפל פגם בכך שתגובת המשיב בהליכים קודמים ניתנה על ידי היועץ המשפטי לעירייה, בהתחשב באופי ההליכים, שהתמקדו בפעילות העירייה. לבסוף, בנוגע ל"יומן אריאל", אציין כי עיינתי בדברי הברכה אשר המשיב צירף לתשובתו, ונראה כי אכן מדובר בדברי ברכה בלבד. אמנם, אזכור שמו של המשיב בברכה מסוג זה המחולקת בסמיכות לבחירות מעורר קושי לא מבוטל (השוו: תר"מ 40/20 אברג'יל נ' דהרי (25.7.2013)). יחד עם זאת, בנסיבות הנוכחיות, איני מוצא כי יש מקום להורות על ביטול הפרסום, אשר מפורסם על ידי גוף פרטי ולא במימון מכספי ציבור, ובאופן קבוע מידי שנה.

26. סוף דבר, העתירה נדחית.

ניתנה היום, כ"ג באב התשע"ג (30.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

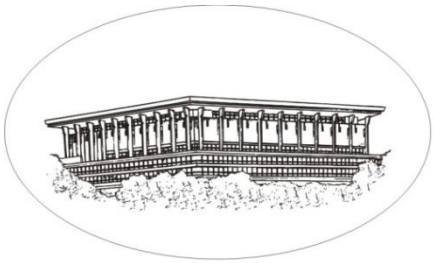

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ו' באלול התשע"ג
12 באוגוסט 2013

תר"מ 69/20

אבעיה

המבקש: מר יונתן בן דוד

בעניין: פרסום תעמולת בחירות לרשויות המקומיות באמצעות מצנח רחיפה

החלטה

1. המבקש פנה אליי וביקש את חוות דעתי בעניין פרסום תעמולת בחירות לרשויות המקומיות באמצעות מצנח רחיפה.

2. לעמדתי, תעמולת בחירות באמצעות מצנח רחיפה אסורה ומנוגדת להוראת סעיף 3 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות). אסביר.

3. סעיף 3 לחוק הבחירות קובע כי "לא תהא תעמולת בחירות באמצעות השימוש בכלי טיס או בכלי שיט". עוד אציין כי לפי סעיף 2 סיפא לחוק הבחירות, האיסור הקבוע בסעיף 3 אינה תחומה בזמן, אלא אסורה בכל זמן ועת.

4. חוק הבחירות אינו מגדיר מהו "כלי טיס". המבקש הפנה לשני דברי חקיקה

שונים אשר במסגרתם קיימת הגדרה:

> **א. סעיף 1 לחוק הטיס, התשע"א-2011** (להלן: חוק הטיס) **אשר קובע:**
> **"'כלי טיס'– כלי או מיתקן שביכולתו להיתמך באטמוספרה מתגובות האוויר שאינן תגובות האוויר במגעו עם פני כדור הארץ,** למעט כלי רחיפה **ולמעט כלי או מיתקן אחר שקבע השר לפי סעיף 168(א)(8)"** (**ההדגשות שלי – ס' ג'**).
>
> **ב. סעיף 1 לפקודת הפרשנות [נוסח חדש]** (להלן: פקודת הפרשנות) **אשר קובע:**
>
> **"'כלי טיס'–כל מכונת טיס, דאון, ספינת-אויר או כדור פורח, בין מחובר ובין שאינו מחובר".**

5. אפרש את סעיף 3 לחוק הבחירות על רקע תכליתו – כעולה מדיני הבחירות בכלל, וחוק הבחירות והסעיף עצמו בפרט.

6. לעניין דיני הבחירות בכלל, נקבע כי תכליתם המרכזית היא הבטחת מימוש הזכויות החוקתיות לבחור ולהיבחר וחופש הביטוי הפוליטי. זאת, תוך כדי שמירה על שוויון בין המתמודדים וטוהר הבחירות, ומניעת הטעיה ועיוותים בהליך גיבוש הדעה על ידי הבוחרים ותוצאות הבחירות (השוו: **בג"ץ 651/03** האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה, **פ"ד נז(2) 62, 70 (2003)**; **תב"כ 38/19** רשימת הליכוד ביתנו נ' רשימת הבית היהודי **(17.1.2013)**, השופט א' רובינשטיין).

7. לעניין חוק הבחירות בפרט, נקבע כי **בבסיסו** שלוש תכליות מרכזיות: הבטחת חופש הבחירה ומניעת השפעה בלתי הוגנת, שוויון בין המתמודדים השונים, והגבלת ההוצאות של המפלגות (השוו: **תר"מ 14/20** "למען התושבים" נ' חופרי**(16.6.2013)**; **בג"ץ 869/92** זוילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, **פ"ד מו(2) 692 (1992)**; **תר"מ 4/19** סיעת "ישראל ביתנו" נ' בר שדה **(8.2.2010)**, **השופטת** א' פרוקצ'יה).

8. בענייננו, נראה כי קיימת התנגשות בין התכליות האמורות. פרשנות סעיף 3 לחוק אשר תאפשר שימוש במצנח רחיפה תגשים את עיקרון חופש הביטוי הפוליטי. מנגד, פרשנות הסעיף האוסרת שימוש במצנח רחיפה, תגשים את עיקרון השוויון בין המתמודדים, ותגביל ההוצאות על מפלגות בתעמולה.

9. עם זאת, במקרה דנן פרשנות תכליתית מחייבת את המסקנה כי סעיף 3 לחוק הבחירות כולל איסור על שימוש בכלי רחיפה. אפרט את הטעמים שהביאוני למסקנה ז

10. ראשית, נראה כי ההגדרה המרחיבה ל"כלי טיס" הקבועה בפקודת הפרשנות מתאימה יותר לעניינו מזו של חוק הטיס. חוק הטיס חוקק למען ה"הסדרה הבטיחותית של התעופה האזרחית" (דברי ההסבר לחוק, ה"ח הממשלה 482 (2.2.2010)), תכלית זרה לעניינו. מנגד, תכליתה של פקודת הפרשנות היא להוות מקור נורמטיבי למקרים מעין אלה בדיוק. לכך יש להוסיף כי נראה שהגדרת "כלי טיס" בפקודת הפרשנות, כעולה מלשון החוק, כוללת מצנח רחיפה.

11. שנית, אמנם לא קיימים דברי הסבר על מנת להתחקות אחר רצון המחוקק בכל הנוגע לסעיף 3 לחוק הבחירות, אולם נראה כי מטרתו ברורה. לדידי, בדומה לאיסורים דומים על תעמולה באמצעות רמקול, או תוך שימוש באנשיי צבא או בנפגעי פעולות איבה, סעיף 3 לחוק הבחירות מבקש ליצור מרחבים נטולי תעמולה. קרי – מרחבים "נקיים" מ"רעש בחירות" לטובת הציבור. אומנם, לתעמולת הבחירות תפקיד מרכזי בגיבוש תמיכתו של בוחר במועמד מסוים, אולם בתקופות הסמוכות למועדי הבחירות – המרחב הציבורי מתמלא עד להתפקע בתעמולה, ויצירת מרחבים שקטים היא תכלית חשובה וראויה לשימור.

12. כפועל יוצא של תכלית זו, נראה כי סעיף 3 מבקש כי מרחבי "האוויר" ו"הים" יהיו נקיים מ"רעשי בחירות". בהתאם לכך, שימוש במנצח רחיפה למען תעמולת בחירות עומד בניגוד לתכליתו של הסעיף.

13. שלישית, מרבית ההגבלות בחוק הבחירות, עניינם בהגבלות מסוימות על חופש הביטוי הפוליטי, וזאת למען שמירה על השוויון ומניעת השחתת משאבים לריק. בהתאם לכך, נראה כי התרת שימוש במצנחי רחיפה יוצר מספר בעיות בכל הנוגע לתכליות אלה.

14. אישור שימוש במנצחי רחיפה יכול להביא למדרון חלקלק, ויצירת אי ודאות בכל הנוגע לכלי טיס ושיט נוספים שתחולת הסעיף בעניינם אינה ברורה. בנוסף, המחוקק בחר ליצור הסדר פרטני בכל הנוגע לפרסום מסחרי באמצעות לוחות פרסום הקבוע בסעיף 10ב לחוק הבחירות. נראה כי התרת פרסום באמצעות מצנחי רחיפה, או כל פלטפורמה פרסומית פרטית שאינה בפיקוח ציבורי, יביא לפגיעה חמורה בשוויון, ולמצב בו קולו של בעל האמצעים והממון יישמע ביתר שאת.

15. לסיכום, כעולה מהמתואר לעיל, סעיף 3 לחוק הבחירות כולל איסור על שימוש במצנחי רחיפה. יש להדגיש כי על אף שהמבקש הפנה את שאלתו בכל הנוגע לבחירות לרשויות המקומיות, קביעתי זו נכונה גם בנוגע לבחירות הכלליות לכנסת, היות וחוק הבחירות חל גם בנוגע אליהם.

ניתנה היום, ו' באלול התשע"ג (12.8.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

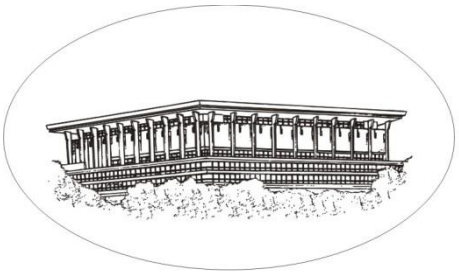

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ג' בחשון התשע"ד
7 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 132/20</u>

העותר: מר אסף דעבול

נ ג ד

המשיבות:
1. סיעת "רק ראשון בראשות דב צור"
2. סיעת "הליכוד בראשות דוד ביטן"
3. סיעת "זך בראשות אבי דנינו תומכים בעבודה"
4. סיעת "הירוקים + הצעירים של ראשון"
5. סיעת ש"ס
6. סיעת "הבית היהודי"
7. סיעת "חי בראשות שמעון סרבלסי"
8. סיעת "ראשון ביתנו"
9. סיעת "ל.ה.ב. בראשו דורון אוזן למען הצעירים בראשון"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותר מבקש כי יינתן צו נגד המשיבות 2-9, אשר יחייבן למסור למזכיר עיריית ראשון לציון הסכמים קואליציוניים שחתמו עם המשיבה 1, בהתאם להוראת סעיף 45א לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות). לטענתו, בחודשים האחרונים ניהלה המשיבה 1 משא-ומשא קואליציוני עם כל אחת מן המשיבות 2-9, אשר במרבית המקרים הבשיל לידי הסכם בכתב.

2. כראיה לעניין זה, מציין העותר כי המשיבה 8 פרסמה בדף הפייסבוק שלה כי היא חתמה על הסכם קואליציוני עם המשיבה 1, וכי ביום 3.9.2013, פרסם ראש העיר, שעומד בראש המשיבה 1, בדף הפייסבוק של המשיבה 1 כי המשיבות 2-9 תומכות במועמדותו לראשות העיר. לטענת העותר, אי פרסום ההסכמים מהווה תעמולה אסורה למען ראש העיר והמשיבה 1, וכמו כן ישנה חשיבות ציבורית בפרסומם טרם מועד הבחירות "על מנת למנוע הכללת סעיפים בלתי חוקיים, העלולים אף להביא לפסילת הבחירות" (סעיף 13 לעתירה).

3. ביקשתי את תגובת המשיבות. בתשובתן, נטען כי דין העתירה להידחות על הסף. לטענתן, מעבר לעובדה כי לא הוצגה ראיה ממשית לקיומו של הסכם קואליציוני בין המשיבה 1 למשיבות 2-9, סמכות יושב ראש וועדת הבחירות ליתן צווים מוגבלת לפרק ט' לחוק הרשויות המקומיות, בעוד סעיף 45א לחוק הרשויות המקומיות, עליו מבוססת העתירה, מצוי בפרק ד' לחוק. לטענתן, סעיף 93(א) לחוק, עליו מבסס העותר את סמכות יושב ראש הוועדה ליתן צו בעתירה, הוא "סעיף משלים הקובע סנקציה פלילית, על הפרת הוראה מהותית המצויה מחוץ לפרק ט'" (סעיף 5 לתשובה). כמו כן, לטענתן, דין העתירה להידחות על הסף נוכח אי מיצוי הליכים, ולטענתן "אין ספק בידינו, כי הודעה מוקדמת היתה נענית, על ידי המשיבות כולן או חלקן, ובהתאם למענה יתכן כי ניתן היה לחסוך את הגשת העתירה, ולחסוך זמן שיפוטי יקר" (סעיף 10 לתשובה).

4. לגופם של דברים, טוענות המשיבות כי מר דב צור, העומד בראש המשיבה 1, הוא המועמד המוביל בסקרי קהל, ועל כן בחרו המשיבות להביע תמיכה בדב צור. כמו כן, "במידה והעתירה לא תידחה בשל הטענות המקדמיות, אשר פורטו לעיל, המשיבה 1 אינה מתנגדת לסעד המבוקש בסעיף 16 לעתירה, וכן מבקשת כי הצו יחול על העותרת עצמה" (סעיף 16 לתשובה).

דיון והכרעה

5. דין העתירה להתקבל.

6. ראשית, לעניין מיצוי הליכים, העותר צירף דואר אלקטרוני ששלח לכל חברי המועצה ונציגי המשיבים, בהם ביקש מהם לעמוד בחובתם לפי סעיף 45א לחוק הרשויות המקומיות. בכך, עמד בחובת מיצוי ההליכים. לכך יש להוסיף כי לאחרונה קבעתי כי בעניין זה, אין להקפיד בעניין זה על קוצו של יוד, ומספיק לרוב לעמוד באופן מהותי בחובה זו (ראו: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013)).

7. סעיף 45א לחוק הרשויות המקומיות קובע:

> **(א) נעשה הסכם בכתב בין סיעות, בין חברי מועצה מסיעות שונות או בין חבר מועצה לבין סיעה, בקשר לאחד מאלה:**

(1)בחירת ראש רשות מקומית;

(2)הרכבה הסיעתי של מועצת רשות מקומית;

(3)צירוף חברי מועצה אחרי כינון המועצה;

(4)מינוי סגן ראש המועצה,

ימסרו הצדדים את נוסחו המלא למזכיר הרשות המקומית, תוך שלושה ימים מיום החתימה ולא יאוחר מ-48 שעות לפני יום הבחירות, הצגת המועצה או הצבעת הדחה של חבר מועצה או של ראש רשות, לפי הענין, והמזכיר ימסור את הנוסח האמור לחברי המועצה תוך 24 שעות מהמועד שבו נמסר לו ההסכם.

8. תכלית הסעיף היא חובת גילוי שתאפשר לבוחרים להצביע באופן רציונאלי. הסכם בין סיעה אחת לשנייה היא מידע חשוב שיכול להשפיע על אופן בחירתו של תושב בבחירות, ומכאן חשיבותו (ראו: הצעת חוק 2326, תיקון מספר 21 לחוק הרשויות המקומיות, 28.11.1994).

9. לעניין סמכותי ליתן צו במקרה זה, סעיף 93 לחוק הרשויות המקומיות, שכותרתו "עבירות אחרות" קובע בסעיף קטן 5 כי "המפר הוראה מהוראות חוק זה שלא נזכרה בפרק זה" (ההדגשה שלי – ס' ג'). הסעיף מצוי בפרק ט' לחוק, אשר מתן צו בגין הפרות סעיפי החוק בו מצוי בסמכות יושב ראש ועדת הבחירות בהתאם לסעיף 17ב(א) לחוק הבחירות. מכך עולה כי סמכותו של יושב ראש וועדת הבחירות ליתן צו משתרעת על פני סעיף 45א לחוק (השוו: תר"מ 44/20 מרציאנו נ' ניצן (5.8.2013)).

10. המשיבות טוענות כי העותר לא הציג ראיה לקיומם של הסכמים קואליציוניים בין המשיבה 1 למשיבות 2-9. עם זאת, העותר צירף צילום מדף הפייסבוק של מר דב צור, העומד בראש המשיבה 1, בו נכתב כי הוא "גאה ושמח לבשר כי תשע סיעות הודיעו רשמית על תמיכתן בי לראשות העיר". לכך יש להוסיף כי המשיבה 1 אינה מתנגדת למתן צו אם לא אמצא כי יש להיענות לטענותיה המקדמיות.

11. משכך, ניתן צו האוסר על המשיבות להפר את הוראת סעיף 45א לחוק הרשויות המקומיות. ככל שאכן נחתמו הסכמים קואליציוניים, עליהן לפעול בהתאם לחוק ולשלוח אותם למזכיר עיריית ראשון לציון.

12. סוף דבר, העתירה מתקבלת כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ג' בחשון התשע"ד (7.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

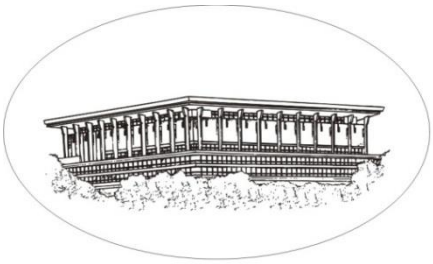

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, ה' בחשון התשע"ד
9 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 141/20</u>

העותרים:
1. מר משה אופיר, יו"ר סיעת אלטרנטיבה חבר מועצת אלפי מנשה
2. תנועת אומ"ץ, אזרחים למען מינהל תקין וצדק חברתי משפטי

נ ג ד

המשיבים:
1. מר שלמה קטן, ראש מועצת אלפי מנשה
2. סיעת יש 2000 בראשות שלמה קטן

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

בעתירה שלפניי מבקש העותר, כי יינתן צו המורה למשיב 1 (להלן: המשיב) "לגלות את המסמכים הפנימיים בינו לבין יועד גבעת טל"; "להימנע מלהבטיח הבטחות או לקיים מגעים עם גורמים בעלי אינטרס"; ו"לבטל כל הסכמות ו/או התקשרות שבוצעה בין המשיב לבין קבוצת ציבור בעלי אינטרס משותף בניגוד להנחיית היועמ"ש 1.1910 ובהתאם לס' 88(1) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות)". יצוין, כי כותרתה של הוראת סעיף 88 האמורה היא "שחיתות ואיום" (במסגרת בחירות) ובצידה סנקציה של עד 5 שנות מאסר.

בעתירה, מציין העותר כי נחשף לאחרונה מסמך, שלטענתו, מצביע על קיומו של משא ומתן בין המשיב לבין ועד שכונת גבעת טל, לשם מתן טובות הנאה למגזר ספציפי ומבלי ידיעת המועצה. כותרתו של המסמך היא "בניין שלישי - מסמך הבנות למתן אישור בניה" (המקף הוסף - ס' ג'). בתוכנו, מפורט בין היתר באחריות מי יוקמו חניות ומי ישלם על הקמתן – המועצה או הקבלן. לטענת העותר, המשיב פועל בכובעו כראש מועצה לשם ניהול מו"מ עם גוף שמייצג קבוצת מצביעים, מבטיח הבטחות, והכל על חשבון הקופה הציבורית וללא ידיעת הציבור ו"הפורומים האמונים על כך", ובכך מפר את הוראות החוק האמורות, ומבצע "שוחד בחירות". לעיוננו הוצגו על פני 13 עמודים "פוסטים" שונים ברשת הפייסבוק, וכן התכתבויות בין הצדדים, שעל יסודם מבקש העותר, ככל הנראה, כי נקבע ממצאים עובדתיים באשר לשוחד הבחירות הנטען.

נקבע בעבר כי סעיף 17ב לחוק הבחירות מקנה ליו"ר ועדת הבחירות סמכות ליתן צו המונע ביצוע מעשה עבירת בחירות (השוו תב"כ 5/16 אושעיה נ' בניזרי פס' 6 (16.12.02)). עוד נקבע כי שוחד בחירות אינו אותו שוחד מדיני העונשין, והבטחות הניתנות לבוחרים אינן אותן הבטחות הניתנות במסגרת השוחד בדיני העונשין. בין היתר, הטעם לכך הוא הצורך להציע לבוחרים מצע שבהתאם לו יוכלו להחליט אם מעוניינים הם בקידום מועמד זה או אחר. במסגרת זו, על בית המשפט (ובמקרה הנוכחי, יו"ר ועדת הבחירות) להבחין בין הבטחות שראויות הן לתקופת בחירות, לבין הבטחות שבלתי ראויות הן לתקופת בחירות.

בנסיבות המקרה הנוכחי, סבורני כי אין הדבר נדרש. העתירה מבוססת על מסמך שהמשיב, בתגובתו, מכחיש כי הוא מחוייב על פיו. לדבריו, המסמך נוצר בידי אחד מחברי ועד גבעת טל, וכי ראה את המסמך לראשונה כאשר פורסם בפייסבוק. אשר לתוכן המסמך, מתגובת המשיב עולה, כי קיימים מגעים מתמשכים מזה תקופה ארוכה בין המשיב לבין ועד שכונת גבעת טל במטרה לפתור את מצוקת החניה של תושבי השכונה. מצוקה זו עמדה להחמיר בגין הקמתו המתוכננת של בניין נוסף. צוין, כי בשנתיים האחרונות התקיימו מספר פגישות בין הוועד לבין המועצה בנושא, להן היה שותף גם הקבלן הבונה. המשיב הציג בנספחיו רשימה ארוכה של מסמכים המשקפים בין היתר את התהליך האמור. מצב הדברים העולה מתגובת המשיב שונה, על פניו, לא במעט מן המיוחס לו בעתירת העותר. בנסיבות אלה, דין העתירה להידחות.

מעתירת העותר עולה תמונה חלקית ביותר, אשר כשלעצמה אינה מאפשרת לקבוע כי המעשים המיוחסים למשיב אכן התקיימו. לשון אחר, העותר לא הרים את ה נטל להראות כי המסמך המדובר אכן מהווה הבטחת בחירות. משכך, העתירה נדחית מבלי שתיבחן לגופה השאלה אם מדובר בהבטחת בחירות מותרת או אסורה.

סוף דבר, העתירה נדחית כאמור לעיל. בנסיבות דנן, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ה' בחשון התשע"ד (9.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

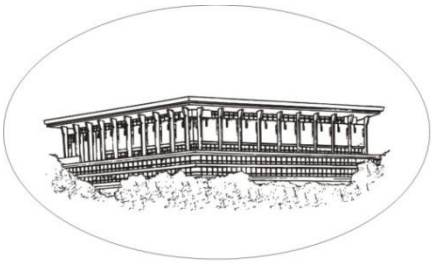

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ב בחשון התשע"ד
16 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 161/20</u>

העותרת: סיעת בית שמש חוזרת הבית היהודי בראשות אלי כהן

נ ג ד

המשיבים: 1. מר משה אבוטבול
2. רשימת ש"ס בבית שמש

בקשה למתן צווי מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותרת מבקשת כי יינתנו מספר צווים נגד המשיבים.

2. הראשון, עניינו בפרסומים מטעם המשיבים "אשר עניינם שמו של המשיב 1 [ראש העיר הנוכחי –ס' ג'] כמועמד לראשות העיר וצירוף אותיות הרשימות שס (שומרי תורה ספרדיים), "עד" (סיעת טוב לבית שמש), ג (אגודת ישראל), חן (חזית תורנית מאוחדת), טב (בית שמש חוזרת הבית היהודי בראשות אלי כהן), כח (כלל חסידי)... העותרת אינה תומכת כמובן במועמדותו של המשיב 1 וכך גם סיעת "טוב" המיוצגת באמצעות האותיות "עד" ואשר הינה תנועה חרדית-חברתית הפועלת למען המגזר החרדי העובד בישראל

התומכת במועמד אלי כהן מטעם העותרת" (סעיפים 4-5 לעתירה). לטענתם, פרסומים אלה מהווים הטעיית הציבור ומנוגדים לסעיף 13 לחוק הבחירות.

3. השני, עניינו מודעה מטעם המשיבים שכותרתה "שלטים ומתגלגלים" ובה הוזמנו ילדים להגרלה לקבלת שני זוגות אופני הרים משוכללים, "כאשר בתמורה לרכישת כרטיסי ההגרלה נדרשת תוצאה של פעילות שטח פוליטית" (סעיף 12 לעתירה). לטענת העותרת, מדובר בפעילות אסורה לפי חוק עבודת נוער, התשי"ג-1953.

4. ביקשתי את תגובת המשיבים. לעמדתם, דין העתירה להידחות. לעניין הצו הראשון, טוענים הם כי פתקי ההצבעה של רשימות "עד" ו-"טב" כוסו אתמול. לעניין הצו השני, טוענים הם כי הפרסום בוטל וההגרלה הופסקה, והודעה בדבר כך פורסמה במקומון המופץ בעיר (אותו מקומון בו פורסמה המודעה בדבר ההגרלה מלכתחילה). עוד טוענים המשיבים כי פנו אל העותרת וביקשו ממנה למשוך את העתירה נוכח התייתרותם של שני הצווים, אולם העותרת סירבה לכך.

דיון והכרעה

5. דין העתירה להתקבל.

6. פרסום המהווה הטעיה - קבעתי בעבר כי המבחן לקבוע אם פרסום הוא בגדר תעמולה אסורה בניגוד לחוק הבחירות הוא מבחן הוודאות הקרובה. קרי - האם ישנה וודאות קרובה כי פרסום כלשהו יוביל להטעיית ציבור הבוחרים (ראו למשל: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013)). בתר"מ 139/20 הליכוד נ' רשימת רחובותי (3.10.2013), קבעתי במקרה דומה כי פרסום הכולל שם של מתמודד ומפלגה, כאשר אחד מהם מכחיש כי קיימת זיקה ביניהם, מטעה את הציבור בוודאות קרובה (שם, פסקה 12).דברים אלו יפים לענייננו. אמנם, האותיות בפרסומים נגדם מלינה העותרת הוסרו, אולם למען הזהירות, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לעשות שימוש באותיות או בשם העותרת בפרסומים מטעמה.

7. הגרלת אופניים– סעיף 2ג לחוק הבחירות אוסר על שימוש בילדים לצרכי תעמולה, למעט חריגים שאינם רלוונטיים לענייננו. לעניין סעיף זה קבע השופט מ' חשין:

> "תכלית החוק להגביל השתתפותם של ילדים מתחת לגיל 15 בתעמולת בחירות, מקום שיש באותה השתתפות משום ניצולם של ילדים, אפשר אף שלא בידיעתם, למטרות ממון, למטרות פוליטיות או לכל מטרה אחרת שאינה מקדמת את טובת הילד. אכן, עיקרו של החוק הוא ברצון להגן על קטינים, שאם האפוטרופוסים הטבעיים אינם

מודעים או אינם עושים את הנדרש כדי להגן עליהם, בא החוק למלא את מקומם ומוציא קטינים מחוץ לזירת המשחק הפוליטי״(**מכתבו של מישאל חשין יו״ר ועדת הבחירות ה-16 מיום 4.1.20012, ההדגשות שלי** – ס׳ ג׳׳).

8. הפרסום, הקושר בין תעמולת ילדים למען המשיבים, וקובע תמריץ בצורת ״אופני הרים משוכללים״ לילדים אשר יקיימו תעמולה למען המשיבים, אסור בהתאם לסעיף זה (ראו: תר״מ 158/03 בן ארי נ׳ פרידמן (26.10.2003), השופטת ד׳ דורנר). המשיבים טוענים כי ההגרלה בוטלה, אולם למען הזהירות, ניתן בזאת צו האוסר על המשיבים לקיים את ההגרלה או כל שימוש בילדים בניגוד לסעיף 2ג לחוק הבחירות.

9. בנימה אישית, יש להביע מורת רוח על דרך פעולה פסולה זאת של המשיבים. אני רואה חומרה רבה בניצול ילדים למען תעמולת בחירות, וגם לעמדתי (בדומה לעמדתו של השופט מ׳ חשין שהוצגה לעיל), ישנה חשיבות רבה בהוצאתם מן המשחק הפוליטי ככל האפשר. כל זאת נכון שבעתיים כאשר השימוש בילדים במקרה דנן נעשה על ידי המשיבים באופן ציני, דרך הצעת פרס בתמורה לפעילות על ידם. עוד אציין כי טוב עשו המשיבים עת הבינו את הפסול במעשיהם לאחר הגשת העתירה וטרם מתן הצו הנ״ל.

10. כמו כן, יש לציין כי אין בקביעותיי אלה כדי להביע עמדה בנוגע לשאלה האם בפעולה זו הפרו המשיבים הוראות חוק אחרות, חוק עבודת נוער, התשי״ג-1953 שציינה העותרת.

11. סוף דבר, העתירה מתקבלת בזאת. בנסיבות העניין, ישאו המשיבים בהוצאות העותרת בסכום של 5,000 ש״ח.

ניתנה היום, י״ב בחשון התשע״ד (16.10.2013).

סלים ג׳ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

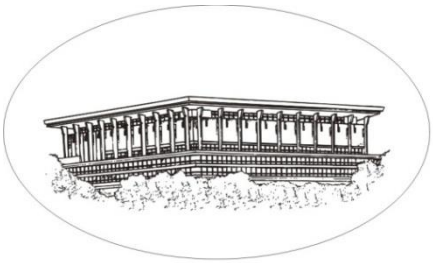

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, י"ז בחשון התשע"ד
21 באוקטובר 2013

<u>תר"מ 198/20</u>

העותר: מר חיים לוי

נ ג ד

המשיבים:
1. רוח חדשה – סטודנטים למען ירושלים
2. התנועה הירושלמית

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

<u>החלטה</u>

1. העותר מבקש כי יינתן צו מניעה נגד המשיבים בגין קמפיין שהשיקו שמטרתו לעודד הצבעה תחת השם "יוצאים מהאדישות יוצאים להצביע בירושלים". במסגרת זאת, על פי העותר, המשיבים פרסמו כי בכוונתם לחלק לציבור המצביעים כרטיס בשם "הצבעתי" או "יוצאים מהאדישות", שיזכה את המחזיק בו בהנחות למופעי תרבות.

2. לטענתו, הכרטיס הוא בגדר שוחד בחירות כהגדרתו בסעיף 88 לחוק הרשויות המקומיות, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות), וזאת משום שההטבות המוצעות במסגרתו "הינם הטבות שנועדו (במפתיע או שלא) לציבור מהמגזר היהודי חילוני בלבד, כאשר על פניו, לא נמצאו הטבות המתאימות למגזר הערבי או למגזר הדתי. עובדות אלו מובילות למסקנה, כי הקמפיין לא נועד לעודד מצביעים להצביע, אלא נועד

לעודד מצביעים פוטנציאלים, להצביע עבור מועמד מסויים" (סעיפים 12-13 לעתירה). עוד טוען העותר כי העובדה שראש העירייה והמועמד לבחירה מחדש, מר ניר ברקת, הוא חבר בוועד המנהל של המשיבה 1, מחזקת מסקנה זו. כך או כך, לגישתם, על פי סעיף 88(1) לחוק הרשויות המקומיות, טובת הנאה בתמורה להצבעה מהווה שוחד בחירות גם אם היא ניתנת בתמורה להצבעה בעצמה ולא עבור מועמד מסוים.

3. ביקשתי את תגובת המשיבים. לטענתם, דין העתירה להידחות. זאת, נוכח טענות סף כגון היעדר סמכות ליתן צו נגדם, שיהוי, העדר זכות עמידה לעותר, וכי תכלית העתירה היא להביא לאחוזי הצבעה נמוכים בירושלים שתסייע למפלגות חרדיות. לגופם של דברים, טוענים המשיבים כי מטרתם היחידה היא לעודד הצבעה והעלאת מודעות לחשיבות ההליך הדמוקרטי. בנוסף, טוענים הם כי ההנחות המוקנות מכוח הכרטיס הן נמוכות וחלק מהמופעים פתוחים בחינם לכל הציבור, ללא קשר לשאלה האם הצביעו אם לאו, ולכן לא ניתן לראות בכרטיס ובהטבות בהן הוא מזכה כטובת הנאה או שוחד בחירות.

4. העותר ביקש רשות להגיב לתשובת המשיבים. במסגרת זאת, טוען הוא כי ההטבות הניתנות מכוח הכרטיס אינן מינימאליות וכי המופעים שטוענים המשיבים כי הם פתוחים גם לתושבים שלא הצביעו אינה נכונה מבחינה עובדתית.

דיון והכרעה

5. דין העתירה להתקבל. אציין תחילה כי לא מצאתי בטענות הסף של המשיבים כדי לדחות את העתירה על הסף. לעניין טענות המשיבים כי אין סמכות ליתן צו נגדם נוכח העובדה כי אינן בגדר מפלגה או "אדם אחר הפועל עבורה". בעניין זה, קבעתי לאחרונה:

> **"פרשנות תכליתית של הסעיפים מביאה למסקנה כי סמכותו של יושב ראש הוועדה מאפשרת מתן צווים גם נגד צדדים שלישיים שאינם עומדים בהגדרה של "רשימת מועמדים" או "מפלגה". ככלל, לועדת הבחירות סמכות ליתן צווים נגד צדדים שלישיים שאינם בהכרח רשימה או מפלגה... בעניין זה קבעתי לאחרונה כי "מקום ואדם פלוני מפר את הוראות חוק הבחירות, לא תהיה בכך כדי לדחות טענתו על הסף" (תר"מ 56/20 דהרי נ' לוי (8.8.2013))... שנית, נראה כי פרשנות של המושגים לעיל כאילו אינם כוללים סיעה או מועמד אשר מתעתדים להתמודד בבחירות, גם אם טרם הגישו את מועמדותם באופן רשמי, פוגעת בעיקרון השוויון. נקיטה בפרשנותו של המשיב, תביא למצב בו הוראות חוק הבחירות, אשר באות להבטיח בין היתר שוויון בין מועמדים, לא תחול על מתמודדים, ורק משום שבאופן פורמאלי טרם נרשמו במרשם הסיעות. פרשנות מעין זו תיצור חלל משפטי, אפליה ושרירותיות, ולפיכך משוללת כל הצדקה" (תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013)).**

דברים אלו יפים לענייננו, וניתן להקיש מהם לגבי המשמעות של הליכה במתווה שמציעים המשיבים ויצירת "חלל משפטי" שימנע מתן צווים נגד צדדים שלישיים.

6. סעיף 88 לחוק הרשויות המקומיות, שכותרתו "שחיתות ואיום" קובע:

> **(1) הנותן או המציע שוחד על מנת להשפיע על בוחר להצביע או להימנע מלהצביע בכלל או בעד רשימת מועמדים מסויימת;**
>
> **...**
>
> **דינו – מאסר חמש שנים או קנס 20,000 לירות.**

עוד אציין כי סעיף 17ב(א) לחוק הבחירות מסמיך בין היתר את יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית לכנסת ליתן צו למניעת ביצוע עבירה על פי פרק ט' לחוק הרשויות המקומיות, וסעיף 88 כלול בפרק זה.

7. כפי שניתן לראות, סעיף 88(1) לחוק הרשויות המקומיות אוסר מתן שוחד על מנת להשפיע על בוחר להצביע, זאת גם אם השוחד הוא לעודד או לרפות ידיו של בוחר להצביע באופן כללי ולא למועמד או רשימה ספציפיים. התכלית מאחורי האיסור הקטגורי הוא בחשש כי עידוד הצבעה "עיוורת" תהווה למעשה כסות לטובת הנאה למען מפלגה או מועמד מסוים. במה דברים אמורים? נניח מצב ובו גוף יוצא בקמפיין לעידוד הצבעה, המציע טובת הנאה למצביעים בשכונה פלונית בעיר אלמונית. על פניו, מדובר בעידוד הצבעה כללי, אולם, במידה ותושבי אותה שכונה מצביעים באופן סטטיסטי לאורך השנים למועמד כזה או אחר, הרי לא ניתן להיתלות בעובדה כי ההטבה ניתנת לכלל הבוחרים והגוף המציע אותה אינו מזוהה פוליטית. נוכח החשש ממצב מעין זה, לגישתי, ראה המחוקק לנכון לקבוע איסור גורף בסעיף 88(1) לחוק הרשויות המקומיות.

8. העולה מכך הוא כי אין נפקא מינה אם כרטיס "הצבעתי" קורא להצביע למועמד כזה או אחר. השאלה שעומדת לדיון בעתירה זו היא האם כרטיס "הצבעתי" הוא בגדר טובת הנאה המהווה שוחד בחירות.

9. לגישתי, ההטבות המוצעות במסגרת כרטיס "הצבעתי" הן בגדר טובת הנאה. המשיבים לא מכחישים כי הכרטיס מזכה בהנחות, אולם תולים את יהבם על העובדה כי הכניסה באירועים שפרסמו חופשית לכלל התושבים ולא רק לאלו שהצביעו וקיבלו כרטיס "הצבעתי". עם זאת, עיון באחד מן הפרסומים שצירף העותר מראה כי חלק מן המופעים, ביניהם סרטי קולנוע בסינמטק, הצגה בתיאטרון ירושלים ומסיבה במועדון האומן 17, מותנים בהצגת כרטיס "הצבעתי". אמנם, מהפרסום עולה כי חלק מן המופעים אכן

פתוחים לציבור הרחב, אולם חלק מן המופעים כאמור לעיל אינם פתוחים לקהל הרחב, אלא אך ורק למחזיקי הכרטיס, וכפועל יוצא – תושבים אשר מימשו את זכות ההצבעה בהתאם לקמפיין של המשיבים. מופעים אלה הם בגדר טובת הנאה אסורה (השוו: תר"מ 105/20 כץ נ' רשימת ביחד (15.9.2013); תר"מ 116/20 רשימת מרץ נ' רשימת התעוררות (16.9.2013). החלטות אלו עוסקות באיסור בסעיף 8 לחוק הבחירות על חלוקת מתנות או קיום מופעי בידור הקשורים בתעמולת בחירות, אולם ניתן להקיש מהם לענייננו).

10. לכך יש להוסיף כי אינני מקבל את טענת המשיבים כי ההנחות המוקנות בהצגת כרטיס הצבעתי, העומדות על 10%, הן בגדר זוטות הדברים ולא עולות גם הן לגדר טובת הנאה. במסגרת זאת, יש לדחות את טענותיהם כי מקרה זה דומה למקרה בו השופטת ד' בינייש (כתוארה אז) קבעה כי ספר תהילים שחולק על ידי ש"ס אינו מהווה טובת הנאה (תב"כ 7/17 פורז נ' ש"ס (2.3.2006) (להלן: עניין ש"ס)). זאת, משום שבעניין ש"ס, חלוקת הספרים לא נפסלה בעיקר מכוח הקביעה כי אין להם ערך כספי ממשי. במקרה דנן, בהתאם לפרסומים שצירף העותר, לכרטיס ערך כספי לא קטן כלל, והוא מזכה בהנחות בגובה 10% או 20% בבתי עסק רבים, ללא הגבלה על סכום הרכישה. דהיינו – בעל כרטיס יכול לגשת לאחד מבתי העסק המכבדים את הכרטיס, ולרכוש בסכום בלתי מוגבל מוצרים ולזכות בהנחה של עד כחמישית מסכום הקנייה. זאת, בנוסף למופעים הניתנים בחינם בהצגת הכרטיס ביום הבחירות, אינם מהווים הטבה בעלת ערך כספי קטן בדומה לעניין ש"ס.

11. לפיכך, ניתן צו מניעה האוסר על המשיבים או מי מטעמם להמשיך את הפרסומים נשוא העתירה או לחלק את כרטיס "הצבעתי" לתושב לאחר הצבעתו.

12. טרם סיום, אציין כי החלטתי זו ניתנה לאחר התלבטויות לא מעטות. יש לחזק את ידיהם של כל אלו הקוראים לעידוד והעלאת מספר המצביעים בבחירות. בהקשר זה, יפים דבריו של חברי השופט א' רובינשטיין, שאמר באירוע ההשקה של המסע לעידוד הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת ה-19:

> **"מדינת ישראל היא דמוקרטיה במיטבה. מי ששומע את המולת הבחירות בכל ערוץ, רשת וגל, אינו יכול שלא להשתכנע בכך, גם אם אפשר לבקר היבט זה או אחר... מדוע חשוב שתצביעו? כי זו הדרך היחידה להשפיע ישירות ובמובהק, במתן קולכם לאחת משלושים וארבע הרשימות (אל תיבהלו מן המספר, יופיה של הדמוקרטיה הוא גם ביכולת של רבים לנסות את כוחם)."**

13. דברים אלו יפים בבחירות לכנסת, ויפים אף יותר בבחירות לרשויות המקומיות. המתמודדים השונים מבקשים מתושבי הרשות המקומית להביע אמון הן ברשימה המתמודדת למועצה, והן באופן ישיר במתמודד לראשות הרשות. זוהי הדמוקרטיה ושלטון הרוב במובנם המובהק ביותר, ויש לברך על יוזמות להגברת ועידוד ההצבעה בבחירות

אלה. אם היו קוראים המשיבים, בדומה לקמפיין מטעם משרד הפנים בכיכובו של דב נבון המוקרן חדשות לבקרים בערוצי הטלוויזיה בימים האחרונים, לעידוד ההצבעה ללא הבטחת טובת הנאה בצד זה, אין ספק כי מדובר היה בקמפיין מותר וראוי להערכה. עם זאת, עם כל הצער שבדבר, הוראות החוק בעניין זה ברורות, והתכלית שמאחוריהן ראויה. ולפיכך, אין באפשרותי לאפשר את קיומו של הקמפיין של המשיבים במתכונתו זו.

14. סוף דבר, העתירה מתקבלת כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ז בחשון התשע"ד (21.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

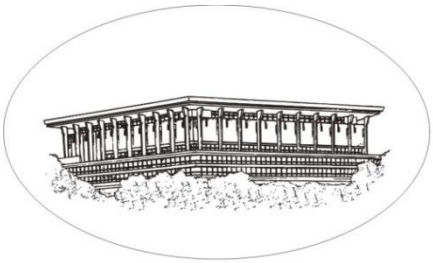

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
ئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, א' בכסלו התשע"ד
4 בנובמבר 2013

<u>תר"מ 223/20</u>

העותר: מר צביקה הדר, מועמד לראשות העיר הרצליה

נ ג ד

המשיב: מר משה פדלון, מועמד לראשות העיר הרצליה

עתירה למתן צו

<u>החלטה</u>

1. העותר פנה אליי היום בבקשה למניעת הפצת עלון מטעם המשיב, שעניינו החלטתי בתר"מ 221/20 מאתמול בה נתתי צו נגד העותר (פדלון נ' הדר). לטענת העותר, העלון מוציא את דיבתו, ומטעה את הציבור. ביקשתי את תגובת המשיב. בתשובתו, נטען כי דין העתירה להידחות. זאת, נוכח העדר סמכות, והכחשתו כי העלון הופץ על ידיו.

2. עוד אציין כי ביקשתי שהעותר יגיש הודעה משלימה לעתירה בה יפרט את מקור הסמכות ליתן צו במקרה זה. לטענתו, נוכח הפרטים השגויים בעלון, הוא מהווה הטעייה המהווה עבירה על פי סעיף 13 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959.

3. דין העתירה להידחות על הסף מהעדר סמכות. לעניין טענות העותר הנוגעות לשמו הטוב, עניינים אלה אינם בסמכותי ועליו לפנות לערכאות המוסמכות ככל שירצה בכך (ראו: תר"מ 142/20 בן יצחק נ' שאער (14.10.2013)).

4. יש גם לדחות את טענות העותר בנוגע לתוכנו של העלון. עיינתי בעלון, ועל פניו נראה כי יש אמת בטענות העותר כי הוא אינו מתאר באופן מדויק (בלשון המעטה) את החלטתי מאתמול. בהחלטתי, ניתן צו נגד שני פרסומים בעיתון משום שהם נחזו לידיעות עיתונאיות. לא נזכר בהחלטתי ולו במילה "דיל" בין המשיב לש"ס. בנוסף, החלטתי לא חייבה את העותר להתנצל, אלא לפרסם הודעת הבהרה בגין פרסום מטעה. לכך יש להוסיף כי לעמדתי, השימוש בשפה הקשה בעלון אינו מכובד.

5. עם זאת, אין בסמכותי לפסול תוכן תעמולה בהתבסס על אמיתותו, וזאת משום "שאין ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית כלים לבחון את אמיתות הדברים.... שקר – אין לו רגליים – בכך יוכל להתנחם העותר, אלא שהקביעה מה הוא שקר אינה בידי" (תב"כ 4/18 יעלון נ' קדימה (27.1.2009), השופט א' ריבלין, וראו גם: תר"מ 4/83 אוחנה נ' אלוני(10.10.1983), השופט מ' שמגר).

6. סוף דבר, העתירה נדחית כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, א' בכסלו התשע"ד (4.11.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

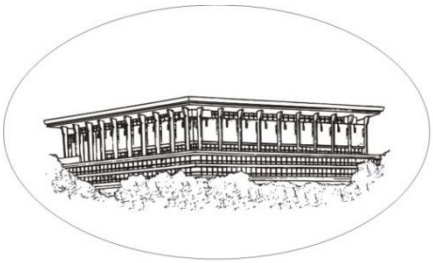

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ה בכסלו התשע"ד
28 בנובמבר 2013

<u>תר"מ 225/20</u>
<u>תר"מ 229/20</u>

העותר: מר מנשה סמירה

נ ג ד

המשיבים: 1. מר דור שור, ראש מועצה אזורית באר טוביה
2. מועצה אזורית באר טוביה
3. מר יורם גריידי

עתירה למתן צו מניעה על פי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות); ובקשה על פי פקודת בזיון בית משפט

<u>החלטה</u>

1. לפני בקשה ועתירה, שהוגשו יחדיו, על ידי העותר. הבקשה נסמכת על הצו שנתתי בהחלטתי בתר"מ 225/20 ביום 13.11.2013, על פיו "ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיבים לפרסם פרסומים המהווים תעמולה אסורה תוך שימוש בכספי ציבור". העותר טוען כי המשיבים 1-2 הסירו שלושה שלטים בלבד בגינם ניתן צו המניעה, ויתר השלטים לא הוסרו.

2. בעתירה, מבקש העותר כי יינתנו צווי מניעה נגד המשיב 1. זאת, בגין תליית שלטים במקומות אסורים בניגוד לסעיף 10(א) לחוק הבחירות. בנוסף, טוען הוא כי פעילים מטעם המשיב 1 אלה תולים שלטי תעמולה ללא אישור בעלי המקרקעין, באמצעות "כוח הזרוע

ובנגידו לרצונם של אותם תושבים". עוד טוען הוא כי המשיב 3, עובד המועצה האזורית, פעל באופן זה. כמו כן, מציין העותר מספר מקרים נוספים העולים לדבריו לגדר עבירות על חוק הבחירות, אולם טענות אלו נטענו בעלמא ובצורה כוללנית, ולפיכך דינן להידחות על סף.

3. המשיבים 2-1 טוענים כי דין הבקשה והעתירה להידחות. לעניין הבקשה, טוענים הם כי הצו שניתן כוון רק למניעת פרסומים עתידיים, ולא חייבם להסיר את השלטים הקיימים. עם זאת, טוענים הם כי השלטים כבר הוסרו, "למען הזהירות". לעניין השלטים, טוענים הם כי העותר בעצמו תולה שלטים במקומות אסורים וכי הוא לא פנה בבקשה להסרתם טרם הגשת העתירה. לגופם של דברים, טוענים הם כי חלק מהשלטים נתלו על ידי אנשים שזהותם אינה ידועה להם. לעניין התנהגות פעילי המשיב 1, מכחישים הם את כל האמור בעתירה לעניין זה, וטוענים כי המשיב 1 "לא הורה ולא התיר לאיש לפעול בשמו בצורה אלימה". לעניין המיוחס למשיב 3, טוענים הם כי הוא אינו בגדר עובד ציבור, אלא נציג ציבור בועדת הבחירה לקליטת כח אדם במועצה, וכי על פי הנחיות משרד הפנים, נציג ציבור בתפקיד זה לא יכול להיות עובד רשות מקומית.

דיון והכרעה

4. דין הבקשהעל פי פקודת ביזיון בית משפט להידחות. המשיבים 2-1 טוענים כי כעת כל השלטים נשוא הבקשה הוסרו. מספר פעמים כבר קבעתי כי תכליתו של הליך על פי פקודת בזיון בית משפט הוא אכיפת צו שיפוטי במבט צופה פני עתיד (ראו: רע"א 3888/04 שרבט נ' שרבט, פ"ד נט(4) 49 (2004); תר"מ 44/20 מרציאנו נ' ניצן (29.9.2013)). נוכח זאת, הבקשה מתייתרת והיא נדחית בזאת. כן אציין כי המשיבים צירפו לתשובתם דוגמאות לשלטים אשר כוסו, אולם תמונות אלה לא מתייחסות לכל השלטים בגינם הוגשה הבקשה. ככל וקיימים עדיין שלטים המפרים את הצו שניתן בתר"מ 225/20, על המשיבים 2-1 לכסותם בצורה מיידית.

5. כן אציין כי יש לדחות את טענת המשיבים 2-1 כי הצו שניתן לא חייבם להסיר את השלטים הקיימים. מדובר בטענה מיתממת שאין לה מקום. הצו התייחס גם לשלטים הקיימים, וכל פרשנות אחרת תרוקנו מתוכן. לפיכך, הסרתם אינה נדרשת, כפי שטענו המשיבים 2-1, "למען הזהירות", אלא בהתאם לצו המניעה שניתן.

6. לעניין השלטים, דין הטענה להתקבל. ראשית, לעניין מיצוי הליכים, עיון במכתב ההתראה ששלח העותר למשיבים ביום 12.11.2013, מלמד כי טענתו זו הועלתה על ידו. לפיכך, עמד בחובת מיצוי ההליכים (השוו: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013)). המשיבים 2-1 לא מכחישים בתשובתם כי קיימים שלטים שהוצבו בניגוד לחוק, ועיון בנספחים מלמד כי נראה שאכן כך המצב. לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיב 1 לתלות שלטי תעמולה בניגוד לסעיף 10(א) לחוק הבחירות. כן אציין כי ככל שלעותר טענות נוספות בנוגע

לשלטי תעמולה שהוצבו בניגוד לחוק, עליו להבא להעלות טענה זו ביתר פירוט, ובכלל זה עליו לפרט את הכתובות בהם מוצבים שלטים אלה.

7. לעניין טענת העותר להתנהגות אלימה מצד פעילי המשיב 1, מרבית הטענות נטענו בעלמא. אמנם, העותר הסביר כי לא צירף הוכחה לטענתו זו משום ש"אותם תושבים פחדו ליתן תצהיר בשל חששם מתגובתו של משיב 1 שמא יתנכל להם בעתיד". אולם, בהסתמך על טענתו בלבד, הא ותו לא, אין באפשרותי ליתן צו במקרה זה. לעניין המשיב 3, מבלי להידרש לסוגיה האם הוא בגדר עובד ציבור אם לאו, העותר לא צירף ולו ראיה אחת להוכחת טענתו זו, ולפיכך גם דין טענה זו להידחות (השוו: תר"מ 56/20 דהרי נ' לוי (8.8.2013)).

8. טרם סיום, אציין כי העתירה עסקה בטענות כלפי המשיב 1, ראש המועצה האזורית, בכובעו כמתמודד בבחירות הקרובות. דהיינו – טענות הנוגעות לקמפיין הבחירות שלו עצמו. בעניין זה קבעתי בעבר:

> **"כאשר מופנות הטענות לפועלו של המועמד במנותק מתפקידו בעירייה, אין היועץ המשפטי לעירייה רשאי לייצגו בהליך בפני ועדת הבחירות המרכזית, ועליו להציג את עמדתו (ככל מועמד אחר) מבלי להשתמש במשאבי העירייה. שימוש ביועץ המשפטי של הרשות המקומית במקרה השני, עומד בסתירה מובהקת לסעיף 2א לחוק הבחירות". (תר"מ 48/20 גולן נ' שבירו (30.7.2013)).**

9. יתר על כן, התייחסתי במישרין לסוגיה זו בהחלטה שבגינה הוגשה הבקשה שנדונה כאן, תוך הפנייה להחלטתי שמצוטטת לעיל (ראו: סעיף 14 תר"מ 225/20 סמירה נ' שור (13.11.2013)). במצב דברים מעין זה, תגובת היועץ המשפטי של המועצה האזורית, לטענות המופנות כלפי המשיב 1 כמתמודד פרטי, הן בגדר עבירה על סעיף 2א לחוק הבחירות. מדובר בהתנהלות פסולה וחמורה.

10. סוף דבר, הבקשה על פי פקודת ביזיון בית משפט נדחית כאמור לעיל. העתירה מתקבלת בחלקה כאמור לעיל. בנסיבות העניין, המשיב 1 יישא בהוצאות העותר בסך כולל של 5,000 ש"ח. למען הסר ספק, הסכום לא ישולם מקופת המועצה האזורית.

ניתנה היום, כ"ה בכסלו התשע"ד (28.11.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20